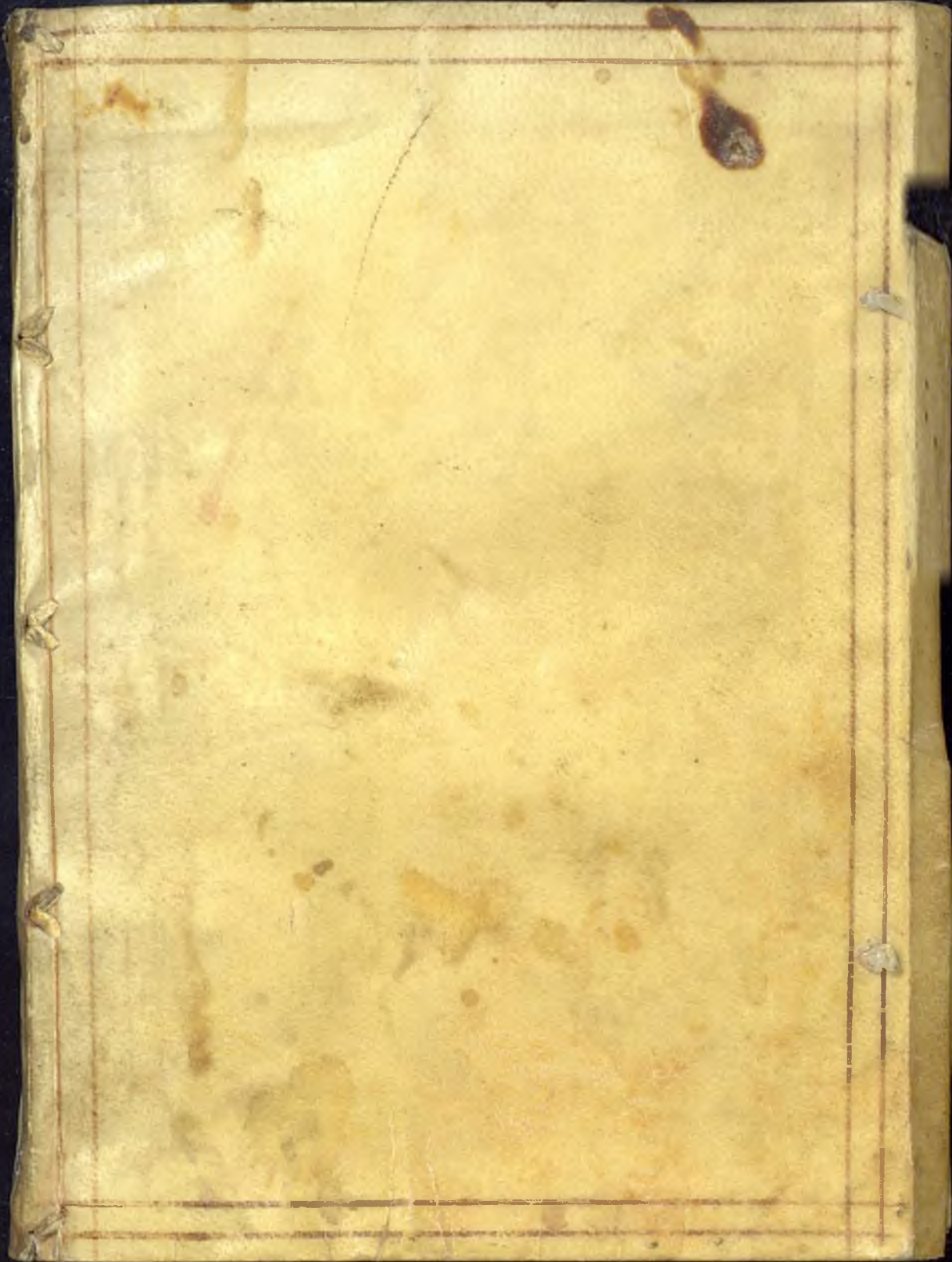

Castro de Beata Maria

No. A
1-28

Biblioteca Universitaria
GRANADA

Señal	A
Volumen	1
Tabla	
Número	283

23 a. 2. 1.

1
5-224

2a - 5 - 14

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20

Biblioteca Universitaria
GRANADA
Sala A
Número 1
Tabla
Número 283

22 a. 2. 1.

1
5-224

22a - 5 - 14

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA
GRANADA

R. 1476 HISTORIA
DE IPARAE
VIRGINIS

Bpa

MARIÆ.

AD VERITATEM COLLECTA

*Et veterum Patrum testimonijs comprobata,
accurateq; discussa,*

PER PATREM CHRISTOPHORVM
de Castro, è Societate IESV
Theologum.

TVA

TVI

TIBI

*de ...
Alonso ...*

OFFERIMVS.

COMPLVTI.

*Ex Officina Ioannis Gratiani, apud Viduam.
Anno Domini M. DC. V.*

del Collegio de la Compañia de Jesus de Granada

EXTRACTVM EX

literis Regijs.

PHILIPPI III. Catholici Hispaniarum Regis priuilegio cautum est, ne quis intra decem annos, absque Auctoris facultate librum hunc vel in lucem edat, vel quouis modo vendat, ni velit pœnis subijci contra eiusmodi in eo definitis: vt constabit ex regijs ipsis literis datis apud D. Laurentium Calendis Augusti anno. 1598.

TASSA.

PO Pedro Capata del Marmol, Escriuano de Camara de su Magestad, de los que en el su Consejo residen, certifico y doy fee, que auiendo se presentado ante los Señores del Consejo vn libro intitulado, *Historia Deipare Virginis Mariae*, [cópuesto por el P. Christoual de Castro de la Compania de Iesus, que con su licencia fue impresso: los dichos Señores tassaron cada pliego del dicho libro a tres marauedis y medio, y al dicho precio mandaron se venda y no a mas; y que esta tassa se ponga al principio de cada vno de los dichos libros. Y para que dello conste doy la presente, que es fecha en la Ciudad de Valladolid, a treze dias del mes de Octubre, de mil y seyscientos y cinco años.

Pedro Capata del Marmol.

¶ 2

ERRA

Pagina 14. linea 11. à fine personie, lege personis. linea. 9. à fine.
 lib. octuagesimo, lege. octuaginta. p. 18. l. 10. accuratiōe, le-
 ge. accuratiore. l. 22. contractam. leg. contractam. l. 28. Galazatei.
 leg. Galarazeia. p. 29. l. 6. quod. leg. quot. p. 63. l. 1. docebat. lege.
 decebat. p. 68. l. 20. dicimus. lege. decimus. p. 85. l. 22. prœmia. lege.
 proœmia. p. 91. l. 14. thalami. leg. thalamis. p. 105. l. 6. a fin. sanctimo-
 nium, sanctimoniam. p. 106. l. 2. lib. 11. leg. lib. 1. p. 116. l. 10. à fine.
 c. 24. leg. c. 2. 4. p. 135. li. vltima Elisabethæ. leg. Elisabeth. p. 139.
 l. 19. vi autem. leg. vi aiant. p. 154. l. 8. Nazareth. leg. Nazareth.
 p. 166. l. 20. suis. leg. tuis. p. 171. l. 11. q3. leg. quam. p. 185. l. 20. in lucē
 leg. lucem. p. 195. l. illa. leg. ille. p. 198. l. 2. nominis leg. numinis. p.
 218. l. 12. in Manrico. leg. in Marco. p. 313. l. 28. sartionum lege. sa-
 tionum. p. 411. l. 9. gaudio. leg. in gladio. p. 447. l. 10. habiturus.
 leg. abiturus. p. 457. l. 16. in potu. leg. imperu. p. 565. in Aegessippo
 l. 7. dele. seius fragmenta. p. 571. in Prudentio 391. leg. 395. p. 588. l.
 vltima. 111. leg. 119.

Hoc volumen Patris Christophori de Castro è Societate Iesu,
 correspondet suo exemplari, demptis his mendis. Datum Val-
 lesoleti, die 10. Mensis Septembris.

Licenciatus Franciscus Murcia
 de la Llana.

APPRO-

APPROBATIO

R. admodum Patris Fratris

Magistri Joannis

Temporalis

LIBRVM Hunc historiae Deiparae Virgi-
 nis Mariae Doctissimi Patris Christophori
 de Castro, in Complutensi Collegio Societatis
 Iesu Sacrarum literarum interpretis, Regi mihi Sena-
 tus iussu commissum, qua potui diligentia evolui: in quo
 summam eruditionem, maximum ingenij splendorem, &
 tam variam, ac multiplicem omnium sanctorum lectio-
 nem, eorumque testimonia suis locis accommodatissima,
 reperio, vt quisque sine dubio iudicare possit auctorem
 grauissimum, & sapientissimum, in euolendis Sancto-
 rum Patrum Graecorum, & Latinorum voluminibus ma-
 xime esse versatum, & in hoc non exigua operam, &
 studium impendisse: ita vt quamuis multa sint Deiparae
 Virginis Mariae in lucem edita, mirum est quanta cum
 ingenij dexteritate, reconditaq; eruditione, nihil, quod
 ad vitam Deiparae Virginis pertineat inexcussum, vel non
 elucidatum pratergressus fuerit. Quocirca illum tan-
 quam deuotis Beatae Virginis Mariae, & Theologiae stu-
 diosis, & sacrarum literarum lectioni deditis necessarium,

& Republicæ vtilissimum, dignum iudico, quod typis
excussum omnibus offeratur. Datis Madriti in nostro
conuentu Beatæ Mariæ de Mercede Redemptione cap-
tiuorum nono Kalendas Augusti anno millesimo quin-
gentesimo nonagesimo octauo.

F. Ioannes Temporalis
Magister.

FACULTAS PATRIS Prouincialis.

Ludouicus de Guzman Pro-
uincialis Societatis I E S V
in Prouincia Toletana, potestate ad
id mihi facta à R. admodum P. N.
Claudio Aquaiua Generali Præ-
posito, facultatem concedo, vt *Li-
ber Historia Deipa* à P. Christophoro
de Castro eiusdem Societatis com-
positus, & virorum grauium, atque
sapientum nostræ Societatis iudicio
examinatus, & approbatus, typis ma-
detur. In quorum fidem has literas
manu nostra subscriptas, & nostri of-
ficii sigillo munitas dedimus. Matri-
ti die duodecima Aprilis, anni mil-
lesimi quingentesimi nonagesimi o-
ctauo.

Ludouicus de Guzman.

AD DEIPARAM
Virginem.

Non tibi, sed de te scriptū sanctissimæ virgo,
Cuius subest immensus Orbis fascibus,
Augusta committo tua, sed solius, umbra
Opus, tuos moresque, & acta continens.
Sceptrigeros etenim Reges, magnosq; Dynastas
Contemnit hic tuo liber praenomine:
Seque humana putat fastidia spernere posse,
Uni placere se tibi si intelligat.
Hinc ultro se se tibi dat, nobisque relictis,
Abire in Orbem te te gestit auspice,
Facta canens, annosq; tuos, ortusq; stupendos,
Et quæ Vetusitas cumque de te prodidit.
Quæ e age Virgo tuū gemino cape iure volumē
tibi dicatum, facta recludens tua:
Tū tantum aspicias, celsoque tuebere Cælo:
Iuuenum, senumq; mille conterent manus.

ADMO-

ADMODVM
R. P. N. CLAVDIO
AQVAVIVÆ PRAEPOSITO
GENERALI SOCIETATIS
IESV.

CHRISTOPHORVS DE CASTRO
ex eadem societate indignus filius.

Pusculum, quod succisuis, & a quotidianis occupationibus vacuis horis peperit, aut (ut verius dicam) cuius amor succisivas, & a quotidianis occupationibus vacuas mihi horas peperit, vel ob hoc sub nomine tuo in lucem emittere debui maxime, R. in Christo Pater, quo tibi studiorum meorum omnium, & laborum rationem ex instituti nostri disciplina constare oporteat. Nam ut opus exiguum fortassis alicui videri possit, haud tamen paruo labore, aut exigui temporis mora confici potuisse facile quisque concedet, si non tantum historiae ipsius nar-
rationem,

rationem, quæ brevis est, considerari, sed innumeris
patrum testimoniis, atque auctoritatibus singula, &
minima quæque à me probari perpenderit: quod non
nisi diuturna, & accurata diversissimorum librorum
inspectione, & assidua lectione fieri potuit. Qui qui-
dem labor, quoniam per se honestus semper mihi vi-
sus est, non infructuosus etiam fuisse videbitur, si tibi
opus ipsum, id est, operis structuram, & compositio-
nem non displicuisse intellexero. Nam materiam ope-
ris tibi continuo, nec parum arrisuram esse, tam mi-
hi certum est, quam quod certissimum. Est enim eo-
rum omnium, quæ de Beatissimæ Virginis vita, &
moribus, aut ex Evangelio, aut traditione nobis com-
perta sunt, breue, atq; absolutum compendium: quod
eo gratius cuique esse debet, quo sanctissima Vir-
ginis vita imitanda, atque opis continuo imploran-
da studiosus quisque fuerit. In utroque autem horum
te eximium esse, ut alia omitam, vel inde satis omni-
bus manifestum esse debet, quod cum ab hinc annis cir-
citer tredecim, secundam ad vniuersam nostram So-
cietatem, de renouando spiritu, epistolam dares, ma-
iorem epistolam partem in excitandis animis nostris in
Beatissimæ Virginis amorem, eiusdemque patrocini-
um continuo implorandum, nec immerito, nec fru-
stra consumpseris. Nam quamdiu sub Dei Matris
patrocinio Societas nostra fuerit, florebit sine dubio,
ac fructus sibi pariet vberiores: florebit autem tam-
diu,

diu, quamdiu nos eandem Dei matrem eximio quo-
dam studio, & amore percolemus. Quo in studio, &
eximia pietatis officio, te vnum & Principem, & ab-
solutissimum exemplar habemus, quem non sine pecu-
liari quodam Dei matris auxilio, atque ope tam feli-
citer Societati nostræ hæctenus præfuisse vidimus, &
diu præfutura speramus. Habes itaque causam
cur potissimum opusculum hoc tibi dicere voluerim,
eamdem nimirum, quæ me ad id ipsum conficiendum
impulit, nempe Dei matris amorem: qui ut tibi, vna
& mihi, ac omnibus Societatis nostræ hominibus,
quos regis, perpetuus sit, etiam, atque etiam ex
opto. Vale. Compluti, ex Collegio nostra
Societatis IESV, 7. idus Maij
Anno 1599.

¶ 2

PRAE-

PRÆFATIO AD LECTOREM.

ISTORIAM Deiparæ Virginis scripturus, rem quidem satis per se ipsam commendatam, nec meis laudibus indigentem, tibi que, ut existimo, valde iocundâ, necessarium du-

xi, optime lector, de nostro, in ea conscribenda studio, ac diligentia, te paucis admonere.

*Prima
historiæ
lex veri-
tas.*

Cum enim prima hæc lex contextenti historiæ proponatur, assertio veritatis, ea quidē, si vsquam alibi, in Christiana historia maxime obseruanda est, in qua præclara sanctorum gesta referuntur: ne vel temere fingamus quod eos gessisse nescimus, vel quæ ab aliis ficta sunt, tamquam vera, ad posterorum memoriam, non sine gemino piaculo, transferamus. Quod si merito cauendum est in ea narratione, quæ de cuiusvis sancti vita suscipitur, in texenda Virginis Deiparæ historia, quantum curam adhibere nos æquum fuerit, ne commentitiis narrationibus eius fidem, & auctoritatem imminuamus, ubi si vel leuiter à veritate recesserimus, grauiterrime errasse conuincamur? Quare in hoc me nō exiguâ operâ, & studio

AD LECTOREM.

studium impendisse fateor, ut quammaxima possem diligentia sanctos Patres euolu-
rem, sacros historiographos tum Græcos, tum Latinos perlegerem, ipsamque sacram historiæ, quam præ manibus semper habemus, scrutarer, ut ita ex illis omnibus breui compedio, ad historicam methodum redigerem quicquid vndique potuerit colligi, quod ad vitam Virginis, ab illustri ortu, vsque ad obitum felicissimum, contexendam, esset quam verissimum. Etenim cum à teneris annis huius Dei, & hominum communis parentis, me obsequiis tradidissem, vel parentum exemplo, vel magistrorum institutione prouocatus, vel certe, quod verius iudico, Diuino Spiritu afflatus, adeo cum ætate hæc voluntas, & hic amor auctus est, ut frequenter qua in re possem illum ostendere, solícite mecum ipse meditarer. Cum itaque in euoluendis libris non parum versatus fuisset, variæque, ac multæ, ex his quæ legebam, sese offerrent occasiones Virginem commendandi, venit in mentem eas eligere, quæ ad hoc studium promouendum prodesse magis. Quod cū per aliquot iam annos, ea, quæ dixi, diligentia, fecissem, hūc tandem ex ceteris omnibus primum Virgini laborem, quæ in eius contexenda vita pertule

*Aucto-
ris studio*

AD LECTOREM.

ram, de creui cōsecrare, vt eo opere ipsi maxime placerem, cuius illa argumento maxime placuisset Deo. Ne verò mihi omnem fidem arrogarem, auctorum omnium testimonia integra hanc historiam comprobantia volui legentibus ante oculos ponere: tum vt vnde esset desumpta, quibusque testibus confirmata, facile possent perspicere: tum vt ea, quæ apud innumeros pene auctores habentur, absque infinita librorum supellectile, quæ ad id opus erat, in hoc exiguo libelli nostri volumine, legerentur. Mihi igitur diligentiam, summumque in quærendo, scribendoque laborem tribuant velim, qui hoc opus lecturi sunt: auctores quos refero, fidem: historiæ ipsi veritatem: Virgini Deiparæ, quæ nobis est, semperque erit materia, & loquendi, & scribendi, summas laudes, & gratias infinitas, pro fructu, si quem, eius beneficio, sumus hoc labore percepturi. Atque hæc sunt, amice Lector, quæ te primo loco admonendum duxi. Sed ne hoc quidem ignores velim, multos hac nostra tempestate prodiisse, an nostro malo, dicam, an potius suo, tam rigidos historiæ Christianæ censors, vt nisi vel Diuina fide, vt dicunt, eam comprobent, aut euidenti ratione confirmes,

*Fides
huic hi-
storiæ,
quæ ha-
benda.*

*Trina
historia
lectura
est.*

*Mate-
ria scri-
bendi Vir-
go Dei-
para.*

*Censoriū
vitium.*

AD LECTOREM.

mes, vel tamquam omnino fictam reiiciant, vel tamquam apocrypham, sic enim vocant, flocciendant. Apud quos maiori pollent auctoritate, ac fide, in suis profani, atque gentiles, quam in nostris, Christiana fide, ac sanctitate clari scriptores: fortasse quod elegantiores, verbosioresque illi videantur quam hi: cum tamen simplex, ac rudis stylus magis quam luxuriantes dictionum; atque sententiarum phaleræ in quacumque materia, simplicem, ac nudam rei cuiusque veritatem cōmendant. Pluris itaque faciunt, velex Græcæ Herodotum, Xenophontem, aut Cassiū: ex Latinis verò Liuium, Iustinum, aut Tacitum, quam ex nostris Gregorium, Epiphanium, Iuuenalem, Damascenum, Simeonem & alios similes. Ceterum (vt eos omittamus, qui non tam ratione, quam libidine ducuntur) si certa illa, quæ in historia fides requiritur, humana est, quandoquidem humana dum taxat auctoritate nititur, & si eiusmodi naturæ est homo, quantumuis verax, vt & falli possit, & fallere, quibus obsecro maiorem fidem tribuendam iudicabimus, fidelibus ne, an infidelibus? His ne, quibus, quò minor fuit cura virtutis, hoc minor fuit & veritatis, quæ cum illa semper coniuncta

*veritas il-
lustrior,
sub ver-
borū sim-
plicitate.*

*Fides
quibus
adhiben-
da ma-*

g s.

AD LECTOREM.

est, ex eaq; dimanat, an potius his, quibus nihil est antiquius, quã virtutẽ colere, veritatem amplecti? Si auctoritas in teste postulatur, qua ex re integritas maior conflatur, quã ex sapientia insigni, sanctitate eximia, suprema dignitate? Nonne auctoritatẽ habet quã maximam Ierosolymitanus Patriarcha Iuuenalis, qui piissimis Imperatoribus Marciano, & Pulcheriã admirationi, & venerationi fuit, atque ab omnibus Episcopis in Synodo Chalcedonensi pro patre est habitus? Nonne & Germanus Patriarcha Constantinopolitanus, cuius tres sanctissimã epistolę tamquam patris dignissimi referuntur in Synodo Nice na secunda, actione quarta, & vna præterea, ad ipsum, Gregorii Pontificis, vt quibusdam videtur, magni, vt aliis verius, secundi; & alii similes, quorum testimoniis nostram sumus historiam comprobaturi? Etenim si horum patrũ auctoritas, quã per se valet plurimum, apud eos nihil valet, sed rem ipsam an per se digna sit creditu, dicunt examinandam, habeo pro me in historia de Beata Virgine hanc magni ponderis rationem, quam eos vehementer vellem intelligere: nec enim poterunt non admittere, qui temere audent damnare, quã non sunt temere à veteribus

AD LECTOREM.

bus pronunciata. Quæcumque tandem ea sunt, quæ de Beata Virgine apud grauissimos auctores leguntur, sane fieri potuisse, nemo sanæ mentis negabit: præsertim si ea legerit, quæ in alios, sibi charos homines Deus persæpe contulit. At si quis forte non legit, ipse non æquus iudex aduenit, si sententiam ferre velit non lectis publicis instrumentis, nec legitimis testibus auditis. Quare si fatendum est quamplurima, quæ de Virgine referuntur, & de aliis Sanctis narrari, cur quæso quæ in aliorum gratiam Sanctorum fecit Deus, in matris suæ gratiam fecisse negabimus? nisi quis sibi temere persuadeat, maioris aestimasse patrem seruos quam filium, aut filium famulos pluris habuisse quam matrem? Quod ergo ministris largitus est, matri filius non fuisset largitus liberalius? Quod vel paucis mortalium, ait recte Sanctus Bernardus, constat fuisse collatum, fas certe non est suspicari tantæ Virgini esse negatum, per quam omnis mortalitas emerit ad vitam. Accede igitur omni remoto supercilio, omni censoria abiecta potestate, & fratre, pie lector, dapibus, quas coram tibi proponimus

Non negandum Virgini quod aliis concessum credimus. Bernar.

AD LECTOREM.

Deiparæ memoria conditis. Quo vero ex auctorum fide & auctoritate crescat huius historiæ fides, & auctoritas, subiecimus historiæ catalogum auctorum, ex quo pateat cuiusque auctoritas.

INDEX

INDEX CAPITULI

TVM HISTORIÆ DEIPARÆ

Virginis Mariæ, & præcipuarum quaestionum, quæ in illis differuntur.

AM quâvis omnia ferè, singulaque discutiantur accuratè, at sunt aliqua pro rei necessitate fusius explicata, quæ prius designare visum est operæ precium studiose lector, ut tuæ consulamus utilitati.

Caput I. De Parentibus Mariæ. pag. 1.

QVAESTIO PRIMA.

Qui fuerint fratres Domini? pag. 26.

In qua quæst. hæc sex differuntur.

Primo quis fuerit pater fratrum Domini? pag. 29.

Deinde quæ fuerit mater fratrum Domini? pag. 30.

Tertiò, qui quotve fuerint fratres Domini? pag. 32.

Quartò, num Iacobus frater Domini fuerit Iacobus Alpei? pag. 33.

Quinto, quæ, quotve fuerint sorores Domini? p. 37.

Sexto, de ætate cuiusvis horum fratrum, & cur dicantur maior, & minor Iacobus. pag. 39.

Cap. II. De Mariæ conceptu, ortuque mirabili. pag. 46.

Cap.

INDEX

Cap. III. De Maria oblatione, & eius in templo conuersatione, pag. 74.

QVAESTIO II.

Num Maria in templo adytis locum habuerit designatum? pag. 93. In qua hæc differuntur.

Primò, num puellæ consecrarentur, ut in templo degerent? pag. 94.

Secundò, num virginibus esset locus in templo adorandum designatus? pag. 95.

Tertiò, quomodo tam facile virgini patuerit oraculum, soli summo sacerdoti semel in anno peruium? pag. 97.

QVAESTIO III.

Num Maria Deipara fuerit suis parentibus vnigenita? pag. 97.

Cap. IIII. Maria virgo Iosepho despondetur?
pag. 108.

QVAESTIO IIII.

Num Ioseph sponsus virginis fuerit faber lignarius? pag. 117.

QVAESTIO V.

Num Ioseph post initum cum Maria Ierosolymis coniugium redierit Bethlehemum, an Nazaretham sponsam reduxerit? pag. 137.

Cap. V. Gabriel virgini conceptionem filii Dei annunciat pag. 143.

Cap. VI. Maria inuisit Elisabetham, & reuera grauida reperitur à Iosepho. pag. 172.

Cap.

CAPITULUM.

Cap. VII. Partus virginis, & infantis circūcisio, pag. 203.

QVAESTIO VI.

De professione; in qua hæc differuntur.

Primo, quid sit professio? pag. 212.

Secundo, vtrum cum professione census aliquis solueretur? pag. 213.

Tertio, num professio fieret per capita, an per substantias? & si per capita, num omnes viri, femine, infantesq; censerentur, pag. 214.

Quarto, quæ esset forma professionis conficiendæ? pag. 216.

Quinto, quo tempore fierent, & quousque durarent hæc professiones? pag. 216.

Sexto, vtrum hoc genus tributū inductum fuerit in gentes, præsertim in Iudæos, populo Romano subiectos? pag. 217.

Septimo, vtrum hi, qui in tabulis Romanorum nomen profitebantur, fierent ciues Romani? p. 220.

QVAESTIO VII.

Quo anno cœperit Herodes regnare, pag. 244.

Cap. VIII. De Magorum adoratione, p. 256.

Cap. IX. De virginis purificatione, & pueri Iesu oblatione, pag. 280.

Cap. X. Fuga virginis in Ægyptum, eiusque ibidem commoratio, pag. 292.

Cap. XI. Infantium Bethemiticorum, & Zachariae sacerdotis cædes, pag. 306.

Cap.

I N D E X

Cap. XII. Herodi tristi genere mortis extin-
cto succedit Archelaus: & virgo cum infan-
te ex Ægypto reuertitur. pag. 327.

Cap. XIII. Vita virginis usque ad Iosephi
obitum, & Christi adolescentiam, pag. 342.

Cap. XIII. Maria ualedicto Christus bap-
tismum petit: cuius deinde opera primum in
nuptiis manifestatur. pag. 350.

Cap. XV. Deipara secuta filium ab eo bap-
tizatur, & in urbe Capharnaum com-
moratur, pag. 371.

Cap. XVI. Maria virgo sequitur filium Ie-
rosolymam euntem, ad stat que illi im-
rienti, pag. 385.

Cap. XVII. Vita virginis à Christi resurre-
ctione usque ad Pentecosten, pag. 404.

Cap. XVIII. Deipara aliquot annis post Spi-
ritus sancti aduentum Ierosolymis com-
morata Ephesum proficiscitur,
pag. 416.

Q V A E S T I O VIII.

Num Iacobus venerit in Hispaniam? pag. 425.

Questio

C A P I T V M.

Q V A E S T I O IX.

Quo anno, quo ve die Iacobus frater Ioānis occisus
fuerit? pag. 429.

Q V A E S T I O X.

Quo tempore facta fuerit solennis inter Apostolos
distributio prouinciarum, in quibus erant disse-
minaturi euangelium? pag. 334.

Q V A E S T I O XI.

Vtrum fides Christi fuerit per Iacobum fratre Ioā-
nis primum in Hispaniam inuenta? pag. 442.

Cap. XIX. Reliquum vitæ virginis usque ad
eius obitum, pag. 449.

Cap. XX. Maria virginis felicissimus obi-
tus, pag. 460.

Q V A E S T I O XII.

Num Ioannes reliquerit virginem, dum vixit ali-
quando? pag. 468.

Q V A E S T I O XIII.

Cuius nam Ioannis fuetit domus, in qua virgo de-
cessit, euangelistæ, an cognomento Marci? pag.
474.

Q V A E S T I O XIII.

De virginis ætate, quot annorum decefferit? pag.
496.

Cap. XXI. Sacrosancti corporis Maria fu-
nus, & eius ad celos translatio, pag. 503.

Cap. XXII. Statura virginis, & eius corporis
compositio, pag. 433.

Cap.

INDEX

Cap. XXIII. Num aliqua scripserit virgo
Deipara? pag. 542.

Cap. XXIII. Chronographia vitæ virginis,
pag. 546.

His subiicietur Catalogus Auctorum, cum
duobus indicibus.

HISTORIA
DEIPARAE
VIRGINIS
MARIAE.

DE PARENTIBVS MARIAE,
Caput primum.

DEIPARA Virgo Maria, per superiora omnia seculavariis 1 adumbrata figuris, Oraculis promissa certissimis, divinisque vaticiniis præ-nunciata, parentes habuit, & 2 non angusta fortuna, & vetusta 3 Davidis, ceterorumque 4 Regum Iudæorum, 5 Sacerdotumque nobi-
A litate,

litate, (& quod præstat ceteris) summa pietatē
 conspicuos, 6 Ioachim, & Annam. Ioachi-
 mus, alio nomine 7 dictus Eli, ex vrbe Gali-
 leæ 8 Nazareth oriundus fuit, habuitq; 9 pa-
 trem Mathat, è Regio Dauidis genere, per fi-
 lium eius Nathanum ducentem originem: ma-
 trem verò Estham viduam, quæ ex Mathan viro
 suo priori, eiusdem Dauidis per Salomonem fi-
 lio, Iacobū genuit patrem Ioseph Marię Sponsi,
 & 10 Clopæ 11 patris eorum, qui dicti sunt fra-
 tres Domini. 12 Anna vero Bethlehemitis fuit,
 Stolani ex Dauide progeniti filia, quam ex Eme-
 rentiana, eiusdem familiæ vxore, post Esmeriā,
 Sacerdotis Aprani coniugem, matremque Eli-
 sabethæ, secundam habuit. 13 Vitam suam iux-
 ta præscriptum legis sincerè transgebant, Deo
 in primis per omnia curantes placere, homini-
 busque se gratos exhibere. Id circo bona sua, &
 in Dei cultum, & in egenos fratres liberaliter
 conferebant. In qua vitæ ratione, tam illu-
 stres coniuges ad senectutem vs-
 que sine liberis, perue-
 nere.

T. E. S.

TESTIMONIA.

ADUMBRATA. HIERONIMVS Mi-
 cheæ 6. Misit ante faciem nostram Mariam va-
 ticipium prophetarum. SOPHRONIVS
 sermone de Assumptione. Quidquid humanis
 dici potest verbis minus est à laude cœli, quia diuinis est, &
 Angelicis excellentius prædicata, & laudata præconiis, à
 Prophetis quidem prænunciata, à Patriarchis; figuris, & æni-
 gmatibus præsignata, ab Euangelistis exhibita, & monstra-
 ta, ab Angelis venerabiliter, atque officiosissime salutata. *Cyillus.*
 CYRILLVS homil. 6. contra Nestorium. Te Pro-
 phetæ pronunciarunt: te Apostoli summis laudibus cele-
 brarunt. AVGVSTINVS lib. de Assumpt. Sola me-
 ruit Deū, & hominem paritura suscipere facta thronus Dei,
 & aula Regis æterni, secundum quod nos docuisti per San-
 ctos tuos Patriarchas, Prophetas, & Apostolos, figuris, &
 sermonibus, quibus credimus, & certi sumus quia numquam
 fefelisti. ANDREAS Cretēsis Ierosolymitanus Archiepis-
 copus, in Encomio 2. de dormitione Virginis. Hæc est sum-
 ma Diuinorū Oraculorū, & de te resonarunt omnes Spiritus
 interpretes. *Andreas Cretensis.*
 ILLEFONSVS Archiepiscopus Toleta-
 nus libro de Virginitate Mariæ, cap. 3. Quod Spiritus Sæctus
 de illa per prophetas prædixit, per oracula intimauit, per figu-
 ras innouauit, per precedentia promisit, per subsequētia cõple-
 uit te. negate ego credidi: & sermone 4. de Assumptione. A
 Prophetis Dei prædicta, à Philosophis Sanctis præfata, ab
 Archangelo salutata, ab Spiritu Sancto sæcundata, atque
 ab eodem obumbrata. Et sermone 6. hæc est illa Virgo glo-
 riosa, cuius ineffabile meritum longe ante, & figuris legali-
 bus, & Prophetarum oraculis prænunciabatur. IOANNES *Ioannes Da-*
 Damascenus lib. 4. fidei orthodoxæ, cap. 5. Ipsa æuo omn-
 antiquiore, ac præsciente Dei cõsilio prædestinata, va-
 riisque

uariisque Prophetarum imaginibus, ac sermonibus per Spiritum Sanctum adumbrata, atque ante prædicata, certo tandem, atque præfinito tempore ex Dauidica radice, quemadmodum ipsi promissum fuerat, orta est. **PETRVSDAMIANVS** Episcopus Ostiensis, sermone 2. de Mariæ natiuitate. Ecce intemerata, & gloriosa Virgo Maria, in lege præfigurata, in Patriarcharum, & Prophetarum oraculis prænunciata, ab Angelo singulari honorificentæ præiudicio salutata. **ANSELMVVS** Cantuariensis Archiepiscopus libro de excellentia Virginis, capite 2. Tacitis illis, quæ ab initio omnis creaturæ, vsque ad sanctum suum aduentum sunt de hac Virgine prophetata, tam per eos, qui ante legem, quam per eos, qui sub lege iusti fuerunt, illud conicio apud me, natiuitatem eius, quam quidem ex linea generationis humanæ, non nescio descendisse, magna quædam, atque miranda diuinorum signorum indicia præcurrisse. **BERNARDVS** homilia 2. super Missus est. Missus est Angelus ad Virginem, nec nouiter, nec fortuito inuentam, sed à seculo electam, ab altissimo præcognitam, & sibi præparatam, ab Angelis seruatam, a patribus præfigurata, à Prophetis promissam. Scrutare scripturas, & proba quæ dico. Et sermone, signum magnū. Quid ergo sydereum micat in generatione Mariæ? Plane, quod ex Regibus orta, quod ex semine Abraham, quod generosa ex stirpe David. Si id parum videtur, adde quod generationi illi ob singulare præiudicium sanctitatis diuinitus noscitur esse concessa, quod longe ante eisdem patribus cœlitus promissa, quod mysticis præfigurata miraculis, quod oraculis prænunciata prophetis, & Epistol. 174. de Conceptione Mariæ. Prædica reuerendam Angelis, desideratam gentibus, Patriarchis, Prophetisque præcognitam, electam ex omnibus, prælatam omnibus. **LAVRENTIVS IUSTINIANVS**, lib. de casto connubio, cap. 9. Hæc propter humilitatis meritum, & feruentissimum charitatis affectum, ab altissimo adamat, eligitur à Verbo, fœcundatur spiritu, diuina prole ditatur, in scripturis præfiguratur, à Prophetis prænuntiatur, præponitur Archægelis, cœlesti omnique præfertur militia. **AVCTOR**, Cum

Cum tribus modis Christum Virginis filium à mundi origine sanctus promiserit spiritus, & inuolutis simulacris, ac figuris, & manifestissimis oraculis, & certissimis prophetis: eisdem sine dubio figuris, oraculis, & prophetis, aut tacite, aut manifeste, Deiparam Virginem, per quam Dei filius carnem promittebatur assumpturus, præmittebat. Nam si vniuersa Christi ecclesia, singuliq; eius status, Apostoli etiam ipsi, & Ioannes verbi paronymus, adumbrati sunt, & prænuntiati, quod ad Christum pertinerent, quanto magis Maria adumbranda foret, & prænuncianda, quæ quò magis est còiuncta filio, utpote mater, eò magis ad Christi œconomiam, totiusque ecclesiæ summum ornamentum, pertinebat.

2. **NON ANGVSTA. EVSEBIVS** Emissenus homilia de Natiuitate Mariæ. Fortasse dicis: eam non habuisse hereditatem. Lege in Leuitico, & inuenies, quod nemo hereditatem suam ex toto vendere poterat, & si usum eius vendere potuisset. Veniente namque Iubileo omnis hereditas, ad proprium Dominum reuertebatur. Quomodo ergo sine hereditate esse poterat, quæ ex tam nobilissimis parentibus orta fuerat? **EPIPHANIVS** sermone in laudem Virginis. Ioachim siquidem precabatur in monte, & Anna in hortu suo. **HIERONYMVVS** lib. de ortu Mariæ. Omnem substantiam suam trifariam diuiserunt, vnam partem templo, & templi seruatoribus impendebant: aliam peregrinis, & pauperibus erogabant: tertiam suæ familiæ vsibus, & sibi reseruebant. Et infra. Ioachim ad pastores, qui cū pecudibus erant in pascuis suis, secessit. **DAMASCENVS** lib. 4. fidei. c. 15. In lucem editur in domo Probaticæ, hoc est, ouilis Ioachim. **NICEPHORVS** lib. 1. histor. Eccles. cap. 13. cògruebat, ut ad domicilium suum in Nazareth redirent, propter eam, quæ tunc ibi eis erat, substantiam, & possessionem: utrobique enim habitabant, quod utroque loco prouentum aliquem, ut conicere licet, haberent. **AVCTOR**. Præceptum cap. Num. 36. 7. traditum, & eius ratio, qua probant sancti sequenti numero referendi, eiusdem fuisse tribus Mariam, & Ioseph, nepe: omnes viri ducent uxores de tribu, & cognatione sua, & cunctæ feminae de eadē tribu maritos accipient

Auctor.

Maria Virgo tribusmodis, ut si-
lius eius,
fuit olim
promissa.

Maria Virgo bonorum paternorum heres fuit.

Eusebius Emissenus.

Epiphanius

Hieronym.

Damasce-
nus.

Nicephor.

Auctor.

ut hereditas permaneat in familiis. Satis ostendit hereditatē habuisse Virginis parentes, cuius heredem illam reliquerunt.

Maria ex
Dauidē pro
pheta.
Isaias.
Iustinus.

3 DAVIDIS. ISAIAS cap. 11. Et egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet: I. V. S. T. I. N. V. S. Philosophus, & Martyr, in apolog. 2. pro Christianis. Itē alius propheta Isaias, rem eandem aliter canit his verbis: Orietur stella ex Iacob, & flos ascendet e radice Iesse, & in brachium eius gentes sperabūt, hæc lucida stella, & flos, e radice Iesse ortus est Christus noster, editus est enim ex virgine oriunda à semine Iacob, atque ita Iesseum inter priscos proavos, iuxta oraculum, habuit. TERTULLIANVS lib. aduersus Iudæos, cap. 9. Et quoniam ex semine Dauid genus trahere deberet Virgo, ex qua nasci oportuit Christū euidēter Isaias propheta in sequentibus dixit: Et nascetur, inquit, virga de radice Iesse, quod est Maria, & flos de radice eius ascendet. Neque enim vlli hominū, vniuersitas spirituum documentorum competebat, nisi in Christum floriquidem, ob gloriam, ob gratiā, adæquatum, ex stirpe autem Iesse deputatum per Mariam: scilicet inde censendum, fuit enim de patria Bethlehē, & de domo Dauid, sicut apud Romanos incensu descripta est Maria, ex qua nascitur Christus. AMBROSIVS lib. 2. de Spiritu sancto. c. 5. Radix Iesse patriarchæ familia Iudæorū, virga Maria, flos Mariæ Christus qui bonū odorē fidēi toto sparsurus orbe, virginali ex vtero germinavit, sicut ipse dixit: ego flos cāpi, & liliū conualliu: in hoc igitur Spiritus sanctus virgē regalis flore requieuit. Et in exortatione ad virgines. Ipsa est virga germinans florem, quia pura, & ad Dominū corde libero directā virginitas, quæ nullis in hoc seculo curarū anfractibus reflectatur. EPIFANIUS ferm. in laudē virginis. O beata radix, quæ hæc produxit. De hæc Isaias propheta, turturis more gemendo submurmurat, ignea lingua exclamans; exurget virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet. De radice Iesse ortus est Dauid, & de tribu regis Dauidis sancta Virgo. HIERONYMVS super 11. c. Isaiæ. Nos virgā de radice Iesse sanctam Mariam Virginem intelligamus, quæ nullū habuit sibi fruticem.

Tertulian.

Ambros.

Epifanius.

Hieronym.

fruticem cohærentē: & florē Dominū saluatorē. Pro radice Aquila Symmachus, & Theodosio, truncū interpretati sunt, & pro flore, germē transtulerunt, vt ostenderēt. quod multo post tēpore Babilonicę captiuitatis, nullo de stirpe Dauidis antiqui regni gloriā possidēte, quasi de trūco Maria, & de Maria Christus exortus sit: super hunc igitur florē, qui de trūco, & radice Iesse per Mariā virginē repente consurget, requiescet Spiritus Domini. Et Epist. 22. ad Eustoch. de custodia virginitatis. Virga mater est Domini, simplex, pura, sincera, nullo extrinsecus germine cohærente, & ad similitudinē Dei vnio ne fœcunda: virgæ flos, Christus est. LEO ferm. 4. in natali Domini. Exiet virga de radice Iesse, in qua virga nō dubie beata virgo Maria prædicta est, quæ de Iesse, & Dauid stirpe progenita, & Spiritu sancto fœcundata, nouū florem carnis humanæ, vtero quidē materno, sed partu est enixa virgineo. ANDREAS Cretensis in Encomio 2. de dormitione virginis. Te præuidens diuino spiritu afflatus exclamauit Isaias: ecce virgo in vtero concipiet, & erit radix Iesse, & flos de radice eius ascendet. ILLEFONSVS lib. de virginis. Mariæ c. 3. Audi quātē glorię, & nobilitatis est genitrix eius: hæc in Isaiā virga ex radice Iesse, id est, ex genere eius exorta, virga quæ florē hunc Christum, spirituali tamen infusione, sine hominis corruptionis accessione produxit. BEDA venerabilis homilia, in Galli cantu Natalis Domini. Egressa est virga de radice Iesse, & Nazareus de radice eius ascendet, quia inemerata virgo Maria de stirpe Dauid orta est, de cuius carne Dominus in ciuitate Nazareth, veritatem carnis sine inquinamento carnis assumpsit. PETRVS DAMIANVS fermone 3. de Natiuitate Mariæ. Hodie impleta est prophetia illa, quam eximius prophetarum Isaias, quasi præco factus, magna voce clamabat, dicens. Egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet. Et bene hæc incomparabilis virgo virga dicitur, quæ per intensiōem desiderij ad superna emicuit, non per licitatem boni operis, distortæ nodositatis vitium incurrit: de qua virga Redemptor noster quasi flos ascendit, qui martyribus, & cōfessoribus suis totius orbis campos velut rosis, & liliis decorauit. Et sermo.

Hieronym.

S. Leo.

Andreas
Cretensis.

Illefonas.

Beda.

Petrus Da-
mianus.

de Annuciatione Mariæ. Germinat virga Iesse detortuosa radice generis humani: & de Patriarcharum arbore in altitudinem, & rectitudinem erumpens, omnem ignorat nodositatem. RUPERTVS Abbas. lib. II. de victoria verbû Dei cap. 13. & 18. bicumque Christiana, vel Catholica fides ipsa suis auribus audiuit, & ipsa videt suis interioribus oculis, quod virga ista, virga gracilis, & pulchra, virga humilis quidem, sed recta, est beata virgo Maria; & flos qui de virga ista ascendit, fructus ventris eius Christus Dei filius. BERNARDVS sermone 2. de aduentu Domini. Ex his manifestum arbitror quæ nam sit virga de radice Iesse procedens, quis vero flos, super quem requiescet Spiritus sanctus, quoniam virgo Deigenitrix virga est, flos filius eius. Et homilia 2. super missus. est. Huius magni miraculi maius mysterium Isaias edisserit dicens, egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet: virga virginem, florem virginis partum intelligens.

MATTHEVS cap. 1. liber generationis Iesu Christi filij David. Iacob genuit Ioseph virum Mariæ, de qua natus est Iesus, qui vocatur Christus. EVSEBIUS Cæsariensis Episcopus lib. 1. histor. Eccles. capit. 7. Cum Ioseph generationi recensetur, eadem ratione, & Maria vna cum ipso

Eusebius Casariensis. Ioseph, & Maria ex eadem tribu declaratur, propterea quod secundum legem moysaycam aliis tribubus commisceri non licebat: præcipit enim illa, vt vni eiusdem populi, eiusdem familiæ nubatur, ne fors generis de tribu in tribum perturbetur.

Num. 36. 7. EUSEBIUS Emissenus homil. in natiuitate Mariæ. Quid ad Christum pertinet, quod Ioseph probatur esse filius David, cum non de Ioseph, sed de Maria natus sit Christus? audiât isti quod in lege præcipitur, vt videlicet omnes viri ducant vxores de tribu, & cognatione sua; & cunctæ feminae maritos de eadem tribu accipiant, vt hereditas maneat in familiis, nec sibi commisceatur tribus, sed ita maneât, vt a Domino separatæ sunt. Hæc autem lex, & si fortasse non ad plenum ab aliis custodiebatur, ab illis tamen mulieribus custodiri necessarium erat, quæ quando fratres non habebat parentibus suis in hereditatem succedebant. Sic enim præcipit Moyses, mo-

Dominus per Moysen, vt si aliquis sine filiis defunctus fuerit ad filias eius transeat illius hereditas, quæ si de alia tribu maritos acceperint, hereditatem quoque in aliam tribu transire oporteret. Tales igitur necesse est, aut de sua tribu accipere, aut omnino viros non accipere, nisi de alia accipiant, possessiones, & hereditates commisceantur: quod quidem nullatenus fieri licet. Vnde manifestum, beatissimam virginem Mariam; quæ nobilissima heres parentibus suis in hereditatem successerit, siquidem nec frates habuit, nec habuisse legitur, neminem de alia tribu coniugem accipere potuisse. Sed fortasse dices eam non habuisse hereditatem, & cetera vt supra, numero secundo. His igitur rationibus manifestissime comprobatur & Ioseph, & beatam Virginem Mariam de eadem tribu fuisse, sed ideo per Ioseph Euangelista generationem texere voluit, quoniam vsus est sanctarum scripturarum vbique per viros, & nunquam per mulieres generationis seriem ordinare. HILARIUS. Hilarius. Cano. 1. in Matthæum. Quod Ioseph potius, quam Mariæ natiuitas recensetur, nihil refert, eadem enim est vtriusque tribus, atque vna cognatio. AMBROSIVS. lib. 3. in Lucam in principio. Noli mirari, quod Ioseph origo descripta est, maxime, cum in Ioseph origine etiã origo sit Mariæ; nam cum vir iustus sit Ioseph, utique; & ex tribu sua, & ex patria sua accepit vxorem, nec potuit iustus facere contra id, quod lege præscriptum est, sic enim habes, quia vnusquisque in hereditate tribus suæ patriæ adhibebunt filij Israel, nec de tribu ad tribum transibunt, & omnis filia, quæ habet hereditatem tribuum filiorum Israel vni ex populo, & tribu patris sui, erit vxor. Itaque & cæsus tempore ascendit Ioseph de domo & de patria David, vt profiteretur, cum Maria vxore sua, quæ ex eadem domo, & ex eadem patria professionu deservit utique eiusdem tribus, & eiusdem patriæ se esse designat. IOANNES Chrysostomus hom. 2. in Matthæum. Vt nos discernere remus quæ esset Maria, vel vnde, generationum catalogum vsque ad sponsum eius perduxit, ac de domo illius David esse monstrauit. Hoc enim declarato, illud quoque pariter ostendit, quod scilicet, inde esset & virgo, quia utique nequaquam iustus ille pateretur vxorem sibi aliunde, quam vnde lex præ-

cipiebat, eligere. HIERONYMVS in 1. Math. Cū Ioseph nō sit pater saluatoris, quid pertinet ad Dñm generis ordo ductus vsq; ad Ioseph? Cui respondemus primū, non esse consuetudinis scripturarum, vt mulierū, in generationibus ordo texatur: deinde, ex vna tribu fuisse Ioseph, & Mariā: vnde, ex lege eā accipere cogebatur, vt propinquam: & quod simul cēsentur in Bethlehē vt de vna videlicet stirpe generati. E. V.

Eucherius. CHERIVS, quæstion. in Euangel. Matthæi: Quomodo accipiendū est, quod Dñs Iesus Christus David filius dicitur, cum utiq; natus non sit ex Ioseph, qui ex David stirpe descendit? respondetur, in coniungium tunc Iudæi secundū legē de cōsanguinitate proximas allumebant; nec dubitandū est, quod hac ratione etiam Mariā ex eadē tribu veniens sicut Ioseph ex David stirpe descendit, imo, processerit. IOAN-

Ioannis Damascenus. NES Damascenus lib. 4. fidei. c. 15. Scire operæ precii est, nec apud Hebræos; nec apud scripturā sacrā hoc in more positum fuisse, vt mulierū genus recenseretur, verū hoc demum lege cautū erat, ne tribus vlla vxores ex altera tribu accerseret; ac proinde Ioseph, qui ex tribu Dauidica ortū trahebat, iustitiamq; colebat, sacrā Virgine haud quaquam præter legis præscriptū despondisset, nisi ex eodem sceptro genus duxisset: ob idq; satis habuit Euāgelista demonstrasse, vnde Ioseph ortū traxerit. BEDA. lib. 1. in tertiu Lucæ. Si quem moueat, cur nō Mariæ potius, quā Ioseph generatio describatur, sciat primum nō esse consuetudinis scripturarū, vt mulierū in generationibus ordo texatur: deinde ex vna tribu fuisse Ioseph, & Mariā, vnde & lege eam accipere cogebatur, vt propinquam: & quod simul censentur in Bethlehem, vt de vna videlicet stirpe generati: atque ideo per generationem Ioseph, origo quoque Mariæ monstratur. THEOPHY-

Theophila. LACTVS in 1. Matth. Erat lex non ducendam vxorem ex aliena tribu, nec ex aliena familia ne possessiones transferrentur de vna tribu in aliam: atque ideo manifestum quod Ioseph genealogia posita genealogiam ponat, matris Dei, nā ex eadē plane tribu, & familia erat mater Dei. E. V. *Euthymi.* THYMIVS in primū Matthæi. Ad Ioseph deueniēs nō in hoc verbo seriē terminauit, sed addidit, virū Mariæ docens

nos, quod ob hāc ipsā, generationis ordinem contexit, quia enim moris nō erat mulierū genealogias ponere, studuit, vt & morē seruet, & alio modo Christū demonstraret ex genere Abrahā, & David descendere. Ideo spōsi matris Dei genealogiā cōtexuit; & per hūc q̄ intēdebat demonstrauit: ex quo enim Ioseph de genere illorū esse demonstratus est, manifestū quoq; est Dei matrē inde descendere: nā aliudē sponsam ducere nō licebat, nisi quæ ex eadē esset tribu eadēq; familia, & ita cōsanguinea. BERNARDVS sermo. 2. super Misus est Non tātū Ioseph, sed & Mariā descendisse credēda est de domo David, alioquin nō esset despōsata, vno de domo David. Si nō esset ipsa de domo David: ambo igitur erāt de domo David. NICEPHORVS lib. 1. hist. Eccl. c. 11. Certo colligere licet Mariā ipsam ex eadē, quæ Iosephi fuit, fuisse tribu, quādoquidē ex præscripto legis Mosaycæ, tribū alia tribu cōmiscere prohibitū est, vt nāque hereditas, & successiones bonorum a tribu in tribum non transferretur, ex eadem gente, & familia nuptiarum coniunctiones contracti debere legislator decreuit. AUCTOR Vbi cum que scriptura sacra, docet Christum filium fuisse Davidis secundum carnem, eadē nos docet, cum patre caruerit in terris, virginē eius matrē ex eodē Dauide profectā: nec tā modis omnibus id probādū assūpsimus, sed illis tantū quibus expressā habeamus B. virginis mentionē, de qua noster sermo habēdus est; cōstat autē ex Mathæo a factis patribus exposito, qui genus Mariæ voluit per Iosephi genus deducere, eorū quæsimā vtriusq; fuisse cognationē: erant enim duorum fratrum filij ex eadem tamen matre, vt ostendemus numero nono.

4. REGVM. Eusebius Cæsariensis lib. 7. de demonstratio ne Euāgelica c. 3. demonstrat. 8. Hic Iesse pater fuit David, quē admodū enim in his prophetiis, quæ ipsa hāc antecesserūt, de fructu, & semine David proditurus dicebatur; atq; itē de semine Salomonis, eodem modo etiā hic plurimis annis post mortē nō solū David, sed etiā Salomonis, de radice Iesse, hoc est de radice David, proditurus quidē prædicitur. Et demonstratio. 10. Igitur hoc etiam in loco. Christus, qui ex Dauide, & Salomone, atq; ex radice Iesse exiturus ferebatur ex eadē

tribu profectus ostenditur: nam Iesse quidem filius fuit Dauid, ipse autem David Salomon, qui de tribu Iuda oriundi sunt, erit ergo ex eadē saluator, & Dominus noster, sicut etiā diuinus Euangelista Matthæus in eius genere narrando testificatur, dicens. Liber generationis Iesu Christi, filij David. **EPHREM** Syrus de Virginis laudibus. Virga profecto extitisti, & flos filius tuus è radice David, & Salomonis genuinauit Christus noster creator Deus. **GREGORIUS** Nazianzenus in carmine de Christi genealogia.

Dauidē namque Nathan fluxit, Salomonque parente,
 Quorum alter, veluti magno de flumine riuum,
 Sic traxit regale genus, sceptrumque superbum,
 A patre sacrificum duxit genus alter eodem,
 At Christus simul, & princeps erat, atque sacerdos:
 Sic ille ex Maria regali est sanguine cretus.

ET INFRA.

Sic etiam ad claros reges ex parte paterna
 Ipse sui generis ducit primordia Christus.

AMBROSIVS lib. 3. in Lucam cap. 1. Certum est igitur etiam Mariam de David generatione manasse. **PETRVS** Damianus, in hymno de beata Virgine. Arcē nobilitatis de prolis stirpe trahens filia quidem regum, sed mater regis regum. Et ferm. 3. de Natiuitat. Mariæ. Beata Maria, licet generosa sit patrū stirpe progenita, ab illo tamen trahit excellentissimæ nobilitatis genus, qui de illa est nouo nascendi genere procreatus, & per clarissimam sobolem omnem humani stemmatis excedit nobilitatem: clara proauorum titulis: sed incomparabiliter clarior generatione prolis: filia siquidem regum, sed mater regis regum. **BERNARDVS** sermone, signum magnum. Quid enim sydereum micat in generatione Mariæ? plane quod ex regibus orta, quod ex femine Abraham, quod generosa ex stirpe David. **AVCTOR**. Cum prædicti patres disertis verbis asserunt Mariam Deiparā è regio Davidis, Salomonis, ceterorumque regum Iudæorū progenitā sanguine, quod ipsum definit Hierony. sup. 22. cap.

cap. Ieremiæ, de Ieconia femine, Salatielis, & Zorobabelis, ceterorumque, per ordinem, asserens Christum dominum natum, & nos hic dicamus per Nathanum Davidis filium Mariæ ductam originem, cogimur profecto affirmare, ex mutua frequentique harum duarum familiarum per Salomonem, Nathanumque deductarum nuptiali coniunctione euenisse vt reges ducerēt Nathan filias, & huius filij ducerent uxores ex regibus ortas: atque ea propter, virgo è regio non tantum Davidis, sed & posteriorum Regum sanguine duxit originem.

SACERDOTVM Q. HILARIVS Can. 1. in Matth. dū Matthæus paternam originem, que ex Iuda proficiscebatur recenset, Lucas vero acceptū per Nathan, ex Tribu Leui genus edocet; suis vterque partibus Domino nostro Iesu Christo, qui est æternus, & Rex, & Sacerdos, etiam in carnali ortu, vtriusque generis gloriam probauerūt. **GREGORIUS NAZIANZENSIS** in Carmine de Geneologia Christi.

Gregorius Nazianze.

Dauidē namque Nathan, vt supra,
 Cur genus à magno deducit Dauidē Christus:
 Cum non Iosepho, sed sit de Virgine natus?
 Ex Maria porro leuides, namque Aaronis,
 Haud dubie genus illa suum de stirpe trahebat:
 Falsum. Nam quamuis distincta erat vtraque classis,
 Vtraque iure tamen thalami per sæpe coiuit.
 Namque prius natam thalamo sibi iunxit Aaronis
 Nasson ab illustri qui sextus fluxit Iuda,
 Sic ille ex Maria regali est sanguine cretus.

AMBROSIVS lib. 3. in Lucam, cap. 1. fuit vere, & secundum carnem regalis, & sacerdotalis familiarum rex ex regibus, sacerdos ex sacerdotibus. Bene igitur vterque tenuit fidem, vt Matthæus per Reges ductam originem comprobaret: & Lucas per Sacerdotes à Deo transmissam in Christum seriem generis deducendo sanctiorem ipsam originem declararet, & lib. de benedictionibus Patriarc. cap. 3. Et maxime.

Ambros.

maxime propter Tribum Leui debemus hoc credere, quia ex ea tribu Dominus Iesus videtur secundum corporis susceptionem genus ducere, ex qua Tribu sunt Sacerdotes, Leui, & Nathan: quos Sanctus Lucas in Euangelij libro inter maiores Domini computauit: Sacerdos enim Patris, & Princeps omnium Sacerdotum, sicut scriptum est, tu es Sacerdos in æternum, Sacerdotalis originis successionem debuit indicare, & cap. 4. Et quia per admixtionem generis, Iuda, & Leui tribus iunctæ sunt, ideo Matthæus ex tribu Iuda descripsit eius familiam: & Apostolus ait, quod de Iuda ortus est Dominus noster, vt ex Tribu Leui Sacerdotalis, & plena sanctitatis annumeraretur hereditas: ex tribu autem Iuda, ex qua Dauid, & Salomon, & reliqui Reges fuerunt, regalis successionis splendor refulgeat, vt idem Rex & Sacerdos scripturarum testimonio demonstretur. *EPIPHANIVS* hæresi 78. Huic iuxta duos modos Maria cognata erat ipsi Elisabeth; nam hæ duæ tribus solæ coniungebantur inter se regia sacerdotali, & sacerdotali regie. *AVGVSTINVS* lib. 2. de consensu Euangelistarum cap. 2. Cum euidenter dicat Apostolus Paulus, ex femine Dauid secundum carnem Christum, ipsa quoque Maria de stirpe Dauid, aliquam consanguinitatem duxisse, dubitare utique non debemus: cuius femine, quoniam nec sacerdotale genus taceatur, insinuante Luca, quod cognata eius esset Elisabeth de filiabus Aaron; firmissime tenendum est carnem Christi ex utroque genere propagatam, & regum scilicet, & sacerdotum: in quibus personæ apud illum populum Hebræorum etiam mystica vnctio figurabatur, id est, Chriσμα. Vnde Christo nomen elucet, Et lib. octuagesimo trium, quæstionum. quæst. sexagesima quinta. Itaque postea quam transiit Lucas personam Dauid: non dissonat à Matthæo in nominibus generationum, nam eos nominat ascendens à Dauid, vsque ad Abraham; quos ille descendens ab Abraham, vsque ad Dauid. A Dauid enim in duas familias, regiam, & sacerdotalem origo illa distributa est, quarum duarum, sicut dictum est, regiam descendens Matthæus, sacerdotalem ascendens Lucas sequutus est, vt Dominus noster **I E S V S**
C H R I S T U S

C H R I S T V S, Rex, & Sacerdos noster; & cognationem duceret de stirpe sacerdotali; & non esset tamen de tribu sacerdotali, hoc est, de tribu Leui, sed esset de tribu Iuda, hoc est, de tribu Dauid ex qua tribu nemo intendit altari. Ideo & filius Dauid maxime dicitur secundum carnem, quia Lucas ascendens, & Matthæus descendens in Dauid, sibi obuiam facti sunt; oportebat enim vt euacuaturus sacrificia, quæ secundum ordinem Aaron in Leuitico sacerdotio fiebant, non esset de tribu Leui. *Eucherius.*
E V C H E R I V S quæstionibus in Matthæum. Cuius Mariæ, quia cognata, sicut legitur, fuit Elisabeth, quæ fuisse scribitur defiliabus Aaron, manifestissimum est, quod in Christo secundum carnem, ex utroque genere conuenit, regum scilicet, sacerdotumque successio. Matthæus Ioseph profapiam per regiam originem texuit; Lucas generationem eius sacerdotali successione deduxit. *Iulianus Toletanus.*
I V L I A N V S Archiepiscopus Toletanus lib. 3. contra Iudæos: Lucas sacerdotalis generis profapiam sequens, & à Christo filio Dei incipiens vsque ad Adam, & ipsum Deum, à quo formatus est, septuaginta septem lineas generationum, explicuit, Matthæus autem regie stirpis generationum exequutus est numeros. Etenim Christi filij Dei carnem sic ex utroque genere credimus propagatam, vt & regio genere floreat; & sacerdotali propagine sit gloriosa. *Beda.*
B E D A in 3. cap. Lucæ. Quia Matthæus legalem; Lucas sacerdotalem Domini personam suscepere texendam, eandem uterque sui operis intentione in genealogia Saluatoris texenda seruauit. *Ancher.*
A V C T O R. Cum ex illis Pauli verbis ad Hebræos 7. 13. (in quo enim hæc dicuntur de alia tribu est, de qua nullus altario præsto fuit, manifestum est enim, quod ex Iuda ortus est Dominus noster, in qua tribu nihil de sacerdotio Moyse loquutus est) compertum fiat Christum cum matre Maria, quo ad paternam, vt minimum profapiam, cuius in tribubus connumerandis tantum habebatur ratio, non fuisse profectum ex Leui; sed ex Iuda; & in sequentibus probemus virginis patrem Ioachim ex Nathano Dauidis filio originem duxisse; & Annam matrem ex parentibus, etiam stirpis

stirpis Dauidicæ pro creatam: qui fieri potuit, vt tam certo prædicti patres affirmauerint Christum, aut eius matrem ex tribu sacerdotali prodiisse: enim vero quam rationem sequi fuerint hi patres in asserendo Lucam sacerdotalem Christi profapia subputasse, nullam intueor. NAM illa Hilarij, quam sequuti videntur Gregorius, Ambrosius, Eucherius, Iulianus, & Beda, quod ex tribu Leui oriundus fuerit Nathanus, ex ipso Luca 3. illo cap. falsa comprobatur, dum versu 31. dicit: Qui fuit Nathan, qui fuit Dauid: quem deducit vsque ad Iudam filium Iacob, non vsque ad Leui. Ex 2. etiam Regū. lib. capit. 5. 14. & 1. Paralip. 3. 5. constat, aliis tribus filiis annumeratum Nathan Dauidi natum è Bethsabe in Ierusalem. Nec dici posset Lucam loqui de Nathan ex tribu Leui adoptato à Dauid, cum perspicuum sit filium eius naturalem fuisse. Illa etiam Ambrosij lib. de Benedictionibus Patriar. cap. 3. quod Lucas è tribu Leui aliquos enumerauerit, nempe Leui, & Nathan, ratione quorum Christus Sacerdotali est profapia decoratus, non minus falsa videtur, nam cum nominum ratio non sit habenda solum, & hi per patres à Luca deducantur vsque ad Dauid, & vsque ad Iudam, manifestissimū sit, non esse ortos è Tribu Leuitica, sed è Iuda, & regia. Ea demum, quæ indicat priori loco NAZIANZENSIS, & tradit Augustinus. quod illa 61. diuersum esse Sacerdotium maiorum Christi à Luca deductorum à Leuitico, & Aaronitico, quia Christus nõ fuit Sacerdos secundum ordinem Aaron; sed Melchisedech, sic quæ Sacerdotium adeptus est è Tribu Iuda per Nathan filiū Dauid, non de Tribu Leui; dubia omnino est. Quia vel ideo Nathan dicitur Sacerdos, quod originem duxerit è Melchisedech; quem Hebræi existimant esse Noe filiū Sem, & Hieronymi lib. de Traditionibus, & Epistola ad Euagrium, à quo Hebræi originem duxere; & hoc non, quia non omnes nascantur Sacerdotes; & si aliquis in Sacerdotio successurus esset, maxime primo geniti, sicque & Salomon Sacerdos fuisset. Vel quod re ipsa functus fuerit Sacerdotis munere; & hoc legi repugnat, & Paulo vbi supra dicenti, è Tribu Iuda nullum altario præsto fuisse: vnde & Ozias Rex. 2. Paralip. 26. 16. quia ausus est incensum adolere coram Domino, le-

pra

pra ab eo percussus est. Vel ideo tandem, quia. 2. Regum 8. in fine dicitur, filij autem Dauid Sacerdotes erant: & nec hæc ratio firma est, tum quia hac ratione Salomon etiam diceretur sacerdos, & regia profapia, quam refert Mathæus, dicenda esset sacerdotalis: tum quia illis verbis nihil aliud significatur, quam filios regis ministrasse Dauidi in regia aala. Nomē enim Hebræum cohanim & sacerdotes, & principes, & primates ministros significat, vnde septuaginta verterunt, & filij Dauid aularchæ, id est, aulæ principes erant. Et Chaldeus, principes similiter exposuit, quin & 1. Paralipom. 18. vbi in fine eadem sententia refertur, dicitur. Porro filij Dauid primi ad manum regis. Superest igitur hoc vnum, vt veram comprobemus hanc communem patrum sententiam, Mariam ideo ex regia simul, & sacerdotali stirpe, prodiisse, quod hæc duæ tribus mutuis nuptiis coniungerentur. Vt dixit Epiphanius, & posteriori loco Gregorius, & satisfuse Augustinus lib. 23. contra Faustum, qui ex sacerdotali genere Christum ortum solum assererat, quod Ioachim pater virginis sacerdos fuisse diceretur, quod cum falsum sit, & illud falsissimum esse docet Augustinus, præsertim capite uono, Christum non fuisse ex tribu Iuda.

6 IOACHIMVM, ET ANNAM. EPIPHANIUS hæresi 78. Mulierem quidem nouerat ipsam formatione Ioseph, & feminam natura, & ex matre Anna, & ex patre Ioachim, & cognatam Elisabeth ex domo, & familia Dauid. Et hæresi 79. Si Angelos adorari non vult, quanto magis eam, quæ genita est ab Anna, quæ ex Ioachim donata est Annæ. Et sermone de laudibus Mariæ. De radice Iesse ortus est rex Dauid, & de tribu regis Dauidis, sancta virgo, sancta, inquam, & sanctorum virorum filia, cuius parentes fuerunt Ioachim, & Anna. HIERONYMVS lib. de ortu Mariæ. Pater eius Ioachim, mater vero Anna dicebatur. IOANNES Damascenus lib. 4. fidei orthodoxæ cap. 15. Ioachim electissimam illam ac summis dignam laudibus mulierem Annam matrimonio sibi copulauit. GERMANVS Patriarcha Constantinopolitanus de Mariæ natali. Commune mundi

B

gau-

Dauidis filij Sacerdotes, id est principes ministri dicuntur.

Regia Tribus, & Sacerdotalis mutuis nuptiis iunguntur.

Epiphanius. Gregorius. Augustinus. Ioachim nõ fuit sacerdos. Epiphanius

Hieronymus.

Damascenus.

Germanus.

gaudium ex iustis hominibus Ioachim, & Anna hac die nascitur, laudatissima nimirum, & celeberrima virgo. Et in verba Psalms 44. Audi filia, & vide. Secundum angeli vaticinium, o virgo, illustris proles ex iustis hominibus Ioachim, & Anna hodie in lucem prodisti. **SERGIVS** Hieropolita, in oratione de Natali Mariæ. Nascetur prophetarum præconium, & iustorum Ioachim, & Annæ germen. **NICEPHORVS** lib. 1. histor. ecclesiast. cap. 7. Ioachim, & Anna parentum erant nomina, ambo accusatione iuxta præceptum legis vita præstantes, & claræ, nec non primis quibusque, & splendidissimis, nobilissimisque genere connumerati. **AUCTOR**. Quod Augustinus dicit libro 3. contra Faustum cap. 9. Illud nempe, quod de generatione Mariæ Faustus posuit, quod patrem habuerit ex tribu Leui, sacerdotem quemdam, nomine Ioachim, quia canonicum non est, non me constringit: sed etiam si hoc crederem, ipsum potius Ioachim dicerem aliquo modo ad David sanguinem pertinuisse, & aliquo modo ex tribu Iuda, in tribum Leui, fuisse adoptatum, vel ipsum, vel eius aliquem progenitorem: vel certe in tribu Leui ita dictum, ut de stirpe David consanguinitatem aliquam duceret: hoc inquam Augustini dictum non est contractam probatam sententiam, de patre virginis Ioachim, non enim negat patrem illius fuisse, sed sacerdotem, & falsam ostendit historiam, ex qua id Faustus affirmabat, nam vera historia de stirpe Davidis, & de tribu Iuda illum profectum refert. **7. DICTVS ELI. IVDAS** Rabbenu HaKidosech in lib. Galarazei, id est, reuelator secretorum, ad tertiam Antonini imperatoris, & consulis vrbis Romæ petitionem. Quod autem petisti cuius esset filia, (mater Messia) ex qua ve tribu, animaduertere debes parentem eius duplex habiturum nomen, vnum Eli, alterum Iehoiakim, & Eli quidem, quod est nomen deriuatiuum, ostendit eum ad sublimem gradum ascensurum; Iehoiakim vero, quod est nomen compositum, significat Deum in manu ipsius suscitaturum saluationem Israelis maximam. **HACCANAS** Nehumia. Filius in epistola de generatione Messia. Erat quædam puella

*Sergius.**Nicephor.**Auctor.**Augustin.**Ioachim nō fuit sacerdos.**Iudas.**Nomen patris virginis duplex.**Haccanas.*

puella in Bethlehem Iudæ, nomine Maria, filia Iehoiakim Eli, de genere Zerubabelis filij Sealthielis ex tribu Iuda. **AUCTOR**. Ioachim virginis patrem esse illum Eli, de quo loquitur Lucas. 3. cap. v 23. cum inquit. Et ipse IESVS erat incipiens quasi annorum triginta (ut putabatur filius Ioseph) qui fuit Eli, satis in primis probat eorum patrem auctoritas, qui existimarunt Mathæum regiam Christi generationem retulisse, Lucam vero sacerdotalem; illumque paternam, hunc vero maternam exposuisse. Hoc enim subindicauit Hilarius cum numero 5. citatus, dixit, Mathæus paternam originem, quæ ex Iuda proficiscetur recenset: Lucas vero acceptum per Nathan ex tribu Leui genus edocet. Et clarius Nazianzenus, qui cum obiecit, Christum ex Maria Leuidem prodisse, quod illa suum genus duceret de stirpe Aaron: dum respondet, non negat Mariam ex sacerdotum stirpe à Luca narrata ducere genus, sed Christum non dicendum ex tribu Iuda non exortum, quod vtraque hæc tribus sæpe commisceretur. Illa item ratione, qua vtuntur nonnulli ex aliis patribus, sat nobis mentem suam exposuere, quod cum Maria fuerit cognata Elisabeth, & sacerdotum, & illud Mathæum: hoc Lucam vsque ad virginis filium deduxisse. Et demum, si attente legantur, & considerentur eorum verba, numero dicto relata, naturalern Christi generationem deductam volunt per euangelistas, regiam paternam per Mathæum, sacerdotalem vero maternam per Lucam, vnde Eli auum Christi sacerdotem fuisse existimarunt: qui sine dubio est pater virginis Ioachim. Quem ex hac patrum auctoritate, ut videtur Faustus Manichæus, ut eum refert Augustinus lib. 23. contra ipsum cap. 4. sacerdotem fuisse dixit, nominans Ioachimum; & inde colligebat Christum non fuisse ex tribu David, sed ex tribu Leui: quod quomodo fit accipiendum diximus iam num. 5. & 6. Secundo præterea ex Augustino probatur, qui facilem nobis aperit viam ad intelligendum Lucam de auctore Iesu, & patre virginis Eli, cum dixit, qui fuit Eli: sic enim

*Auctor. S. Lucas.**Lucas descripsit generationem Mariæ per Eli Ioachim. Lucas Christi maternam recenset pro sapientia iuxta quosdam ex patribus.**Hilarius. Nazianzenus.**Christum ex Aaron duxisse originem per Mariam sentiunt patres alij.**Augustinus. Faustus unde colligitur Ioachimum fuisse sacerdotem.**Ioachimum dictum Eli probatur.**Augustinus.*

ait libro quæstionum veteris, & noui Testamenti 2. parte quæstione 56. Euangelista cum referret: Et ipse IESVS erat incipiens. fere annorum triginta, filius, sicut putabatur, Ioseph, qui fuit Eli, idest, Iesus filius æstimabatur Ioseph, & non solum Ioseph erat filius, sed & Eli, non quia Ioseph filium dicit Eli, sed eodem genere, quo Ioseph vocabatur filius esse Iesus, ita etiam erat filius Eli, propter quod fratrum filij erant Ioseph, & Eli, idest, Salomonis, & Nathan filiorum Dauid. Si enim quod erat improbabile, & ad nullam rem proficit, Ioseph filius Eli dicatur, non dixisse videbitur de Christo, qui fuit filius Dei, sed de Adam: si autem per ordinem singuli patres Christi dicatur, sicut & filius dicebatur Ioseph, ipso ordine legitur filius fuisse Seth, & filius Adæ, & super hos omnes assignatur filius Dei, vt ante ipsos dicatur esse, quorum filius nuncupatur. Idem eisdem pene verbis repetit in altero eiusdem tituli libro. 2. par. quæst. 6. ex hoc Augustini testimonijs colligitur relatiuum illud, qui, cum dicitur, qui fuit Eli: referre Iesum. Denique cum Iosephus duos patres naturales habere non potuerit, & Christi generationem Lucas describat, non satisfecisset quidem, nisi per naturalem generationem, ascendendo vsque ad Dauid, & vsque ad Deum ipsum, cuius erat filius naturalis, deduxisset. Cur enim si pater eius non est Ioseph, Christi generationem per Iosephi legalem profapiam descripsisset, quæ ad Christi genus cognoscendum nihil conduxisset? Igitur cum clarior harum duarum generationum, quæ à Mathæo, & Luca traduntur, à Iulio Africano desiderata, hæc sit, quam recentiores inuenerunt, expositio, à veteribus indicata; nempe à Mathæo Iosephi, à Luca Mariæ, & Christi Domini naturalem generationem describi; profecto ea est amplectenda: siquidem Africanus, vt dixi, nõ tam fuit suæ tenax expositionis, quæ veteres omnes sunt sequuti, vt non reliquerit nobis locum clariorem inuestigandi, sic enim dixit: siue res ita se habet, siue alio modo, ita existimandum, quamuis certum desit testimonium, ob id, quod clarior, ac verior expositio proferri non potest, Et

Tertio idipsum probatur ratione

Africanus.

Et mirabile quidem est, cum tam rarum in omni veteri lege huius adoptionis legalis, & feminis fratris suscitationis reperiamus exemplum; in parentibus Iacob, & Iosephi tam crebro contigisse.

8 NAZARETHA. LVCAS c. 1. v. 26. Missus est Angelus Gabriel à Deo in Ciuitatem Galileæ, cui nomen Nazareth. HYPOLITVS Portuensis, apud NICEPHORVM lib. 2. histor. Eccl. cap. 3. Nupsit Anna in terra Galileæ, & protulit Mariam Deigenitricem. HIERNYMVS lib. de ortu Mariæ. Domus paterna est ex Galileæ, & Ciuitate Nazareth, maternum autem genus ex Bethlehæ erat. Et lib. de Locis, Duæ sunt Galileæ, ex quibus vna Galileæ gentium vocatur, vicina Tyriorum finibus, vbi & Salomon viginti quinque Ciuitates donauit Hyrañ regi Tyri, in forte tribus Neptalim: altera Galileæ dicitur circa Tiberiadem, & stagnum Genasareth, in tribu Zabulon Nazareth, vnde Dominus noster Saluator Nazareus vocatus est, est vique hodie Galileæ viculus contra legionem, in quinto decimo eius milliario, ad orientalem plagam iuxta montem Tabor, nomine Nazara, & cap. 17. in Mathæum. Rursum quoniam nutritus erat in Nazareth, quod est oppidum Galileæ, Capharnaum, vrbi subiacens. AUCTOR. Cum duplex sit Galileæ, vt dixit Hieronymus, & Cyrillus lib. secundo. contra Iulianum, & Iosephus ante eos libro tertio de Bello Iudaico, capite secundo, superior versus Tyrum, & inferior, à Tiberiade vsque; ad Zabulon; & Nazareth in inferiori sita sit, in tribu Zabulon, cur Ioachimus Bethlehemitæ, & de familia Dauid, vt mox ostendemus, in ea natus fuit? Respondet his verbis Epiphanius hæresi. 51. qui dispersi erant à tempore bellorum in Machabæis factorum, per omnem terram dissipati erant, & pauci omnino manserunt in Bethlehem habitantes.

9 PATREM MATHAT. LVCAS. 3. cap. vers. 23. & ipse Iesus erat incipiens, quasi annorum triginta, (vt putabatur filius Ioseph) qui fuit Eli, qui fuit Mathat, qui fuit Leui, qui fuit Melchi, qui fuit Nathan, qui fuit Dauid. IULIVS Africanus in epistola ad Aristidem de Genea-

B 3 logia

Adoptio legalis rara fuit in veteri lege.

Lucas. Hypolitus Nicephorus

Hieronymus.

Auctor. Galileæ duplex. Hieronymus. Cyrillus. Iosephus.

Epiphanius

Lucas.

*Estha mater
Iacob, &
Eli.*

logia Saluatoris, Mathan, & Melchi eadem ducta vxore fratres genuerunt ex eadem matre. Primus igitur Mathan ex Estha (id nominis ei mulieri; fuisse traditum est) genere à Salomone ducto, Iacobum genuit; post obitum vero Mathan, Melchi, cuius genus ad Nathan refertur, cum ex eadem tribu, alio tamen genere, sicut prædiximus, esset, vidua in vxorem ducta, filium Eli genuit. Ad hunc modum reperiemus Iacobum, & Eli ex diuerso genere, eadem tamen matre fuisse fratres. Mathan, qui à Salomone descendit, genuit Iacob: mortuo Mathan, Melchi, qui à Nathan originem ducit, ex eadem muliere genuit Eli. Fuerunt igitur ex eadem matre fratres Eli, & Iacob. **E V S E B I V S** Cæsariensis lib. 1. histor. ecclesiast. cap. 7. & 8. vt supra Africanus, quem refert Titus Bostrensis Episcopus in cap. 3. Lucæ. Melchi, & Mathan diuersis temporibus vnâ eandemque Estham vxorem habuere. Primus duxit eam Mathan, procreauitque ex illa Iacob: Mathan autem vita defuncto, Melchi, qui erat ex eadem tribu, licet non ex eodem genere, eandem Estham iam tum viduam adsciuit sibi in coniugem, suscepitque ex illa Eli. Iacob igitur & Eli fuerunt fratres vterini, vtpote ex eadem matre editi. **G R E G O R I V S** Nazianzenus, in Carmine de genealogia Saluatoris.

Mathanus eximia Salomonis stirpe creatus,
Esthæ iunctus erat, quo cæca morte perempto,
Duxit eam Melchi, Nathaneo sanguine Cretus:
Mathanus hac genuit Iacobum, Melchius Elim.

*Nazianze.
Ambrosius
Hieronym.*

A M B R O S I V S lib. 3. in Lucâ, si requiris inuenies, quod iuxta præscriptum legis veteris, duo fratres diuersos filios vterinos, ex vna vxore generauerint: traditur enim Mathâ, qui à Salomone genus duxit, Iacob genuisse filiû, & vxore superstite, decessisse, quam postea Melchi accepit vxorem, ex qua generatus est Eli. **H I E R O N Y M V S** in illa verba Mathæ. 1. Iacob genuit Ioseph. Hunc locû obiecit nobis **Iulianus Augustus**, de dissonantia Euangelistarû cur Lucas, Ioseph

Ioseph filium, vocauerit Eli, Mathæus Iacob? non intelligens consuetudinem scripturarum, quod alter secundû naturam, alter secundum legem eius pater sit: scimus enim hoc per Moysen, Deo iubente, præceptum, vt si frater, aut propinquus, absque liberis mortuus fuerit, alius accipiat vxorem, ad fuscitandum semen fratris, vel propinqui sui. Super hoc Africanus, & Eusebius in libris diaphonias euâgeliô, plenus disputarunt. **A V G V S T I N V S** lib. 2. retractat. c. 7. lex filios etiam mortui adoptabat, iubens vt fratris sine filiis mortui duceret frater vxorem, & fratri defuncto semen ex eadê fuscitaret: quæ profecto de duobus vnus hominis patribus expeditior ibi redditur ratio. Vterini autem fratres fuerunt, in quibus hoc contigit: hoc in eorû literis inuentum est, qui recenti memoria post Ascensionem Domini de hac re scripserunt, nam etiam nomen eiusdê mulieris, quæ peperit Iacob, patrem Ioseph de priore marito Mathan, qui fuit pater Iacob, auus Ioseph, secundum Mathæum; & de marito posteriori Melchi peperit Eli, cuius erat adoptiuus Ioseph, nõ tacuit Africanus; quod cum Fausto responderem nondû legera. **E V C H E R I V S** quæstioni. in Mathæ. Consuetudo apud Iudæos ex lege erat, vt defuncti fratris vxorem ad fuscitandum semen superstes frater acciperet. Iacob ergo, atque Eli vterini fratres fuerunt. **I O A N N E S** Damascenus lib. 4. fidei. cap. 15. Rursus ex stirpe Salomonis filij Dauid Mathan, ex vxore sua genuit Iacob, mortuo autem Mathan, Melchi ex tribu Nathâ filius Leui, ac frater Pantheris, vxorem ipsius Mathan, quæ etiam Iacobi mater erat, matrimonio sibi copulauit, atque ex ea genuit Eli, ita vterini fratres erant Iacob, & Eli, ille nimirû ex tribu Salomonis, hic ex tribu Nathâ oriûdus. **B E D A** in c. 3. Luc. Huius nodû quæstionis Africanus, de consonantia Euâgeliorû scribès aperitissime soluit. Mathâ, inquit, & Mathat diuersis temporibus de vna, eadêq; vxore Estha nomine, singulos filios procreauerunt, quia Mathâ, qui per Salomonem descendit vxorem eâ primus acceperat, & relicto vno filio, Iacob nomine, defunctus est: post cuius obitû Mathat, qui per Nathâ genus ducit, cû esset ex eadê tribu, sed nõ ex eodê genere, relictam Mathæ

Augustin.

Eusebius.

Damasce.

Beda.

accepit uxorem, ex qua, & ipse accepit filium nomine Eli. Per quod ex diuerso patrū genere efficiuntur Iacob, & Eli vterini fratres. Hæc Africanus his ipsis syllabis profert. Excepto quod pro Mathat posuit Melchi; quia fortasse vel co-dex illius sic habuit, vel in historia, in qua hæc didicerat, eundem Mathat inuenit esse Dyonimum. **T H E O P H Y L A C T V S** in tertium Lucæ. Quærum quidam, quomodo Mathæus Iosephum dicat filium Iacob, Lucas autē Eli? impossibile autem est vnum habuisse duos patres. Dicunt itaque ad hoc quod Iacob, & Eli vterini fratres fuerunt ex diuersis patribus. **E V T H Y M I V S** in tertium Lucæ. Matrem ipsius Eli, & Iacob, primum duxit in uxorem hic Mathan, de quo Lucas, & genuit Eli, deinde iam viduam duxit hanc Mathan alle, qui apud Mathæum ponitur, cum esset de eadem tribu, quāquam de alia cognatione; & genuit Iacob. Eli itaque, & Iacob ab eadem nati sunt matre, diuersis tamen patribus. **Z A C H A R I A S** Chrisopolitanus Episcopus, lib. 1. in vnum ex quatuor Euangeliiis cap. 5. refert per omnia Africani verba. **N I C E P H O R V S** lib. 1. histor. ecclesiast. cap. 11. v. supra Africanus, quem refert penitus. **A V C T O R**. Ex his patrum testimoniis hoc vnū colligi volumus nostræ historiæ valde conueniens, Iacob, & Eli, quem præcedēti numer. 7. probauimus esse Iachim, fratres fuisse ex eadem matre. Estha progenitos, per diuersos patres, Mathan, qui apud Mathæum dicitur genuisse Iacob, & Mathat, qui apud Lucam genuit Eli. Non ad custodiendam legem illam Deuteron. 25. 6. de suscitando fratris demortui femine, vt ex dictis patribus aliqui putauerunt: nam ea lex loquitur, dum frater, aut propinquus decedit sine liberis; at Mathan cum obiit, duos habuisse legimus, Iosephum, & Clopam, vt sequenti numero dicemus: sed quod ita accidit, vt vidua à Mathat duceretur. Quod vero Africanus, quem ceteri sequuti sunt, pro Mathat, quem Lucas facit patrem Eli, posuit Melchi: illius proauum, ea fortasse ratione fecit, quam notauit Beda, quod Mathat esset binomius: & hoc inde potest etiam comprobari, quod Damascenus lib. 4. fidei cap. 15. Sicut ante ipsum Ioānes Patriarcha Ieroso-

Theophylastus.

Euthymius.

Zacharias.

Nicephorus.

Iacob, & Eli qui Iosephum fratres fuerunt.

Lex suscitatio- nis qui accipienda.

Africanus corrigitur, et exponitur.

Beda.

Ierosolimitanus, lib. de inslitut. Monachorū cap. 33. Ita Ioachim profapiam deducit. Igitur, ait, ex stirpe Nathan filij Dauid, Leui genuit Melchi, & Pantherem: Pantherem autem genuit Barpantherem, nam ita vocabatur: Barpantherem rursus genuit Ioachim: Ioachim denique genuit sanctam Dei genitricem. Vbi vides vocatum à Damasceno Melchi, illum, quem Lucas vocat Mathat. Vel certe Leui habuit duos filios, Melchi, & Mathat, qui & Panther dictus est, sicut & Iacob pater Iosephi. Panther cognominabatur, Auctore Epiphano, hæresi 78. Hincque ex Damasceno etiam habemus Ioachim ex Dauide promanasse per filium eius Nathanum, quamuis Eli, & Ioachim diobus intermediis distinguat, nam auum Ioachim, & Mariæ Deiparæ proauum fratrem facit Eli. Sic ergo parum ab eo differimus in assignanda naturali Mariæ genealogia, quam Lucas Evangelista enarrat.

I O C L O P A E. E G E S I P P V S in 5. lib. suorum commentariorum. Cum esset pax alta in omni ecclesia, de genere Domini manet, vsque ad Traianum Cæsarem, donec prædictus Simeon, consobrinus Domini, filius Clopæ ab hæreticis calumniam passus est. Erat autem Clopas frater Iosephi: **E V S E B I V S** lib. 3. histor. Eccles. cap. 11. Post martyrium Iacobi rumor est, Apostolos, & discipulos domini de eo consilium cepisse, quem ad hoc dignum iudicare deberent, qui Iacobo succederet: atque ita cunctos vna, & eadem sententia Simonem Cleopæ filium, cuius, & euangelica scriptura meminit, sede parciæ Ierosolymitanæ dignum iudicasse, quem consobrinum seruatoris dicunt: Egesippus enim Cleopam fratrem Iosephi fuisse scribit. **E P I P H A N I V S** hæresi 66. Præterierunt sancti omnes, & cum ipsis Simeon filius Cleophæ fratris Iosephi. Et hæresi 78. hic Ioseph frater fuit Clopæ: erat autem filius Iacob, qui Panther cognominabatur. **T H E O D O R E T V S** in illa verba ad Galat. 1. Nisi Iacobum fratrem Domini. Vocatur frater Domini, sed non erat natura, sed nec fuit Ioseph filius, vt quidam existimarunt, sed erat quidem Cleophæ filius, Domini autem consobrinus; ha-

Ioannes Damascenus. Maria pro Iapra ex Ioāne, Ieros, et Damascen.

Matha, Panther, Iacob Panther Epiphanius

Egesippus.

Eusebius

Epiphanius

Theodoret.

Beda. buit autem matrem matris Domini sororem'. **BEDA** super caput sextum. Lucæ, cui Simeonem filium genuisse, eumque consobrinum Domini existentem, & quod Cleopas frater fuerit Ioseph, historia ecclesiastica tradit. Et super. 1. cap. Actuum. Consobrinus hic, secundum carnem, **Theoph.** Saluatoris fuisse declaratur; quia patrem ipsius Cleopham, fratrem fuisse Ioseph, Egesippus contestatus est. **THEOPHYLACTVS** in. 13. caput Mathæi. Fratres habuit Dominus, & sorores, Ioseph filios, quos genuit ex vxore fratris sui Cleopæ, & in cap. 19. Ioannis, Cleopas frater fuit Ioseph. **EUTHYMIVS**, cap. 17. in Ioannem, vnigenita erat Dei mater, verum Ioseph, & Cleopas fratres erant: mos **Eulhim.** autem erat Iudæis fratrum vxores appellare sorores, quarum viri Ioseph, & Cleopas. **GEORGIVS** Cedrenus in compendio historiæ. Eius filiam Mariam Cleophas, frater Iosephi ex utroque parente, duxit vxorem: ex eaque Simeonem sustulit, qui post Iacobum domini fratrem episcopus fuit Ierosolymis. **NICEPHORVS** lib. 3. histor. eccles. cap. 9. Simonem filium Cleopæ eligunt episcopum Ierosolymæ post Iacobum: Cleopas enim Iosephi sponsi frater fuit. **AUCTOR.** Alter hic est ab illo discipulo, qui, **Cleopas di-** vt à Luca refertur. 24. cap. ibat in Emaus, hic enim, de quo **versus à** est modo nobis sermo Græce Cleopas, ille vero Cleopas dicebatur. Huius si ostendissemus filios esse illos, quos sacri **Cleopha.** euangelistæ fratres Domini vocauerunt, vt conabimur ostendere, nu. 11. sequenti, actum esset de quaestione difficili, qua quaeritur, fuerint ne filij Iosephi, an aliarum Annæ matris Dei genitricis filiarum. **Egesippus.** **II PATRISEORVM.** **EGESIPPVS** lib. 5. suorum commentariorum. Cum esset pax alta &c. vt supra num. 10. Et rursus. Postquam Iacobus, cognomento iustus, martyrio est coronatus pro veritatis defensione, sicuti & Dominus, Simeon filius Cleopæ patris eius, in locum eius successus est: quem omnes discipuli, quoniam Domini consobrinus erat, secundo loco suffragijs illi administrationi præfecerunt. **EUSEBIVS** Cæsariensis lib. 3. hist. eccl. c. 10. Post martyrium Iacobi rumor est &c. vt supra nu. 10. & c. 26. Quod si quis Simeonem, tunc oculis Dominum conspexisse,

tum auribus eius sermonem accepisse dixerit, ratione certe id quidem potest, non solum longinquitate temporis, quo vixerit, sed euangeliorum testimonio, quod Mariæ Cleopæ meminerit, vbi citatur Maria Cleopæ vxor, pro argumento vtens, cuius filius, vt supra posuimus, fuit, & lib. 4. ca. 21. Idem auctor Egesippus errorum suæ ætatis origines his vocibus plane demonstrat. Postquam Iacobus cognomento iustus, & cetera vt supra ex Egesippo. **IOANNES** **Chryso.** Chrysostomus super illud ad Galatas. 1. Alium Apostolorum vidi neminem nisi Iacobum fratrem Domini. Sed vide quanto cum honore & hunc nominavit, non enim simpliciter dixit, Iacobum, sed magnificum illud elogium addidit, fratrem Domini. Etenim si tantum indicare voluisset, de quo loquererur, poterat alia nota declarare, si dixisset, Iacobum Cleopæ, quod cognomen posuit euangelista, non enim appellauit eum Iacobum Cleopæ, sed quomodo fratrem Domini: at qui nec frater erat Domini iuxta carnem, sed esse putabatur. **THEODORETVS** super primum cap. **Theodoret.** ad Galat. vocatur frater Domini & cetera: vt supra numero. 10. **BEDA** super caput 6. Lucæ. Iacobus quidem Alphæi ipse est, qui in euangelio frater Domini nominatur, quia Maria vxor Alphæi soror fuit Mariæ matris Domini, quam Mariam Cleopæ Ioannes euangelista cognominat: fortasse, quia vel isdem Alphæus, qui etiam Cleopas est dictus: vel ipsa Maria defuncto, post natum Iacobum, Alpheo Cleopæ nupsit: cui Simeonem filium genuisse, eumque consobrinum Domini existentem, eo quod Cleopas frater fuerit Ioseph, Ierosolymæ post Iacobum rexisse ecclesiam, historia ecclesiastica tradit. Et super caput primum Actuum Apostolorum. Iuxta euangeliorum fidem eundem Iacobum filium Alphæi Apostolum præfuisse Ierosolymis sciendum est, qui frater Domini dictus est eo quod fuerit Mariæ materteræ Domini filius, cuius Ioannes euangelista meminuit: stabant autem iuxta crucem Iesu, mater eius, & soror matris eius Maria Cleopæ. Mariam hanc Cleopæ à patre, siue à familia cognominans. Symon autem Zelotes ipse est,

qui an Euangelis scribitur Cananeus, & post fratrem suum Iacobum, Ierosolymorum rexit Ecclesiam; centumque & viginti annorum sub Traiano crucem ascendit: consobrinus is secundum carnem Saluatoris fuisse declaratur; quia patrem ipsi is Cleopham fratrem fuisse Ioseph, Egesippus contestatus est. **NICEPHORVS** libr. 3. histor. cap. 9. Atque equidem omnes in Simonem filium Cleopæ, cuius etiam sacrum meminit Euangelium, oculos coniciunt; eiq; Episcopale sedem committunt. Quem Simeonē Egesippus patrualem Iesu fuisse memorat: Cleopas enim ipsi Ioseph frater fuit, & cap. 16. Quo tempore Simeonem quoque patruo Iesu Cleopa, & Maria coniuge eius, quam & sororem (quippe veluti consorsam, atque adeo filiam) Dei genitricis fuisse dicunt, non ex Anna, & Ioachim, sed ex Salome, & Iosepho editam ut dictum est, progenitū, martyrij cursum absoluisse constat. Quod si quis vere rationi, atque obseruationi insistat, recte profecto Simeonem hunc ex illis fuisse dicet, qui Dominum suis ipsorum oculis viderint; & auribus audierint, apertum nimirum indicium est longeuitas ipsius, & quod diuinorum Euangeliorum scriptura Mariæ Cleopæ, ex quo hunc prognatum esse supra diximus, mentionem facit: venerunt igitur, & præfuerunt Ecclesiæ omnī donec etiam, quem diximus Simeon Cleopæ filius, Domini patruelis frater, per calumniam ab hæreticis delatus est, & lib. 4. cap. 7. Meminit itidem Egesippus initionum hæresum quarundam, ita inquit. Postea quam Iacobus Iustus & cætera ut supra. **AUCTOR.** Hi patres de duobus ex quatuor, qui vocantur fratres Domini, loquuntur de Iacobo, & Simone: de Iacobo quidem Chrysoctomus, & Theodoretus plane docent filium fuisse Cleopæ fratris Ioseph, & Christi consobrinum, & idcirco vocari fratrem Domini hoc est patrualem ex patre putato: Egesippus autem, & qui eum sequuntur Eusebius, Beda, & Nicephorus, Simonem contententur filium fuisse Cleopæ fratris, ut dictum est, Iosephi, & patris Iacobi; quo manifeste indicant Simeonem hunc non fuisse fratrem Iacobi, quod non esset filius Iosephi, cuius filios esse putarunt veteres quatuor illos, qui ab Euangelis

Auctor.
Iacob. frater Domini
filius Cleopæ
fratres Ioseph.
Simoni filius
Cleopæ fratres Ioseph.

listis fratres Domini vocantur. Nobis igitur restat probandum Simonem, & Iacobum fratres fuisse, ut ita conueniant Chrysoctomus, & Theodoretus cum Egesippo & ceteris, in patre Cleopa illis assignando. Quatuor ergo, ut hæc penitus explicentur, nobis tractanda se offerunt; in primis, quæ patrem habuerint hi fratres; deinde quæ matrem, tertio quot qui ve fuerint illi fratres sigillatim; demumque illis fuerint sorores? Hæc enim, si ostenderimus, nodum satis implexum dissoluemus.

DE PARENTE PRIMVM DICA MV S. Fratrum Domini quipater fuerit Iosephum ut putant. Hypolit. Origines. Hylarius. Ambros. Epiphani. Nissenus. Chrysoct. Augustin. Theophil. Egesippus. Eusebius. Oecumen. Euthymius. Nicephorus. Alpheum alij faciunt. Hieronym. Beda. Clopas verior pater est fratrum Domini. Chrysoct.

Patrem illorum ex auctoribus quidam vnum faciunt, quidam duos. Qui vnus fatetur, plurimi dicunt fuisse Iosephum sponsum Virginis, ex alia vxore, ut verum esse comprobet dictum Euangelistarum, fratres Domini illos vocati; erat enim, quia filij Ioseph, hoc est, putabantur, quemadmodum Ioseph pater Domini existimatus est: sic sentiunt Hyppolitus Portuentis, apud Nicephorum lib. 2. cap. 3. Origenes in 13. Mathæi, Hylarius Canone. 1. in Mathæum, Ambrosi ad Galat. 1. Epiphanius hæresi 28. 29. 51. 78. & in Ancorato, ad medium, Gregorius Nyssenus oratione 2, de Resurrectione, Chrysoctomus, oratione de Annunciatione, Augustinus libro expositionis epistolæ ad Galatas. Theophyl. super 13. Mathæi, & ad Galat. 1. quam sententiã plane sequuti, videntur Egesippus, dum Clopam Simonis patrem, patruum facit Iacobi, & fratrem Iosephi, (putauit enim Iosephum patrem fuisse Iacobi,) & qui eum referunt Eusebius locis illis, & lib. 2. cap. 1. Oecumenius super cap. 15. Actorum. capit. 23. Euthymius super 12. Mathæi. cap. 23. & super 27. cap. 67. & super 19. Ioannis cap. 17. & Nicephorus lib. 2. cap. 3. & 33. & lib. 3. cap. 10. Hieronym. tamen lib. ad versus Heluid: & Beda lib. in 6. cap. Lucæ, dicunt fuisse Alpheum. quia Mathæi 10. 3. Marci. 3. 18. Actuum 1. 13. Iacobus vnus ex fratribus Domini Alphei dicitur filius. Demum Abdias lib. 6. historæ Apostol. diuersos his filiis patres assignat. licet eandem matrem, nam Iosephum facit patrem Iacobi, Alpheum vero Simonis & Iudæ. Verum tamen rectius Chrysoctomus, & Theodoretus, patrem horum Clopam fatentur esse, fratrem Iosephi: quod ipsum asserunt.

Theodor. asserunt Egesippus, Eusebius, Beda, & Nicephorus dum Simonis patrem illum faciunt, si probauerimus, hunc Simonem fratrem fuisse Iacobi, ut mox probare conabimur. *Egesippus.* Hanc autem veriore sententiam esse plane ostendemus. *Eusebius.* cum eorum fratrum patrem non potuisse esse Iosephum, ex matre eorum, demonstrauerimus: neq; Alphæum, si nō sit idem, qui Clopas, ut cum Iacobum Alphæi à Iacobo fratre Domini diuersum esse, inferius ostenderimus iuxta aliquos.

Mater fratrum Dñi

quæ fuerit.

Heluidij heresis.

Hieronym.

Esclā quidā putant.

Salomē alii

Hippolytus.

Nic. p. orus

Maria Cleopha alii.

Abdias.

Theophylactus.

Eusebius.

Egesippus.

Hieronym.

Egesippus.

Epiphanius.

Eusebius.

Beda.

Nicephorus.

Maria vxor Cleopha mater fratrum Dñi.

Chrysost.

Hieronym.

Theod.

Beda.

SECUNDO, quid de horum matre tenferint ecclesiastici referamus. Heluidius cum alijs hæreticis Deigenitricem Iosephi sponsam matrem eorum impie sunt conati suadere. At sancti patres, ut illis se se opponerent, variè tenferunt: quidam, quorum meminit Hieronymus super 12. Mathæi, Etiam Iosephi vxorem fuisse putarunt, ante virginem ductam. Hippolytus apud Nicephorum lib. 2. c. 3. & ipse Nicephorus lib. 3. cap. 16. Salomen prius à Iosepho ductam matrem designant filiam Aggæi fratris Zachariæ. Abdias Mariam Cleopha filiam Alphæo, ait, genuisse Simonem, & Iudam, post vero Iosepho Iacobum Theophylact. super. 13. Mathæi, & super. 19. Ioan. vxorem Cleopha ab ipso relictam, ductam à Iosepho, & hos fratres habuisse; quem dicendi modum videtur secutus Egesippus cum his, qui eum referunt, dum Mariam vxorem Cleophae facit matrem Simonis, vxorem autem Iosephi matrem Iacobi. Hieronymus deinde dum aduersus Heluidium sic concludit. Verum in hac parte contentiosum funem non traho, alia fuerit Maria Cleophae, alia Maria Iacobi, & Iosetis, dummodo constet non eandem Mariam Iacobi, & Iosetis esse quam matrem Domini. Indicat sane Mariam Cleophae sororem matris Domini fuisse matrem Simonis: quod dixerat Egesippus, Epiphanius, Eusebius, Beda, & Nicephorus: at Mariam vxorem Alphæi fuisse matrem Iacobi, & Iosetis. Sit ergo certior sententia Chrysostomi homil. 89. in Mathæum, Hieronymi lib. aduersus Heluidium, & super. 12. Mathæi, Theodreti ad Galatas. 1. & Bedæ, in 6. Lucae, & Actuum. 1. existimantiū horū matrem esse

esse illam, quæ Matth. 27. 56. & Marci. 15. 40. dicitur Maria Iacobi, & Iose mater, & Ioan. 10. soror matris Domini Maria Cleophae. Nam Cleophae hanc vxorem fuisse satis aperte dixerunt Egesippus, & Eusebius, Theophilactus, & Nicephorus, esse autem Mariam ex eo, quod Iacobi, & Iose mater vocatur ab euangelistis, satis constat. Iam hoc iacto fundamento, fratres illos non potuisse filios esse Iosephi, hac efficaci ratione probamus. Vel Iosephus habuit hos filios ex vxore ante virginem ducta, ut omnes prædicti fatentur; & præmortua, ut expriment Epiphanius. & Gregorius Nissenus, vel simul viuente cum Deipara. Nō præmortua, quia Math. 27. 56. Marci. 15. 40. & Luc. 24. 10. refertur Maria Iacobi, & Iose mater viuens tempore mortis, & resurrectionis Christi: Iacobus autem, & Ioses duo erant ex illis fratribus. Respondent Gregorius Nissenus, oratio. 2. de Resurr. Theophylactus. super. 27. Math. & super. 19. Ioan. & Nicephorus lib. 1. histor. ca. 33. vere vxorem Iosephi fuisse præmortuam; quæ vero dicitur ab euangelistis Maria Iacobi, & Iosetis mater, esse Deigenitricem, quæ mater illorum dicitur, idest nouerca, quod domi pueros illos, tamquam Iosephi filios educauerit: consentientque ad vngendum corpus Iesu cum alijs pijs feminis profectam; quod ex Greg. Nazianzeno, & Sedulio inferius c. 17. n. 2. repetemus. Sed refutat hanc solutionem Simeon Metaph. eo c. referendus, & Euthymius c. 67. in 27. Mathæi, tum quia nihil obstat vocare eam matrem Iesu, ut sæpe alias, si ea esset; tum quia absurdum esse: ei præponi Magdalenam, tamquam feruidiorem, cui sese visendum prius Christus præbisset, tum demum quia impiū itidē esset, verba eius sicut & aliarum mulierum, tamquam delirameta ab Apostolis contēpta fateri; non ergo erat Deigenitrix, sed vera mater Iacobi, & Iosetis. Viuebat ergo vna cum Deipara. Igitur vel illam repudiauerat Iosephus, ut dixit Chrysost. orat. de Annūciatione (si eius est, cum diuersum in alijs operibus sentiat) quod indignū est creditu de viro iusto, & sancta femina, vel duas vxores simul habebat Iosephus; quod nullius auctoritate probari potest, nec ratione. Quod ne diceret Euth. eo loco, suspicatus est

Mariam

Egesippus.

Eusebius.

Theophil.

Niceph.

Frater Domini non filii Ioseph.

Nissenus.

Theophyl.

Nicepho.

Maria Iacobi falso putatur Deigenitrix.

Greg. Naz.

Sedul.

Simeon Metaph.

Euthym.

Maria Iesu diuersa à Maria Iacobi.

Chrysost.

Ioseph non repudiante Mariam.

Non habuit duas vxores simul.

Euthymius

Mariam hanc matrem Iacobi, & Iosetis non esse matrem filiorum Ioseph, sed aliorum e septuaginta; putat enim hos duos non esse ex fratribus Domini contra omnium sententiam. Ne igitur tam absurda concedamus, tamquam certum ex dictis concludamus, hos non fuisse filios Ioseph. Quod si eos negamus Iosepho, cum ratione eorum vxorem illi tribuerint veteres, sequitur nullam habuisse ante virginem. Erunt igitur filij Cleophæ, aut Alphæi, si idem sit; quod pater det ex eo, vtrum sit Iacobus Alphæi, & Iacobus frater Domini idem, quod paulò post explicabimus: & vtrum eadem sit Maria Cleophæ cū Maria Iacobi, & Iosetis, de quo mox dicemus.

Fratres Dñi Tertiò sequitur vt agamus de his fratribus, prius in genere; pòsterius de singulis. In genere quidem, nemo est qui dubitet hos quatuor esse, qui dicuntur fratres Domini, Iacobum, Iose, Simonem, & Iudam: quia ita nominantur Mathæi. 13. 55. Marci. 6. 3. Mathæi. 27. 56. Marci. 15. 40. & Lucæ. 24. 10. Maria dicitur mater Iacobi, & Iose, & Lucæ. 6. 16. A. 1. 13. & in epistola Iudæ dicitur Iudas frater Iacobi: & complures auctores ex eisdem parentibus natos putant, quemuis, vt vidimus, in eis designandis varij sint, vt

Epiph. Niss. Epiphanius hæres. 78. Gregorius Nillessus, Hieronymus, Theophylactus super. 13. Mathæi & Euthimius, qui putat, vt cœpimus dicere, Iacobum, & Iose nõ esse ex his fratribus, sed ex septuaginta discipulis, ex Maria natos, non vxore Iosephi. Fortè indicat id quod Nicephorus dixit lib. 1. c. 33. Mariam hanc esse vxorem Iudæ filij Ioseph, vnus ex fratribus Domini, qui ex illa hos duos fratres habuit Iacobum, & Iose. Ceteri consentunt eos fratres, vel ex patre tantum, vel ex matre: dictos vero fratres Domini, hoc est, compa-

trues, quia nepotes Iosephi ex fratre; apud quem vna cū Christo sunt educati, & ita eius fratres putati, sicut & Ioseph putatus est pater. Gregorius autem, Epiphanius, & Theophylactus propterea dicunt vocari Mariam Iacobi, & Iose tantum matrem, duobus alijs præteritis, quod hi essent primi ex fratribus, & insigniores, sed iam de singulis agamus.

Epiph. Niss. Epiphanius hæres. 78. Gregorius Nillessus, Hieronymus, Theophylactus super. 13. Mathæi & Euthimius, qui putat, vt cœpimus dicere, Iacobum, & Iose nõ esse ex his fratribus, sed ex septuaginta discipulis, ex Maria natos, non vxore Iosephi. Fortè indicat id quod Nicephorus dixit lib. 1. c. 33. Mariam hanc esse vxorem Iudæ filij Ioseph, vnus ex fratribus Domini, qui ex illa hos duos fratres habuit Iacobum, & Iose. Ceteri consentunt eos fratres, vel ex patre tantum, vel ex matre: dictos vero fratres Domini, hoc est, compa-

trues, quia nepotes Iosephi ex fratre; apud quem vna cū Christo sunt educati, & ita eius fratres putati, sicut & Ioseph putatus est pater. Gregorius autem, Epiphanius, & Theophylactus propterea dicunt vocari Mariam Iacobi, & Iose tantum matrem, duobus alijs præteritis, quod hi essent primi ex fratribus, & insigniores, sed iam de singulis agamus.

De Iacobo in primis dubitatur, sit ne idem Iacobus Alphæi, cum Iacobo fratre Domini? si enim sunt idem, eisdem erunt orti parentibus, atque idem erit Alphæus cum Cleopha: si diuersi, diuersi erunt patres, nec Iacobus frater Domini erit ex Apostolis. Igitur Abdias lib. 6. historię Apostolicę, Clemens Alexandrinus lib. 7. hypotiposeon, quem referunt Eusebius lib. 2. histor. Ecclesiastic. cap. 1. & Nicephorus lib. 2. cap. 3. Hieronymus lib. aduersus Heluidiũ, Isidorus lib. de vita, & morte sanctorum, capit. 79. & Beda vbi supra, duos tantum Iacobos agnoscunt, Iacobum Zebedæi fratrem Ioannis, & Iacobum iustum fratrem Domini, filium Alphæi, qui vnus est ex Apostolis, vt ait etiam Anselmus 1. Corint. 9. hæc sententia constat. Primo quia hic fuit Apostolus; sic enim vocat eum Paulus ad Galat. 1. cum ait, alium Apostolorum vidi neminem, nisi Iacobum fratrem Domini, sed inter Apostolos duo tantum numerantur Iacobi Mathæi 10. 2. Marci 3. 16. & Lucæ 6. 14. vt notarunt Chrysostomus hom. 33. in Mathæum, & Theophylactus. in 10. Mathæi, Iacobus Zebedæi, & Iacobus Alphæi: at Iacobus frater Domini non est filius Zebedæi, est ergo Iacobus Alphæi. Præterea, quia Iacobus frater Domini dicitur minor, & Iacobus Zebedæi maior: eiusmodi autem comparatio non fit nisi inter duos, sunt ergo tantum duo Iacobi. Demum quia Ecclesia duos tantum Iacobos celebrat Apostolos, Iacobum Zebedæi, & vna cum Philippo Iacobum Ierosolymitanum: qui si non fuisset Iacobus Alphæi, reliquisset profecto hunc sine festo, quod esset mirabile. Ne ergo tam absurdam rē asseramus, tãquam satis probabile cõfiteri oportet duos tantum Iacobos, & Iacobum fratrem Domini eundem esse cum Iacobo Alphæi.

Veruntamen Egesippus relatus ab Abdia, & Hieronymo in catalogo, in vita Iacobi, multos fuisse Iacobos affirmat, & ipse Hieronymus libro quinto in Isaiam, capite 17. ex quorundam veterum interpretum sententia, extra numerum duodecim Apostolorum, tertiumdecimum facit Iacobum fratrem Domini, nec id reicit: imo id sentit super caput primum ad Galat. vt dicemus: sic extra

Iacobus frater Domini
sit ne idem

cum Iacobo

Alphæi

Iacobus

duos fuisse

tantum as

serunt mul

ti.

Abdias.

Clemens

Alexand.

Hierony.

Isidorus.

Beda.

Anselmus

Ratio pri

ma huius

sententię.

Chrysosto.

Theophyl.

Ratio alte

ra.

Ratio ter

tia.

Tres fuisse

Iacobos plu

rium senten

tia est.

Egesippus.

Hierony.

duodecim Apostolos hunc Iacobum enumerat **Clemens Romanus** lib. 6. constitutionū Apostol. cap. 12. & 14. **Hippolytus** in lib. de Apostolis, & 70. **Discipulis**. **Dorotheus** in synopsi, **Cyrillus Ierosolymit.** catechesi 14. & **Epiphanius** hæres. 66. **Gregor.** etiam **Nysenus** orat. 6. de Refur. rect. & **Chrysostomus** homil. 33. in Mathæum. **Nicolaus** 1. in responsis ad Bulgaros. c. 92. **Euthymius** quoq; super 10. Mathæi cap. 19. & super 27. c. 67. **Michael Glycas.** 3. p. An. naliū: & **Nicephorus** lib. 2. c. 40. & 44. diuersos faciunt Iacobum fratrem Domini à Iacobo Alphæi. Hunc enim **Chrysostomus**, & **Euthymias** faciunt publicanum fratrem **Mathæi**, qui erat etiam filius Alphæi. Hæc sententia primum probatur, quia quotiescunq; in Euangelio. númeratur Christi discipuli, seu Apostoli, seorsim extra eorū numerum. constituuntur fratres Domini, non ergo erant de numero Apostolorū: id constat **Mathæi**. 12. 46. ubi cum diceretur Christo, ecce mater tua, & fratres tui foris stant. quærentes te, extendens manus in discipulos suos respondit: ecce mater mea, & fratres mei, & **Ioan.** 2. 12. post hæc descendit Capharnaū ipse, & mater eius, & fratres eius, & discipuli eius. Et cap. 7. 3. dixerunt fratres eius: transe hinc, vt & discipuli tui videant opera tua, quæ facis, neque enim fratres eius, credebant in eum. **Actū** 1. 14. enumeratis vndecim Apostolis cū duobus Iacobis, dicitur, h omnes erant perseverantes cū Maria matre Iesu, & fratribus eius. **1. Cor.** 15. Visus est Cephæ, & post hæc vndecim, deinde visus est plusquā quingentis fratribus simul, deinde visus est Iacobo, deinde Apostolis omnibus. Quod si dicas hacratione probari, nec Iudā fratrem Iacobi annumerandum vndecim Apostolis, qui tamen erat vnus ex fratribus, respondetur, hunc quidem negari non posse, quia expressus est: dereliquis autē probare rationē; qui tamen serius crediderunt in Christum, vt indicat **Hierony.** aduersus **Heluidiū**, ac post alios, posteriores vocati sunt, vt asserit **Abdias** vbi supra. Verū ratio, quæ probat Iacobum fratrem Domini non fuisse ex Apostolis, ac proinde non fuisse Iacobum **Alphæi**, est hæc. Omnes Apostoli à Christo ipso sūt Episcopi ordi-

ordinati, nec vni, aut alteri prouinciæ, aut regioni addicti, sed vniuerso orbi præfecti, missi ab eo ad prædicandum omni creaturæ, quamuis beato Petro subiecti, vt communis tenet sententia ex ipso Euangelio deducta: sed Iacobus frater Domini non est ordinatus, aut consecratus Episcopus à Christo ipso, sed consecratus est Episcopus Ierosolymitanus, eique ecclesiæ addictus, ab Apostolis Petro, & Ioanne, & Iacobo: vt asseruit **Clemens Alexand.** lib. 6. hypotiposeon, quem refert **Eusebius** lib. 2. histor. c. 1. & **Anacletus** epistol. ad Episcopos Italiæ, **Chrysostom.** homil. 87. in Ioannem, & **Hieronym.** in catalogo. Vnde colligit **Anacletus** traditam à Petro regulam nõ minus, quam à tribus Antistitem consecrandi. Propterea **Egesippus**, apud **Hieronymum**, ait, suscepit ecclesiā Ierosolymæ post Apostolos frater Domini Iacobus, ostendens ipsum nõ fuisse Apostolum: ideoq; nec fuisse Iacobū Alphæi, vnus ex Apostolis. Quod si verius sit. Iacobus frater Domini, non erit Alphæi filius: & cum supra probauerimus, nec fuisse filium Iosephi, sequitur habendum esse filium Cleophæ; quod, & de ceteris fratribus Domini similiter est dicendum.

Ad rationes quas adduximus, ex **Hieronym.** lib. aduersus **Heluidiū**, respondetur: Ad primā, satis sibi ipsum **Hieronymū** respondisse in primum cap. epistol. ad Galatas: nõ explicans illa verba Pauli. Alium Apostolorum vidi neminem nisi Iacobum fratrem Domini, tacite respõdens obiectioni, cur Iacobum annumeret Apostolis, inquit: quod autem exceptis duodecim, quidā vocentur Apostoli, illud in causa est. Omnes, qui Dominū viderant, & eum postea prædicabant, fuisse Apostolos appellatos. Probatque exemplis, & concludit: vehementer errasse, qui arbitratus est Iacobum hunc de Euangelio esse Apostolum fratrem Ioannis. Vult ergo satis aperte **Hieronymus** ostendere Iacobū fratrem Domini nõ esse de numero Apostolorū. Ad alteram rationē dicendum, verisimilius esse, si ætatem respiciamus, maiorem fuisse Iacobū fratrem Domini, Iacobo fratre Ioannis, qui erat nepos illius ex forore **Salom.** & natus est post Ioannē, si credimus **Chrysostomo** homil. 33. in Mathæum:

Apostoli à Christo sūt Episcopi ordinati.

Iacobus frater Domini consecratus Episcopus ab Apostolis.

Clemens Alexand. Eusebius. Anacletus Chrysost.

Hieronym. Egesippus. Iacobus fuit filius Cleophæ.

Ad primā rationem. Hieronym.

Ad alterā rationem.

Chrysostom.

Ioannes autē tertio Christi anno natus est, at frater Domini, multo ante, ut mox dicemus. Vnde sequitur hac ratione non recte dici minorem. Gregorius ergo Nyssenus orat. 2. de Resurrectione comparat cum Iacobo Alphæi, quē dicit vocari maiorem dignitate, quod annumeratus esset Apostolis, at Iacobum fratrem Domini dictum, ait, paruū, quod esset tantum de numero discipulorū nō Apostolorum: quā etiam ratione posset minor dici comparatus cum Iacobo Zebedæi, qui fuit Apostolus. Fortasse dici potest, cum ex scriptura nullum reperiamus Iacobum dictum maiorem, & Iacobus frater Domini Marci 15. 40. Micros, hoc est paru' dicatur, absq; illa cū alio singulari comparatione; ita dictum, quod paruus corpore esset: nisi velis dicere, fuisse aliam Mariam matrem Iacobi, ad cuius distinctionem dixit Marcus, & Maria Iacobi minoris, quod illa habuisset filium Iacobum, qui hoc maior erat: qui tamen esse non potuit Iacobus Zebedæi, cuius mater non fuit Maria, sed Salome, ut dicemus. Ad tertiam rationem respondetur, & si Ecclesia orientalis diuersum de tribus Iacobis festum celebret, magnā vim habere Ecclesiæ latinę cōsuetudinē, & probabilem satis reddere priorem opinionem, cui pietas postulat fidem habere: quam obrem priori sententię, quam hactenus Latina Ecclesia probauit, iure debemus assentire.

Symeō quī fuerit. De Symeone, siue Simone, præterea loquamur, nam de Iofete nihil est quod dicamus, cum, ut notauit Origenes, nulla de eo amplius mentio fiat. Abdias lib. 6. histor. Apostol. Simonē fratrem Iacobi existimat esse Zelotem, seu Cananæum, qui vnus fuit ex Apostolis, sic etiam Sophronius apud Hieronym. in catalog. Isidorus lib. de vita, & morte sanctorū cap. 82. & Beda Actuum 1. tamen hunc non fuisse Apostolum, sed vnum ex discipulis, & acta eorum diuersa ostendunt, nam Apostolus celebratur 28. Octobris, frater autem Domini 18. Februarij, & quia ille fuit ex Cana, frater vero Dñi ex Nazareth filius Cleophæ: vnde retractat Beda suam sententiā, lib. retractationū super Actus Apostolorum, super cap. 1. & licet Egesippus relatus ab Eusebio,

& Ni-

& Nicephoro vbi supra, & Epiphanius hæresi 66. hunc Simeonem faciant filium Cleophæ, & Mariæ Cleophæ, consobrinum Saluatoris, non faciunt tamen fratrem Iacobi, sed compatruelē: quo putant diuersum esse ab illo, qui inter fratres Domini connumeratur. Verum certius loquuntur Chrysostomus, Theodoretus, & Beda, qui cum Iacobum faciant filiū Cleophæ, & Mariæ Cleophæ, ostendunt esse fratrem Simeonis, qui illi successit in Episcopatu Ierosolymitano, ac proinde fratrem Domini existimant vnum ex illis fratribus.

De Iuda certum nobis est fuisse Apostolum, dictū Leb- bæum, & cognominatum Thadæum, sic enim, Lucæ 6. 16. Actuum 1. 13. annumeratur Apostolis, & in epistola sua Iudas se vocat fratrem Iacobi, atque ita fatentur Egesippus apud Eusebium lib. 3. histor. c. 15. & 26. & Nicephorus lib. 2. cap. 4. qui addunt filios habuisse ex Maria coniuge, & nominat Nicephorus mox referendus, Iacobum, & Iofetem, quos dixit Euthymius non esse illos duos fratres Domini, sed alios ē septuaginta: & huius Iacobi respectu, fratrem Domini dictum minorem dicit aliquis, quo vtraque hæc Maria eorum mater diuersa esse ostendatur.

Quarto demum agendum nobis est de sororibus Domini, nam vbi fratres Domini nominantur, mentio etiam facta est sororum eorum, Mathæi 13. 55. & Marci 6. 3. easque duas fuisse refert Hippolytus apud Nicephorum lib. 2. cap. 3. nempe Esther, & Tamar: Epiphanius autem hæresi 78. & Theophylact. in 13. Math. vocat Mariā, & Salome, quę nomina ex Euangelio, nō obscure colligi possunt.

De Maria in primis dicendum. Duplex autem est quę ex Euangelio vertitur in dubium, Maria Cleophæ, quę Ioannis 19. dicitur Maria soror matris Iesu, & Maria Iacobi, & Iose mater, sic dicta Mathæi 27. 56. Marci 15. 40. & 16. 1. & Lucæ 24. 10. quę & altera Maria dicitur Mathæi 27. 61. & 28. 1. has duas Marias diuersas esse existimant quicumque putant fratres hos fuisse filios Ioseph, ex vxore præmorta; & Mariam Iacobi, & Iose, dicunt esse Dei genitricē: quę, sicut filius eius putatus est filius Ioseph, &

C 3 frater

Epiphanius

Chrysost.

Theodoret.

Beda.

Symeon fi-

lius Cleo-

phæ, frater

Iacobi.

Iudas Apo-

stolus frater

Iacobi.

Egesippus.

Euseb. Ca-

sarsens.

Nicephor.

Euthymius.

Sorores Do-

mini quę,

& quę sue-

runt?

Hippolytus.

Sorores Do-

mini duę.

Epiphanius

Theophyla.

Maria soror

Dñi quę?

Maria Iesu

putata ma-

ter fratrum

Domini.

frater Iacobi, putata est, & ipsa eorum fratrum mater, cum minime fuerit, vt affirmavit Heluudius apud Hieronymū: sic dixerunt Gregorius Nyssenus, Theophylactus, & Nicephorus; & hæc ipsa est, quæ dicitur altera Maria. Euthymius autem, vt diximus, cap. 67. in Mathæo, quoniã huic sententiæ merito non vult assentire, ne etiã duas vxores viuentes concedat Iosepho, asserit, hanc Mariã esse matrem Iacobi, & Iose, non filiorum Ioseph, & fratrum Domini, sed aliorũ e septuaginta discipulis. Sed Nicephor. lib. 1. c. 33. Mariam quamdã refert Iudæ coniugem filij Ioseph, qui ex illa habuit Iacobum, & Iose. At Mariã Cleophæ putant esse filiã Iosephi Epiphanius, & Theophylactus, habitam ex vxore à Cleopha relicta, & ea propter dictam Mariam Cleophæ: esseque sororem Iacobi, & ceterorũ fratrum Domini. Abdias, nec dissentit Hieronymus, cum Beda, filiam dicit esse Cleophæ, & nuptam vel Alphæo, vel Iosepho. Sed eamdem prorsus esse Mariam Iacobi, & Iose cum Maria Cleophæ, existimant Chrysostomus, Hieronymus, Theodoretus, & Beda locis dictis, eamque fuisse vxorem Cleophæ dixere Egesippus, Eusebius, Chrysostomus, homil. vltim. in Mathæum, Theodoretus, Euthymius cap. 17. in Ioannem. Nicephorus, & Beda: quare nõ potuit esse Dæi genitrix. Sed dicta est soror eius, quati consponsa, quia erat vxor fratris Iosephi. Cum ergo ex dictis nihil certi colligamus de Maria hac sorore fratrum illorũ, quæ alioqui non diceretur soror virginis, sed filia, sicut illi non fratres Dei genitricis sunt habiti: sed filij, idcirco videtur dicendũ, nullam constare mentionem ex Euangelio factam esse de illa, nec ex alia quauis historia, quid sit de ea factum certo deduci.

De Salome, quid certius habemus. Epiphanius hæref. 78. dum ait, Maria, & quæ vocatur Salome, satis indicat hanc esse illã, quæ ab Euangelistis vocatur Salome, quod tamquã certũ affirmat Theophylactus Math. 27. & Marc. 15. quam uis filiã Iosephi vocet, vt & Epiphanius iuxta prædictã eorum sententiã, qui Iosephũ fratrum Domini patrẽ faciunt. Fuit igitur iuxta veriorẽ, quã sequuti sumus, opinionẽ, Maria scilicet filia Cleophæ, & Mariæ eius vxoris. Sed rursus quæ nã hæc fuerit

fuerit dubitatur? multi existimant esse matrem filiorũ Zebedæi. NICEPHORVS hoc negat, dũ lib. 1. histor. cap. 33. Iohannam assignat matrẽ filiis Zebedæi. Sunt qui existimant Mariã Iacobi, quæ verulis apud hernicos in pace quieuit, & 25. Maij in Martyrologio Romano celeberrima est, vxorẽ esse Zebedæi: Sed hæc siue sit eadẽ cum Maria Cleophæ, quæ in Iudæa decessit die 9. Aprilis, siue diuersa; at non potest esse eadem, eũ Salome, quæ obiit Ierosolymis die 22. Octobris, & quam ex Euangelio deducemus fuisse matrẽ filiorũ Zebedæi, & à Maria Iacobi lãge diuersam, siquidem ab ea in Euangelio condistinguitur: vt iam constabit. Verius igitur est hãc Salome esse vxorẽ Zebedæi, & matrẽ Iacobi, & Ioãnis. Sic enim asseruit Origen. tract. 35. in Math. ad finẽ. Epiphanius loco dicto. Auctor imperfecti in Mathæ. homil. 35. Theophylact. vbi supra, & Euthymius. c. 65. in 27. Mathæi, idq; satis aperte colligitur ex euangelio: nã quod Mathæus dixit. c. 27. 56. inter quas erat Maria Magdalene, & Maria Iacobi, & Iose mater, & mater filiorũ Zebedæi: Marcus. c. 15. 40. repetiuit, inter quas erat Maria Magdalene, & Maria Iacobi minoris, & Iose mater, & Salome: quo nõmine designauit illã, quã Mathæus vocauit matrẽ filiorum Zebedæi, à Maria Iacobi distinctam.

Vnum restat, quo absoluamus hoc argumentũ. Quo ordine fuerint nati hi fratres, quot ve annis vixerint? Epiphanius hæref. 29. & 78. eũ ordinẽ statuit inter hos fratres, quo sunt ab Euangelistis numerati: nã primogenitũ constituit Iacobũ, secundũ facit Iose, tertiũ Simonẽ, quartũ Iudam; post eos duas sorores: quẽ ordinẽ insinuat Nyssenus orati. 2. de Resurrect. cũ ait Iacobũ, & Iose fuisse primos, & insignes filios Ioseph; quãuis Hippolytus Portuensis vltimũ, collocat Iose, apud Nicephor. li. 2. c. 3. de Iacobo autẽ addit Epiphanius hæresi illa 78. vbi vixisset Ierosolymis 24. annos post saluatoris assumptionẽ, anno ætatis. 96. decessisse, cũ tamẽ Eusebius in Chronico, & Hieronymus in catalogo, triginta annos dicat rexisse Ecclesiã Ierosolymitanam, nepe vsq; ad septimũ Neronis annũ. Quod si verum est, natus fuisset 35. annis ante Christum, & tempore passionis eius

ror B. Virginis.
Salome altera soror Domini.
Theophyl.
Salome fuit vxor Zebedæi.
Non Ioãna Nicephor.
Non Maria Iacobi.
Origenes.
Epiphanius Auctor imperfecti.
Theophyl.
Euthym.

Ordo ætatis fratrum Domini.
Epiphanius Iacobus primogenitus.
Nyssenus.
Hippolytus Epiphanius

Eusebius.
Hieronymus.

Abdias. egisset annos 69. quod est difficile creditu. Abdias lib. 6. histor. Apostoli affirmat Iacobum inter filios Mariæ Cleophae fuisse minorem natu, & Christo ipsi in primis dilectum; ideoque eo crucifixo cibum capere noluisse, donec vidit eum resurgentem, quod refert etiam Hieronymus in catalogo, ex Euangelio secundum Hebraeos. Confirmat hoc quod afferunt Epiphanius hæres. 78. Theophylact. Marci 14. & Euthym. cap. 26. Iacobum fuisse illum adolescentem, qui relicta syndone profugit Marci 14. 51. in quo sibi repugnat Epiphanius: sed quicquid sit de hoc, quod creditu est difficile, adolescentem creatum Episcopum Ierosolymitanum, crediderim prope accessisse ad ætatem Christi, ac cum eo simul fuisse educatum; ideoque præcipue fratrem Domini vocatum, habitumque illi quam simillimum: cum ceteri nati videantur non paulo ante Christum. Fortasse numerus in Græco Epiphania est erratus, & pro sigma, & lamda, in verso ordine positum lamda, & signa, ac verum numerum fuisse non 96. sed 69. qua ratione natus fuisset sex annos ante Christum, & optima ætate esset creatus Episcopus Ierosolymitanus; nempe 40. annorum. De Simeone certum habemus ex Egesippo, & Eusebio lib. 3. histor. cap. 25. & in Chronico, & multis aliis, martyrio coronatum anno 11. Traiani, & 109. Christi, cum centum viginti annos egisset, unde constat 11. ante Christum annos fuisse natum. De ætate Iudæ, sicut & Iosetis nihil certi habemus. Salome autem nata videtur ante Iacobum, & Simeonem, quia nuptiam fuisset Zebedæo, cum natus est Christus, ut minimum, cum esset ipsa 15. aut sexdecim annorum, nam tertio anno Christi peperit Ioannem, ut infra referemus cap. 24. quem tamen Chrysostomus homil. 33. in Mathæum. maiorem facit Iacobo fratre eius. Unde colligitur Iacobum fratrem Domini, & fratrem Salome maiorem natu fuisse Iacobo Zebedæi, octo, aut decem annis, ut minimum; atque ideo hac ratione, ut supra notauimus, non potuisse dici minorem. Atque hæc sint dicta de longa, ac difficili questione. Ut vero, & quæ dicta sunt, & quæ dicentur de virginis Dei paræ illustri prosapia vno quasi intuitu facilius possis comprehendere,

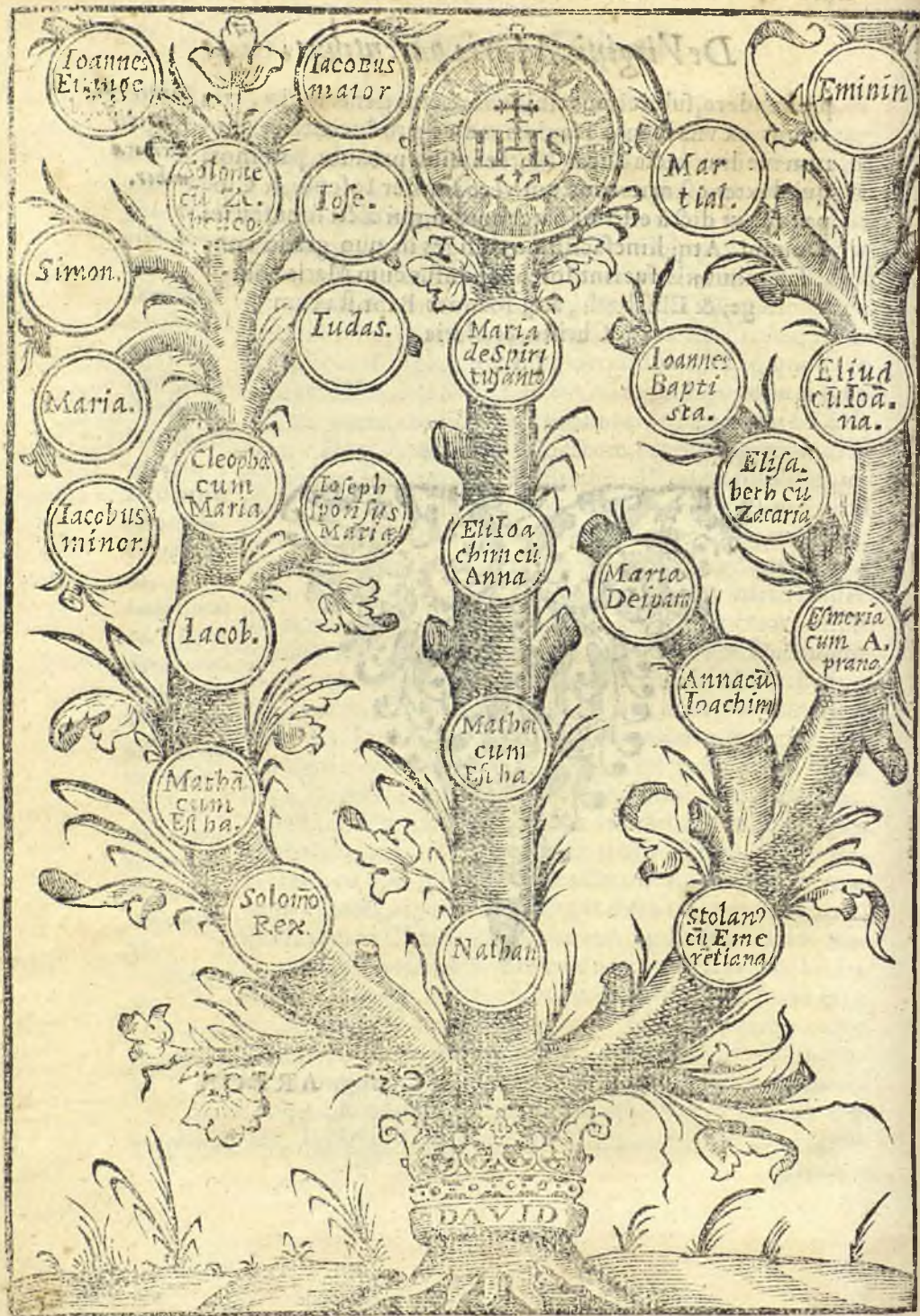
prehendere, subiicimus tibi arboris eius genealogiam, tres ramos ex vna Regis Davidis radice producentem; quorum medius recta ducat Mariæ ipsius proavos paternos, qui dexter est maternos, qui vero sinister Iosephi, & Clopæ, qui, ut dictum est, fuit pater eorum, qui dicti sunt fratres Domini. Atque hinc facillime colliges in quo gradu consanguinitatis fuerint Ioseph sponsus cum Maria coniuge; & Elisabeth, atque Ioannes Baptista cum Christo, & Maria.

(? .)

Genealogia
Virginis
Deipara
arbor.

C 3 ARBOR

De B. Maria parentibus. Cap. I. 43

12 ANNA. TRADITIO. Stolanus Dauidicus *Anna pro-*
Bethlehemites duxit in vxorem Emerentianam Dauidi-
cam Bethlehemitam; qui habuerunt duas filias, maiorem *sapia.*
Esmeriam, quæ nupsit Aprano Aaronitico, & minorem *Traditio.*
Annam vxorem Ioachimi Dauidici ex Nazareth, quorū
filia fuit Maria sponsa Iosephi ex prosapia Dauid, & pa-
tria Bethlehem, quæ concepit de Spiritu sancto. Christū
Iesum. Apranus ex Esmeria duos genuit filios, Elisabe-
tham nuptam Zachariæ, qui genuerunt Ioannem Bap-
tistam, & Eliud virum Iohannæ; ex qua duos habuit fi-
lios, Martialem primum Episcopum Lemouicensem,
Christi discipulū, & Emintium virum Mamilie Dauidi-
cæ Bethlehemitis, filie Mattath, qui genuerunt Nu-
mentium virum Rebeccæ Dauidicæ Nazarenæ; & hi fi-
lium habuere. Seruatium Episcopum primum Octauien-
sem, postremum Pictauiensem. *Auguſt.*
AVGVSTINVS sermone 25. ad fratres in Eremito. Nam dum illa sancta
Elisabeth, quæ filia fuit sanctæ Ismaræ, quæ quidem
Ismara soror fuit carnalis sanctæ Annæ matris dominæ
nostræ, dum grauida esset de Ioanne, ante aduentum
virginis sanctificatus Ioannes non fuit, sed salutata Eli-
sabeth à Virgine: mox Ioanes sanctificatus fuit in vtero.
SIGEBERTVS Monachus in Chronicis ad annum
399. Seruatius decimus Tungrensis Episcopus, Domini
nostri Iesu Christi consanguineus, natus in Perside filius
fuit Eminin, cuius pater fuit Eliud, frater Elisabeth; quæ
peperit Ioannem Baptistam; mater vero Eliud, & Elifa-
beth Esmeria soror fuit Annæ, quæ genuit Mariam ma-
trē Domini. *Auctor.*
AVCTOR, Hippolytus Portuensis Episcopus apud Nicepho. lib. 2. c. 3. sic Annæ genus explicat.
Tres fuere sorores Bethlehemiticæ, filie Mathan sacer-
dotis, & Mariæ coniugis eius, sub Cleopatræ, & Casopa-
ris Persæ regno, ante Herodis Antipatris filii regnū: pri-
mæ Mariæ, secundæ Sobæ, tertiæ Annæ nomē erat. Nup-
sit prima in Bethlehem Maria, & peperit Salomen obste-
tricem, nupsit quoque secunda itidē in Bethlehem Sobæ,
& genuit Elisabetham; nupsit postremo & tertia Anna,
*Hippol. Niciph. Annam ex sacerdote profectam multi pu-
tant.*
in

in terra Galilæa, & protulit Mariam Deigenitricem, ex qua nobis exortus est Christus ipsa veritas: ita vt Salome ista obstetrix, & Elisaberh, & Dei mater, trium fororum reperiantur filia, proinde Ioannes Baptista, & Iesus verus Deus noſter conſobriini eſſe dicuntur. Et Germanus Patriarcha Conſtantinopolit in oratione de oblatione Virginis, introducit Annam ſic loquentem Zachariæ. Ego ſum Anna grato nomine, nata quidem ſum ex genere ſacerdotali, tribu Aaronitica, radice prophetica, & regia; Dauidis autem, & Salomonis, & eorū, qui deinceps fuerunt, ſum ramus; ſum autē cognata tuæ vxoris Elisabeth. Quorum ſententiam ſequitur ibi Nicephorus. Sed prior ideo mihi probatur magis, quod Ambroſius lib. 3. in Lucam, Elisabetham ad tribum Iuda pertinuiſſe aſſerat ex ea parte, qua cognata erat Mariæ Virginis: ſic enim ait. Cognata Mariæ inducitur Elisabeth, quia ambæ erant ex tribu Iuda; didiciſti ex tribu Iuda Mariam, diſce & Elisabeth; nam exurgens Maria in diebus illis abiit in mōtana cum feſtinatione, in ciuitatem Iudæ; & intrauit in domum Zachariæ. Cum enim iuxta tribus ſuas Moyſes habitare vnum quemq; præſcripſerit, vtique cum in ciuitate Iudæ manſerit, erat & in tribu Iuda. Cognata autem ex parte matris Annæ fertur ab omnibus Maria Elisabethæ. Eſt & alia ratio, quæ præſtat magis, quod vrbs Bethlehem non fuerit aliqua ex his, quæ Joſue. 21. designatæ ſunt habitandæ ſacerdotibus in ſorte filiorum Iuda, aut Benjamin; quare Mathan, ſi ſacerdos erat non video cur Bethlehemi habitarit. Cum ergo Anna Bethlehemitis fuerit, vt conſtās omnium opinio eſt, patrem ſine dubio ex tribu Iuda, & ex Dauidica familia ſortita eſt, licet matrem ex vrbibus ſacerdotalibus, Bethlehemi in vxorē ductam habere poterit; & hoc incertum; illud vero certius quod ſupra retulimus.

Iesus, &
Ioannes Bap-
tiſta conſo-
brini.
Germanus.

Ambroſ.

Maria cog-
nata Elifa-
beth, qua
ratione.

Anna Beth-
lehemitis,
ex tribu Iu-
da, & ex
familia Da-
uid.

Vita paren-
tū virginis
qualis.
Niſſenus.

13 VITAM, GREGORIVS Niſſen. episcopus homilia de humana Chriſti natiuitate. Erat inſignis in accurata vitæ, quæ eſt ex lege, inſtitutione, & inter optimos, apprime notus pater virginis: conſenuerat autē ſine liberis.

liberis. EPIPHANIVS ſerm. de laudibus virginis. De radice Ieſſe ortus eſt rex Dauid, & de tribu regis Dauidis ſancta virgo, ſancta, inquam, & ſanctorum virorum filia: cuius parentes fuerunt Ioachim, & Anna, qui quidem in vita ſua Deo placuerunt, atque etiam fructū eiſmodi germinarunt, ſanctam virginem Mariam, templum ſimul, & matrem Dei. Ioachim porro, Anna, & Maria, hi tres Trinitati palam ſacrificiū laudis offerebant: Ioachim enim interpretatur præparatio domini, eō quod ex illo præparatum ſit templum domini, nempe virgo: Anna, rurſum, ſimiliter gratia interpretatur, propterea quod Ioachim, & Anna gratiam acceperunt, vt talem fructum germinarent, ſanctam virginem adepti. HIERONYMVS hb. de Natiuitate Mariæ. Vita eorum ſimplex, & recta apud Dominum; apud homines irreprenſibilis erat, & pia, nam omnem ſubſtantiam ſuam trifariam diuiſerunt, vnā partem templo, & templi ſeruitoribus impendebant, aliam peregrinis, & pauperibus erogabant: tertiam ſuæ familiæ vſibus, & ſibi reſeruabāt, ita iſti Deo chari, & hominibus pij per annos circiter viginti caſtum domi coniugium ſine liberorū procreatione exercebant. NICEPHORVS lib. 1. hiſtor. eccleſiaſt. cap. 7. Ioachim, & Anna parentum erant nomina, ambo accuratio- re iuxta præſcriptum legis vita, præſtantes, & clari, nec non primis quibuſque, & ſplendidiffimis, nobiliſſimisq; genere connumerati: vitam autem ad ſenectutem ſine prole edita produxerunt.

Epiph.

Hieronymo.

Subſtantia
trifaria di-
uiſa.

Niceph.

DE

DE BEATÆ MARIÆ

conceptu, ortuque mirabili.

Cap. II.

IGITUR cum Ioachimus, & Anna per multos annos in casto coniugio permansissent, quod Anna ad filios procreandos apta non esset ob sterilitatem; nullum tempus præteribant, in quo, summis precibus, lacrymis subinde effusis, ieiunijs præterea, & honestis alijs officijs adiectis à Deo non contenderent, prolem ut acciperent, quam illi possent consecrare: idque præcipuum eis erat votum, quoties ad templum, non sine rubore, ac dedecore ascendebant. Aliquando ergo ad Encæniorum festum celebrandum, Nouembri mense, Ierosolymam profecti, cum se despici ob infecunditatem animaduertissent, Deum sunt obnixè deprecati, suis ut adesset votis, pollicētes, ut sæpe alias, consecratos se fructum, quem è cælo datum percipissent: quin hæc de re solliciti coacti sunt Anna à hortum, Ioachimus vero ad mōtem, ubi pastores eorum pascebant gregem, secedere, ut liberius possent Dei misericordiam promereri. Hac

de

De B. Maria conceptu, & ortu. Cap. II. 47

de causa cum in precibus per dies aliquot perstitissent, clementissimus Deus misit noui, bonique nūcij Angelū suum, qui Ioachimo nunciaret, Annam vxorem suam concepturam spectatissimam Virginem, ex qua Ducem illum tot iam seculis optatum vniuerso orbi daturum se fuerat pollicitus: atque id ipsum nutu diuino manifestatū est. Annæ. Sic vterque fidem habētes diuino paranympo, quod præscierant, cum ea, quam tantum uuncium requirebat, gratulatione, sibi inuicem renunciarunt. Concepta ergo sacratissima proles 3 Decembris mensis octauo die, singulari ea est, Dei munere, gratia præmunita, quæ & animam eius adeo pulchram redderet, ut iam inde 4 Angelorum, hominumque sanctissimos quosque superaret; & tam robustam, ut nec eam 5 labem contrahere, permitteret, qua vniuersa Adæ posteritas infecta procreatur, nec per sequentem ætatem 6 leuissimum culpæ nauum pateretur admitti. Vbi vero accessit terminus dierum à natura definitorum, in quo facer foetus huius acris inclemētiam posset sustinere, eo in loco, ubi Ioachimus tanto est affectus beneficio, inter 7 ouium balatus, pastorū que lularēs cōsensus, Nazarethæ in lucem editur

8 octauo

8 octavo Septembris die: moxque illi à Deo
9 Gabriel potissimum designatus ad custo-
diam est, 10 nomenque ritu gentis inditum,
quod vtrique parentum iuerat præsignatū,
id vero fuit 11 Maria, quo, quid illa puella fu-
tura erat, significabatur. Ad octogesimum
deinceps diem, 12 vt legem purificationis im-
pleret, Anna cum sacra puella Ierosolymam
ad Domini templum ascendit, vbi consuetis
muneribus oblati, & iuxta legem purificata
domum regressa est.

Testimonia.

Nissenus.

*Consue-
runt sine fi-
liis Virginis
parentes.*

*Postulabāt
prolem, vo-
to nuncu-
pato.*

Hierony.

*Viginti an-
nis caruere
filiis.*

MULTOS ANNOS. GREGORIUS
Nisse. Episcopus, orat. in diem natalem Do-
mini. Sed prius auscultemus, quid de ipsa
(virgine) memoriæ proditum sit. Virginis
pater, vt ex historia quadam incerti auctoris
accepi, fuit insignis quidam ciuis, obseruantia legis, & vi-
tæ probitate in primis nobilis, qui sine filiis ad senectū-
tem peruenerat, cum minus idoneam ad gignendum vxo-
rem haberet. Habebatur autem matribus ex lege quidam
honor, quo carebant feminæ, quæ liberos nullos suscepe-
rant, quapropter & hæc imitata id, quod de matre Samue-
lis scriptum est; ad sanctum sanctorum accedit, & supplex
Deum orat, ne se legis benedictione sinat excidere, cum
nihil vniquam admiserit contra legem; quod si mater eua-
serit, se quodcumque pepererit, ei dedicaturam. HIE-
RONYMVS in historia de ortu Mariæ. Ipsi Deo cha-
ri, hominibus pij, per annos circiter viginti castum domi-
coniugium sine liberorum procreatione exercebant: vo-
uerunt tamen, si forte Deus donaret eis sobolem, eam se
Domini seruitio micipaturos; cuius rei gratia & templū
Domin.

Domini singulis per annum festis frequentare solēbant.
Factum est autem, vt Encœniorum festiuitas appropin-
quaret, vnde cum nonnullis contributibus suis Ierosoly-
mam & Ioaehim ascendit. Ea vero tempestate Isachar ibi
pontifex erat; cumq; inter ceteros conciuēs suos etiam
Ioaehim cum oblatione sua videret, despexit eum, & mu-
nera eius spreuit, interrogans, cur inter fœcundos infœ-
cundus ipse stare præsumeret, dicēs, munera nequaquam
Deo digna posse videri, quem ipse prole indignum iudi-
casset, scriptura dicente, maledictum omnem esse, qui nō
genuisset masculum in Israel. Dicebat ergo prius eum ab
hac maledictione sobolis generatione soluendum; & sic
demum in conspectu Dñi cū oblationibus esse venturum.
Cuius opprobrij obiectū, pudore magno suffusus Ioa-
ehim, ad pastores, qui cum pecudibus erāt in pascuis suis
secessit, nec enim domū repetere voluit, ne forte à cotri-
butibus suis, qui simul aderant, & hoc à sacerdote audie-
rant, eodē opprobrij elogio notaretur. **ANDREAS**
Cretensis Archiepiscopus Ierosolymitanus, in Encomio
primo de Deiparæ dormitione. Si omnia vellē deinceps
persequi, quomodo extiterit cœcepta, vel nata sit, nō inue-
nemus tempus, quod respōdeat orationi; aut dicendi facili-
tatem, quæ factis exequatur, nisi quod præclara eius om-
nia quæ narratur possunt summam recenseri: dico autē
generis claritatem; parentū vtrinq; insignē nobilitatem,
qui hinc sacerdotale, illinc regiā nacti erant dignitatem,
liberorū egestatem, & sterilitatem; pro ea frequentes in-
terpellationes, & crebra sacrificia, in quibus Deū orabāt,
rogabāt, supplicabāt, vt vincula solueret sterilitatis, & vt
qui carebāt liberis fœcundi fierēt ex sterilibus, & ex in-
fertilitate datum fructum producerēt. **IOANNES**
Damasc. lib. 4. fidei orthodoxæ cap. 15. Ioaehim ergo ve-
neradam, & digna laude Annā in matrimonio duxit: sed
quemadmodū vetus Anna sterilis facta per vōtū, & repro-
missionem habuit Samuelem, huic in modū & hæc per sup-
plicationē, & repromissionē à Deo Deiparā profert, vt &
in hoc nulla illustrū, & gloriosarum posterorū habeatur.

*Ioaehimus
vt sterilis
repeitur.*

And. Cret.

Damasc.

*Anna cum
veteri An-
na confer-
tur.*

German. GERMANVS Archiepiscopus Constantinopolitanus in Encomio de Virginis presentatione. Ego, inquit, prophetæ Zachariæ, sum Anna grato nomine, nata quidē sum ex genere sacerdotali, tribu Aaronitica, radice prophetica, & regia: Dauidis autē, & Salomonis, & eorū, qui deinceps fuere, sum ramus, sum autē cognata tuę vxoris Elisabeth; deinde viro quidē coniuncta fui lege Dñi, inuenta sum vero sterilis, & infertilis multis annis, nullū autē inueniēs medicamentū, quod mederetur meę calamitati; ad eū cōfugi, qui solus potens, & ea reddit facilia, ex quibus nō datur exitus; & ad ipsum os meū ex animo aperiēs, cū luctu cordis clamaui, & lacrymis, sic dicens, ò Dñe Dñe qui dolore affectas animas audis ocysime, cur me reddidisti diuersam à natura maiorū meorum? cur me fecisti parabolā in genere meo, & motionem capitis in tribu mea? cur maledicti tuorum prophetarum me fecisti participem? dans mihi matricem filios non producētem, & vbera arida? cur fecisti vt mea dona non essent accepta, vt quæ sim sterilis? cur me fecisti subsannari à notis meis? irrideri à famulis, & vicinis haberi opprobriō? respice Domine, exaudi Domine, miserere ò sancte: fac me similem volucris cęli, & bestiis terrę, piscibus maris, quoniam quoque sunt genitalia coram te ò Domine, ne brutis videar deterior ò Domine, quę facta sum ad imaginem tuā, & similitudinem ò Domine. Hęc cū dixissem, hoc quoque adieci his, quæ dicta sunt, quoniā tibi ò Domine donum gratiarum actionis, omnino tibi dedicabo, quę mihi dederis filium, vt is sit, & maneat in tuo sanctuario, tamquā sacrum donariū, & munus preciosissimum, quod mihi datum est à te, qui es perfectissimus dator preciosorum donorum. SIMEON Metaphraites in oratione de vita & dormitione Marię. Diuinus Gregor. in orat. quę de ortu Christi ab ipso est composita, hęc de ea tractat. Audiui, dicens, arcanā quamdā, & occultam historiam de ea hęc narrantem; erat insignis in accurata vitæ, quæ est ex lege, institutione, & inter optimos apprime notus, pater virginis: cōsenuerat autē sine liberis, quod nō erat cōiux.

apta

apta ad procreandos filios, & cetera, vt supra Greg. Nissenus. NICEPHORVS lib. 1. histor. Eccles. cap. 7. *Niceph.* Vitā autē ad senectutē sine prole edita produxerant. Erat enim ad liberorum procreationem Anna alio infœcunda, & cum ob sterilitatis causam non haberet commuues cum matronis, & matribus, à lege tributos honores, exēplo matris Samuelis, ipsa quoque fit supplex Deo, & in tēplo sedulo versatur, ne scilicet à benedictionibus legis excluderetur, sed vt ei matri esse liceret orās; ac quod paritura esset ipsi Deo dicatura se esse vouēs. *Vouet Deo prolem. Auctor.* *AVCTOR.* Historia de ortu virginis tria refert vero similia; vnū, per annos circiter viginti Ioachim, & Annam sine liberis permanisse, quod alij dicunt, ad multos annos, vel vsque ad senectutem: & cum obierint versus annū vndecimum Virginis, annos nati prope octoginginta, vt num. 15. sequētis capitis dicemus; certē sexaginta excessissent annos cum Mariā genuerunt. Alterum est, festum Encaniorum fuisse, ad quod celebrandum ascendit Ioachim in templum: pertinebat autem ad mensem Casleu, vt patet 1. Machabeorum 4. 52. qui respondet Nouembri nostro, & Decembri ex parte: nam celebrabatur per octo dies, à vicesimo quinto die noni mensis; vt dicemus latius cap. 15. num. 13. atque ita accidisse comprobatur, quod ex ipso festo probro affecti, Ioachimus secessit ad pastores in montem, Anna vero ad hortum suum, nec inde discesserunt, donec renunciatum est prolem desideratam habituros: concepit autem Anna octauo Decembris die statim consequuto. Tertium, repulsam passum Ioachim, quod Germanus etiam affirmat, ceteriq; tamquam certū supponunt. Etenim inficiari nemo potest apud veterem illū populū, apud quē bona hęc caduca preciosa erāt, sicut honorificū, ac felicissimū existimabatur filijs aliquē esse copiosum; vnde Exod. 23. 26. promittebat Deus, seruietis Dño Deo vestro, & benedicā panibus tuis, & aquis, & auferā infirmitate de medio tui: nō erit infœcūda, nec sterilis in terra tua, & Deuteronom. 7. 14. Benedictus eris inter omnes populos: Non erit apud te sterilis vtriusque

D 2

sexus,

sexus, tam in hominibus, quam in gregibus tuis, ita è contra maledicti loco habitam, ac probro datam sterilitatem. Sic Oseas c. 9. 4. maledicebat dicens: Da eis Domine: quid dabis eis? da eis vuluam sine liberis, & vbera arentia. Ex quo factum est, vt post partum, Rachel Gen. 30. 23. tamquã ab opprobrio liberata, in ea verba proruperit; abstulit Deus à me opprobriũ meũ; & Anna 1. Reg. 16. graũter tulerit ab æmula exprobrari sibi vuluã à Dño conclusam, hinc Ilai. 41. septem mulieres dicuntur aprehensuræ virum vtrũ, illiq; dicturæ aufer opprobrium nostrũ, & Sara filia Raguelis Tobia. 37. cum improperiu audisset ab vna ex ancillis patris sui, dicete, amplius nõ videamus ex te filiu, aut filia super terrã: ipsa ascẽdens cubiculu suum rogabat Deũ cũ lacrymis, vt ab eiusmodi improperio se liberaret, ex qua gẽtis opinione lógo vsu, & traditione roborata, & ex scripturæ intelligẽtia, illa fluxit apud eum populũ cõmunis, celebrisq; sentẽtia, quam taquam verã referunt

Origen.
Hierony.
Aug.

Orig. ho. 11. in Genesim: Hieron. in illa Isaiæ verba ca. 57. dicit Dñs eunuchis, & August. lib. 14. cõtra Faustũ c. vlt. & quæst. in Exod. q. 92. Maledictus sterilis, qui non facit semen in Israel. Quã ob re miradum non est si Ioachimo viginti annos iã liberis orbato probro daretur sterilitas, ab illo populo, qui nihil aliud cogitabat, quã filiorũ copia, vuluã vbertatẽ, & bonorum affluentiam. Erat autem Isachar, vt dicemus in Catalogo, quem huic operi subiijcimus. in Hieronymo, non summus illius anni Pontifex, is enim erat Simon Boethi Alexandrini filius, Herodis socer, vt ait Iosephus lib. 15. antiquitatum cap. 12. sed vel templi præpositus, vel sacerdos ex minoribus, qui munere vicis suæ fungens, oblationes suscipiebat.

Isachar non erat summus Pontifex. Ioseph.

Epiph. in. Maria precibus impetratur.

Angelus promittit Mariã eius parentibus.

IN PRECIBVS. EPIPHANIVS lib. 3. hæref. 78. contra Antidicomarianitas. Neq; enim Deus est Maria, neq; de cælo corpus habet, sed ex cõceptione viri, & mulieris, secundum promissionem vero, velut Isaac disposita, & hæresi. 79. cõtra Collyridianos. Si enim angelos adorari nõ vult, quãto magis eã, quæ genita est ab Anna; quæ ex Ioachim donata est Anna, quæ per preces, &

omnem

omnem diligentiam secundum promissionem, patri, ac matri data est, non tamen aliter genita est præter hominum naturam, sed sicut omnes ex semine viri, & vtero mulieris. Tametsi enim historia Mariæ, & traditiones habeant, quod dictum est patri suo Ioachimo in deserto, vxor tua concepit, tamen non quod sine coniugio hoc factum, nec sine semine viri, sed futurum angelus missus præuaticinatus est, vt nequa hæsitatio fieret, propter id, quod in veritate factum est, & iam ex Deo ordinatum, & iusto promissum. Et infra. Sic etiã de Maria angelus prædicabat id quod futurum erat; ingressus est pater huius in domum suam, vt à Deo acciperet id, quod per preces patris, ac matris, petatum erat, nempe, vxor tua concepit in vtero, quo firmiter perficeret cogitationẽ fidelis in promissione. Et sermone de laudibus Deiparæ. Ioachim, Anna, & Maria, hi tres Trinitati palam sacrificium laudis offerebant. Ioachim enim interpretatur præparatio Domini, eo quod ex illo præparatum sit templum Domini, nempe virgo: Anna rursus similiter gratia interpretatur, propterea quod Ioachim, & Anna gratiam acceperunt, vt accedentibus precebus talem fructum germinarent, sanctam virginem adepti. Ioachim siquidem precabatur in monte, & Anna in horto suo: Anna vero grauida effecta, cælum, & thronum cherubicum peperit, sanctam puellam Mariam. HIERONYMVS in historia de ortu Mariæ: verum cum ibi aliquandiu cum pastoribus esset, quadam die, cum esset solus, angelus Domini ei cum immenso lumine adstitit, qui cum ad eius visionem turbaretur, angelus qui ei apparuerat, timorem eius compescuit dicens, noli timere Ioachim, neq; in visione meã turberis, ego enim sum angelus Domini missus ab ipso ad te, vt annunciem tibi preces tuas esse exauditas, & eleemosinas tuas ascendisse in conspectum eius, videns quippe vidit pudorẽ tuũ, & audiuit sterilitatis opprobriũ non recte tibi obiectũ, peccati namque, non naturæ vltor est Deus, & ideo cũ alicuius vterũ claudit, ad hoc facit, vt mirabilius denuo aperiat, & nõ libidinis esse q̃ nascitur,

Hieronymus Angelus apparuit Ioachim.

sed diuini muneris cognoscatur. Prima enim gentis vestrae Sara mater, non ne usque ad octogesimum annum infœcunda fuit, & tamen in vltima senectutis ætate genuit Isaac, cui promissa erat benedictio omnium gentium. Si ergo ratio verbis meis tibi non persuadet credere, dilatatos diu conceptus, & steriles partus mirabiliores esse solere, proinde Anna vxor tua, pariet tibi filiam, & vocabis nomen eius Mariam, hæc enim erit, vt vouistis, ab infantia Domino cõsecrata, & Spiritu sancto replebitur adhuc ex vtero matris, & ætate procedente, sicut ipsa mirabiliter ex sterili nascetur, ita incomparabiliter virgo generabit altissimi filium, qui Iesus vocatur: & hoc tibi eorum, quæ annuncio signum erit, cum perueneris ad auream in Ierolymis portam, habebis ibi obuiam Annam vxorem tuam, quæ de tuæ regressions modo sollicita, tunc in aspectu tuo gaudebit. His dictis angelus discessit ab eo. Deinde apparuit Annæ vxori eius dicēs, ne timeas Anna, neque phantasma putes esse quod vides, ego enim sum angelus ille, qui preces, & eleemosynas vestras obtuli in cõspectu Dei, & nunc missus sum vt annunciem vobis filiam nascituram, quæ Maria vocata super omnes mulieres erit benedicta, hæc à natiuitate sua statim, Domini gratia plena, tribus ablactionis suæ annis in domo paterna permanebit, postea seruitio Domini mancipata, à templo usque ad intelligibiles annos non discedet. Itaque surge, ascende Ierusalem, & cum perueneris ad portam, quæ aurea vocatur, ibi pro signo viri tui, pro cuius incolumitatis statu sollicita es, obuiam habebis: cum hæc igitur ita euenierint scito quod quæ annuncio sine dubio complenda erunt. Igitur iuxta angeli præceptum vterque de loco, in quo erant, promouentes, ascenderunt Ierusalem, & cū ad locum peruenerint angelico vaticinio designatum, ibi sibi inuicem obuiauerunt: tunc de mutua sua visione læti, & promissæ proles certitudine securi, debitas domino humilium exaltatori gratias egerunt. Itaque adorato Domino domum regressi diuinum promissum certi, & hilares expectabant. **ANDREAS** Cretensis in Encomio,

Angelus
promittit
Mariam.

Angelus
promittit
Annæ Ma-
riam.

And. Cret.

mio. i. de dormitione Deiparae. Deinde (dico) a motione sterilitatis, implementum promissionis, & paulo ante ea, quæ visa sunt in somnis, & quæ re vera audierunt, & quæcumque ambo communiter, & priuatim visione, præstantioribus diuinis exauditis vocibus, diuina illuminatione, sancti acceperunt responsa; deinde ad generandum aptitudinem, & ad eam progressionem. **ANTIOCHVS** Antioch. monachus Abbas cœnobii sancti Sabæ, in pandecte scripturæ ad Eustachium homil. 107. de compunctione. Anna Ioachim vxor flens in horto suo, cum petitionem suam obtulisset pro impetrando filio, promeruit accipere sanctam virginem Mariam Domini, ac Dei, & Saluatoris nostri Iesu Christi secundum carnem matrem. **IOANNES** Damascenus lib. 4. fidei orthodoxæ cap. 15. Sed quemadmodum vetus Anna sterilis facta per votum, & repromissionem habuit Samuelem, hunc in modum, & hæc per supplicationem, & repromissionem à Deo Deiparam profert, vt & in hoc nulla illustrium, & gloriosarum posterior habeatur. **GERMANVS** German. Archiepiscopus Constantinopol. in Encomio de virginis præsentatione. Hæc ego cum essem subditi in meo horto oculos in cælum tollens, pectus autem meum manibus verberans, clamaui ad Deum, qui est in cælis; meus autem coniux, cum esset solus in monte, & ieiunaret quadraginta dies, eadem à Deo supplex petebat. Sic ergo flexus qui est paratus ad misericordiam, & benignus Dominus, amborum precibus, misit diuinum angelum nobis prænunciatum meæ filia conceptione. Statim ergo natura à Deo iussa semen excepit, non enim ante diuinam gratiam ipsa ausa est excipere, sed cum illa accessisset, matrix, quæ prius erat clausa, suas portas aperuit, & à Deo acceptum depositum apud se detinuit, donec Dei voluntate quod in ea fuerat seminatum in lucem est editum. Idem in illa verba Psal. 44. Audi filea & vide. Secundum Angeli vaticinium ò virgo illustris proles ex iustis hominibus Ioachim & Anna in lucem produisti hodie. Et in verba eiusdem Psal. mi, vultum tuum Dñe deprecabuntur. Anna sterilis hodie

manus alacriter, & festiue complodat. Non repellentur amplius, ò Ioachim munera tua, quando iustus Annæ in gaudiū est conuersus. NICEPHORVS lib.1.hist. eccles.c.7.Sed enim diuino nutu ad eam, quam petierat gratiam Anna confirmata, atque roborata. *AUCTOR*. Germanus affirmat quadraginta diebus ieiunii transactis Annam concepisse, quod si verum sit, ergo vel illi dies nō sunt numerandi à festo Encæniorum, quod, vt diximus, vigenimoquinto Nouembris incipiebat, sic enim nō fuisset virgo concepta octauo die mensis Decembris statim sequuto, sed Decembris anni sequentis, quod & ipse Germano repugnat, qui statim post ieiunium illud, dicit conceptam, quod recidisset in finem Decembris, aut etiam in mensē ipsum Ianuarium: & rationi, nec enim credi potest, tam longum tempus dilatam à Deo promissionem. Cum vero festum aliud ante Encænia non celebraretur nisi tabernaculorum die Septembris decimoquinto, vt dicemus numero. 11. capitis decimi quinti huius historiæ, & ab hoc festo non quadraginta dies, sed prope octoginta intercessissent vsque ad octauum Decembris, quo virgo concepta est, verisimilius est tunc temporis non accidisse ieiuniū illud Ioachim, sed ante festum Encæniorū, nam hoc sæpius fecisse dubitari non debet.

3 DECEMBRIS. BEDA in Martyrologio. Maria sexto idus Decēbris, cōcepta est. CALENDARIUM Romanum. Sexto idus Decembris conceptio gloriosæ semper Virginis Deigenitricis Mariæ. *AUCTOR*. Romana Ecclesia hoc die octauo Decembris conceptam fatetur Deiparentem Mariam, à quo die vsque ad octauū Septembris, quo natam dicemus, integri sunt nouem menses ad prolem roborandam, antequam in lucem edatur, requisiti. Concepta est igitur luna. 4. Decēbris, feria sexta, quia eo anno litera Dominicalis erat A. Græci tamen videntur in ea fuisse sententia, vt dicant nono Decēbris die fuisse conceptam, in suo enim calendario, illo die sic habent. Conceptio beatæ Annæ Dei, & Domini Auiæ: & ita definiuit Emanuel Imperator in constitutione, quam Theodorus

Theodorus recitat in nomocanone Photij, titulo septimo cap. 1.

4 ANGELORVM. AVGVSTINVS ser. 20. de Natiuit. Domini ad fratres in eremo. Propterea Maria mater electa est, & super omnes creaturas præelecta, omnibus gratiis fœcudata, omni virtute, & sanctitate in vtero repleta, vt de mundissima matre mundissimus filius nasceretur: & sicut in cœlo filius habet patrem immortalem, & æternum, sic & in terra haberet matrem omni corruptione carentem. GREGORIUS Magnus lib. 1. in primum Regū cap. 1. Potest huius montis nomine beatissima semper virgo Maria Dei genitrix designari: mons quippe fuit, quæ omnem electæ creaturæ altitudinem, electionis suæ dignitate transcendit. An non mons sublimis Maria, quæ vt ad cōceptionem æterni Verbi pertingeret meritorum verticem supra omnes angelorum choros, vsque ad solium Deitatis erexit? Huius enim montis præcellentissimam dignitatem Isaias vaticinans ait. Erit in nouissimis diebus præparatus mons domus domini in vertice montium. Mons quippe in vertice montium fuit, quia altitudo Mariæ super omnes sanctos refullit. RUPERTVS Abbas. lib. 4. in Cantica. Hortus cōclusus, foror mea sponsa Dei genitrix. Ecce nouus paradyfus, nouæ plantationes, quas plantauit vnus, idemque antiqui paradyfi plantator dominus Deus: ille est paradyfus antiquus, paradyfus terrenus: iste est paradyfus nouus, paradyfus cælestis: vtriusq; plantator est vnus, idemque dominus Deus: in illo posuit hominem, quem formauerat, in isto formauit hominem, qui apud ipsum in principio erat: de ista humo produxit omne lignum pulchrum visu, & ad vescendum suaue, lignum etiam vitæ in medio paradyfi: istam humum, istam terram suam benedixit, & ex ea cunctarum germina gratiarum, & cunctarum exemplaria virtutum produxit, ipsum quoque lignum vitæ Christum Deum, & hominem, Dominum paradyfi cælestis. De illo voluptatis loco egrediebatur fluius ad irrigandū paradyfum, qui inde diuiditur in quatuor capita: de isto paradyso ille fluius, siue istud flumen egressum est, de quo

*A concep-
tu Angelos
gratia supe-
rabat.*

Augustin,

Gregorius

Maria mōs.

Rupertus.

*Maria nouus
paradyfus.*

Bernardus. Psalmista dicit: Fluminis impetus lætificat ciuitatem Dei, qui in de diuiditur in quatuor Euagelia. **BERNARDVS** Abbas epistol. 174. ad Canonicos Lugdunenses. Quod itaque vel paucis mortalium constat fuisse collatum, fas certe non est suspicari tantæ virgini fuisse negatum, per quam omnis mortalitas emerfit ad vitam: fuit proculdubio mater Domini ante sancta quam nata: ego puto quod & copiosior sanctificationis benedictio in eam descendit, quæ ipsius non solum sanctificaret ortum, sed & vitam: sanctus igitur ortus, quoniam immensa prodiens ex utero sanctitas sanctum fecit illum. Et sermon. 9. ex paruis. Sapientia ædificauit sibi domum, hic est Christus, Dei virtus & Dei sapientia; hæc igitur sapientia, quæ Dei erat, & Deus erat, de sinu patris ad nos veniens ædificauit sibi domum, ipsam scilicet matrem suam Virginem Mariam, in qua septem columnas excidit: quid est in ea septem columnas excidere, nisi ipsam, dignum sibi habitaculum fide, & operibus præparare? **LAVRENTIVS** Iustinianus sermone in natali Mariæ. Illam profecto adhuc in matris utero decubantem adamauit verbum, sibi que in genitricem elegit, ut pote superabundantiam benedictione præuentam, iamque sancti Spiritus magisterio deputatam. **AUCTOR.** Quam eximia, & singulari gratia supra omnes sanctos fuerit à Deo infans Virgo præparata, & ex effectis constat, & ex fine: ex effectis quidem, quia, & contra peccatum originale, & contra peccatum actuale, quantumuis leuissimum, imo contra omnes motus ex fomite profectos superior fuit: fecit enim ut non tantum quidpiam huiusmodi pateretur, sed nec pati posset. Ex fine vero, quia aliis gratia data est, ut ministris, huic infanti, ut futuræ matri: quo vero mater seruis excellentior est, eo, matri gratia fuit collata excellentior, quam seruis.

Maria concepta absq; peccato originali. **Jacobus.** **LABEM. IACOBVS** primus Archiepiscopus Ierosolymitanus in lithurgia. Dignū est, ut te vere beatā dicamus Deiparam, semper beatā, & omnibus modis irreprehensam, & matrem Dei nostri. Et, commemorantes sanctissimā, immaculatam, gloriosissimam Dominam nostram matrem Dei

Dei. **ORIGENES** homil. 11. ex variis. Mater eius mater immaculata, mater incorrupta, mater intacta, mater eius, cuius eius? mater Dei vnigeniti; Domini, & Regis, omnium plasmatoris, & creatoris cunctorum; illius, qui in excelsis sine matre, & in terra est sine patre. Huius itaque vnigeniti dum dicitur hæc mater virgo Maria, digna digni, immaculata sancti immaculati, vna vnus, vnica vnici. **CYPRIANVS** serm. de Natiuit. Christi. Non sustinebat iustitia, ut illud vas electionis, cum omnibus, afficeretur iniuriis, nam plurimū à ceteris defferens, natura cōmunicebat, nō culpa. **AMBROSIVS** in Psal. 118. versū quæ referuū tuū. Suscipe me in carne, quæ in Adam lapsa est; suscipe me non ex Sara, sed ex Maria, ut incorrupta sit Virgo, sed virgo per gratiam ab omni integra labe peccati. **HIERONYMVVS** Ecclesiast. 10. Beata terra Ecclesiæ, cuius Rex est Christus, filius ingenuorū, de Abraham, Isaac, & Iacob, prophetarū quoq; & sanctorū stirpe descendens, quibus peccatū non fuit dominatum, & ob id vere fuerūt liberi. Ex quibus nata est virgo libertor sancta Maria, nullū habens fructicē, nullum germen ex latere, sed totus fructus eius erupit in florem. Et in Psal. 77. & deduxit eos in nubem diei. Certe nubem leuem debemus sanctā Mariā accipere: pulchre dixit, in nube diei, nubes enim illa nō fuit in tenebris, sed semper in luce. **SOPHRONIVS** epistol. de Assumpt. Mariæ ad Paulā, & Eustochiū. Et si in sanctis patribus, & prophetis gratia fuisse creditur, nō tamē eatenus plena, in Maria vero totius gratiæ, quæ in Christo est plenitudo venit, quamquā aliter, & ideo inquit, benedicta tu in mulieribus, id est, plus benedicta quā omnes mulieres, ac per hoc, quidquid maledictionis infusum est per Euam, totum abtulit benedictio Mariæ. Paulo inferius. Sic itaque cōfidenter vniuersa Dei canit Ecclesia, quod de nullo alio sanctorum fas est credere, ut ultra angelorum; & archangelorum dignitatem merito transcenderit, quia & si similitudo re promittitur sanctis, veritas tamen negatur: hoc quippe priuilegium non naturæ est, sed gratiæ beatæ virginis Mariæ, de qua natus est ipse Deus & homo. Ante hoc

hoc ipsum sane uterus Virginis, quamvis mundus, quamvis impollutus, & alienus à contagione peccati, quamvis sanctus, tamen adhuc vilitate humanitatis induitur. Et infra. Non immerito venire de Libano iubetur, quia Libanus candidatio interpretatur, erat enim candidata multis meritorum virtutibus, & dealbata niue candidior Spiritus sancti muneribus, simplicitatem columbæ, in omnibus representans, quoniam quicquid in ea gestum est totum puritas, & simplicitas, totum veritas, & gratia fuit, totum misericordia, & iustitia, quæ de cælo prospexit, & ideo immaculata, quia in nullo corrupta. **AUGUSTINVS** lib. de natura, & gratia, cap. 36. excepta sancta virgine Maria, de qua propter honorem Domini, nullam proflus, cum de peccatis agitur, habere volo quæstionem: unde enim scimus quod ei plus gratiæ collatum fuerit ad vincendum omni ex parte peccatum, quæ concipere, ac parere meruit eum, quem constat nullum habuisse peccatum: & lib. 5. contra Iulianum cap. 9. Illud sane magnum, verumque dixisti, cum posuisses testimonium Apostoli Petri dicentis, qui peccatum non fecit, notandum esse quod indicauerit Apostolus sufficere ad ostendendum in Christo nullum fuisse peccatum, quia dixit, nihil eum fecisse peccatum: profecto enim peccatum, etiam maior fecisset si paruulus habuisset: nam propterea nullus est hominum præter ipsum, qui peccatum non fecerit grandioris ætatis accessu, quia nullus est hominum præter ipsum, qui peccatum non habuerit infantilis ætatis exordio. Et serm. 20. de Natiuitate Domini. Propterea Maria electa est, & cetera vt supra, numero quarto. **PROCLUS** Archiepiscopus Constantinopolitanus sermone in sanctam natiuitatem. Porro vt architecto nullam maculam aspergit, si domum, quam forte extruxerat, incoluerit, neque lutum sigulum inficit dum vasculum, quod finxerat, ex eo resingit; ita ex utero virgineo prediisse purissimum illud numen, nihil quicquam poluit: quam enim citra ullam sui labem formauerat; ex hac quoque nulla macula contracta processit. **SOPHRONIVS** Ierosolymitanus Patriarcha, in epistola synodica, relata in 6. synodo constanti

*Augustin.**Proclus.**Sophron.*

Constantinopolitana; Actione 11. In uterum a viro intactum, castitate virginis decoratum, Mariam sanctam, & puram, & quæ Deo erant sapientis; & ab omni labe lucundum corpus, & animam, ac mentem liberam, ingressus, carnem affuit quæ erat sine carne. **ILLEFONSVS** sermo. 2. de purificatione, & parturitione Mariæ. Ergo in qua claustrum pudoris integrum permansit, nulla disruptio intermit, nulla vexatio carnis, nulla fæditas diræ conditionis ei, in qua vexila virtutum micarunt, nullum peccatum primæ originis, vt cruciaretur, viguit. Et in libro contra eos, qui de virginitate Mariæ, & parturitione disputant. Beata Virgo Maria, nisi in utero matris sanctificata esset, minime eius natiuitas colenda esset: nunc autem quia auctoritate totius Ecclesiæ veneratur, constat eam ab omni originali peccato fuisse immunem, per quam non solum maledictio Eux matris soluta est, verum etiam benedictio omnibus condonata: nullis ergo, quando nata est, delictis subiacuit, nec originale peccatum in utero sanctificata; contraxit. **DAMASCENUS** Damascenus sermone. 1. de Natiuitate Mariæ. O beati lumbi, ex quibus immaculatissimum semen fluxit. Et sermone de dormitione Deiparæ. Sic dicit Deus, ne si manum extenderit is, qui primus est formatus, & accepit de ligno vitæ, & gustauerit, viuat in æternum; quomodo quæ vitam ipsam accepit, quæ caret principio, & fine, quæ neque principij, neque finis seruiuit terminis, non viuet in infinitum seculum? Olim quidem dominus Deus eos, qui fuerunt principes humani generis, & se impleuerunt mero in obedientiæ, & magnitudine transgressionis, cordis clausurunt oculos, & peccati crapula grauatos habuerunt mentis oculos, & somno in morte fuere sopiti, ex terminauit ex paradiso Eden: nunc autem hanc, quæ omnis vitij repulit insultus, & produxit germem Dei patris obedientiæ, & vniuerso generi fuit vitæ principium, non sufficiet paradysus? Et Paulo inferius. Materiale, & quod erat instar fœni corpus insignis huius Virginis accepit consummentem ignem diuinitatis, & tamquam aurum purum, & minime adulteratum; nequaquam consumptum fuit, & quomo-

Damascen.

quomodo morti es obnoxia, quæ es intemerata? Aduentus Rex ad suam parentem, diuinisque, & ab interitu alienis manibus suscepit eius puram, & nulli culpæ affinem animam, & ea quidem dixit: in manus tuas fili mi commendo spiritum meum, suscipe tibi charam animam, quam conseruasti alienam ab omni reprehensione. Et laudes dignas canebant angeli præcurrentes, deducentes, consequentes, sanctissimam, & nulli culpæ affinem animam, comitantes. **IDIOTA** libro contemplationum de Virgine Maria, cap. 2. Tota pulchra es Virgo gloriosissima; non in parte, sed in toto; & macula peccati, siue mortalis, siue venialis, siue originalis non est in te: nec umquam fuit, neque erit: sed adest tibi omnis gratia naturalium bonorum, spiritualium charismatum, & cælestium donorum. Et cap. 6. Inuenisti Virgo Maria gratiam cælestem, quia fuerunt in te, ab originis labe præseruatio, angelica saluatio, Spiritus sancti superuentio, & filij Dei conceptio: sed qualiter, o felicissima Virgo Maria, istas gratias inuenisti? Certe o super benedicta Virgo Maria, sicut Eua gratiam amisit per superbiam, sic tu e diuerso gratiam inuenisti, quam numquam amisisti. **PETRVS** Damianus sermone tertio, de Natiuitate Mariæ, Quid sanctitatis, quid iustitiæ, quid religionis, quid perfectionis singulari huic Virgini deesse potuit, quæ totius diuinæ gratiæ charismate plena fuit? quid rogo vitij in eius mente, vel corpore vendicare sibi potuit locum, quæ ad instar cæli plenitudinis totius diuinitatis meruit esse sacrarium. Et sermone de Annunciatione. Germinat virgo Iesse de tortuosa generis humani radice, & de Patriarcharum arbore in altitudine, & restitutum erumpens, omnem ignorat nodositatem: filiorum tenebras nescit. Et sermone de Assumptione. Sola illa mater filia creatoris, neque descendit, neque cecidit, sed de virtute in virtutem ascendens, consummatione virtutum vestita est: & infra. Caro Virginis & Adam assumpta, maculas Adæ non admisit, sed singularis continentiæ puritas in candorem lucis æternæ conuersa est. **ANSELMVS** lib. de conceptu virginali

Idiota.

Petrus Damianus.

Anselmus.

inali cap. 18. Quia docebat, ut illius hominis conceptio de matre purissima fieret; nempe decens erat, ut ea puritate, qua maior sub Deo nequit intelligi virgo illa nitere, cui Deus pater vnicum filium suum, quem de corde suo æquali libi genitum, tamquam seipsum diligebat, ita dare disponebat, ut naturaliter esset vnus, idemque communis Dei Patris, & virginis filius, & quam ipse filius substantialiter matrem sibi facere eligebat, & de qua Spiritus sanctus volebat, & operaturus erat, ut conciperetur, & nasceretur ille, de quo procedebat. **RVPERTVS** lib. 3. in Cantica. Numquam aduentus spiritualis accipitris tibi esse impronisus, aut te consequi, imo nec tibi appropinquare potuit. Et lib. 4. mens tua nulli vitio, nulli spirituali nequitia fuit umquam penetrabilis. Et lib. 6. ergo tu o libera Sumamitis, tu maxime, cuius duo vbera sunt gemella, seculis omnibus inaudita, virginitas, atque fecunditas, tu inquam, o dilecta singularis libera es ab omni iugo peccati. **LAVRENTIVS** Iustinianus lib. de casto conuivio verbi, & animæ, cap. 7. Proficientium interni motus, & pugnantium pro Christo, & virtutibus, ut plurimum, proueniunt insultus, & tentationes, ex infirmitate; ex ignorantia, ex consuetudine, ex natura, ex diuina dispensatione: ex infirmitate quidem, cum diuino mens afflata desiderio, & virtutum animata profectu, in cunctis quæ agit, & loquitur, restitutum seruare contendit, nec valet; reuerberata, nempe propria infirmitate relabi compellitur: nam peccati fomite depresso patitur noleas, & bene agere volendo non finitur: hæc est originalis poena delicti, à qua nemo, licet eximia polleat sanctitate, liber existit. Quorquot enim ex ipsa nati sunt propagine, exceptis duntaxat mediatore Dei, & hominum homine Christo Iesu, & ipsius matre, sub hac peccati lege sunt conditi. Et in fasciculi. amoris. c. 7. in fine. In elatione principadi electus, hic angelus, quoniã in cælo regnare non valuit, sed sua ad Aquilonem instituens, in hoc nequã seculo solium iniquitatis erexit nemo ab ipso mundi initio, vsq; ad temporis plenitudinẽ, duntaxat mediatore, eiusque genitrice exceptis, iugum dominationis eius euasit,

Rupertus.

Laurentius Iustinianus.

equalit. Et in libro de Perfectionis gradibus, cap. 1. Ab hoc quippe originali delicto nullus excipitur præter illa, quæ genuit mundi Saluatorem. Et serm. de Annuntiatione Mariæ. Quis huius Virginis gratiam sufficit narrare: ab ipsa namque fuit conceptione in benedictionibus, est præuenta dulcedinis, atque à damnationis aliena chirographo prius est sanctificata, quam nata, erat plane sicut à carnis colluione immunis, ita ab omni peccati labe extranea. **AUCTOR.** Prima illa gratia Virgini collata, sic inferiores facultates superioribus subiectas reddidit, & has ipsas Deo, vt nihil esset interius, quod mentem, aut voluntatem à Diuina mente, & voluntate posset diuellere, adeoque illi præsens aderat **Diuus Spiritus**, vt externus hostis nulla vi posset animum eius inducere, vt à Deo minimum dimoueretur: atque id excellentius, & copiosius in Virgine fuit, quam in Adam, siquidem in illa ita fomes peccati extinctus est, singulari Dei munere, vt nulla ratione posset peccare: quam Virginis excellentiam indicarunt ex præfatis patribus nonnulli, dum insinuant habuisse gratiam secundum naturam, sic enim **Georgius Archiepiscopus Nicomediæ**, in oratio. de oblatione Deiparæ: hanc introduc. tamquam sponsam, hortum conclusum, quem peccati cogitationes non possunt intrare, quæ est speciosa natura, & nullam suscepit maculam libero suo arbitrio, & **Epiphanius presbyter Constantinopolitanus** interpretans illud. Quoniam virum non cognosco, non habuit, inquit, virginitatem secundum continentiam, & pugnam, more honestarum feminarum, quibus cura, & studium pudicitie est, sed ex natura, quod extra omnium mulierum facultatem, & à natura alienum. Si autem ex effectis cognoscimus causam, profecto si veteris Virginis mundus fuit à passionibus peccati, vt dixit **Theodotus Ancyranus Episcopus**, homilia de Natali Domini, quam fecit in Concilio Ephesino. Et vinci non potuit, vt dixit **Rupertus**; & degebat in carne, cõuersabatur supra carnem, carnisque molestias nesciebat, vt serm. de Annuntiat. dicit **Iustinianus**, inftar Angeli; sateri cogimur iuxta ratiocinationem **Augustini** conceptu instrum fuisse

Auctor.

Gratia Vir-
ginis excel-
lentior gra-
tia Adæ.Gratia Vir-
ginis secun-
dum natu-
ram.Gregor. Ni-
comedicenf.
Epiphanius
Presbyter.Theodotus.
Rupertus.
Iustinianus.
Augustin.

fuisse illi hoc donum, nullaque labe vmquam fuisse comestata maculatam.

6 LEVISSIMUM. **AMBROSIVS** in Psalm. 118. vt supra num. 5. **HIERONYMVS** in Psalm. 77. vt supra. **SOPHRONIVS** sermone de Assumptione Mariæ. Ideo immaculata, quia in nullo corrupta. **AUGUSTINVS** lib. de natura, & gratia, cap. 36. Excepta sancta Virgine Maria, de qua, propter honorem Domini, nullam prorsus, cum de peccatis agitur, habere volo quæstionem, & cetera vt supra. **SOPHRONIVS** Ierolymitanus, vt supra. **IOANNES Damascenus**, serm. de dormitione Deiparæ. Nunc autem hanc, quæ omnis vitij repulit impulsus, & produxit germen Dei patris obedientiæ, & vniuerso generi fuit vitæ principium, non suscipiet paradysus? Et, suscipe tibi charam animam, quam conseruasti alienam ab omni reprehensione. **IDIOTA** in libro contemplationum de Virgine Maria, cap. 2. Tota pulchra es Virgo gloriosissima, & cetera vt supra. **PETRVS Damianus**, serm. 3. de Natiuitate Mariæ. Quid rogo vitij in eius mente, vel corpore vendicare sibi potuit locum, quæ ad instar cæli, plenitudinis totius diuinitatis meruit esse sacrarium, & cetera vt supra. **ANSELMVS** lib. de excellentia Virginis, cap. 3. Nulli dubium castissimum corpus, & sanctissimam eius animam funditus ab omni fuisse macula peccati, iugi Angelorum custodia protectam, vt pote aulam, quam suus, & omnium creator Deus corporaliter habitaturus, ex qua hominẽ in suæ personę vnitate, ineffabili fuerat operatione suscepturus. **RUPERTVS**, vt supra num. 5. **BERNARDVS** Epistol. 174. ad Canonicos Lugdunenses. Ego puto, quod & copiosior sanctificationis benedictio in eâ descenderit, quæ ipseus, nõ solum sanctificaret ortu, sed & vitã ab omni deinceps peccato custodiret immunẽ; quod ne mini alteri innotis quidẽ mulieru creditur esse donatũ. Decuit nimirum **Reginã** Virginiũ singularis priuilegio sanctitatis, absq; omni peccato ducere vitã, quæ dum peccati, mortisq; pareret peremptorẽ; munus vitæ, & iustitiæ omnibus obtineret. Et

E ser-

Ambrosius
Hierony.
Sophronius.
Augustinus
Sophronius
Damascenus

Idiota.

Damianus.

Anselmus.

Rupertus.
Bernardus

sermone 2. de Assumptione Mariæ. Absit vt proprij quicquam inquinamenti domus hæc aliquando habuisse dicatur, vt in ea proinde scopa Lazarij quæreretur. **LAVRENTIVS** Iustituanus vbi supra. **CONCILIVM** Tridentinum, Sessione 6. cano. 2. Si quis hominem semel iustificatum dixerit posse in tota vita peccata omnia, etiam venialia, vitare, nisi ex speciali Dei priuilegio, quemadmodum de Beata Virgine tenet Ecclesia, anathema sit. **AVCTOR.** Siquidem singulare quippiam virgini tribuendum est, vt profecto debet, hoc vnum speciale est priuilegium, quo numquam potuerit, nec leuiter peccare. Fuit autem hoc donum, gratia cum virtutibus animæ Virginis insita, cum singulari Dei prouidentia, qua illi aderat, eamque vallabat, ne vndequaue exterius, interius ve lædi posset: ex qua effectus omnes prodibant spirituales, quos produxit in Adam; nam & fomitem extinxit, ne motus etiam primos excitaret, & omnem culpæ repulit ratione, ne posset ab ea inquinari: quamuis effectus ad corporis dolores, & penas spectantes nõ abstulerit, vt filio persimilis eficeretur. Atque hoc vno, vt cœpimus dicere numero quinto, gratia virginis Adæ gratiâ, & Angelorû viatorû superabat, quod hæc vim cõferebat, ne possent peccare, si vellêt; at gratia data est virgini, ne posset velle peccare, vnde quod Christus habuit à natura, virgo eius mater ex ipsius habuit gratia singulari.

7 OVIUM. **IOANNES** Damascenus lib. 4. fidei orthodoxæ cap. 15. Parit ergo gratia, (Anna enim hoc interpretatur) dominâ, quod profecto indicat Mariæ nomen, nam reuera Domina facta est omnium creaturarû cum, conditoris omnium, effecta est mater; editur partu in ouilis ipsius Ioachim domo, & adducitur in templum. **AVCTOR.** Verisimile est ad virum Ioachimum se contulisse Annam cû pastoribus degente, reuentemq; ciuibus se ostendere ante prolem acceptam, propter opprobrium, ibiq; sanctam puellam, edidisse, quæ paucos post annos bonum pastore hominû erat extra urbem editura Christû Iesum.

8 OCTAVO. **CALENDARIVM** Græcorû. **O**ctauo Septembris festû Natiuitatis Mariæ. **BEDA** in

*Institiani s
Cancel Tri
dentin.
Auctor.
Gratia singularis vir
ginis, fecit
non potuit
se peccare.
Intergratiâ
Virginis,
& Adæ, ac
Angelorû
discrimen.
Damascen.
Nascitur
Maria in do
mo pastoris
Dies octa
uus Septem*

Martyrologio. Maria sexto Idus Decembris concepta est, Septembri nata. **ADON** Archiepiscopus Treuirensis in Martyrologio, sexto idus Septembris natiuitas sanctæ Dei genitricis Mariæ, perpetuæ virginis, quæ Spiritus sanctus custodiuit, & electam sanctificauit, vt ex utero illius nasceretur homo Deus altissimus. **CALENDARIVM** Romanum, sexto idus Septembris, Natiuitas beatissimæ semper virginis Mariæ. **AVCTOR.** Maria beatissima, cum octauo die Decembris fuerit concepta, nonem mensibus à natura requisitis, cõpletis, in lucem edita est octauo Septembris die, luna 14. Augusti, in Sabbato, quia eo anno litera Dominicalis erat G. Anno ante Christum eius filiû natum decimo quinto, qui erat 4. Olympiadis 190. & urbis cond. 738. Cõs. L. Domitio & P. Cornel. Scipione Augusti vero à primo consulatu. 27. & à victoria Actiaca 15. Herodis regis 18. ab orbe condito 4073. A di Iulio 2417. A prima Abrahamæ promissione 2020. Ab exitu Israel de Aegypto 1590. A primo Dauidis anno 1153. à Templo Salomonis fundato, anno 1110. A captiuitate Babylonica 583. à fundato secundo tẽplo 513. Anno hebdomadarum Danielis 439. nempe anno 5. 63. hebdomadæ denique iuxta Hispanicam enumeratione, æra Augusti 24. quæ subputationes constabunt, cum de anno natalis Christi, & virginis partus septimo capite differemus; nam ab illo quindecim annis ablatis; quos designauimus, inuenies.

9 GABRIEL. **EVSEBIVS** Emisenus, homilia in vigil. Natruit. Ecce Gabriel consiliator Virginis, eiusq; cõscius castitatis. **ILLEFONSVS** serm. 5. de Assumptione. Si quis adhuc studio pietatis indagare voluerit, quid post Ascensionem Domini egerit, quam sancte, & iuste vixerit, & cum quibus habitauerit, soli Deo cognitum esse videretur, & Gabrieli Archangelo, cui eius tota causa commissa esse prædicatur à Domino, & Angelis sibi colatantibus, secumque loquentibus. **PETRVS** Damianus, sermon. 1. de Natiuitate Mariæ. Duo leones sunt Gabriel Archangelus, & Ioannes Euangelista; quorum

*bris natalis
Maria Ca
lend. Gra
corum.
Beda.
Adon.
Calend. Ro
manum.
Auctor.*

*Annus quo
nata est Ma
ria.*

*Gabriel en
stos virginis
designatus.
Euseb Emi
senus.
Illesonfu*

Damianus

Gabriel, & mulu ali designati sunt Virgini custodes Illefonfus. Anselmus. Nomina laeas infantibus octauo die imponebantur.
 alter dexteræ virginis, alter finistræ custos deputatus est: Gabriel enim mentem, Ioannes carnem peruigili sollicitudines seruauerunt. **AUCTOR.** Cum certius habeatur ex Theologia pro cuiusque hominis officio, & dignitate, excellentiorem, imo multos spiritus designari ad custodiam, merito credimus, matri Dei, & nostræ, quæ & publico, ad uocatæ, munere donata est pro omnibus hominibus, Gabrielelem Archangelum delignatum fuisse custodem: nec eum solû, sed alios plures ad ministros spiritus, vt insinuaui Illefonfus, & asseruit Anselmus lib. de excellentia Virginis capite tertio, qui eam semper protegerent, & custodirent.

Nomina quo die imponebantur feminis. Nominum imponendo ram dies octauus Romanis.
 10 **NOMEN. AUCTOR.** Quamuis circa nominum impositionem, quæ maribus imponebatur, quis ritus apud Iudæos seruaretur, nouerimus, octauo nempe die solita imponi nomina, cû ex lege circuncidebantur: at feminis quando imponeretur dubium est, num octauus dies esset delignatus, vt apud Romanos consuetum fuit, auctore Plutarcho in problematibus Romanis, cap. 102. Macrobio lib. 1. saturnal, cap. 16. vel dicimus, vt apud Græcos; vel certe tunc apud Iudæos nomen feminis imponebatur, cum loco circuncisionis legis naturalis eis applicabantur sacramenta; oblationes aliquæ, aut fides parentum: aut fortasse, sicut maribus post septem dies immunditiæ, die octauo, quo circuncidebantur, nomen imponebatur, sic post duas hebdomadas, quibus immunda manebat mater iuxta ritum fluxus menstrui, vt dicitur Leuitici 12. 5. iplis feminis. Nostræ vero infanti à beata eius matre Anna inditum nomen, disertis verbis affirmant Gregorius Nyssenus, Simeon Metaphrastes, & Nicephorus, iam iam referendi.

Plutarch. Macrobius. Decimus. Græcis. Anna imposuit nomē infantis suæ. Nyssenus. Simeon Metaphr.
 11 **MARIA. AMBROSIVS.** lib. de institutione Virginis, cap. 5. Speciale Maria Domini hoc nomen inuenit, quod significat Deus ex genere meo. Dictæ sunt, & ante Mariæ multæ, nam, & Maria soror Aaren dicta fuit, sed illa Maria amaritudo maris vocabatur. Venit ergo Dominus in amaritudinem humanæ fragilitatis, vt conditionis amaritudo dulcesceret verbis cælestis suauitate, & gratia.

Nicephorus. Maria nominis varia, eithymolo. & interpretatiōes.

ria temperata, **GREGORIUS** Nyssenus Episcopus, Nyssenus, oratione in Natiuitate Domini. Quamobrem cum voti compos effecta Anna filiam suscepisset, eam vocauit Mariam; vt ipso etiam nomine tellaretur acceptum munus à Deo. **EPIPHANIVS** sermone de laudibus Virginis. *Epiphanius* Mariam interpretari solemus Dominam, atque etiam speperit enim Dominum, qui est spes totius mundi, nempe Christum. Rursum nomen illud Maria interpretatur Mirra maris, mirram vero dicit aliquis, quod ego etiam aio, de immortalitate, eo quod paritura esset gemmam immortalem in mari, hoc est in mundo; mare autem dicit vniuersum mundum, cui Virgo serenitatem, & tranquillitatem contulit, dum portum peperit Christum. Rursum itaque præclare puellæ Mariæ nomen interpretatur illustrata, vt pote, quæ illustrata sit à filio Dei, & cunctos vsque ad terminos terræ, credentes Trinitati illuminauerit, **HYERONYMVS** in historia de ortu Mariæ. *Hieronymus* Conceptit ergo Anna; & peperit filiam, & iuxta mandatum Angelicum parentes vocabant nomen eius, Mariam. Et lib. de nominibus Hebraicis super Exodum. Maria illuminatrix mea, vel illuminans eos, aut smirna maris, vel stella maris. Et in Psalm. 118. In sole posuit tabernaculum suum, in sole, in vtero sanctæ Mariæ Virginis, Maria interpretatur stella maris; lumen solis magis lucet, quam stellarum. Sol iustitiæ Dominus, vt ait Propheta: Orietur vobis sol iustitiæ, quod est Christus, illuminauit sol iste stellam, id est, Mariam, vt esset sicut sol, ideo posuit tabernaculum suum in sole, quando corpus assumpsit ex vtero suo. **PETRVS** Chritologus Archiepiscopus Ravennates, sermone 142. Ante causam dignitas Virginis annunciat ex nomine, nam Maria Hebræo sermone, Latine Domina nuncupatur: vocat ergo Angelus Dominam, vt dominatoris genitricem trepidatio deserat feruitutis, quam nasci, & vocari Dominam, ipsa sui germinis fecit, & impetravit auctoritas. Et sermone. 146. Maria mater vocatur, & quando non Maria mater? Congregationes, inquit, aquarum appellauit Maria, nonne hæc exeuntem populum

populum de Aegypto concepit: uno utero, ut emergeret caelestis in nouam creaturam renata progenies? Iuxta illud Apostoli: Patres nostri omnes sub nube fuerunt, & omnes in Moyse baptizati sunt in nube, & in mari: & ut semper Maria humanae praua sit salutis, populum, quem vnda generatrix emisit in lucem, ipsa iure praecessit in cantico: Maria, inquit, soror Aaron sumens timpanum in manu sua, dixit cantemus Domino, gloriose enim magnificentus est. Nomen hoc prophetiae germanum est, hoc renascentibus salutare; hoc virginitatis insigne, hoc pudicitiae decus, hoc iudicium castitatis, hoc Dei sacrificium, hoc hospitalitatis virtus, hoc collegium sanctitatis: merito ergo matris Christi nomen est hoc maternum. **EUCHERIVS** Lugdunensis Episcopus, lib. 2. instructionum. Maria illuminata, siue stella maris, genuit enim mundi lumen: sed sermone **Isidorus**. **ISIDORVS** Archiepiscopus Hispaniensis lib. 7. Etimologiarum cap. 10. Maria illuminatrix, siue stella maris, genuit enim lumen mundi: sermone autem Syro Maria Domina nuncupatur, & pulchre, quia Dominum genuit. **IOANNES** Damascenus lib. 4. fidei, cap. 15. Parit ergo gratia, (Anna enim hoc interpretatur) Dominam, quod profecto indicat Mariae nomen, nam reuera Domina facta est omnium creaturarum, cum conditoris omnium effecta est mater. **IDIOEA** lib. contemplationum de Virgine Maria, cap. 5. Vocabitur tibi nomen nouum, o beatissima Virgo Maria, quod os Domini, scilicet, filius Dei, qui est os Patris, per Angelum nominauit, videlicet, gratia plena: dedit enim tibi Virgini, Maria, tota super sancta Trinitas nomen, quod post nomen super benedicti filij tui, est super omne nomen, ut in nomine tuo omne genu flectatur, uti manifesto patet, caelestium, terrestrium, & infernorum: & omnis lingua confiteatur huius sanctissimi nominis gratiam, gloriam, & virtutem. Non est in vlllo alio nomine, post nomen super benedicti filij tui, tam potens adiutorium, nec est vllum aliud nomen datum sub caelo hominibus post dulce nomen **IESV**, ex quo tanta salus hominibus refundatur, quia super omnia sancto-

sum

rum nomina reficit lassos, sanat languidos, illuminat caecos, penetrat duos, recreat fessos, vngit agonistas, & iugum diaboli extrudit. Et paulo inferius. Tanta est virtus tui sacratissimi nominis, o superbenedicta Virgo Maria, quod mirabiliter emollit, & penetrat duritiem cordis humani: ideo scribitur, lucerna Domini spiraculum hominis, qui inuestigat omnia secreta mentis. Sic etiam dicere tibi possumus, lucerna Dominae, id est, Mariae: quae doctrix, & magistra maris interpretaris, spiraculum hominis, quia peccator in te respirat in spe veniae, & gratiae, quae inuestigat, id est, inuestigare facit: omnia secreta mentis, id est, abscondita cordis. **BEDA** lib. 1. in Lucam cap. 3. Maria Hebraice stella maris, Syriace vero Domina vocatur, & merito, quia & totius mundi Dominum, & lucem seculis meruit generare perennem. **SYMEON** Metaphrastres, in oratione de vita, & dormitione Deiparae, eadem, quae **Gregor. Nyssenus**. **BERNARDVS** homil. 2. super Misus est. Loquamur pauca, & super hoc nomine, Maria, quod interpretatum, maris stella dicitur, & matri Virgini valde conuenienter aptatur, ipsa namque aptissime syderi comparatur, quia sicut sine sui corruptione sydus suum emittit radium, sic absque sui laesione Virgo parturit filium: nec syderi radius suam minuit claritatem, nec virgini suam filius integritatem. Ipsa est igitur nobilis illa stella ex Iacob orta, cuius radius vniuersum orbem illuminat, cuius splendor, & praefulget in supernis, & inferos penetrat, terras etiam perlustrans, & calefaciens magis mentes, quam corpora: fouet virtutes, excoquit vitia: ipsa in qua est praecelsa, & eximia stella, super hoc mare magnum, & spaciosum necessitate subleuata, micans meritis, illustrans exemplis. Et sermone in Natiuitate Beatae Mariae. Tolle corpus hoc solare, quod illuminat mundum, ubi dies tolle Mariam, hanc maris stellam, marisque magni, & spaciosi, quid nisi caligo intellectus, & umbra mortis, ac densissima tenebrae relinquuntur: totis ergo medullis cordium, totis praecordiorum affectibus, & votis omnibus, Mariam hanc veneremur, quia sic est voluntas eius,

E 4

qui

Nicephor

qui totum nos habere voluit per Mariam. NICEPHORVS libro 1. historiae Ecclesiastic. capite 7. sed enim diuino motu ad eam, quam petierat, gratiam, Anna confirmata, atque roborata, postquam puella è maternis prodijt locis, Mariam eam statim nominauit, ænigmatè latenter, acceptam gratiam declarans. *AUCTOR.* Nomen felicissimum Maria, quod Græci Mariam, Hebræi Miriam, appellant, varia indicat Deiparæ Virginis munia, & erga nos officia, vt ex sanctis patribus deducisti, iusta varias eius nominis etimologias. Nam primum si deducatur ab Hebræa radice Marah, significat rebellionem, aut inobedientiam: quo indicatur naturam humanam ob peccatum rebellem, & inobedientem, ita mollitam, & obedientem redditam in Virgine, vt allexerit filium Dei, vt reconciliaretur cum illa. Si vero deducatur à Marar, quod est amarescere, significat amarum mare, nam Iam, Hebræis mare est, ea ratione, quam insinuauit Ambrosius. Tertio posset deriuari à Mor, mirrha, & iam, mare, quasi mirrha maris, ob rationem Epiphaniij. Quarto à Iarah, docere, proicere, quasi dicas, doctrix maris, quod dirigat omnes, qui in hoc mari calamitoso nanigant, vt multi ex patribus dixerunt. Quinto, aut à Moreh pluuia maris, quod fuerit nubis illa optatissima, de qua dictum est, & nubes pluant iustum. Sexto præterea à sermone syro, qui tempore, quo nata est Virgo, erat Hebræis in vsu; quo Mare dominum, aut dominam significat, vt adnotauit etiam Hieronymus, Epistola 137. ad Marcellam, explicans dictionem Maranatha, vt ita sit compositum, ex syro, Mare, & Hebræo, Iam, idemque sit, quod Domina Maris, quo fuit significatum puellam illam totius mundi dominam, reginamque futuram, vtpote Matrem Domini, regisque vniuersi, quomodo ex patribus multi nomen hoc explicarunt. Septimo, vt primæ illius etymologiæ ab Ambrosio designatæ, Deus ex genere meo, rationem aliquam reddamus, fortasse possumus, dicere, nomen hoc compositum, ex Min præpositione; & nomine, Rehem cum affixo primæ personæ, quod

Auctor.

Mariae nominis interpretationes varia eius officia declarant.

Ratio etimologiarum nominis Mariae.

quod matricem, vuluam, ventrem, aut vterum significat, & Dei nomine Iah, & sit nomen Merahmiah, & per compendium, Miriah, ex ventre meo, vel ex vtero meo Deus, assumpsit videlicet humanam naturam. Demum vir in Hebraica simul, & Syra lingua peritis videtur; nomē hoc non esse compositum, sed simplex, quia bisyllabum est Miriam, nam Mem heematicum est, cum tres literæ thematicis appareant, Riam: est ergo thema, Ram, quod est, eminuit, excelluit, in quo cum media quiescat, inderiuato legitur, Miriam, & Syriace dicitur Mariam bisyllabū, & est latine excelsa, sublimis, atque eminens, quod optime conuenit virgini, quæ super omnes euecta est creaturas.

12 VT LEGEM. MOSES in lib. Leuitici, cap. *Moses.*

12.5. Mulier si suscepto semine feminam pepererit, immunda erit duabus hebdomadibus, iuxta ritum fluxus menstrui, & sexaginta sex diebus manebit in sanguine purificationis suæ: cumque expleti fuerint dies purificationis suæ, pro filio, siue pro filia, deferet agnum anniculum in holocaustum, & pullum columbæ, siue turturem pro peccato, ad ostium tabernaculi testimonij, & tradet sacerdoti, qui offeret illa corā Domino, & orabit pro ea, & sic emundabitur à profluuio sanguinis. *AUCTOR.*

Auctor. Certissimum debet esse Annam hanc legem, sicut ceteras, pro sua pietate, obseruasse.

E 5 DE

DE BEATÆ MARIÆ
oblatione, & eius in templo conuersa-
tione. Cap. III.

I NNA Mariæ digna parens, cum suo lacte iam satis infantē aluisset, sæpeq; animaduerrisset, tēpus adesse, quo vota sua oporteret adimpleri, id Ioachimo in memoriā reuocat, petitque Ierosolymam ut adeant, puellam Domino, ut promiserant, tradituri: assentit ille, & ad festum Encaniorum mense Nouembris celebrandum, profectiōnem parant. Ingressi viā, Ierosolymam tandem peruenere, atque 2 sacerdoti, qui tūc in tēplo rei Diuinæ præerat, puellam iam 3 tertium agentem annum, die Nouembris 4 vicesimo primo, cum oblationibus consuetis offerunt, voti sui rationem exponentes. Miratus ille in infantili ætate tã promptum animum se diuino cultui dedicandi, suscepit libenter oblatum donum, & iubens eam parentibus valedicere intra septem templi, in loco 5 virginibus custodiendis assignato, eam constituit. Erat enim inter ea domicilia, quæ sacerdotibus, & alijs templi ministris circum templum erant ad habitandum

dum ædificata, sua domus, ex qua in sacram ædem facilis patebat aditus, his feminis separata, quæ diuino cultui, sacroque ministerio dedicatæ, ex templi redditibus 6 alebantur, hic 7 mens consecratæ Deo puellæ mirum in modum sapientiæ, & virtutum vniuersarum ornamenti, vna cum ætate augebatur magis. Inerat ei à natura quidam innatus virtutis amor, qui quotidiana diuini amoris accessione crescebat in dies: quo fiebat ut iam tū à teneris annis inciperet puellula, & corpus suū exercere, & animum ad virtutem excolere. Nam quod esset docilis, perspicacis ingenij, ac dicendi cupida, 8 lanam, linum, sericum, & bissum apparare, ceteraque consue- re, quæ opuserant in templo sacerdotibus, facile edocta est; quin & literas Hebraicas breui didicit. Sic operi semper intenta, nullū in ocio tempus, quod transigeret, relinquebat: eò potissimum quod cum humillima esset, ac modestissima, & præ verecundia minime ad loquendum audax, pauca verba, eaq; graui, ac necessaria loquebatur. Inde efficiebatur ut ad vacandum diuinarum scripturarum lectiōni, earumque meditationi, nō modicum illi tempus superesset. Quorum exercitiorum assiduitate, & ieiuniorum præterea adiectione,

adiectione, ad diuinarum rerum contempla-
tionem nullo negotio mentem extollebat;
in qua & frequenti 10 angelorum fruebatur
alloquio: & arcana ei 11 reuelabantur myste-
ria: nec non 12 cibo aliquando comparato
diuinitus alebatur. Ceterum hæc diuina mu-
nera copiosius illi à Deo tunc conferebatur,
cum prope aram in 13 adytis, secretiori in tē-
pli 14 loco virginibus ad orandum constitu-
to, ipsa confidebat, quod erat assiduum val-
de, In hac vite ratione nouē peractis annis:
& vndecim, ex quo nata erat, confectos se-
nio, octogenarios fere, 15 parētes amisit. Sic
tam sanctorum patrum 16 vnigenita filia li-
bera iam, quod sæpe facere definierat 17 in
templo ipso, suam virginitatem, cuius erat
amantissima, omnium 18 prima, libenter
19 his verbis Deo consecrat. Domine, in-
quit, offero tibi meam virginitatem. Itaque
cælestibus donis magis, magisque aucta
quotidie, 20 ad secundam vsque
ætatem in ea cōuersatione
permanfit.

Testi-

Testimonia.

ANNA, GREGORIVS Nazianzenus in tragedia
de Christo patiente.

Nazianz.

Simul atque nata sum, patris tui, vt arbitror,
Ex mente summa, me meus nutrit pater,
Non inter illos, quos colunt homines, lares,
Sed me sacrata mater ædi destinat.

GREGORIVS Nissenus oratione de natiuitate Do-
mini. Illam igitur, cum iam grandiuscula esset, nec vbere
matris amplius indigeret, ducens ad templum Deo red-
didit; & studiose promissum exoluit. HIERONY-
MVS in historia de ortu Mariæ. Cumque trium annorū
circulus volueretur, & ablactationis tempus cōpletum es-
set, ad templum Domini Virginem cum oblationibus
adduxerunt. Igitur sacrificio secundum consuetudinem
legis celebrato, & voto suo perfecto, Virginem intra sep-
ta templi cum aliis Virginibus ibidem educandam dimi-
serunt, ipsi vero domum regressi sunt. ANDREAS
Cretensis in Encomio priori de dormitione Deiparæ.
Cuius, si omnia vellem deinceps persequi, quomodo ex-
titerit, aut concepta, aut nata sit, non inuenerim tempus,
quod respondeat orationi; aut dicendi facultatem, quæ
factis exæquetur, nisi quod præclara eius omnia, quæ nar-
rantur, possunt summatim recenseri: Dico autem generis
claritatem. Et infra. Deinde ad generandum aptitudinē,
& ad eam progressionem, fascias, aduentum ad Dei tem-
plum, quomodo sit pulchrum munus Deo dedicatum.

Nissenus.

Maria in-
fans in tem-
plo educa-
tur.

Hierony.

And. Cret.

IOANNES Damascenus lib. 4. fidei orthodoxæ cap.
15. Editur partu in domo ouiles Ioachim, & adducitur in
templū, deinde in domo Domini plantata, & impinguata
spiritu, veluti oliua fructifera omnis virtutis habitaculum
facta est. GERMANVS Archiepiscopus Constan-
tinopolitanus, in Encomio Deiparæ quando adducta
fuit in templum. Prompto, & alacri animo accedamus ad
Deiparētem, & quæ in ea æconomice prius perfecta sunt
diuina mysteria intueamur: quemadmodum à parentibus

Damascen.

German.

hodie

hodie virgo sacratissima in templum Dei per eius sacer-
dotes adducitur, quemadmodum templum Domini ani-
matum templo inanimato dedicatur, & inferius, Anna lo-
quens Zachariæ. Hinc ergo, ait, eo deposito ablactato
vota mea reddo Domino, quæ distinxerunt labia mea, &
loquutum est os meum in afflictione; & ideo Virginum
cateruas coegi cum lampadibus; conuocaui sacerdotes;
congregaui cognatos meos, omnibus dicens, omnes mihi
gratulemini, quod hodie, & mater, & productrix effecta
sum, non regi terreno, meam offerens filiam, quoniam nec
par quidem erat, sed Deo cælesti, & regi dedicatam. Ac-
cipe deinceps propheta meam à Deo datam filiam, & in-
troducetam planta in loco sanctuarij, in prompto Dei ha-
bitaculo, in domo exultationis, & lætitiæ, nihil curiose
inquirens, donec, Deo qui eam hinc vocauit visum fue-
rit, quæ ad eam attinent ad finem deducere, **GEOR-**
GIVS Archiepiscopus Nicomediæ in oratione de Dei
parentis oblatione. Atque iam quidem hi, qui Virginem
peperant, ad templi eam fores adducebant, angelis eam
circumcirca stipantibus, & supermundanis virtutibus
omnibus simul collatantibus. Nam & si ignorabant arca-
num modum mysterij, vt serui tamen, iussu Domini ser-
uiebant eius processui; & primum quidem, considera-
bant, videntes (vt qui sunt naturæ intelligentis) eam esse
preciosum vas virtutum, & ferre signa incorruptæ purita-
tis, & habere corpus procul remotum à vitiorum collu-
uie. Deinde autem iussu parentis munus implebant: tunc
lampades luminis ingressum lætificabant, & omnia, quæ
templo continebantur, conuertebantur ad lætitiã, ip-
sis, vt potest, inanimatis, simul cū angelis lætantibus. **SI-**
MEON Metaphrastes in oratione de vita, & dormitio-
ne Deiparæ. Cum vero iam creuisset puella, vt non am-
plius haberet si ggerere mammillam, eam Deo tradidit, &
promissum impleuit, & ad templum adduxit, sacerdotes
autem interim quidem ad similitudinem Samuelis inter
sanctos educabant puellam. **NICEPHORVS** lib.
1. histor. Eccles. cap. 7. Vt vero infans à lacte materno
iam

Gerg. Nico.

Simeon Dict.

N. eph.

iam abhorruit, & mammam attingere noluit, promissio-
nem mater adimplet, & in templum ascendens, iuxta vo-
tum eam Deo consecrat. **AUTOR** Satis est verissimi-
le parentes virginis ad perfectionem institutam oppor-
tunius tempus spectasse, post ablactatam puellam, ne in pe-
festum Encæniorum, seu dedicationis altaris, à Iuda Ma-
chabæo institutum. 1. Machabæorum 4. celebrandū per *Maria obla-*
dies octo, à quinta, & vicesima die mensis Casleu, qui res *ta in festo*
pondet nostro Nouembri, nam & in hoc festo tribus ante *encæniorum.*
annis sacrosamctam hanc infantem meruerunt, vt cap. 2.
num. 1. diximus. Ad quod festum solennius celebrandū,
in gratiarum actionem, quod in illo tanto affecti fuissent
beneficio, puellam admirandam in Encæniorum profe-
stis, hoc est, quatuor ante diebus, vicesimo primo Nouē-
bris, vt numero. 4. dicemus, cōsecrarunt Deo, obtuleruntq;
sacerdotibus.
2. **SACERDOTI. GERMANVS** Archiepiscopus Constantinopolitanus oratione de oblatione Dei *Sacerdos sui*
copus Constantinopolitanus oratione de oblatione Dei *capit puell-*
paræ. Intueamur quemadmodū propheta Zacharias eam *lam, Zacha-*
sua manu accipit, & adducit in adyta, nihil ægre ferens, *rias.*
neq; dicens eius parentibus, nō faciam hanc rem maxime *Germ.*
nouam, neq; puellam introducam in sancta sanctorum, vt
in eis habitat assidue, in quæ semel in anno iussus sum in-
trare: nihil tale dixit propheta Zacharias; sed vt qui præf-
cūisset futurum, quoniam erat propheta, eam expectans,
sicuti qui post eum fuit Simeon, illius filium; eam is
quoque excipit prompto, & alacri animo. **GEOR-** *Geor. Nico.*
GIVS Archiepiscopus Nicomediæ, oratione de obla-
tione virginis. Postquam fuit introductum eius spacium,
quod est vel cælis ipsis latius, signum eorum dissolutionis.
quæ in templo fieri consueuerunt, eam statim viderunt,
gloriam quidem sua sponte ad eam currere, se autem ea
in dies priuare animaduertunt. Tunc vero qui munus
sacerdotale obibat Zacharias, dono prophetico inspi- *Zacharias*
ratus, virginis quidem aduentu est lætatus. Considera- *suscipit.*
bat autem eius quoque animæ immensam pulchritudi-
nem, quæ latebat in muliebri habitu: animaduertebat
vero,

vero, intemeratam ferre noua, & aliena naturæ signa, etiã si ea erat, vt vnusquisque prædita. **AVCTOR**. Non est à ratione alienum Zachariam tunc functum officio suo, Virginem excepisse: vel certe, quod Elisabetham puellæ sacrosanctæ consobrinam vxorem haberet, inuitatus fuit ad illud munus obeundum cum alijs cognatis. Zachariam vero summum fuisse Põtificem, innuit Germanus, & ante ipsum Ambrosius super Lucam, sed tamen dũ Lucas primo, cap. eum dicit, fuisse de vice Abia; manifeste nos docet, vnum fuisse ex minoribus sacerdotibus, qui in ordine vicis suæ munere sacerdotij fungeretur. Nam Summus Pontifex, hoc anno, quo oblata est Deipara idẽ ipse erat alienigena Symon Boethi filius, & Herodis focer, sub quo natam diximus cap. 2. num. 1. Sed de hoc differit luculentius P. Magister Salmeron in 2. tomo cõmentariorum in euangelia, tract. 33.

3 **TERTIVM. EVODIVS** Petri in Antiochena Ecclesia successor, in suis Cõmentarijs, & in Epistola dicta. Phõs, hoc est lumen, apud Nicephorum lib. 2. c. 3. Siquidem trimula cum esset, in templum est præsentata. **HIERONYMVS** in historia de ortu Virginis. Cũq; trium anaorum circulus volueretur, & ablactationis tempus completum esset, ad templum Domini Virginem cũ oblationibus adduxerunt. **GERMANVS** Archiepiscopus Constantinopolitanus orat. de oblatione Deiparæ. Puella autem valde lætans, & exultans ibat in templum Dei, tamquam in thalamo, cum ætatis quidem ageret annum tertium, esset vero perfecta diuina gratia, vt quæ esset prædestinata, & præcognita, & prælecta à Deo, & dispensatore vniuersorum ante mundi constitutionem. **EPIPHANIVS** presbyter Constantinopolitanus, in vita Virginis. Tertio anno oblata est in templo. **GEORGIVS** Cedrenus in compendio historiarum. Ioachimus octogenarius decessit: Anna annos nata vnde octoginta vitam finiit: ab his in templum deducta Deigenitrix anno ætatis suæ tertio. **NICEPHORVS** lib. 1. histor. cap. 7. Promissionem mater adimplet, & in templum ascendens iuxta votum, eam Deo consecrat. Tertium iam

Auctor.

Zacharias
susceptor o-
blatig puel-
le.Zacharias
non Summus
Pontifex.

Ambro.

Germ.

Lucas.

Symi Boe-
thi Summus
Põtifex.

Salmeron.

Maria tri-
mula obla-
ta.

Euodius.

Hieron.

Germ.

Epiphanius
presbyter.
Georg. Ced.

Nicephor.

iam tum ætatis agentem annum. **AVCTOR** Si historia Samuelis. 1. Regu. 1. ad mentem veniat, qui mox vt à lacte remotus est, infantulus Deo oblatus est, ministraturus in templo; desinet quicumq; mirari, quod in tam tenera ætate virgo infans oblata sit: ita enim ferebat vsus, & illius voluntas, qui ab incunabulis, imo ex vtero matris Annæ, iam illam in filii sui matrem præparabat.

4 **VICESIMOPRIMO. CALENDARIVM** Græcorum. Die vigesimoprimo Nouembris festum præsentationis Virginis. **EMANVEL** Imperator. in suis cõstitutionibus, titulo de feriis, cõstitutione prima; apud Theodorum Balsamonem, in nomocan. Photii, tit. 1. cap. 1. præcepit festum præsentationis die vicesimoprimo Nouembris ab omnibus celebrari. **CALENDARIVM** Romanum. Vndecimo Kalendas Decembris Ierosolymis præsentatio Beatæ Deigenitricis virginis Mariæ in templo. **AVCTOR** Si hoc die oblata est in templo tertium annum agens, erat ergo infans duos annos nata, duos menses, & tredecim dies.

5 **VIRGINIBVS. MOSES** in Exodo cap. 38. 8. Fecit & labrum æneum cum basi sua, de speculis mulierũ, quæ excubabant in ostio tabernaculi. **SEPTVAGINTA**, de speculis ieiunantium, quæ ieiunauerunt apud ostia tabernaculi. **CHALDAEVS** paraphrastes. De speculis mulierũ, quæ veniebant, vt orarent in ostio tabernaculi scæderis. **HIERONYMVS** lib. 1. aduersus Iouinianũ. Et de speculis mulierũ ieiunantium, quasi de purissimis corporibus virginum luter in tabernaculo funditur. **R. ABRAHAM** in commentariis. Erant in Israel mulieres Deum colentes, quæ spreta mundi vanitate, sua specula Domino offerebant, quia non erant illis opus, quæ per singulos dies veniebant ad ostium, vt orarent, & Dei audiret præcepta. **LIBER**. 1. Regum cap. 2. 22. Eli autem erat senex valde, & audiuit omnia, quæ faciebant filii sui vniuerso Israeli, & quomodo dormiebant cum mulieribus, quæ obseruabant ad ostium tabernaculi. **IOSEPHVS** lib. 3. Antiquit. c. 12. Eli Põtifici duo filii fuerunt,

Iosephus.

F Ophnees,

Auctor.
Samuel in-
fantulus o-
blatus.Maria obla-
ta vicesima
primo No-
uembris.Emanuel
Imper.Calẽd. Græ-
corum.

Calẽ. Rom.

Auctor.

Ætas vir-
ginis obla-
ta.Locus in te-
plo virginis-
bus custodiẽ-
dis.

Moses.

Septuaginta
Chaldaus.

Hierony.

R. Abraham

Liber.
1. Reg.

Iosephus.

Ophnees; & Phinees: hi contra omne ius, & fas omnia sibi licere volebant, mulierum insuper, religionis ergo cōfluentium ad sacrum locum, pudicitiam, vel vi, vel dominis expugnabant. **LIBER. 2.** Machabeorum cap. 3. 20. Accinctæq; mulieres cilicii pectus, per plateas confluebant: sed & virgines, quæ conclusæ erant, percurrerant ad Oniam, aliæ autem ad muros, quædam vero per fenestras adspiciebant. **CLEMENS** Romanus lib. 2. constitutionum Apostolicarum cap. 61. Draconissæ ad introitus seminarū, more nauticorum custodum, in templo scilicet, maneat: nam in tabernaculo testimonij eadem seruabatur forma cum populo Dei. **AMBROSIUS** lib. 1. de virginibus, statim post initium. Maria sumēs tympanum, pudore virgineo choros duxit. Sed considerate cuius illa speciem tunc gerebat, nonne ecclesiæ? quæ religiosos populi cætus, qui carmina diuina concinnarent, immaculato virgo spiritu copulauit: nam etiam templo Ierosolymis fuisse legimus virgines deputatas. Sed quid Apostolus dicit? hæc autem in figura contingebant illis, vt essent indicia futurorum. **EPIPHANIUS** in Ancoratu; ad medium. Sortibus missis, in singulis tribubus, in virgines in templo, eo quod consecrati essent in templo primogeniti filii, masculi, ac feminæ. **AVCTOR.** Nulla ratione licet dubitare fuisse in templo Ierosolymitano locum, in quo feminæ custodirentur, & habitarent, quæ se Dei seruituti addicebant, cultuique consecrabant, nam Lucæ. 2. 36. dicitur. Erat Anna prophetissa filia Phanuel, de tribu Asser: hæc processerat in diebus multis, & vixerat cum viro suo annis septem à virginitate sur; & hæc vidua vsque ad annos octoginta quatuor, quæ non discedebat de templo, ieiuniis, & obsecrationibus seruiens nocte, ac die. Propterea à Cyrillo Ierosolymitano Catechesi. 10. cōtinens, religiosissima, & monialis vocatur, quia habitabat in templo per annos octoginta quatuor, ex quo vidua facta est, vt Ambrosius explicat: vnde proculdubio, & Virginem nouit, & eius curam gessit. Quantoque

Regum

Liberi. Ms. ab.

Clemens Rom.

Ambr.

Epiphani.

Auctor.

Locum feminis in templo designatum.

Cyrillus Ierosol.

Ambros.

Regum 11. Iosaba soror Ochoziæ, & vxor Ioiadæ sacerdotis summi, habuit secum sex annis etiam in domo Domini absconditum Ioam filium Ochoziæ, & nutricem eius, Et quarto Regum 23. Iosias destruxit ædificas effeminatorum, quæ erant in domo Domini, pro quibus mulieres texebant quasi domunculas luci. Ex quibus, & ex descriptione templi Ierosolymitani, constat, circum templum varia fuisse domicilia superiora, & inferiora; in quibus sacerdotes, Leuitæ, Ianitores, & ceteri ministri, pro cuiusque munere, habitabant, seruabantq; ornamenta, & vasa diuino cultui dedicata. Erat etiam domus feminis, quæ suis erant addictæ ministeriis, præsertim ad custodiam ostiorum seminarum, per quæ, separatæ à viris in locum similiter templi diuersum ingrediebantur, vt mox dicemus.

6 ALEBANTVR. EPIPHANIUS Maria de-
Presbyter Constantinopolitan. in vita virginis. Ale-
batur autem ex templo, donec propter ætatem, non
deceret illam inter sacerdotes versari. **AVCTOR.** Sa-
tis est rationi cōsonum, alimenta virgini ex templi bonis
reddita, vt iuxta Paulum 1, ad Cor. 9. 13. qui in sacrario
operantur, quæ de sacrario sunt edant, & qui altari de-
seruiunt cum altari participant: quamuis, vt refert Ce-
drenus siqua re indignisset, ab Elisabetha accipie-
bat.

7 MENS. BASILIVS oratione de humana Chri-
sti generatione. Quoniam ea tempestate, nulla puritate
par Mariæ virginitas inter homines ad effectum sancti
spiritus excipiendum est reperta; & illa iam despon-
satione erat occupata, electa est beata virgo. **AM-
BROSIVS** lib. 2. de virginibus. Virgo erat non so-
lum corpore; sed etiam mente, corde humilis, verbis
grauis, animi prudens, loquendi parcior, legendi stu-
diosior, intenta operi, verecunda sermone, arbitrum
mentis solita, non hominem, sed Deum querere: quid
ego exequar ciborum parsimoniam? officiorum redun-
dantiam

*Anna pro-
phetissa Ma-
riam custo-
diant in tē-
plo.*

*Maria ale-
batur ex tē-
pli redditi-
bus.*

*Epiph. pres-
byter.*

Auctor.

Cedrenus.

Elisabetha

*virgini pro-
uidebat.*

Basilus.

Ambros.

dantiam? alterum ultra naturam superfuisse, alterum pe-
ne ipsi naturæ defuisse. Illic nulla intermissa tempora,
hic congeminos ieiunii dies: etsi quando reficiendi
successisset voluntas, cibus plerumque obuius, qui
mortem arceret, non delicias ministraret: dormire
non prius cupiditas, quam necessitas fuit, & tamen
cum quiesceret corpus, vigilaret animus, qui frequenter
in somnis, aut lecta repetit, aut somno interrupta con-
tinuat, aut disposita gerit, aut gerenda prænu-
ciat.

Chrysoſt.

IOANNES Chryſoſtomus homilia. 4. in Mathæum.
Erat Virgo per cuncta mirabilis, cuius animam decebat
ab omni esse tumultu cogitationum immunem, quæ tan-
ti electa est ministra mysterii. Et homilia in Domini Hy-
popant. Beata Maria ultra omnem humanæ naturæ mo-
dum, modestiam, atque temperantiam excoluit; ac ob
id vniuersorum Dominum in utero gestare promeruit.
Quod si qua virgo alia maiori modestia, vel ampliori pu-
ritate, aut maturitate præter hanc ornata extitisset, il-
lam sibi Dominus præ hac ipsa omnino in habitaculum
elegisset.

Hieron.

HIERONYMVS in historia de or-
tu Mariæ. Virgo autem Domini, cum ætatis proces-
su, & virtutibus proficiebat, & iuxta Psalmistam pa-
ter & mater dereliquerunt eam, Dominus autem as-
sumpsit eam: & epistola 22. ad Eustochium de custo-
dia virginittatis. Propone tibi beatam Mariam, quæ tan-
tæ extitit puritatis, vt mater Domini esse mereretur.

Sopbronius.

SOPHRONIVS serm. de Assumptione. Quippe bea-
ta, & gloriosa virgo Maria, quamuis dudum incomparabi-
lis esset vniuersis, quæ sub cælo sunt, virginibus, vt decen-
ter in se posset suscipere diuinitatis ad mixtionem, salua
vtraque natura, tamen cum gratia repletur, fit preciosior
meritis. ANDREAS Cretensis in Encomio primo de
dormitione virginis Deiparæ. Præclara eius omnia, quæ
narrantur, possunt summatim recenseri: dico autem gene-
ris claritatem, deinde vero educationem; & quomodo
crescens à puerili ætate peruenerit ad adolescentiam;

&

& quæcumque declarant perfectam illam conditionem,
quibus, vt patet, pubescens augebatur; conuenienter
his, quæ sunt supra naturam. Et in oratione de Annuncia-
tione, Sed cum esset ab omni reprehensione remotissima,
& ab hominum coniunctione, & consuetudine aliena,
cumque assiduo in rerum cælestium conuersatione versare-
tur, ex ea salutatione non potuit non commoueri: et hinc
cum minime esset audax, & ad loquendum velox acri prius
rationis iudicio, quæ dicebantur, expendit. IOANNES Damasc.
Damascenus lib. 4. fidei, cap. 15. Deinde in domo Domini
plantata, & impinguata spiritu, veluti oliua fructifera om-
nis virtutis habitaculum facta est, ab omni seculari vita, &
carnali concupiscentia procul mentem sequestrans; & sic
virginem animam cum corpore conseruans, vt decebat eam,
quæ in sinu Deum susceptura esset: sanctus enim existes
in sanctis requiescit. Sic igitur sanctificationem omnem
exercet, & templum sanctum, & admirabile altissimi Dei dig-
ne demonstrat. GEORGIVS Archiepiscopus Ni-
comedie, orat. de oblat. Mariæ. Erant quidem mores ei in-
comparabiles, & erat eius vitæ agenda ratio composita vir-
tutibus: quæ ob rem in dies procedente vitæ, et se habente
in ea dona spiritus. Et infra. O præmia miranda; o signa
indigna; o augmentum corporis accipiens summum gratiæ
incrementum; o puram illam, & clarissimam animam, quæ in
floranti corpore ostendit dotes, quæ naturam superantiquæ
eius imperfectione non fuit prohibita à virtutis perfectio-
ne: cuius cum Deo coniunctio iuuenili ætate non fuit re-
data. PETRVS Damianus serm. 1. de natali Mariæ. Porro
duæ manus, quæ tenebant hinc, & inde sedile, acti-
ua, & contemplatiua vitæ signent, quæ matrem Virginem
propensiore diligentia ambiunt, adeo vt nec actio contem-
plationem minueret, & contemplatio non desereret actionem.
Cōsidera quia ipsa est, quæ in contemplatiua dignitatis su-
peruicta dulcedine, in ipsius Dei substantiæ lucidior eximi-
fixit obtutus. Leua inquit, eius sub capite meo, & dextera
illius amplexabitur me. Et sermone. Sicut hinc intensi-
pas, sic beatissima virgo Maria enituit inter filios, quæ de

Damasc.

Geor. Nicod.

Damia.

spinosa propagine Iudæorum nata candescere munditia virginæ castitatis, in corpore: flammescere autem ardore geminæ charitatis in mente: flagrabat passim odore boni operis, tendebat ad sublimia intentione continua cordis. **AUCTOR.** Mens virginis, quæ nec culpis quam tumuis leuibus poterat pollui, nec affectibus in compositis affici, nec vllis cogitationibus distrahi, sed excellentiori modo, quam Adam in paradiso, & quam ipsi angeli antequam ad beatitudinem eueherentur, adhærebat Deo, quâ sublimi contemplatione, quoties volebat ad Deum ascenderet, quâ heroicis actionibus virtutes auget frequentissime, nemo est, qui possit, vel assequi cogitatione.

Maria laborabat manibus. **Epiphanius presby.** **Anselm.** **An Tar.** **Euthym.** **Tunica in consuetis filiis opus Maria.** **LITERAS.** **ORIGENES** hom. 6. in Lucam: habebat Maria legis scientiam, & erat sancta, & prophetarum vaticinia quotidiana meditatione cognouerat. **AMBROSIVS** lib. 2. de virginibus prope initium. Quin etiâ tû sibi minus sola videbatur, quâ cû sola esset: nam quemadmodum sola, cui tot libri adessent, tot archangelii, tot prophetæ. Et lib. 2. in Lucam, cap. de assensu Mariæ. Bene quæ fuit, quomodo fieret? legerat enim, quia virgo conciperet, nõ legerat quemadmodum virgo generaret: legerat, vt dixi, ecce virgo concipiet in vtero, quomodo autem

8. **LANAM.** **EPIPHANIVS** presbyter Constantinop. in vita virginis. Erat docilis, & amans doctrinam; & non solû in sacris literis, sed etiâ in lana, & lino, serico, & bysso laborabat: erat præterea in sapientia, & intelligentia super omnes illius seculi adolescentulas, cunctis admirationi, quæ & vere constiterit ea, quorum vsus in tēplo erat sacerdotibus. **ANSELMVS** in vita virginis. Erat docilis, & amans doctrinam, & non solum in sacris literis, sed circa sacrâ scripturâ perseuerabat; opus vero manuum eius erat, lanæ, lini, & serici. **AUCTOR.** Hic didicit quod in obsequio filij post exereret; nam ex traditione patrum, ait Euthymius cap. 67. in 27. Mathæi, tunicam in consuetis Christi opus fuisse Dei matris à superioribus partibus contextam.

6. **LITERAS.** **ORIGENES** hom. 6. in Lucam: habebat Maria legis scientiam, & erat sancta, & prophetarum vaticinia quotidiana meditatione cognouerat. **AMBROSIVS** lib. 2. de virginibus prope initium. Quin etiâ tû sibi minus sola videbatur, quâ cû sola esset: nam quemadmodum sola, cui tot libri adessent, tot archangelii, tot prophetæ. Et lib. 2. in Lucam, cap. de assensu Mariæ. Bene quæ fuit, quomodo fieret? legerat enim, quia virgo conciperet, nõ legerat quemadmodum virgo generaret: legerat, vt dixi, ecce virgo concipiet in vtero, quomodo autem

autem conciperet, in euangelio primum angelus est loquutus. **AVGVSTINVS** serm. 9. de tempore. Reuolue Maria prophetica lectionem, neq; enim te scientia diuinorum potest præterire librorum; quæ ipsam plenitudinem paritura es prophetarum: recole in libro Isaïæ prophetæ, virginem, quam legisti, & gaude quia tu esse meruisti. **ANDREAS** Cretensis in oratione de Annuntiatione. Consentaneum est eam, vt pote nobilem, & Dauidis filiam, diuinarum scripturarum non fuisse ignorantam. **BEDA** super Lucam. Quia legerat, ecce virgo in vtero habebit, & pariet filium, sed quomodo id fieri posset non legerat, merito credula his, quæ legerat, sciscitatur ab angelo quod in propheta non inuenit. **GEORGIUS** Cedrenus in cōpendio histor. literas hebraicas superflite etiâ nõ Ioachimo didicit. **ANSELMVS** in vita virginis. Maria Deigenitrix didicit hebraicas literas, adhuc eius patre Ioachim viuente. **BERNARDVS** hom. 3. super Missus est. Vbi legeras beata virgo, sapientia carnis mors est, & curâ carnis ne perfereritis in deliderio? vbi legeras de virginibus, quia cantant canticum nouû, quod nemo alius cantare potest, & sequatur agnum, quocumq; ierit? vbi legeras laudatos esse, qui se castrauerunt propter regnû cælorum, vbi legeras in carne enim ambulantes, non secundû carnem militamus. **EPIPHANIVS** presbyter Constantinopolitanus in vita virginis. Maria cum pater adhuc viueret, hebraicas literas didicit.

10. **ANGELORVM.** **AMBROSIVS** 2. de virginibus. Quin etiam, tum sibi minus sola videbatur cum sola esset; nã quemadmodû sola, cui tot libri adessent, tot Archangeli, tot prophetæ. Denique eam vbi reuifere solebat, inuenit, & angelum Maria, quasi viri specie mota, trepida, quasi non incognitum audito nomine recognouit: ita peregrinata est in viro, quæ non est peregrinata in angelo. **HIERONYMVS** in historia de ortu Mariæ. Quotidie ab angelis frequentabatur, quotidie diuina visione fruebatur, quæ eâ à malis omnibus custodiebat, & bonis omnibus redundare faciebat. **ILLEFONSVS**

August.

Andreas
Cretensis.

Beda.

Geor. Cedr.
Anselmus.

Bernardus.

Epiphanius
presbyter.Maria con-
seruatur eâ
a g lis.
Ambros.

Hærony.

Illeconsus.

sermone. 5. de Assumptione Maræ. Si quis indagare voluerit, quam sancte, & iuste vixerit, soli Deo cognitum esse videtur, & Gabrieli archangelo, & angelis sibi col-

Geor. Nico.

lectantibus, secumque loquentibus. **GEORGIUS** Archiepiscopus Nicomediæ in oratione de Virginis oblatione. Quam ob rem in dies procedente ætate, crescebant in ea dona spiritus, & versabatur cum angelis.

Cum ea ut solebat versante in adytis vidit Zacharias quemdam sermocinantem, qui erat inusitata specie; erat autem, qui apparebat angelus. Quis vidit, quis audiuit talem ascensum corporis, quod in sanctis habitat, & stipatur ab angelis? vides paternò consilio spiritus in

egradu innotuam, & de ministerio angelorum dubitas?

Reuelabatur Virgini mysteria.

LI. REVELABANTUR. **GEORGIUS** Archiepiscopus Nicomediæ in oratione de Virginis oblatione. Quam ob rem in dies procedente ætate, crescebant in ea dona spiritus, & versabatur cum angelis, nec erat diuinorum expers apparitionum. Cum ea, ut solebat versante in adytis, vidit Zacharias quemdam sermocinantem, qui erat in usitata specie, erat autem qui apparebat angelus: quam ob rem mente à se discedebat, & hæc apud se cogitabat.

Quid est hoc quod videtur? angelorum huc aduentus solent esse ad solos sacerdotes, ut vel hortentur, vel dehortentur ab his, quæ sunt agenda. Neque vero sæpe apparent, ad mulierem autem omnino insolitus est eius, qui nunc cernitur, aduentus, idque cum ea sit tenera ætate, & iuuenis.

Geor. Cedri. incarnatio reuelata Maræ. Ruperius.

GEORGIUS Cedrenus in compendio historiae. Anno ætatis suæ duodecimo, medij nocte cum precaretur, diuinitus editam ad se vocem audiuit, Paries filium meum. Neque hoc ex ea quisquam rescivit ante Christi in cælos ascensum. **R. VPER TVS** lib. 3. in Câtica in c. 4. Igitur oculi tui columbarum, & hæc vera pulchritudo est, absq; eo quod intrinsecus lateret, quod solus in te Deus videt, nobis autem quia inexperum, idcirco ineffabile, imo incogitabile est. Si enim quispiam dixit, & teste Deo, vel conscio, nõ mentiens dixit, raptum se fuisse in paradysum, siue vsque ad tertium cælum, ita ut

nesciat,

nesciat, siue in corpore, siue extra corpus raptus fuisse, & audisse arcana verba, quæ non licet homini loqui quantum magis tu Regina cælorum per sæpe cælitibus ante fuisse, quippe quam circumsteterunt obsternium vice gloriam Deo concinentes Angeli, & inter hæc dedicati, vel assumpta es aliquid, quod lateret, & latere nos debet.

ACCIOR. Si ad mentem reuoces deuote lector illam sanctorum regulam, quam 5. cap. num. 5. referemus, nullum gratis donum sanctorum cuiquam fuisse tributum, quod Deiparæ Virginis non fuerit largius condonatum, facile adduceres, ut credas, & ab Angelis visitata crebro, & cælestia edocctam arcana, & cibo diuinitus confecto aliquando sustentatam.

17. CIBO. ANDREAS Cretensis in Encomio primo de dormitione Deiparæ. Dico autem generis claritatem, quomodo sit pulchrum munus Deo dedicatum, & quomodo in adytis, tamquam in aureis vecta thalamis immortalis, non autem communem cibum sumebat. **GERMANVS** Archiepiscopus Constantinopolitanus, in oratione de Virginis oblatione. Manlit autem de cetero in sanctis sanctorum, seu in templi penetralibus, ambrosiam nutrimentum, per Angelum accipiens vsque ad secundam ætatem.

GEORGIUS Archiepiscopus Nicomediæ, in oratione de oblatione Maræ. Cum ea, ut solebat, versante in adytis, vidit Zacharias quemdam sermocinantem, qui erat inusitata specie, & ei præbentem alimentum: erat autem qui apparebat Angelus. Est angelicus qui cernitur habitus, & alloquitur adolescentulam, forma incorporeus affert nutrimentum, tamquam corporibus conueniens, & essentia materiæ expers, tradit mulieri canistrum, qui videtur materialis. Paulo post. Occultæ insident dubitationes, quidnam hoc fuerit, quid significaturus venerit Angelus? quod nam sit quod affertur nutrimentum? ex quonam penario sit hoc ex promptum? quisnam sit qui hoc parauit? quænam manus hunc panem fecit? angelorum non est parare, quod conueniat corporis necessitatibus, nam & si pluri per eos sunt nutriti, apti tamen nutrimentum præpararunt, & per corpus incorporei conferuis inseruierunt;

Acclor. Regula.

Diuinitus sunt sustentata Virgo. Andreas Cretensis. Germanus.

Gregorius Nicomed.

Danieli ci- bus ministratur ab angelo. *na. n* qui Danieli inferuit Angelus, poterat eius, qui iube- bat, virtute, non per aliū, sed per se, quod iuebatur, imple- re: sed Abachum accepit intermedium, ne mores alieni, & spectaculum nimis magnum, & ab angelis paratum, quod non confuevit, alimentum terret eum, qui alebatur. Por- ro autem coruus quoque qui inferuebat Eliæ, non per se

Eliæ etiam coruus inter medio. didicit locum, sed per angelum: quam autem afferebat præ- dam non aliunde, vt arbitror, afferebat, quam ex diuitibus pœnariis: non quod non posset is, qui iubebat ex tempore effectum præbere nutrimentū, quomodo enim cuius ver- bo producta sunt omnia? sed vsui cōueniens præberet mi- nisterium: & illis quidē sic fuit dispensatū, hic autem nullo intermedio accedit angelus ad Virgine: resque est arcana

Angelus per se ipse ministrat Virgini. & quā non potest assequi ratio, adolescentula talia dona est assequuta, vt incorporei cedant eius ministerio; quis vidit, quis audiuit talē ascensum corporis, quod in sanctis habi- tat, & stipatur ab angelis; & alimentū accipit ambrosiam? Nā animę quidem in corporei cōmunionē, etiam si ad sum- mam peruenerint impassibilitatem, vix frui potuerunt an- gelico nutrimento, etiam si cibum, angelorū rationem, quæ falli, & errare nō potest scriptura tacite significat. Hic au- tem manus corporeæ, admirabile, quod conspectum fuit, alimentū accipiunt, & per ipsum immaculata anima imple- tur bonis. Tu autē o homo, admirabilem, & nouam viuen- di rationem in templo audiens Virginis, noli de eo dubita- re, noli examinare ratione, ea, quę sunt incōprehensibilia. Vi- des inauditam naturę innouationem, & de his dubitas? Vi- des ipsum Dei verbū modo ineffabili habitasse in eius vte- ro, & cōtendis, fuerit ne alimentū materiale, an expers ma- teriæ? Vides paterno consilio spiritus in ea adumbrationē, & de ministerio angelorū dubitas? Nihil est dubium ex his quę sunt castissimæ Virginis: ex eius magnatibus, nihil est quod nō sit cōueniens; omnia à veritate ipsa sunt confir- mata. Oportebat enim diuinū tabernaculū atgeri talibus ascensionibus: oportebat agnam immaculatam, tali excipi cōuiuio, talibus cibis exariari, oportebat, nō vnum solum ei feruire angelum, sed decies mille milia eam stipare. Ete- nim

Facile mi- nora credit Virgini præ- sita, qui creauit in ea verbum inhabitasse

nim quem illi minime possunt videre, ipsa mirandum im- modum in vtero continuit. GEORGIVS Cedrenus in compendio historiæ. Maria in templo permanebat, atque ab angelo nutrebat.

13 IN ADYTIS. EVO DIVS Antiochiæ, post Petrum Episcopus, in epistola quā lumen inscripsit, apud Nicephor. lib. 2. cap. 23. Siquidem trimula cum esset in tem- plo est præsentata, & ibi in sanctis sanctorum traduxit an- nos vndecim. GREGORIVS Nisse. Episcopus, in oratione in diem Natalis Christi. Sacerdotes autē quādiu paruula fuit ad Samuelis similitudinem in sanctis ædibus educarunt. ANDREAS Cretensis Ierofolymitanus Archiepiscopus, in Encomio 1. de dormitione Virginis. Quomodo in adytis, tamquā in aureis vecta thalami immor- talem, non autem cōmunem cibum sumebat. GERMA- NVS Archiepiscopus Constantinopolitanus, oratione de oblatione Mariæ: Vbi nō sæpe, sed semel solum in anno sacerdos ingrediens peragebat cultus mysticos, illuc ea, vt ibi perpetuo maneret à suis adducitur parentibus, & vt esset in sacris gratiæ adytis. Quis rem vniquam talem cog- nouit? Quis audiuit ex his, qui nunc sunt, aut vniquam fue- runt, feminam, quæ adduceretur in intima sancta sancto- rum, ad quæ vix patet aditus hominibus, vt in eis habitet, & versetur? An non hoc est euidentis demonstratio noui, & alieni operis, quod in ea futurum erat postea? Non aper- tum signum? non clarum indicium? ostendant nobis qui in eam linguas mouent, & vident tamquam non viden- tes, vbi nam talia vniquam viderunt; puellam ex profes- so adduci, intra tertium velum, tamquam donum, in quod nulla cadit reprehensio, vt illic habitaret assiduo, eam- que à diuitibus populi supplicantibus, & à virginibus de- duci, cum lampadibus adduci, à sacerdotibus, & pro- phetis supinis manibus excipi? Quomodo ergo nolue- runt intelligere? Quomodo videntes prima extremis, fidem non habuerunt? Quomodo cum quædam noua, & aliena in ea prius vidissent, dixerunt contra ea, quæ po- stea facta sunt? Non enim casu, & temere fuerunt, quæ

Gegorgius Cedrenus.

In adytis versabatur crebro.

Euodius.

Gregorius

Nyssenus.

Andreas

Cretensis.

Euodius.

Germanus.

prima

prima in ea euenerunt, sed fuerunt omnia vltimorum proce-
mia. Dicant ergo nobis qui ex se ipsis sunt in rebus, inani-
bus sapientes, quomodo cum alia steriles pepererint nul-
lius ex ipsis filia reponitur in sancta sanctorum; nec accep-
ta fuit a Prophetis? Et infra. Intueamur quemadmodum
propheta Zacharias; eam sua manu accipit, & adducit in
adyta; nihil a gre. ferens, neque dicens eius parentibus; no-
faciam hanc rem maxime nouam, neque puellam introdu-
cam in sancta sanctorum; vt in eis habitet assidue; in qua
semel in anno ius sum intrare. Et inferius. Deinde puel-
lam etus tenens; eam propeo, & alacri animo introducit
in sancta sanctorum; Et inferius. Mantra autem de cetero in
sancta sanctorum; seu in templi penetralibus.

*Georgius
Nicomedia*

GEORGIUS Archiepiscopus Nicomediae, in oratione de obla-
tione Mariae. Age ergo nos quoque cum ea laborantes cor-
poris onere deposito, mentis penna simul ad festum ex-
tollamur, & intra adyta progredi festinantem castissimam
Virginem prompta, & alacri animo consequamur. Et in-
fra. Cum ea, vt solebat, versante in adytis, vidit Zacharias,
quedam sermocinantem, qui erat inusitata specie; erat au-
tem qui apparebat angelus: Et inferius. Oportebat non in
sanctis sanctorum tabernaculis, sed in ipso caelo caeli, in pri-
ma etate ed. cari eam, quae his conspecta est latior, & puri-
tate antecellit.

Symeon.

SYMEON Metaphrastes in oratione
de ortu, & dormitione Deiparae, Sacerdotes autem interim
quidem ad similitudinem Samuelis, inter sanctos educa-
bant puellam. **NICEPHORVS** lib. i. historiae, cap.
7. Et sacerdotes quidem tam eam tamquam sanctius quod-
dam donarium susceperat, & puellam in sacrario fouendam
esse duxere ad antiquissimum Samuelis similitudinem itaq;
illa, vt res diuina; intacta, & sacrosancta, in templi sanctiori
loco, & a tytis ipsis vivebat.

*Locus Vir-
ginis in te-
plo.
Origens.
Basilus.*

14. LOCO. **ORIGENES** tractat. 26. in Mathaeum.
Venit ad nos quedam traditio talis, quae sit aliquis locus
in templo, vbi virginibus quidem consistere licet, & orare
Deum; ex parte autem thorum virilem non permitteban-
tur in eo consistere. **BASILIVS** in oratione de huma-
na

no Christi generatione. Quod autem Maria perpetuo vir-
go remanserit, etiam Zachariae declarat historia quaedam,
quae ex traditione ad nos vsque peruenit. Zacharias enim
Mariam post Domini conceptione in virginum loco con-
stituens. **GREGORIVS** Nyssenus, in oratione de
sancta Christi natiuitate. Hic igitur Zacharias diuino nu-
mine ad occultorum cognitionem ductus, cum virginita-
tis mysterium in partu incorrupto non ignoraret, in sacro
templo virginem matrem, a loco virginibus per legem as-
signato non semouet. Et infra. Locus autem ille erat spa-
cium quodam inter templum, & altare. **THEOPHY-
LACTVS** in cap. 23. Mathaei. Habet ita narratio nobis
tradita, quod locus quidam in templo fuerit, in quo stabant
virgines. **GEORGIUS** Cedrenus in compendio hi-
storiae. Erat in templo secretus locus arae vicinus, vbi so-
lae virgines stare solebant, ac reliquae sane populo dimisso
domum suam redibant, Maria vero in templo permane-
bat. **ANSELMVS** in vita Virginis. Erat itaque locus
distinctus in domo Domini, scilicet, in templo, prope lae-
nam altaris, ibi stabant virgines solae, & diuino officio per-
acto, ibant omnes ad propria, Maria vero perseuerabat, &
custodiebat altare, & templum, sacerdotibus ministrans.

*Greg. Nyf-
senus.*

Theophyl.

*Georg. Ce-
drenus.*

Anselmus.

Ansoy.

AUCTOR. Ex his, quae hactenus de Virginis Deiparae
oblatione adducta sunt, nonnulla dubia no immerito eru-
ditus quiuis arbitrabitur. Primumque, nouum esse vide-
tur puellam consecrari, vt vitam in templo perpetuo de-
geret: cum de nulla simile quid scriptum reperiatur? Dein
de qua ratione virginibus illis erat locus designatus intra
templum, cum mulieribus numquam licuisset ingredi, nec
tabernaculum, nec templum; imo nec ipsis virginibus.
Vt ex loco Exodi 38. & i. Regum 2. supra notauimus nu-
mer. 5. quae semper ad ostium tabernaculi consistebant?
Ex Iosepho etiam lib. 6. de bello Iudaico, cap. 6. fit mani-
festum, non tantum ad oraculum, sed nec ad templum, imo
nec ad atrium interius, in quo erat ara holocaustomatum,
accedere mulieribus licuisse; nam templum, ait, & aram
cingebat, ex pulcherrimo saxo lorica gratissima, vsque ad
cubitum

*Num Ma-
ria in templi
adytu locu
habuerit?
Dubium 1.
Dubium 2.
Mulieribus
non licuit
ingredi te-
plum, nec
dum taber-
naculum.
Iosephus.*

cubitum surgens, quæ populum à sacerdotibus segregabat: quem limitem, nec puris mulieribus transgredi licebat. Demum quomodo verisimile est, tam facile virgini patuisse oraculum, hoc est, intimam illam partem in accessam, inuiolatam, & inuisibilem omnibus, quæ sanctum sanctorum vocabatur, ad quam nec sacerdotibus ipsis semper ingredi licebat; nec dū feminæ, vt assiduo in illa dogeret?

Dubium 3.

Primi dubij solutio. Oblatio, seu consecratio triplex in lege. Primogenitorum consecratio.

At vero quia tantorum virorum auctoritas eludi non debet, age reddamus rationem eorum, quæ in dubium vocata sunt: & pro primi illius explicatione est aduertendū, ex lege triplicē colligi hominis sanctificationem, oblationem, seu consecrationem, Nam in primis omne primogenitū erat Domino consecratum pro primogenitis Aegyptiorū: ita enim habetur Exod. 13. 2. Sanctifica mihi omne primogenitū, quod aperit vulua in filiis Israel, tam de hominibus, quā de iumentis, mea sunt enim omnia, & v. 12. Quidquid habueris masculini sexus cōsecrabis Domino, omne autē primogenitū hominis de filiis tuis precio redimes: vt enim habetur Numer. 3. 47. singuli primogeniti quinque siclis redimebantur; pro his omnibus leuitæ sunt Domino cōsecrati, vt seruirent in tabernaculo, vt dicitur Num. 3. & 8. Itaq; hac lege tantū primogeniti masculi erāt sanctificati Domino, qui deferrebantur in tempū quadragesimo die, vt fecit Virgo cū obtulit puerū Iesum, Luc. 2. & redimebātur quinq; siclis. Vnde hac ratione nō est oblata virgo Deipara in tēplo. Alio præterea modo primogenitus debitor erat legi, sicut quiuis alius, vt videlicet, hostia pro illo daretur, sic habetur Leuitic. 12. Quamuis nō tam oblatio fiebat pro redemptione partus, quā pro parentis purificatione. Tertius modus sanctificandi erat spontaneus, & ex voto, qui dupliciter contingebat, nam quidam sanctificabant Domino seipos, sed tamen sub redemptione; sic habetur Leuit. 27. Homo qui votum fecerit, & sponderit Domino animā suā sub æstimatione, dabit precium. Hoc modo tam viri, quam feminæ, se domino sub voto offerebant, vt ex capite illo constat, in quo designantur

Consecratio primogeniti pro naturis purificatione. Sanctificatio, seu consecratio ex voto ad tempus, vel perpetuum.

tur præcia redemptionis pro masculo, & femina: altero modo fiebat cōsecratio, quando persona aliqua Deo consecrabatur, seu anathematizabatur, & huiusmodi numquā redimebatur, sed perpetuis diuini cultus v'sibus dicata manebat, sic cap. illo 27. & 28. Id omne quod Domino consecratur, siue homo fuerit, siue animal, siue ager non veniet, nec redimi poterit, quidquid semel fuerit consecratū sanctum sanctorum erit Domino. Cocipiebatur autē hoc votum ex pacto, seu sub conditione, si mihi victoriam concesseris, vel si filium mihi donaueris, offeram tibi illum in perpetuum. Sic Iepthe, Iudicum. 11. v. 31. Vouit, quicumque primus fuerit egressus de foribus domus meæ: mihi que occurrerit reuertenti cū pace à filiis Amon Domini erit, offeramque illum in holocaustum. Sic Anna Elcanæ vxor votum vouit dicens. 1. Reg. 1. 11. Domine exercituum si respiciens videris afflictionē famulæ tuæ, & recordatus mei fueris, nec oblitus ancillæ tuæ; dederisque seruæ tuæ sexum virilē, dabo eū Domino omnibus diebus vitæ eius. Iam ex his constat, ex lege potuisse Deo offerri, cōsecrari ve tā masculum, vt fecit Anna, quā feminam, alioquin Iepthe, non se putaret obligatum, cū occurrit ei vnica filia, vt eam Deo consecraret perpetuam seruaturā virginitatem, vt nonnulli existimant. Hoc ergo modo Ioachimus, & Anna vouerunt Domino si sobolem daret, se ei illam dicaturos, vt fecerunt: erat ergo votum secundum legē, & complementum eius erat debitū, & ita adducta est in templū, sicut Anna adduxit Samuelem in domum Domini in silo, & Iepthe filiam suam, vt mihi quidem videtur, in eandē domū in silo, si vera est illa expositio, vbi ministrabat Domino: & hæc quidē pro primi dubij explicatione sint dicta.

Iepthe votum

Solutio primi dubij.

Ioachimus & Anna vouerunt Deo puellā

Pro alterius enodatione notandū est, siue tabernaculū, seu templū, vt cōstat ex 26. Exod. c. & 3. Reg. 6. Tria cōtinuisse; adytū, seu oraculū, seu sanctū sanctorū vbi sola erat arca; in quod solus summus sacerdos ingrediebatur solē niter. 10. die Septēbris, in festo expiationis ad orādum pro peccatis populi cū sanguine, eo modo, qui describitur Leui. 6. & refert Paulus ad Hebr. 9. Erat deinde ante adytum taber-

Secundi dubij solutio.

In templo tria erant: Sanctū sanctorum.

Tabernacu- lum.

tabernaculum, seu templum, in quo tria continebantur, ad austrum candelabrum aureum, ad aquilonem mensa panum propositionis, in medio erat altare aureum, seu altare thimiamatis, seu incensi, latum longumque vno cubitu, altum duobus; in quo summus Pontifex adolebat thymiana quotidie mane, & vespere, cum lucernas coccinabat, vt habetur Exodi 30. Sed in hoc tabernaculum, seu templum, vt ait Paulus ad Hebræ. 9. quotidie ingrediebantur sacerdotes sacrificia consummantes: nam prius sacrificabant in atrio duos agnos, vnum mane, alterum vespere; & consummabant hæc sacrificia oblatione incensu; quod officium obibant sacerdotes secundum ordinem vicis suæ, vt Zacharias faciebat pater Ioannis. Erat tertio ante templum, atrium quod dam amplum sub diuo, quod in duas erat diuisum partes, in atrium interius, vbi erat ara ampla, quæ dicitur altare holocausti, in qua fiebant sacrificia, & incendebantur holocausta: in quod atrium omnes sacerdotes, & leuitæ ingrediebantur; & atrium interius septo ab illa diuisum, in quo populus consistebat, purus modo, ac castus, & iuxta legis præscriptum obseruans, in quo, vt ait Iosephus, lib. 6. de bello Iudaico, cap. 6. Locus erat muro separatus mulieribus, à quo per quindecim gradus ascendebatur ad maiorem portam. Necessario, inquit Iosephus, proprius locus religionis causa mulieribus destinatus, muro discernebatur: altera quoque porta opus esse videbatur; contra primam vero secreta erat, ex aliis regionibus vna porta meridiana, & vna septentrionalis, quibus ad mulieres introibatur. Per alias vero transire ad mulieres non licebat; sed nec suam portam interiecto muro transgredi licebat: patebat autem locus ille pariter indigenis, & hospitis feminis religionis causa venientibus: occidua vero pars nullam portam habebat, sed perpetuus ibi murus erat exstructus. Tam ex his poterit fieri manifestum, in eo loco, qui mulieribus erat designatus, fuisse etiam locum virginibus separatam ad portam illam septentrionalem, ad laeuam altaris holocaustorum, quod erat in atrio interiori, quod similiter dici solet templum.

Atrium.

Iosephus.

In atrio interiore erat locus mulieribus.

Locus virginibus designatus ad laeuam altaris.

Ad

Ad tertium illud possemus respondere, cum sollemniter res diuina ageretur, nulli licuisse ingredi sancta sanctorum, præter quam summo sacerdoti, & transacto illo tempore licuisse, iis qui essent sanctitate insignes. Quod non obscure innuitur Leuitic. 16. v. 17. nullus hominum sit in tabernaculo, quando Pontifex sanctuarium ingreditur, vt roget pro se, & pro domo sua, & pro vniuerso cætu Israel, donec egrediatur. Scimus etiam ex Egesippo. 5. lib. quem refert Eusebius lib. 2. histor. Ecclesiast. cap. 23, & Epiphanius hæres. 78. Soli Iacobo fratri Domini, ob summam sanctitatem, licuisse ingredi sancta sanctorum. Quid ergo mirum si daretur in eis orandi locus illi, quæ in tenera ætate consecrata, cælestis cuiusdam, & ultra reliquorum sanctorum, sanctitatis specimen omnibus conspicuum, admirandumque præbebat; neque enim displicere poterat ei, cui adeo placuit, vt mater eius esse mereretur.

15 PARENTES. EPIPHANIVS Presbyter Constantinopolitanus in vita Virginis. Dum in templo esset orbata parentibus est. GEORGIVS Cedrenus in compendio historiarum. Ioachimus octogenarius decessit, Anna annos nata vnde octoginta vitam finiit: ab his in templum deducta Dei genitrix, anno ætatis sæe tertio, vnde decem annos nata parentes amisit: nec vero vnumquam templo excedebat, sed si qua re opus haberet, ad solam Elisabetham ibat cognatam, & templo vicinam. AVCTOR. Si hæc ita se habent, ergo, vt cepimus adnotare, cap. 2. numer. 1. parentes Virginis eam genuerunt, iam sexagenarij, imo 66. aut 68. annorum, & cum 20. annis iam in matrimonio vixissent 46. aut 48. annos nati matrimonium contraxerunt. Quod vero indicat Cedrenus domum Elisabethæ fuisse Ierosolymis, cap. postea 6. num. 2. examinabimus.

16 VNIGENITA. EVSEBIVS Emissenus homil. in Natiuitate Mariæ. Vnde manifestum beatissimam Virginem Mariam, quæ nobilissima heres parentibus suis in hereditatem successerat: siquidem nec fratres habuit, nec habuisse legitur, neminem de alia tribu, contu-

Nemini licuit ingredi sancta sanctorum, nisi Pontifice celebrante.

Sanctissimus vnus licuit ingredi.

Egesippus. Eusebius. Epiphanius.

Parentibus orbata Maria.

Epiphanius presbyter. Georg. Cedrenus.

Auctor.

Virgo genita sexagesimo patris anno. Cedrenus.

Eusebius.

gem

gem accipere potuisse. **THEOPHYLACTVS** in cap. 19. Ioan. Stabant autem iuxta crucem IESV, mater eius, & soror matris eius Maria vxor Cleophae; quomodo soror matris eius diceretur Maria Clophæ, cū non haberit alium puerum? Clopas frater fuit Ioseph: & cum absque liberis esset mortuus Clopas, vt quidā dicunt, Ioseph eius vxorem duxit, & filios fratri peperit, quorum vna, & nunc commemoratur Maria, quæ soror dicitur Deiparæ, hoc est cognata: solet enim scriptura, cognatos dicere fratres, sicut & Isaac de Rebecca dicebat, soror mea est, quāuis vxor eius esset: ita & hoc loco soror Deiparæ dicitur, quæ Clophæ vxor habita est propter cognationem. **EUTHYMIVS** cap. 17. in Ioannē. Stabant autē iuxta crucem Iesu mater eius, & soror matris eius Maria vxor Cleophae. Atqui vnigenita erat Dei mater. Verum Ioseph, & Cleopas fratres erant: moris autē erat apud Hebræos fratrum quod vxores appellare sorores, propter virorum fraternitatem: itaque eam; quæ pariter cum ea vxor erat, sororem nominauit, sed Ioseph quidem, & Cleopas viri earum, natura fratres erant, ipsæ autem eorum vxore affinitate sorores. **ACTOR.** Vulgo fertur opinio, quæ quod nullum ex veteribus habuerit auctorem omni caret auctoritate, quamuis nonnulli ex posterioribus eam secuti fuerint. Vt Hugo de Sancto Victore, super Epistolam ad Galat. quæst. 5. Haymo. lib. 2. de Christianarum rerum memoria cap. 3. & Strabus super 1. cap. Epistol. ad Galat. ex Ambrosio, & quidam alij. Ea vero est, Annam tribus viris coniunctam fuisse matrimonio, & ex singulis singulas Marias genuisse. Nam primū tradita est Ioachimo, ex quo habuit Mariam Dei parentē: deinde illo vita functo nupsit Cleophae, & ex eo cōcepit filiam alterā, quam similiter vocauit Mariā. Et hæc ex Alpheo, quē habuit coniugem, quatuor illos genuit filios, qui fratres Domini vocantur, Iacobū, Iose, Simonē, & Iudā, dictaque est à patre Maria Cleophae: hoc etiā mortuo accepit Anna coniugē Salome, ex quo tertiam filiam habuit Mariam Salome, quæ ex Zebedæo duos habuit filios; Iacobum maiorem, & Ioannem

Euan-

Euangelistam. Probant autem hanc suam opinionem: ex Euangelio Ioannis cap. 19. dicentis, Stabant autem iuxta crucem Iesu mater eius, & soror matris eius Maria Cleopha: quæ eadem est mater Iacobi, vt asserit Hieronymus, lib. contra Heluidium, & in cap. 27. Mathæi, & in libro d. scriptoribus Eccles. in Iacobo, & in 12. Mathæi. Nos ait, sicut in libro, quem contra Heluidium scripsimus continetur; fratres Domini, non filios Ioseph, sed consobrinos Saluatoris, Mariæ liberos intelligimus, materteræ Domini, quæ esse dicitur mater Iacobi, maioris, & Ioseph, & Iudæ. Idem asserunt Hieronymus, lib. de vita & morte sanctorum patrum, Beda super 1. cap. Acto. & Anselmus. 1. Cor. 9. & ad Galat. 1. De tertia illa filia Maria Salome id colligunt, ex Marci 15. 4. & cap. 16. 1. vbi coniunguntur Maria Magdalene, & Maria Iacobi, & Iose mater, & mater filiorum Zebedæi.

Nihilominus probari nequit hæc sententia, non solum quod Annam virginem quæ dedecet, sed quod ipsi repugnet veritati. Nam primum gratis hæc tertia Annæ fingitur filia, dicta Maria Salome, à viro, cui nupsit, nam Euangelista non vocat eam Mariam, sed Salome; nec vsquam vir eius nominis reperitur, quod tantum nomen sit feminæ à Salomone viri nomine deductum, sicut à Ioanne, Ioannai nam Iosephus lib. 13. Antiq. cap. 19. Salome vxoris Aristobuli, & alterius sororis Herodis, libro 15. capite 3. mentionem fecit. Tum etiam, & alterius Salome matris septem Machabæorum, de quibus agitur 2. Machabeorum 7. honorifice meminit lib. de Machabæis: & similiter Egesippus, in libris de excidio Ierosolymitano; & obitricis Salome, meminit Hippolytus Portuensis, apud Nicephorum. libro secundo, capit. 3. Itaque nullus est qui virum aliquem Salomen vocet; quod nomen tantum sit feminæ, sicut nullus merito vocauit aliquem virum Ioannam, aut Mariam, nisi per dedecus. Præterea, quia si hæc fuisset Mariæ Deiparæ soror, iure dici possent, Iacobus, & Ioannes fratres Domini, sicut vocantur filij Mariæ Cleophae, & tamen nec in Euangelio, cum

G 2

Mathæi

Maria Cleo-
phae soror
putatur Dei
genitricis

Isidorus.
Beda.

Anselmus
Maria Sa-
lome.

Resellitur
prædicta
opinio.

Salome nō
est viri no-
men.
Iosephus.

Egesippus.
Hippolytus
Nicephorus.

Altera ra-
tio.

Iacobus, et
Ioannes nō
dicuntur fra-
tres Domini.

Euthymius

Auctor.

Num Ma-
ria fuerit
vnigenita.

Hugo.

Haymo.

Strabus.

Opinio de
triplici Ma-
ria matris
Domini.

Matthæi 13. & Marci 6. numerantur, Christi fratres, horum vlla sit mentio, nec antiquorum vllus sic eos vocauit. Addo his Ioannem Euangelistam, qui anno Traiani 3. & Christi 102. vt habet Eusebius in Chronico; obiit, annos natus 106. iuxta Hippolytum, apud Cedrenum in Nerua, quatuor annis ante Christum natum fuisse. Atqui cum Virgo conceperit Dei filium quatuordecim annorum; ergo Maria Salome genuisset Ioannem quatuor annos ante, cum tamen esset illa minor, utpote tertia filia Annæ. Si vero Ioannes obiit 99. annorum; vt cõmunis fert opinio, natus igitur est tertio post Christum anno: tertia ergo illa filia Annæ, vt minimum, nata est illo tertio post Virginẽ anno, vt intra duos annos habuerit tres filias, ex tribus viris, quod & dignitati eius repugnat, & rationi.

Maria Cleopha non fuisse Annæ filiam. Sed quod Maria Cleopha non fuerit Annæ filia hac efficaci ratione probatur. Simon huius filius, vnus ex fratribus Domini, decimo Traiani anno, qui erat Christi 110. Martyrio est decoratus: auctore Eusebio in Chronico, annos natus 120. iuxta eundem lib. 3. historiae cap. 10. & 26. ergo 10. annos ante Christum est natus; cum Virgo igitur Christum genuerit annos nata 14. & Maria Cleopha fuerit post illam orta, ergo genuisset Simonem, vt minimum, quatuor, aut quinque annorum; quod falsum esse omnino vides. Non ergo fuit soror vterina Deiparæ, sed cognatione: vt dixit Euthymius: quomodo loquitur Hieronymus cum ceteris, qui phrasi scripturæ, vt Euangelistæ, sororem eius vocant: erat enim Cleopha filia fratris Ioseph sponsi Virginis. Alias autem ex veterum historia, nouimus Annam sterilem, vsque ad senilem ætatem permanisse, vt capite secundo, numero quinto retulimus: atque Virgine vudecim annos agente, cum Ioachimõ obiisse, vt paulo ante comprobauimus numero præcedenti. Qui ergo fieri potest, vt duos alios viros habuerit iam tenex, & superstite adhuc Ioachimõ? Relinquitur ergo certissimum vnã fuisse filiã Annæ Mariam Deiparam; eiusque matrem vnico Ioachimõ solũ fuisse copulata, non aliis: illam autem Mariam Cleopha ea ratione vocari

Symeõ 10. annis ante Christũ est natus.

Euthym. Hieronym.

Anna sterilis vsque ad senectã.

Maria Cleopha soror Maria Iesu sequentiõ-

vocari sororem Virginis, qua & filij eius vocantur fratres Domini, quia cognata, vt tractamus infra cap. 4. num. 11. & latius supra cap. 1. num. 11. non quod eam duxerit Ioseph, vt vult Theophylactus, sed quod fuerit vxor Clopæ fratris Ioseph, vt diximus, fratrum autem vxores sorores merito dici solitas sãt probatum relinquimus.

17 IN TEMPLO. GREGORIVS Thaumaturgis, in homil. de Annunciatione. Numquid maneo adhuc Virgo? Numquid proditur dignitas virginitatis? Certe vbi proditio est, ibi fidelitas desideratur, & vbi fidelitas desideratur, ibi fides debetur. Debebat ergo Maria fidelitatem seruare, cui fidem debebat, & si non obseruaret, prodidisse fidem videretur. Sic ille, super verba: quomodo fiet istud. GREGORIVS Nissenus Episcopus, in oratione de humana Christi generatione. Etenim naturæ legi illam subiicere; vt cuius in matrimonio collocata seruiret, absurdissimum videbatur: instar enim sacrilegij fuisset, si muneris Deo sacrati dominus homo fieret. Audi pudicam Virginis vocem; quomodo erit mihi istud, quoniam virum non cognosco: Angelus partũ nunciat, at illa virginitati inhæret, & integritatem angelicæ demonstrationi anteposendam iudicat: nec angelo fide non habet, nec à proposito recedit suo; interdixi, inquit, mihi consuetudinem viri, quomodo istud erit mihi, quoniam virũ non cognosco? Hæc Mariæ vix declarat ea, quæ ex historia incerti auctoris cõmemorauimus non esse penitus absurda. Si enim liberorum causa ducta fuisset à Ioseph, quomodo parituram angelo prænuncianti, se rem nouam, & alienam audire prætulisset, cũ ipsa quoque se obstrinxisset naturæ lege, vt aliquando mater esset? Verũ quia carnem Deo consecratam, tamquam sanctum aliquod oblatum munus, oportebat intactam, integramque præstare, id circo licet, inquit, angelus sis, licet a cælo venias, licet quod ostenditur naturam superat humanam, tamen me virum cognoscere nefas est. HIERONYMVS in historia de ortu Mariæ. Tunc Pontifex publice denunciabat, vt virgines, quæ in templo constituebantur, & hoc

Maria in templo vniuit virginitatem.
Gregorius Thaumatur.
Gregor. Nissenus.

Historia incerti auctoris.

Hieronym.

ætatis tempus impleissent, domum reuenterentur, & nuptiis secundum morem gentis, & ætatis maturitatem operam darent; cui mandato cū ceteræ pronæ paruissent, sola Virgo Maria Dñi se hoc facere nō posse respondit, dicens, se quidem, & parentes suos Domini seruitio mancipasse, & insuper seipsam Domino virginitatem vouisse, quam numquam viro aliquo commixtionis more cognito, violare vellet. *Augustin.* AVGVSTINVS lib. de sancta virginitate, c. 4. Ipsa quoque virginitas eius gratior, & acceptior, quia non eam conceptus Christus viro violaturo, quam conseruaret ipse, præripuit, sed priusquā conciperetur iam Deo dicatam, & de qua nasceretur, elegit. Hoc indicant verba, quæ sibi foetū annuncianti Angelo Maria reddidit. Quomodo inquit, fiet istud, quoniā virum non cognosco, quod profecto non diceret, nisi Deo Virginitatem se ante vouisset. Sed quia hoc Israelitarū mores, adhuc recusabant, desponsata est viro iusto, nō violenter ablaturō, sed potius contra violentos custodituro, quod illa iam vouerat: quamquā etiam si hoc solum dixisset; quomodo fiet istud, nec addidisset; quoniā virum nō cognosco, non quæsisset vtique promissum sibi filium, quomodo femina paritura esset, si concubitura nupsisset: poterat, & virgo iuberi permanere, in qua Dei filius formā serui congruenti miraculo acciperet: sed exemplo sanctis futura virginibus, ne putaretur sola Virgo esse debuisse, quæ prolem etiam sine concubitu concipere meruisset, virginitatem Deo dicauit, cum adhuc quid esset conceptura nesciret, vt in terreno, mortali que corpore cælestis vitæ imitatio, voto fieret, non præcepto, amore eligendi, non necessitate seruandi. Ita Christus nascendo de Virgine, quæ antequam nesciret quis de illa fuerat nasciturus, virgo statuerat permanere, virginitatem sanctā approbare maluit, quam imperare. IOANNES Patriarcha Ierosolym. lib. de institut. Monachorum. c. 35. Vnde cum cætus professorum huius religionis audissent in Ierusalem iuuenulam vouisse Deo virginalem continentiam, confestim perpendit, quod aduentus filij Dei prope, & in ianuis erat. *SIMEON* Metaphrastes in oratione de

vita,

vita, & dormitione beatæ Mariæ. Cum vero creuisset, consilium ceperunt, quidnam sacro illi corpori facientes, in Deum non peccarent: eam enim legi naturæ subiungere, & eam dare in seruitutem ei, qui illam duceret, videbatur absurdissimum: existimatum est plane sacrilegium, si diuini donarij homo fieret dominus. Et infra. Quid autem Maria, audi puram vocem virginis: Angelus partum annunciat, & illa adhæret virginitati, non corrumpi iudicans esse præstantius, quam apparitionem Angeli: & neque potest Angelo non credere; neque discedit ab his, quæ statuerat: est inquit, mihi prohibita cū viro consuetudo, quomodo enim erit mihi hoc, quoniam virum nō cognosco? Hęc vox Mariæ est demonstratio eorum, quæ arcane, & occulte nar-

Historia in
certi An-
tis.

Anselmus.

Bernardus.

Arnoldus.

G 4 consi-

consilium: acceperat tamen hoc ipsum à Deo per Spiritum sanctum familiare mandatum, non ex responso angelico, sed ex inspiratione secreta; quæ ei, & affectum virginitatis intimauerat, & vsque ad necessitate. n. voti puri desiderium alligauerat. NICEPHORVS lib. 1. historix, cap. 7. Postquam adoleuit, consilium sacerdotes agitarunt, quid de ea statuerunt, ne in sacrum eius corpus admittere, quicquam viderentur: sacrilegiū namque prorsus se commissuros putabant, si viro eam coniungerent, atque in seruitutem coniugalis legis redigerent, quæ semel Deo dicata esset. *AUTOR.* Haud obscure sancti patres significant beatissimā Virginē, dum esset in templo suā voto dicasse virginitatē. Gregor. & Simeon Metaphrastes, cum Nicephoro, dū se referunt ad historiam in certi auctoris, quam existimo esse illam, quæ est de ortu Virginis. Et cum ipsis August. & alij, dum votum ante desponsationem dicunt emissum: si enim desponsata est à sacerdotibus, dum erat in templo, ergo in eo emisit votum illud; nisi velis dum infans esset, in parentum domo illud emisisse, quod ætati non conuenit infantili, erat enim duorum annorum, & duorum mensium: & 13. dierum cum in templo fuit oblata, vt dictum est supra num. 3.

18 PRIMA. BARTHOLOMÆVS Christi Apostolus apud Abdiam libro octauo historix Apostolicæ. Hæc Virgo cum execraretur omnē virum, & ipsa seruandæ virginitatis votum prima Deo Omnipotenti vouit. Primam autem ideo dixi, quia ex quo homo factus est ab initio seculi nulla hoc votum Deo obtulit. GREGORIUS referente Strabon. Lucæ primo. Vere gratia plena, quæ prima inter feminas virginitatis gloriosum munus Deo obtulit, quæ etiam ideo angelico visu, & alloquio meruit perfrui, quæ gratiæ totius auctorem mūdo edidit. ILLEFONSVS sermo. 5. de Assumptione Mariæ. Maria optimam partem elegit, quia prima omnium feminarum Deo virginitatem obtulit. BEDA lib. 1. in Lucam cap. tertio. Propositum suæ mentis reuerenter exposuit, vitam videlicet virginalem se duce-

re decreuisse; quæ quia prima feminarum tantæ se virtuti mancipare curauit, iure singulari præ ceteris feminis beatitate meruit excellere. Et in homilia de Annunciatione. Vere gratia erat plena, cui diuino munere collatum est, vt prima inter feminas gloriosum Deo munus offerret. IOANNES Ierosolym. Episcopus lib. de institut. monachorū. c. 34. Sicut Elias primus inter homines studuit virginatē perpetuam sponte inchoare, ita postea B. Dei genitrix elegit prima feminarum propter Deum in virginitate perpetua viuere. RVPERTVS lib. 3. in Cantica, in illa verba, in vno crine colli. Iste est crinis colli humilis cogitatus mulieris, caput non habentis: caput inquam, id est, virū, neque habentis, neque habere volentis; nam caput mulieris vir. Tu capite isto te indignam iudicasti, tu viro & omni seculo te indignam existimasti. Hoc scientes dicunt, & vere dicunt amici, quia votum egregium Deo prima vouisti, votum virginitatis, at tamen sponsi nomen admisisti. HONORIVS lib. de æternis gaudiis. Hæc prima inter mulieres vouit Deo virginitatem, & ideo sola inter mulieres meruit virgo summæ prolis fecunditatem. BERNARDVS sermone 4. de Assumptione. Si rerum precia de raritate pensamus, quæ prima in terris angelicam proposuit ducere vitam, super omnes est, quomodo, inquit, fiet istud, quoniam virum non cognosco? immobile propositū virginitatis, quod, nec angelo filium promittente aliquatenus titubauit. Et sermone signum magnum. De cetero sane, & virginitatem carnis, & propositum virginitatis, & ipsius quoque propositi nouitas euidenter illustrat, quod videlicet in veritate spiritus legis Mosaicæ decreta transcendens, illibatam Deo corporis simul, & spiritus sancti monium vouit. Probat enim propositi inuolabile fundamentum, quod tam constanter promittenti filium angelo respondit, quomodo fiat istud quoniam virum non cognosco? *AUTOR.* Indubitatum est, multos in veteri lege vitam cælibem elegisse, quorum aliquos retulit Ignatius Epistola ad Philadelphenses, nempe, Ie-

Votum in templo missum à Virgine.

Prima omnium votū omisit virginitatis Maria.

Bartolomæus. Gregorius.

Illefosus.

Beda.

Ioannes Ierosolym.

Rupertus.

Honorius.

Bernardus.

Auctor.

*Ambr.**Hieron.**Damasc.**Ambr.**Prima Dei-**para vexi-**lum virgini-**tatis erexit.**Hieron.**Bartholom.**Verba vir-**ginis vouch-**is.**Auctor.**Anselm.**Ad annum**14. etatis**permanesi**virgo in te-**plo.**Enodius.**Niceph.**Hieron.*

sum Naue, Melchisedech, Elisæum, Ieremiam; Eliam ad-
dit Amb. lib. 11. de virginibus: & tres pueros, Hierony-
mus super Daniele, & Damascen. lib. 4. fidei, cap. 15. ve-
rum nullum constat voto suam consecrasse virginitatem
ante Deiparam, vt vere de ea dixerit Ambro. lib. de insti-
tutione virginis, cap. 5. Egregia Maria, quæ signum sacræ
virginitatis extulit, & intemeratæ virginitatis pium Chri-
sto vexillum leuauit; & Hieronymus Epistola 74. ad Pam-
machium. Igitur Christus, & virgo Maria vtriusq; sexus
virginitatis dedicauere principia.

19 HIS VERBIS. BARTHOLOMAEVS
apud Abdiam lib. 8. hist. Apostol. hæc ergo prima inter
feminas hoc constituit in corde suo, vt diceret, Domine
offero tibi virginitatem meam, cum hoc à nullo homine
neq; verbo didicisset, nec exemplo, ad imitationem vi-
delicet inuitata constituisset, vt virgo pro amore Dei spe-
cialiter permaneret. *AUTOR.* Si virginitatem suam
Domino virgo consecrauit, quam semper ab infantia di-
lexit, & seruare proposuit, non est dubitandum, cum age-
ret cum Deo, quod erat illi frequentissimum, id quod ha-
bebat in votis, his, aut similibus verbis Deo obtulisse, co-
secrasseq; quia, vt optime dixit Anselmus lib. de excellen-
tia beatæ virginis ca. 4. quem paulo ante retulimus; virgo
tenera, & delicata, regali stirpe progenita, & speciosissi-
ma, totum amorem suum, totum studium suum ad hoc
intendit, vt corpus, & animam Deo virginitate perpetua
consecraret; sciebat enim quod quanto sanctius eam ser-
uabat, tanto sublimius ei, qui omnium castissimus, imo qui
ipsa castitas est, appropinquaret.

20 AD SECUNDAM. EVODIVS Antiochiæ
post Petrum Episcopus, apud Nicephorum lib. 2. cap. 3. Si
quidem trimula cum esset in templum est præsentata, &
ibi in sanctis sanctorum traduxit annos vndecim. *HIE-*
RONYMVS in historia de ortu Mariæ. Ad quartum-
decimum annum vsque peruenit, vt nõ solum nihil de ea
mali reprehensione dignum constringere possent, sed &
boni omnes, qui eam nouerant, vitam, & conuersationem
eius

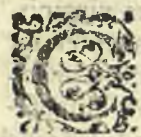
eius admiratione dignam iudicarent. *GERMANVS* *Germanus.*
Archiepiscopus Constantinopol. oratione de virginis
oblatione. Mansit autem de cetero in sanctis sanctorum,
seu in templi penetralibus, ambrosiam nutrimentum per
angelum accipiens, vsque ad secundam ætaté. *EPIPHA-* *Epiphanius*
NIVS Presbyter Constantinopolitanus in vita virginis. *presby.*
Tertio anno oblata est in templo, in quo annis vndecim,
& sex mensibus fuit. *NICEPHORVS* lib. 1. histo- *Nicephor.*
riæ Eccles. cap. 7. Postquam autem adoleuit consilium sa-
cerdotes agitarunt, quid de ea statuerent, ne in sacrû eius
corpus admittere quicquam viderentur. *AUTOR.* Hæc *Autor.*
sequenti cap. elucidabuntur magis. Epiphanius vero sen-
tentiam annos virginis enumerantis ibidem
numero 14. examinabimus.

(..)

MARIA

MARIA VIRGO IOSE-

pho despondetur. Cap. IIII.

VM I ad nubilem aetatem pr-
uenisset virgo, & sacerdotes,
quibus curæ erat, de tradendo
eam viro, inter se agerent, 2 opportunum
nacti tempus, quod multi ad solennia En-
caniorum festa celebranda, è variis vrbibus,
præsertim ex Mariæ consanguineis, Ierosoly-
mam aduentarent, de re cum illis conferunt,
quod in decorum iam videretur formosam
adulescentulã inter sacerdotes versari. 3 De-
finitum ergo est oportere matrimonio tradi
puellam: 4 quo consilio ad eam delato, qua
deciuit animi summissione, id nulla ratione
fieri posse, ingenue respondit: tum quod pa-
rentes se diuino cultui dedicassent, tum ma-
xime quod vni Deo suam ipsa virginitatem
consecrasset. Rem nouam, & omni conside-
ratione dignam sacerdotes admirantes, 5 du-
bii hærent. Nam dignitatem virginis contem-
plantes, cuius præclara virtus, & excellens
sanctitas in omnium ore versabatur, diuinũ
quiddam ablitum in ea esse arbitrabantur,
ac definito consilio illam ad id compellere

nou

non audebant, nec quid agerent sciebant:
hinc enim quod Dei esset iure consecratio-
nis, alteri dare, qui dominus illius fieret, sa-
cilegum esse iudicabant, inde autem obsta-
bat consuetudo inueterata, qua nulla femina-
rũ aliena esse à matrimonio permittebatur.
Præterea virginis debite putabant satisfactũ,
si sacerdoti cuiquam nuberet, quicum in di-
uino cultu perseueraret: at legi aduersari id
aduertebant, quæ vnicam parentum herede
alii, quam ex eadem cum virgine familia, vi-
ro tradi prohibebat. Rẽ omni ex parte 6 du-
biam ad Deum more solito deferunt consul-
turi, quid de sua virgine fieri vellet requiren-
tes: responsum ex oraculo est, vt omnes, qui
Ierosolymis tunc aderant ex familia Davidis
matrimonio apti conuenirent, atque vni il-
li desponderetur virgo, qui diuina sorte eli-
geretur, ea in sponsam futurus obseruantia,
vt eam ne attingere quidem auderet, sed cu-
stodis tantum, ac patroni munere fungere-
tur. Interea Deũ summis precibus obsecra-
bat ipsa, ne ab ea, in qua erat, mente, se dimo-
ueri pateretur: sed admonita diuinitus itidẽ
est, ne metueret, ipsam Deo præcipua curæ
esse, tantum sacerdotum consiliis assentiret.
Igitur cum Numini parentes conuenissent
quotque

quotquot ex Davidis familia liberi reperti sunt, nutu diuino obtigit 7 fors Iosepho 8 Bethlehemitæ; infabre ligna in arte perito, & qui quod 10 prouecta ætate esset vir, pius, & iustus, & eiusdem cum virgine propositi, nam 11 castitatem coluerat semper, ad id munus obeundū omnium selectissimus diuinitus habitus est. Electo iam spōso, vnus ē sacerdotibus, Mariam virginem apprehensis, 12 de more, vtriusque cæxtus, 13 in sponsam tradidit virgini Iosepho, mense 14 Decembri, inchoato per tres menses, anno ætatis virginis 15 decimoquarto; tantum 16 ad custodiam, & curam eius gerendam, non ad vsum conjugalem. 17 Inito cum omnium gratulatione tam casto cōiugio, cum singuli ad suas regrederentur vrbes post Encenia celebrata, Iosephus sponsam cōsanguineis, qui summe illam, ob illustrem, quæ de ea erat, opinionē, observabant, 18 Nazaretham reducendam permisit. Vbi 19 in domo, quam ei, vt vnica heredi, parentes reliquerant, habitauit. Ipse vero 20 Bethlehemum ad suos profectus est, præstolaturus sibi opportunum tempus, de rebusq; suis dispositurus, paraturusq; ea, quæ ad celebrandas nuptias necessaria videbantur.

Testi-

De B. M. desponsatione. Cap IIII. III
Testimonia.

AD NVBILEM. GREGORIUS *A*Etas virginis nubilis. Nissenus Episcopus in oratione de humana Chisti generatione. Sacerdotes autem, quæ diu paruula fuit, ad Samuelis similitudinem in sanctis ædibus, educarunt: sed cum iam adulesceret, consulebant quidnam agereat de sacro illo corpore, ne Deum offenderent. **HIERONYMVS** in historia de ortu Mariæ. Itaque ad quartumdecimum annum vsque peruenit: tum Pontifex publice denunciabat, vt virgines, quæ in templo constituebantur, & hoc ætatis tempus impleissent, domum reuerterentur, & nuptiis secundum morem gentis, & ætatis maturitatem, operam darent. **SIMEON** Metaphrastes in oratione de vita & dormitione sanctæ Mariæ. Cum vero creuisset puella consilium ceperunt (sacerdotes) quidnam sacro illi corpori facientes non peccaret in Deum. **NICEPHORVS** lib. 1. historiae ecclesiasticæ cap. 7. Postquam autem adoleuit, consilium sacerdotes agitarunt, quid de ea statuerent, ne in sacrum eius corpus admittere quidquam viderentur. **2 OPPORTVNVM. HIERONYMVS** in historia de ortu Mariæ. Præcepit vt ad festiuitatem, quæ imminabat omnes ex Ierosolymis, & vicinis locis primores adessent, quorum consilio scire posset quid de re tam dubia faciendum esset. **ACTOR.** Cum certum omnibus sit mense Martio virgini latum nucium de Christi cōceptu renunciatū, vt suo loco explicabimus; & diuinus Euodius, quem infra num. 20. referemus, affirmat quartum post desponsationem mense, id ab Gabriele allatum, sequitur desponsam virginem mense **Novembri**; qui quartus est ante Martium; quo in mense cum Enceniorum festa celebrarentur, nam 25. die Nouembris incipiebant; perdurabantq; vsque ad tertium Decembris per octo dies, vt dicitur. 1. Machabeorum. 4. & 2. Machab. 1. & 10. non absque ratione animaduersum est sacerdotes occasionem

nactos

naftos hoc tempore fuiffe tractandi cum Virginis con-
fanguineis, qui ad feftum accefferant, de eius desponfa-
tione. Præterea enim per hosce dies confecta res credi-
tur, in quibus, & ipfa virgo concepta est octauo Decem-
bris vt cap. 2. nu. 3. diximus.

*Sacerdotes
defuuant
nuptias tra-
di debere
puellam.
Hieron.
Auctor.*

3 DEFINITVM EST, HIERONYMVS
in hiftoria de ortu Mariæ. Tunc Pontifex publice denū-
ciabat; vt virgines, quæ in templo conftituebantur, & hoc
ætatis tempus impleffent, domum reuerterentur, & nup-
tias fecundum morem gentis, & ætatis maturitatem, ope-
ram darent. *AVCTOR*. Et hoc quidem verifimile est,
& propterea actum est de virgine Maria despondenda, nã
& ad confequutionem eorum, quæ fequuntur, hæc, aut fi-
milia præceffiffe, non est præter rationem hiftoriæ, & gesto-
rum veritatem.

*Voto abiec-
to repudiat
nuptias Ma-
ria.
Greg. Niff.
Hieron.*

4 QVO CONSILIO. GREGORIUS Nyf-
senus Epifcopus in oratione de fancta Chrifti natiuitate.
Interdixi, inquit, mihi confuetudinẽ viri, quomodo illud
erit mihi, quoniam virum non cognofco. Hæc Mariæ vox
declarat ea, quæ ex hiftoria incerti auctoris commemora-
ui non effe penitus absurda, & cetera, vt fupra cap. 3. n. 16.
HIERONYMVS in hiftoria de ortu virginis. Cui
mandato cum ceteræ pronæ paruiffent, fola virgo Domi-
ni Maria hoc fe facere nõ poffe refpondit, dicens fe qui-
dem & parentes fuos Domini feruitio mancipaffe, & in-
super feipfam Domino virginitatem vouiffe, quam num-
quam viro aliquo commixtionis more cognito violare
vellet. SIMEON Metaphraftes in oratione de vita
& dormitione Deiparæ. Est, inquit, mihi prohibita cum
viro confuetudo, quomodo erit mihi hoc, quoniam virũ
non cognofco. Hæc vox Mariæ, est demonftratio eorũ,
quæ arcane, & occulte narrantur, & cetera, vt fupra cap. 3.
nu. 16. *AVCTOR*. Iam tibi conftat candide lector pro-
bati Gregorio & Metaphraftæ hiftoriam illam incerti au-
ctoris, qua dicitur virginẽ sacerdotibus fuum votum ex-
plicuiffe. qua de re iterum redibit fermo fequenti ca-
pite.

*Simon Me-
taphr.
Auct.*

DVBII.

5 DV BII. GREGORIUS Niffenus Epifcopus *Dubii hæc*
in oratione dicta. Etenim naturæ legi illam subiicere, vt *r n. sacer-*
cuiquam in matrimonio collocata feruiret, absurdiffimum *dotres.*
videbatur: inftar enim sacrilegi fuiffet, fi muneris Deo *Greg. Niff.*
facrati Dñs homo fieret: legibus enim erat conftitutum,
vt maritus dominaretur vxori. Mulierem rursus inter sa-
cerdotes in templo verfari, atque in fanctis ædibus conf-
pici, nec lex, nec grauitas permittebat. HIERONY- *Hieronym.*
MVS in hiftoria de ortu Mariæ. Pontifex vero in angu-
ftia conftitutus animi, cum nec contra fcripturam; quæ
dicit, vouete, & reddite, votum infringendum putaret,
neque morem genti infuetum introducere auderet, præ-
cipit vt ad feftiuitatem, quæ imminebat, omnes ex Iero-
folymis, & vicinis locis primores adeffent, quorum confi-
lio fcire poffet quid de tam dubia re faciendũ efferet: quod
cum fieret, omnibus in comune placuit Dominum fu-
per hanc rem effe consulendum. SIMEON Metaphra-
stes in oratione de vita, & dormitione Deiparæ. Confi-
lium ceperunt, quidnam fagro illi corpori facientes, in
Deum non peccarent: eam enim legi naturæ subiungere,
& eam dare in feruitutem ei, qui illam duceret, videbatur
absurdiffimum: exiftimatum effe plane sacrilegium, fi di-
uini donarii homo fieret dominus, quandoquidem a lege
effe conftitutum, vt maritus effet dominus coniugis: vt
autem in templo verfarentur mulieres cum sacerdotibus,
& inter fanctos viderentur, nec lege permittebatur, nec
res erat honefta. NICEPHORVS lib. 2. hiftoriæ Ec- *Nicephorus*
cleftiafticæ cap. 7. Confilium sacerdotes agitarunt quid
de ea ftatuerent, ne in facrum eius corpus admittere quic-
quam viderentur: sacrilegium namque profus fe commis-
furos putabant, fi viro eam coniungerent, atque in ferui-
tutẽ coniugalis legis redigerent, quæ fimul Deo dicata
effet: è diuerfo autẽ, puellam eo ætatis flore in facratione
templo verfari, nec permiffum lege putabant, nec rem
fatis honeftam, & decoram effe videbant. *AVCTOR*. *Auct.*
Multa fimul animaduerfa funt in virgine à sacerdotibus,
quæ merito anxios tenebant, & follicitos; nam primũ

H non

Rationes dubitandi sacerdotibus oblata. non poterant illi non fidem habere, quam omnes multis rationibus admirabantur: deinde nec satisfiebat Deo, cui consecrata erat puella, si nuberet sacerdoti, qui cum & ipsa poterat cultui diuino esse addicta, quia suam virginitatem dicarat: præterea viro tradi ad rem vxoriam erat prohibita: ex alia parte videbant contra consuetudinem populi, tum etiam perire genus parentum virginis, quæ vnica erat illis heres: hæc ergo omnia merito sacerdotes compulcrunt, vt Deum consulerent.

Deus consultur de coniugio virginis. Greg. Nisse. Hierony. **D V B I A M.** GREGORIVS Nyssenus in oratione de sancta Christi natiuitate. Deliberantes igitur in hanc sententiam diuinitus conuenerunt, vt eam connubii nomine cuiquam desponderent, qui tamen ad custodiam eius dumtaxat esset idoneus. **H I E R O N Y M V S** in historia de ortu Mariæ. Et cunctis quidem orationi incumbentibus, Pontifex ad consulendum Deum de more accessit: nec mora, cunctis audientibus, de oraculo, & de propitiatorii loco, vox facta est, requirendum esse, cui virgo illa commendari, & desponsari deberet: cunctos de domo, & familia David nuptui habiles, non coniugatos, virgas suas allaturos ad altare prædixit, & cuiuscumque post allationem virgula florem germinasset, & in eius cacumine spiritus Domini in specie columbæ confedisset, ipsum esse, cui virgo commendari, & desponsari deberet. Erat autem inter ceteros Ioseph, homo de domo, & familia David, grandæuus: cunctis vero virgas suas, iuxta ordinem, deferentibus, solus ipse suam subtraxit: vnde cum nihil diuinæ voci consonum apparuisset, Pontifex iterato Deum consulendum putauit: proditus est itaq; Ioseph: cum enim virgam suam attulisset, & in cacumine eius columba de cælo veniens confedisset, liquido omnibus patuit ei virginem despondendam fore. **GERMANVS** Archiepiscopus Constantinopolitanus in oratione de virginis oblatione. Tunc autem Dei nutu, & consilio sacerdotum de ea datur fors. **SIMEON** Metaphrastes in oratione de vita, & dormitione Deiparæ.

Eis

Eis vero de his consultantibus, à Deo datur consilium, vt eā quidem dent viro nomine desponsationis, is autem talis esset, qui ad virginitatis aptus esset custodiam. **N I C E P H O R V S** lib. 1. historię cap. 7. sæpe itaq; & multum re deliberata, diuinitus eis per inspirationem ostenditur, vt eam alicui, qui ad templum sedulo esset, sponsæ nomine committerent, eum vero talem esse debere, cui recte virginitatis custodia demandaretur.

7 SORS IOSEPHO. GREGORIVS Nyssenus in oratione dicta. Ad hoc autem munus aptissimus inuētus est Ioseph ex eadē tribu & patria, qua erat virgo. **EPIPHANIVS** hæresi. 78. contra Antidicomarianitas. Primum ergo quando virgo tradebatur ipsi Ioseph fortibus cogentibus ipsam ad hoc venire, non tradita est ipsi ad coniunctionem, si uere dicere oportet, sed propter legem quidem vir illius vocatus. Et in Ancoratu ad mediū. Hic Ioseph senex existens secundum necessitatem fortibus missis in viduos, & non habentes vxores, in singulis tribubus, in virgines in templo, eo quod cōsecrati essent in tēplo primogeniti filii masculi, & feminæ, accepit iuxta sortem sanctam virginem Mariam, ex qua secundum carnem natus est Dominus noster Iesus Christus. **H I E R O N Y M V S** in historia de ortu Mariæ. Erat autem inter ceteros Ioseph homo de domo, & familia David & cetera, vt supra nu. 6. **GERMANVS** Archiepiscopus Constantinopolitanus, in oratione de oblatione Mariæ. Tunc autem Dei nutu, & consilio sacerdotum de ea datur fors, & sorte eligitur Ioseph iustus. **SIMEON** Metaphrastes in oratione de vita, & dormitione Deiparæ. Inuentus est itaq; Ioseph, qualem quærebat ratio, ex eadem tribu, ex qua erat virgo. **GEORGIUS** Cedre. in cōpendio historię. Cum annū. 14. attigisset, Iudæi in tēplo eā deinde morari nō sunt passi. Porro sacerdotes eius causa Deū precati sunt. Ibi Pōtifex duodecim senū cognatorum Mariæ ferulas accepit, inque ara posuit, dicens, ostende Domine cui virgo hæc debeat copulari. Floruit autem virga Ioseph fabri, atque huic octogenario

H 2 in

in matrimonium tradita est. NICEPHORVS lib. 1. capite. 7. Porro non alius ipso Ioseph visus est esse magis idoneus ad solorum sponsalium coniunctionem contrahendam, quippe qui propinquitate generis eam contingeret; eiusdem enim tribus erant: insuper vero, & senio, & honestate morum iam pridem bonæ fidei existimationem consequutus esset. **AUCTOR**, Ne tibi præter rem videatur, signo visibili electum fuisse Iosephum

Auctor.

à Deo: animaduerte in scriptura sacra sortis nomine accipi diuinam voluntatem signo externo declaratam, quæ ostenditur, elegiturq; is, qui quæritur. Sic Numc. 17. floribus, & amigdalis germinantibus in virga electus est

Aaron electus virga Aaron in sacerdote: sic diuina sorte quæsitus est præuaricator Acham. Iosue 7. sic 1. Regum. 10. Sortibus electus germinante, est Saul; sic diuina fors cecidit super Mathiam Actuum

Acham sortis ac florente. 1. quam sortem appellasse scripturam ait Dionysius Areopagita, lib. de Ecclesiastica Hierarchia, capite. 5. diuinitate inuenit. quiddam, & præcipui numeris, per quod illi choro sacra-

Saul sorte electus. tissimo insinuaretur qui esset diuina electione declaratus. Quod si huiusmodi sortes tam frequentes erant, ad Mathias ostendendos eos, qui vel ad munia aliqua eligebantur, vel vt punirentur; quod & in lege euangelica contigit aliquando, vt futuri Episcopi columbæ aduentu declararentur, quid mirum si ad eligendum eum, qui futurus erat

Iosephus electus flore virgæ, & columba. sponsus virginis, custos, & patronus, & Dei filii nutritius, sorte diuina, floreret. virga, & columba. in eius fastigio consideret?

lamba in virga concessu. & BETHLEMITAE. LVCAS c. 24. Ascendit Ioseph à Galilæa de ciuitate Nazareth in Iudæam, in ciuitate Dauid, quæ vocatur Bethlehè, eo quod esset de domo,

Ioseph Bethlehemitæ. & familia Dauid. IVSTINVS Martyr. dialogo cõtra Thriphonè. Cũ professionis primæ tẽpus venisset in Iudæa, tũ Quirino prætore, Iosephus Nazarethę oppido, vbi habitabat, Bethlehem, vnde erat, profitendi causã, venit.

Lucas. EPIPHANIVS heresi. 79. cõtra Nazareos. Nã & ipse Dñs Iesus Nazarenus vocabatur, propterea quod in Nazareth-

Iustinus. ciuitate, quæ nũc vicus est, educatus esset in domo Ioseph, **natus**

natus vero secundum carnem in Bethlehem ex Maria virgine desponsa ipsi Ioseph, qui in eamdem ciuitatem transmigravit, postquam à Bethlehem digressus in Galilæa habitauit. SIMEO N Metaphrastes in oratione de vi-

Simcon;

ta, & dormitione Deiparæ. Idcirco Iosephum & Mariam, qui et si ciues essent Bethlehemitæ, ea terra dimissa (quod multis sæpe accidit, vt dimissis iis, quæ ipsos tulerunt, mallet in aliena habitare ciuitate) ipsi quoq; habitabant in Nazareth, compellebat in Bethlehem edictum. NICEPHORVS libro primo, capite 12. Cum Ioseph, simul cum sponsa Maria in patriam suam, vt ibi censere-

Niceph.

ret. FABRE LIGNARIA. MATHAEVS cap. 13. v. 55. Nonne hic est fabri filius? IVSTINVS Philo-

Ioseph Faber Ligna-

sophus, & martyr in dialogo cum Triphone Iudæo post medium. Cumq; venisset Iesus ad Iordanẽ, vt tũc putabatur Iosephi materiarii fabri filius, ipse quoque obscurus, vt scripturæ prædixerant, & pro fabro habitus: solebat enim, dũ inter homines degeret, aratra fabricare, iugaq; vt per has figuras iustitiam doceret, & re ipsa fugam occi-

rius.

AMBROSIVS sermone 16. in natali Domini. Nonne hic est filius Ioseph fabri, & mater eius Maria est? In hoc quoque aduerte mysterium. Faber pater dicitur Christi, & plane pater faber Deus, qui totius mundi opera fabricatus est, & plane faber, sed qui in diluuiio Noe arcam fabricare disposuit; faber, inquam, est, qui ordinauit Moyse tabernaculum, arcam testamenti instituit, templum Salomonis erexit. Hic autem faber circa ar-

Ambros.

bores curus vtitor ferramento, sicut in Euangelio legitimus, dicente Ioanne, iam securis ad radices arborum posita est. Hoc enim agit totum, vt viles cælestis fabricæ arbores in futuro componat, infructuosas vero euulsas radicibus flammaram consummat incendio.

CHRYSOSTOMVS serm. 30. in 1. c. Epistolæ ad Romanos. Quandoquidem adeo erant inflati, & Paulus apud eos prædicaturus esset Iesum fabri lignarij putatum filium.

Chryst.

Auctor in per. **A V C T O R** Imperfecti in Mathæum homilia prima. Sed vt per omnia filii paternæ natiuitatis paternum imitarentur exemplum, ideo & Maria desponsata erat fabro lignario, quoniam & Christus sponsus Ecclesiæ omnem salutem hominum, & omne opus suum per lignum crucis fuerat operaturus. Et homilia 32. in 19. Mathæi. Tamquam si ita inuidiose respondeant. Tu autem homo vilissimus fabri lignarii filius, quomodo destruis quod ille constituit. **S O Z O M E V S** libro. 6. historiæ Ecclesiasticæ capite secundo. Cum Iulianus bellum esset contra Persas facturus, & minatus fuisset se post bellum ecclesias grauius afflicturn, & petulanter insultaret filium fabri, nihil illis asserre posse subsidit, vir quem dixi modo, hanc de eo pronunciauit sententiam, iste fabri filius arcam ei ligneam ad mortem parat.

Theodor. **T H E O D O R E T V S** libro. 3. historiæ Ecclesiasticæ, capite. 23. Antiochiæ vir quidam optimus, qui longo tempore puerorum pedagogum ageret, familiaris erat, quippe eruditior quam vulgus pedagogorū esse consueuillet principis doctorum temporis illius, Libanius hic fuit, ille apud Sophistas nobilis, qui impius, & in expectatione victoriæ Iuliani imaginans minas, quærit de pedagogo illo per derisionem nostrorum, quid faceret fabri filius? at ille repletus diuina gratia, quod paulopost euenturum esset, prædixit, respondit enim, sandapilam concinnare fabricatorem huius vniuersitatis, quem tu, inquit, sophista, per risum fabri filium nominasti. Næc multis postea diebus nuncium de morte furiosi Imperatoris, ipseque in sandapila allatus est; & iactantia minarum euauit cum maxima gloria Dei. **N I C E P H O R V S** libro. 10. historiæ cap. 35. Cum Iulianus exercitum in Persas duceret, & Libanius illudens ad sanctum illum virum diceret, quidnam faceret fabri filius, respondens ille, ligneam; inquit, arcam ad mortem imperatoris tui elaborat; & parua intercessit mora cum mortuus ille ad ductus est. **A V C T O R** Quoniam nomen

nomen fabri, quod Græce dicitur Tecton, generale est omnibus artificibus, ideo alii ex patribus Iosephum fabrum ferrarium fuisse putarunt, vt Hilarius canone 14. in Mathæum. In hoc notatur Dominus, inquit à suis, & quamquam & docendi prudentia, & operandi virtus admirationem commoueret, infidelitas tamen eorum, virtutem iudicij non recepit. Non enim credunt hæc in homine Deum agere, quin & patrem ipsius, matrem, fratresque nuncupant, & paternæ artis quodam opprobrio læcessunt; sed plane hic fabri erat filius, ferrum igne vineentis, omnem seculi virtutem iudicio decoquentis, massamque formantis in omne opus vtilitatis humanæ. Et Petrus Chrysologus sermone 48. Dicebant, hic est fabri filius, sed cuius fabri filius non dicebant. Dicebant fabri filius vt artē villi ars lateret auctoris, & Deitatis nomen fabrile nomen absconderet. Christus erat fabri filius, sed illius, qui mundi fabricam fecit, non malleo, sed præcepto; qui elementorum membra, non ingenio, sed iussione compegit; qui massam seculi, auctoritate, non carbone constauit; qui solem non terrena igne, sed supremo calore succendit, qui lunam tenebras, noctem firmavit & tempora; qui stellas variata luce distinxit; qui cuncta fecit ex nihilo, & fecit de homo tibi, vt opificem, operis æstimatione pensares. Et Leander Hispalensis Archiepiscopus, libello de institutione virginis ad Florentinam sororem capite 23. Sed & Iosephus, cui desponsata fuerat, cum esset iustus, erat tamen pauper, ita vt victum, & vestitum artificio quæreret, quippe faber ferrarius fuisse legitur. Isidorus in regula monachorum capite. 5. & Iosephus iustus, cuius virgo Maria desponsata extitit, faber ferrarius fuit. Item Beda libro. 2. in Marcum capite. 23. Non autem sine certi prouisione sacramenti Dominus in carne apparens faber, & fabri filius æstimari, ac dici voluit, quin potius etiam per hoc se eius ante secula filium esse docuit, qui fabricator omnium, in principio creauit cælum & terram; nam & si humana non sunt

Fabri nomen generale est.
Ioseph fuisse fabrum ferrarium qui putent.
Hilarius.
Petrus Chrysologus.
Leander Hispalen.
Isidorus.
Beda.

comparanda diuinis, typus tamen integer est, quia pater Christi igne operatur, & spiritu, vnde & de iplo, tamquam de fabri alio præcursor suus ait, ipse vos baptizabit in spiritu sancto, & igne; qui in domo magna huius mundi diuersi generis vasa, fabricat, imo vasa iræ sui spiritus igne mollienda in misericordiæ vasa commutat. Deniq; Anselmus in Mathæ. 13. Paternæ artis opprobrio ait, eum lacefunt, qui re vera filius erat fabri, quem summus fabricator omnium genuerat, & qui homines igne decoquit, dum eos in spiritu sancto, & igne baptizat: qui etiam diuersi generis vasa fabricat, imo vasa iræ spiritus igne molliendo in misericordiæ vasa comutat. Verum quia prior sententia, & diceatium auctoritate, & fidelium omnium applausu iam diu comprobata est, ea nobis & certior videtur, & dignior.

Anselm.
Fabram lig-
maria fuisse
Iosephi ve-
rius.

Iosephi atas
Epiphani.

19 PROPECTA. EPIPHANIVS hæresi. 51. Aut solum vir vocatus est (Ioseph) eo quod desponsatus fuit cum senex esset, annorum plus minus octoginta. Et hære. 78. contra Antidicomarianitas. Et post multos annos accipit Mariam viduus agens annum viduitatis suæ fortassis octogesimum, & vltra. HIERONYMVS in historia de ortu Mariæ. Erat autem inter ceteros Ioseph homo de domo, & familia Dauid grandeus. GEORGIVS Cedre. Atque huic octogenario in matrimoniū tradita est. NICEPHORVS lib. 1. historiae cap. 4. Porro non alius ipso Iosepho visus est magis idoneus ad folorum sponsalium cōiunctionem contrahendā, quippe qui propinquitate generis eam cōringeret, insuper vero, & senio, & honestate morum iam pridem bonæ fidei existimationem consecutus esset. AUCTOR. Si consideremus finem, propter quem datus est virgini sponsus Ioseph a sacerdotibus diuino inspirante spiritu, certi efficiemus, non adolescentem, qui & si pius, & iustus, nec tanta esset prudentia, aut virili fortitudine ad custodiendā illā, & necessaria acquirendum, insuper & ad tot itinera peragenda, & à tantis periculis illam cum puero Iesu libe-

Auctor.

Ioseph non
adolescens.

randum: quæ omnia virum postulabant prudentem, expertum,

expertum, & laborum patientem: & qui solari posset teneram Virginem, tamquam pater, & tueri tamquam vir: nec adeo senem fuisse, vt volunt Epiphanius, & Cedrenus in compendio historiae, qui octuaginta annorum fuisse dicunt cum ad ea munera subeunda, & tot itinera cōficienda non fuisset accommodatus; esset ergo, si conicere licet, vir a triginta, vsque ad quadraginta annos natus.

II CASTITATEM. HIERONYMVS lib. aduersus Heluidium. Tu dicis Mariam Virginem non permansisse, ego mihi plus vendico, etiam ipsum Ioseph Virginem fuisse per Mariam, vt ex virginali coniugio virgo filius nasceretur: si enim in virum sanctum fornicatio nō ca lit, & aliam eum vxorem habuisse non scribitur, Mariæ autem quam putatus est habuisse, custos potius fuit, quam maritus, relinquitur Virginem eum mansisse cum Maria, qui pater Domini meruit appellari. AVGVSTINVS sermo. 14. de Natiuitate Christi. Habe Ioseph cum Maria coniuge tua communem virginitatem membrorum, quia de virgineis membris virtus nascitur Angelorum: sit Maria sponsa Christi in carne sua virginitate seruata, sis autem & tu pater Christi cura castitatis, & honorificentia virginitatis, vt de virgineis membris genitricis, seculis Christianis nulla sit Zelotypia. Et infra, gaude itaque Ioseph, nimiumque congaude virginitati Mariæ, qui solus meruisti virginalem affectum pōdere coniugij, quia per meritum virginitatis, ita separatus es à concubitu vxoris, vt pater dicaris Saluatoris. BEDA lib. 2. in Marcum cap. 23. & in caput 2. Ioannis. Non defuere, qui Ioseph virum semper beatæ Virginis Mariæ putarint ex alia vxore genuisse eos, quos fratres domini scriptura appellat: alij maiore perfidia alios eum ex ipsa Maria post natum Dominū generasse putarunt. Sed nos, fratres charissimi, absque vilius scrupulo quæstionis, scire, & confiteri oportet, non tantum beatam Dei genitricem, sed & beatissimum castitatis eius testem, atque custodem, Ioseph, ab omni prorsus actione conjugali permansisse immunem. PETRVS

Nec senex
Ioseph.

Ioseph ca-
stitem co-
libus.
Hieronym.

Augustin.

Beda.

Damianus

Numquid ignoras Dei filium adeo carnis elegisse munditiam, ut ne quidem de pudicitia conjugali, sed de clausula potius incarnatus sit virginali? & ne hoc sufficere videatur, ut tantummodo Virgo sit mater, Ecclesie fides est, ut fuerit virgo, & is, qui simulatus est pater. Si igitur Redemptor noster, tantopere dilexit floridi pudoris integritate, ut non modo de virgineo utero nasceretur, sed etiam à nutritio virgine tractaretur, & hoc cum adhuc paruulus vagiret in cunis: à quibus nunc obsecro tractari vult corpus suum, cum iam immensus regnet in cælis? **A N S E L.**

Anselmus. M V S in 12. & 13. Mathæi, & ad Galat. 1. Fratres Domini non filij beatæ Mariæ iuxta Heluidium: nec filij Ioseph ex alia vxore, iuxta quosdã, sunt putandi: sed potius sunt filij illius Mariæ, quæ dicitur mater Iacobi minoris, & Iosæ, & Iudæ: fratres autè apud Iudæos solent dici cognati. **R V P E R T V S** lib. 2. in Cantica. Pascitur inter lilia, quænam sunt lilia? Nisi amicus dilecti Ioseph, & ego dilecta, cui dicit, sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias; vere ambo lilia, videlicet pro virginalibus nuptiis, & cohabitatione castissima. Et super cap. Mathæi 1. repetit verba Hieronymi. **A C T O R.** Grauis quæstio est, tantum propter auctorum sacrorum varietatem, num

Iosephus Anselmus Vitis
Quisnam
Matrimonio

Iosephus antequam duxisset Virginem, fuisset alteri coniunctus? Nam quamplurimi ita fuisse affirmant, ut quidem Mariæ virginitatem tueantur, contra hæreticos, quod in Evangelio fratres Domini, & sorores numerentur; qui si non sunt ex Maria Virgine, ut non sunt, debent esse Iosephi ex alia vxore, Veruntamen cum supra cap. 1. numer. 11. satis fuse ostenderimus hos fratres non potuisse filios esse Iosephi, quod mater eorum Maria Iacobi viueret vna cum Dei genitrice: nec probari posse duabus vxoribus coniunctum fuisse Iosephum, simul viuentibus; & apud omnes sit exploratam, præter hos, nullum alium filium ab auctoribus tribui Iosepho, satis apertum debet esse, & constans, nulli vxori fuisse coniunctum, præterquam Virgini Deiparæ; ac propterea castitatem coluisse, ut iam relati patres dixerunt.

DE

12 DE MORE. TOBIAE 7. 15. & adprehendens dexteram filie suæ, dextræ Tobie tradidit, dicens, Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob vobiscum sit, & ipse coniugat vos, impleatq; benedictionem suam in vobis; & accepta carta fecerunt conscriptionem conjugij. **A C T O R.** Ex hoc loco, & ex aliarum gentium consuetudine, apud quas viri cum vxoribus dextris acceptis nuptias inibant ut apud Persas, & Medos: quod refert Arrianus, de gestis Alexandri, lib. 3. similiter & apud Assyrios, facile colligitur, & hunc morem in usu fuisse Hebræis.

13 IN SPONSAM. EVODIVS primus post Petrum Episcopus Antiochiæ, in commentariis suis, præcipue in Epistola, quam Phos inscripsit, relatus à Nicephoro li. 2. cap. 3. Deinde vero sacerdotum manibus Iosepho ad custodiam est tradita. **GREGORIVS** Nyssenus in oratione de sancta Christi Natiuitate. Sacerdotum ergo consilio Ioseph, puellam sponsam accepit; quæ tamen coniunctio sponsalia non est egressa. **CHRYSOSTOMVS** in oratione de Annuntiatione Mariæ. Audi, quod de hoc viro, & de Virgine dicat propheta, dabitur hic liber ob signatus viro scienti literas, id est, Virgo plane immaculata, à quo dabitur? à sacerdotibus utique; cuiusnam viro? Fabro Ioseph. Et infra. Cum igitur sacerdotes casto Ioseph virginem desponsissent, eam illi commendauit, nuptiarum tempus expectantes, verum eam, ipse suscipiens integram conseruaturus. **A V G V S T I N V S** fermone 14. de Natiuitate Domini. Furbatur Ioseph homo iustus, quod Mariam de templo Domini acceperat, & nodum cognouerat, & gravidam sentiebat. Et infra. Gabriel dicit ad Ioseph. Virga Aarō annis siccata plurimis, sine aqua reuixit, in templo floruit, nuces produxit, quos clausa subitæo produxit. **D A M A S C E N V S** hb. 4. fidei, cap. 15. Quia ergo obseruabat virginem nostræ salutis inimicus propter Isaiæ prædictionem, dicentis: Ecce Virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emanuel, quod est interpretatū, nobiscum Deus, ut deciperet eum, qui semper in sapientia gloriatur, ipse

qui

Tobias

Dextris d
nis mos im
pnas celer
brandi.
Auctor.

Euodius

Iosephus
sponsus tam
tum ad co
studiam.
Greg. Nys.
Chryso.

Augustinus

Damasceni

qui deprehendit sapientes in astutia illorum; in desponsationem puellæ Ioseph à sacerdotibus traditur, vt nouus liber literas scienti: nam desponsatio custodia Virginis erat, & virgines obseruantis depulsio. **GERMANVS** Archiepiscopus Ierosolymitanus, in oratione de Virginis oblatione. Tunc autem Dei nutu, & consilio sacerdotum de ea datur fors, & sorte eligitur Ioseph iustus, & hanc sanctam Virginem diuino consilio, ex templo Dei ab eius accepit sacerdotibus, ad inescandum mali auctorem serpentem, ne tamquam Virginem aggredieretur puellam ab omni labe alienam, sed tamquam ad sponsam ad eam accederet. **SIMEON** Metaphrastes, in oratione de vita, & dormitione Mariæ. Inuentus est itaque Ioseph, qualè querebat ratio, ex eadem tribu, ex qua erat Virgo, & ex consilio sacerdotum despondet Virginem: coniunctio autem processerat vsque ad desponsationem. **EPIPHANIUS** præsbyter Constantinopolitanus in vita Virginis. Alcebatur autem ex templo, donec propter ætatem non deceret illam inter sacerdotes versari, & sponsum Ioseph virginittatis suæ custodem accepit.

14 DECEMBRI. **EVODIUS** loco iam relato apud Nicephorum lib. 2. historix, cap. 3. Deinde vero sacerdotum manibus Iosepho ad custodiam est tradita, apud quem cum menses peregisset quatuor, ab Angelo Gabriele latum illud accepit nuncium. **ACTOR.** Cum certum omnibus sit, quod etiam sequenti capite ostendemus, mense Martio conceptum Christi Virgini à Gabriele annunciatum; & quartus ante Martium mensis sit December, sequitur hoc mense ex Euodij sententia desponsam Virginem Iosepho. Diuersum affirmat Epiphanius presbyter, in vita Virginis, nempe non hoc mense quarto ante conceptionem Christi, sed duos ante menses traditam Virginem Iosepho; offerit enim oblata Virginem tertio anno, & in templo egisse annos vndecim, & sex menses, cum Iosepho deinceps sex menses, decimo quinto peperisse. Quæ si ita se habent, cum oblata fuerit die 21. Nouembris, eodem die compleuit vndecim annos, quos degit in templo; insuper

Germanus.

Simeon Metaphrastes.

Epiphanius.

Martii Decembri mensis desponsa

14.

Euodius.

Auctor.

Ratio.

Epiphanius.

insuper, & sex menses sequenti Maio, in quo velle videtur Epiphanius Virginem accepisse Iosephum; apud quem inquit, degisse menses alios sex, qui complentur 21. Nouembris: à quo die vsque ad 25. Martij, quo Virgo Christum concepit, subputantur quatuor menses, & quatuor dies, atque hoc die ex subputatione Epiphaniij, nata erat Virgo annos 14. sex menses, & 17. dies, sicque non 14. sed 15. anno concepit, peperitque Christum anno 16. inchoato per tres menses, & 17. dies. Ex quo vides, nec sibi constare Epiphanium, dum dicit Virginem anno 15. peperisse Christum: ex eius enim supputatione sequitur potius concepisse 15. & peperisse 16. anno; nec Euodio, & alijs, qui dicunt annos 11. traduxisse in templo, & anno 14. Iosepho traditam; quo ipso anno 25. die Martij concepit, ergo sequenti 15. peperit. Verior ergo est sententia Euodij, quæ dicit quatuor menses ante denunciationem traditam fuisse Iosepho Deiparam.

15 DECIMO QUARTO. **EVODIUS** ibidem. Siquidem trimula cum esset in templo est presentata, & ibi in sanctis sanctorum traduxit annos vndecim. **HIERONYMVS** in historia de ortu Mariæ. Itaque ad quartumdecimum annum peruenit. **GERMANVS** Archiepiscopus Constantinopolitanus, in oratione de oblatione Mariæ. Mansit autem de cetero in sanctis sanctorum, seu in templi penetralibus, vsque ad secundam ætatem. Tum Dei nutu, & consilio sacerdotum de ea datur, fors, & sorte eligitur Iosephus iustus. **ACTOR.** Siquidem Virgo nata est octauo Septembris die, à quo vsque ad octauum Decembris inueniuntur integri tres menses, sequitur desponsam Virginem, anno 14. per tres menses inchoato: & cum integrum compleisset annum decimum quintum, ab eo die, quo concepta est, nepe ab octauo Decembris: quo fortasse desponsata fuit Iosepho. Constat hoc, quod diximus numero. 2. in Encænijs actum esse de Virgine desponsanda.

16 AD CUSTODIAM. **EVODIUS** ubi supra. Iosepho ad custodiam est tradita. **ORIGENES** homil.

Mense Maio desponsata quis sentiat.

Refellitur.

Ætas Virginis desponsata.

Euodius.

Hieronymus Germanus.

Auctor.

Euodius.

Iosephus homil.

Origenes. homil. 6. in Lucam. Quare Deus cum semel Saluatorem iudicaret nasci ex Virgine, non elegit puellam, absque sponso, sed eam potissimum, quæ iam fuerat desponsata? & nisi fallor hæc causa est, debuit de ea Virgine nasci, quæ non solum sponsum haberet, sed ut Mathæus scribit, iam viro tradita fuerat; licet eam vir necdum nosset, ne turpitudinem Virginis habitus ipse monstraret, si virgo videretur utero tumenti: vnde eleganter in cuiusdā Martyris Epistola scriptum reperi, Ignatium dico Episcopum Antiochiæ, post Petrum secundum, qui in persecutione Romæ pugnavit ad bestias, principem seculi huius latuit virginitas Mariæ, latuit propter Ioseph, latuit propter nuptias, latuit quia habere virum putabatur. Et homilia prima, ex variis locis Mathæi. Quæ fuit necessitas, ut desponsata esset Maria Ioseph? nisi propterea quatenus hoc sacramentum diabolo celaretur, & ille malignus fraudis commenta aduersus desponsatā Virginem nulla penitus inueniret: vel ideo fuerat desponsata Ioseph, ut nato infanti, vel ipsi Mariæ curam videretur gerere Ioseph, siue in Aegyptum transiens, siue inde denuo veniens. Et infra. Ioseph vir eius: virum eum appellauit contra Iudæorum prauitatem, ut aduersus Virginem non sæuirent: propterea, & desponsata fuit ipsi Ioseph, ut supradictum est, si enim non fuisset desponsata Ioseph, omnium bonorum increduli, & inimici Iudæi lapidibus eam occidissent. **Eusebius** Emisenus sermone in vigilia Natalis Domini. Primum autem quærendum est, cur beata Maria desponsata fuerit? Multæ rationes reddi possunt: si enim virum non habuisset, nulla ei excusatio subuenire posset, ut quasi adultera non lapidaretur: melius ergo fuit, ut semper Virgo ad tempus non virgo putaretur, quam accusata secundum legem lapidaretur: indigebat præterea viri auxilio multis modis Virgo Maria, quia secundum Dei dispositionem in Betlehem paritura erat, & eam simul cum filio in Aegyptum fugere oportebat. **Basilius** de humana Christi generatione. Per desponsationem nuptiarum

rum initia expressa sunt; simul autem ut, & Ioseph domesticus puritatis Mariæ testis esset, & ne præterea calumnia toribus illa foret obnoxia, ut virginitatem commaculans sponsum habuit vitæ sanctæ custodem. Afferitur, & aliarario à quodam ex antiquis, ut Mariæ virginitas seculi huius principem diabolus lateret, nupta Ioseph, fuit, ut nuptiarum nomine suspensus facile deciperetur: Virgines namque in primis obseruabat, è quibus vnā parituram ex propheta cognouerat, dicente: Ecce Virgo concipiet, & pariet filium. **GREGORIVS** Nyssenus, oratione de sancta Christi Natiuitate. Deliberantes igitur in hanc sententiam diuinitus conuenerunt, ut eam cō nubij nomine cuiuspiam desponderent, qui tamen ad custodiam eius dumtaxat esset idoneus, ad hoc autem munus aptissimus inuentus est Ioseph. **AMBROSIVS** lib. 1. in Lucam, cap. 1. Ea potissimum electa est, ut Dominum pareret, quæ erat desponsata viro. Cur autē non antequam desponsaretur impleta est? Fortasse, ne diceretur, quod concepit ex adulterio; & bene vtrumque posuit scriptura, ut & desponsata esset, & virgo: Virgo ut expers virilis consortij videretur, desponsata ne temerata virginitatis adureretur infamia, cui grauis alius corrupte Ie videretur insigne præferre: maluit autem Dominus aliquos de suo ortu, quam de matris pudore dubitare: sciebat enim teneram esse virginis verecundiam, & lubricam famam pudoris, nec putauit ortus sui fidem matris iniuriis astruendam. Infra. Quid autem Iudæis, quid Herodi possit ascribi, si natum viderentur ex adulterio persequi? Quin etiā locupletior testis pudoris maritus adhibetur, qui posset, & delere iniuriā, & vindicare opprobriū, si non agnosceret sacramentum: quid quod etiam fides Mariæ verbis maior adsciscitur, & mediocri causa remouetur. Videtur enim culpam obumbrare voluisse mendacio innupta prægnas; causam autē menciendi in desponsata habuit, desponsata non habuit, cū coniugij præmiū, & gratia nuptiarum partus sit feminarum: non mediocris quoque causa est, ut virginitas Mariæ falleret principem mun-

Ignatius?

Greg. Nyss.

Ambrosius

di, qui cum desponsatam viro cereret, partum nō potuē
habere suspectum. Et libro de institutione virginis cap.
Epiphanius 6. eadem refert. **EPIPHANIVS** hæreli 78. Primum
quando Virgo tradebatur ipsi Ioseph, sortibus cogenti-
bus, ipsam ad hoc venire, nō tradita est ipsi ad coniunctio-
nem, si verum dicere oportet, sed propter legem quidem,
vir ipsius vocatus, iuxta consequentiam vero, ex Iudæorū
traditione ostenditur, quod non coniunctionis gratia ipsi
tradebatur Virgo, sed quo conseruaretur in testimonium
futurorum, quod non spuria dispensatio aduētus in carne
accessit, sed quæ testimonia haberet in veritate extra se-
men viri in Spiritu sancto dispensata in veritate. **CHRIS-
OSTOMVS** homil. 4. in Mathæum. Cuius tandem
rei gratia non antequam desponderetur Virgo concepit?
Vt videlicet mysterium interim, quasi obumbratum late-
ret, & vt virgo omnem prorsus occasionem malignæ suspi-
cionis effugeret. **AUTOR IMPERFECTI** in
*Autor im-
perfecti.* Mathæum, homil. 1. Ideo autem, & desponsata, & domi
habita, vt desponsatio ipsa fidelis esset, & fornicationis op-
probrium à matre repelleret, & virginittatis gratiam nasci-
turo Domino reseruaret: sic enim quia in domo sponsi pe-
perit, infideles Iudæi dixerunt, nonne hic est IESVS
filius Ioseph? Quanto magis si extra domū sponsi peperit
set, dicturi fuerant, nonne, hic est filius meretricis: nam
quemadmodum in ea, quæ in domo viri concepit intelli-
gitur conceptio maritalis, sic in ea, quæ extra domum cō-
cipit est suspecta conceptio: magis ergo voluit Dominus,
vt haberet mater eius maritalē suspicionem, quam for-
nicationis opprobrium pateretur. **HIERONYMVS**
Hieronym. Mathæi 1. Quare non de simplici virgine, sed de despon-
sata concipitur? Primum, vt per generationem Ioseph ori-
go Mariæ monstraretur: secundo, ne lapidaretur à Iudæis,
vt adultera: Tertio, vt in Aegyptum fugiens, haberet so-
latium: Martyr **IGNATIUS**, etiam quartam addidit
Ignatius. causam, vt partus, inquiens, eius celaretur diabolo, dum
eum putat non de virgine, sed de vxore generatum. Et li-
bro aduersus Heluidium. Si cui autem scrupulus commo-
uetur,

ueatur, quare desponsata, & nō potius sine sponso, siue vt
scriptura appellat, marito virgo cōceperit? Sciat triplicem
fuisse rationē, primo, vt per genealogiā Ioseph, cui Maria
cognata erat, origo quoq; Mariæ mōstraretur. Secūdo, ne
iuxta legē Moyfi, vt adultera lapidaretur à populo. Tertio
vt in Aegyptū fugiens haberet solatium custodis, potius
quā mariti. **AVGVSTINVS** lib. de sanct. virginitt. *Augustinus*
c. 4. Desponsata est viro iusto, nō violenter eblaturo, sed po-
tius contra violentos custodituro, quod illa iam vouerat.
DAMASCENVVS lib. 4. fidei. c. 15. Quia ergo obser-
Damasceus uabat virgines nostræ salutis inimicus in desponsationem
puella Ioseph à sacerdotibus traditur, vt nouus liber lite-
ras sciētī, nā desponsatio custodia. Virginittas erat, & virgines
obseruantis depulsio. **GERMANVS** Archiepiscop. *Germanus*
Cōstantinopolitanus, in orat. de oblatione Mariæ. Hanc
sanctā Virginitatem diuino consilio, ex tēplo Dei ab eius ac-
cipit sacerdotibus, ad inescandū mali auctore serpentem,
ne tamquā Virginitatem aggredereetur puellā ab omni labe alic-
nam, sed tamquā ad spōsam ad eā accederet. **BEDA** lib. *Beda*
1. in Lucam. c. 3. Multas ob causas saluator, non de simplici
virgine, sed de sponsa voluit nasci: primo videlicet, vt
per generationē Ioseph, Mariæ quoq; nasceretur origo:
deinde ne velut adultera lapidaretur à Iudæis, mallens
aliquos de suo ortu, quam de pudore dubitare parentis:
simul, & virginibus impudicis occasionē tollens, ne ma-
trem quoq; saluatoris dicerent, falsis suspicionibus infam-
matam: tertio vt in Aegyptum fugiens, & inde rediens
haberet solatiū viri, qui integerrimæ virginittatis custos
pariter, ac testis existeret: quarto ne partus eius diabolo
pateret, qui si eū de Virgine natū cognosceret, forsan qua-
si ceteris hominibus eminentiorē, morti tradere timeret.
THEOPHYLACTVS in 1. Mathæi. Quare Deus
permisit, vt ipsa desponsaretur, & omnino suspicionē daret
hominibus, quod cognosceret eā Ioseph? Vt haberet in ad-
uersis curatorē, nā hic in fuga eius in Aegyptum, curam
eius habuit, & seruauit eam: est & alia causa, vt lateret
diabolum; & propterea desponsata est: diabolus enim

cum audisset, quod Virgo vterum gereret, obseruabat Virginem; vt igitur deceptor decipiatur, desponsat femper Virginem Mariam. **EPIPHANIVS** presbyter Constantinopolitanus in vita Virginis. Sponsum Ioseph virginitatis suæ custodem accepit. **ANSELMVS** in primum Mathæi. Quare de spōla Christus Virgine voluit nasci? Multis de causis, vt scilicet per Ioseph generatio teneretur, & Maria ab infamia defenderetur, & ne de fornicatione dānata lapidibus obrueretur; & etiam vt haberet qui eam procuraret, & puerum, & eā in Aegyptū duceret & reduceret; & eius nutritius esset: denique est & alia principalis causa, vt diabolo partus Virginis celaretur, vt cum eam gravidam videret, à sponso, cui liceret, etiam in desponsationis tempore gravidam esse putaret. **RUPERTVS** lib. 1. in Mathæum. Id circo illam sponsum habere Spiritui sancto complacuerat, vt quomodo falsus fuit Saul cum vngeretur Rex Dauid, ita falleretur Herodes, siue habitans in Herode diabolus, in hoc sacramento regis Domini: ac si diceret in secretis suis, virum vnum de populo accipiat Virgo hæc, & sit ei desponsata, vt dum conceperit, & peperit dicat quia virum duxi, quia nuptias celebraui: atque ita sicut Samuelem, tunc liberauit immolatio vituli, quasi ob causam nullam aliam venisset in Bethlehem, ita Virginem hanc ab omni quæstione liberet existimatio carnalis commertij. **EUTHYMIUS** Mathæi 1. Quam ob causam non est imprægnata prius, quam desponderetur? Ne occideretur vtpote suspitione de ea habita, quod corrupta esset; cui enim persuadere potuisset cum viro se non esse congressam: propter hoc ergo post desponsationem, imprægnantur, vt verisimile sit ex viro concepisse, & ita periculum euadat: præterea, vt in necessariis habeat subministratorem, & procuratorem, eo maxime tempore, quo in Aegyptum fugiendum erat. Et Luc. 1. Desponsata erat Virgo, vt diabolum lateret Christi natiuitas, audierat enim prophetas annunciasse, quod esset à Virgine nasciturus, ideoq; virgines obseruabat, vt si quā in vtero gestare videret, circa hanc fraudulentiæ

dulentiæ suæ laqueos apponeret: placuit itaq; Deo vt Virgo, quæ in habitaculum suū segreganda erat, viro desponsata esset, vt hac relicta indesponsatas improbus ille obseruaret. **BERNARDVS** homil. 2. in Missus est. Mirū cur desponsata fuerit, non nuptura? Dic quæso, quis eam videns desponsatā, & gravidam, non potius diceret corruptam, quam virginem? Nō autem decebat hoc dici de matre Domini: tolerabilius vero, atque honestius fuit putari ad tempus Christum de coniugio fuisse natum, quā de fornicatione. Sed nō poterat, inquis, Deus apertū aliquod ostendere signū, quo videlicet fieret, vt eius nec ortus infamaretur, nec mater criminaretur? Poterat vtique; sed non poterat latere dæmones. Quod scirēt homines, oportebat autem à principe mundi, aliquandiu celari diuini consilij sacramentū, vt sicut diabolus prius seduxit feminam, & post modum virū per feminā vicit, ita prius à femina Virgine seduceretur, & post à viro Christo aperte debellaretur. Et infra. Necessario igitur desponsata est Maria quando per hoc, & à canibus sanctū absconditur, & à spōso virginitas comprobatur, & virginis tā verecundiæ parcitur, quā famæ prouidetur quid sapientius, quid dignius diuina prouidentia? vno tali consilio secretis cælestibus, & admittitur testis, & excluditur hostis, & integra seruetur fama Virginis matris. **AUTOR**, Ex his omnibus quæ hic, & num. 5. 6. 7. & 13. dicta sunt, constat, sacerdotibus his, qui tradiderūt Virginē Iosepho, manifestū fuisse ex diuino oraculo eā ob rem Iosepho traditā ad id munus electo, vt virginē eam, sicut Deo se consecrarat, custodiret, ac curā eius haberet, eiq; in omnibus prospiceret: at Dei id præcipientis fines fuerūt hi omnes, quos sancti patres assignarunt: inter quos vnus erat, vt diabolo celaretur sacer factus; hoc est vt Origen. & Ambros. & quidā alij insinuarunt, vt diabolo etiā scienti gravidā Virginē, & non ex homine, præcluderetur via ad intentandā necem Virgini, ne fœtus cū illa periret; nā si absq; sponsatione conciperet facile suaderet Iudæis, vt illam interficerent; at sponsata, difficile; nemo enim crederet nō de Ioseph fuisse cōceptum:

Bernardus

Auctor

Sacerdos
ex diuino
oraculo Iosepho traditū
Virgini.Multas ob
causas virgo desponsata.

ceptum: tum etiam vel sic suaderet Iudæis Virgine illam matrem vere esse Mariæ, & ita impediretur nostra redemptio, dū nullus Iudeorum filium eius odio prosequeretur, atq; ita nō interficeretur: si enim cognouissent, ait Ambr. eo loco, numquā dominum maiestatis crucifixissent, hoc est, numquam me redimi Domini morte fecissent. Fefellit ergo pro nobis, fefellit vt vinceret; vel certe partus Virginis celatus est diabolo virtute diuina, ne studiosior esset in Virgine speculada, quāuis natura sua id posset facile cognoscere: constat enim ex August. 3. de Trinit. c. 7. & 8. de monem virtute diuina à multis impediri, quæ posset.

17. INITO CONIUGIO. MATAEVS cap. 1. 18. Cum esset desponsata mater eius Maria Ioseph, ante quam conuenirent, inuenta est in vtero habens de Spiritu sancto. Ioseph autem vir eius. Et v. 12. Ioseph fili David noli timere accipere Mariam coniugem tuam. LVCAS cap. 1. 26. Missus est Angelus Gabriel ad Virginem desponsatā viro, cui nomen erat Ioseph. AMBROSIVS lib. 2. in Luc. cap. 1. Nec te moueat quod frequenter scriptura coniugem dicit, non enim virginitatis ereptio, sed coniugij testificatio, nuptiarū celebratio declaratur: denique quā non accepit nemo dimittit; & ideo qui nolebat dimittere fatebatur acceptam. Et lib. de institut. virgin. cap. 6. Desponsata viro coniugis nomen accepit, cū enim initiatur coniugium, tunc coniugij nomen adsciscitur; nō enim defloratio virginitatis facit coniugium, sed pactio coniugalis; denique cum iungitur puella coniugium est, non cum virili admixtione cognoscitur. AVGVSTINVS lib. 2. de consensu Euangelistarum cap. 1. Non est fas, vt Ioseph ob hoc à coniugio Mariæ separandum Euāgelista putaret, quod nō ex eius cōcubitu, sed virgo pepererit Christum; hoc enim exemplo magnifice insinuat fidelibus cōiugibus, etiā seruato pari cōsensu posse permanere, vocariq; cōiugiū, nō permixto corporis sexu, sed custodito mentis affectu. Et li. de nupt. & corrup. c. 11. Absit vt inter illos vinculū coniugale rūpatnr, imo firmitus erit, quo magis ea pacta secū inierint quæ charius, cōcordiusq; seruan-

Coniugium
verum fuit
inter Ioseph
& Mariā.
Ambros.

Lucas.
Ambros.

Augustin.

seruata sunt, non voluptariis corporum nexibus, sed volū-
tariis affectibus animarū: cur ergo nō coniuges, qui ex cō-
sensu concūbere desinunt, si manserunt coniuges Ioseph,
& Maria, qui concūbere nō ceperunt. AUCTOR. Quod
autem multi ex sanctis patribus affirmant Virginem des-
ponsatam Iosepho, non nuptam; & Iosephū sponsum non
maritum fuisse, vt Abdias in vita Bartholomæi lib. 6. histo-
riæ Apostolicæ, Ioseph, ait, desponsatā, verum minime nu-
ptam Mariam virginem habebat; & Origenes homil. 17. in
Lucam. Porro quod asserunt eam nupsisse post partum, vn-
de approbent nō habet. Et hom. 1. in diuersos, de hinc in-
uenta non congrue putatur ab ipso beato Ioseph sancto,
& iusto, qui pene licentia maritali, licet eā non continge-
ret, futuræ tamen, vt putabatur, vxoris, omnia nouerat. Et
infra, Si tibi vxor nominatur, si desponsata tibi habetur,
non tamen tibi vxor est. Hilar. cano. 1. in Mathæum, quo
tiescumq; de vtroq; fit sermo, mater potius Christi, quia
id erat, non vxor Ioseph est nuncupata, quia nō erat. Epi-
phan. hæres. 78. Accepit Mariā, velut etiā Euangelium ha-
bet; desponsa enim, inquit, Maria, & nō nupta. Hierony.
Math. 1. Non ab alio inuenta est, nisi à Ioseph, qui pene li-
centia maritali futuræ vxoris omnia nouerat. Et aduersus
Heluidiū frequenter, cū Euangelista dicit, antequā conue-
nirent, proximum nuptiarū tempus ostendit, & in eo iam
rem fuisse, vt quæ prius sponsa fuerat, esse vxor inciperet.
Et infra. Mariæ autem, quam putatus est habuisse, custos
potius fuit quā maritus. Chrysost. homil. 4. in Mathæum,
nec vero nomen Virginis memorasse contentus, addidit,
coniugē, haud ita vocaturus, si corrupta fuisset: cōiugis au-
tem nomine sponsam intellexit. Et infra. Copulat non in
fœdus solenne coniugij, sed in consortium cōmunis habi-
taculi. Bernard. homil. 2. in Missus est, mirū, cur desponsa-
ta fuerit, non nuptura? & infra, virū nominat, nō quia ma-
ritus, sed quod homo virtutis erat, vel potius quia iuxta
alium Euangelistā, non vir simpliciter, sed vir eius dictus
est, merito appellatur, quod necessario putatur; debuit er-
go vir eius appellari, quia necesse fuit reputari, sicut & pa-

Num Ma-
ria dicenda
sit nupta Io-
sepbo.
Auctor.
Virgine non
nuptam Io-
sepbo, quæ
accipiendū.
Abdias.
Origenes.
Hilarius.
Epiphanius
Hieronym.
Chrysostom.
Bernardus.

ter Saluatoris non quidē esse, sed dici meruit, vt putaretur esse; nec vir ergo matris, nec filij pater extitit quamuis certa, & necessaria dispensatione vtrumq; ad tempus, & appellatus sit, & putatus. Similia dicunt Cyrillus Ierosolymit. cateche. 12. Gregor. Magnus hom. 26. in Euāgelia, Theophyl. & Euthym. Math. 1. Hoc ergo dictū, in quo dissentire sancti videtur, sic est intelligendū; quod attinet ad rationem contractus initi, & ad pactiois cōiugalis vinculum perfectissimū fuisse coniugium, & matrimonium, vt dixerunt Ambros. & August. & vere Iosephum virum, coniugem, ac maritum appellari Mariæ: ipsamque nuptam, coniugem, & vxorem Iosephi: & eo maxime quod, vt ait Augustinus lib. 1. de nuptiis, & concup. cap. 11. Omne nuptiarum bonum impletum est in illis parentibus Christi, proles, fides, & sacramentum; prolem cognoscimus ipsum Dominum Iesum: fidem, quia nullum adulterium; sacramentum quia nullum diuortium; solus ibi nuptialis concubitus non fuit. At si consideremus accidentariam huius contractus perfectionē, quæ consistit in copula, quia hæc non fuit in illo coniugio reperta; & quia in communi vsu sponsæ iam corruptæ, & matres factæ coniuges, vxoresque vocantur, ideo sancti patres summopere cauerunt, ne his appellationibus existimaretur Virgo humano modo mater facta; quod sponsæ nomen maxime ostendit, quod Virgini desponsatæ conuenit, nūquam vsque ad nuptiarum celebritatē corrupti permissæ: q̄ inferius, ex more scripturæ, verum esse ostendemus. Hac ratione vere dixit Bernardus eadem ratione fuisse Ioseph virum Mariæ, qua fuit pater Christi; quia sicut putabatur Christi pater, ita putabatur ex Virgine Christum genuisse.

Obiectio.

Quod si ulterius inquiras, si verū fuit coniugium inter Mariā, & Iosephum, quomodo excusari potest à crimine Maria, quæ cū castitatem vouisset, consensit in cōiugium illud? Siquidem, virginitatē vouentibus non solū nubere, sed velle nubere danabile est? Dicendū excusari maxime; nā matrimonium contrahere illum, qui castitatē vouit, propterea danabile est, quod exponit se certo periculo vortum

fran-

frangendi per copulam: qui ergo non fuerit in hoc periculo, sed certus potius conseruandā mutuo castitatē, nō peccabit. Itaq; si nulla adhibita explicita cōditiōe deseruanda castitate contrahat, verū facit matrimonium; si certus de nō habenda copula, sanctum. Et hoc modo cōtraxit Virgo certa diuino oraculo Iosephum sponsum nō consumaturū matrimonium; sed ad cetera omnia ministranda coniugē futurum. Sunt tamen qui existiment ante annunciationem, non fuisse ratū matrimonium, inter Ioseph & Mariā, desponsam tantum virginē, vt post ratum facerent cōiugium, quod Luc. 1. ad desponsatā dicitur Angelus missus, ea vero promissa tantum dicitur, nō tradita. Verū de ea re dubitari nō debet, cum ex eo loco, & Luc. 2. ascendit Ioseph in Bethlehē, vt profiteretur cū Maria desponsata sibi vxore; & ex illo Math. 1. Cum esset desponsata mater Iesu Maria Ioseph; colligatur certum, verum initum matrimonium inter Ioseph, & Mariam; vnde, & subiecit Angelus, Ioseph fili Dauid: noli timere accipere Mariam coniugem tuam: nomen enim desponsatæ illis in locis non pro promissa tantum, sed pro coniugata vsurpatur, quæ nondum tamen ad vsum peruenerit coniugalem.

18 NAZARETHAM. LVCAS cap. 1. 26. Missus est Angelus Gabriel à Deo in ciuitatē Galileæ, cui nomen Nazareth, ad Virginem desponsatā viro, cui nomen erat Ioseph, de domo Dauid, & nomen Virginis Maria. HIERONYMVS in historia de ortu Mariæ. Igitur nuptiarum iure de more celebrato, Virgo Domini Maria ad domum parentum suorū in Galilæam reuersa est. AUCTOR. De reditu Virginis è Ierosolymis Nazaretham, vbi eam Angelus inuenit, non potest dubitari: & traditam consanguineis, & conciuibus; qui post celebratum festum in Galilæam reuertebantur satis est & rationi, & historię filo consentaneum?

19 ET IN DOMO. HIERONYM. in hist. de ortu Mariæ. Virgo autē Domini Maria ad domū parentum suorū in Galilæa reuersa est. Et lib. de locis Hebraicis. Nazareth viculus in Galilæa, iuxta montē Tabor, vnde & Dominus

I 4

noiter

noster Iesus Christus Nazarenus vocatus est, habetq; Ecclesiam in loco, quo Angelus ad beatam Mariam Euangelizaturus intrauit; sed & aliam ubi dominus est nutritus. **ILLEFONSVS** sermon. 5. de Mariæ Assumptione. Vt humano vsu loquamur, ubi erat corpore quando Angelus à Deo mittebatur ad eam? utique in domo parentum. **BEDA** de locis sanctis, cap. 16. Nazareth muros non habet, sed magna edificia, duasque grandes Ecclesias, vna est in medio ciuitatis super duos fundata canchos, ubi quondam fuerat domus, in qua Dominus nutritus est infans; altera vero est Ecclesia, ubi domus erat, in qua Angelus ad beatam Mariam venit. **AUCTOR.** Iosephus non videtur domum aliquam hactenus habuisse Nazarethæ, quod in ea ad hoc usque tempus non habitavit, quoniam Bethlemites erat, ut iam diximus nu. 8. unde colligitur Mariam constitutam in domo sua, quæ ei iure hereditario, defunctis parentibus, seruabatur à cognatis. In hac domo Angelus lætum illud nuncium annunciauit, ex hacque egressa est ad Elisabetham, & inde post tres menses reuersa est in domum suam, non in domum Iosephi. Quod vero patres mox referendi plane affirmant Virginem Iosepho tunc traditam, & in domo eius habitasse, quam sit certum iam iam explicamus.

20 BETHLEHEMVM. HIERONYMVS, in historia de ortu Mariæ. Igitur nuptiarum iure de more celebrato, ipse quidem in Bethlehem recedit ciuitatem, domum suam dispositurus, & nuptiis necessaria procuraturus. **IOANNES** Chrysostomus in imperfecto, in Mathæum homilia prima. Sicut historia quædam non incredibilis, nec irrationabilis docet, quando gesta sunt, quæ refert Lucas, Ioseph absens erat. Nec enim conueniens est putare præsentem Ioseph, introisse Angelum ad Mariam, & dixisse quæ dixit, & Mariam respondisse, quæcumque respondit, si concedamus Angelum potuisse intrare ad eam, & loqui plane; confestim Mariam abiisse in montana cum festinatione, & introisse in domum Zachariæ, & saluasse Elisabetha, & mansisse

Illefosus.

Beda.

Auctor.

Iosephus domo carebat Nazareth.

Iosephus re dist Bethlehemum. Hieronym. Chrysost.

fuisse cum ea mensibus tribus, possibile non fuit, præsentem Ioseph, quia necesse erat ut absentationis eius, & mansionis diutinæ requireret causas. **AUCTOR.** Grauis hic se se offert difficultas, ex qua historiæ Euangelicæ ad virginem spectantis magna ex parte veritas elucebit: nunc Iosephus statim post initum Ierosolymis matrimonium, virgine remissa Nazaretham, Bethlehemum redierit, tempus ibi nuptiarum celebrandarum expectaturus, an potius ipsemet virginem reduxerit Nazaretham, ibique in propria secum domo habuerit usque ad nuptiales solennitates? Communis hæc est patrum sententia, statim ab inito coniugio, Iosepho virginem traditam, & mox Nazaretham ab eo deductam, ibique in propria domo custoditam; sic Euodius apud Nicephorum lib. 2. historiæ cap. 3. Ioannes Chrysostomus homil. 4. in Mathæum; Auctor imperfecti in Mathæum hom. 1. Germanus Patriarcha Constantino-poli. oratione de oblatione Mariæ; Epiphanius Presbyter Constantinopoli. in vita virginis, Bernard. homil. 2. super Missus est, Euthymius in primum Math. Nicephorus lib. 1. historiæ cap. 8. ducti sunt hi auctores ad hoc asserendum, primo consuetudine quadam inueterata, quam diuina cuncta Iudæis obseruatam; & colligit eam Chrysostom. homil. 43. in Genesim, ex Genesis. 19. ex historia Loth, qua erat in vsu, ut à die desponsationis usque ad tempus nuptiarum sponsi sponsæ traderentur custodiendæ, ut earum ipsi eo pudicitiam seruarent studiosius, quò sibi ipsi fideliores existerent. Secundo, quia si aliud effectum fuisset non id commodi ex hoc sacro matrimonio conficeretur Deus, quod nitebatur, nempe ut dum concepisset virgo in domo sponsi Ioseph, Iosephi esse existimaretur conceptus, & non ex fornicatione habitus, si non nupta concepisset videretur: cogimur ergo affirmare etiam ante solennes nuptias fuisse virginem sub custodia Iosephi.

Certioribus alii conuicti rationibus in ea sunt sententia, ut existiment Iosephum post initum matrimonium rediisse Bethlehemum patriam suam, tempus nuptiarum

Auctor. Num Ioseph Nazarethæ rediisset virginem?

Communis sententia.

Euodius.

Chrysost.

Auctor imp.

German.

Epiphani.

presby.

Bernard.

Euthym.

Niceph.

Consuetudo.

Prima ratio

Chrysost.

Secunda ratio.

Altera sententia.

certior.

spectaturum, & necessaria paraturum ex more, nec profectum Nazaretham vsque ad reditum virginis ex uisitatione Elizabethæ, quando inuenta est à Iosepho habens in utero. Sunt autem eorum rationes huiusmodi. Prima, quia Iosephus Bethlethemo oppido propinquo uenerat Ierolimam, inscius de futuro matrimonio; nec ulla ratio cogebat, ut relicta omnino patria, & re sua familiari, ad ignotam terram imparatus abiret, Nazaretham uidelicet, non prope distantem. Secunda, quia si cum uirgine abiisset, non potuit cum ea habitare vsque ad solennitatem nuptiarum ex ueteri Iudæorum consuetudine, variis ex scriptura animaduersis exemplis comprobata, vsq; ad Christum, qua erat consuetudo, sponsas ante multum tempus desponderi solitas, & interim permanere in parentum domibus, aut tutorum, donec per nuptiarum solennitatem sponsi traditas accepissent; numquam enim vsq; ad nuptias, nec custodiendæ sponsis permittebantur; & hoc est quod uocat scriptura, sponsam accipere sponsum, & iura post initum uerbis contractum solenniter, rei emptæ possessionem, aut hereditatem adire; quod nisi per solennem traditionem, & nuptiarum celebrationem non fiebat. Hanc consuetudinem, quoniam diuersa est ab ea, quam in usu fuisse Iudæis dixerunt patres pro superiori sententia citati, noue scripturæ sanctæ testimoniis, & exemplis confirmabimus. Primum, ex Genes. 19. 8. dixit Loth, habeo duas filias, quæ necdum cognouerunt uirum, educam eas ad uos. Et uersu. 14. egressus itaq; Loth locutus est ad generos suos, qui accepturi erant filias eius, surgite, & egredimini de loco isto: cumq; esset mane cogebant eum angeli dicentes, surge, tolle uxorem tuam, & duas filias, & apprehenderunt manum eius, & manum uxoris, & duarum filiarum, eduxeruntq; eum. Ex hoc loco constat duas filias Loth iam desponsatas fuisse duobus illis generis, ut etiam aduertit Ambros. lib. 1. de Abraham cap. 6. maritos uocans, & Chryso. hom. 43. in Genesim, unde morem illum colligit, & tamen extra domum habitasse vsque ad acceptionem, siquidem egressus est de domo, ut eos moneret de fuga, & nec noctu, nec mane domi erant; insuper

Ratio prima.

Ratio secunda.

Sponsa non tradebatur sponsi vsq; ad solennitatem nuptialem.

Accipere sponsam quid uocat scriptura.

Primum testimonium.

Ambros. Chryso.

per & uirgines erant filiarum, & generos uocat, qui accepturi erant filias suas, hoc est, solenniter per nuptias in possessionem earum uenturi, ut eis iam tamquam uxoribus ueretur. Secundo, Genes. 24. Rebecca sponsa iam facta, ducta est ad Isaac, qui introduxit eam in tabernaculum Saræ matris suæ, & accepit eam uxorem; hoc est, solenniter nuptias celebrauit, & possessionem eius accepit usu matrimoniali. Tertio, Gene. 29. desponsata est Rachel Iacob pro seruitute septem annorum, quibus finitis, ait, da mihi uxorem meam, quia iam tempus impletum est, ut ingrediar ad illam; qui (Laban) uocatis multis amicorum turbis ad conuiuium, fecit nuptias, & uespere Liam filiam suam introduxit ad eum, & infra. Imple hebdomadam huius copulæ, & hanc quoq; dabo tibi pro opere, quo seruiturus es mihi septem annis aliis. Ac quieuit placito, & hebdomadam transacta Rachel duxit uxorem. En vsq; ad nuptias nec data sponsam à patre sponso, nec acceptam; unde vsque ad nuptias non fiebant extra parentum potestatem, nec sponsis mittebantur. Quod autem asserit de hebdomada copulæ, hoc est, ut autem August. & Eucherius questionibus in Genesim, consuetudinem fuisse Iudæis septem diebus nuptias celebrare, ut constat ex Sansonis nuptiis, Iud. 14. sic enim iuuenes facere consueuerat. Quarto, Genes. 38. 2. & accepta uxore ingressus est ad eam; ergo aliud erat accipere per solennitatem à congressu. Quinto, Deuter. 20. 7. dicitur, quis est homo, qui despondit uxorem, & non accepit eam, vadat & reuertatur in domum suam, ne forte moriatur in bello, & alius homo accipiat eam. August. questionibus in Deut. q. 31. accepit, duxit uxorem, declarat, & Ioseph. lib. 4. Antiqui. c. 8. præter hos, inquit, qui desponsata uxore, nondum eam domum duxerunt, ne harum rerum desiderio sibi parentes, seruantes se relictis uoluptatibus, in gratiam uxoribus, parum fortiter gerant. Philo. lib. de fortitudine, edicitur enim, ait, ut si quis edificauit domum, nec dum immigrauit in eam; siue plantauit nouam uineam opera sua, necdum aduenit tempus uindemiæ; siue sponsam habeat uirginem, necdum celebrauit nuptias, abstinere à militia. Sexto, Deuteronom. 22. v. 23. Si puellam uirginem despon-

Secundum testimonium.

Tertium testimonium.

August. Eucher.

Quartum testimonium.

Quintum testimonium.

August.

Iosephus.

Philo.

Sextum testimonium.

desponderit vir, & inuenerit eā aliquis in ciuitate, & concubuerit cum ea, lapidibus obruetur vir, quia humiliavit uxorem proximi sui & cetera. GREGOR. Epistola ad Mauritium Imperat. & refertur 27. quæstione 2. cap. qui desponsatam; & illud, ait, in Deuteronomio, si quis cuiuslibet hominis desponsatam puellam in agro, vel in quolibet loco opprefferit, vel adduxerit in domum suam, moriatur, quia uxorem proximi sui violauit, non quæ iā vxor erat, sed quæ à parentibus vxor fieri debebat: ex quo colligitur sponsas sub cura parentum fuisse, à quibus vxores fieri debebant, hoc est, vsque ad nuptias, non sub cura sponsorum; quod explanat Philo. lib. de specialibus legibus, si quis, inquit, post epulum nuptiale cum puella non maritali affectu, sed tamquam cum meretrice libidinis causa congressus calumniose vertat se ad occulta crimina, dicendo à se deprehensam non virginem, vocetur vniuersus senatus, & adsint etiam accusatæ parentes communem causam acturi; in tali enim controuersia, quando de castitate corporis quæritur non imminet periculum soli filix, sed etiam eius curatoribus, non modo quia vsque ad suum tempus non custodierunt natæ pudicitiam, verum quia vitiatam ab alio desponderunt pro virgine. Ecce ad parentes, tutoresque spectabat vsq; ad nuptias etiam desponsatæ puellæ virginitatem custodire, non ad sponso. Septimo Iudicum. 14. Sanson despondit sibi Philistæam, & post aliquod tempus venit pater eius, & fecit filio suo Sanson conuiuium, sic enim iuuenes facere consueuerant, & omnes conuocauit ad nuptias celebrandas per septem dies: hoc est illud, quam quæso vt mihi accipiatis uxorem, & hanc mihi accipite; & vsque ad acceptionem non habitauit cum ea, quo vsque iratus, remisso mulieri nuncio res suas sibi habere iussit; ac ita dimisit eam, vt constat etiam ex Iosepho lib. 5. Antiquitatum c. 10. Octauo Tob. 6. 18. dixit angelus Tobie, tu autem cum acceperis eam, ingressus cubiculum, per tres dies continens esto ab ea, Tobias autem despōdit sibi Saram, Tob. 7. & post desponsationem, celebratis soleniter nuptiis, accepit

Gregor.

Philo.

7. Testimo.

Iosephus.

8. Testimo.

accepit eam, & statim secū deduxit in domum patris sui. Nono. 1. Machab. 9. 37. habetur, post hæc renunciatum est Ionathæ, & Simoni fratri, quia filii Iambri facerēt nuptias magnas, & ducunt sponsam ex Madaba filiam vnus de magnis principibus; & ecce tumultus, & apparatus multus, & spōsus processit, & amici eius, & fratres eius, obuiā illis cū tympanis, & musicis, & ramis multis quā historiam Ioseph. lib. 13. Antiquit. c. 1. sic refert: eodē tēpore nunciatum est Ionathæ, & Simoni fratribus, quod Amarei filii celebraturi essent nuptias, & adducturi sponsam ab oppido Gabatha, filiam illustis cuiusdam inter Arabas, eāq; puellam introducendam cum pompa sumptuosa, & splendida, vt vero in conspectum venit sponsus cum virgine & amicorum comitatu, vt fieri solet in nuptiis, coorti ex insidiis omnes ad vnum interfecerunt. Ecce morem deducendi sponsam in domum sponsi, & exeundi illi obuiā, quem Christus in illa parabola Math. 25. repetiuit, tamquam vsu communi frequentem, cū decem virgines, quæ comitabantur sponsam exierunt cū lampadibus obuiam sponso, cū quo intrauerunt ad nuptias: quæ consuetudo etiā gentilibus frequens fuit, vt constat in Statio in Epithalamio stellæ & violantilæ: & multis aliis, quæ adducit Neapolitanus Alexander lib. 2. Genialium dierū c. 5. & super eū Tiraq. Ex quibus omnibus certo certius colligitur eam fuisse Hebræis consuetudinem, vt ante nuptias sponsa nō traderetur spōso, nec ad custodiam. Hoc enim vel parentū erat munus, vel tutorū: in nuptiis vero tradi solitā, & inde deduci in sponsi domū. Et hoc significauit angelus Math. 2. cum Iosepho dixit, noli timere accipere Mariā coniugē tuā. Tertia, quoniā aliqui ex patribus indicant virginem quidem habitasse in domo parentū suorum, Iosephum autem in separata domo vel cognatorum, vel conductā; sic Eusebius Emisēnus sermone in vigilia natiuitatis, & Anselm. in primum cap. Math. vnde frequenti sponsam visitatione vna cum parentibus custodiret. Adnitar probare nec in vrbe Nazarethā propter hanc rationem degisse; quia pro cōperto haberi debet Iosephū nihil

Nonnum te-
simonsum.

Iosephus.

Christus mo-
minat præ-
dictæ cōsue-
tudinis.

Statius.

Alexan.
Tiraquell.
Conclusio.Ratio ter-
tia.Euseb.
Anselm.

nihil nouisse eorum, quæ cum angelo tractauit Maria, nec de eius discessu in domum Zachariæ, nec de his, quæ dicta sunt ab Elizabetha, & gesta in eius domo, donec post reditum nocte admonitus ab angelo est Math. 2. de fœtu dato diuinitus; quod ita esse probamus satis superq; infra cap. 6. num. 8. & 10. & cum nisi gratia sponsæ ad urbem Nazaretham abiisse credatur, quod non esset eius patria, & ea causa cessaret, profecto & rationi, & fidei satis consonum est non fuisse in vrbe Nazareth tunc Iosephum, sed Bethlehemi, donec tempus accederet nuptiarum. His igitur rationibus mihi persuadeo veram esse historiam de ortu virginis supra adductam, Chrysofomi etiam auctoritate probatam.

*Historia de
ortu virgi-
nis vera.
Chrysof.
Ad priorē
rationem.
Ad p. s. s.
virem.*

Quoniam vero ad priorem superioris sententiæ rationem satis responsum est; posteriori satis faciemus dicendo, satis prouisum fuisse famæ, & honori virginis, quod Elizabethæ reuelatum est mysterium, & domui eius vniuersæ declaratum, & inde ad ceteros cognatos delatum: tum etiam postea dum reuelatum est Iosepho, apud quæ iam non bene audiebat sponsa; eius enim erat eam deferre, si adultera putaretur. Verum hoc adhibito remedio tam certi, & iusti innocentia virginis, & cælestis, testes mysterii satis erant, ut eam omni periculo liberarent, eiusq; honori consulere; præsertim cum iam virum Iosephum cum ea deinceps habitantem vi dissent, nihil erat cur suspicarentur malum, qui non tam curiose alienam sponsam speculabantur; maxime cum non liceret sponso Iosepho congregi cum sponsa, ut dicunt Tertullianus, Chrysofomus, & Augustinus infra relati cap. 6. numero. 12. ac proinde nec sic cõtegeretur fœtus domestica Iosephi habitatione.

(.?.)

*Congressus
interdicitur
sponsis vsq;
ad nuptias.
Tertullia.
Chrysof.
August.*

G A-

GABRIEL VIRGINI

conceptionem filii Dei annunciat.

Cap. V.

CUM quartus iam mēsis ageretur, ex quo desponsa fuerat Maria Iosepho, missus est à Deo 2 Gabriel 3 Archangelus ad virginem in Nazareth a ciuitate Galilææ tunc degentem, ut cum ea ageret de re seculis omnibus optatissima: erat autē dies, in quo tam magnifica legatio obita est, 4 Martii mensis vigesimus quintus. Gabriel ut demandatum munus rectius obiret, spectabilem 5 viri formam assumens, ingressus ad eam est 6 in cubiculo suo diuinis de more vacantem, atque noua hac forma salutandi sibi attentā reddens, Aue, inquit, gratia plena, omniumque supernaturalium donorum copia referta, quibus altissimi summam beneuolentiam promeruisti, Dominus tecum est, singulari hoc te amore prosequens, ut sola inter omnes mulieres omnis benedictionis genere replearis. Illa videns ab Archangelo insolito 7 modo sibi honorem exhiberi, seq; ab eo tam magnifico sermone salutari, turbata est, & quæ nā esset isthæc tam præter

COB

consuetudinem viri salutatio, tacita mente cogitabat. Sed Deiparanymphus, cum eam aspiceret virgineo pudore suffusam, & praetimore cogitabundam, ut hunc illi timorem adimeret, proprio eam nomine compellans, noli, inquit, metuere, Maria, quia tam eximiam gratiam à Deo consecuta es, qua arctissimo tibi eum amore deuinxisti, ut te in illam virginem elegerit, quae ante multa secula ab 8 Isaiâ prænunciata est, & à te iam diu expectata. Ecce enim concipies in utero tuo, & paries filium, & vocabis nomen eius Iesum: hic erit quidem magnus, & filius altissimi vocabitur, & dabit illi Dominus Deus solium Davidis patris eius, & regnabit super familiam Iacob, quam sibi comparabit, in æternum; & regni eius nullus adueniet finis. His Mariæ animus tranquillior redditus, dubitationem unam explicari sibi summisse petit, ut liberior facta absque ullo culpæ timore possit assentire. Doceri, inquit, volo 9 quomodo conceptura sim, & paritura filium, cum, Deo ipso excitante, meam iam dudum ei virginitatem consecrauerim; & propterea Iosephus, ipsius Dei nutu sponsus mihi delectus est ad custodiam tantum, non autem ad filios procreandos. Adhæc respondens angelus, ait, de

tuo

tuo proposito seruando ne sis sollicita, quia non is fœtus opera viri concipiendus est, diuinum id totum erit opus; nam Spiritus sanctus cœlitus illabetur in te, & summa Dei patris potētia tibi mox aderit; atque idcirco sanctum id, quod ex tanti opificis manu prodibit, vocabitur, ac re ipsa erit filius Dei: & ecce, quò magis confirmaris, Elizabetha 10 cōsobrīna tua, senio iam pene confecta, concepit filium, & hic est sextus mensis, ex quo illa concepit, quæ per opprobriū sterilis ab omnibus dicebatur; neque enim quicquam est hominibus existimatum impossibile, quod Deo non sit factu per facile. His angeli verbis satis de re omni instructa Maria, iam fide plena, & ad obediendum promptissima, breui hoc, ac modestissimo responso suum assensum exprimes, ecce, inquit, ancilla sum Domini, ad omne illius obsequium paratissima, fiat in me secundum verbum tuum. Ac 11 cōfestim, ò stupendum miraculum, Dei patris adfuit omnipotentia, & Spiritus sancti efficacis operatio superuenit, qua mirifica virtus Mariæ attributa est, ut 12 absque vlla carnis voluptate, sed cum multa, sancta, & spiritali delectatione, tantum virginei, ac purissimi

13 sanguinis suppeditauerit, quantum hu-

K

mano

mano corpori formando sufficeret: quod sub eodem 14 momento & coagulatum est, & in masculinum efformatum, & anima rationali perfectissime informatum, & verbi Dei personæ artissime unitum, atque ita, verbum caro factum est. 15 Quam vero copiosa charismatum dona fuerint tunc virgini iam matri collata, referre nemo potest. Functus sua tam feliciter legatione cœlestis paranymphus, vale virgini, ac matri Dei summa cum gratulatione dicto, ab ea discessit, & ad eum, a quo missus fuerat, regressus est.

Testimonia.

Mense 4. d
desponsatione
facta est
Annuncia-
tio.

Euodius.
Auctor.

Hierony.

VARTVS. EVODIVS in cœmentariis suis, & in epistola quâ lumē in scripsit, post Petrum ōntiochię Episcopus, apud Nicephorum lib. 2. hist. c. 3. Deinde vero sacerdotum manibus Iosepho ad custodiã est tradita, apud quẽ cum menses peregisset quatuor, ab angelo Gabriele lætum illum accepit nuncium. **A**UCTOR. Vetusti huius patris auctoritas, si ex fide refertur à Nicephoro, sufficere debet, ut hæc quatuor mensium enumeratio vera habeatur, quãvis historia de ortu Marię aliud innuere videatur, sic enim habet. His vero diebus, primo scilicet aduētus sui in Galilæã tẽpore, missus est ad eam angelus Gabriel à Deo. Et infra. Ioseph à Galilæa in Iudæã veniẽs desponsatam sibi virginẽ vxorẽ ducere intẽdebat; Iã nãq; tres fluxerãt menses, & quartus instabat ex eo tẽpore, quo sibi desponsata fuerat. Quibus verbis satis plane ostendit statim post initũ coniugiũ, & postquã aduenit virgo Nazarethã, missum angelũ ad eam: nam transactis tribus mensibus, quos

apud

apud Elizabetham est cõmorata, & domũ reuersa, inuẽta est in vtero habẽs de Spiritu sancto à Iosepho, tunc Bethlehem redeũte. Quã historiam, si admiserimus, dicemus cognatos virginis cum aliis venisse Ierosolymã ad celebrandum pascha 14. luna Martii; & tunc quidẽ matrimonium virginis cum Iosepho initũ, & eo confecto ductã virginem Nazarethã: & 25. Martii die statim securo nuncium accepisse cœleste, & cõcepisse Christũ. Estq; satis vero simile. De sententiã vero Epiphaniũ, qui sex menses post desponsationẽ id factum refert, ut desponsatio facta fuerit mense Maio, nõ Decẽbri, ut indicat Euodius, nec Martio, ut historia prædicta, diximus iam c. 4. n. 15. Si enim sex menses, quos dicit mansisse cum Iosepho virginem, intelligat ad complendum annum 12. ex quo oblata fuit, bene: si autẽ vsq; ad Christi cõceptionẽ, falso: quia illi perueniunt vsq; ad 21. Nouembris, quo puella est oblata; at virgo cõcepit quarto post mense, die 25. Martii. Quare Euodii sententiã amplectamur propter tanti viri auctoritatem.

2 GABRIEL. HIERONYMVS de nominibus Hebraicis ex Luca. Gabriel, confortauit me Deus, aut fortitudo Dei, vel virtus mea Deus. **PROCLUS** Archiepiscopus Constantinopol. in Ephesina Synodo ad Nestorium verba faciens. Reuerere nomen Archangeli, qui nuncium illum apportauit Marię, qui Gabriel est appellatus, dictus Gabriel, id est, Deus & homo, Geber enim homo, El, Deus, nomine ipso significans nuncium, quem apportat, quoniam is, quem euangelizat Christus Deus & homo erat oriturus, nomenclatura ipsa miraculum significat. **GREGORIVS** hom. 34. in Euang. Ad Mariam Gabriel mittitur, qui fortitudo nominatur, illum quippe nunciare veniebat, qui ad debellandas aëreas potestates humilis apparere dignatus est. **BEDA** lib. 4. in Lucam c. 3. Idcirco angeli priuatis nominibus cẽsentur, ut significetur per vocabula etiam in operatione quid valeant, cum ad nos aliquid ministraturi veniunt, apud nos etiam nomina à ministeriis trahunt. Ad Mariam ergo virginẽ Gabriel mittitur, qui Dei fortitudo nominatur, illum

K 2 quippe

Vin.
desponsata
tẽpore pas-
chali.
Epiphanius
explicatur.

Gabrielis
nominis e-
thymologia
Hieronym.
Proclus.

Gregor.

Beda.

quippe nunciare veniebat, qui ad debellendas aëreas potestates, humilis apparere dignatus est. **THEOPHYLACTIVS** Archiepiscopus Bulgariae in primum Lucq. Disce autem quod Gabriel, si quis interpretatur, idem est, quod homo Dei. Merito igitur cū nasci voluit Deus homo, missus est Gabriel, hoc est, homo Dei. **BERNARDVS** hom. 1. super missus est. Non arbitror hunc angelū de minoribus esse, qui qualibet ex causa crebra soleant ad terras fungi legatione, quod & ex eius nomine palam intelligi datur, quod interpretatum fortitudo Dei dicitur. Et infra. Nec discordat nomen à nūcio, Dei quippe virtutem Christum, quem melius nunciare decebat, quā hunc; quem simile nomen honorat, nam quid est aliud fortitudo, quam virtus? non autem dedecens, aut in congruū videatur Dominum, & nuncium cōmuni censerī vocabulo, cum similis in utroq; appellationis, non sit tamen vtriusq; similis causa, aliter quippe Christus fortitudo, vel virtus Dei dicitur, aliter angelus. Angelus enim tantū nūcupatiue, Christus autē etiā substantiue. Christus Dei virtus, & dicitur, & est, quæ forti armato, qui suū atriu in pace custodire solebat, fortior superueniens, ipsum suo brachio debellauit; & sic ei vasa captiuitatis potēter eripuit: Angelus vero fortitudo Dei appellatus est, vel quod huiusmodi meruerit prærogatiuā officii, quo eiusdē nunciaret aduentū virtutis; vel qui virginē natura pauidā, simplicē, verēcundā, de miraculi nouitate ne expauesceret confortare deberet, quod & fecit, ne timeas, inquiens, Maria? **AUCTOR.** Gabriel nomē est cōpositum à Gueber vir, fortis, robustus, hinc est illud Ierem. 31. semina circumdabit Gaber virū, à virtute, & fortitudine, ita dictus; & cum affixo, Gabri, vir meus, & nomē Dei El, quod fortē significat. Idē ergo est quod vir meus Deus, aut virtus mea Deus, aut fortitudo mea Deus fortis, quo facile innuitur expositio Procli Archiep. Constant. q. idē sit ac si dicatur, homo meus Deus, id est, Deus factus est homo, vt vnus ē nobis. **3 ARCHANGELVS. IRENEVS** Lugdu. Episcopus lib. 5. aduersus Valentinum cap. 21. Danieli angelus Gabriel

Theophy.

Bernard.

Auctor.

Nominis Gabrielis ratio.

Archangelus sui Gabriel.

Ireneus.

Gabriel exolutionem visionū fecit, hic autē est archangelus Demiurgi; & hic idē Mariæ Euangelizauit manifestū aduentū, & incarnationē Christi. **ATHANASIVS** in *Arbana* Euangeliū de sanctissima Deipara. Emissum esse archangelū Gabriele à Deo in Nazareth. Et infra. Cū igitur diuersa sit à voce archangeli hypostasis verbi, & subsecutus archangelus ad eā dixit, ne timeas. Et lib. 4. ex variis scripturæ locis ad Antiochum q. 12. sola sancta Deipara virgo nudā essentiā Gabrielis archageli, vt est, contemplata est. **AMBROSIVS** lib. 1. de Spiritu sancto c. 7. Vides quia *Ambros.* & plenitudinē, & fiducia dat spiritus, cuius operationem archangelus nūciat Mariæ, dicens, Spiritus sanctus superueniet in te. **AVGVSTINVS** serm. 14. de natali Dñi, *Augustin.* qui est 18. de tēpore. Ignaro sponso meo Ioseph venit ad me quidā magnus Christi paronymphus, nō Patriarcha primus, aut Propheta egregius, sed Gabriel ille archangelus, facie rutilās, veste coruscās, ingressu mirabili, aspectu terribili; visitauit & perturbauit me, salutauit, & grauidauit, dixitq; mihi Ave gratia plena. **LEO** Magnus serm. 2. de *Leo Magn.* natiuitate. Auctor in carne nascenti Deus est, testante archangelo ad virginē Mariā, quia Spiritus sanctus superueniet in te. **GREGORIVS** Magnus homil. 34. in Euangeliā. *Greg. Mag.* Hinc est quod ad Mariā virginē non quilibet angelus, sed Gabriel archangelus mittitur; ad hoc quippe ministeriū summū angelū venire dignū fuerat, qui summū omnium nunciabat. **ANDREAS** Cretensis Archiepiscopus *And. Cret.* Ierosolymitanus in oratione de annunciatione. Vnī igitur ex præstātoribus angelis mandat vt mysteriū exequatur. Solet utiq; Gabriel in Dei mysteriis minister adhiberi, vt patet in Daniele. Et infra. Hæc ipse secū archangelus. Et, quo internuncio hæc gesta sunt? archangelo Gabriele, qui ab altissimo missus re admirabilem nunciauit. **ISICHIVS** homi. 2. de Deipara. Iure proculdubio omnis grati animi lingua salutatur virginē, & Deiparā, ac pro viribus Gabrielē agelorum principē imitatur. **IOANNE S** *Isidori.* Damascenus oratione de dormitione Deiparæ. Hanc autē omni ex parte beatam, quæ aures inclinauit Dei verbo, &

repleta fuit operatione spiritus, & per archangeli hymnū spiritualem, & patris voluntate, absque voluptate, & viri coniunctione concepit omnia implentem Dei verbi personā; & apposite peperit absq; doloribus, & tota Deo fuit vnita, quomodo mors deuorauerit? **ANTIPATER** Bostrorū Episcopus oratione de sancto Ioanne Baptista. **Bernard.** Ortū tuū attulit archangelus. **BERNARDVS** serm. 1. super missus est. Non arbitror hunc angelum de minoribus esse, qui qualibet ex causa crebra soleant ad terras fungi legatione, quod & ex eius nomine palam intelligi datur, quod interpretatum, fortitudo Dei dicitur, & quia non ab alio aliquo forte excellentiori se (vt assolet) spiritu, sed ab ipso Deo mitti perhibetur. Propter hoc ergo positum est, à Deo. Vel ideo dictū est à Deo, necui vel beatorum spirituum suū Deus antequā virgini reuelasse putetur consilium, excepto dumtaxat archangelo Gabriele, qui vtiq; tantæ inter suos inueniri potuit excellentiæ, vt tali & nomine dignus haberetur, & nuncio. **GEORGIVS** Cedrenus in compēdio historiæ. Elapsis sex mēsisibus princeps angelorum Gabriel ei apparuit, & Maria digresso archangelo. **AVCTOR** Diuini Dionysii cap. 13. de cælesti Hierarchia, sententia, quam sequitur Gregorius homil. 14. in euāgelia, ceteriq; omnes, satis debet esse, vt credamus Gabrielē nō esse de summis ordinibus, qui numquā mittūtur, esse tamen principē inter archangelos. **Martii 25.** **4 MARTII 25.** **ATHANASIVS** in lib. 4. ad Antiochū Principē q. 17. Quare vicesimo quinto die mensis Martii in vtero virginis clausus habitare cœpit Christus, & Deus noster veniēs in terrā? responsio, quia eadē die in mūdi principio Deus creauit Adam; hinc est quod in hoc ipso mense omnes arbores, & herbæ, animalia itē ad proferendum fructum, & ad liberos procreandos commouētur, tamquam à Deo hoc tēpore creata sint. **D. IOANNES** Chrysostomus Archiepiscopus Constantinopolitanus homi. in primū Lucæ de natiuitate Ioānis Baptistæ. Post sextum mensem conceptionis Ioānis, qui est octauo calendas Octobris, sextus mensis Martius principiū anni, quia

Antipater.

Bernard.

Cedren.

Auctor.

Dionys.

Gregor.

Martii 25.

facta est annu-

ciatio.

Athanas.

Christus eod-

em concep-

tus die, quo

creauit mū-

dum.

Chrysost.

quia princeps & primarius omniū ipso mēse cōceptus, & passus est. Ex die igitur cōceptionis Ioānis octauo calendas Octobris vsq; octauo calēdas Aprilis, quādo angelus Gabriel ingressus est ad Mariā, & salutauit eā. Conceptus est ergo Dñs noster octauo calēdas Aprilis, mēse Martio, qui est dies Paschæ passionis Dñi, & conceptionis eius, in qua enim die cōceptus est, in eadē & passus. **AVGVSTINVS** lib. 4. de Trinitate c. 5. Ipsa perfectio corporis Dñi tot diebus ad partū perducta cōperitur, sicut à maioribus traditum suscipiens Ecclesiæ custodit auctoritas. Octauo enim calēdas Aprilis cōceptus creditur, quo & passus. Ita monumento nouo quo sepultus est, vbi nullus erat mortuorū positus, nec ante nec postea, congruit vterus virginis, quo conceptus est, vbi nullus feminatus est mortaliū. Natus autē traditur octauo calēdas Ianuarias. Ab illo ergo die vsq; ad istū cōputati ducenti septuaginta & sex reperiuntur dies, qui senarium numerū quadragies sexies habent; quo numero annorum templum ædificatū est, quia eō numero senariorum corpus Domini perfectum est. Et lib. 3. contra Iudæos cap. 5. Octauo calendas Aprilis conceptus Christus creditur, quo & passus, natus autem creditur octauo calendas Ianuarias. Et sermone. 18. de natiuitate Domini, qui & 22. de tempore. Denique ex hodierno, dies accepit incrementū, & augmēta sumit cursus sui, qui electus ad gloriam Dei noscitur, conceptus est enim equinoctio verno, & natus est solstitio hiberno: & qua die est cōceptus in vtero virginis, in ipsa resurrexit ab inferis cū gloria passionis: & in conceptu tamen, & in natiuitate eius dies accepit incrementū, & nascente vera luce, lucis, & diei augmētatur officiiū. **BEDA** lib. 1. in Lucam c. 3. Mensem sextū Martiū intellige, cuius vicesimo & quinto die Dominus noster, & conceptus traditur, & passus: sicut & vicesimo quinto mensis Decēbris natus. Et lib. de tēporibus c. 47. **CALENDARIVM** Græcorū. Martii 25. die annūciatio virginis Deiparæ dñæ nostræ. **ADON** Treuirensis Archiepiscopus in Martyrologio. Octauo calēdas Aprilis, apud ciuitatem Galileæ Nazareth Annunciatio

Christus eod-
dem mense
et die pas-
sus est, quo
conceptus.

Augusti.

Christus cō-
ceptus, &
passus eodē
die.

Christus eod-
dem quo cō-
ceptus die
resurrexit.

Beda.
Christus cō-
ceptus, &
passus eodē
die.

Calend. Re-
man.

Adon.

Zachar. dominica. ZACHARIAS Episcopus Chrisopoli. lib. 1. in vnum ex quatuor cap. 3. Mensem sextum Martiū intellige cuius vigesimo quinto die Saluator traditur, conceptus, & passus. *Geor. Cedr.* GEORGIUS Cedre. in cōpendio histor. Res acta est primi qui est Martius, mensis die 25. prima, & septimanæ, & lunæ die. *Rupertus.* RVPERTVS Abbas lib. 3. de diuinis officiis cap. 19. Superius iam dictum est, dominica nocte Christum natum fuisse, videlicet vt qua die dixit Deus, fiat lux, & facta est lux, eadem die vera nobis lux in tenebris oriretur. Addere nunc libet & illud, quod hic idem mirabilis plastes noster, qui, vt dictū est, dominica nocte natus est, feria sexta conceptus est: nā si superius scriptos illius anni quinq; concurrentes vni Aprilis regulari adiicias, fiunt sex, cum autem sexta feria mensis Aprilis incipit, profecto octauo calendas Aprilis sexta nihilominus feria habetur, quando dominicam annunciationem habemus. Igitur pium atq; pulchrum ordinem, prouidamque dispositionem in hoc salutis nostræ opifice mirantes veneramur, qui die, qua veterem formauit Adam de limo terræ, nouum sibi reformare cœpit hominem de vera carne virginis Mariæ, eadem nihilominus die redempturus mortis passione.

Christus eodē die, quo homo creatus, & passus. 5 VIRI FORMAM. AMBROSIVS lib. 2. in Lucam cap. 2. trepidare virginum est, & ad omnes viri ingressus pauere, omnes viri affatus vereri, & 1. lib. officiorum cap. 18. Hic pudor primus in ipso cognitionis ingressu Domini matrem commendat legentibus, & tamquam testis locuples dignam, quæ ad tale munus eligeretur adstruit; quod in cubiculo; quod sola; quod salutata ab angelo tacet, & mota est in introitu eius; quod ad virilis sexus speciem peregrinam turbatur aspectus virginis. Et lib. 2. de virginibus in principio. Denique & Gabriel eam vbi reuisere solebat inuenit, & angelum Maria quasi viri specie mota, trepida quasi non incognitum, audito nomine recognouit; ita peregrinata est in viro, quæ non est peregrinata in angelo, vt agnoscas aures religiosas, oculos. *Hierony.* secundos. HIERONYMVS Epistola. 7. ad lætam.

Imitatur

Imitatur Mariam, quam Gabriel solam in cubiculo suo reperit, & ideo forsitā timore perterrita est, quia virum, quem non solebat, aspexit. Et Epistol. 22. ad Euitochium de custodia virginitatis, versus finem. Propone tibi beatā Mariam, quæ tantæ extitit puritatis, vt mater Domini esse mereretur; ad quam cum Angelus Gabriel, in viri specie descendisset, dicens: Ave gratia plena, dominus tecū, consternata, & perterrita, respondere non potuit, numquam enim à viro fuerat salutata. Denique nuncium discit, & loquitur, & quæ hominem formidabat, cum Angelo fabulatur intrepida. AVGVSTINVS sermone 14. de natiuitate Domini. Nam ignaro Ioseph sponso meo venit ad me quidam, vt supra num. 3. PETRVS Chrisologus sermone 140. Quid est quod personam videt, & de sermone turbatur? Quia venerat Angelus blandus in specie, fortis in bello, mitis in habitu, in sermone terribilis, humana proferens, diuina repromittens. Vnde & Virginem, quā leuiter visus sollicitauerat, nimium turbauit auditus, & quam missi præsentia parum moueret, concussit toto pondere mittentis auctoritas. LAURENTIVS Iustinianus sermone de Annunciatione Mariæ. Lætus paralympus effectus pro officio, exhilaratus pro gratia, pro obsequio expeditus, insolito fulgore vestitus, in humana effigie descendit ad Virginem.

6 IN CUBICULO. BARTHOLOMAEVS *In cubiculo inuenitur ab Angelo Maria.* Apostolus, apud Abdiam lib. 8. historiæ Apostolicæ. Huic subito in suo cubiculo clausæ splendens sicut sol Gabriel Angelus apparuit: quæ cum terrore percussa hoc visu expauescit, ait ad illā Angelus, noli timere. EVSEBIUS *Bartholomeus.* Emissenus in explicatione Euangelij de Annunciatione. Non enim in plateis erat, nō in publico morabatur, intus *Euseb. Emissenus.* erat, in penetralibus sola sedebat, nec tamē sola tantum exercitu circumscripta. AMBROSIVS lib. 2. *Ambrosius.* in Lucam cap. 2. Discant mulieres propositum pudoris imitari, sola impenetralibus, quam nemo virorum videret solus Angelus reperiret; sola sine comite; sola sine teste, ne quo de genere deprauaretur afflatu, ab Angelo salutatur.

tur. Et lib. 1. officiorum, cap. 18. Quod in cubiculo, quod
 sola & cetera, ut supra num. 5. & lib. 2. de virginibus. Hæc
 ad ipsos ingressus Angeli, inuenta domi, in penetralibus,
 sine comite, nequis intentionem abrumperet, nequis ob-
 streperet: nec enim comites femina desiderabat, quæ bo-
 nas comites cogitationes habebat: quin etiam tibi sibi mi-
 nus sola videbatur cum sola esset, nam quemadmodum sola,
 cui tot libri adessent, tot archægeli, tot prophetæ? denique
 & Gabriel eam, ubi reuifere solebat, inuenit. **HIERO-**
NYMVS in 7. Isaia. Ecce virgo concipiet. Ergo Alma,
 non solum puella, vel virgo, sed cum epitali virgo abscondita di-
 citur, & secreta, quæ numquam virorum patuerit aspectibus,
 sed magna parentum diligentia custodita sit. Et in histor. de
 ortu Mariæ. Ingressus ad eam, cubiculum quidem, ubi mane-
 bat, ingente lumine perfudit. **ANDREAS** Cretenfis
 Archiepiscopus Ierosolymitanus, in orat. de Annunciat.
 Mariæ. Quamobrem Gabriel diuina iussa facessens ad Vir-
 ginem deuolauit, cumque Nazarethæ peruenisset, ad domicu-
 lam consistit, & cogitabundus, atque hæsitans hæc se cum ipse,
 ut arbitror, volutabat. Quomodo quæ mihi à Deo mandata
 sunt perficere aggredior? Celeriter in thalamum introeam,
 & animam Virginis perturbabo? fores ne pulsem? quo pa-
 tto cum id non sit Angelorum proprium, ostium aperiã?
 At mihi vel ostio clauso licet ingredi. Tum domum pe-
 tit, & ad thalamum in quo Virgo habitabat, accedens, sen-
 sira ad fores appropinquauit, cumque iam esset intus mi-
 ti voce Virginem alloquens. Aue (inquit) gratia plena.
BEDA lib. 2. in Lucam cap. 3. eadem quæ Ambrosius
 dictus in primum Luca. **BERNARDVS** homilia 3.
 super missus est. Quo ingressus ad eam? Puto in secreta-
 rium pudici cubiculi, ubi illa fortassis clauso super se os-
 tium orabat patrem in abscondito: solent Angeli astare ora-
 tibus, & delectari in his, quos vident leuare puras manus
 in oratione: holocaustum sanctæ deuotionis gaudent se
 offerre Deo in odorem suauitatis. Mariæ autem orationes
 quantum placuerint in conspectu altissimi, Angelus indi-
 cauit, qui ingressus ad eam, tam reuerenter salutauit. Nec
 fuit

fuit difficile angelo per clausum ostium penetrare ad abdi-
 ta Virginis, qui utique ex subtilitate substantiæ suæ, hoc ha-
 bet in natura, ut nec seris ferreis eius arceatur ingressus,
 quocumque eum suus impetus ferat. Suscipiendum igitur non
 est quod apertum inuenit Angelus ostium Virginis, cui
 nimirum in proposito erat hominum fugere frequentias, vi-
 tare colloquia, ne vel orantis perturbaretur silentium, vel
 continentis castitas tentaretur: clauserat itaque etiam illa hora
 suum super se habitaculum virgo prudentissima, sed homi-
 nibus, non Angelis: proinde, & si ad eam potuit intrare
 Angelus, sed nulli hominum facilis patebat ingressus.

7 MODO. ORIGINES homil. 6. in Lucam. Id
 quod ait, Kecharitomeni, Aue gratia plena, ubi in scriptu-
 ris alibi legerim, non recordor: sed neque ad virum istius
 modi sermo est, salue gratia plena, soli Mariæ hæc saluta-
 tio seruabatur; si enim scisset Maria, & ad alium quempiam
 similem factum esse sermonem. (habebat quippe legis
 scientiam, & erat sancta, & prophetarum vaticinia quoti-
 diana meditatione cognouerat) numquam quasi peregrina
 eam saluatio terruisset. **AMBROSIUS** lib. 2. in
 Lucam. Maria salutationem Angeli verebatur, erat cogi-
 tans cum verecundia, quia pauebat cum prudentia, quia
 benedictionis nouam formulam mirabatur, quæ num-
 quam lecta est, nusquam ante comperta; soli Mariæ hæc
 saluatio seruabatur. Bene enim sola gratia plena dicitur,
 quæ sola gratia, quam nulla alia meruerat, confe-
 quuta est, ut gratiæ repletur auctore. **SOPHRO-**
NIVS sermone de Annunciatione Virginis. Non
 simplex fateor, vel consueta fuit ista saluatio, sed om-
 ni admiratione digna, siquidem venerationis fuit delat-
 tio, oblatio muneris, famulatus obsequij. **BEDA**
 in Lucam. Maria salutationem Angeli verebatur, erat
 enim cogitans qualis esset hæc saluatio, & ideo cum ve-
 recundia, quia pariebat, cum prudentia, quia benedictio-
 nis nouam formulam mirabatur, quæ numquam lecta est, nus-
 quam ante comperta. **PETRVS** [Damianus serm. 3. de
 Natiuitate Mariæ. O nouum, & inauditum angelicæ saluta-
 tionis

Angelus of-
tium clauso in-
greditur.

Saluatio
in solita.
Origines.

Ambrosius.

Sophronius.

Beda.]

Damianus.

tionis obsequium, plenam appellat gratia, quia ipse in eam descendebat, per quem omni mundo collata est gratia, BERNARDVS serm. 2. de Annuntiatione Virginis. Iniungitur noua legatio Angelo Gabrieli, & nouam virgo professa virtutem, noue salutationis honoratur obsequio; antiqua excluditur maledictio mulierum, nouam noua mater accipit benedictionem. LAURENTIUS Iustinianus, sermone de Annuntiatione Virginis. Merito Angelus ad Virginem mittitur, vt nouam gratiam noui partus, noua salutatione differeret. **AUCTOR.** Hæc saluatio duplici ex capite singularis est, & soli Mariæ competens: primo ex angeli sensu, quem externis gestibus, & nutibus honorificis ostendit: quia enim videbat illam virginem adeo gratam Deo, vt eam sibi in matrem elegisset, non poterat, non externo habitu, etiam egregium id quod mente concipiebat, significare, vnde Græce dicitur quæ idusa: cū vidisset turbata est in sermone eius, quo insinuaturo viso etiam Angelo turbatam, quod asseruerunt sancti num. 5. allati. Secundo, quia verbum illud Kecharitomeni, sua significatione, quid singulare complectitur; eo enim Lucas expromere voluit significatum Syri verbi Rehimita, quo vsus est Angelus, idem enim est, ac acceptissima, gratiosissima. Quod totum significat verbum Græcum, præsertim absque articulo positum, non esse hanc feminam gratiosam vna, aut altera gratia, sed omni modo: nam hanc esse vim huius verbi sine articulo, docet Grammaticus Appollonius, lib. 1. de syntaxi, & Epiphanius heresi 9. contra Samaritas. Vnde heresi 78. ad finem: ea, ait, diximus patrocinantem Kata Panta Kecharitomeni, per omnia gratiosæ, velut Gabriel dixit: Aue gratiosa, Dominus tecum. Quia vero nihil gratiosum est, & acceptum, nisi iuxta gratiæ, ac virtutum magnitudinem, inde est, vt merito Virgo, quæ per omnia gratiosa erat Deo, gratia plena, omnique charismatum genere dicatur referta.

8 ISAIAS. ISAIAS cap. 7. Et adiecit dominus loqui ad Achaz dicens: Pete tibi signum à Domino Deo tuo, in profundum inferni, siue in excelsum supra: & dixit Achaz,

*Iustinianus**Auctor.**Saluatio duplici ratione singularis.**Appollonius**Epiphanius**Gratiosa cur Maria.**Isaias de Virginis conceptu.*

Achaz; non petam, & non tentabo Dominum: & dixit, audite ergo domus Dauid, numquid parum vobis est molestos esse hominibus, quia molesti estis, & Deo meo: propter hoc dabit Dominus ipse vobis signum: Ecce Virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emanuel. MATHÆVS cap. 1. Hoc autem totum factum est, vt impleretur quod dictum est à Domino per Prophetam dicentem: Ecce virgo in vtero habebit, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emanuel, quod est interpretatum, nobiscum Deus. AVGVSTINVS serm. 5. de natali Domini. Reuolue Maria prophetam lectionem: neque enim te scientia potest præterire librorum, quæ ipsam plenitudinem paritura es prophetarum: recole in libro Isaie Prophetæ Virginem quæ legisti, & gaude quia tu esse meruisti: tu tibi præsignata es virgo; tu ecce concipies in vtero, non de viro, sed de Spiritu sancto, & grauida eris, & in corrupta manebis, paries filium, & virginitatis non patieris detrimentum.

9 QUOMODO. GREGORIUS Nyssenus Episcopus, in oratione de humana Christi generatione. Audi pudicam virginis vocem, quomodo erit mihi istud, quoniam virum non cognosco, & cetera vt supra cap. 3. num. 16. AVGVSTINVS lib. de sancta virginitate cap. 4. Ipsa quoque virginitas eius gratior, & acceptior, quia non eam conceptus Christus viro violaturo, quam conseruaret, ipse præripuit, sed priusquam conciperetur iam Deo dicatam, & de qua nasceretur elegit. Hoc indicant verba, quæ sibi factum annuncianti Angelo Maria reddidit, quomodo, inquit, fiet istud, quoniam virum non cognosco, quod profecto non diceret, nisi Deo Virginem se ante vouisset. Et cetera vbi supra. Et homil. 14. de natiuitate. Quomodo fiet istud, vt graue sciam ex pudico, & castissimo marito, quoniam virum penitus non cognosco, desponsata sum homini iusto, si cum illo non conuenero, vnde erit quod generabo? Sed si poterit fieri, vt concipiam intacta, & generem clausa, indica modum, & paratum inuenies cor meum, omnibus enim modis exopto me ego Deo

*Marius.**Augustinus**Votum suum proponit Angelo Greg. Nys. Augustin.*

Deo meo, ut habeam prolem, & non perdam pudorem.
BEDA homil. in Euangeliū Missus est. Quomodo fieri potest ut concipiam, pariamque filium, quæ in castimonia virginitatis vitā conlumare disposui. **SIMEON** Metaphrastes, in oratione de vita & dormitione Mariæ. Audi puram vocem Virginis, Angelus partum annunciat, & illa adhæret virginitati, & neque potest Angelo non credere, nec discedit ab his, quæ statuerat. Est mihi, inquit, prohibita cum viro consuetudo: quomodo erit mihi hoc, quoniam virum non cognosco? & cetera ut supra. **ANSELMVS** homil. Intrauit IESVS in quodam castellum. Si cuiilibet virgini desponsatæ in animo suo disponētī nūbere diceretur, filium habebis, non miraretur, nec interrogaret, quomodo istud fieret; utpote quæ se desponsatam, & in proximo nupturam seiret, & à viro gravidari vlti naturæ speraret: hoc autem non immerito mirata est Maria, & quomodo fieret quod promittebatur scicitatur, quoniam, quamuis desponsatam, tamen se numquam nupturam, nec virū cognituram certo sciebat. **BERNARDVS** ferm. signum magnum. De cetero sane, & virginitatem carnis, & propositum virginitatis, & ipsius quoque; propositi nouitas euidenter illustrat, quod videlicet in libertate spiritus, legis Mosaicæ decreta transcendens, illibatam Deo corporis simul, & spiritus sanctimonia vovuit: probat enim propositi inuiolabile fundamentū, quod tam constanter promittenti filium Angelo respōdit: quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? Et ferm. 4. de Assumpt. Mariæ. Si rerum precia de raritate pensamus, quæ prima in terris angelicam proposuit ducere vitam, su per omnes est: Quomodo, inquit, fiet istud quoniam virum non cognosco? Immobile propositum virginitatis, quod nec, Angelo filiū promittente, aliquantulū titubauit: quomodo fiet istud? nec enim eo modo, quo fieri solet in ceteris virum penitus non cognosco, nec filij desiderio, nec spe prolis. Et homil. 4. super missus est. Quomodo fiet istud? Non dubitat de facto, sed modū requirit, & ordinē, nec enim quærit an fiet istud, sed quomodo, quasi dicat,

Beda.

Metaphras.

Anselm.

Bernardus.

dicat, cum sciat Dominus meus testis conscientia meæ, votum esse ancillæ suæ, nō cognoscere virū, qua lege, quo ordine placebit ei, ut fiat istud? Si oportuerit me frangere votum, ut pariam talem filium, & gaudeo de filio, & doleo de proposito, fiat tamen voluntas tua: sin vero Virgo concipiam, virgo & pariam, quod utique si placuerit ei im possibile non erit, tunc scio vere; quia respexit humilitatem ancillæ suæ. **AUCTOR**. Vtū cōmunis est, non tantum, scripturæ sacræ, sed etiā linguis aliis, metonimicos, nomine actionis, præsertim cum negatur, intelligi facultatem ad agendum, siue secundū naturam, siue secundum mores: nam cum dicitur, non mæchaberis, non furtum facies, perinde est, ac si diceret, non licet tibi mæchari, aut furtum facere. Vnde Genes. 39. 9. quod Hebraice dicitur: Quomodo faciam hoc malum, & peccare in Deum? Vulgatus vertit: quomodo ego possum hoc malum facere? Similiter Genes. 37. 1. Hebraicum, & caligauerant oculi eius à videndo, vertitur, & videre non poterat, & v. 20. quomodo tam cito inuenisti, vertitur, quomodo tam cito inuenire potuisti? Et vulgo de cæco dicitur, non videt, pro non potest videre, defurdo, non audit, pro non habet facultatem ad audiendū: & hoc in verbo cognosco est manifestum, Genes. 27. 23. & non cognouit eum, id est, non potuit cognoscere, quia pilosæ manus similitudinem manibus expresserant, Psalm. 91. 7. Vir insipiens non cognoscet, & stultus non intelliget, hoc est, non poterit cognoscere, nec intelligere. Deuter. 34. 6. Non cognouit homo sepulcrum eius, vsque in præsentem diem, pro non potuit cognoscere. Ierem. 18. 9. Præuum est cor hominis, & inscrutabile, & quis cognoscet illud, pro, quis poterit cognoscere. Hac simili ratione dixit Virgo, quoniam virum non cognosco, hoc est, nō possum cognoscere, quia voto sibi id interdixerat: vnde certior facta nō opus esse viri, sed Diuini Spiritus, qui conseruaturus erat virginitatem, assensit.

10 **CONSOBRINA**. **AUCTOR**. Erant Maria, & Elisabeth duarum sororum filia, Anna, & Esmeria, ut diximus supra cap. 1. numero 11. Præterea enim nihil in parti-

Auctor.

Actio per facultate ad agendum solet accipi.

Non cognosco pro non possum cognoscere.

Auctor.

particulari de hac cognatione tradunt sancti; tantum affirmant consuetum fuisse misceri tribum regiam cum sacerdotali, atque ea propter Elisabeth, quamuis esset de filiabus Aaron, potuit esse cognata Beatæ Virginis Mariæ, vnde huic iuxta duos modos Maria cognata erat ipsi Elisabeth, nam hæc duæ tribus solæ cõiungebantur inter se, regia sacerdotali, & sacerdotalis regię, dixit Epiphanius hæresi 78.

Epiphanius

Conceptus
diuinus sta-
tim post as-
sensum.
Anastasius

II CONFESTIM. ANASTASIVS Papa ad Ursinum in fragmento, quod habetur 2. tomo conciliorum ante Concilium Aruernense. Dignatus est post consensionem sanctæ Virginis, cum dixit ad Angelum: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum, ineffabiliter sibi ex ipsa ædificare templum, & statim sibi vniuit, quod non coæternum de sua substantia è cælo detulit corpus, sed ex massa nostræ substantiæ, hoc est, ex Virgine hoc accipiens, & sibi vniens, non Deus verbū in carnem versus est, neque vt phantasma apparens, sed inconuertibiliter, & incommutabiliter suam conseruauit essentiam, & primitias nostræ naturæ sibi vniuit. AVGVSTINVS serm. 2. de Annunciatione. Noli morari virgo, nuncio festinanter responde verbum, & suscipe filium, da fidem, & senti virtutem: ecce, inquit, ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Nec mora, vertitur nunciatus, & virginalem thalamum ingreditur Christus; efficitur subito prægnans beata Dei genitrix, & cuncta per secula prædicatur felix, concepit mox diuinitatem verbū, virilis ignara cõsortij. GREGORIUS li. 18. Moral. cap. 17. Nunciante Angelo, & adueniente spiritu mox verbum in vtero; mox intra vterum verbum caro, & manente incommutabili essentia, quæ est ei cum patre, & cū sancto spiritu eoæterna, assumpsit intra virginea viscera, vnde, & impassibilis pati, & immortalis mori, & æternus ante secula, temporālis posset esse in fine seculorū, & per ineffabile sacramentum conceptu sancto, & partu inuisibili secundum veritatem vtriusque naturæ, eadem Virgo, & ancilla Domini esset, & mater. BASILIVS Seleucia

Augustin.

Greg. Mag.

Basil. Seleucia.

ciæ Episcopus in oratione de Deiparæ Annunciatione. Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum; nec mora, diuinæ conceptionis miraculum in vtero Virginis confectum fuit. DAMASCENVS lib. 3. fidei orthodoxæ, cap. 2. Post consensum sanctæ Virginis, Spiritus sanctus superuenit in eam, iuxta sermonem Domini, quem dixerat Angelus instruens eam, & virtutem diuinitatis verbi susceptiuam præbuit, simul autem, & generatiuam, & tunc obumbravit ei Dei altissimi in sua subsistens hypostasi sapientia, & virtus filius Dei, patri consubstantialis, velut diuinum semen, & construxit sibi ipsi ex castis, & purissimis sanguinibus carnem animatam anima rationali, & intellectuali, primitias nostræ conspersio nis, non cum semine, sed conditorio opere per Spiritum sanctum. RVPERTVS lib. 1. de operibus Spiritus sancti, cap. 9. Vbi bene credula mentem suam, & os suum aperuit, vt diceret: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuū, mox iuxta dictum Angeli, Spiritus sanctus superueniens in eam per apertas fidei ianuas, se se infudit. Quo autem se se infudit? nimirum in sacrarium pudici pectoris, deinde in templū sacri, & incorrupti vteri, in domum pectoris vt prophetissam faceret, in vterum vt matrem faceret. EUTHYMIUS Luca 1. Discessit ab ea Angelus, simul ac iam per verbum suum conceperat. AVCTOR Quod sanctorū multi, vt Petrus Episcopus Alexandrinus in Concilio Ephesino, & refertur in Calcedonenli act. 1. sub titulo Nicenæ synodi fides, Chrysost. in Liturgia. Petrus Chrysologus serm. 1. de Annunciatione, Athanasius serm. de Virgine Deipara, Andreas Cretenis, serm. de Annunciatione, Petrus Damianus, sermo. 1. de Natiuitate, affirmāt post angelicam salutationē, Ave Maria, Dominus tecum, statim verbum Dei assumpsisse in vtero Virginis naturā humanam, idque esse, dominus est iam tecum; explicari eos oportet de integro Angeli sermone locutos, vsque ad Virginis assensum, nā & post hæc verba, Dominus tecū, Angelus de futuro locutus est, ecce concipies; quia reuera nondū conceperat. Idq; patet

Damasceus.

Rupertus.

Euthymius
Auctor.

Petrus. Ale.

Chrysost.

Chrysolog.

Athanasius

Andreas

Cretenis.

Damianus.

Augustin. ex Augustino, qui libro de symbolo ad Cathecum, cap. 5. ita loquitur: Quando Angelus istam Virginem salutauit, tunc eam Spiritus sanctus fecundauit, tunc illa femina uirum sine viro concepit, tunc est repleta gratia, tunc dominum suscepit, ut esset in ea qui fecerat eam: & tamen, ut supra retulimus, aperte dicit post illa verba: Ecce ancilla Domini, verbum caro factum. Similiter, & Nicephorus lib. 1. histor. cap. 8. est intelligendus.

In Christi 12 ABSQVE VOLVPTATE. ORIGENES
conceptu nul
la voluptas
carnis.
Origenes. homil. 1. in diuersos. Audite omnes filie Eux, audite omnes vos, quæ hereditatem doloris, & tristitiæ post illam, & ex illius condemnatione sumpistis, vos quæ in tristitia generatis filios, vel magis vos, quæ concupiscentiam corruptibilem non timuistis, audite, & lætamini, audite, & consolamini: audite quod Virgo in utero accipiet, nõ ex desiderio partum concipiens, quæ nec persuasione serpentis decepta est, neque eius asilatibus venenosis infecta. A V

Augusti. GVS TINVS in Enchiridio cap. 34. Nihil naturæ humanæ in illa susceptione fas est dicere defuisse, sed naturæ ab omni peccati nexu omnimodo liberæ, non quali de utroq; sexu nascitur per concupiscentiam carnis, cū obligatione delicti, cuius reatus per regenerationem diluitur, sed qualem de Virgine nasci oportebat, quem fides matris non libido conceperat. Et serm. 11. in Natiuitat. Domini. Angelus sermonem eiecit, & Christum virgo concepit: O cõiunctio sine sordibus facta, vbi maritus sermo est, & vox auricula. Hoc splendore concipitur Dei filius, hac multitudine generatur: nulla fieri potuit grauedo concipienti, nulla tristitia parturienti. Et serm. 14. in eodem festo. Ita te virtus altissimi obumbravit, ut nec æstus patiaris libidinis, & mater sis creatoris. ANDREAS Episcopus Ierosolimytanus, sermone de Annuntiatione. Non carnis interuenit voluptas matris Dei partui; naturæ quippe terminos superat, non passio vlla circa partum deorsum, quoniã nec circa generationem sursum subsēcuta est. Et infra. Virtus altissimi obumbrabit tibi, umbraculum ineffabile, per se efficax in ipsa, pro incarnationis ratione, secundum quam

inuiol-

inuiolabiliter corporis templum in libero à passionibus Virginis utero, omni expurgata materiali molestia, & affectione. DAMASCENVS lib. 4. fidei cap. 15. Cuius voluptas non præcessit, nec pariendi dolor subsequutus est. BEDA in primum Lucæ. Erit in te conceptio, libido non erit, concupiscentiæ non erit æstus, vbi umbram faciet Spiritus sanctus. Et homilia de Assumptione. Obumbravit Beatæ Dei genitrici virtus altissimi, quia Spiritus sanctus cor illius cum impleuit, ab omni æstu concupiscentiæ carnalis temperauit, emundauit à desideriis temporalibus; ac donis cælestibus mentem simul illius consecrauit, & corpus. Et homilia de Visitatione Mariæ. Maxime beatam Dei genitricem ea verba proferre debebat, quæ meriti priuilegio singularis spiritali ipsius dilectione flagrabat, cuius corporali conceptione gaudebat; quæ iure in IESV, idest, in salutari suo spiritali præceteris sanctis gaudio potuit exultare, quia quem perpetuum salutis auctorem nouerat, hunc ipsum temporali ortu de carne sua nasciturum esse sciebat. HAYMO Episcopus super Lucam. Adueniens Spiritus sanctus umbram fecit Mariæ, quia omnem calorem concupiscentiæ carnalis ab illa abstulit, ut post modum nullam passionem, quam habent virgines, inde haberet. BERNARDVS sermone de Beata Maria. Signum magnum. Iure illud molestissimum tædium, quo reliquæ omnes grauidæ mulieres laborare noscuntur, sola non sentit, quæ sola sine libidinosa voluptate consensit: vnde & in ipso suæ conceptionis initio, quando potissimum ceteræ mulieres miserabilius affliguntur, Maria tota alacritate montana conscendit, ut Elisabeth ministraret. Et Epistol. 174. Ex tolle nescientem, vel in concipiendo concupiscentiam, vel in pariendo dolorem.

13 SANGVINIS. SOPHRONIVS Patriarcha Ierosolym. Epist. synodica in 6. synodo act. 11. Ex inuiolabili namq; & virginali sanguine sancte, atq; immaculatæ Virginis Mariæ verbum vere factum est incarnatum,

Ex sanguine
virginis
conceptus
Christus.

Sophronius.

L 2

& ve-

Damasceus. & veraciter homo. DAMASCENVS lib. 3. fidei, cap. 2. Tunc obumbravit ei Dei altissimi in sua subsistens hypostati sapientia, & virtus, filius Dei; & construxit sibi ipsi ex castis, & purissimis sanguinibus carnem animatam anima rationali, & intellectu: & lib. 4. cap. 15. Suppediavit creatori creari, & plasmatori plasmari, & filio Dei, & Deo incarnari, & humanari ex puris, & illibatis carnibus eius, & sanguinibus, primæ matris absoluens debitum.

Theophyl. THEOPHYLACTVS Luc. 1. cōpacta ex sanguinibus semper Virginis carne.

Christi corpus in momento efformatum. 14 MOMENTO. IEREMIAS cap. 31. 22. Creavit Dominus novum super terram, femina circumdabit virum. CYPRIANVS sermone de Christi natiuitate. Nouum faciet dominus super terram, mulier circumdabit virum: quem nos paruulū, propheta nuncupat virum, in sinuans, ei numquā defuisse virtutem; sed semper virilis ætatis affuisse fortitudinem, quæ infantilis infirmitas occultabat. SOPHONIVS sermo. de Assumptione Mariæ. Circumdedit virum in utero, sicut Ieremias sanctus testatur, & non aliunde accepit: faciet, inquit, Dominus novum super terram, & mulier circumdabit virum; vere novum, & omnium nouitatum supereminens nouitas virtutum, quando Deus (quem ferre nō potest mundus, neq; videre aliquis vt viuere possit) sic ingressus est hospitium ventris, vt corporis claustrum nesciret, sicque gestatus, vt totus Deus in eo esset. BERNARDVS homil. 2. super missus est. Nouum creavit Dominus super terrā, femina circumdabit virum. Quæ est hæc femina? Quis vero iste uir? Aut si vir quomodo à femina circumdatus? aut si à femina circūdari potest quomodo vir esset? Vt apertius dicam; quomodo potest & vir esse, & in utero matris? Et infra. Cui iam illud quoq; quod quærebam non occurrat, numquid nō facile tibi est feminam agnoscere virū circumdantem, cum Mariam videas virum approbatum à Deo IESVM suo utero circumplectētem? virū autē dixerim fuisse IESVM, non solū iam cū diceretur vir Prophetæ, potens in opere, & sermone; sed etiā cū tenera adhuc in

fantis

fantis membra Dei mater blando, vel foueret in gremio, vel gestaret in utero. Vir igitur erat IESVS, nec dum etiam natus, sed sapientia, non ætate; animi vigore, non viribus corporis, maturitate sensuum, non corpulentia membrorum. Nec enim non minus habuit sapientiæ, vel potius non minus fuit sapientia IESVS conceptus quam natus, paruus quam magnus. ANGELVS Mathæi cap. 1. 20. Quod enim in ea natum est de Spiritu sancto est. BASILIVS Magnus, homilia de humana Christi generatione. Hinc deprehendi licet, quod non secundum communem modū carnis constitutionis domino fuit; conceptum namque illico perfectum fuit, non per interualla paulatim formatum, vt plane verba declarant; nō enim dicit, quod in ea conceptum est, sed quod in ea natum est. AMBROSIVS lib. de Incarnationis Dominicæ sacramento, cap. 7. Et ideo cum susceperit carnē hominis, consequens est, vt perfectionem Incarnationis, plenitudinemque susceperit; nihil enim in Christo imperfectum. Et infra. Sicut carnem nostram, ita & animam nostram perfectam naturæ humanæ assumptione suscepit. AVGVSTINVS Epistol. 3. ad Volusianū. Ipsa magnitudo diuinæ virtutis animā sibi rationalem, & per eandem corpus humanam, totumque; omnino hominem in melius mutandum coaptauit. Quod si autem mox quod conceptum erat animatum fuit, ergo etiam fuerat corpus figuratum, omnibusque; suis membris, & organis distinctum: nā ante huiusmodi figurationem anima corpori non infunditur, vt omittamus informe corpus à diuinitate assumi non fuisse conueniens. THEODORETVS dialogo 2. Quando autem dicis factā esse vnionem? Ego dico statim in ipsa conceptione; formata enim est (humanitas) post salutationem angelicam, formationi autem coniuncta est vnio. FVLGENTIVS lib. de fide ad Petrū cap. 18. Firmissime tene, & nullatenus dubites, non carnē Christi sine diuinitate conceptam in utero Virginis, prius quam susciperetur à Verbo, sed ipsum Deum verbum suæ carnis acceptione conceptum, ipsamque carnem verbi

L 3 in

*Angelus.
Basilus.**Ambrosius**Augustin.**Theodoret.**Fulgentius.*

incarnatione conceptam. Et lib. de Incarnatione, capit. 3. ad finem. Nec cetero sine verbi Dei vnitione potuit aliquatenus, nullius viri coitu seminata, in intimo vuluæ virginalis innasci. Non est igitur aliquod internallum temporis, æstimandum inter conceptæ carnis initium, & concipiendæ maiestætis aduentum. **SYNODVS** quinta Constantinopolitan. apud Nicephorum lib. 17. histor. cap. 28. Si quis dicit, aut sentit prius formatum esse corpus Domini nostri **IESV** Christi in vtero Virginis sanctæ, & deinceps vnitum esse ei Deum verbum, atque animam, vt quæ prius extiterit, anathema sit. **GREGORIUS** Magnus, lib. 9. epistolarum, cap. 61. ad Quirinû Episcopum. Non prius in vtero Virginis caro concepta est, & post modum diuinitas venit in carnem, sed mox vt verbum venit in vtero, mox verbum seruata propria virtute naturæ factum est caro, & perfectus homo, idest, in veritate carnis, & animæ rationalis, natus est per vterum Virginis vnigenitus filius Dei; vnde, & vnctus præparticipibus dicitur, sicut Psalmista ait, vnxit te Deus, Deus tuus oleo letitiæ præconfortibus suis: vnctus quippe est oleo, dono videlicet Spiritus sancti, sed præconfortibus vnctus est, quia omnes nos prius peccatores homines existimus, & post modum per vnctionem sancti Spiritus sanctificamur; ipse autem qui existens Deus ante secula per sanctum Spiritum in Virginis vtero homo conceptus est, in fine seculorum, ibi ab eodem spiritu vnctus est, vbi cõceptus, nec ante conceptus, & post modum vnctus est; sed hoc ipsum de Spiritu sancto ex carne Virginis concipi à sancto Spiritu vngi fuit. **SOPHRONIVS** Patriarcha Ierosolymitanus, in Epistola Synodica, in 6. Synod. Constantinopol. actione 11. Incarnatur ergo verbum Deus, quod nostrum est, non præfactæ carni copulatus, præformato ve, atq; in se se præsubsistenti aliquando corpori conlinitus, vel animæ præexistenti cõiunctus; sed tunc his ad subsistendum venientibus, quando eis ipsum verbum, & Deus naturaliter copulatus est, contemporalem habens vnionem; atque subsistentiam, & non ante verissimum ipsius verbi

conuen-

conuentum in se ipsis vmquam extiterunt, vel cuiuscumque secundum nos alterius hominis, penitus extiterunt, sed cum verbi ipsius naturali conuentu subsistentiam habitura concurrerunt, & nec quantum inictu oculi hanc, quam illam priorem habentia, sicut Paulus Samosatenus perstrepat, atque Nestorius; simul quippe caro, simul Dei verbi caro, simul caro animata rationalis, simul Dei verbi caro animata rationalis, in illo itaque, & non in semetipsa habuit existentiam vnã. Cum conceptu quippe verbi hæc ad subsistendum prolata sunt, & secundum subsistentiam ei vnita sunt, quando ad subsistendum prolata sunt. Quæ certe vera est, & inseparabilis, quæ nec diuisionem perpetitur, nec mutabilitatem, aut confusionem admittit ab ipso prolata, & in ipso consistentia, & ab ipso composita, nullumque prorsus tempus proprie constitutionis tulerunt, quod inconfusam, atque inseparabilem ad eum compositionem præcederet. **DAMASCENVS** lib. 3. fidei cap. 2. Contraxit sibi ipsi ex castis, & purissimis sanguinibus carnem animatam animam rationali, & intellectualem, primitias nostræ conspersionis, nec cum semine, sed conditorio opere per Spiritum sanctum; non paulatim per additamenta expleta figura, sed vno contextu absoluta. Ipsum Dei verbum carni suppositum, hypostasisque est. Non enim ei, quæ secundum se ipsam ante subsisteret, suppositumque esset, vnitus est Deus verbum, sed sanctæ inhabitans virginis vterum, in circumscripte iu sua hypostasi supposito, subsistentia, persona, ex castis semper Virginis sanguinibus carnem animatam animam rationali, & intellectualem sustentauit; primitias assumens humanæ conspersionis, ac massæ, ipsum verbum carni factum hypostasis. Quare simul caro, Et Dei verbi animata caro rationalis, & intellectualis. Quamobrem non hominem deificatum dicimus, sed Deum humanatum. Et cap. 12. Ipsum verbum caro factum est, conceptum ex Virgine, præueniens quidem, & assumptione Deus, & ipsa iam ab ipso deificata, quasi tribus simul factis, vnã cum deductione eius adesse, assumptione

existen-

Damascen.

Synodus 5.
Constantinopolitano.

Greg. Mag.

Sophronius
Ierosolimit.

existentia, & deificatione eius à verbo. Et sic intelligenda, & dicenda Deipara Virgo, non solum propter naturam verbi, sed etiam propter deificationem humanæ carnis: quorum simul conceptio, & existentia, miro operata sunt modo; conceptio quidem verbi, carnis autem in ipso verbo existentia; ipsa Dei matre ineffabiliter suppeditante plasmationem plasmatori, & humanationem Deo factori vniuersi, & deificanti, quod assumpsit, saluante vnione ea quæ vnita sunt, talia qualia vnuebantur; non quidem diuinum dico solum, sed id quod humanum Christi, & quod super nos, & quod secundum nos: nec enim factum prius secundum nos, posterius factum supra nos, sed semper ex præcipua hypostasi ambo subsistere, propter ea quod ex ipso conceptionis articulo, in ipso verbo existentiam habuit. **E V T H Y M I V S** Math. 1. quod enim in ea genitum est. Formatum in ea genitum dixit, vt discamus non paulatim, modo seminis, formatum esse, sed repente quantum ad formationem perfecte factus est.

*Euthymius.**Charismata**Virgini conceptu filij collata.**Origenes.**Sophronius.*

15 QVAM COPIOSA. ORIGENES hom. 7. in Lucam. Spiritu sancto tunc repleta est Maria, quando cœpit in vtero habere saluatorem; statim enim, & Spiritum sanctum accepit dominici corporis conditorem, & filius Dei esse cœpit in vtero, etiam ipsa repleta est Spiritu sancto. **SOPHRONIVS** sermone de Assumptione Beatæ Mariæ. Beata, & gloriosa virgo Maria, quamuis dudum incomparabilis esset vniuersis, quæ sub cælo sunt, virginibus, vt decenter posset in se fulcipere diuinitatis admisionem, salua vtraque natura, tamen cum gratia repletur, cum Spiritu sancto perfunditur, cum virtute altissimi obumbratur, fit preciosior meritis, celsis sublimior fastigiis, pulchrior sanctitate, gloriosior suorum prærogatiuis meritorum, ita vt nullis iam vsibus sit ipsa, eademque mancipanda nisi diuinis. **SOPHRONIVS** Patriarcha Ierosolymitanus, in Epistola synodica in 6. Synodo actio. 11. Ideo virgo sancta accipitur, & anima corpusq; sanctificatur, quæ ita ministravit in incarnatione

*Sophronius**Ierosolym.*

creato-

creatoris vt munda, & casta, atque incontaminata. **BE- DA.** homilia de visitatione Mariæ. Quis dicere, quis æstimare sufficiat, quæ tunc gratia spiritum Deigenitricis repleuit? cum tanta in matre præcursoris lux doni celestis emicuit? **P E T R V S** Damianus sermone de Assumptione Mariæ. Vniuersus puluis pigmentarius in virgine proiectus est, quando in ea virtutum conuentus, reuerendū sibi thalamū consecrauit: & si ceteris per partes spiritus adfuit, Mariæ tamen tota plenitudo gratiæ superuenit. **R V P E R T V S** in Math. cap. 1. Datum hoc **BEATA** Maria prima omnium mortalium accepit in ipsa hora conceptionis, dicente angelo: Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obumbravit tibi, ideoq; & quod nascetur ex te sanctū vocabitur filius Dei: reuera vt omnino sanctum esset, quod ex ea nasceretur, oportebat ipsam sanctificari; nec vero solum hoc tunc accepit spiritus datum, verum etiam illud alterum, quod est diuisio gratiarum, videlicet ita vt operationem virtutum omnimodam, maximeque fidem, & prophetiam, siue omnem haberet propheticam gratiam; nam ipsa est prophetissa illa, de qua dicebat Isaias, & accessi ad prophetissam, & cœcepit, & peperit filium. **A V C T O R.** Præter hæc, infinita passim reperiuntur in sanctis, quæ virginis concipientis illustrent dignitatem; sed ad compendium eis omnibus reductis ex vno hoc principio cetera deducuntur facile, virginem Mariam esse matrem Dei, est dignitas quædam infinita, quia non potest esse mater filii excellentioris quam Dei, sicut proportione seruata, humanam Christi naturam unitam esse filio Dei hypostatice est dignitas infinita, quia vniri non potest excellentiori supposito quam diuino. Hinc Petrus Damianus sermone de natiuitate Mariæ dixit, Deum tribus modis esse in creaturis, quarto vero per identitatem in virgine, quia idem est quod ipsa; & Anselmus lib. de excellentia B. Virginis cap. 2. Quamuis hoc solum de sancta virgine, prædicari quod Dei mater, excedat omnem altitudinem, quæ post Deum dici, vel cogitari potest. Ex hoc principio deducitur al-

*Beata.**Damianus.**Rupertus.**Auctor.**Dei matris dignitas infinita.**Damianus.**Anselmus.*

terum, vt quemadmodum ex vnione humanitatis Christi cum verbo colligimus naturali quadam cōsecutione datam esse illi infinitam gratiam capitis, & impeccabilitatē, & omnem rationem merendi, & satisfaciendi pro hominibus, tamquam mediatori, & redemptori: & omnē scientiam, & cognitionem eorū, vsq; ad cogitationes; Deniq; omnia charismata tanto vberius, & excellentius quā aliis, quanto excellentius nomen capitis hereditauit, quā mēbra, & nomē filii, quam ministri eius angeli, vel homines:

Matris dignitate charismata immensa consequuntur.

fic etiam fateamur quasi naturali quadam consecutione ex matris dignitate debitā, illi immensam quamdam gratiā, qua facta est Dei, gratia impeccabilis, aduocata, mediatrix, & redēptrix omnium hominū; & cognitio eorū omnium requisita, & tam copiosa affluentia charismatum, & donorum supernaturalium, quanto excellentior est mater ferui, & propinquior verbo, quam ceteri tam angeli quam

Methodius

homines. Iuxta hoc recte Methodius oratione de purificatione. Euge, ait, euge quæ debitorem illum habes, qui omnibus mutuatur; Deo enim vniuersū debemus, tibi autem etiam ille debet; proinde qui dixit honora patrem tuum, & matrem tuam, vt is decretum à se promulgatum obseruet, & alios excederet, omnem matri, & gratiam &

Cypria.

honorem impendit: & Cyprianus sermone de natiuitate Christi, Matri plenitudo gratiæ debebatur. Ex hoc fonte deriuatur & illud tam certum quam commune sanctorū axiomā; nullum gratiæ donum fuisse vnquam sanctorum alicui concessum, quod matri virgini non fuerit largius, vberiusque tributum; ceteris namque per partes, Mariæ autem se totam infudit gratiæ plenitudo, sic Sophronius

Sophron.

Chrisolog.

Damian.

Iustinianus

sermone de Assumptione, Petrus Chrisologus sermone 143. Petrus Damianus, & Laurentius Iustinianus sermone de Assumptione: & quod vel paucis Mortalium constat esse collatum, non est fas suspicari tantæ virgini fuisse negatum inquit Bernardus Epistola 174. Et Idiota lib. de

Bernard.

Idiota.

Damascene.

cōtemplatione Beatæ Mariæ cap. 2. Damascenus oratione 1. de dormitione virginis. Ex hoc axiomate possumus quæcumque charismata, quæcumque priuilegia aliis

sue

sue angelis, siue hominibus collata nouerimus, virgini concessa demonstrare. In primis tantum ei collatam gratiæ plenitudinem, vt excefferit gratiam omnium in eius sanctificatione; & in filii conceptione tantam fuisse, vt dixerit Bernardinus Senen. sermone. 50. Si terminus tam

Bernardin.

ineffabilis conuensus virginis fuit suo merito proportionatus, oportet quod meritoria perfectio huius consensus fuerit perfectioni sui termini proportionatus, ex his ergo, inquit, colligi potest, quod virgo beata in conceptionis filii Dei consensu, plus meruerit quam omnes creatu-

Maria meritum supra omnes angelos, & homines.

ræ tam angeliq; homines in cunctis actibus, motibus, & cogitationibus suis. Deinde ea gratia factam fuisse impeccabilem eam, quæ posset sua natura peccare, quia Adam, & Eua creati sunt in gratia, & angeli sancti numquā peccauerunt. Deinde si concedimus Ioāni cum sanctificatus est vsum rationis, & virgini concedendū, similiter si Moyses & Paulus vidissent Deum in se, vidisse & virginem aliquando; si sancti aliqui meruerunt colloquium angelorū, per illosq; mysteria reuelata, & alimenta quandoq; præbita, & hoc virgini non denegandum: si sunt aliqui ad munus aliquod diuinitus designati, vt Aaron ad sacerdotiū flore virgæ, nimirum si Ioseph sit diuina sorte designatus sponsus virgini. Demum si aliis sanctis data est gratia ad procurandam salutem multorum hominū, virgini quoq; concessam, vt sicut est omnium regina, sic sit omnium

Idiota.

patrona, & aduocata, vt ait Idiota lib. 1. cap. 1. & ita ei tantā mediatrici cura est de omnibus, vnde Doctor Angelicus opusculo. 8. de salutatione angelica, magnum est in quolibet sancto, inquit, quando habet tantum de gratia, quod sufficit ad salutem multorum, sed quando habet tantum, quod sufficeret ad salutem omnium hominum de mundo, hoc est maximum; & hoc est in Christo, & B. Maria, quia in omni periculo potes habere salutem per

Aduocata, & mediatrix homines inter, & filium. S. I. Thomas.

Mariam, & in omni opere virtutis adiutorium. Simili ratione colligi & alia possunt, vt suo quæq; loco

Gratia data Maria.

& à nobis sunt explicata, & explicabuntur.

MARIA

M A R I A I N V I S I T

*Elisabetham: & reuerſa grauida
reperitur à Iosepho.*

Cap. VI.

MOX vt angelus disceſſit, Maria profecta eſt cum feſtinatione in montanam regionem, in inſignem illam ciuitatem Iuda, ſacerdotum domicilium, nomine ² Hebron, viginti duobus milibus verſus Austrum diſtans ab Ierusalem, vt Elisabethæ conſobrinx ſux ſætum diuinitus, ſenectutem iam dudum ingreſſæ, datum congratularetur: Quò vt peruenit, intrauit Domum Zachariæ, & ³ more gentis prodeuntem obuiam ſalutauit Elisabetham. Audita ſalutatione, infans vtero eius cõcluſus, Dominum ⁴ ſe ſanctificantem ⁵ ſentiens præſentem, ſuaque ſe virtute attingentem, præ gaudio exiliit; quod vt ſenſit mater eius Spiritu ſancto & ipſa repleta, magna voce exclamans dixit. Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui, & vnde hoc mihi, vt veniat mater Domini mei ad me: ecce enim vt facta eſt vox ſalutationis tuæ in auribus meis, exiliit prægaui ^{io} infans

in

Inuiſit B.M. Elisabetham. Cap. VI. 173

in vtero meo, & tu beata, quæ credidiſti angelo, quoniam perficientur vere, quæ dicta ſunt tibi à Domino. His Maria ad gratias Deo agēdas excitata, Magnificat, ait, anima mea Dominum, & exultat ſpiritus meus in Deo ſalutari meo, quia reſpexit ad me humilem ancillam ſuam; Ecce enim ex hoc non tu ſola, ſed generationes omnes me beatam prædicabunt, quia fecit mecum magnalia qui potens eſt, cuiusque eſt nomen ſanctum; qui ſuam miſericordiam, non in me ſolam, ſed in omnes ſuccedentes generationes pie colentium ſe, liberaliter diffundet; qui multa ſua virtute potenter operatus eſt, diſperdens ſuperbos ſeu de ſe magnifice ſentientes, & potentes de ſedibus ſuis deturbans, & humiles exaltans: eſurientes, & indigos cumulans bonis, & diuites inanes dimittens: ſuſcepit Iſrael ſeruum ſuum, memor ſuæ miſericordiæ, quam pollicitus fuit in ſecula exhibendam Abraham, ac poſteris eius. Maſit autem Maria cum Elisabetha tres circiter meſes, vt ſuis colloquiis, & amicis obſequiis ſubleuaret animum; ac diuini verbi tam longa præſentia & ſpiritualibus acceſſionibus Elisabetha infans in dies cum ætate augetetur magis. Reuerſaque tandem eſt Nazaretham

in

in domum suam, 7 antequam tempus partus appeteret, quo Ioannes in lucē ederetur. 8 Paulo post accessit & Iosephus Bethleemo, 9 vt nuptias cum spōsa de more solenniter celebraret. Eam cum sepius, ac familiarius inuiferet, ex vteri tumore gravidam deprehendit, certus nullum sibi cum ea cōnubialem intercessisse congressum: 10 Ignorabat enim opus illud Spiritus sancti esse, propter absentiam. Quare anxius, ac sollicitus, cū pro insigni, qua p̄ditus erat iustitia, ac pietate, nollet virginem infamare, decreuit clanculum ab ea diuertere. Sed dū his cogitationibus Iosephi animus valde sollicitaretur, ecce Domini Angelus 11 Gabriel per somnium apparuit ei dicens, Ioseph fili Dauid, ne metuas celebrare nuptias, & accipere Mariam tibi in vxorem, nam f̄ctus in illa conceptus à Spiritu sancto profectus est: pariet autem filium, & vocabis nomen eius Iesum, ipse enim saluum faciet à peccatis populum suum. Excitatus Ioseph à somno, fecit quod iniunxerat ei angelus Domini, & 12 accepit in vxorem sponsam suam, neque vnquam cum ea congressus est. Itaq; illa perpetuo virgo permanlit.

Testi-

Testimonia.

M

OX. D. LVCAS cap. 1. 38. & discessit angelus ab ea. Exurgens autē Maria in diebus illis abiit in mōtana cum festinatione.

ORIGENES hom. 7. in primum Lucę. Maria statim vt audiuit angelum nunciantem quod conceperit Saluatorem, & quod cognata illius Elisabeth haberet in vtero, cōsurgens cum festinatione, venit in mōtana. AMBROSIVS lib. 2. in Lucā. Angelus cū abscondita nunciaret, & fidem adstrueret, exemplo senioris feminae, sterilisq; conceptum virgini Marię nunciauit, vt possibile Deo omne quod ei placuerit assereret. Vbi audiuit hoc Maria, nō quasi incredula de oraculo, nec quasi incerta de nūcio, nō quasi dubitās de exemplo, sed quasi læta pro voto, religiosa pro officio, festina pro gaudio, in montana perrexit. TITVS Bostrensis Episcopus in primum Lucę. Quin ipsa sanctissima virgo earum rerum, quas ab angelo didicerat euetum cognoscere auida, statim ad mōtana, vbi Zacharias sedes habebat ad Elisabeth se contulit. BEDA in primū Lucę. Accepto virginis consensu mox angelus cęlestia repetit; illa petit mōtana, festinat inuifere Elisabeth. THEOPHYLACTVS Luc. 1. cū accepisset ab angelo quod cōcepisset Elisabeth, statim abiit ad illā. AUCTOR. Cū sexto iam mense grāuida esset Elisabeth, quādo & virgo concepit, & tres fere menses cū illa mansisset, & ante illius partū reuerfa esset, qui nono mense contigit, vt postea probabimus, certum efficitur Mariam cepisse viā statim, ac angelus discessit, vigesimo sexto, aut 27. die Martii, à quo ad 24. Iunii, quo natus est Ioannes, tres circiter menses intercedunt.

2. HEBRON. IOSVE 11. cap. ver. 21. In illo tempore venit Iesus, & interfecit Enacim de montanis Hebron, & Dabir, & Anab, & de omni monte Iuda. Et c. 20. 1. Et locutus est Dñs ad Iosue dicens, loquere filiis Israel, & dic eis, separate vrbes fugitiuorum. v. 7. decreueruntq;

Maria statim profecta ad Elisabeth.

Lucas. Origenes.

Ambros.

Titus.

Beda.

Theophyl.

Auctor.

Hebron ciuitas Iuda Zacharie domicilium Iosue.

Cedes

cedes in Galilæa montis Neptali, & Sichem in monte Ephraim, & Cariatharbe, ipsa est Hebron, in monte Iuda. Et cap. 21. 8. dederunt filii Israel leuitis ciuitates, & sub urbana earum, sicut præcepit Dominus per manum Moyfi, singulis sortes tribuentes: de tribubus filiorum Iuda; & Simeon, dedit Iosue ciuitates, quarum ista sunt nomina: filiis Aaron per familias Caath Leuitici generis, (prima enim fors illis egressa est) Cariatharbe patris Enac, quæ vocatur Hebron, in monte Iuda, & sub urbana eius, per circuitum; agros vero, & villas eius dederat Caleb filio Iephone, ad possidendum: dedit ergo filiis Aaron sacerdotis, Hebron confugii ciuitatem, ac sub urbana eius. Liber. 1. Paral. 6. 54. Et hæc habitacula eorum per vicos, atque confinia, filiorum scilicet Aaron, iuxta cognationes Caathitarum, ipsis enim sorte contigerant. Dederunt igitur eis Hebron in terra Iuda, & sub urbana eius, per circuitum. Liber 1. Paralipom. 24. 1. Porro filiis Aaron hæc partitiones erant: filii Aaron Nadab, & Abiu, & Eleazar, & Ithamar. Mortui sunt autem Nadab, & Abiu ante patrem suum absque liberis, sacerdotioque functus est Eleazar, & Ithamar, & diuisit eos Dauid, id est, Sadoc de filiis Eleazari, & Abimelech de filiis Ithamar, secundum vices suas, & ministerium. Et ver. 5. Porro diuisit utrasque inter se familias sortibus, erant enim principes sanctuarium, & principes Dei, tam de filiis Eleazar, quam de filiis Ithamar. Descripsitque eos Semeias, vnam domum quæ ceteris præerat Eleazar, & alteram domum, quæ sub se habebat ceteros Ithamar. Exiuit autem fors prima Ioiari; octaua Abia. L V C A S cap. 1. 5. Fuit in diebus Herodis regis Iudææ sacerdos quidam, nomine Zacharias, de vice Abia. Et v. 39. Exurgens autem Maria in diebus illis abiit in montana cum festinatione in ciuitatem Iuda, & intrauit in domum Zachariæ. I O S E P H V S 1. Antiquitat. cap. 16. Sumens Abraham partem à Loth relictam, habitauit in ciuitate Hebron, quæ est antiquior annis septem ciuitate Aegyptia Prothanide. Et lib. 5. de bello Iudaico cap. 7. Hebron indigenæ ferunt non eius terræ modo ciuitatibus,

Paralip.

Paralip.

Sortes sacerdotum.

Zacharias de octaua sorte Abia.

Iosephus Hebræis antiquitas.

taribus, verum etiam Aegypti Memphi antiquiorem; denique duo millia, & trecenti eius connumerantur anni: hoc autem narrant; Abraham quoque parenti Iudæorum fuisse domicilium, posteaquam Mesopotamiæ iedes reliquit; eiusque posteros, hinc ad Aegyptum esse profectos: quorum etiam nunc monumenta extant in eadem ciuitate, peroptimo marmore liberaliter fabricata. Cernitur autem sexto ab oppido stadio arbor maxima Terebinthus, eamque memorant ab initio mundi creati nunc usque; *thus mira durare.* E G E S I P P V S lib. 4. de exidio Ierosolym. arbor cap. 23. fertur Chebron antiquissima, non solum Palestinæ urbium ciuitas, sed etiam omnium, quæ sunt in Aegypti à vetustis condita, ut etiam Memphim, quæ antiquissima habetur, posteriorem plerique existiment. Fuisse etiam qui habitasse in ea patrem Abraham dixerunt, posteaquam de Mesopotamia Syriæ profectus Aegyptum petiit: filiosque eius illic sepulcrum habere pulcherrimo extructum marmore, & opere elegantissimo, septimo à ciuitate stadio. Terebinthus illic magna arbor à constitutione mundi fuisse asseueratur. H I E R O N Y M V S Epistola 27. in Epitaphio Paulæ. Atque inde consurgens ascendit Chebron, hæc est Cariatharbe, id est, oppidum virorum quatuor. In quæstionibus in Genesim in cap. 23. dicitur Arbez; hoc est, quatuor, quia ibi Abraham, Isaac, & Iacob conditus est, & ipse princeps humani generis Adam. Et quæst. in 35. Genes. venit Iacob ad Isaac patrem suum in mare ciuitatem Arbez, hæc est, Chebron. Pro arbez in septuaginta capum habet, cum Chebron in monte sita sit. Eadem autem ciuitas dicitur & Mamre ab amico Abraham ita antiquitus appellata. Et de locis Hebraicis litera A. Arbez, id est, quatuor, eo quod ibi quatuor Patriarchæ Abraham, Isaac, & Iacob sepulti sunt, & Adam magnus, ut in Iosue libro scriptum est, licet eum quidam eadem Chebron, olim Metropolis Philistinorum, & habitaculum gigantum, regnumque postea Dauid in tribu Iuda: ciuitas sacerdotalis, & fugitiuorum. distat ad meri-

M dianam

Terebin-

thus mira

arbor

I gesippus.

Terebinth.

Hieronymus.

Adam in

Hebron se

pulens.

Hebron di- dianam plagam ab Elia millibus circiter viginti duobus.
stat ab Ie- Quercus Abraham, quæ est mamre vsque ad Constantii
rusalem 22. regis imperium monstrabatur: & Mausoleum eius in præ-
millibus. sentiarum cernitur: cumque à nobis iam ibidem ecclesia

Quercus ædificata sit, à cunctis in circuitu gentibus, Terebinthus
Mabre au- superstitione colitur, quod sub eo angelos Abraham quon-
tiquntas. dam hospitio susceperat. Hæc ergo primum Arbez, postea à Chebron vno filiorum Caleb, sortita vocabulum est. Et litera C. Chebron, quæ quondam appellabatur Arbez cõdita est ante septem annos, quam Tanis vrbs Aegypti conderetur. Fuit autem & Metropolis EnaKim, quos gigantes, & potentes intelligere debemus. Et litera

Terebin- D. Driis, id est, quercus Mambra, iuxta Chebron, in qua
thus, quæ- iuxta ætatem infantia meæ, & Constantii regis impe-
cus Mabre. rium, Terebinthus monstrabatur per vetus, & annos magnitudine indicans, sub qua habitauit Abraham. Mi-

ro autem cultu ab Ethnicis habita est, & velut quodam insigni nomine consecrata. Et litera E. EnaKim, & in hac interfecit Iesus EnaKim gigantes de regione montana in Chebron; sed mihi non videtur nomen esse loci, sed habitatorum Chebron. B E D A lib. de locis fan-

Beda. ctis capite 9. Chebron in campi latitudine sita est, & ab
Hebron di- A Elia viginti duobus millibus separata; vno ad orien-
stat ab Ieru- tem stadio speluncam duplicem in valle habet, vbi se-
salem 22. pulcra Patriarcharum, quadrato muro circumdantur, capitibus veris ad aquilonem. *AUCTOR.* Hæc idcirco à me tam late sunt confirmata, ne dubitandi vi-

Hebron sola lus relinquatur locus, cum ex scriptura constet Che-
in montanis bron sitam in regione montana Iudæ; & sacerdotibus
Iudæ. Aaronis filiis designatam fuisse ad habitandum; cuiusmodi erat Zacharias, nullamque aliam in regione montana Iudæ. Eratque multis nominibus, vt ex dictis constat, insignis, ideoque notissima; & propterea anto-

Hebron per nomatice dicta est à Luca ciuitas Iudæ. Erat ergo sita in
antonomia- montana regione tribus Iudæ, versus Austrum, vigin-
siam ciuitas ti duobus millibus, hoc est quinque leucis nostris, cum
Iudæ. dimidia, distans ab Ierusalem vt dixit Hieronymus, &

Beda,

Beda, vix vnus dici iter plenum: vt ait idem Hierony- *Hieronym.*
mus, de quercu mambra vsque ad montem Moria quæ-
stio. 6. in cap. 22. Genesis vigesimo ab eadem Chebron
milliario. Vergens ad Austrum in tribu Iudæ sita est Ber- *Bersabeæ*
sabeæ eodem auctore de locis Hebraicis, in Bersabeæ. *ab Hebron*
Verfus Orientem decimo lapide à Chebron est Carme- *distat 20*
lus, vbi quondam Nabalcarmelus fuit, & nunc villa est Car *millibus.*
melia nomine, vbi etiam Romanum præsidium est positum, *Carmelus*
Hierony. in Carmelus. A Septemtrione habet Ierofoly- *ab Hebron*
mam vt diximus, & in via ab Ierofolyma ad Chebron, *decimo la-*
fexto ab Ierofolyma milliario, contra meridianam plagam, *pide.*
iuxta viam, quæ ducit ad chebron, est Bethlehem ciuitas *Bethlehem*
Dauid, in sorte tribus Iudæ, in qua Dominus noster, & Sal *suns.*

uator natus est, eodem auctore in Bethlehem; est & Beth *Beth*
sur, aut Bethsoron vicus eumtibus ab A Elia Chebron in *sur,*
20. lapide, iuxta quem fons ad radices montis ebulliens ab *sur,*
eadem, in qua gignitur, absorbetur humo, & apostolorum *ebulliens*
acta referunt, Eunuchum Candacis reginæ in hoc esse bap- *ab eadem,*
tizatum à Philippo. A im in tribu Iudæ vrbs sacerdotibus se *in quo*
parata, inquit Hierony. Ibi, est & vsque hodie villa Beth *baptizatus*
nim nomine, in 2. lapide à Terebintho, hoc est, à taber- *est Ennu-*
cis. *parata,*

naculo Abraham, quatuor millibus à Chebron. Qui ergo di- *nis.*
cunt vt Paula, & Eustochium Epistola 17. ad Marcellam *taber-*
Paula. *nis.*
apud Hierony. ca. 2. & Georgius Cedrenus, in cõpendio *Paula.*
historiæ, quæ supra 3. c. nu. 15. retulimus, Zachariam domum *Cedrenus.*
habuisse Ierofolymis, in qua habitabat, quando vxor eius *Zacharia*
visitata est, falso id quidem dicunt, tum quia Ierofoly- *domus non*
lyma non est in regione montana tribus Iudæ, sed in tri- *domus non*
bus Iudæ, sed in tri- *lyma.*

bu Benjamin: tum quia nec erat ex vrbibus designatis *lyma.*
sacerdotibus ad habitandum, tum denique quia semper *lyma.*
solet in scriptura nominari. Similiter qui in campestri- *lyma.*
bus constituunt, vt Brocardus parte 1. descriptionis ter- *lyma.*
restribus. *lyma.*
ræ sanctæ cap. 7. §. 68. nouem leucis à Chebron distan- *lyma.*
tem, facile refutantur, quia ex Euangelio constat ciui- *lyma.*
tatem illam in montana sitam regione, non in cam- *lyma.*
pestribus. Quantum autem itineris confecerit virgo in *lyma.*
hac visitatione, adhuc mihi incertum est. Ioannes

Suarez E- Suarez Coimbricensis Episcopus tract. 17. in Lucam, Nazaretham, quæ ad septemtrionem est Ierosolymæ. 54. miliaria, hoc est tredecim leucas cum dimidia ab Ierosolymis distantem constituit: quibus si 22. miliaria, hoc est quinque leucas, cum altera dimidia addas vsque ad Hebrô, confecisset quidem iter 19. leucarum. Brocardus vero, quem infra referemus cap. 7. numero 3. Ierusalem, ait, distare à Nazareth leucas 27. quæ cum quinque ac dimidia ad Hebron, efficiunt 32. cum dimidia, & hoc in re dubia certius habeatur, quod auctor hic eam viam percurrerit; quamvis alii 20. miliarium, alii nouem decim confectum iter existimarint, hoc est, quinque fere leucarum.

Mariæ visitantis viæ longitudo.

Mos Iudeorum in salutando.

3 MORE GENTIS. IVDICVM. 6. 23. dixit ei Dominus, pax tecum. Iudic. 19. 20. cui respondit senex, pax tecum sit. 1. Regum. 25. 4. cum audisset Dauid in deserto quod tonderet Nabal gregem suum, misit decem iuuenes, & dixit eis, ascendite in carmelum, & venietis ad Nabal, & salutabitis eum ex nomine meo pacifice, & dicetis, sit fratribus meis, & tibi pax, & domui tuæ pax, & omnibus quæcumque habes sit pax. 1. Paralip. 12. 18. Spiritus induit Amasai, principem inter triginta, & ait, tui sumus ò Dauid, & tecum fili Isai, pax tibi, & pax adiutoribus tuis. Tob 12. 17. dixit eis angelus, pax vobis, nolite timere. Mathæi 10. 12. intrantes in domum salutate eam dicentes, pax huic domui. Lucæ 10. 5. in quamcumque domum intraueritis, primum dicite, pax huic domui c. 24. 36. Stetit Iesus in medio eorum, & dicit eis, pax vobis. Ioann. 20. 19. venit Iesus, & stetit in medio, & dicit eis, pax vobis, & 26. post dies octo erant discipuli intus, & Thomas cū eis, venit Iesus ianuis clausis, & stetit in medio, & dixit, pax vobis. Paulus ad Rom. 1. cap. ver. 7. Gratia vobis, & pax à Deo patre, & Domino Iesu Christo. Petrus prima Epist. c. 1. Gratia vobis, & pax multiplicetur. Ioann. Epistola. 3. 14. pax tibi. Salutant te amici. Mathæus. 26. 48. quemcumq; osculatus fuero ipse est, & confestim accedens ad Iesum dixit, Aue Rabi, & oscu-

Paulus.

Petrus.

Ioannis.

Mos osculandi.

& osculatus est eum. Paulus ad Roman. 16. 16. Salutate inuicem in osculo sancto. Petrus Epistola prima cap. 5. 14. salutate inuicem in osculo sancto. TERTVL-
LIANVS lib. 5. contra Marcion. cap. 5. Nam & hodie Iudæi in pacis nomine appellant, & retro in scripturis sic salutant. AUCTOR. Satis ex his constare potest consuetam salutationem fuisse Iudæis cum osculo dicere, pax tecum, aut pax vobis, & quod Græce dictum est Chere ita conuersum esse in salutationem Græcam, aue seu gaude, vbicumq; habetur, vt apud Ioannem Epist. 2. nec aue ei dixeritis; pro salutatione Syriaca, nam hac lingua utebantur Iudæi, Salom lac, pax tibi: qua salutandi ratione, vsus angelum Gabrielem cum virginem salutauit Syriace, & certum creditur, & confirmat Chrysostom. homilia de natiuitate Ioan. Baptistæ in 1. Lucæ, dicens, angelus Gabriel ingressus est ad Mariam, & salutauit eam dicens, pax tecum, quæ inuenisti gratiam apud Dominum. Quod namque Hebraice & Syriace, Salom lac, dicitur, ait Christianus Druthmarus cap. 26. in Mathæum, Græce Chere, Latine, Aue dicitur: nec enim Græce loquebatur angelus virgini Syriace loquenti. Et eadem vsam virginem cum salutauit Elisabetham, ex more, non credo esse præter fidem, vna cum osculo pacis; nam & Christus merito conquestus est Lucæ 7. de Simone, quod salutatione consueta cum osculo pacis non fuerit ab eo exceptus, adeo erat eiusmodi in more posita salutio.

4 SE SANCTIFICANTEM. ORIGE-
nes hom. 7. in Lucam. Factum est cū audisset salutationem Mariæ Elisabeth, exultauit infans in vtero eius, & repleta est Spiritu sancto. Non est itaque dubium, quin quæ tunc repleta est Spiritu sancto propter filium sit repleta, nec enim mater primum Spiritum sanctum meruit, sed cum Ioannes adhuc clausus in vtero sanctum Spiritum recepisset, tunc & illa post sanctificationem filii repleta est Spiritu sancto. Sancta erat anima beati Ioannis, & adhuc in matris vtero clausa, venturaque in mundum quasi per experientiam sensum. sciebat, quæ Israel ignorabat,

Tertullia.

Auzor.

Salutio angelica.
Chrysost.

Druthmar.

Ioannes sanctificatus in vtero.

Origenes.

vnde exiliuit, & non simpliciter exiliuit, sed in gaudio; fenserat enim venisse Dominum suum, vt sanctificaret seruum suum antequam de matris vtero procederet. Et homilia 9. in Lucam, si eo quod tantum venit Maria ad Elizabeth, & salutauit eam, exultauit infans in gaudio, & Spiritu sancto plena Elisabeth prophetauit ea, quæ in Euangelio scripta sunt, & in vna hora tantos profectus habuit, nostræ coniecturæ relinquitur quid in tribus mensibus Ioannes profecerit, assilente Maria Elisabeth. Valde quippe indignum est, in puncto horæ, atque momento exultare infantem, & quodammodo gaudio lasciuisse; repletamque esse Spiritu sancto Elisabeth; per tres vero menses, nec Ioannem, nec Elisabeth ex vicinia matris Domini, & ipsius Saluatoris præsentia profecisse. Exercebatur ergo, & quodammodo in athletico sancta matre per tres menses vrgebatur Ioannes, & præparabatur in matris vtero, vt mirabiliter natus, mirabiliter nutritur. **EUSEBIUS** Emissenus feria 6. aduētus. Dic infans, dic prophetarum omnium maxime, qui digne satis non propheta, sed plusquam propheta vocaberis, vnde tibi hæc exultatio? nondum natus es, & propheta? matrē Domini in voce cognoscis? quam quia resalutare nō potes, exultando agis quod potes. Quam lætus ei occurreres, si iam natus eam videres, cuius voce audita, exultando obuiam exire conaris; & repleta est Spiritu sancto Elisabeth: prius filius, deinde mater per filium repletur Spiritu sancto: filius intus latens docet quod mater exterius agere debeat. Quasi enim magna vi Elisabeth interius commota, non solum virginem resalutauit, verum & voce magna clamauit dicens, benedicta tu inter mulieres. **ATHANASIUS** lib. 4. contra Arrianos, & refertur in Chalcedonensi Concilio actio. 11. titulo, Nicenæ Synodi fides. Multi sanctificati sunt, & mundi ab omni peccato, Ieremias vero & ex vtero sanctificatus est, & Ioannes adhuc constitutus in vtero exiliit in exultatione in voce Deigenitricis Mariæ. **TITVS** Bostrensis Episcopus in primum Lucæ. Quod nulli prophetarū

Ioannes per tres menses ex vtero profecit.

Eusebius Emissenus.

Athanas.

Ieremias ex vtero sanctificatus.

S. Titus.

ante,

ante, hoc Ioanni vsu venit; in causa autem erat vicinus Christi aduentus: hunc enim ille proxime antecedebat: quare non prius quoque repletus est Spiritu sancto, quam ea, quæ Christum Dominum in vtero gestabat, illi se adiunxisset, repletus autem exultauit, gratiæq; quam acceperat matrem participem fecit; Elisabeth autem propter infantem, quem intra viscera gestabat, spiritu afflata, eiusmodi prophetica verba detonuit; benedicta tu in mulieribus. **AMBROSIUS** lib. de institutione virginis cap. 7. Sed ipsa se offerebat periculis, cuius tanta gratia, vt non solum in se virginitatis gratiam reseruaret, sed etiam his, quos viseret integritatis insigne conferret. Vilitauit Ioannem Baptistam, & in vtero matris, priusquam nasceretur, exultauit ad vocem Mariæ, exultauit infantulus, obsequutus antequam genitus: nec immerito mansit integer corpore, quem in tribus mensibus oleo quodam suæ profectiæ, & integritatis vnguento Domini mater exercuit. Et cap. 13. Leuis nubes erat, quæ remissionem peccatorum vtero gestabat: denique eleuauit Ioannem in vtero constitutum, qui ad vocem eius exiliuit; & infans exultauit in Deo, prius sensu deuotionis, quam spiritus infusione vitalis animatus. Et lib. 4. de fide ad Gratianum cap. 4. Quid etiam de Ioanne loquar, de quo mater religiosa testatur, quod intra materna situs adhuc viscera præsentiam Domini spiritu cognouit, exultatione consignauit, sicut scriptum meminimus, matre dicente, Ecce enim vt facta est in auribus meis vox salutationis tuæ, exultauit in gaudio infans in vtero meo. Erat igitur qui prophetabat, an non erat? at certe erat; erat enim qui venerabatur auctorem, erat qui loquebatur in matre. Denique Elisabeth filii spiritu replebatur, Maria filii Spiritu sanctificabatur. Sic enim habes, quod exultauit infans in vtero eius, & repleta est Spiritu sancto. Vide singulorum verborum proprietatem: vocem quidem Mariæ prior Elisabeth audiuit, sed Ioannes prior Domini gratiam sensit. Pulchre sibi conueniunt oracula oraculis,

Ambr. s.

Gratia virginis quata

M 4 femina

femina mulieri, & pignus pignori: istæ gratiam loquuntur, illi intus operantur, pietatisq; mysterium maternis adoriuntur profectibus, dupliciq; miraculo, licet honore diuerso, prophetant matres spiritu paruulorum. Et sermone. 63. de natali sancti Ioannis. Zachariæ precibus Elizabeth vterus intumescit, & concipit Ioannem non natura, sed gratia: vnde necesse erat sanctorum nasci filium, qui non tam complexibus, quam orationibus gigneretur. Minus autem mirari debemus, quod tantam Ioanes gratiam in nascendo meruit; debuit enim præcursor, & præuius Christi aliquid simile habere uatiuitati Domini Saluatoris. Et sermone 64. videte sancti Baptistæ meritum, vocè patri reddidit, sacerdoti eloquentiam reparauit, videte inquam meritum, os quod angelus alligauerat, Ioannes absoluit; quod Gabriel obstruxerat, paruulus referauit. Et lib. 2. in cap. primum. Lucæ cap. 3. vocem prior Elisabeth audiuit, sed Ioannes prior gratiam sensit; illa naturæ ordine audiuit, iste exultauit ratione mysterii; illa Mariæ, iste Domini sensit aduentum; femina mulieris, & pignus pignori; istæ gratiam loquuntur, illi intus operantur, pietatisque mysterium maternis adoriuntur profectibus, duplicique miraculo prophetant matres spiritu paruulorum. Exultauit infans; repleta mater est, non prius mater repleta quam filius, sed cum filius esset repletus Spiritu sancto, repleuit & matrem. Et, bene inducitur sancta Maria & exhibuisse officium, & mysticum numerum custodisse; non enim sola familiaritatis est causa, quod diu mansit, sed etiam tanti vatis profectus; nam si primo ingressu tantus profectus exitit, vt ad salutationem Mariæ exultaret infans in vtero, repletur Spiritu sancto mater infantis, quantum putamus vsu tanti temporis sanctæ Mariæ addidisse præsentiam. HIERONYMVS. Ierem. 1. Ioannes quoque Baptista sanctificatur in vtero, & sanctum Spiritum accipit, & mouetur in vulua, & per os matris loquitur. AVGVSTINVS sermo. 23. de sancto Ioanne. Ioannes tanta excellens gratia, vt Dominum etiam ex vtero saluaret, nondum loquendo, sed exultando, cuius gratia in Deum iam tunc erat aperta, quando eius

*Ambros.**Quantum Ioannes profecerit moris. Deigenitricis.**Hierony.**Augustin.*

eius caro in carne erat exclusa. PETRVS Chrisologus Archiepiscopus Rauēnat. serm. 88. Beatus Ioannes, qui ante Dei Spiritu meruit intonare, quam hominis vagiret in fletu: beatus qui ante diuina possidere meruit, quâ fortiretur humana: beatus qui ante meruit cælum scire, quam terram: beatus qui antequam videret præsentia, futura meruit nunciare: beatus qui ante Deum capere potuit, quâ suo ipso caperetur à corpore: beatus & singulariter est beatus, qui antequam saperet quærere, meritum conquisiuit: beatus qui non peruenit ad gratiam per labore, sed ad labores ipsius gratiæ dignatione descendit. Et sermone 9. Videtis quemadmodum Ioannes ante peruenit ad cælum, quam tangeret terram; ante accepit Diuinum Spiritum, quam haberet humanum: ante suscepit diuina munera, quam corporis membra, ante cœpit viuere Deo quam sibi. HILARIVS Arelasensis Episcopus, homil. 2. de sancto Ioanne: & Spiritu sancto replebitur adhuc ex vtero matris suæ. Quis est iste, qui cum nondum nasceretur, iam in vtero sanctificatur? Benedictionem priusquam in luce percepit; gratiam consequitur antequam vitam? BEDA in vigilia natalis Ioannis Baptistæ, homilia, in eo quod illum adhuc ex vtero matris Spiritu sancto repletum esse memorauit. Profecto quia natus in mundum cunctis virtutum fructibus esset clarificandus ostendit. Quid enim viuenti, & conuersanti inter homines poterat deesse virtutis, qui & si vt homo in iniquitatibus conceptus est, contra morem tamen humanæ conditionis, non in delictis eum præuaricationis, sed in gratia remissionis mater sua peperit? Nec enim dubitandum est, quia Spiritus sanctus, qui eum repleuit, etiam à peccatis omnibus absoluit: constat quippe veridica Patrum sententia, quia non stringitur Spiritus sancti donum: & propterea qui Cornelium, & domum eius, ante perceptionem baptismi sua gratia cõsecrauit. ipse vtique Ioannem, non solum ante circumcisionem, sed & ante natiuitatem eiusdem gratiæ munere perfudit, ita & officium suæ præcursoris domino adhuc in vtero positus, quia loquendo nondum poterat, iam

*Hilar. Arelat.**Beda.*

gratulando præberet, quando, sicut sequentia sancti Euanhelij testantur, intrante Beata Dei genitrice, & salutante Elisabeth, exultauit in gaudio infans in utero eius. **AN TIPA TER** Bostorum Episcopus oratione de sancto Ioanne Baptista. Antequam esset natus Deus aperte tradidit gratiæ mysterium, gratiæ thesauros apud eum deposuit, & ea, quæ ignorarunt in cælo choros ducentes Angeli Ioannes dicebat, qui in matris gestabatur utero: thronos latuit, & eum, qui erat in matrice Deus non præterit: celauit dominationibus, & ei qui erat in utero, reuelauit mysterium susceptæ carnis economiæ; & quem veniens Archangelus è cælo tulit bonum nunciû, intrinsecus narrauit fœtus saliens. **THEO DORVS** Studitus oratione de Natali Ioannis Baptistæ. Alij quidem aliquandiu postquâ nati essent, aut prophetarunt; aut alia fecerunt miracula, hic autem cum adhuc ferretur in utero, repletus fuit sancto Spiritu, & extitit effector rerum admirabiliû. **PETRVS** Damianus, serm. de sancto Ioanne Baptista. Cû omnes in iniquitatibus concepti sint, neminem vmquam mortalium intra materna viscera sanctificatum legimus præter Ieremiam, & Ioannem Baptistam; quamquâ & de singulari Virgine nulla sit ambiguitas, quin ipsa maternis circumsecta visceribus, sublimiori sanctificationis genere mundata sit: sed longe minor Ieremiæ sanctificatio quâ Ioannis, ille quidem in matris utero sanctificatus, hic Spiritu sancto repletus fuisse cognoscitur; multo quippe excellentius Spiritu sancto repleri, quâ sanctificari: ibi enim sanctificatio emundatione, hic repletio inundationem significat. Deniq; & Apostoli, qui manibus suis tractauerunt de verbo vitæ, cum Spiritu sanctum de Saluatoris accepissent afflatu, vix quinquagesimo à resurrectionis die, ad illum gradû peruenire potuerunt, vt diceretur de eis, repleti sunt omnes Spiritu sancto: & licet Spiritus sanctus largiori, tunc munere credentium corda repleuerit: hoc tamen Ioannes in utero legitur affectus, quod Apostolica celsitudo tandem largiori promissione meruit obtinere. Attende obsecro diligenter, quam ordinata

Amispater.
Theodorus.
Damasceus.
Ieremias & Ioannes, in utero sanctificati.
Ioannis gratia in utero per gratiam Apostolorum.

ordinata dispositione spiritus ille multiplex Ieremiâ sanctificat, implet Ioannem, superuenit in Mariâ: & Ieremiæ quidem admiranda sanctificatio, quia & si in peccato conceptus est, nascitur tamen sine peccato, antequam enim exiret de ventre sanctificatus est, nec poterat nasci nõ sanctus, qui in matris utero erat sanctificatus: Ioannẽ vero longe gloriosior virtus impleuit, qui & sanctificatus est à peccato, & ita dominante spiritu superfusus, vt etiam purgatus exeat, & repletus: ineffabili autem modo superuenit in Virginem, quâ tota diuinitatis plenitudo sine mensuræ discretionẽ perfudit. **BERNARDVS** serm. in natiuitate Ioannis Baptistæ. Neq; enim Ioannem prædicatione, sed inspiratio docuit, quem repleuit spiritus in utero matris suæ; vere ardens, & vehementer accensus, quem sic præoccupauit flamma cælestis, vt iam Christi sentiret aduentû, qui necdum sentire poterat vel se ipsum; nimirum nouus ille ignis, qui recens illapsus è cælo per os Gabrielis in aurem intrauerat Virginis, & per matris aurẽ introiuit ad paruulum; vt ab ea hora vas electionis suæ Spiritus sanctus impleret, & lucernâ Christi domino pararet. Fuit ergo iam tunc ardens lucerna, sed interim adhuc sub modio, donec super candelabrum poneretur, & luceret omnibus, qui erant in domo domini: illo enim in tempore solû adhuc potuit illuminare modium suum, soli interim luce re matri magnum ei pietatis sacramentû reuelans ipso motu nouæ exultationis. Et Epistol. 174. ad Canonicos Lugdunens. Verba Angeli completa, absq; dubio sunt in tempore suo, & quem prælocutus est Spiritu sancto replendû non est fas credere non repletum, idque loco, & tempore, quo prædixit, certissime autem sanctus Spiritus quem repleuit, sanctificauit.

SENTIENS. ORIGENES homilia 7. in Lucam: Sancta erat anima Beati Ioannis, & adhuc in matris utero clausa, venturaque in mundum, quasi per experientia sensum] sciebat, quæ Israel ignorabat; vnde exiliuit, & non simpliciter exiliuit, sed in gaudio: senferat enim venisse dominum suum. Et homil.

Bernardus.
Origenes.
Ioannes cognouit Christum ex utero.

homil. 10. Si autem in ventre matris clausus audit I E-
S V M, & audiens exiliuit, atque lætatus est, quare non
credas eum iam geni tum prophetiam patris audire, & in-
telligere potuisse dicentem ad se; & tu puer propheta al-
tissimi vocaberis. **CYRILLVS** Archiepif. Ieroso-
lymitanus Catechesi 3. Qui etiam in vtero matris, cum
gestaretur, à Spiritu sancto sanctificatus est. Erat quidem,
& Ieremias sanctificatus, sed non prophetauit in vtero: so-
lus autem Ioannes in vtero existens, exultauit in gaudio,
& corporeis oculis nihil videns, Spiritu Dominum cog-
nouit. **AMBROSIVS** lib. 4. de fide cap. 4. Quid
etiam de Ioanne loquar, de quo mater religiosa testatur,
quod intra materna situs adhuc viscera præsentiam domi-
ni spiritu cognouit, exultatione consignauit? Et cetera vt
supra, num. 4. & serm. 63. Hoc etiam in laudibus Ioannis
minime tacendum videtur, quod nondū natus etiam pro-
phetat, & adhuc in materni vteri sinibus constitutus, ad-
uentum Christi, quia voce non poterat, gaudiis cōfiteretur:
exultat enim Ioannes antequam nascatur, & priusquam
mundi oculis habitum recognoscat iam spiritu mundi do-
minum recognoscit. Et lib. 2. in Lucam, cap. 3. Vocē prior
Elisabeth audiuit, sed Ioannes prior gratiam sensit, illa na-
turæ ordine audiuit, iste exultauit ratione mysterij, illa
Mariæ, iste domini sensit aduentum. Et cap. 4. Sed fortas-
se aliqui, quasi irrationabilem mentis excessum putent,
quod octo dierum Zacharias alloquitur infantem, verum
si teneamus, intelligimus profecto, quod potuit vocem pa-
tris natus audire, qui Mariæ salutationem, antequam nas-
ceretur, audiuit: sciebat propheta alias esse aures prophe-
tæ, quæ spiritu Dei non corporis ætate referantur, ha-
bebat intelligendi sensum, qui exultandi habebat affectū.

Chrysostom. IOANNES Chrysostom. homil. de diuo Ioanne Bap-
tista. Nouerat Christum Ioannes semper, esse venturum, &
non solum nouerat ab infantia, sed in vtero matris noue-
rat, & eum salutauerat, denique scribitur, exultauit infans
in vtero matris suæ. Vide quomodo in vtero matris con-
stitutus sensit aduentum Domini. homil. 27. in 11. Math.
& quod

*Cyrillus.**Ambrosius**Chrysostom.**Hieronym.*

& quod amplius est, quem in vtero cōstitutus, priusquam
nascetur nō solum cognouit, sed etiam exultatione spi-
rituali matrem suam fecit esse prophetam, ipse nunc quali
nesciens interrogat, tu es qui venturus es. **HIERO-
NYMVS** Epist. 7. ad Latā. Sic Ioannes Baptista ad in-
troitum Mariæ exultauit, & iussit; audiebat enim verba Do-
mini per os Virginis personantis, & in vtero matris in oc-
cursum eius gestiebat erumpere. **AVGVSTINVS** Epistol. 57. ad Dardanū. Quamquam etiā si vsque adeo est
in illo puero acceleratus vsus rationis, & volūtatis, vt intra
viscera materna posset cognoscere, credere consentire,
quod in aliis paruulis ætas spectatur, vt possint, etiam hoc
in miraculis habendum diuinæ potentia, non ad humanæ
trahendum est exemplar naturæ. **THEODORVS** Studitus oratione de natali sancti Ioan. O Ioannes felix
infans, fœtus qui sopiri non potes, qui es in vtero, quomo-
do es in mundo? Qui nondum es perfectus, quomodo es
plenissimus? Qui non potes cognitione percipere, quo-
modo es prudentissimus? Qui loqui non potes, quomodo
bene loqueris? Magnum est (inquit) quod peragitur my-
sterium, & actus est ab humana remotus comprehensio-
ne. Vide, & si sim adhuc in vtero, quoniam in vtero gesta-
ri video solem iustitiæ; auribus percipio, quoniam audio,
vt qui nascar vox magni verbi; exclamo, quoniam filium
patris vnigenitum considero esse carne indutum; exulto
quoniam vniuersi effectorem video formam hominis sus-
cipere: exilio quoniam mundi redemptorem cogito cor-
poratum **MAXIMVS** homil. 1. de natali Ioannis. Hic
& nasciturum dominum prophetalis spiritus illuminatione
præuidit: & natum priuilegio gratiæ singularis ostendit;
in tantum autem specialis in eo præfulsit electio, vt
ante mereretur annunciare dominum, quam nascendi ini-
tium, vel linguam, qua enunciare posset, acciperet. Quid
hoc est miraculi fratres? quæ tantorum nouitas gaudiorū?
vt habere se in vtero Elisabeth testaretur infantē, qui nec
dum semetipsum sentiens, Dominicum iam sentiret adue-
tum: vere hic omnium beatissimus paruulorum, qui intra
viscera

*Hieronym.**Augustinus**Theodorus.**S. Maxim.*

viscera adhuc materna conclusus adesse saluatorem mundi, quia necdum sermone poterat, prophetico gaudio reuelauit. **SIMEON** Metaphrastes oratione de sancto Ioanne Baptista. Salutatio autem erat dulcis exultatio infantis, qui est in utero: iam enim ex ventre didicerat seruus dominum, qui erat in ventre: & cum sensisset eius aduentum in mundum, mirandum in modum lætatur.

Simeon.

DAMIANUS. **PETRVS** Damianus, sermone de sancto Ioanne. Felix Elisabeth, ad quam mater properat redemptoris, quæ saluatoris obsequiis cælorum imperatrix alloquitur: sed puer multo felicitior, qui salutantis maiestatem cognoscens, intra viscerum tenebrosa volumina gaudio gaudet, quia vim tam beatæ salutationis attendit. **BER-**

BERNARDUS. **NARDVS** sermone in natali Ioannis Baptiste. Vere ardens, & vehementer accensus, quem sic præoccupauit flamma cælestis, ut iam Christi sentiret aduentum, qui necdum sentire poterat vel se ipsum. **E V T H Y-**

EUTHYMIUS. **MIVS** in primum Lucæ. Christus quidem loquutus est per os matris, Ioannes autem audiuit per aures suæ matris, & agnito supernaturaliter domino suo exultatione illum prædicauit: infans enim, qui in utero ferebatur Virginis prophetica statim gratia donauit infantem, qui in utero gestabatur sterilis.

IOAN. PROSE- **6 SPIRITVALIBVS. ORIGENES** homi-
cui gratia, & lia 9. in Lucam. Si eo quod tantum venit Maria ad Eli-
charismati- sabeth, & salutauit eam, exultauit infans in gaudio, & Spi-
bus in utero ritu sancto plena prophetauit ea, quæ in Euangelio scri-
Christo præ- pta sunt; & in vna hora tantos profectus habuit, & cete-
sente. ra ut supra numero quarto: & homil. 10. Visitante enim,

ORIGENS. & Deo volente redimere populum suum, mansit Maria cum Elisabeth, postquam ei locutus est Angelus, mensibus tribus: & per ineffabilem quamdam virtutem, non solum Ioannem, sicut dudum diximus, sed etiam Zachariam præsens saluator instrueret; paulatim quippe, & hic per tres menses sancti Spiritus augmenta capiebat, & cum nescit, erudiebatur, & de Christo prophetauit. **AMBROSIVS** lib. de institutione virginis

Ambrosius.

nis

nis, cap. 7. Nec immerito mansit integer corpore, quem in tribus mensibus oleo quodam suæ præsentiae, & integritatis augmento, domini mater exercuit. Et lib. 1. in Lucam cap. 3. Bene inducitur sancta Maria, & exhibuisse officium, & mysticum numerum custodisse. Non enim sola familiaritatis est causa, quod diu mansit, sed etiam tanti vatis profectus, & cetera ut supra numero quarto. **PETRVS** Damianus, sermone de sancto Ioanne Baptista. Quid, quod non semel tam sanctorum amplexuum fuit celebrata coniunctio: mansit autem Maria cum illa quasi mensibus tribus, ait Euangelista, tanto tempore manet cum Elisabeth virginalis integritas, & nunc dulciori colloquio, nunc amplexu felicitiori Ioannem puerum consecrat, & insignit. Quocumque autem modo rei huius veritas decernatur, illud pro certo certum est, quia non parum contulit puero nascituro, tam felix, & morosum, intemeratæ Virginis hospitium.

Petr. Dam.

7 ANTEQVAM. TATIANVS Alexandri-
nus, in harmonia Euangelica. Mansit autem Maria cum illa, quasi mensibus tribus, & reuersa est in domum suam: Elisabeth autem, impletum est tempus parienti, & peperit filium. **E V S E B I V S** Emissenus, feria sexta Aduentus. Mansit autem Maria cum illa, quasi mensibus tribus. Decebat enim, ut simul manerent, quantum in illo paruo temporis spatio, & Elisabeth à Maria, & Ioannes à Christo doceretur; libet nunc intueri, quantas tunc Zacharias, & quantas Elisabeth lacrimas fuderint, quando Virgo Maria recessit inde, quando gaudium, & stella maris in domum suam reuersa est: Ioannes quoque, quamuis adhuc in matris utero clausus, in eius discessu non parum doluit, qui in illius aduentu tanto gaudio exultauit. **TITVS** Bostrensis Episcopus in primum Lucæ. Mansit autem Maria cum illa, quasi mensibus tribus. Hoc est, tantisper dum tempus paritatus Elisabethis appeteret. Rediit autem quia circa Elisabethis

*Mariareuer-
sa ante na-
tūm Ioannē.
Tatianus.
Eusebius.**Zachariae
& Elisabeth
dolor in Ma-
ris discessu**Titus.*

bethis partum magna hominum multitudo ad Zachariæ ædes confluxura erat; Virgo autem sanctissima virgineo quodam pudore tenta, hominum conspectum declinabat? **AMBROSIVS** lib. 2. in primum Lucæ, cap. 3. Tandiu mansit Maria quâdiu Elisabeth, pariendi tempus impleret. Et cap. 4. Pulchre autem tempus, quo fuit in in vtero propheta describitur, ne Mariæ præsentia taceatur; sed tempus siletur infantia, eo quod præsentia Domini matris in vtero roboratur, qui infantia impedita nesciuit. **AVGVSTINVS** lib. 2. de consensu Euangelistarum cap. 5. Si quis velit vnam narrationem ex omnibus, quæ de Christi natiuitate, & infantia, vel pueritia in vtriusque narratione ab alterutro, seu dicuntur, seu prætermittuntur, ordinare sic potest. Et infra. Mansit autem Maria cum illa quasi mensibus tribus, & reuersa est in domum suam. Mathæus dicit, inuenta est in vtero habens de Spiritu sancto. Lucas dicit, Elisabeth autem impletum est tempus pariendi, & peperit filium. **THEOPHYLACTVS** Bulgaricæ Episcopus in primum Lucæ. Quia paritura erat Elisabeth abscedit Virgo, propter multitudinem, qui ad partum conuenturi erant: indecens autem Virgini in talibus versari. Quod autem cum paritura esset Elisabeth, versa fit Virgo, manifestum hinc est, quod mens sexto concepti præcensoris venit Angelus ad Mariam, & mansit illa cum Elisabeth, tribus circiter mensibus. Et infra. Virgo quidem circiter tribus mensibus mansit apud Elisabeth; fortassis tanto attonita miraculo, & indigens consolatione quadam; quam ex consuetudine Elisabeth habuit, verum ubi appropiauit partus, abscessit. **SIMON METAPHRASTES** in oratione de sancto Ioanne Baptista. Et in domo quidam Elisabethæ habitavit virgo circa tres menses: deinde de ea quidem sic domum reuertitur. Qua nam vero causa ad tres menses, & non plures fuit cohabitatio? An omnino quod tunc esset paritura Elisabeth? si enim circa sextum mensem, ex quo ea conceperat missus fuit Angelus ad Virginem, ipsa autem cum ad Elisabeth venisset, menses tres apud eam permanet, clauis est, quod

*Ambrosius**Augusti.**Theophyl.**Maria fugit turbam.**Simon Metaphr.*

quod cum finitum esset tempus conceptionis, quod nouus mens circumscritus, in domum suam Virgo reuertitur: & fortasse hac de causa, quod vniuersa multitudo erat ventura in ædes Zachariæ, cum instaret tempus pariendi Elisabeth: pudor autem virginalis hæc minime sustineret. **RVPERTVS** libro primo in Cantica, folio 4. res ipsa exigit, ut quæramus quousque, vel quamdiu beata Virgo mansit cum illa Elisabeth cognata sua; utique mensibus tribus fere, usque dum Elisabeth tempus pariendi impleretur; ille namque mensis sextus erat illi, quæ vocatur sterilis, quando Maria nuncio bono impleta, exurgens abiit cum festinatione in domum Zachariæ, & salutauit Elisabeth: Maria autem mansit, inquit Euangelista, cum illa, quasi mensibus tribus; & reuersa est in domum suam: statimque subiungit; Elisabeth autem impletum est tempus pariendi, & peperit filium; ergo Maria iam non erat illic, quando Elisabeth peperit filium: cur quæso non interfuit? Cur tanti gaudij, tantæ exultationis festiuitatem non spectauit? Cur discessum suum non distulit, donec videret infantem, quem vidisse gaudium fuit? Et infra. Bene actum, optime prouisum est, ut post modum ventura multitudo ad illud natiuitatis Ioannis gaudium reuertetur in domum suam, ne prius ab illis deprehenderetur in vtero habens, quam ab ipso beato Iosepho. **EVTHYMIVS** in primum Lucæ. Mansit autem usque ad partum Elisabeth apud illam, utpote cognoscentem, quod in se agebatur mysterium; & ob id amantem hanc, & ab hac amatam; & reuersa est in domum suam, deuitans eos, qui ob natum infantem in domum Zachariæ concurrere debebant: erat autem & moris, ut abscederent Virgines cum paritura erant prægnantes. **NICEPHORVS** lib. 1. historiae Ecclesiasticæ capit. 8. Cum autem in moribus esset, ut virgines, cum partus grauidæ mulieri, & iam parturienti immineret, secederent, tertium cum ea versata mensem, domum suam reuertitur. **AVCTOR.** Hæc quidem horum patrum sententia est, &

*Maria fugit hominum conspectum. Rupertus.**Euthym.**Fugit turbam Maria. Virgines non aderant parturientibus.**Nicephor. Mos Virginitatis.**Auctor.*

N vera

uera profecto; nam si sexto mense venit Maria ad visitandam Elisabetham, & quidem illo ineunte; siquidem Ioannes conceptus dicitur ad finem Septembris, & mansit cum illa quasi mensibus tribus, ergo usque ad nonum incipientem; non potuit ergo adesse partui Elisabethæ: id quod & ordo historiæ Euangelicæ aperte demonstrat. Quamuis

Origenes.

Virginē partui adiuisset.

Beda.

Zacharias.

Damianus.

Post reditū

Mariæ ve-

ni Ioseph

Bethlehe-

mo.

Auctor im-

perfect.

Ioseph ab-

sensit an-

nunciatio-

ni, & visi-

tationi.

Auctor.

Tempus ad-

uentus Io-

seph.

Origin. homil. 10. in Lucam, dicat tribus mensibus Maria iuxta Elisabeth commorante Ioannem fufum esse in terram: & Beda lib. 1. in Lucam cap. 3. & Zacharias Episcop. Chrisopol. lib. 1. cap. 3. dictum Bedæ referēs, & Petrus Damianus, oratione de sancto Ioanne Baptista, sub dubio tamen, sed prior sententia omnino vera est?

8 PAVLO POST. HIERONYMVS in historia de ortu Mariæ. Ioseph igitur à Iudæa in Galilæam veniens, desponsatam sibi virginem vxorem ducere intēdebat: iam namque tres fluxerant menses, & quartus incubabat ex eo tempore, quo sibi desponsata fuerat. AVCTOR IMPERFECTI in Mathæ. homil. 1. Sicut historia quædam non incredibilis, nec irrationabilis docet, quædo gesta sunt quæ refert Lucas, Ioseph absens erat, nec enim conueniens est putare præsentem Ioseph introisse Angelum ad Mariam, & dixisse quæ dixit, & Mariam respondisse quæcumque respondit: si concedamus Angelum potuisse intrare ad eam, & loqui: plane confestim Mariam abiisse in montana cum festinatione, & introisse in domum Zachariæ, & salutasse Elisabeth, & mansisse cum ea mensibus tribus, possibile non fuit præsentem Ioseph: quia necesse erat, ut absentationis eius, & mansionis diutinx requireret causas. Postquam autem rediit peregre, post tot menses, & inuenit eam grauidam, forsitan ei cōminatus est, quasi sponsus, & de iudicio Dei terruit eam, quasi vir timoratus. AVCTOR. Ex eo quod ignorauerit Ioseph, vt dicemus numer. 10. Conceptum Virginis, recte colligitur eum his omnibus absentem fuisse.

Qua de re cap. 4. numer. 20. sumus latius locuti? Incidit autem hic Iosephi aduentus in finem mensis Iunij, tribus transactis mensibus à conceptu filij Dei, & pau-

cis

cis amplius diebus à desponsatione, iuxta historiam de ortu Mariæ. at iuxta dictum Euodij supra relati cap. 5. numero primo: sex menses transierant à desponsatione Virginis.

9 VT NVPTIAS. EVSEBIVS Emissenus homil. in Mathæ. 1. Quid est, antequam conuenirent? Antequam in vna domo habitarent: nondum enim conuenierant, nondum simul habitabant, illa in sua, & illa adhuc in sua domo manebat. CHRISOSTOMVS, oratione de Annunciatione. Quæ enim desponsata fuerat, deinceps in manum sponsi tradenda erat. Cum igitur sacerdotes casto Ioseph Virginem despondissent, eam illi commendarunt nuptiarum tempus expectantes. HILARIUS Pictauiensis Episcopus, can. 1. in Mathæ. Igitur nequa de partu eius ambiguitas existeret, ipse concepti ex Spiritu sancto Christi testis assumitur, vt de hinc, quia desponsata esset, in coniugem reciperetur. AMBROSIVS lib. 2. in Lucam. Non autem te moueat, quod eam coniugem vocat, non enim virginitatis ereptio sed cōiugij testificatio, nuptiarum celebratio declaratur. HIERONYMVS lib. aduersus Heluidiū cap. 1. Igitur cū Euangelista dicat, priusquā conuenirent, proximum nuptiarū tempus ostendit, & in eo iam re fuisse, vt quæ prius spōsa fuerat, esse vxor inciperet, quasi dixerit. Antequā ofcula, amplexusq; miscerentur, antequā rem agerēt nuptiarum, inuenta est habens in vtero. Et in historia de ortu Mariæ. Ipse quidē in Bethlehem recedit ciuitatē, domū suam dispositurus, & nuptiis necessaria procuraturus. STRABVS in 1. Mathæi antequam conuenirent, ostendit proximum tempus nuptiarum, in quo nuptiarū solennia celebrantur. & nollet eam, quam desponsauerat in coniugium ducere, ne videretur, quod ignorabat celare, voluit occulte dimittere eam, id est, tempus nuptiarum mutare. HAYMO in primum Mathæi. Antequam conuenirent, id est, antequam nuptiarum solennia rite celebratē, vt illa quæ erat spōsa fieret vxor, voluit occulte dimittere eam, quomodo occulte? vt nec duceret eā vxorē, sed per-

N 2

mitteret

Ioseph venit ad celebrandas nuptias.

Euse. Emi. Chrisostom.

Hilarius.

Ambrosius.

Hieronymus.

Strabus.

Haym.

mitteret manere sponsam, ut erat, nec causam diceret, propter quam eam relinquebat. **RABANVS** in 1. Mathæi. Noli timere, accipere eam nuptiali conuentu, & assidua cohabitatione. **REMIGIVS** in primum Math. Hoc verbū conueniendi, non ipsum concubitum; sed tempus significat nuptiarum, id est, quando ea, quæ fuerat sponsa, incepit esse vxor. Est enim sensus, antequam conuenirent, id est, antequam rite solennia nuptiarum celebrarent. **ANSELMVS** Math. 1. desponsatio fiebat per aliquod tempus ante assiduā cohabitationem, & interim erat sub custodia mariti sui vxor, & frequenti visitatione, donec solennia nuptiarū celebrarentur. **ZACHARIAS** Christopholita. lib. 1. cap. 5. antequam conuenirent, id est, nuptiarum solennia celebrarent, inuenta est in utero habens. **BERNARDVS** homil. 2. super Missus est. Mos Iudæorum erat, ut à die desponsationis suæ, usque ad tempus nuptiarum sponsis sponsæ traderentur custodiendæ. **AUCTOR**. Iosepho, & Mariæ id accidit quod modo Christianis coniugibus, qui post ratum verumque matrimonium sponsi facti, coniuges, solēni nuptiarū fiunt celebratione. **IOGNORABAT**. **IUSTINVS** Philos. & Martyr, dialogo cum Tryphone Iudæo. Ioseph quoque Mariæ sponsus, cum prius voluisset sponsam eiicere, quod putaret e viro, id est, e stupro grauidam, per nocturnam visionem, monitus est retinere vxorem suam, edoctus ab Angelo, e Spiritu sancto conceptum esse factum in utero, ideo territus non eiicit eam. **AMMONIUS**. **NIIVS** Alexand. in harmonia quatuor Eungel. sed Gabrielis paranymphe nuncio grauida Luc. 1. Quæ res maritum Ioseph sacramenti nescium traxit in admirationem, ut nisi diuino fuisset edoctus oraculo consilium de Virgine deferenda, ita ut conceperat animo, haud dubie impleisset. **EVSEBIVS** Emisenus homil. in 1. Mathæi. Intellexit hoc tandem Ioseph, & sponsam suam grauidam esse cognouit: mirabatur igitur, & circa sponsam suā zelo ipso mouebatur. Quid faceret? Prodere eā timebat; ne occideretur: dimittere eā cogitabat, quod & sibi facile, &

peris

periculosum esse sentiebat, daret enim ei libellum repudiij, sic enim præcipit lex. **BASILIVS** oratiōne de humana Christi generatione. Hoc ignorans ab initio talis nominari vxoris maritus metuens, voluit eam occulte dimittere. **AMBROSIVS** lib. de institutione Virginis cap. 5. Quid autem præiudicat Mariæ, si cælestis consilij mysterium Ioseph nō intellexit, & putauit Virginem non esse, quam prægnantē videret. **EPIPHANIVS** hæres. 78. contra Antidicomarianitas. Cū iustus esset quæ rebat non infamare ipsam, sed clanculū dimittere ipsam, ut qui prauus quidem fieret, si infamaret ipsam, nō autem factus est, velut Angelus docet dicens, ne metuas assumere Mariam vxorem tuam, quæ nondum facta est vxor, & si in suspitione peccati apud te est, at neque sic est, velut putas. **IOANNES** Chrysofomus, homilia 4. in Mathæum. Propterea Euangelista dixit, quid iusto illi acciderit ante notitiam, ut nequaquam de his, quæ post notitiā rei sunt facta dubitaret: & certe si Maria talis fuisset, qualem illam suspicio fingeat, non modo publicari meruerat, verum etiam ex legis auctoritate puniri: sed Ioseph non solum maius, verum id quoque, quod erat minus pariter indulsit. Nostis profecto nostis, quam impotens res sit zelotipia: propter quod ille bene huius rei non ignarus aiebat, plenus est enim zelo furor viri eius, non parceret indie vindictæ. Et rursus idem: Inexorabilis, inquit, est sicut infernus zelus; & nos quidem plerosque nouimus velle animam potius amittere, quam in tormentum zeli, atque huiusmodi suspitionis incidere. Quamquam hic quæ tandem diceretur esse suspicio, ubi ipse vteri tumor videbatur arguere suspectam? Sed tamen ita erat ille vir ab huiusmodi passione mundus, ac liber, ut ne in minimis quidem Virgini uellet inferre mæstitiam. **AUCTOR IMPERFECTI** in Mathæ. hom. 1. Cui inuenta est in utero habens de Spiritu sancto? sine dubio sponso suo Ioseph, qui zelo amore se ad momentē vitam circumspectabat Mariæ: nā sicut historia quædam non incredibilis, nec irrationabilis docet, quādo gesta sunt, quæ re-

N 3 fert

fert Lucas, Ioseph absens erat: postquam autem rediit pe-
 regre post tot menses, & inuenit eam grauidam manife-
 ste, forsitan ei comminatus est quasi sponsus, & de iudicio
 Dei terruit eam quasi vir timoratus. **HIERONYMVS**
 in historia de ortu Mariæ. Interea paulatim vtero puer-
 pera intumescendo, puerperam se manifestare cœpit, nec
 hoc latere potuit Ioseph: nam sponsi more liberius ad Vir-
 ginem iatroiens, & familiaris cum ea loquens, grauidam
 esse deprehendit. AEstuare itaque animo, & fluctuare cœ-
 pit, quia ignorabat quid sibi potissimum esset faciendum:
 nec enim eam traducere voluit, quia iustus erat, nec for-
 nicationis suspitione infamare quia pius. **AVGVSTI-
 NVS** Epistol. 34. ad Macedonium. Vnde Ioseph,
 cui Virgo Maria mater Domini fuerat desponsata, cum eam
 comperisset esse prægnantem, cui se nouerat non esse com-
 mistum, & ob hoc nihil aliud quam adulteram credidisset,
 puniri tamen eam noluit, nec approbator flagitij fuit: nam
 hæc voluntas eius, etiam iustitiæ deputatur, ita quippe
 de illo scriptum est, & cum esset homo iustus, & nollet
 eam diuulgare, statuit eam occulte dimittere. Hæc eo
 cogitante apparuit illi Angelus, qui doceret esse nomi-
 nis, quod ille putauerat criminis. Et sermone 14. de Na-
 tiuitate Domini. Nescit interea Ioseph Mariæ sponsus,
 quid cum Maria ageret Angelus; subitoque Ioseph intui-
 tu familiari, & licentia maritali aspicit Mariam coniu-
 gem suam: vidit eam gressibus grauari, intellexit Mariæ
 vterum grauidari, turbatur Ioseph homo iustus, quod
 Maria numquam de templo Domini acceperat, & nondum
 cognouerat, & grauidam sentiebat, & quam non merue-
 rat in coniugij honorem, iam haberet in confusionem,
 secumque diu æstuans disputat dicens. Vnde hoc con-
 tigit quod euenit? Non cognoui, non tetigi, non viola-
 ui, non grauidani, heu heu quid contigit? Quid putas eue-
 nit? Per quem Maria sic cecidit? Quem sibi plusquam me
 adulantem inuenit? & infra. Quid ergo faciam? Quid
 agam? anxior, gemo, doleo, curro, consilium quæro, nec
 penitus inuenio; prodo adulterium, aut taceo propter

oppro-

opprobrium? Si prodidero adulterium quidem, non con-
 sentio, sed neuum crudelitatis incurro, quia secundum
 libri Moyti sententiam, lapidandam esse cognosco; si ta-
 cuero malum, consentio, & cum adulteris portionem
 meam pono. Quoniam ergo tacere malum est, adulte-
 rium prodere peius est, ne per me fiat homicidium, di-
 mittam eam coniugio. **PETRVS** Chrysologus ser-
 mone 146. Quid est quod sic zelo sponsi sponsæ pericu-
 lum comparatur? Quid est quod virtus tanta putatur cri-
 men. Salus certa discrimen? Quis excusat sponsam, quam
 conceptus accusat? Aut quid proficiet defensor exter-
 nus, quando facti testis internus assistit? **THEODO-
 RETVS** dialogo 1. Quoniam enim Ioseph ignorans
 mysterium, adulterium suspicatus fuerat, sancti Spiritus
 efformationem aperte edoctus est. Et in Psal. 71. Sicut la-
 na imbrem recipiens, nullum fragorem emittit, & stillici-
 dia instar roris in terram delata, sensum nullum auribus præ-
 bent; sic domini conceptio facta est, nec ipso spòso resciscere,
 qui cum ipsa habitabat: deinde enim post vterum aliquam
 indiguitatem suspicatus, occulte dimittere eam voluit, ve-
 rum ab Angelo edoctus fuit cælestem esse factum, & non hu-
 manum. **EVTHYMIVS** in 1. Math. 1. Traducere dice-
 batur, quando vir ad concilium ducebat vxorē, de qua sus-
 pitionem habebat, ipsamque accusabat; & ita manifeste eam à
 domo propria dimittebat: quod nolens facere Ioseph, vo-
 luit clam dimittere, ut & ipse nulli obnoxius crimini, secun-
 dum legem maneret eas iubente, dimittere, quæ aliunde in
 vtero haberet. **NICEPHORVS** lib. 1. hist. c. 8. inter-
 rim ei venter tumescere, & Ioseph de ea, quod minus dece-
 ret suspicari, mysterium ignorans; quin etiam occultam ab
 ea discessionem meditari, quod vir iustus esset, & rem
 actam eliminare, atque vulgare nollet. **AVCTOR.** Quod
 Iosephus tertio à conceptu mense deprehenderit graui-
 dam sponsam, non est mirandum; cum eo fere mense vteri
 tumor in prægnantibus incipiat apparere, dicitur enim.
 Genes. 38. 24. Ecce post tres menses nunciauerunt Iudæ,
 fornicata est Tamar nurus tua, & videtur vterus illius
 intum-

N 4

intu-

Origenes. in tumescere. Origen. homil. 1. ex diuersis; Theophylact. in primum Math. & Bernardus homil. 2. in Missus est, Originem secuti existimant Iosephum cognouisse mysterium Christi in utero Virginis concepti, & pro summa in eam reuerentia voluisse recedere. Sed si cognouisset cur diceret Euangelista, noluisse Virginem traducere, quod esset iustus, hoc est tamquam adulterij ream ad concilium ducere, aut denunciare, diulgareque? Quid opus erat edoceret ab Angelo in ea natum de Spiritu sancto esse? Aut unde, qua ve ratione cognouerat, si ei non fuerat reuelatum? **Auctor in imperfecto.** Virginitatem Iosepho sponso ea re anxio iure iurando adhibito dixisse, se eius rei nesciam; atque ita partim illum credidisse in ea diuinum quid esse: quod maxime vitæ conuersatio commendaret Virginem: & ideo magis credebatur castitati, quam utero eius; & plus gratiæ, quam naturæ. Et quidem si auferatur illud mendacium, quod hic auctor imponit Virgini, quam alij Patres dicunt, nec verbum quod se excusaret protulisse: sed rem Deo reliquisse, cuius erat, digna est & Iosepho, & Virgine existimatio, quod tanti fuerit ponderis apud sponsum sponsæ castitas, & probata sanctitas, ut uteris grauidus, quem oculis suis intuebatur, non satis esset, ut adulteram iudicaret, sed ut dubius tantum, suspensusque maneret: quæ est expositio Hieronymi in Mathæum. Hoc, inquit, testimonium Mariæ est, quod Ioseph sciens illius castitatem, & admirans quod euenerat celat silentio, cuius mysterium nesciebat; & Petri Chrisofologi sermone 145. dicentis, sponsus quid faceret ad ista? Accusaret de crimine? Sed erat ipse innocentia testis, culpam diceret? Sed erat ipse custos pudoris: urgeret adulterium? Sed erat ipse virginitatis assertor. Quid faceret ad ista? Cogitat dimittere, quia non poterat, vel foris prodere, vel intus, quod euenerat, contemere. cogitat dimittere, & dicit Deo totum, quia quod homini diceret non habebat.

Gabriel mo II **GABRIEL. EVSEBIUS** Emiffenus, in primo Mathæi. Ecce nuncius cælestis, ecce Gabriel consiliator

liator virginis, eiusque conscius castitatis, cui hæc secreta erant commissa, cui hæc mysteria reuelata fuerant, apparuit Ioseph in somniis. **AVGVSTINVS** sermone. 14. de natali Domini. Ecce iterum virginis ille paronymus non homo, sed Gabriel, angelus ille conspicuus, cæli cursor æquissimus, medio noctis libramine dicit ad Ioseph in visione. **CHRISTIANVS** Druhmarus in 1. Mathæi. Sicut Deus omnipotens inter ceteros archangelos Gabrielem, qui fortitudo Dei dicitur, ordinauit ad annunciandum mysterium Saluatoris nostri, quem etiam & huic Ioseph locutum esse credimus. **HAYMO** in Mathæum. Istum angelum Gabrielem archangelum possumus intelligere, qui nunciauerat Beatæ Mariæ: idem ipse apparuit Beato Ioseph in somniis. **AVCTOR.** Satis est verisimile archangelum Gabrielem conceptus diuini conscium, monuisse & eundem Iosephum, ut virginis, cui custodiendæ datus erat, honori, bonoq; nomini confuleret, eique pro dignitate inferuaret.

12 **ACCEPIT. ORIGENES** homil. 1. in diuersos. Securus, & intrepidus accipe eam secundum legis præceptum, vxorem tibi nominatam, sed secundum nuptiarum consuetudinem, & coniunctionem longe alienam. **BASILIVS** oratione de humana Christi generatione. Excitatus Ioseph accepit vxorem suam cum affectu, dilectione, & omni diligentia domesticos concernente, pro vxore illam habuit, à nuptialibus vero congressibus abstinuit. **HILARIVS** Can. 1. Mathæi. Ipse Ioseph concepti ex Spiritu sancto testis assumitur, ut dehinc quia desponsata esset in coniugem reciperet. **AMBROSIVS** lib. 2. in Lucam c. 1. Non autem te moueat quod eam coniugem vocat, non enim virginitatis ereptio, sed coniugii testificatio, nuptiarum celebratio declaratur. **HAYMO** in primum Mathæi. Postmodum, sicut sequentia Euangelii huius narrant, surgens à somno fecit sicut præceperat ei angelus, conuocauit amicos suos, & fecit conuiuium nuptiarum, & accepit beatam Mariam in vxore. **AVCTOR.** Hanc nuptialem celebrationem probant quæ dicta sunt numero probantur.

numero. 9. tum etiam proprietates verbi, accipere, quæ nulla est alia, quam nuptias celebrare, aut in uxorem: sponsam accipere quam probauimus c. 4. num. 20. variis scripturæ testimoniis. Quod autem Patres, vt notauimus cap. 4. numero. 17. dicunt sponsam quidem virginem, numquam tamen nuptam; & sponsum ad eius nuptias non peruenisse, nuptiarum nomine non illam solennitatem, sed copulam, quæ ex illa consequbatur, ordinarie, intelligit: quia numquam ante illam solennitatem licebat sponso cum sponsa congrederi: vt his verbis affirmat auctor imperfecti in Mathæ. homil. 1. explicans causas, propter quas apparuit angelus Iosepho. Tertio, inquit, vt intelligens Ioseph sanctam conceptionem, diligentius se in futurum custodiret ab illa, quam prius; prius enim seruauit se propter disciplinam iustitiæ, postea autem & propter timorē partus huiusmodi. Et August. serm. 14. de natali Domini, ego cum licentiam haberem maritalem ante thorum nuptiarum puellarem, non vexaui pudorem, timui, multumque pertimui, quod in illo Moysitico libro legis sententiale verbum perscriptum cum legeretur audiui, quod quæcumq; virgo paternam domum fœdauerit adulterio, morienda lapidibus subiacebit; similiter & vir qui pudoris vestimentum patri non detulerit, coramque testibus replicauerit, pudorisq; signaculum non demonstrauerit, moriendus & ipse cum virgine erit: vtrosque ergo libidinarios hæc Moysis sententia ferire voluit: hanc Moysis sententiam præcauebam, ipsamque luxuriam in meo corpore refrenabam. Et ante eos Tertullianus lib. de velandis virginibus cap. 11. & ideo penes Israel illicitum est ad virum tradere, nisi post contestatam sanguine maturitatem: ita ante hunc indicē acerba res est. Iosephus ergo ad virginis nuptias, hoc est, ad amplexus non peruenit, ante solennitatem quidem, ne legem transgredereetur, quia id facere prohibebatur, post eam vero & ne suo proposito, diuinoque consilio aduersaretur.

Partus

PARTUS VIRGINIS,

Et infantis circumcisio.

Cap. VII.

QUOD VM Augustus Cæsar in summa pace Romanum Imperium administraret, edicto promulgato vniuersis indixit ditioni suæ subiectis, vt in sua quisque ciuitate, vnde esset oriundus, nomen suum publicis tabulis describendum & profiteretur, designato censu persoluen- do. Fuit hæc descriptio prima earum, quæ accidere præside Syriæ Cyrino. Edicto parens Iosephus, egressus Nazarethæ vrbe Galileæ, ascendit in Iudæam in ciuitatem Dauid, dictam Bethlechem, eo quod esset de domo, & familia Dauid, vt cum ceteris suæ familiæ, profiteretur ipse, & Maria desponsa ei vxor, quæ erat prægnans. Est 3 Bethlechem centesimo decimoquarto milliario à Nazarethæ; ab Ierusalem autem versus Austrum ad sinistram viæ quæ ducit Hebron, milliario sexto, in cliuio collis Ephratæ, versus orientem situm; nam collis paruus est, ab ortu in occasum longitudine protensus, à septentrione in austrum latitu-

laritudine modica, sed vndiq; rupe inaccessa pene cinctus; quamuis in occidentem decliuor sit: vbi cisterna illa visitur, ex qua Dauid, aquam sibi quondam exportari desiderauit. E regione ad orientem spelunca est iuxta murū ciuitatis sub rupe excauata, natura magis, quam arte, aut communi 4 pastorum vsui, aut colenorum pauperum, vt videtur, parata: longa quidem ab oriente in occidentem, sed parumper ad austrum vergens, pedibus circiter quadraginta, lata duodecim, alta vt contingi illius tectum possit ab homine mediocriter erecto, si manū in sublime ferat. Os speluncae ad orientem patefactum putatur, nam modo occlusum est; ad cuius laeuam profundior est recessus in ipso viuo lapide excauatus, vnde lōgitudō illa ducitur: in dextra propior ad os speluncae altera breuior est, tribus, quatuorve pedibus demissior, intra ipsum parietem in quadrū excisa, vndique pedum quatuor: in qua praesepium erat iumentis pascendis accommodum è ligno constructum. In hanc ergo 5 speluncam ad agrum proximum Salomae cognatae vtrique pertinentem, recepit se Iosephus cum sponsa tandem sua, aut quod in vrbe locus non inueniretur, propter copiosam

hemi-

hominum ad descriptionem confluentium multitudinem, aut quod nasciturus infans tam humile hospitium libēs seligeret ad nascendum. Ibi cum essent, 6 nouem completis mensibus à natura definitis vt sacer foetus in lucem ederetur; 7 nullo interueniente dolore, nulla carnis 8 apertione, nulla 9 obstetricis opera indigens, sed 10 tam integra manens ex partu, quam integra manserat ex conceptu, (semper enim virgo perseverauit) Maria peperit filium suum primogenitum, Deum hominem in profundo illo speluncae recessu, vt ab antiquis acceptum est, quod esset à tumultu remotior: atq; ipsa natum suscepit infantem, ipsa pannis inuoluit, ipsa fasciis circumligauit, & reclinauit in illo praesepio, 11 boue, & asino eum confortantibus, quia nullus commodior locus in paupere illo hospitiolo reperiebatur. Erat

tem

tē versus, ad mille passus, turris est 20 Ader, pastorum domicilium, vbi tunc forte 21 tres aderant pastores nocturnas agentes excubias super gregem suum; quibus ecce mox, angelus Dñi Gabriel adstitit, ac simul claritas Dei circūfulsit illos, & timuerūt timore magno, & angelus, nolite timere, inquit, Ecce Euangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo, quia natus est vobis hodie Saluator, qui est Christus Dominus, in ciuitate Dauid; & hoc erit vobis signum, inuenietis infantem pannis inuolutum, & positum in præsepio. Ac subito adiuncta est angelo multitudo militiæ cœlestis, laudantium Deum, & dicentium, gloria in altissimi Deo, & in terra pax, in hominibus bona Dei voluntas. Cum in cœlum discessissent, pastores admirantes, ac latise inuicem hortabantur dicentes, transeamus vsq; Bethlehem, & videamus rem hanc, quam fecit Dominus, & ostendit nobis. Ergo communi cōsilio Bethlehemum properantes inuenerunt Mariam, & Iosephum, & infantem positum in præsepio. Quem postquam hilari vultu pro voluntate cōspexerunt, ac venerati sunt, re ipsa probauerūt verum fuisse angelorum sermonem de puero, illumque palam fece-

ruat

runt Mariæ, & Iosepho, ceterisque, quos ob oculos habebant retulerunt, & omnes, qui audierunt admirati sunt. Maria autem omnia, quæ geri videbat, tacita conseruabat, cōferens in corde suo. Reuersi itaque sunt pastores ad ouile suum laudantes, & glorificantes Deum, quod ea omnia, quæ audierant, ita se habuisse probauerant, quemadmodum dicta illis fuerant ab angelis. Die octauo, qui dominicus erat, calendis ipsis Ianuariis, cum vicini, & cognati, 23 more gentis conuenissent ad circumcisionem pueri, 24 in ea ipsa spelunca, circumcidit eum 25 Iosephus, & 26 imposuit illi nomen Iesus, quod ab angelo Mariæ dictum fuerat, priusquam in utero conciperetur. Ac tum demum 27 infantis nomen cum Mariæ, & Iosephi, iuxta Cæsaris edictū, in publicis Romanorum tabulis, per soluto censu, descriptū est, quo Romanus ciuis efficeretur.

Testi-

Testimonia.

*Christo nas-
cente orbis
summa pax
Iyas.*

Micheas.

Eusebius.

Hieronym.

*Sub Augu-
sto pax sum-
ma.*

IN SVMMA PACE. ISAIAS cap. 22. & erit in nouissimis diebus, & cōflabunt gladios suos in vomeres, & lanceas suas in falces; non leuabit gens contra gentē gladium, nec exercebuntur vltra ad prælium. MICHEAS cap. 43. Et concident gladios suos in vomeres, & hastas suas in ligones, non fumet gens aduersus gentem gladiū, & non discent vltra belligerare, & sedebit vir subtus vineam suam, & subtus ficum suam, & non erit qui terreat. EUSEBIVS Emissenus sermone de natali Domini. Quod mundus vniuersus describitur, & sub vnus potestatis tributum redigitur, magnæ pacis indicium est; si enim mundus adhuc repugnaret, & contra Romanū Imperium dimicaret, nequaquam eius edicto describi, & sub tributo redigi potuisset, de hac enim pace propheta prædixerat. Et conflabunt gladios suos in vomeres, & lanceas suas in falces; non leuabit gens contra gentem gladium, nec exercebuntur vltra ad prælium. Et Psalmista, oriatur in diebus eius iustitia & abundantia pacis: quia enim princeps pacis oriebatur, pacem vtique fieri oportebat. HIERONYMVS Isaiæ. 2. Veteres reuoluamus historias, & inueniemus, vsque ad vicefimum octauū annum Cæsaris Augusti, cuius quadragesimo primo anno Christus natus est in Iudæa, in toto orbe terrarum fuisse discordiam, & singulas nationes contra vicinas gentes arsisse studio præliandi, ita vt cæderent, & cæderentur: orto autem Domino Salvatore, quando sub præside Syriæ Cyrino prima est in orbe terrarum facta descriptio, Euangelicæ doctrinæ pax Romani Imperii preparata, tunc omnia bella cessauerunt, & nequaquam per oppida, & vicos exercebantur ad prælia, sed ad agrorum cultus millibus tantum regionibus Romanis cōtra barbaras nationes bellandi studio delegato, quando impletus est angelorum ille concentus, gloria in excelsis Deo, & in terra

pax

pax hominibus bonæ voluntatis; & in diebus eius orta est iustitia, & multitudo pacis. Et Micheas. 4. ac primum quidem iuxta literam antequam nasceretur nobis puer, cuius principatus sub humero eius, totus orbis plenus erat sanguine, populi contra populos, reges contra reges, gentes dimicabant aduersus gentes. Denique etiam ipsa Romana respublica bellis lacerabatur ciuilibus, Cinna, & Octauio, & Carbone pugnantis, Sylla, & Mario, Antonio & Catilina, Cæsare, & Caio Pompeio, Augusto & Bruto, & eodem Augusto, & Antonio, in quorum præliis vniuersa sanguinem regna fuderunt. Postquam autem ad imperium Christi singulare imperium Roma sortita est, Apostolorum itineri peruius factus est orbis, & apertæ sunt eis portæ vrbium, & ad prædicationem vnus Dei singulare imperium constitutum est. Et Psalm. 71. Orietur in diebus eius iustitia, & abundantia pacis: quod in diebus Augusti Cæsaris est impletum, cum Dominus

*Sub Augu-
sto pax sum-
ma.*

*Sybilla Ca-
mæa.*

Cum Deus ex alto Regem demittet olympo,
Tum terra omniparens fruges mortalibus ægris
Reddet, in exhaustas frumenti, vini, oleiq;
Dulcia tum mellis diffundet pocula cœli,
Et niueo latices erumpent lacte suaues,
Oppida plena bonis, & pingua culta vigeunt;
Nec gladios metuet, nec belli terra tumultus;
Verum florebit pax terris omnibus alta.

CONSTANTINVS Magnus oratione ad cœtum sanctorum cap. 20. apud Eusebium lib. 4. vitæ illius, ex Virgilio AÆloga. 4.

O

Vltima

Ultima Cumæi venit iam carminis ætas;
Magnus ab integro seclorum nascitur ordo:
Iam redit & virgo, redeunt saturnia regna:
Iam noua progenies cœlo demittitur alto.

- Titus Livi.** TITVS LIVIVS lib. 1. vr̄bis cond. Ianum ad infimum Argiletum, indicem pacis belliq; fecit, apertus, vt in armis esse ciuitatem, clausus pacatos esse omnes populos, significaret. Bis deinde post Numæ regnum, clausus fuit, semel T. Manlio Cōsule post puni cum primum perfectum bellum; iterum, quod nostræ ætati dii dederunt, vt videremus, post bellum Actiacum ab Imperatore Cæsare Augusto, pace terra, mariq; parta. SVETONIVS in Augusto c. 22. Ianum Quirinum, semel atq; iterum à condita vr̄be ante memoriã suam clausum, in multo breuiore tēporis spacio, terra mariq; pace parta ter clausit. DION CASSIVS Romanæ historiæ lib. 51. Sed ex omnibus his decretis nullū ei maiori voluptati fuit, quã quod portæ Iani ab ipsis clausæ sunt, quali omnibus bellis confectis. Et lib. 53. Augustus bellis ad hunc modū confectis, Iani tēplum, quod propter hæc bella fuerat reſeratu, clausit. PLVTARCHVS lib. 1. de fortuna Romanorū. Clausæ igitur erāt ea tēpestate Iani portæ, quas belli fortunã vocāt, vt pote quæ belli tēpore reſerabantur, pacis vero occludebantur; at vero mortuo Numa apertæ sunt Albano cōmisso bello, rursusq; aliis sexcentis super alia bellis continēter excipientibus per annos quadringētos & octoginta; deinde pace, clausæ sunt post Carthaginēse bellum cōposita, Caio Attilio, Titoq; Consulibus. A quo iterum anno exerata sunt, continentibus ad Actiacam vsq; Cæsaris victoriam bellis: tum demum Romana arma, haud ita multo tempore cessauere. CORNELIVS Tacitus Annalium lib. 1. Bellum ea tempeſtate nullū, nisi aduersus Germanos, supererat, abolēdq; magis infamię ob amissum cum Quintilio Varo. exercitum, quam cupidine proferendi imperii, aut dignum ob præmium. Domi res tranquillæ, eadem magistratuum vocabula: iuniores post Actiacam

Actiacam victoriam, etiam senes pleriq; inter bella ciuiū nati, quotus quisq; reliquus, qui Rempublicam vidisset? Igitur verso ciuitatis statu, nihil vsquam prisci, & integri motis, omnis, exuta æqualitate iussa Principis aspectus, nulla in præſens formidine, dum Augustus ætate validus, seq; & domum, & pacem sustentauit. LV. Flor. Lucius de Florentia. IANNA. UNIVERSITARIA. ANNO. MDCCCLXXX. IAN. 1. in prologo. Dehinc ad Cæsarem Augustum 30. anni, quibus totum orbem pacauit. Et lib. 4. cap. 3. Marco Antonio, & Publio Dolabella Consulibus Imperium Romanum iam ad Cæsares transferente fortuna, varius & multiplex motus ciuitatis fuit, quodq; in annua cœli cōuersione fieri solet vt mota Sydera tonent, ac suo flexu tempeſtatem significant, sic cum Romanæ dominationis, id est, humani generis cōuersione penitus intremuit, omniq; genere discriminū ciuilibus, terrestribus, ac naturalibus bellis omne imperii corpus agitatatum est. Et cap. 12. aususque tandem Caius Augustus septingentesimo ab vr̄be condita anno Ianum Geminum claudere, sub Numa Rege, & victa primum Carthagine; hinc conuersus ad pacem, pronum in omnia mala, & in luxuriam fluens seculum, grauibus, seuerisq; legibus multis coercuit. PAVLVS Orosius lib. 6. cap. 22. Orosius. anno ab vr̄be condita 752. Cæsar Augustus ab Oriente in Occidentem, à Septentrione in Meridiem, ac per totum Oceani circulum, cunctis gentibus vna pace cōpositis, Iani portas, tertio tunc ipse clausit. Quas ex eo per duodecim fere annos quietissimo semper obseratas ocio, ipsa etiam rubigo cōsignauit; nec prius vmquam nisi sub extrema senectute Augusti pulsata, & Atheniensium seditione, & Dacorum commotione patuerunt. Clausis igitur iam portis, Rempublicam, quam bello quæsiuerat, pace nutrire, atque amplificare studens, leges plurimas statuit, per quas humanum genus libera reuerentia disciplinæ morem gereret. Igitur eo tempore, id est, eo anno, quo firmissimam verissimamque pacem, PAX aduentu Dei Cæsar cōposuit, natus est Christus, cuius aduentui pax ista famulata est, in cuius ortu, audientibus homi-

Enrop. hominibus, exultantes angeli cecinerunt, gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. E V T R O P I V S lib. 7. in Augusto. Itaque anno ab vrbe condita 752. Cæsar Augustus ab Oriente in Occidentem, & cetera vt ex Orofio.

Professio in dicitur. 2 PROFITERETVR. LVCAS cap. 2. factum est autem in diebus illis, exiit edictum à Cæsare Augusto,

Lucas. vt describeretur vniuersus orbis; & ibant omnes, vt profiterentur, singuli in suam ciuitatem. I V S T I N V S Phi

Insiuus. losophus & M. oratione ad Antoninum Pium. Vicus quidam est Bethlehem in regione Iudæorum, triginta quinque stadiis distans à Ierosolymis, in quo Iesus Christus natus est, sicut cognoscere potestis ex descriptionibus

Eusebius. census acti, quæ sub Quirino primo vestro in Iudæa procuratore, sunt confectæ. E V S E B I V S in chronico ad annum 41. Augusti, edicente Cæsare è Senatusconsulto, Quirinus in Iudæam missus census hominum, possessionesq;

Theodor. describit. T H E O D O R E T V S oratione 2. in Daniel. prope finem. Siquidem Augusto regnante, Dominus in lucem editus est, secundus quidem ille regnavit, omnes autem, vt ita dixerim, homines suæ ditioni subiunxit, omnemque terrarum orbem, vt euangelia testantur, descripsit, tributumque imperauit. S V I D A S

Suidas. in historia verbo apographi, Cæsar Augustus Monarcha viros viginti probatissimæ vitæ delectos in omnes prouincias misit, per quos & homines, & opes descripsit, edixitque vt iustam inde in ærarium partem inferrent. Hæc descriptio prima facta est cum hi, qui eum antecesserunt, quid nõ possessoribus eriperent? vt locupletibus publico essent crimini diuitiæ. A V C T O R. Quo Romanorû consuetudinem explicantes intelligamus huius professionis modum, opus erit ex antiquo iure singula ad hoc pertinentia comprobare, & septem dubiis gratia claritatis, propositis, quid ex antiquitate verius habeatur, elucidare.

Auctor. D V B I V M ergo primum sit, quid profiteri, aut professio sit, de qua est nobis sermo? Respondetur, profiteri esse publice, & apud acta aliquid denunciare

Dubium 1. Quæ sit professio? Respondetur, profiteri esse publice, & apud acta aliquid denunciare

Responsio. aut

aut insinuare; & professio illa denunciatio in actis publicis, aut tabulis relata, vt Curtius lib. 9. Alexander, ait, Curtius. priusquam fecerneret quos erat recensurus, edixit vt omnes milites æs alienum profiterentur; graue esse plerisque compererat, & quamquam ipsorum luxu cõtractum erat, dissoluere tamen ipse decreuerat: Rex satis gnarus mentas totis castris poni iussit, & decem millia talentorum proferri, tum demum fide facta professio est. Titus Linius. lib. 2. ab vrbe condita. Concioni deinde inquit, edicto addidit fidem, quo edixit, nequis ciuem Romanum vinctum, aut clausum teneret, quominus ei nominis ededi apud consules potestas fieret; nequis militis, donec in castris esset bona possideret, aut venderet, liberos, nepotes ve eius moraretur. Hoc proposito edicto, & qui aderant nexi, profiteri extemplo nomina, & vndique ex tota vrbe proripientium se ex priuato, cum retinendi ius creditori non esset, concursus in forum, vt sacramento dicerent fieri, magna ea manus fuit, nec aliorû magis in Volsco bello virtus, atque opera enituit. Varro. lib. 2. de re rustica cap. 1. Itaque greges ouium longe abiguntur ex Apulia in sannium æstiuatum, atque ad publicanum profitentur, ne si in scriptum pecus pauerint, lege censoria committant multam. Cicero. oratione 2. de lege Agraria. In posterum vero lex hæc imperatoribus vestris constituitur, vt quicumq; de prouincia decesserit, apud eodem decem viros, quantum habeat prædæ manubiarum auri coronati profiteatur. Et Verrina. 5. edixerat, vt oratores iugera sartionum suarum profiterentur. Constat ex his ergo professionem tunc fieri solitam, cum siue persona, siue res publicæ personæ exponebatur, vt in acta publica referretur.

D V B I V M secundum est, vtram cum professio fiebat solueretur census aliquis, aut tributum? Respondetur, imo propter cõsum statuendum fiebat professio. Vlpianus de censibus; vitia priorum censuum editis nouis professionibus euanescent. Dion Cassius libro. 49. Cæsar Roman versus pensionem, quæ ex professione

census imposita fuerat, ac si qua alia in publicum conferri ante tempus belli ciuili huius iussa adhuc debebatur, remisit. Iosephus lib. 17. antiquit. cap. 19. & lib. 18. cap. 1. Cyrenium, ait missum, vt vniuersorum depreciaretur substantias, & censum faceret. Euseb. lib. 1. historiae Ecclesiasticae cap. 5. & auctores sacri citati vna cū professione censum putant solutum.

Dub. 3. n^o DVBIUM tertium. Vtrum professio fieret per capita, aut per substantias? & si per capita, num omnes viri, feminae infantelque censerentur? Respondetur primo, professiones fieri solitas aliquando per capita solum, cuiusmodi puto illum censum Math. 17. cum Dominus iussit Petro vt solueret staterem pro ambobus: & illum, de quo Iosephus lib. 7. de bello Iudai. capite. 26. cum Vespasianus stipendium vbiicumque degerent Iudaeis indixit, binasque drachmas singulis annis deferre in capitolium iussit, ita vt antea Ierosolymorum templo pendebant. Liuius lib. 1. & Dionys. Halic. lib. 4. ante Seruium Tullum viritum actum censum, dicunt; erant & qui dicebantur apud Romanos capite censi, quia pecunia non censebantur, quod essent tenuiores, qui 375. asses haberent in censum. Secundo dicendum, omnes cuiuscunq; essent aetatis, aut sexus. solitos profiteri, vt patet ex his Dionys. verbis lib. 4. tum igitur ciues omnia bona sua aestimare, Rex (Seruius Tullus) iussit, atque eorum aestimationem iure iurando obstrictos ad se deferre; praeterea patrem, nomina, & aetatem vxorum, liberorum, libertorum, seruorumq; profiteri, quaq; vrbs in regione, aut quo sub vrbs pago habitarent, indicare; qui secus fecisset bona eius publicari, ipsum verberatum venire, & ciuitatem amittere voluit. De liberis professis apud acta quatumuis infantes essent constat ex Iuuen. sat. 9.

Respons. 1. Iosephus. de quo Iosephus lib. 7. de bello Iudai. capite. 26. cum Vespasianus stipendium vbiicumque degerent Iudaeis indixit, binasque drachmas singulis annis deferre in capitolium iussit, ita vt antea Ierosolymorum templo pendebant. Liuius lib. 1. & Dionys. Halic. lib. 4. ante Seruium Tullum viritum actum censum, dicunt; erant & qui dicebantur apud Romanos capite censi, quia pecunia non censebantur, quod essent tenuiores, qui 375. asses haberent in censum. Secundo dicendum, omnes cuiuscunq; essent aetatis, aut sexus. solitos profiteri, vt patet ex his Dionys. verbis lib. 4. tum igitur ciues omnia bona sua aestimare, Rex (Seruius Tullus) iussit, atque eorum aestimationem iure iurando obstrictos ad se deferre; praeterea patrem, nomina, & aetatem vxorum, liberorum, libertorum, seruorumq; profiteri, quaq; vrbs in regione, aut quo sub vrbs pago habitarent, indicare; qui secus fecisset bona eius publicari, ipsum verberatum venire, & ciuitatem amittere voluit. De liberis professis apud acta quatumuis infantes essent constat ex Iuuen. sat. 9.

Respons. 2. Halicar. in censum. Secundo dicendum, omnes cuiuscunq; essent aetatis, aut sexus. solitos profiteri, vt patet ex his Dionys. verbis lib. 4. tum igitur ciues omnia bona sua aestimare, Rex (Seruius Tullus) iussit, atque eorum aestimationem iure iurando obstrictos ad se deferre; praeterea patrem, nomina, & aetatem vxorum, liberorum, libertorum, seruorumq; profiteri, quaq; vrbs in regione, aut quo sub vrbs pago habitarent, indicare; qui secus fecisset bona eius publicari, ipsum verberatum venire, & ciuitatem amittere voluit. De liberis professis apud acta quatumuis infantes essent constat ex Iuuen. sat. 9.

Infantium professio. Iuuenalis. Tollis enim, & libris actorum spargere gaudes Argumenta viri; foribus suspende coronas. Iam pater es.

Capitolin. C A P I T O L I N V S in Marco Philoso. Inter

Inter haec liberales causas ita muniuit, vt primus iuberet apud praefectos aetarii Saturni, vnumquemque ciuium natos profiteri, intra tertium diem, nomina imposito. Idem in Gordiano. Nam illud satis constat, quod filium Gordianum nomine Antonini signo illustrauit, cum apud praefectum aetarii more Romano professus filium, publicis actis nomen eius infereret. Scaeuola in lege vltima D. de probationibus: mulier grauida repudiata filium enixa, absente marito, vt spurium in actis professa est; quaesitum est an is in potestate patris sit, & matre intestata mortua iussu eius hereditatem matris adire possit, nec obsit professio a matre irata facta? respondit, veritati locum superfore, & l. Etiam matris professio filiorum recipitur, sed & aui recipienda est. Et quia huiusmodi professio fiebat addito die, & consule, propterea professione aetas facile probari poterat, vt in lege prima Cod. Si minor se maiorem dixerit, si cum minor annis 25. esses, tabulis, quae sunt tuarum professionum oblatas tibi, aetatem quasi maior annis 25. decepta probasti, in integrum restitui potes: sed aliquando nihilominus orbi, orbis & censu exclusi, vt refert Liuius lib. 3. Quinto Fabio, ait T. Quinctiocos. censa sunt ciuium capitum 123. millia, & 214. praeter orbos orbisque. Et lib. 54. censa ciuium capita 369. millia, & 513. praeter orbos, & viduas, & postea concessa est immunitas prouinciae Syriae, sub qua erat Iudaea, vt non nisi puberes adscriberentur tabulis censuum. l. aetatem D. de censibus, Vlpianus lib. 2. de censibus, aetatem in censendo significare necesse est, quia quibusdam aetas tribuit ne tributo onerentur, veluti in Syriis a quatuordecim annis masculi, a duodecim feminae vsque ad sexagesimum quintum annum tributo capitis obligantur. Aetas autem spectatur censendi tempore.

Tertio dicendum huiusmodi professiones a tempore Seruii Tullii regis non tantum per capita, sed per facultates fieri solitas, cuiusque aestimatione subducta, haec constant ex his, quae dicemus de quinquenniali,

seu lustrali censu, & ex Iosepho supra relato.

Dub. 4. de forma professionis. Responsio. Vlpianus.
 D V B I V M quartum, quæ esset forma huius professionis conficiendæ? respondet Vlpianus lib. 3. de censibus leg. Forma. ff. de censibus, forma censuali cauetur, vt agri sic in censum referantur; nomen fundi cuiusque, & in qua ciuitate, à quo pago sit, & quos duos vicinos proximos habeat, & id aruum, quod in decem annos proximos fatum erit, quot iugerum sit, vinea quot vites habeat, oliuetum quot iugerum, & quot arbores habeat; pratum quod intra decem annos proximos factum erit, quod iugerum; pascua quot iugerum esse videantur: item Syluæ cæduæ. Omnia ipse qui defert, æstimet. Et infra. Is vero, qui agrum in alia ciuitate habet, in ea ciuitate profiteri debet, in qua ager est, agri enim tributum in eam ciuitatem debet leuare, in cuius territorio possidetur. Constat etiam qua forma censerentur, ex gestis Seruii Tullii, vt retulimus ex Dionys. Halicarnaseo lib. 4. quæ ipsa refert Titus Liuius lib. 1. Lucius Florus lib. 1. cap. 6. & Eutrop. lib. 1. in Seruio Tullio, & ex aliis Romanis historiographis, qui ab illo rege octuaginta ciuium millia censa dicunt, sic Lucius, Dionys. & Eutrop. octoginta quatuor dicunt fuisse, aut octoginta quinque; millia. 300. adeptis, vnde Florus, ab hoc, inquit, populus Romanus relatus in censum, digestus in classes, curiis, atque collegiis distributus, summaque; regis solertia ita est ordinata respublica, vt omnia patrimonia dignitatis, ætatis, artium, officiorumque; discrimina in tabulis referrentur, ac si maxima ciuitas minimæ domus diligentia contineretur. Hæc ille. Ex quibus patet quam accurate minima quæque; in illis professionibus describerentur, siue ad capita spectes virorum, feminarum, infantium, & seruatorum, quoad stirpem, dignitatem, ætatem, artem, & officium: siue quoad substantiam, quot iugerum essent, quot

Dubium 1. de tempore professionum. Responsio. 1.
 D V B I V M quintum est quo tempore fierent, hæc professiones, & quousque durauerint? Respondetur primo, à celebri illo censu tempore Seruii Tullii facti, quinto quoque

quoque anno solitum repeti; nam illo ea forma qua dictum est finito, lustrabantur omnes in campo Martio, eo modo quo factum refert Liuius lib. 1. Dionys. Halicarn. lib. 4. Eutrop. lib. 1. & alij, vnde lustrum pro quinquennali spacio acceptum est: à luendo dictum lustrum vult Varro lib. 5. de lingua Latina, quod quinto quoque anno vectigalia, & alia tributa per censores persoluerentur. Tametsi vltra quinquennij tempus, vel bello, vel domesticis discordiis, vel alio casu sæpe productum in septem, decem, & aliquando septemdecim annos fuisse lustrum ex fastis constat, vt notat Onuphri. in lib. de ciuitate Romana, cap. de censu 1. & lustro instituto: de quo Illesonius ferm. 7. de Purificatione. Cum Romani, ait, omnes gentes sibi subiugassent, tributum eis imposuerunt eo tenore, vt quinto quoque anno idem tributum persoluerent; quo expleto, & censu persoluto, ab omni populo ciuitas lustrabatur, & diis manibus sacrificia offerebant. Secundo dicendum hunc censum durasse, vsque ad Christum, & vltra, nam Dionysius Halic. lib. 4. de eo sic ait, hanc purgationem vsque ad hæc ætatem Romani peragunt, post consumationem censuum ab his, qui obtinent sacratissimum magistratum. Et Censorinus de die natali, cap. 15. vsque ad Vespasiani Imperatoris tempora lustralis census exactione perseuerasse ait; & Tertullianus lib. de palio, suo adhuc tempore census scribi solitos testatur, cum ait, Deo tot Augustis in vnum faciente, quot census transcripti, quot populi propagati.

D V B I V M 6. est V. hoc genus tributi inductum fuerit in gentes, præsertim Iudæos, populo Romano subiectos? Cōstat in primis tributum à Iudæis exactum, cum primum à Pōpeio deuicti sunt: vt ait Iosephus lib. 14. antiquitat. c. 8. decem millia talenta, sub Consulatu Cicerouis, & Antonij, cuius meminit ipse Cicero oratione pro Flaco. Hierony. cap. 9. in Daniel. August. 18. de ciuitat. cap. 45. Gabinus postea, vt ait Dion Calsius lib. 39. imperauit Iudæis stipendium, vt in Aegyptum proficisceretur, & Epiphan. hæref. 51. ait, à tempore coniunctionis Iudæorum cum Romanis 4. anno

O 5 Augusti,

Professio cepit à seruii Tullio.

Liuius.

Dionys. Halicarn.

Eutropius.

Lustrum quid Varro.

Onuphrius.

Illesonius.

Responsio 2.

Census ad Christum

vsque durauit.

Dionysius.

Censorinus

Tertullian.

Dub. 6.

quibus tributum inductum

creetur.

Iosephus.

Cicero.

Hieronymus.

Augustinus.

Gabinus

post tributum Iudæis.

Dion Calsius.

Epiphanus.

Augusti, à bello Actiaco, auxilium societatis bellicæ mit-
ti solitum: & præfecti constituebantur, & partes tributo-
rum in quinque annis plus, aut minus, donec perfecte tra-
dita est Iudæa, & plenissime sub tributum redacta, cum
defecissent principes ex Iuda, & Herodis ex gentibus cõ-
stitutus esset. Post quartum annum Herodes tradita est Iu-
dæa, perfecte, vsque ad 34. annum Herodis & 42. annum
Augusti, postquam ipsa 29. annos Romanis tributum pen-
disset, & constitutus esset præfectus, seu procurator Anti-
pater Herodis pater. Secundo, sunt qui putent illud genus
tributi quinquennalis indictum fuisse Iudæis, sicut & aliis
gentibus. Sic enim ait Capitolin. in Marico Philosopho: in-
ter hæc liberales causas ita muniuit, vt primus iuberet
apud præfectos ærarij Saturnij, vnumquemque ciuium
natos liberos profiteri intra tertium diem nomine impo-
sito: per prouincias tabulariorum publicorum vsus insti-
tuit, apud quos idem de originibus fieret, quod Romæ
apud præfectos ærarij, vt si forte aliquis in prouincia natus
causam liberalem diceret, testationes inde ferret. Dion.
li. 55. refert Marco Emilio Lepido. L. Arruntio Cõss. an-
nou. cond. 759. qui erat annus 6. aut 7. Christi, Augu-
stum ærarium militare constituuisse, & vt vigesima pars
hereditatum, ac legatorum, exceptis his, quæ proxime
genere iunctis, ac pauperibus, morte aliorum relin-
quebantur, in ærarium militare inferrentur: quasi scri-
ptum in Cæsaris commentariis id pensionis genus repe-
risset: fuerat enim iam ante etiam eius rei mentio illa-
ta, sed omissa rursus, tunc relata est, hæc Romanis mo-
lesta fuerunt. Et libro 56. Quia vigesimæ pensio adeo
omnibus fere molesta erat, vt videretur aliquid noui mo-
tus excitatura, misso in Senatum libello aliorum reddi-
tuum excogitandorum negocium eis dedit, multis ea
re in Senatu sermonibus agitata, nonnullisque etiam, si-
bi per literas indicatis, cum quiduis eos facilius, quam
vigesimali toleraturos intelligerent, in agros, & domus
pensionem transtulit: ac confestim non ostenso quan-
tum, aut quo pendendum cuilibet modo foret, alios
alio

Tributum
quinquen-
nale. in di-
ctis Iudæis.
Capitolin.

Dion.

alio demisit, qui priuatorum, ac ciuitatum facultates des-
criberent, vt cum singuli maiorem iacturam vererentur,
mallent vigesimali pendere, idque eius consilium
ita res ipsa probauit, contigit hic census. L. Munatio, &
Caio Silio cons. vno anno ante Augusti obitum. Et qua-
tuor fere annis ante Christum natum, Augustus recen-
sionem eorum, qui in Italia habitarent, vt refert Dion.
lib. 55. ac ad ducenta Sestertia possiderent, iniuit, pau-
perioribus, ac his, qui extra Italiam viuerent, omisis,
nequid turbarum darent: id ne censor facere videretur,
ad hunc censum peragendum, iustraleque sacrum fa-
ciendum proconsulare imperium accepit. Præterea ex
Epiphani. hæref. 51. Constat, quinto quoque anno so-
lita mitti à Iudæis ad Romanos tributa: & Tertullia-
nus libro quarto aduersus Marcion. cap. 19. quinto an-
no post Christum natum dicit, alium censum initum, sic
enim ait, sed & census constat actos sub Augusto nunc
in Iudæa per Sentium Saturninum; apud quos genus eius
inquirere potuissent, hoc est, sub Consulatu Sentij Satur-
nini, qui gessit consulatum anno quinto Christi cum sex-
to Aelio Cato. & in lib. de palio cap. 2. Deo tot Augu-
stis in vnum fauente, quot census transcripti, quot po-
puli propaginati? Adde illam descriptionem, & bono-
rum æstimationem post Regnum Archelai factam: quam
Iosephus lib. 17. antiquitat. cap. vltimo: & lib.
18. capit. 5. & lib. 2. de bello Iudaico capit. 7. & Euse-
bius libro 1. historiae cap. 5. Quamuis videatur confun-
dere primam sub Christo factam cum hac; quia vtrique
Cyrinum præfuisse dicit. Ex his videtur colligi has cele-
bres professiones non singulis annis fieri solitas, sed post
quinque, aut plures annos. Pro necessitate Reipublicæ, &
principum voluntate: ac fieri solitas per capita, & for-
tunarum æstimationem. Tum etiam peculiariter distin-
ctio ne facta tribuum, & familiarum, vt fiebat apud Roma-
nos; qui mos etiam in recensione seruatus est à Iudæis, vt
patet in lib. Numer. à c. 1. ac ita factum fuisse in hac recen-
sione, asserit. E V S E B I V S Emissenus, supra Euangelium
Luc.

Epiphani.

Tertullian.

Iosephus.

Eusebius.

Professionum
causa.

Census fie-
bat per tri-
bus, & fa-
miliis.

Euse. Emis-
Luc.

Luc. 2. his verbis, inquit, aperte demonstratur, quod hæc descriptio secundum familias facta fuerit, vnde ad proprias ciuitates, atque familias, vbicumque essent, singulos redire oportebat, quatenus communicato consilio omnes simul tributum dare promitterent: & facta descriptione secundum vnamquamque familiam totius tributi summam colligerent. Venit itaque cum Maria Ioseph desponsata sibi vxore prægnante in Bethlehem ciuitatem Dauid, vbi eorum familia habitabat, vt & ipsi, sicut ceteri, eandem facerent professionem. Dicta autem est prima descriptio respectu secundæ factæ in sequenti lustro, sub eodem Cyrino.

*Prima descriptio Cyri
ni curdisca.*

*Dub. 7. nū
professione
feret quis
citis Roma
nus?*

*Responsio.
Orosius.*

*Sigonius.
Bethlehemi
descriptio.
Iustinus.*

Hieronymus.

Beda.

D V B I V M 7. est vtrum hi, qui in tabulis Romanorum profitebantur nomen, fierent ciues Romani? Respon- detur, iure antiquo Romanorum fieri, vt ait Orosi. & notat Sigonius, ex Lucio, Cicero. Et aliis, lib. 1. cap. 14. de iure antiquo Romanorū. Vnde lege. In orbe D. de statu ho- minum, in orbe Romano, qui sunt ex constitutione impe- rat. Antonini ciues Romani effecti sunt.

3 BETHLEHEMVM. IVSTINVS Philoso- phus, & M. in apologia 2. pro Christianis. Bethlehem ca- stellum est Iudææ, stadia. 35. disitum à Ierosolymis: in quo IESVS Christus natus est, sicut cognoscere pote- stis ex censu facto sub Quirino, qui primus in Iudæâ pro- curator missus est. HIERONYMVS lib. de locis He- braicis litera B. Bethlehem ciuitas Dauid in sorte tribus Iudææ, in qua Dominus noster, atque Saluator natus est, in sexto milliario ab Aelia, contra meridianam plagam, iux- ta viam quæ ducit Chebron, vbi & sepulcrum Iesse, & Da- uid ostenditur: Sed & prope eandem Bethlehem Regis quondam Iudææ Archelai tumulus ostenditur, qui semi- tæ ad cellulam nostram è via publica diuertentis princi- pium est. BEDA lib. de locis sanctis cap. 8. Bethlehé sex millibus in austrum ab Ierosolyma secreta, in dorso si- ta est angusto, ex omni parte vallibus circumdato, ab Occi- dente in Orientem mille passibus longa, humili sine tur- ribus muro per extrema planiverticis instructo, in cuius

Orien-

Orientali angulo, quasi quodam naturale semi antrum est, cuius exterior natiuitatis dominicæ fuisse dicitur locus, in- terior domini præsepe nominatur. BROCARDVS *Brocardus.* in descriptione terræ sanctæ, parte 1. cap. 7. §. 59. est Beth- lehē sita in colle alto, & oblongo, habens in occidente, & indecliu loco collis ingressum, vbi etiam est cisterna, de qua Dauid bibere desiderauit, cum esset in præsidio: in extremitate vero Orientali sub rupe quadam, quæ erat iux- ta murum ciuitatis, fuit, secundum morem illius terræ, lo- cus, pro stabulo, habens præsepe in rupe excisum, vbi mun- di Saluator ex Virgine natus, & reclinatus fuit, cum locus alius commodior in diuersorio non esset quam præsepe, in quod mundi creator, & Redemptor reponeretur. Et in descriptione Ierusalem. Ierusalem ciuitas Dei summi di- stat ab Acone 36. Leucis, quæ scilicet est contra Aquilo- nem; à Sebaste vero, siue Samaria distat sedecim leucis, à Sichem 8. & à Nazareth 27. & hæc loca omnia sunt ver- sus aquilonem. AVCTOR. Cum constet Bethlehemū *Auctor.* situm fuisse ad austrum Ierusalem sexto milliario, & Naza- retham ad Septentrionem Ierusalem 27. Leucis, quæ, da- tis singulis leucis quatuor milliariis per spacium, quod præterit singulis horis, si mediocriter quis gradiatur, per- cursis, efficiant 108. milliaria, profecto via integra à Na- zaretha, vsque ad Bethlehem viginti nouē fere leucis cō- *Nazareth* prehensa fuit. Lege quæ supradiximus cap. sexto, numero *quantū di-* secundo. Collis autem ille, in quo sita erat ciuitas vocaba- *bat à Beth-* tur Ephrata, quo nomine vocatur, & ipsa ciuitas Genes. 35. *leben. o.* 19. Mortua est ergo Rachel, & sepulta est in via, quæ du- *Ephrata col-* cit Ephratam, hæc est Bethlehem. Genes. 487. Sepeliui *lis & vrbs.* eam iuxta viam Ephratæ, quæ alio nomine appellatur Beth- *Hieronymus.* lehem. Hieronymus quæstionib. in Genesim in cap. 48. *ait,* Ephrata vero, & Bethlehem vnus vrbis vocabulum est. Et lib. de locis Hebraicis litera E. Ephrata regio Bethle- hem, ciuitas Dauid, in qua natus est Christus; est autem in tribu Iuda, licet plerique male existiment in tribu Benia- min, iuxta viam, vbi sepulta est Rachel, quinto milliario ab *Ierusalem.*

PASTOR

Spelunca 4. **PASTORVM. LVCAS** cap. 2. inuenietis infantem pannis inuolutū, & positum in præsepio. *usq; erat 7a* **BRO-**
horibus. **CARDVS.** In extremitate Orientali sub rupe quadam,
Lucas. quæ erat iuxta murū ciuitatis, fuit secundū morē illius ter-
Bernardus. ræ locus pro stabulo. **AVCTOR.** Ex modo loquēdi An-
Auctor. geli, videtur locus ille cōmuus, & satis notus pastoribus,
Præsepe cō- quo diuertere solerēt. Cur enim diceret positum in præse-
mune. pio, nullo particulari nominato? Nū non erant multa alia? sed notum & cōmune præsepe designauit. Speluncæ hanc
Spelunca descriptionē tradidit mihi vnus è nostris, qui missus à Gre-
descriptio. gorio 13. Pontifice summo ad reducendos, cōciliandosq; Morabitas Ecclesiæ Romanæ, Bethlehemū diuertens, vidit eā, atq; dimensus est, & scriptis mandauit, ne memoria excideret; recteq; descriptā esse comprobauit alter è nobis, qui à Philippo II. religionis ergo, ad loca illa sancta visitanda suo nomine est similiter missus; estq; conformis ei, quam tradit D. Ioannes Suarez Coimbricensis Episcopus, tractatu 49. in Lucam: qui se etiam vidisse affirmat, & vera ex dictis sanctorū iam iam adducendis cōprobabitur.

Spelunca 5. **SPELVNCAM. IVSTINVS** Philosophus, &
hospitiū vir- **M.** in dialogo cum Triphone. Cum autē puer nasceretur
ginis parie- in Bethlehem, quia Iosepho nō erat locus in castello, quo
tis. diuerteret, in speluncam, quandā castello propinquam di-
Iusti Mari. uertit; ibi Maria Christum recens natum in præsepe depo-
Origenis. sivit. **ORIGENES** lib. 1. contra Celsum. Quod autē in Bethlehem sit genitus **IESVS**, si velit aliquis post Micheæ vaticinium, & post Euangelij per **IESV** discipulos conscriptā historiam fieri alias certior, intelliget, vt subsequenter in Euangelio, cum eius natiuitas enarratur, & in Bethlehem spelūcam ostendi, vbi ille sit natus; quod vtique, & in illis locis percelebre est, vel apud eos quidem qui à fide sunt alieni, fama & nomine circumfertur: eadem & in spelunca **IESVM** quemdam, quem Christiani adorent, & demirentur, genitū esse. **EVSSEBIVS** lib. 7. de demonstratione Euangelica cap. 5. Hodie quoque qui illū locum incolunt, tamquam à patribus eorū accepta memoria, his, qui visendi gratia Bethlehem pectere consueverunt

tanti-

testimonium suum afferunt, veritatem fidei facientes, agrumque demonstrantes, vbi Virgo enixa infantem posuit. **ATHANASIVS** Episcopus Alexandrinus, oratione de Natiuit. Christi. Elisabeth in domo illustri Ioannem peperit, & Virgo ipsa in parua spelūca **IESVM** parit: Ioannes in lecto, & Dominus in præsepio reclinatur. **GREGORIVS** Nyifenus Episcopus, orat. de Natiuitate Christi. Verum hortatur nos Euangelium, vt in Bethlehem oratione conuertamur, & quæ in antro sint mysteria, videamus quid sibi vult hæc Domini in antro sedes? hæc in præsepi reclinatio? **EPIPHANIVS** hæref. 20. Natus est in Bethlehem, circūcisus in spelunca. **IOANNES** Chrysostomus, oratione de Annunciat. Missus est Angelus Gabriel, vt indicaret, qui est in folio, in spelunca etiam iacere. **HIERONYMVS** Epistol. 18. ad Marcellam. Verum, vt ad villam, & ad Mariæ diuerforium veniamus; quo sermone, qua voce tibi speluncam Saluatoris exponam? Et illud præsepe, in quo infantulus vagiit, silentio magis quam infimo sermone honorandum est. Et Epistol. 27. in epitaph. Paulæ. Inde Bethlehe ingressa, & in specum Saluatoris introiens, postquā vidit sacrū Virginis diuerforium, & stabulū. Et Epistol. 48. ad Sabinianum diaconum. Infelicissime mortalium, tu speluncam illam, in qua Dei filius natus est, & veritas de terra orta est, & terra dedit fructum suū, de stupro conditurus ingrederis? non times ne de præsepi infans vagat, ne puerpera Virgo te videat? **BEDA** lib. de locis sanctis cap. 8. in cuius orientali angulo, quasi quodā naturale semiantrū est, cuius exterior Natiuitatis Dominicæ fuisse dicitur locus. **GEORGIUS** Cedren. in compend. hist. Iosephus cū Maria in Iudæam abiit: angustiaq; temporis preuenti diuerterēt in suburbii Bethlehem, quod possidebat Salome obstetrix, Mariæ cōsobrina. **NICEPHOR.** lib. 1. histor. Ecclesiast. cap. 12. Verum enim vero, edicto cogente, cum Ioseph simul cum sponsa Maria pondus ventris naturam ipsam supergressum leuiter admodum ferente in patriā suā, vt ibi censeretur, iret, neque dum ad domū peruenissent,

in

Athanas.

Greg. Nys.

Epiphanius

Hieronymus.

Beda.

Georgius.

Nicephorus.

Salome a-ger. in agrum quondam diuerterunt, qui ager Salomæ erat, Tugurium humile, & præsepe ad iumenta excipienda constructum, cæli & terræ Regi genito hospitium præparatum fuerat: hunc ibi fasciæ circumuoluunt, & quod honoratior in diuersorio locus non esset, in præsepi omnium altor reponitur: necesse enim erat quamplurimis ad censum, & descriptionem confluentibus, multam posterius aduenientibus locorum relinqui penuriam. Itaque hospitij inopia ad eum modum laborantem opificem rerum omnium Deum Verbum inanimantium præsepe excepit.

Nonem mē- sibus com- pletis parit Virgo. 6 NOVEM. CYRILLVS Ierosolymitanus, catecheli 12. Agnoscat eorum ordo, & institutum, qui vitam solitariam agunt, castitatis gloriam, nec enim priuam castitatis dignitate: in ventre enim Virginis fuit nouem mēsum tempore saluator, vir factus Dominus 33. annorum; itaque si veneratur Virgo propter nouem mensium tempus, multo magis nos propter multorum annorum tēpus. *Sophronius* SOPHRONIVS Ierosolymitanus in Epistola synodica. Ex inuiolabili namque, & virginali sanguine sanctæ Virginis Mariæ, verbum vere factum est incarnatum, & veraciter homo, & in utero virgineo deportatus, & tempus expleuit legitimi puerperij. *Damasceus.* IOANNES Damascenus lib. 4. de fide cap. 15. Et quoniam consueto in tempore, nam nouem menses complens, & decimum attingens nascitur, id fit lege partus. Sanctus *Hilar. Arelatens.* HILARIUS Arelatensis Episcopus, hom. 1. de natali Domini. Et quid egit illis nouem mensibus intra illud materni corporis genitale secretum? illic utique de eius ossibus, & medullis, ratione operante collectus, illic natura stupente cōpositus, illic per legitima nascendi spacia de carne carnis incrementa mutuatus est.

Maria parit absque dolore. 7 NVLLO DOLORE. CYPRIANVS in natiuitate Christi. Genitrix est obstetrix, & deuotam dilectæ soboli exhibet clientelam, atrectat, amplectitur, iungit oscula, porrigit mammam, totum negocium plenū gaudio: nullus dolor, nulla naturæ contumelia in puerperio, nec locus ibi erat lauacris, quæ solēt puerperis præparari; quippe nec

pe nec aliqua naturæ iniuria matrem Domini laferat, quoniam sine tormento peperit, quæ in conceptione caruit voluptate, vltro maturus ab arbore baiula fructus elapsus est, nec oportuit vellicari, quod sponte prodibat: nihil in hac repetiit vltio, nec præcedens delectatio aliquam expetiit pœnarum vsuram, Spiritu sancto obumbrante incendium originale extinctum est, ideoque innoxiam affligi non decuit, nec sustinebat iustitia, vt illud vas electionis communibus lassaretur iniuriis, quoniam plurimum à ceteris differens, natura comunicabat, non culpa. *Zeno Verō.* ZENO Episcopus Veronensis, sermone sexto de natali. Non mater eius tanti partus pondere exhausta totis pallens iacuit resoluta visceribus, non filius matris, aut suis est vllis sordibus delibutus: nec enim reuera aliquid circa se habere posset immundum, qui humani generis peccata, sordes, & maculas venerat mundaturus; denique purgationes, quæ sunt tarditate periculosæ, nullo puerum maternorum viscerum secutæ sunt damno, nulla adhibita rudi scetæ sueto more fomenta, nec enim fratres his poterat indigere, quæ accipere in vterum meruerat animarum omnium saluatorem. *Athanasius.* ATHANASIVS sermone de Natiuitate Christi. Quæ sine dolore aliquo mater fuit, eadem & obstetricis munere functa est, cum à nulla muliere didicisset: non enim permisit, quemquam impuris manibus atrectare partum ab omni labe purum; illa per se eum, qui ab ipsa, & pro ipsa genitus est, suscepit, pannis inuoluit, & in præsepio reclinauit. *Greg. Nyss.* GREGORIVS Nyssenus Episcopus oratione de resurrectione Christi. Habes & Isaiam, qui gratiam hodiernam non parum illustrat: ab ipso enim Virginem matrem sine patre filium, sine dolore puerperam, sine labe partum prædisces: sic enim loquitur propheta. Ecce virgo in utero cōcipiet, & pariet filium, & vocabunt nomen eius Emanuel: quæ vox significat nobiscum Deus. A Equum erat autem, vt sine dolore hic partus existeret. Etenim cum omnis voluptas dolore coniunctum habeat, necesse est vt in his, quæ ita copulata sunt, cum vnum abest, alterum etiam absit: itaque cū nulla

Dolor par-
tus coniu-
ctus cum
luptate con-
ceptus.
Isai. 66.
Greg. Naz. concipiendi voluptas antecesserit, nec pariendi quidem dolor est consecutus. Hoc autem prophetæ verbis etiam comprobatur, quæ sic hebet, antequam labor dolorum veniret, effugit, & peperit masculum, aut quemadmodum alius interpres ait, antequam dolores sentiret, peperit. GREGORIVS Nazianzenus in tragædia de Christo patiente, in principio.

Nam partum ego sum experta non partum, qui enim
Nomine alio vocare possim, ut quæ parens
expers laboris, & doloris extiti
Integra, & incorrupta, nescia illius,
Etiam voluptatis viri quæ ex copula est?

ET INFERIVS.

Matrem absque sponso scimus, & viro, suam
Hic nulla partes, & suam manum obstetrix,
Deprædicavit: partus hic diuinus est.

Hieronym. HIERONYMVS lib. aduersus Heluidiû, cap. 4.
Nulla ibi obstetrix, nulla muliercularum sedulitas inter-
cessit: ipsa pannis inuoluit infantem, ipsa & mater, & ob-
stetrix fuit: & collocavit, inquit, in præsepio, quia nõ erat
ei locus in diuersorio. Quæ sententia, & apochriphorum
deliramenta conuincit, dum Maria ipsa pannis inuol-
uit infantem. FVLGENTIVS sermone de laudi-
bus Mariæ. Nulla fieri grauedo potuit concipienti, nulla
tristitia parturienti: qui enim venerat triste lætificare
seculum, ventris non constrictavit hospitium. IOAN-

Damasce. NES Damascenus lib. 4. fidei cap. 15. Natus est ex mu-
liere sine patre, & ex patre sine matre: & quoniam ex mu-
liere, lege partus, quoniã sine patre supernaturam est nati-
uitatis, & quoniã consueto in tempore (nam nouem men-
ses complens, & decimû attingens nascitur) id sit lege par-
tus; quod autem sine dolore supra legem partus est; cuius
Dolor par-
tus sequi-
tur volup-
tatem concep-
tus. enim voluptas nõ præcessit, nec pariendi dolor subsequitur
est, secundû prophetam dicentem, priusquam dolorẽ par-
tus sentiret peperit; & rursus priusquã adueniret tempus
dolorum partus effugit, & peperit masculû. P E T R V S
Damia-

Damianus, serm. 3. de Mariæ natiuit. Quæ sine contamina- *Petr. Dam.*
tione cõcepit, & sine dolore filium procreauit; nõ secutus
est dolor partû, quia non præcessit libido conceptum; di-
ctum namq; fuerat, ecce in dolore paries filios: quæ sentẽ *Genes. 3.*
tia in aliis matribus viguit, in Maria vero modum sui iuris
amisit; quæ enim virgo per mansit cõcipiendo, dolorẽ sen-
tire non potuit pariendo. R V P E R T V S lib. 13. in Iohã- *Rupertus.*
nem. Non habuit hæc mulier hanc pœnã, ut in dolore pare-
ret, sicut ceteræ matres, quando infans sibi natus est, sed
nunc quãdo pendeti, & morieti in cruce astat filio. B E R-
N A R D V S serm. 1. in vigil. Natiuitatis. O partus solus
sine dolore, solus nescius pudoris, corruptionis ignarus, *Bernardus.*
nõ referas, sed cõsecrans virginalis vteri templû. Et serm.
4. Cui poterit Christus asper, aut durus videri, qui nec ipsi
matri in natiuitate quicquã asperitatis, quicquã intulit læ-
sionis? O noua vere miracula, conceptus fuit sine pudore,
partus sine dolore, mutata est in Virgine nostra maledictio
Euz; peperit enim filiû sine dolore, mutata est inquã ma-
ledictio in benedictione, sicut prædictum est per Angelû *Luca. 1.*
Gabrielem; benedicta tu in mulieribus. O beata sola inter
mulieres benedicta, & non maledicta, sola à generali male-
dicto libera, & à dolore parturientis aliena. Nec mirû fra-
tres si dolorem non intulit matri, qui dolores totius mun-
di tulit. Duo sunt quæ timet humana fragilitas, pudor, &
dolor, vtrumque Christus tollere venit, vnde & vtrumque
suscepit: itaque ut fiduciam nobis daret quod tolleret hæc
à nobis, prius matrem suam immunem ab vtroque serua-
uit, ut nec in conceptu quicquam pudoris, nec in partu
quicquam doloris existeret. Et Epistol. 174. Extolle nesci-
entem, vel in concipiendo concupiscentiam, vel in pa-
riendo dolorem. A V C T O R. De hac re supra cap. 5. nu- *Ancher.*
mer. 12. satis multa adduximus.

8 A P E R T I O N E. E V S E B I V S Emissi- *Maria into*
nus hom. super ecce quã bonû, & quam iucundum. Quo *gra peperit.*
modo potuit virgo esse post filiû? hoc vtiq; modo, quia ho- *Fuji. 7. m.*
nor virginittatis per generantẽ, non per nascentẽ resolu-
tur. Hic ergo, quia corruptionis iniuria nõ fuit in concep-
tu.

tu, ideo integritas perseuerauit in partu. Nemo Virgine nato filio calumniatur gloriam tantæ parentis; quam cælestis puer non prærupit dum concipitur, non potuit violare dū nascitur. **CYRILLVS** Archiepiscopus Ierosolymitanus, in oratione de occurso Domini. Ierusalē aperit portas ei, qui aperuit omnibus cælestes portas, & aperuit in cruce ostia sepulcrorum, & contriuit portas inferorum, quæ erant ab æterno; & admirabiliter clausit portas virginitatis. Christus solus ex solo vnigenitus, cum virginales portas non aperuisset, non est sanctus Domino, sed sanctus sanctorum. **GREGORIVS** Nyssenus hom. de occurso Domini. Non prius apertam vuluam virginalem aperuit, signacula virginitatis illæsa conseruans, etiã post processum admirabilem. **GREGORIVS** Nazianzenus in Tragædia de Christo patiente, ad finem.

Et quomodo autem foribus occlusis adesset?

Quin forte, & idem sic sepulcro condito,

Clausoque surgens exiit, velut antea,

Virginis ab aluo prodiit, matris suæ,

Infracta seruans claustra, quam castissimæ.

Ambros.

AMPHILOCHIVS Ichonij Episcopus, in oratione de hypopant. Domini. Quantum pertinet ad virginalem naturam, Virginis claustra nullo modo aperta sunt, quantum vero ad potentiam geniti Domini nihil clausum, omnia aperta. **AMBROSIVS** lib. de institutione virginis, cap. 7. Quæ est hæc porta nisi Maria? Ideo clausa, quia virgo, porta igitur Maria, per quam Christus intrauit in hunc mundum, quando virginali fusus est partu, & genitalia virginitatis claustra non soluit, mansit intemeratum septum pudoris, & inuiolata integritatis durauere signacula, cum exiret ex Virgine; cuius altitudinem mundus sustinere non posset. Et capit. octauo. Hæc porta clausa erit, & non aperietur: bona porta Maria, quæ clausa erat, & non aperiebatur: transiuit per eam Christus, sed non aperuit. **IOANNES** Chrysostom. homilia de Ioanne Baptista. Sancta Maria, beata Maria mater & vir-

Ambros.

Chrysost.

& virgo, virgo fuit ante partum, virgo post partum, vultis scire quomodo de virgine natus sit, & post natiuitatem mater ipsa sit virgo? Clausa erant ostia, & ingressus est IESVS. Quomodo clausis ostiis intrauerunt ossa & caro? Nescis quomodo factum sit, & das hoc potentie Dei. Da potentie Dei, quia de Virgine natus sit, & tamen ipsa virgo, fuerit virgo post partum. **TELLENSE** Concilium. Hæc porta est Maria, de qua scriptum est, quia Dominus pertransiuit per eam, & erit clausa post partum, quia virgo concepit, & genuit. **HIERONYMVS** in Apologia ad Pammachium. Respondeant mihi quando IESVS ingressus est clausis ostiis, cum palpandas manus, & latus considerandum, & ossa, carnemque monstraret, ne veritas phantasma putaretur; & ego respondebo quando sancta Maria sit, & mater, & virgo, virgo post partum, mater antequam nupta. Et Isaia 7. Ipse descendit in vterum virginalem, & ingreditur, & egredietur Orientalem portam, quæ semper est clausa. **PROCLVS** Cizicenus, in synodo Ephesina. Iste Emanuel naturæ quidem portas aperuit, vt homo, virginitatis autem claustra non fregit vt Deus, sic nascitur vt est conceptus; impassibiliter introiit, ineffabiliter exiuit, secundum quod Propheta Ezechiel dixit. **AVGVSTINVS** Epistola 3. ad Volusianum. Ipsa virtus Dei per inuiolata matris virginea viscera, membra infantis eduxit, quæ postea per clausa ostia membra iuuenis introduxit. Hic si ratio quæritur non erit mirabile, si exemplum poscitur non erit singulare: demus Deum aliquid posse, quod nos fateamur inuestigare non posse: in talibus rebus tota ratio facti est potentia facientis. Et sermon. 156. de tempore. Quid mirum si Dominus ad discipulos glorificatum corpus claustris stupentibus intromisit, qui illæso materni pudoris signaculo ianuam mundi huius intrauit? Et ferm. 160. Ille viuens per clausas ianuas intrauit, qui nascendo integritatem matris non violauit. **MAXIMVS** homil. 2. de Natiuit. Domini. Non vsquequaq; miremur si is, qui fidei femine acquiritur, salua materni pu-

Conc. Tellense.

Ezechiel Hieronym.

Ezechiel

Proclus.

Augustin.

Maximus.

doris fide inuolabiliter procreatur: itaque ad Euangelium recurramus, miraculum illud quod Euangelista protulit tempore resurrectionis digne mihi usurpabitur, etiam tempore natiuitatis, cum Ioanne dicendo, venit IESVS ianuis clausis, & stetit in medio. Ecce iam nunc ianuis clausis processit in mundum, materni pudoris signaculo minime resignato: simulque illud impletur propheticum Ezechielis oraculum, & porta erat clausa, & non est aperta, quia Dominus transiuit per eam; eadem nunc prudentia mundi istius ianuam per partem inuolatam matris intrauit, qua postmodum ad discipulos clausis foribus penetrauit. THEODORETVS dialogo secundo. Ingressus est clausis ianuis, quemadmodum, & egressus est ex utero, cum claustra Virginis obfisterent, & sicuti in mari ingressus est. LEO Papa sermone primo, de Natiuitate. Merito igitur virginem integritati nihil corruptionis intulit partus salutis, quia custodia fuit pudoris, & editio veritatis. Et sermone secundo. Oportuit enim ut primam genitricis integritatem nascens incorruptio custodiret, & complacitum sibi claustrum pudoris, & sanctitatis hospitium diuini Spiritus virtus infusa seruaret, quae statuerat deiecta erigere, contracta solidare, & superandis carnis illecebris multiplicatam pudicitiam donare virtutem: ut uirginitas, quae in aliis non poterat salua esse generando, fieret aliis imitabilis confitendo, renascendo. HORMISDA Papa in Epist. 1. cap. 3. Proprium quoque filij Dei, ut iuxta id quod scriptum est, in nouissimis temporibus uerbum caro fieret, & habitaret in nobis, ita intra viscera sanctae Mariae uirginis genitricis Dei unitis utrisque sine aliqua confusione naturis, ut qui ante tempora erat filius Dei, fieret filius hominis, & nasceretur in tempore hominis more, matris uulua natus non aperiens, & uirginitatem matris Deitatis uirtute non soluens. Dignum plane Deo nascente mysterium, ut seruaret partum sine corruptione, qui conceptum fecit esse sine femine, seruans quod ex patre erat, & representans quod ex matre suscepit. BEDA homilia in Vigilia Paschae. Qui mortalis adhuc

Ioan. 20.

Ezech. 44.

Theodoret.

Leo Magn.

Hormisd.

Beda.

adhuc clauso uirginis utero potuit nascendo mundum ingredi, ipse absque ulla dubitatione iam factus immortalis, clauso licet sepulcro, potuit resurgendo exire de monumento. EUTHYMIUS in cap. 28. Mathaei. Quemadmodum Christus natus est seruatis integris claustris uirginis, ita quoque resurrexit seruatis integris monumenti signaculis. BERNARDVS serm. 3. de purificatione. Non ab altero viro uirum suscipiet, non humana lege concipiet hominem, sed intra viscera intacta, & integra uirum claudet, ita sane ut intrante, & exeunte domino porta Orientalis clausa iugiter perseueret. AVCTOR. Quod uero Tertullianus lib. de carne Christi, cap. 4. & cap. 20. & 23. & lib. 3. aduersus Marcionem, cap. 11. & libro 4. cap. 21. & lib. 5. cap. 19. Et Origenes homilia 14. in Lucam, & Ambrosius in Lucam lib. 1. cap. 20. dicunt patefacto uirginem corpore peperisse; uel intelligendi sunt dixisse, ut Hieronymus asseruit, Christum nondum apertam uulua uirginalem aperuisse supernaturaliter, & clausam naturaliter seruasse; uel non usque adeo certos fuisse de eare, de qua modo non potest dubitari. Quamuis enim editus fuerit Christus eadem uia, qua reliquae matres suos pariunt foetus, ut dixit Nazian. Epistol. 3. ad Cleodionum: & Epiphanius lib. 2. haeres. 69. Natus, inquit, est per consuetam uiam impolite, & absque inquinamento, & haeresi 77. in ueritate Christus carnem habens, & animam, & per genitales meatus in ueritate repertus est. Et Damascenus lib. 4. fidei cap. 15. Per auditum quidem conceptio, ait, sed natiuitas per consuetum parientium egressum, tametsi nonnulli fabulantur per latus diuinam Matris ipsum natum fuisse: nihilominus clausa, & integra reliquit claustra, sicut cum foribus clausis suscitatus est ad discipulos ingressus.

9 OBSTETRICIS. CYPRIANVS serm. in Natiuit. Dni. ATHANASIVS, GREGORIUS Nazian. in Christo patiete. HIERONYMUS aduersus Heluidium, ut supr. n. 7. AVCTOR. Illa uero quae Suidas de nomine Iesu, & Iacobi protoeuangelium, & Zeno Epif.

Euthymius

Bernardus.

Auctor.

Patres exponuntur.

Tertullianus.

Origenes.

Ambrosius.

Hieronymus.

Christus natus uia consuetam.

Nazian.

Epiphanius.

Damascenus.

Cyprianus.

Athanasius.

Nazianzenus.

Hieronymus.

Auctor.

Historia de obstericib. Zeno. copus Veron. ferm. 6. de Natiuit. dicunt de obstetricibus, apocrypha sunt; sic enim ait Zeno, Maria incorrupta concepit, post conceptum virgo peperit, & post partum virgo permanfit. Obstetricis incredulæ periclitantis enixa, in testimonium reperta eiusdem esse virginitatis, incéditur manus. qua tacto infante statim edax illa flamma sopitur, sicque illa medica feliciter curiosa, dum admirata mulieré virginem, admirata infantem Deum, ingenti gaudio exultans, quæ curatum venerat curata recessit. Hæc ille, quæ re

Hieronym. felluntur à beato Hieronymo defumpta, enim videtur ex apocrypho libro de infantia Saluatoris.

Integra virgo mansit ex partu, vt ex concepit. Isaias. IO TAM INTEGRA. ISA I A S cap. 7. & adiecit Dominus loqui ad Achaz dicens: pete tibi signum à domino Deo tuo in profundum inferni, siue in excelsum supra: & dixit Achaz, non petam, & non tentabo Dominum: & dixit; audite ergo domus Dauid, numquid parum vobis est molestos esse hominibus, quia molesti estis & Deo meo, propter hoc dabit Dominus ipse vobis signum: ecce Virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomé eius Emanuel. MATHÆVS cap. 1. Hæc autem eo cogitante, ecce Angelus Domini apparuit in somnis ei dicens: Ioseph fili Dauid noli timere, accipere Mariam coniugem tuam, quod enim in ea natum est de Spiritu sancto est, pariet autem filium, & vocabis nomen eius IESVM, ipse enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum. Hoc autem totum factum est, vt adimpleretur quod dictum est à Domino per prophetam dicentem. Ecce virgo in vtero habebit, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emanuel, quod est interpretatum, nobiscum Deus. Exurgēs autem Ioseph à somno fecit sicut præcepit ei Angelus Domini, & accepit coniugem suam, & non cognoscebat eam, donec peperit filium suum primogenitum. LVCAS cap. 1. Et ait Angelus ei: ne timeas Maria, inuenisti enim gratiam apud Deum; ecce concipies in vtero, & paries filium, & vocabis nomen eius IESVM: dixit autem Maria ad Angelum: quomodo fiet istud, quoniam virum nõ cognosco? & respõdens Angelus dixit ei:

Spiritus

Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obubravit tibi, ideoque & quod nascetur ex te sanctum vocabitur filius Dei. ISA I A S cap. 19. Ecce Dominus ascendet super nubem leuem. Hieronymus ascendit Dominus super nubem leuem, corpus sanctæ virginis Mariæ, quod nullo humani feminis pondere prægrauatum est. Et cap. 53. & ascendet sicut virgultum coram eo, & sicut radix de terra sitienti. HIERONYMVS 70. transtulerunt annunciauimus sicut paruulum coram eo. Pro virgulto Symmachus ramum interpretatus est, vt assumptum ostenderet hominem, qui processit de vtero virginali, de quo infert, sicut radix de terra sitienti; pro sitienti Aquila interpretatus est, inuia, vt virginitatis priuilegium demonstraret, quod absque vlllo humano semine de terra prius inuia sit creatus: iste est de quo & supra legimus, exiet virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet, vt natiuitatis eius ascensum significet in mundo. DANIEL cap. 2. videbas ita donec abscisus est lapis de monte sine manibus, & impleuit vniuersam terram. HIERONYMVS, In fine autem horum omnium regnorum auri, argenti, æris, & ferri abscisus est lapis Dominus, atq; Saluator sine manibus, id est, absque coitu, & humano semine de vtero virginali, & contritis omnibus regnis factus est mons magnus, & impleuit vniuersam terram.

II BOVĒ ET ASINO. HABACVCH cap. 3. secundum septuaginta. In medio duorum animalium cognosceris. CYRILLVS Ierosolym. Catechesi 12. Audistis Habacuch dicentem ad Dominum, cum appropinquabūt gentes agnosceretur: & quod signum est õ Prophetæ venturi Domini? ille autem dicit, deinde in medio duorum animalium cognosceretur: hoc ad Dominum dicens manifeste. GREGORIVS Nyssenus Episcopus oratione de natiuitate Domini. Præsepe, in quo verbum gignitur, bestiarum est domus, vt cognoscat bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui, id circo in præsepi, quod est animalium ratione vacantium sedes à cælo delapsus vitæ panis proponitur, vt & quæ à ratione

remota sunt animalia rationis cibo nutrita, atq; ita ratione decorentur. Medium igitur in præsepio inter bovem & alinum utriusque Dominus locat, ut medium parietem maceræ soluens, duos condat in semetipso in unum novum hominem, ab altero graue legis iugum eripiens, alterum simulacrorum cultus onere liberans. **GREGORIUS** Nazianzenus oratione de Christi natiuitate; Natiuitatem venerare, propter quam natiuitatis vinculis solutus es, & Bethlehem, paruam inquam illam honora, quæ te in paradysum reduxit, & præsepe adora, propter quod, cum rationis expers esses, à verbo nutritus es; cognosce ut bos possessorem, quemadmodum ab Isaiâ admoneris, & ut alinus præsepe Domini sui. **AMBROSIVS** lib. 2. in Lucam cap. de natiuitate Saluatoris. Infantis audis vagitus, non audis bouis Dominum agnoscens mugitus: agnouit enim bos possessorem suum, & asina præsepe Domini sui. **HIERONYMVS** Epistola 27. in Epitaphio Paulæ cap. 4. atq; inde Bethlehem ingressa, & in specum Saluatoris introiens, postquam vidit sacrum virginis diuersorium, & stabulum, in quo agnouit bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui, ut illud impleretur, quod in eodem propheta scriptum est, beatus qui seminat super aquas, ubi bos, & asinus calcant, me audiente iurabat cernere se oculis fidei infantem pannis inuolutum, vagientem in præsepe Domini. **PETRVS** Chrisologus sermone. 156. Receperunt iumenta in præsepe, quem in domo vestra recipere vos spreuistis; agnouit, sicut scriptum est, bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui, tu autem Israel tuum Dominum non quæsiuisti. **PAVLINVS** Epistola 11. ad Seuerum, In Bethlehem quoque, ubi agnouerat bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui, ibi principes hominum inficiati Saluatorem Deum infames hominum amores, mortesque coluerunt. **HORMISDA** Epistola 1. decretali. Dignum plane Deo nascente mysterium, ut seruaret partum sine corruptione, qui conceptum fecit à se sine semine, seruans quod ex patre

patre erat, & repræsentans quod ex matre suscepit, nam iacens in præsepio videbatur in cælo, inuolutus pannis adorabatur à Magis, inter animalia editus ab angelis nunciatur.

12 **NOX. LVCAS** cap. 2. Et pastores erant in regione eadem, vigilantes, & custodientes vigilias noctis super gregem suum. **RVPERTVS** lib. 3. de diuinis officiis cap. 16. & cap. 18. ut sequenti numero referimus. **ACTOR.** Nocte Christum natum communis habet Ecclesiæ traditio.

13 **DOMINO. SEXTA SYNODVS** Constantinopol. Act. 18. in decretis Concilii, c. 8. Diei dominici, quia in eo Deus lucē cōdidit, in eo māna in Eremo pluit, in eo nasci dignatus sit, in eo stella Magis refulsit, in eo de quinque panibus, & duobus piscibus quinque millia hominum paut, in eo baptismum à Ioanne in Iordane suscepit, in eo ipse prius redemptor pro salute nostra à mortuis resurrexit, in eo Spiritum sanctum super discipulos effudit, tanta debet esse obseruantia, ut præter orationes, & missarum solennia, & ea quæ ad uescendum pertinent, nihil aliud fiat. **RVPERTVS** lib. 8. de diuinis officiis cap. 16. Dominica nocte natum esse Christum probabile est, quamuis sacra euangelii de hoc historia tacuerit. Namq; si per regulam cōputi retro percurras, inuenies, eius anni, quo natus est, concurrentes quinque, quos addens regularibus Decembris Septem, vel ut compendiosius fiat, regularibus Ianuarii tribus, inueniens diem illum, quo Decembrem inchoamus, quintam fuisse feriam, & eum, quo Ianuarium, primam, id est diem dominicam, sublati videlicet septem ex eo numero, qui & regularibus, & concurrentibus compositis accrescunt. Cum autem December quinta feria, vel Ianuarius inchoatur prima, necesse est diem natalis Domini, qui post calendas Decembris 25. & ante calendas Ianuarii est octauus, primam feriam, id est diem existere dominicam. Nocte ergo dominica natus est Christus, consonante mirabilium suorum ordine,

Nocte natus
Christus.
Lucas.
Rupertus.
Auctor.

Die dominica natus
Christus.
Sexta Synodus.

Rupertus.

Computi regula.

vt quo die dixerit, fiat lux, & facta est lux, eiusdem diei nocte exoriretur in tenebris lumen rectis corde. Et cap. 18. superius iam dictum est Dominica nocte Christum natum fuisse, videlicet vt qua die dixit Deus fiat lux eadem die vera nobis lux in tenebris oriretur. NICEPHORVS lib. 1. historię Ecclesiast. cap. 12. & die octauo dominico circumciditur in Bethlehem. *AUCTOR*. E Græcis auctoribus Cedrenus feria quarta: quidam alii die sexto Christum natum putant, sic enim ait Hesichius 1. Corint. 15. Natus est mense Decembri, die sexto, hora tertia diei, & Anastasius Sinaita lib. 7. Examer. ad vesperam diei sextæ, & Anastasius Nizenus lib. quæstionum quæst. 92. hora eiusdem diei septima. Verum quoad horam nocturno tempore natum Christum ex euangelio deduximus iam satis aperte.

14 DECEMBRIS 25. EVODIVS apud Nicephorum lib. 2. cap. 3. Peperit mundi ipsius lucem annu agens quindecim, vicesimo quinto die mensis Decēbris. CLEMENS lib. 5. constitutio. cap. 12. Dies festos agite fratres, ac primum quidem diem natalis, qui 25. die mensis noni celebretur. IOANNES Chryfosto. homil. in secundum Lucæ de natiuitate Ioānis Baptistæ. Christus, qui in natiuitate Ioannis iam trium mensium incorruptæ vuluæ fuerat conceptus, supererat ei vt & ipse secundum humanam natiuitatem suppleret menses nouem. Alii menses sex: qui nunc ex octauo calendis Iulias in octauo calendis Ianuarias sunt menses sex, quibus suppletis nouē mensibus, initiante decimo Christus mundo natus est. Et infra, sed & Dominus nascitur in mense Decembri, hœmis tempore, octauo calendis Ianuarias, quando oliuæ maturæ præmuntur, vt vnctio, id est, chrisma nascatur. AVGVSTINVS lib. 4. de Trinitate cap. 5. Natus traditur octauo calendis Ianuarias. Et lib. 3. contra Iudæos cap. 5. octauo calendis Aprilis conceptus Christus creditur, quo & passus; natus autem creditur octauo calendis Ianuarias. Et in Psalm. 132. prope finem. Nam ille (Ioānes) natus est, vt tradit Ecclesia, octauo calendis Iulias, cum iam

Nicephor.

Auctor.

Die sexto, natu Christi quidam putant.

Hesichius.

Anastaf.

Anast. Niz.

Hora diuerfa.

Decembris 25. dies natalis Christi Enochius. Clem. Rom. Chryfost.

August.

iam incipiunt minui dies: Dominus autem natus est octauo calendis Ianuarias, quando iam dies incipiunt crescere. PAVLVS OROSIVS lib. 7. cap. 2. Natus est Orosius. autem Christus octauo calendis Ianuarii, quando primum incrementa omnia anni venientis incipiunt. PETERVS Petrus Chrisologus sermone 159. Ante hos dies, id est, die octauum calendarum huius, quo crescere dies cepit, quia verus dies illuxit in carne, natum Dominum Christum Iesum in euangelio scriptum facile recolunt, qui legerunt. BEDA lib. 1. in Lucam cap. 3. mensem sextum Martium Beda. intellige, cuius vicesimo quinto die Dominus noster, & conceptus traditur, & passus, sicut & vicesimo quinto mensis Decembris natus. GEORGIUS Cedren. Christus natus est mensis Decembris 25. die. RVPERTVS lib. 3. de diuinis officiis cap. 16. cum December quinta feria, vel Ianuarius inchoatur prima, necesse est diem natalis Domini, qui post calendis Decembris 25. & ante calendis Ianuarii est octauus, primam feriam, id est, diem existere dominicam. NICEPHORVS Constantino- Nicephorus Constant. pol. in chronographia. Natus est Christus ante diem octauum calendis Ianuarii, qui est Chæac 29. idemque Decembris vigesimus quintus. NICEPHORVS Cal. Nicephorus Callixtus lib. 1. historię cap. 12. vigesimus autem & quintus mensis Decembris erat dies, cum ibi ineffabile pietatis, & amoris erga genus humanum, tunc verbum Dei, maximumque inenarrabilis partus perficitur mysterium. *AUCTOR*. Quidam apud Clementem Alexand. lib. 1. Stromat. versus finem, Natali Domini non solum annu, sed etiam diem addunt; natum enim dicunt 28. anno Augusti, in 25. Pachon, qui nobis est Maius, alii dicunt natum 24. vel 25. Pharmuti, qui nobis est Aprilis. Eiphanius heres. 51. putat natum Christum circa Ianuariu mensem, id est, ante octauum idem Ianuarii, quæ est quinta Ianuarii mensis secundum Romanos. Aegyptii diem Eiphaniæ eundem & natalis existimarunt, quos refert Chryfosto. homilia de Christi natiuitate, cuius sententiæ fuit Cassianus collat. 10. capite. 2. & Theophilus Episcopus Alexand.

Orosius.

Petrus Chris.

Beda.

Georg. Cedren. Rupert.

Nicephorus Constant.

Nicephorus Callixtus.

Auctor. Clem. Alex.

Maso natu quidam dixer.

Aprilis alii. Ianuario E-

piphanius. In Epiphania.

alii. Chryfost.

Cassianus. Theophilus

Episcopus Alexand.

Hieronym. Alexad. præfatio. Epistola paschalis. Sed refutat eos Hieronym. Ezechiel. i. cum dicit, quintam autem diem mensis adiugit, ut significet baptisma, in quo aperti sunt Christo celi: & Epiphaniarum dies hucusque venerabilis est, non, ut quidam putant, natalis in carne, tunc enim absconditus est, & non apparuit. Græci autem nouere distinguere hunc diem, quem Theophania vocarunt, ut Zazianus & Basilus, à die Epiphania, ut Latini; quos Ecclesia secuta est Africana, ut sanctus scribit Augustinus sermone 40. de diuersis, & 4. lib. contra Cresconium cap. 37.

Theophania dies natalis Christi.
Maxanz Basilus. 15 ANNVS 15. D. EVODIVS apud Nicephor. lib. 2. cap. 3. peperit mundi ipsius lucem annum agens quindecimum, 25. die mensis Decembris. EPIPHANIVS Presbyter in vita virginis. Tertio anno oblata est in templo, in quo annis 11. & sex mensibus fuit, sex ite mensibus in domo Iosep. 15. anno peperit. *Auctor.* Maria nata est octauo Septembris die, ut dictum est cap. 2. numero 6. & dum tertium ageret annum in templo est oblata, hoc est, die 21. Nouembris, completis duobus annis, duobus mensibus, & tredecim diebus, ut diximus cap. 3. numero 3. & 11. annis mansit in templo, iuxta dicta cap. 3. numero 20. & anno 14. mense Decembri desponsa fuit Iosepho, ut diximus cap. 2. numero 14. & 15. & quarto postea mense Martio 25. die, concepit Christum, ut dictum est cap. 5. numero 1. & 4. Ergo octauo die sequentis Septembris complebat 14. annos, & octauo Decembris tres menses, & vsque ad 25. eiusdem 17. dies. Erat ergo 14. annorum, trium mensium 17. dierum, cum peperit filium suum primogenitum; atque ita inchoato anno 15. peperit.

Decimo quinto anno inchoato peperit virgo. Quibus consuetibus natus Christus.
Epiphanius. Auctor. Sulpicius. Cassiodorus. 16 OCTAVIANO. EPIPHANIVS hæresi. 51. Hæc autem facta sunt in Consulatu Octauiani Augusti, decimo tertio, & Sylano Consule. *Auctor.* Quibus consulibus natus sit Christus dubium est? Nam Seruerus Sulpitius lib. 2. Sacre historię natum dicit Coss. Sabino, & Rufino; Cassiodorus vero in chronico, Coss. Corne-

Cornelio Lentulo, & Valerio Messala, seu Messalino. Verum sententia Epiphanius sequenda est, quia auctore Epiphanius. Dione lib. 55. Sabinus, & Rufinus fuerant consules anno v. c. 750. Lentulus autem & Messala anno 751. At Augustus cum Sylano, ut idem ait lib. 55. consules fuerunt anno v. c. 752. & 42. ex quo cepit Augusti imperium, & 29. monarchię; ergo his consulibus natus est Christus. Quod vero anno v. c. 752. natus sit Christus constat, quia ex Dione annus 15. Tiberii, qui erat 30. Christi incidit in 782. V. C. atque ita asserunt Paulus Orosius libro 6. capite 22. & lib. 7. capite 3. Beda libro de sex ætatibus, Ado in chronico in sexta ætate, & multi ex recentioribus. His adde annum 2. Olymp. 194. fuisse V. C. 752. in quo natus est Christus, quem annum designasse natali Christi Eusebium in chronico sit certum, quia 30. annum Christi completum adsignat lib. 10. de præparat. Euangelica capite 3. & in chronico, anno 15. Tiberii Cæsaris, qui cœperat Augusto præcedente Decembrem, quo natus est Christus; at annum 15. constituit anno 4. Olymp. 201. qui erat V. C. 782. Et si retrocedas numerando septem plenas Olympiadas, inuenies anno primo Olymp. 195. completum fuisse annum tertium Christi, & anno 4. Olymp. 194. completum annum 2. & anno 3. completum annum primum, mense Decembri illius anni, atque ita illum primum annum inchoatum præcedenti Decembri sub anno secundo Olymp. 194. tuncque natum Christum, qui erat 752. vrhis conditæ. Et confirmatur quia descriptio facta à Cyrino in eundem annum incidit cum illo, in quo natus est Christus, at Eusebius illam constituit anno 2. Olymp. 194. illo ergo anno Christus natus est. Vnde errore librorum videtur factum, ut anno 3. constituatur in chronico Eusebii. *Froro Eusebii nunci Eusebii correctus.*
Annis Augusti quo natus est Christus.
Euseb. Coss. 17 ANNVS 42. EVSEBIVS Cæsariensis lib. 1. hist. Ecclesiast. cap. 2. Igitur secundo, & quadragesimo imperii Cæsaris Augusti anno ab Aegypto subiugata, & Antoinii vel Cleopatræ interitu, in quo nouissima Ptolomeorū apud

apud Aegyptum regna ceciderunt, octauo & vigesimo anno Dominus & Saluator noster Iesus Christus, prima ascriptione census, Cyrenio Syriae presidente secundum ordinem totius prophetiae, quae de ipso praedicta est, in Bethlehem Iudae nascitur, quo anno coepit Christianorum salus. **EPIPHANIVS** haeres. 20. quadragesimo secundo Augusti Caesaris nascitur Saluator noster in Bethlehem Iudae. Et haeresi 51. Nascitur Saluator 42. anno Augusti regis Romanorum. Et lib. de ponderibus & mensuris. Deinde Romanorum reges regnauerunt, Augustus annos 56. cuius regni anno 42. Dominus noster Iesus Christus secundum carnem natus est. **PAVLVVS** Orosius lib. 1. cap. 1. a Nino, vel Abraham vsque ad Caesarem Augustum, id est, vsque ad natiuitatem Christi, quae fuit anno Imperii Caesaris quadragesimo secundo, cum facta pace cum Parthis Iani portae clausae sunt, & bella toto orbe cessauerunt, colliguntur anni duo millia & quindecim. Et lib. 7. cap. 2. Deinde nunc primi istius imperatorum omnium Augusti Caesaris, quamuis & pater eius Caesar metator imperii potiusquam imperator extiterit, istius inquam Caesaris, posteaquam imperare coepit emenso prope modum anno quadragesimo secundo natus est Christus, qui Abrahamae sub Nino primo rege fuerat repromissus; ita factum est vt cum Abraham 43. natus sit anno, sub fine 42. natiuitas Christi conueniret, vt iam non ipse in parte tertii anni, sed in ipso potius tertius annus oriretur. **BEDA** lib. de sex aetatibus, aetate 6. Anno Caesaris Augusti quadragesimo secundo, quo compressis cunctarum per orbem terrae gentium motibus firmissimam, verissimamque pacem ordinatione Dei Caesar composuit, Iesus Christus filius Dei sextam mundi aetatem suo consecrauit aduentu. **ADO** Treuirensis Episcopus in Martyrologio. Octauo calendae Ianuarii Iesus Christus filius Dei in Bethlehem Iudae nascitur, anno Caesaris Augusti quadragesimo secundo. **NICEPHORVS** Episcopus Constantinopol. in Tripartita Chronologia capite 9. Anno 42. Augusti natus fuit secundum carnem ex sancta,

&

& Deipara virgine Dominus noster Iesus Christus Deus auctor. **AVCTOR** Quo- Annorum niam vitae Christi ortus, obitusque chronographia pedet Augusti cer maxime ex Romanae historiae cognitione, non erit abs re, ta subputa- Augusti Caesaris annos ex certa auctorum supputatione lio. colligere, quae in re eius est amplificata felicitas, vt vita Augustus eius vitae Christi enumerandae deseruiret. quo anno na

Natus est ergo Octavianus Coss. M. T. Cicerone, & M. Antonio, vt tradunt Sueton. in Augusto, & Paternulus lib. 2. qui erat annus V. C. 691. vt signat Dion lib. 37. nono calend. Octobris, qui est Septembris 23. secundum Suetoni. & Dionem lib. 56. Idibus Martiis 18. annos natus occiso Iulio Cesare coepit imperium affectare anno V. C. 710. Secundum Oros. lib. 6. c. 18. Primum consulatum extorlit anno ipso consulatus Hirrtii & Pansae, in eorum defectum, anno altero a nece Iulii Caesaris, qui erat V. C. 711. vt ait Paternulus, & Oros. lib. 6. cap. 18. dum Iulii necem assignat anno V. C. 710. die decimo quarto calendae Septembris, id est, Augusti mensis 19. vt dicunt Dion lib. 56. & Cornelius Tacitus lib. 1. Annalium, paulo post initium, & in dialogo de oratore: qui erat aetatis eius 20. vt ait Paternulus, Plutarchus in Bruto, Eutropius lib. septimo, & Apianus lib. 4. de bello ciuili: qui erat completus die 23. Septembris, atque ita natus erat annos 19. menses vndecim, quatuor diebus minus. Triumviratum cum Lepido & Antonio instituit hoc ipso anno ante quintum calend. Decembris, die 27. Nouembris, auctore Cassiodoro in chronico. Sigonio ex lapide collatiano id probante, & Onuphrio com. in 2. lib. Fastorum, cum iam egisset annum vigesimum, & ex 21. duos menses, cum quatuor diebus. Durauit Triumviratus ab anno Augusti primi consulatus vsque; ad tertium eius consulatum auctore Suetonio in Augusto cap. 16 per duodecim annos, eodem Suetonio, Dione, Tacito & Orosio auctoribus, vsque ad uir. **Victum** Antonium apud Actium; quae Victoriae parta est ab Augusto in 3. suo consulatu, cum Val. Messala, iuxta Sueton. c. illo 16. & Cassiodorum. 4. nonas Septembris, qui

Q

est

Dion. est 2. Septēbris, vt ait Dion initio lib. 51. & tempus quod restat à 2. die Septembris vsque ad 27. Nouembris, quo institutum diximus Triumviratum, nempe duo menses cum 25. diebus deerant ad complendum duodecimum illum annum. Durauit ergo Triumviratus annos 11. menses 9. dies sex. Erat annus V. C. 723. vt notat Dion lib. 50. & ex enumeratione consulatum satis constat: si enim primum consulatum iniuit Augustus anno V. C. 711. ergo tertium, quem iniuit anno post, 12. gessit anno V. C. 723. quod ipsum satis constat ex Orolio, qui dum lib. 6. capite 20. quinto Augusti consulatui cum Apuleio, quo Romam Victor ingressus est, adsignat annum V. C. 725. tertium reicit in annum 723. Consulatum decimum tertium cum Plautio Syluano gessit, qui fuit vltimus illius, vt constat ex Suetonio, & Tacito libro primo, quem Cassiodorus facit duodecimum, quia primum Augusti annumerat Hirtio & Pansa. Hic autem 13. consulatus incidit in annum V. C. 752. secundum Dionem lib. 55. Obiit Augustus Sexto Pompeio, & Sexto Apuleio Coss. ex omnium sententia, anno V. C. 767. secundum Dionem libro 55. & Orolium libro. 7. capite 4. Nolæ 14. calendas Septembris, vt notant Dion, & Tacitus libro primo, eodem die, quo inierat primum consulatum, vnde vixit 75. annos, menses 10. dies 26. à primo consulatu integros 56. à Triumviratu vero eosdem, deperditis tribus mensibus, & octo diebus: à Monarchia adeptus, victo Antonio 44. demptis 13. diebus. Hæc est probator vitæ Augusti iuxta annos V. C. chronographia. Nam ea quæ traditur ab aliis ideo existimatur falsa, quod non sibi consent. Orolius enim lib. 6. capite sexto, & Eutropius lib. 6. qui dicunt Coss. Cicerone, & Antonio anno V. C. 689. natum Augustum, dicturi fuissent occisum Iulium Cæsarem anno V. C. 708. cum Orolius lib. 6. ca. 18. 710. V. C. dicat occisum, & Eutrop. lib. 7. in principio 709. fere, & sic non fuisset natus Augustus 18. annum, sed decimum nonum, aut vigesimum, quæ in constantia per sequentes annos potest facile probari, nec

obiisset

obiisset Augustus anno V. C. 767. vt dixit Orolius, sed duobus annis ante 765. nisi consules aliquos addant, aut prætereant ab enumeratis à Cassiodoro, & similibus. At Solinus in Polyhisto. cap. 2. cum dicit primum consulatum initum ab Augusto anno V. C. 710. Coss. Hirtio & Pansa, eo ipso dicit natum Augustum anno V. C. 690. & obiisse anno 766. Vt certiore ergo, & communiore habeamus prædictam chronographiam. Qua præmissa, sunt qui Augusti imperium exordiantur à nece Iulii Cæsaris facta idibus Martiis anno V. C. 710. Vt Eusebius in chronico, & qui eum sequuntur, dum dant annos 14. Augusto cum Antonio: & hi quidem dum dicunt natum Christum anno Augusti 42. de completo intelliguntur: idibus enim Martiis præcedentibus Decembrem, quo natus est Christus completi sunt 42. anni Augusti. Gregorius vero Turonensis lib. primo histor. numero 19. dum natum ait Christum 43. Augusti intelligit de currente, & incepto. At si imperium Augusti incipiamus à primo eius consulatu, vel à Triumviratu, dicemus natum Christum anno Augusti 41. completo, vel die 19. Augusti mensis, quo iniit primum consulatum; vel 27. Nouembris, quo instituit Triumviratum, ante Decembrem, quo natus est Christus, qua ratione locuti sunt Ireneus lib. 3. aduersus hæreses capite 25. Tertullianus lib. contra Iudæos cap. 8. Hieronymus, Isai. 2. & Daniel. 9. Iulianus Toletanus Archiepiscopus lib. contra Iudæos, & Cassiodorus in chronico, dum natum dixere Christum Augusti anno 41. Dicemus etiam natum Christum anno Augusti 42. Vt dixere omnes auctores initio relati, nempe currente, & incepto, vel 19. Augusti, vel 27. Nouembris ante Decembrem, quo Christus editus est. Qua vero ratione dixerit Orolius anno 42. Augusti prope modum emenso natum Christum incertum mihi est, cum ex dictis constet fuisse tantum inchoatum.

18 MONARCHIAE 29. EPIPHANIVS hæres. 51. Nat citur Saluator. 42. anno Augusti regis Romanorum, qui sane erat coniunctionis Romanorum ad Iudæos annus

Auctor. viagesimus nonus. *AVCTOR.* Octavianus Augustus cepit monarchiam, cum Victo Antonio apud Actium, solus cœpit regnare: vicit autem Antonium, vt iam diximus, secundo die Septembris, cum tertio esset consul cum Marco Valerio Messala: à tertio autem Augusti cōsulatu incluso vsq; ad decimum tertium & vltimum, triginta sunt consulatus, iuxta Cassiodori enumerationem, & communem, atque ita trigesimo consulatu currebat 29. annus à Victoria Actiaca; cumque vicerit Antonium anno V. C. 723. duodecimo anno à primo consulatu, & à Triumiuratu: & 29. annos impleuerit secundo die Septembris anni V. C. 752. & imperii Augusti 42. currente, sequitur à secundo illo die Septembris cœpisse annum trigessimum monarchiæ, & in Decembri sequenti natum Christum; atque ita Epiphanius de 29. anno monarchiæ exacto locutus est. Clemens vero Alexandrinus libro primo Stromat. & Euseb. libro primo histor. cap. 2. qui dicunt anno 28. Monarchiæ Christum natum, Beda etiam lib. de sex ætatibus, & Ado in chronico in 6. ætate, qui ferunt ortum anno 27. non videntur tam accurate rem expendisse.

Herodis 19 HERODIS 32. EVSEBIUS in chronico. *annus quo* Herodis alienigenæ trigesimo secundo anno Iesus Christus *Christus est* Filius Dei in Bethlehem Iudæ nascitur. *natus.* *AVCTOR.* Difficillimum est huius impiissimi regis annos regni enumerare; nec difficultas in assignando omnes, quos regnavit annos, sita est, cum, vno Beda excepto, qui lib. de sex ætatibus mundi, 36. tantum annos illi tribuit, congruans sententia sit Iosephi lib. 17. Antiquit. cap. 10. Egesippi lib. primo de excidio Ierosolymitano cap. 45. Eusebii in chronico, Epiphani hæref. 20. & 51. Seueri Sulpitii lib. 2. sacræ historiæ, & ceterorum, Herodem 37. regnasse annos: sed tantum in assignando horum annorum initio. Vt vero magis pateat difficultas, erit operæ precium annorum seriem ab Alexandro vsque ad bellum Actiacum ex Iosepho, Egesippo, Dione, & aliis, paucis deducere.

Ale-

Alexander filius Hyrcani, filii Simonis Machabæi, ex *Historia re-* vxore Alexandra duos habuit filios, Hyrcanum natu *gum Iuda-* iorem, & minorem Aristobulum. Et moriens vxori regni *rum ab A-* gubernacula reliquit, non filiis. Illa Hyrcanum filium pa- *lixandro vs* tri substituit in sacerdotio, & sic regnavit nouem annos. *que ad bel-* Alexandra mortua Hyrcanus regni hæres institutus mæ- *lum Actia-* sit, & Pontificatus. Sed tertio statim mense ab Aristobulo *cum.* fratre bello impetitur, auctore Iosepho lib. 15. antiquit. *Iosephus.* cap. 7. Et Egesippo lib. 1. cap. 13. concessitq; regnū Ari- *Egesippus.* stobulo Hyrcanus, id accidit Coss. Quinto Hortensio, & Quinto Metello Cretico. Deinde Pompeius capta Ierosolyma restituit pontificatum, & regnum Hyrcano, postquam tres annos Aristobulus eis fuerat potitus, Olym. 179. Coss. Caio Antonio, & Marco Tulio Cicerone, vt notat Iosephus lib. 14. antiquit. c. 8. & lib. 1. de bello iudaico c. 1. & Egesippus lib. 1. c. 17. & lib. 2. c. 13. Hyrcanus habuit regni, sacerdotiiq; dignitatem annos 23. vsq; ad Antigonum, quando ipse ad Parthos ductus est captiuus, ex Iosepho lib. 20. antiq. c. 18. vel annos 24. Vt vult Egesippus lib. 2. c. 13. Pacorus in Palestinam profectus Hyrcanum, qui tunc præpositus à Romanis ei regioni imperabat, deposuit, fratrisque eius Aristobuli filium Antigonum præfecit, Cn. Domitio, & Caio Afsinio Coss. secundum Dionem lib. 48. Iisdem Coss. eodem nempe anno, Herodes, Antigono hoste iudicato, Romæ Senatus consulto, triumuiis auctoribus, Iudææ rex creatur secundum *Dion.* Egesipp. libro. 1. cap. 30. 184. Olymp. secundum Iosephum lib. 14. antiquitat. cap. 23. Deinde M. Agrippa, & Lucio Canninio Gallo Coss. 185. Olymp. postquam Antigonus regnauerat tres annos cum tribus mensibus, auctore Egesippo lib. 2. cap. 13. Ierosolymam cœpit Herodes, cum Sosio annis 27. postquam eodem die eam cœperat Pompeius, & Antigonus ligatus ad Antonium perductus, occisus est, vt ait Iosephus lib. 14. antiquitat. cap. 26. Herodes obtento regno Hyrcanum è Parthis euocauit, quem tandem, quod esset è regia stirpe, timore perculsus, interemit 7. anno regni sui, quo Actiacum bellum cœ-

Q3 fecum

Iosephus. factum est, iturus Rhodum, vt veniam peteret ab Augusto victore, vt colligitur ex Iosepho lib. 15. antiquitatum cap. 6. & 7. & 1. de bello iudaico capite 14. & 15. Olymp. 187. ex eodem, lib. 15. antiquit. cap. 5. & 6. Denique duos annos post victoriam ingressus Augustus triumphans Romam, vt constat ex Eusebio in chronico, & Orosio lib. 6. cap. 6. Senatusconsulto regnum Herodi sanxit, ex Metaphraste vt dicemus.

Euseb.
Orosius.
Metaphrast.
Difficultas de inchoatione regni Herodis aperitur.
His itaq; præmissis, difficultas est vtrum Herodis regnum triginta septem annorum sumpserit initium cum, anno V. C. 714. Cn. Domitio Caluino, & Caio Afsinio Pollicione Coss. 4. anno Augusti, Hyrcano. 28. anno sui Pontificatus ducto captiuo ad Parthos, Antigonus rex est ab illis constitutus, Herodes autem Romæ Senatusconsulto? An cum anno V. C. 717. Marco Agrippa, & Lucio Canninio Coss. cum Sosio cepit Ierosolymam? vel cum Hyrcano Pontifici, & regi legitimo datus est successor Ananelus alienigena? vel quando ab Herode occisus est anno V. C. 713. Augusto tertium, & Valerio Messala Coss. vel demum post, cum Romam Augustus victor ingressus anno V. C. 725. Cæsare ipso quinto, & sex. Apuleio Coss. Senatusconsulto stabiliuit Herodi regnum?

Sententia prima.
Iosephus.
Dion.
Egesipp.
Refellitur.
SIT ERGO in hac re prima sententia Iosephi libro 17. capite 10. Dionis Calsii lib. 48. & Egesippi libro 2. de excidio Ierosolymitano cap. 45. ad finem, inchoatum annos 37. Herodis ab anno V. C. 714. quando Coss. Gn. Domitio, & Afsinio Pollione, Antigono hoste iudicato, Herodes Romæ Senatusconsulto rex Iudeæ creatus est. Hæc vero sententia omnino falsa est, quia 27. anni Herodis, iuxta eam cõpientur anno V. C. 750. Caio Sabino, & Lucio Ruffo Coss. cum tamen Christo nascente, anno V. C. 752. ex historia Evangelica constet, vixisse, & ex Macrobio, qui necem infantium refert ab Herode patratam, vt suo loco dicemus.

Secunda sententia.
SECVNDA sententia est recentiorum quorundam inchoantium 27. annos Herodis ab anno V. C. 717. quo cepit Ierosolyma occiso Antigono, Marco Agrippa,

pa, & Afsinio Gallo Coss. à quo anno Iosephus lib. 17. antiquitat. cap. 10. & lib. 1. de bello iudaico cap. 21. & Egesippus lib. 1. cap. 45. inchoant regnum 34. annorù eiusdem Herodis. Qui deinde asserunt Christum natum anno 36. regni Herodis. Qui si aliqua veterum auctoritate probarent suam sententiam, illis assentiremus; at modo nulla probant, sed coniecturam sequuntur, cui præstat auctoritas, quæ in historia valet plurimum.

TER TIA sententia est veterum Patrum Eusebii libro primo histor. cap. 6. & lib. 8. de demonstratione Evangelica cap. 2. & in chronico, Cyrilli Ierosolymitani Catechesi 12. Hieronymi, Dan. 9. Epiphani hære. 20. & 51. Seueri Sulpitii lib. 2. sacræ historiæ, Bedæ lib. de sex ætatibus, & Nicephori lib. 1. histori. cap. 7. & 9. constitutum initium regni Herodis, quando Hyrcanus ad Parthos ductus est captiuus, tandemque Herodes ab Augusto, & Senatu regnum accepit, deficiente Potificum principatu, & Ananelo ex alienigenis constituto, anno 34. completo, postquam Hyrcanus cõperat Pontificatum. Hos enim annos designat Eusebius, & Sulpitius, ceteriq; sequuntur, incipiuntq; à morte Alexandræ matris, anno V. C. 686. Quinto Hortensio, & Quinto Metello Cretico Coss. anno 2. Olymp. 178. cõplenturq; anno V. C. 719. Coss. l. Cornificio, & Sex. Pompeio, anno 3. Olymp. 186. & est Imperii Augusti Octauiani, si inchoemus illud ab Idibus Martiis, quibus necatus est Iulius Cæsar, anno V. C. 710. annus nonus; si autem à Consulatu primo, anno V. C. 711. inito, aut à Triumiuratu, annus octauus. Sic sequens annus qui est V. C. 712. & Augusti 10. à nece Iulii Cæsaris, & nonus à primo Consulatu, erit primus Herodis, quo Ananelum ex alienigenis constituit Pontificem. Atque ita annus V. C. 752. quo dicimus natum Christum, Coss. Octauiano August. 13. & Plautio Syluano, erit annus 32. Herodis. Diuersitas autem quæ reperitur inter hos patres, constituentes primum annum Herodis 10. Augusti, aut 11. aut nonum, facit vt quidam eorum natum faciant Christum anno 33. Herodis

Hieronym. vt Hierony. Epipha. & Seuerus Sulpitius, alii 32. vt *Eu-*
Epiph. feb. alii 31. vt Beda. Sed vera subputatio est, vt modo di-
Sulpitius. cto, decimus Augusti sit primus Herodis, vt sic 42. Au-
Eusebius. gusti, sit 32. Herodis. Qua vero ratione inducti fue-
Beda. rint hi patres ad constituendum prædicto modo regni
Annus ve- Herodis initium; qua ve auctoritate ea videtur esse, heb-
rus Herodis, domadarum Danielis subputatio, qua probant hoc tem-
quo natus pore, deficiente Christo Domini Hyrcano, completum
est Christus. 483. annum earum; aut etiam antiquiorum secuti sunt
Ratio. auctoritatem, qui de hac re veram historiam assecuti sunt,
 quam diximus; nec enim credendum est aut Eusebium,
 aut Hieronymum, aut alios doctissimos, & diligentissimos
 veritatis amatores, hanc historiam non quæsiuisse.

Quarta sen- QVARTA sententia est inchoantium regnum He-
sentia. rodis in ipso anno victoriæ Actiacæ, qui erat V. C. 723.
 Coss. Octauiano Augusto, & M. Valerio Messala, &
 12. à primo consulatu Augusti, seu à Triumviratu, & 14.
 à nece Iulii Cæsaris, quo anno Herodi regnum est ab

Ratio huius Augusto stabilitum. Hæc sententia probatur in primis,
sententia 1. quia Herodes non cœpit regnare, nisi deficiente legiti-
 mo rege, & Pontifice Hyrcano, vt prædicti omnes patres

Zacharias. affirmant, & Zacharias Chrysofol. Episcopus lib. primo
 in vnum ex quatuor cap. 8. sed Hyrcanus ab Herode oc-
Iosephus. ciscus est ipso anno victoriæ Actiacæ, vt ex Iosepho su-
 pra collegimus lib. 15. antiquitat. cap. 6. & 7. & lib. pri-
 mo de bello iudaico cap. 14. 15. & 17. Ergo tunc cœpit

Ratio 2. Herodes regnare. Secundo, quia eo ipso anno ab Augu-
 sto regnum stabilitum est Herodi Senatusconsulto, sic
Iosephus. asserit Iosephus lib. 15. antiquitatum cap. 7. & 8. sic Afri-
Africanus. canus apud Nicephorum lib. 1. histor. cap. 9. cum ait,
 post victum Antonium, & Cleopatram apud Actium

12. anno, postquam Augustus imperium susceperat,
 huic Herodi, cum Romam venisset, & Augustus re-
 ferre ei aliquam pro præstitis officiis gratiam vellet, de
 Romani Senatus consilio, & voluntate diadema impo-
Tacitus. suit, & regem Iudeæ creauit. Et Tacitus libro 21. An-
 nualium. Regnum ab Antonio Herodi datum victor

Augustus

Augustus sanxit. Et Metaphr. oratione de vita & dormi-
 tione Virginis. Cum autem, inquit, & Cleopatra, & AEgy-
 ptus essent in manibus Augusti, qui iam 12. annos impe-
 rauerat, ipse Romam reuertens memor officij, quo in eum
 vsus fuerat Herodes, Senatus consulto Iudeæ eum Regē
 elegit, ei quoque impolito diademate. Ergo ab hoc anno
 regnū Herodis est inchoatū. Tertio quia Herodes quan-
 do pater eius Antipater constitutus est procurator Iudeæ
 à Iulio Cæsare ex AEgypto redeunte, anno secundo eius
 imperij, Conf. Fulsio Caleno, & Vatinio, erat iuuenis 15.
 annorum: vt ait Iosephus 14. antiquit. cap. 18. & Nicepho-
 rus lib. 1. cap. 6. Moritur autem 70. annorum, ex eodem
 Iosepho lib. 1. de bello Iudaico, cap. 21. Hi autem comple-
 tur anno V. C. 762. C. Poppeo Sabino, & Quinto Sulpi-
 tio Camerino Conf. anno 39. à victoria Actiaca, à quo an-
 no, si retrocedas inuenies annos 37. regni Herodis inchoa-
 tos in ipsa victoria Actiaca. Ab hoc ergo anno, aut paulo
 post, hoc regnum oportet incipiamus: & ita qua ratione
 diximus natum Christum anno 29. Monarchiæ Augusti,
 dicemus & natum 29. regni Herodis. Verum hæc senten-
 tia præterquā quod nulla auctoritate firmatur, rationi ipsi
 temporum videtur repugnare. Et in primis, cum Iosephus
 tam sit varius, & inconstans in hac historia, & Euangelio
 contradicens, vt diximus: non est illi in omnibus habenda
 fides maior, quam supradictis patribus, qui 10. anno Au-
 gusti dicunt Senatus consulto regnum datum Herodi, &
 non prius; tuncque necatum ab eo Hyrcanum regem legi-
 timum: vt ait Hieronymus Dan. 9. & alij. Deinde etiam si
 concedamus eo tempore ab Augusto regnum Herodi cō-
 firmatum; at nō cœpit regnare donec Romæ Senatus con-
 sulto, id illi est concessum; hoc vero non fuit factum do-
 nec victor Augustus Romam ingressus est, post multum
 tempus à parta victoriā, quo mansit componendo AEgy-
 ptum, & Alexandriam: vnde pedestribus copiis venit in
 Syriam, & in Asiam, vt hyemaret: vnde per Græciam Brū-
 dusium peruectus est, auctore Orosio, lib. 6. cap. 19. & Ro-
 mam triumphans ingreſsus est anno V. C. 725. ipso Au-
 gusto

Simeo. Met.

Tertia ratio

Iosephus.

Nicephorus

Iosephus.

Reprobatus

+ sentent.

Prima ratio

Iosephus in

constans.

Hieronym.

secunda ra-

tio.

Orosius.

gusto 5. & sex. Apuleio Conf. octauo idus Ianuarij, eodem auctore cap. 20. cum parta fuisset victoria duobus annis ante, Septembri mense, anno V. C. 723. vt etiam confirmat Eusebius in chronico. Vel ergo Herodis regnum à victoria Actiaca non cœpit, vel cœpit duobus annis post, Senatus consulto. Tertio, quia si à victoria Actiaca annos hos inchoemus, ergo 37. annus Herodis est trigesimus septimus etiam Augusti, à quo vsque ad 44. restant vt minimum 7. anni, non ergo potuit Archelaus post patrem Herodem 9. annos regnare, & ab Augusto remoueri, vt Iosephus, & omnes fatentur. Cum ergo nonus annus Archelai inciderit in vltimum fere Augusti, & Herodes ante ipsum regnauerit 37. annos, ergo cœpit Herodes hof. 37. ab eo anno, quem patres supradicti notarunt. Denique si ætatem supradictam cõsideremus, colligemus à victoria Actiaca regnasse Herodem 39. annos, non 37. quod nemo dixit.

Eusebius,

Tertia ratio

Iosephus,

Quarta ratio.

Tertia sententia verior.

Epiphanius

annus Christi
nati per
oēs rationes
numerandi.

C V M ergo ex his variis sententiis, ceteris præmissis rationibus explosis, tertia illa, & plures habeat, & grauiores auctores, & auctoritas in historia valeat plurimū, & Iosephus illi patrocinetur assignās annos 9. Archelao post patrem, vt diximus: cumq; ex Epiphanius heres. 51. habeamus, quatuor annis ante perfectā coniunctionē Iudæorū cum Romanis, quæ victo Antonio apud Actiū cõtigit, cœpisse regnū Herodis post nouem annos transactos, ante quos pater eius Antipater Iudææ procurator fuerat cõstitutus, & ipse Herodes ab Antonio iā Triumuiro Tyri existēte factus est Tetrarcha, vt ait Ioseph. lib. 14. c. 21. qui nouē anni absoluti sunt eo ipso quo sunt absoluti anni 34. Hyrcani, anno V. C. 719. L. Cornificio, & sex. Põpeio Conf. sequitur hanc à nobis esse suscipiendā, vt dicamus cœpisse Herodē anno V. C. 720. M. Antonio, & Lucio Scribonio cõf. anno. 10. Triuuiratus, vt sic natum dicamus Christum anno 32. Herodis.

ERGO, vt omnes rationes numerandi comprehendamus, Natus est Christus anno ab orbe cõdito 4087. à diluuiio 2431. ab Abrahæ promissione 2034. ab exitu de Aegyptio 1604. ab initio regni Dauidis 1167. à tēplo Salomoni

nis 1124. à captiuitate Babylonia 597. à secundo templo fundato 527. anno. 453. hebdomadarum Danielis, anno 5. hebdomadis 65. Cõf. Augusto 13. & Plautio Syluano, creatis, calendis Ianuarij: anno 43. Augusti incepto idibus Martiis: anno vrbis conditæ 752. inchoato mense Maio: anno 2. Olymp. 194. cæpto mense Iunio: anno 42. Augusti à primo consulatu incepto die 19. Augusti, & 29. Monarchiæ inchoato 2. die Septēbris, & anno 42. à triuuirat. cæpto mēse Nouēbris: æra deniq; 38. Decēbris enim sequēti eiusdem anni 25. die Christus natus suo ortu orbem illustrauit.

20 A D E R. H I E R O N Y M. Epist. 27. in epitaph. Paulæ. Haud procul inde descēdit ad Turrim Ader, idest gregis, iuxta quā Iacob paut greges suos, & pastores nocte vigilātes audire meruerūt, gloria in excelsis Deo, & super terrā pax hominibus bonæ voluntatis. Et lib. quæstio. in Genes. c. 31. & profectus est Israel, & extendit tabernaculum suū trans turrim Ader: si sequamur ordinē vię pastorū iuxta Bethlehē locus est, vbi, vel Angelorum grex in ortu Domini cecinit, vel Iacob pecora sua paut, loco nomē imponens, vel, quod verius est, quodā vaticinio futurum iam tunc mysteriū monstrabatur. B E D A lib. de locis sanct. c. 8. Porro ad Orientē in turre Ader, idest gregis, mille passus à ciuitate Bethlehē, segregata est Ecclesia trium pastorū, Diuinæ natiuitatis consciorū monumēta continens. Et super c. 2. Lucæ. Turris gregis, quæ Hebraice turris Ader vocatur, mille circiter passibus à ciuitate Bethlehem, ad Orientem distat, vaticinio sui nominis pastores hos multo ante demonstrans; ad quam vsq; filiæ Sion, angelicæ videlicet potestates pastoribus apparedo, venerunt. H A Y M O in secundū Lucæ. Est quædā turris distas à Bethlehē mille passus, iuxta quā erant pascua vberrima, & vocabatur illa turris Ader, & pastores pascebant ibi pecora sua tempore hyemis. A V C T O R. Hierony. quæstio. in Genes. Beda, & Haymo volūt de hac turre dictum à Michæa c. 4. Et tu turris gregis nebulosa, &c. sed iā diximus de turre tēpli intelligendum in illius prophetæ elucidatione.

21 TRES PASTORES. B E D A de locis sanctis

Ader turris.
Hieronym.

Beda.

Ader mille passus distat à Bethlehem.

Haymo.

Michæa 4.

Beda.

ctis

ctis, capit. 8. vt supra. Segregata est Ecclesia trlum pasto-
rum diuinæ natiuitatis consciorum monumenta conti-
nens.

Gabriel an- 22 GABRIEL. ORIGENES homil. 3. ex diuer
nunciat pa- sis. Ilte etiam Angelus Gabriel ad illos bene vigilantes
storsbus na- pastores venit, & domini generationem eisdem nunciauit.
rum Chris- CHRYSOSTOMVS homil. de Annunciatione.
stium. Missus est Angelus Gabriel, qui annunciarer, qui est in so-
Origenes. lio in spelunca etiam iacere. HIERONYMVS Epi
Chryostom. stola 48. ad Sabinianum. Ecce Angelus ille cubiculi Ma-
Hieronym. riæ ianitor, cunaru domini custos, & infantis Christi ge-
Haymo. rulus, coram quo tanta faciebas, ipse te prodidit. HAY-
Auctor. MO in cap. 2. Lucæ. Ecce Angelus Domini astitit iuxta
illos: iste Angelus Gabriel intelligitur. *AUTOR.* Sa-
tis est vero simile Gabrielem, cui mandatū est hoc my-
sterium Mariæ denunciare, eundem, & illud euangelizaf
se primum pastoribus.

Solemnitas 23 MORE GENTIS. *AUTOR.* Quis dubi-
circumcisio- tat iam vulgato per vniuersum Bethlehemum admirando
nis. ortu infantis, præsertim pastoribus id nūciantibus; & cog-
Auctor. natos, & vicinos conuenisse, sicut cōtigisse indicatur Luc.
1. in Ioannis circumcissione.

Circūcisus 24 IN EA SPELVNCA. EPIPHANIVS he
ubi natus. ref. 19. §. 2. Natus est in Bethlehem, circumcisus in spelun-
Epiphanius. ca, oblatu in Ierusalem. *AUTOR.* Ex his, quæ dice-
Auctor. mus de Magis, certius est, Virginem adhuc in spelūca, vbi
Nuephor. peperit, permanisse, atque ita in ea infantem circūcisum;
quamuis Nicephorus lib. 1. historię cap. 12. In domo Io-
sephi circumcisum putet his verbis. Atque vt certo suam
cum Iudæis cognationem confirmaret, hominis more Mo-
saicæ legis, ita vt decebat, debitum suum tribuit ritum, &
die octauo, dominico scilicet, circūciditur, in Bethlehem,
in domo Iosephi, & ibi nomen Iesu accipit.

Ioseph mini 25 A IOSEPHO. EPHREM Syrus, in oratione
ster circum de Transfiguratione Domini. Si non erat Deus, pastores
cisionis. quem adorabant? Si non erat caro, Ioseph quem circumcidi-
Ephrem. debat? BERNARDVS sermon. 1. de circumcissione.
Sed

sed nec ipsius ministri contemnendum est testimonium,
ei qui imitari quærit Saluatoris exemplum, hic est Ioseph.
AUTOR. Ex scriptura sacra satis aperte colligitur nul-
lum fuisse designatum circumcissionis ministrum, sed vel
patrem solitum filium circumcidere, vel matrem, vel quæ-
uis alium. De patre constat Genes. 17. 23. Tulit Abraham
Israel filium suum, & omnes vernaculos domus suæ, vni-
uersosque quos emerat, cunctos mares ex omnibus viris
domus suæ, & circumcidit carnem præputij eorum statim
in ipsa die. Et cap. 21. 4. Vocauitque Abraham nomen filij
sui Isaac, & circumcidit eum octauo die, sicut præceperat
ei Deus. Actuum 7. 8. Et sic genuit Isaac, & circumcidit
eum die octauo, & Isaac Iacob, & Iacob duodecim Patriar-
chas. De matre etiam patet Exod. 4. 25. Tulit illico sepho-
ra acutissimam petram, & circumcidit præputium filij sui.
Primo Machab. 1. 63. Et mulieres, quæ circumcidebant fi-
lios suos, trucidabantur. 2. Machab. 2. 10. Duæ mulieres de
latæ sunt natos suos circumcidisse, quas infantibus ad vbe-
ra suspensis per muros præcipitauerunt. Et Actuum 25. 21.
Audierunt autem de te, quia doceas non debere eos cir-
cumcidere filios suos. Sed & de aliis etiam constat, quia
Abraham Genes. 17. cunctos mares domus suæ circumci-
dit. Et Iosue 5. 7. Horum filij in locum successerunt pa-
trum, & circumcisi sunt à Iosue, quia sicut nati fuerant in
præputio erant, nec eos in via aliquis circumciderat. 2. Ma-
chab. 2. 46. Et circuiuit Mathathias, & amici eius, & de-
struxerunt aras, & circumciderunt pueros incircumcisos,
quotquot inuenerunt in finibus eorum. Acto. 16. 3. Hunc
voluit Paulus secum proficisci, & assumens circumcidit
eum propter Iudæos, qui erant in illis locis. Ergo minister
circumcissionis quiuis esse poterat; quamuis existimo pa-
trem, aut dominum ex consuetudine fuisse, alios ex neces-
sitate, sic enim fecerunt mulieres supradictæ.

26 IMPOSUIT. MATHAEVS cap. 1. 25. Et Ioseph impo-
non cognoscebat eam (Ioseph) donec peperit filium suū
sui nomen
primogenitum, & vocauit nomen eius IESVM. *AU- IESV.*
CTOR. Si ille qui circumcidebat, nomen imponebat, &
Ioseph

Auctor.
Circumcisio
nis minister

Parentes fi-
lios circum-
cidebant.

Ioseph imposuit infanti nomen, quod dictum fuit Mariæ ab Angelo priusquam in utero conciperetur, ergo Ioseph ipse circumcidit puerum.

Nomen Iesu scriptum in tabulis Romanorum Iustus.

27 INFANTIS NOMEN. IVSTINVS Philosophus, & M. dialogo cum Triphone. Cum per id tempus ageretur primus census in Iudæa sub Quirino, à Nazareth, vbi domicilium habebat, ascendit in Bethlehē. vterem patriam, vt nomen profiteretur. Et in Apolog. 2. pro Christianis. Id castellum est Iudææ, stadia 35. disitum à Ierosolymis, in quo Iesus Christus natus est, sicut cognoscere potestis ex cēsu facto sub Quirino, qui primus in Iudæā procurator missus est. TERTVLLIANVS lib. aduersus Iudæos cap. 9. de Natiuit. Christi. Nec enim vlli hominū vniuersitas spiritualium documentorum cōpetebat, nisi in Christum, floridum quidem, ob gratiam adæquatam, ex stirpe autem Iesse deputatum, per Mariam scilicet inde censendum: fuit enim de patria Bethlehem, & de domo Dauid, sicut apud Romanos incensu descripta est Maria, ex qua nascitur Christus. Et lib. 4. aduersus Marcionem, cap. 7. Et tamen quomodo in synagogam potuit admitti tam repentinus, tam ignotus, cuius nemo adhuc certus, de tribu, de populo, de domo, de censu deniq; Augusti, quem testem fidelissimum dominicæ natiuitatis Romana Archiua custodiunt? Et cap. 19. Etiam si exploratione Natiuitatis tentandus fuisset, quodcumque aliud argumentum tentationi competisset, quam per earum personarum mentionem, quas potuit etiam natus non habere: dic mihi omnibus natis mater adiuuit? Omnibus natis ad generantur, & fratres? Nō licet patres magis, & sorores habere, vel neinim; sed census constat actos sub Augusto, nunc in Iudæam per Sentium Saturninum, apud quos genus eius inquirere potuissent, adeo nullo modo constitit ratio tentationis istius. Et cap. 36. Tam distincta fuit à primordio Iudæa gens, per tribus, & populos, & familias, & domos, vt nemo facile ignorare de genere potuisset, vel de recentibus Augustianis censibus adhuc tunc fortasse pendentibus. GREGORIVS Nyssenus Episcopus, oratione

Greg. Nyss.

tionem de Christi Natiuitate. Cur tempore descriptionis tributorum vitam ingreditur? An perspicuum est eum, quem admodum à legis execratione nos eripit factus ipse pro nobis execratio, & liuores nostros in se transfert, vt eius liuore nos curemur, sic etiam vectigalem fieri, vt nos à grauissimo vectigali, quod ab homine mors exigit, liberemur? PAVLVVS Orosius lib. 6. cap. 22. Eodem anno tunc primum idem Cæsar, quem his tantis mysteriis prædestinauerat Deus, censum agi singularū vbiq; prouinciarū, & censeri omnes homines iussit, quādo & Deus homo videri, & esse dignatus est. Tunc igitur natus est Christus Romano censui statim ascriptus, vt natus est. Hæc est illa prima, clarissimaque professio, quæ Cæsarem omnium principem, Romanosque dominos rerum sigillatim, cunctorum hominum edita adescriptione signauit, in qua se & ipse, qui cunctos homines fecit, inueniri hominem, ascribique inter homines voluit. Quod numquam penitus ab orbe condito, atque ab exordio generis humani in hunc modum, ne Babylonio quidem, vel Macedonio, vt non dicam minori cuique regno concessum fuit. Nec dubium quin omnium cognitioni fidei, inspectionique pateat, quod Dominus noster Iesus Christus hanc urbem nutu suo auctā, defensamque in hunc rerum apicem prouexerit, cuius potissime voluit esse cum venit, dicendus utique cuius Romanus census professione Romani. Et lib. 7. cap. 3. Postquam Redemptor mundi Dominus Iesus Christus venit in terras, & Cæsaris censu ciuis Romanus ascriptus est, dū per duodecim, vt dixi, annos clausæ belli portæ beatissima pacis tranquillitate cohibentur, Caium nepotem suum Cæsar Augustus ad ordinandas Aegypti, Syriæque prouincias misit.

Orosius.

Romanus autem eius ciuis Christus

Iesus ciuis Romanus.

DE MAGORVM ADO-
ratione. Cap. VIII.

EDITO in lucem infante à Virgine Maria, Herode regnante in Iudæa, vt diximus, 1 cōfestim uersus eam 2 Arabia partē, quæ inter Mesopotamiam, & Palestinam late patet, eximia 3 stella in aëre uisa est, quæ 4 suo splendore, ac forma viros eius gentis 5 principes, ac 6 sapientes, qui syderum contemplatione delectabantur, admiratione percussit: vt ipsam esse facile intelligerent, quam veteri fama ex prophetia 7 Balaam, maiorumque traditione accepta, regis in Iudæa nati futuram indicem spectabant. Percrebuerat enim uetus, & constans opinio per totum Orientem, esse in fatis, eo tempore Iudæa profectum totius orbis dominatorem futurum. 8 Tres ergo ex illis, totius gentis nomine, iter arripiūt, vt in principe Iudææ vrbe Ierosolyma natum Regem perquirant. Atque ad viæ sinistram relicto Bethlehemo Ierosolymam ingrediuntur, dicentes: vbi est ille, qui natus est Rex Iudæorum? Vidimus enim stellam eius in Oriente, & uenimus vt adoremus eum. Hæc cū Herodes audiuit turbatus est, & tota vrbs cum illo, & congrega-

tis omnibus principibus Sacerdotum, & Scribis populi percōtatus eos est, vbi Christus naceretur? At illi dixerunt ei: in Bethlehem Iudææ, sic enim scriptum est per Michæam Prophetam; & tu Bethlehem terra Iuda, nequaquam minima es in principibus Iuda, ex te enim mihi exiet dux, qui reget populum meum Israel. Tunc Herodes clam vocatis Magis diligēter perquisiuit ab eis, quam pridem eis stella apparuisset: & iussis ire in Bethlehem dixit, profecti illuc, accurate inquirete de puerulo, & cum inueneritis, renunciate mihi, vt & ego veniam, & adorem eum. At illi audito Rege abiere, & ecce egressis Ierosolyma, stella, quam viderant in Oriente denuo apparens, præcedebat illos, donec progressa staret supra locum, vbi erat puer. Quam cum agnouissent, & sibi ducatum præbentem viderent, gauisi sunt gaudio magno valde. Igitur speluncam ingressi, die sexto Ianuarij, ex quo uero natus erat Infans 10 decimo tertio, inuenerunt puerum 11 in Mariæ matris eius gremio iacentem, & prostrati adorauerunt illum, & apertis thesauris suis obtulerunt ei 12 munera, aurum, thus, & myrrham: & in somnis admoniti ne reuenterentur ad Hero-

dem 13 per aliam viam, nempe rectam; reuerſi ſunt in regionem ſuam.

Testimonia.

*Chriſto-
ſto orta ſol-
li.
Iuſtinus.
Origenes.*

CONFESTIM. IVSTINVS Philoſophus, & M. dialogo cum Triphone. Quā primum natus eſt Magi ex Arabia profecti adorarunt eum. ORIGENES lib. 1. contra Celfum. Et vt nobis apparet, cum haberent, & hi ex Balaā prophetias, quas Moſes ipſe, vt erat ingenio acer, conſcripſerat, & in his de ſtella quod traditur comperiſſent, intellexerunt hominem demigrare ad vitam, & natum eſſe quem prophetæ, cum ſtelle indicio iam pridem venturum denunciaſſent. Et homilia 13. in Numeros. Quando natus eſt IESVS, agnouerunt ſtellam, & intellexerunt adimpleri prophetiam, magis ipſi, quam populus Iſrael, qui ſanctorum prophetarum audire verba contempſit. Illi ergo ex his tantum, quæ Balaam ſcripta reliquerat, agnoſcentes adeſſe tempus, venerunt, & requirentes eum ſtatim adorauerunt. CYPRIANVS ſermone de ſtella, & Magis. Nato in Bethlechem Saluatore audita eſt in Ephrata, eius in terris præſentia, & vſque ad ſyluas, camposque gentium nouæ huius natiuitatis eſt fama porrecta: in Iudæa à paſtoribus, & Angelis, primo ſunt hæc gaudia celebrata, nec multo poſt Arabum fines huius rei notitia penetravit, & incolis Sabba præclari ſtella luminis cæleſtis numinis nouis ſplendoribus indicauit. HILARIVS cano. primo in Mathæum. Stelle ortus primum à Magis intellectus indicat, mox gentes in Chriſtum credituras, & homines profefsionis longe à ſcientia Diuinæ cognitionis auerſæ, lumen quod ſtatim in ortu eius extitit cognituros. AMBROSIVS lib. 2. in Lucam, capite de Natiuitate Saluatoris. Ex vtero funditur, ſed

coruſcat

coruſcat è cælo: terreno in diuerſorio iacet, ſed cæleſti lumine fulget. EPIPHANIVS hæreſi 30. Et quod ſtatim Deus genitus erat, & non nudus homo, Magi clare oſtendunt, nam poſt duorum annorum tempus, oſtenderunt Herodi tempus ſtelle à bimatu, & infra. HIERONYMVVS in ſecundum Mathæi. Ad confuſionem Iudæorum, vt natiuitatem Chriſti à gentibus diſcerent, oritur in Oriente ſtella, quam futuram Balaam, cuius ſucceſſores erant, vaticinio nouerant. CHALCIDIIVS Platonicus in comment. in Thimæum Platonis. Eſt alia ſanctior, & venerabilior hiſtoria, quæ perhibet de ortu ſtelle cuiuſdam, non morbos, mortesque denunciaſtis, ſed deſcenſum Dei venerabilis ad humanæ conuerſationis, rerumque naturalium gratiam; quam ſtellam cum nocturno itinere ſuſpexiſſent Chaldæorum profecto ſapientes viri, & conſideratione rerum geſtarum ſatis exercitati, quæſiſſe dicuntur recentem Dei ortum, reperiaque illa Maieſtate puerili venerati eſſe, & vota Deo tanto conuenientia numcupaſſe. AVGVSTINVS ſermone 32. de tempore. Hac die Magi Dominum noſtrum adoraſſe perhibentur, ſtella ſcilicet apparente cõmoniti, & præcedente perducti; eo quippe die, quo natus eſt, illi ſtellam in Oriente viderunt, & quem naturam indicauerit, agnouerunt. Manifeſtatus eſt quidem, & die ipſo natiuitatis ſuæ Dominus paſtoribus ab Angelo admoniti, quo etiam die per ſtellam illis eſt longe in Oriente nunciatus, ſed in iſto die ab eis eſt adoratus. EVTHYMIVS in cap. 2. Mathæi. Exacte perquiſiuit, ſiue didicit tempus ſtelle, quando ſcilicet eis apparuerit, vt inde tempus Natiuitatis Chriſti numeraret: cogitauit enim tunc proculdubio natum eſſe Chriſtum, quando ſtella apparuerat. AVCTOR

Ex horum patrum ſententia conſtat ſatis, nato Chriſto Domino, non ante, ortam ſtellam, & viſam Magis, quamuis idem Auguſtinus, ſi ipſe eſt, libro 27. homilia. ſermone primo, & ſermone 35. de tempo-

R 2 re,

Epiphanius

Hieronymus

Chalcidius

Auguſtinus

Euthymus

Auctor

Stella Magis non ante Chriſti ortum apparuit.

Auguſtinus

re, cum dixisset, paucis diebus à Natiuitate transactis Magos venisse, addat, in cælo videntes ignotissimam stellam, non ante paucos dies, sed ante ferme biennium, sicut inquirenti Herodi patefecerunt, vnde à bimatu, & infra, secundum tempus, vt scriptum est, quod inquirerat à Magis, hanc stellam, sicut intelligitur, admirati, cuius etiam esset, consequenti reuelatione nosse meruerunt, Regis videlicet Iudæorum. Et Chrysostomus homilia 6. & 7. in Mathæum, cum multum ante tempus in regione sua stellam apparere vidissent, veniunt ad eum, qui erat natus, videndum. Et Theophylactus, in 2. Math. stella ait, antequam natus esset Dominus, apparuerat Magis, quoniam multum temporis in iter infumpturi erant, ideo multo ante apparuit stella. Et Nicephorus lib. 1. cap. 13. in eadem est sententia. Sed biennio ante stellam visam non est vero simile. Quæ enim tam longa via conficienda erat? Nisi segnes velimus Magos existimare, qui distulerint profectionem. Dicemus autem vnde sint profecti, vt facile possit intelligi, non id temporis fuisse necessarium.

Arabes Magi. 2 A R A B I A E. I V S T I N V S Philosophus, & M. in dialogo cum Triphone. Quamprimum natus est Christus, Magi ex Arabia profecti adorarunt eum, adiro prius Herode. Nam iste Rex Herodes didicit è senioribus vestri populi, Magis, qui ex Arabia venerant, dicentibus, è stella in cælo exorta cognouimus natum esse regem in regione vestra, & venimus adoraturi eum. *Iustinus.* T E R T V L L I A N V S libro aduersus Iudæos, cap. 9. de Natiuitate Christi. Maneant Orientales illi Magi infantiam Christi, vt Regem auro, thure, & myrrha remunerantes: & accepit infans virtutem Damasci, sine prælio, & armis. Nam de hoc auri munere etiam David dixit, & dabitur illi de auro Arabiæ. Et iterum, Reges Arabum, & Sabba, munera adferent illi: nam & Magos Reges fere habuit Oriens: & Damascus Arabiæ retro deputabatur, antequam transcripta esset in Syrophænicem, ex distinctione Syriarum, cuius tunc virtutem Christus

Christus accepit. Et lib. 3. aduersus Marcionem habet eadem c. 13. C Y P R I A N V S serm. de stella, & Magis. *Cyprianus.* Nato in Bethlehem Salvatore audita est in Ephrata eius in terris præsentia, & vsque ad sylvas, camposque gentium nouæ huius natiuitatis est fama porrecta: in Iudæa à pastoribus, & Angelis primo sunt hæc gaudia celebrata, nec multo post Arabum fines huius rei notitia penetrauit, & incolis Saba præclari stella luminis, cælestis numinis nouis splendoribus indicauit. C H R Y S O S T O M V S homil. 4. ex variis in Mathæ. David ita de his testatur, Reges Tharsis, & insulæ munera offerent, Reges Arabum, & Saba dona adducent: & vt potissimū, cui hæc dona essent danda monstraret, addidit, & dabitur ei de auro Arabiæ. E P I P H A N I V S in compendio doctri *Epiphanius* næ. At vero in Christi aduentu, cum iidem filij Abraham, & discessissent, & habitassent in partibus Arabicis, Magodiæ regionis, Magi qui ex successione feminum illorum descenderūt, eadem dona in participatione eiusdem spei Christo in Bethlehem obtulerunt, quando stellam conspicati venerunt. A V C T O R. Hanc sententiam esse veriore, quam eam, quæ Persas fuisse Magos dicit, vt dicunt Clemens Alexand. lib. 1. Stromat. Athanas. lib. de *Auctor.* incarnatione Verbi Dei. Ioannes Chrysostom. homil. 6. *Persas non fuisse Ma-* in Mathæum, Cyrillus Alexandrinus, lib. 4. in cap. 49. *gos.* *Clem. Alex.* Isaïæ, oratione 4. Theodoretus lib. 5. historiæ cap. 39. *Athanas.* Leo sermone 1. de Epiphania, & alij complures: & quam *Chrysostom.* eam, quæ Chaldeos fuisse dicit, Hieronym. Dan. 2. Ori- *Cyris. Alex.* genis homil. 13. in Numer. Chalcidij super Thimæū Pla *Theodore.* tous. Maximi homilia 1. de Epiphania. Fulgentij homi- *Leo.* lia 4. & 5. Chrsifologi sermone 156. & aliorum, compro- *Neq; Chal-* batur primo dictorum patrum auctoritate. Secundo, quia *deor.* omnes concedunt, vt dicemus, prophetia Balaam edoctos *Hieronym.* Magos cognouisse stellam indicem Christi, cuius erat suc *Origenes.* cessores; at Balaam illam edidit prophetiam, orietur stella *Chalcidius.* ex Iacob, euocatus à Balac rege Moabitæ, in Moab: vt *Maximus.* patet Num. 23. Moab autem prouincia est Arabum, in *Fulgentius.* qua fuit Balac: vt ait Hieronym. Hai. 15. & capit. 21. & de *Chrsifolog.*

locis Hebraicis; ergo Arabes hi fuere Magi. Tertio, quia hæc Arabia est Orientalis Iudæa, & cõstat, quia mare mortuum in scriptura vocatur mare Orientale, quod sit ad Orientem Palestinæ: at illi mari adjacent hi Arabes Moabitæ, sicut, & Ammonitæ, vt constat ex Hieronymo, Isaia 15. dicente: Vrbs Iasa mortuo mari imminet, vbi est terminus prouinciæ Moabitarum; & Nimrim oppidum super mare mortuum est. Et Ieremia. 25. Idumea, Moab, & Amon,

Hieronym.

Moab m. x. i. imminet mortuo.

Tacitus.

Strabo.

Plinius.

Paulus.

Hieronym.

Mare mortuum quantum distat ab Ierusalem.

Iosephus.

Remigius.

Stella de nouo producta Basilis.

proximi maris mortui. Quod etiam Ethnici affirmant, sic enim ait Cornelius Tacitus Annal. 21. lib. de Iudæa loquens, terra, finesque qua ad Orientem vergunt, Arabia terminantur, à meridie Aegyptus obiacet, ab occasu phenices, & mare, septentrionem à latere Syriæ longe prospectat. Et Strabo lib. 16. Geographiæ. Syria, inquit, (sub qua in ora mediterranea ponit Iudæam) Orientem versus terminatur Euphrate, & Arabibus, qui cis Euphratem sunt: Ac Plinius lib. 1. capit. 16. de mari mortuo, seu locu Asphaltite loquens, qui ad Orientem est Iudæa: prospicit eum, ait, ab Oriente Arabia Nomadum. Quarto denique, quia hac ratione facilius redditur, ac breuior Magorum via, vt possent intra spacium dierum 13. venisse. Dixit enim Paulus ad Galatas 4. 25. Sina mons est in Arabia, qui coniunctus est ei, quæ nunc est Ierusalem, & Hieronymus Epistola 129. ad Dardanum: Arabas, & Agarenos, quos nunc Sarracenos vocant, in vicinia, inquit, vrbis Ierusalem: & mare mortuum non longe distabat ab Ierusalem, trecentis tantum studiis, vt ait Iosephus lib. 9. antiquit. cap. 1. vel ducentis, vt lib. 15. cap. 7. Vnde Remigius in 2. Math. Si fuerunt successores Balaam reges isti, non longe distant à terra promissionis, idcirco in tam breui spacio temporis Ierusalem venire potuerunt.

3 STELLA. BASILIS hom. de humana Christi generatione. Neque stella ipsa ex aliarum numero fuit: nam quæ ab initio orbis creatæ sunt, aut omnino immobiles existunt, aut certe continuo mouentur: hæc vero, de qua loquimur, vtrumque habuisse palam est, & motum, & quietem.

quietem: ex quo nullam cum ceteris habuisse rationem, aut naturam, apparet. Mota in primis est ab Oriente in Bethlehem, constitit autem supra: vbi erat puer; id circo ex Oriente Magi discedentes stellam sunt ducem sequuti.

GREGORIUS Nyssenus Episcopus, oratione de sancta Christi Natiuitate. Vide ab illo genus ducetes Magos iuxta prædictionem progenitoris sui nouæ stellæ ortum obseruantes; quæ stella præter naturam reliquarum stellarum sola tum motus, tum status particeps fuit. Nam ex reliquis stellis cum aliæ quidem penitus in stabili, atque erroris expertæ spheræ defixæ, atque immobilem statum fortitæ sint, aliæ vero numquam moueri desinant, hæc & mouetur dum Magis dux itineris est, & cõsistit dum locum indicat iisdem.

IOANNES Chrysof. homil. 6. in Mathæu. Quod enim nõ vna fuerit hæc stella de pluribus, imo (vt ego arbitror) nec stella omnino, sed quædam inuisibilis virtus in specie syderis figurata, ab ipso primû itinere monstratur. Non est enim stella omnino, nec est quæ per hanc cæli plagam cursum tenere doceatur, sed siue dixeris solem, siue dixeris lunam, astraq; cetera ab Oriente ferri omnia in Occidentem videmus: hæc vero à Septentrione in meridiem stella veniebat, sic enim secundum locorum situm Palestina expectabat ad Persidem: Secundo vero etiam de tempore istud probari possibile est, nec enim in nocte cernitur, sed lucente prorsus die, ac sole fulgente. Quam lucendi vim, non solum stella nulla, sed neq; ipsa quidem luna sortita est, quæ licet multo clarius omnibus conspiciat astris, continuo tamen ortu solis absconditur, & quæ prius illustrabat omnia, sub multo clariore sydere vix ipsa conspicitur: hæc vero stella ipsos etiam solis radios proprio quodam, præcipuoque fulgore superabat, clarius illis profecto apparet, atque in tanto eorum lumine magis ipsa resplendens. Tertio autem ab ipsa interpolatione lucedi stellæ huius nouitas indicatur: nunc enim occultabatur omnino, nunc toto prorsus fulgore radiabat. Nam vsque ad Palestinam venientibus Magis, quasi dux itineris semper apparuit: cum vero Ierosolymam

Greg. Nyss.

Chrysof.

Stellam de nouo à ceteris.

Ratio 1.

Ratio 2.

Stella superabat solem.

Ratio 3.

R. 4. introit.

introissent sese rursus abscondit; deinde cum Herodi causam itineris indicassent, eoque edicto ad puerum pergerent adorandum; iterum se illis eadem stella monstravit: hoc autem non agit motus syderis, sed virtus quædam plena rationis; neque enim quæpiam illa tunc stella cursum tenebat, sed cum eos videret pergere, etiam ipsa pergebat, cum vero eos stare conspexerat, stabat, ad voluntatem prorsus viantium, & vtilitatem cuncta dispensans: sicut etiam illa quondam in cremo nubis columna pro oportunitate rerum nunc stabat loco, nunc progrediens movebat exercitum. Quarto etiam ab ipso demonstrationis modo facile illud lucideque perspicitur. Non enim in excelso constituta cæli, eum, qui inquirebatur à Magis, ostendit locum, neque enim sic discere illi aliquando potuissent; sed descendens, & inferiorem aeris partem tenens istud effecit. Nostris enim quia tam exiguum, & humilem locum, ac breue tugurium, quod (vt ita dixerim) corpusculum illud paruulum continebat, nequiuerit de cælo stella monstrare. Neque enim tantam illius breuitatem loci, tam inæstimabilis altitudo designare potuisset: quod certe per facile à lunari potest orbe cognosci; luna enim cum tam multis sit sublimius clara syderibus, in tam grandis latitudinem diffusa terræ, cunctis mundi habitatoribus creditur esse vicina. Quemadmodum igitur stella, tam exiguum locum, tugurij scilicet, atque præsepis, ostendit; nisi sublime illud relinquens ad inferiora venisset, superque ipsum fere caput pueri constitisset? Et homil. 7. Hinc euidenter adiscas, quia non vnum erat hoc sydus è cæteris: nullam quippe hanc habet stella naturam. Nec enim ibat propter Magos tantummodo, sed præibat quodammodo apprehensa manu trahens eos, viamque demonstrans lucente prorsus die, ac sole rutilante. Et quidnam opus erat, inquis, hoc sydere? cum certe iam vicus ille fuisset repertus? absque dubio vt videretur & puer. Nec enim erat præterea quidquam quod illum posset ostendere, cum nec esset ipsa domus conspicua, nec mater quali clara quædam celebraretur, ac nobilis: opus igitur fuit stella, quæ super ipsum

ipsum prorsus tugurii culmen insisteret: propter quod & ab Ierosolymis proficiscentibus rursus apparuit, nec prius à suo cursu destitit, quam ad ipsum præsepium perveniret. Deinde postquam supra pueri caput insitit, iterum se sydus abscondit, quod ipsum maius erat, quam vt ab stella fieri crederetur, nunc videlicet apparere, nunc oculi, seque rursus ostendere. **AVGVSTINVS** *Augustin.* sermone 31. de tempore, & 3. de Epiphania. Quid erat illa stella, quæ neque vquam antea inter sydera apparuit, nec postea demonstranda permanit? Quid erat nisi magnifica lingua cæli, quæ narraret gloriam Dei, quæ inusitatum virginis partum inulitato fulgore clamaret. **HAYMO** *Haymo.* in secundum Mathæi. Magi videntes stellam novam, ceteris stellis lucidiorem, non in cælo cum aliis fixam, sed in aère positam, reducerunt ad memoriam prophetiam atavi sui Balaam. Prope terram ibat, quia si in alto esset, non possent discernere, in qua domo esset Dominus; vicina erat terris, in tantum, vt propriam domum demonstraret, in qua Dñs iacebat in cunabulis. **THEOPHYLACTVS** *Theophyl.* in Mathæum. Descendit stella à summitate, & terræ propior facta, ostendit eis locum, nam si ex summitate apparuisset, quomodo certiores fieri potuissent de loco, in quo esset Christus? illa stella non demonstrasset Christum, nisi descendisset, & quali supra caput pueri stetit.

4 SVO SPLENDORE. IGNAIVS *Splendor stellæ* Epistolæ ad Ephesios. Stella fuit splendore superans omnes quotquot ante fuerant; lux enim illius inenarrabilis erat; & stuporem incutit omnibus aspicientibus eam rei novitas: omnia autem reliqua astra vna cum sole, & Iamachoras fuerunt stellæ illius, ipsa vero claritate exuperabat omnes. **CHRYSOSTOMVS** *Chrysost.* homil. 6. in Mathæum. Hæc stella ipsos etiam solis radios proprio quodam, præcipuoque fulgore superabat; clarius illis profecto apparens, atque in tanto eorum lumine magis ipsa resplendens. **MAXIMVS** *Maximus.* homil. 3. Quis dubitet ipsam stellam lætiore luce & fulgentioribus radiis coruscasse; quæ

caeli terræque lumen humanis oculis ingerebat? Et necesse erat ut hæc stella à ceteris syderibus orbe clariore distaret, quæ annunciabat Christum, cuius natiuitas ab vniuersis mortalibus differebat. **LEO** sermone primo de Epiphania. Tribus Magis in regione Orientis stella nouæ claritatis apparuit, quæ illustrior ceteris, pulchriorq; syderibus facile in se intuentium oculos, animosq; conuerteret; ut confestim aduerteretur non esse ociosum, quod tam insolitum videbatur. Et sermone tertio. Comouet Magos remotioris Orientis habitatores stellis ceteris stella fulgentior, & de mirandi luminis claritate viri ad hæc inspectanda non nescii, magnitudinem significationis intelligunt; agente hoc in eorum cordibus sine dubio Inspiratione diuina, ut eos tantæ visionis mysterium non lateret, & quod oculis ostendebatur insolitum, animis non esset obscurum. **PRUDENTIUS** in hymno de Epiphania.

Quem stella, quæ solis rotam,

Vincit decore, ac lumine,

Venisse terris nunciat,

Cum carne terrestri Deum.

REGES MAGI PRINCIPES. TERTULLIANVS lib. aduersus Iudæos c. 9. de Natiuitate Christi. Reges Arabû, & Sabba dona afferent illi, nam & Magos Reges fere habuit Oriens. **CYPRIANVS** sermone de baptismo in initio. Nô satis est, quod angeli locuti sunt pastoribus, quod apparuit stella Regibus. **HILARIUS** lib. 4. de Trinitate. Iisdem Magis ex mercatu Aethiopum, & Sabaim auri, & Thuris, & Myrrhæ munera deferentibus: quod quidem id ipsum, & alius propheta præmonuit dicens: in conspectu eius procident Aethyopes, & inimici eius terram lingent, Reges Tharsis munera offerent, reges Arabum, & Sabba munera adducet. **IOANNES Chrysof.** hom. 1. ex variis in 2. Mathæi. David ita de his testatur, reges Tharsis, & insulæ munera offerent, reges Arabû & Sabba dona adducet. Et sermone de natiuitate Ioannis Baptistæ. Et ideo sancti viri reges, & patres Sabba venerunt ipsi Magi

inuitan-

inuitante stella fulgoris, memores scripturæ quæ dicit, orientur stella ex iacob, & surgent principes de Israel. **HIERONYMVS** Dan. 2. Magos pro maleficis accipit sermo, & consuetudo scripturarum, qui aliter habentur apud gentem suam, eo quod sint Philosophi Chaldæorum; & ad artis huius scientiam reges quoque, & principes eiusdem gentis omnia faciunt, vnde in natiuitate Domini Saluatoris ipsi primum ortum eius intellexerunt, & venientes in sanctam Bethlehem adorauerunt puerum, stella super ostendente. Et Psalm. 71. Reges Tharsis & c. omne hic mundiale imperium, honores, & ordines ad Christum Dominum accedere, eique colla summittere, bonorumque morum dona deferre, Propheta pronunciat; quod ex Magorum muneribus intelligimus inchoatum, ipsi enim gentium, regumque typum tenuisse monstrantur. **AVGVSTINVS** lib. 3. de mirabilibus scripturæ cap. 4. Monente subdolo sermone reges alacres pergunt, egressisque urbem mox ducem itineris ad Christum stellam sequentes deueniunt. **THEOPHYLACTVS** Math. 2. Iudæi quare turbantur? oportebat gaudere potius quod rex suus à persicis regibus adoraretur. **CANTACUZENSIS** Apologia prima aduersus Mahometum. Magi vero non vulgares erant homines, sed Domini, & regionum præsidēs; cum hæc cognouissent deliberauerunt inter se quomodo illuc proficiscentes regem adorarent, & dona offerrent. **ANSELMVS** in 2. Mathæi. A Sabba fluuio Sabæa regio dicitur, iuxta quam Arabia est, vnde isti tres reges fuerunt, **NICEPHORVS** lib. 1. hist. cap. 13. Sapientes autem hi, nobilitateque generis, & opibus insignes fuere. **AUCTOR**. Potest hæc omnis sententia confirmari Philonis auctoritate, qui libro de specialibus legibus, de Magia loquens, non solum, ait, eam plebei sectantur, sed etiam reges regum maximi, præsertim Persici tam curioli harum artium, ut regnare non liceat nisi cum magis versato familiariter. Et Plinii lib. 30. cap. 1. qui ait, Magiam in Oriente regum regibus imperasse, & Ciceronis lib. 1. de diuinatione omnino

Leo.

Pruden.

Reges Magi.

Tertull.

Cyprianus.

Hilarus.

Chrysof.

Hierony.

August.

Theophyl.

Cantacuz.

Anselm.

Nicephor.

Auctor.

Philo.

Plini.

Cicero.

omnino apud veteres, qui rerum potiebantur, iidem a^u Reges qui guria tenebant. Apud orientales autem, reges appellabatur omnes, qui sceptro, & diademate ex dignitate vti poterant, siue alterius iuri subessent, siue non; nec enim tam solliciti erant in rege, & principe distinguendo.

Sapientes Magi. 6 SAPIENTES. CYPRIANVS sermone de Epiphania. Erant in illis regionibus viri syderum inspectionibus assueti, qui arte mathematica vim, discursumque nouerant planetarum, qui ex elementorum naturarationem temporum metientes, astrorum ministeria certis experimentis, propriis didicerant effectibus assignare.

Chalcid. CHALCIDIVS in Thimæum Platonis. Quæ stellam cum nocturno itinere suspexissent Chaldæorum profecto sapientes viri, & consideratione rerum gestarum satis exercitati, quæsisse dicuntur recentem Dei ortum.

Leo. LEO sermone 3. de Epiphania. De mirandi luminis claritate viri ad hæc spectanda non inscii, magnitudinem significationis intelligunt. Et sermone 4. Ad roborandum ergo hanc fidem, quæ contra omnes pronuntiabatur errores, ex magna gestum est diuini pietate consilii, vt gens in longinqua orientalis plagæ regione consistens, quæ spectandorum syderum arte pollebat, signum nati pueri, qui supra omnem Israel esset regnaturus, acciperet. *BE-DA* in secundum Mathæi. Magi non propter magicam

artem sic nominantur, sed propter aliquam philosophiã.

Auctor. *Artibus magis addictos* AUCTOR. Ex vetustis patribus non pauci magicis artibus addictos hos magos putant, Ignatius Epistola ad Ephesios; Iustinus Dialogo cum Triphone; Tertullianus lib. de idololatria; Origenes lib. 1. contra Celsum; Basilii oratione de humana Christi generatione; Ambros. lib. 2. in Lucam cap. de natiuitate Saluatoris; Hieronym. Isai. 19. & 47. nec mirum, cum Harioli Balaam, vt dicemus, fuerint successores, quo maius sit eis à Christo collatum beneficium. Fortasse à terra Magi dicti sunt, ait enim Epiphanius in compendio doctrinæ. At vero in Christi aduentu cum iidem filii Abraham, & discessissent, & habitassent in partibus Arabicis Magodæ regionis, Magi qui

successione feminum illorum descenderunt eadem dona in participatione eiusdem spei Christo in Bethlehem obtulerunt, quando stellam conspicati venerunt. Est & apud Plinium lib. 5. cap. 23. in Cælesyria Hierapolis, quæ Syris dicitur Magog.

Plinius. 7 BALAAM. BALAAM Num. 14. dixit Balaam *Magog Hierapolis.* filius Beor, dixit homo cuius obturatus est oculus, dixit auditor sermonum Dei, qui nouit doctrinam altissimi, & *Balaam propheta Magis nota.* visiones omnipotentis videt, qui cadens apertos habet oculos. Videbo eum, sed non modo, intuebor illum, sed *Balaam* non prope: orietur stella ex Jacob, & confurget virga de Israel, & percutiet duces Moab, vastabitq; omnes filios Seth, & erit Idumæa possessio eius, hereditas Seir cedit inimicis suis; Israel vero fortiter aget: de Jacob erit qui dominetur, & perdat reliquias ciuitatis.

Septuaginta SEPTUAGINTA. Orietur stella ex Jacob, & exurget homo ex Israel, & confringet duces Moab. *Chaldæus.* CHALDAEVS; video eum & non modo, intueor eum sed non est prope, cum confurget Rex de domo Jacob, & vngetur Christus de domo Israel, & occidet principes Moab, & dominabitur omnium filiorum hominum. *Origenes.* ORIGENES lib. primo contra Celsum. Magi apparentis stellæ causam conquirentes, & non mediocrem esse hanc contemplati, cum in cælo signum spectarent, quod diuina non humana præferret, cepit cupido animum, quod illud portederet, peruidere: & vt nobis apparet, cum haberent & hi ex Balaam prophetias, quas Moyfes ipse, vt erat ingenio acer, conscripserat, & in his de stella quod traditur comperissent, intellexerunt hominem demigrasse ad vitam, & natum esse, quem prophetæ cum stellæ indicio iam pridem venturum denunciassent; & cum hunc, vt potiorẽ, dæmonibus, prætulissent, qui soliti essent vanis rerum imaginibus ludificari, in Iudæam eundem adoraturi se contulerunt, certiores iam redditi, esse regem aliquem natum; ignari tamen quale hic esset imperium habiturus, & vbi nam gentium nasceretur. Et homil. 13. in Num. Ex illo

Balaam etiam hoc habuerunt scriptum, quod orietur stella

ex Iacob, & exurget homo ex Israel. Hæc scripta habebat Magi apud semetipfos, & ideo quando natus est Iesus, agnouerunt stellam, & intellexerunt adimpleri prophetiã, magis ipsi, quam populus Israel, qui sanctorum prophetarum audire verba contempsit. Illi ergo ex his tantum, quæ Balaã scripta reliquerat agnoscentes adesse tempus, venerunt, & requirentes eum, statim adorauerunt. **CYPRIANVS** sermone de Epiphania. Hi ex vaticiniis Balaam olim audierant, stellam oriri in Iacob, & hominẽ in Israel, cuius fortitudo quasi rhinocerotis; ad quem in trieribus de Italia venirent. Diu homines illi huius prophetiæ prouentum expectauerunt, at ubi venit plenitudo temporis, orto repente noto sydere, ad antiqua recurrentes volumina, tam testimonio moniti, quam signo, dromadis inuesti, in Iudæam stella duce perueniunt. **EVSEBIVS** Emiffen. in 2. Math. sed numquid illa stella videbatur ab omnibus? Si enim ab omnibus videretur, nequaquam se eam in oriente vidisse dicerent, quæ non solum in oriente appareret. Factum est autem vt visa stella quidquid per eam significabatur, mox intelligeretur; non tamen astrologiæ artis demonstratione, sed sancti spiritus illustratione. Christum igitur in stella quærebant, quem diuina inspiratione per stellam significari intelligebant; hoc enim & Balaam significauerat dicens, orietur stella ex Iacob, & exurget homo ex Israel. **BASILIVS** oratione de humana Christi generatione. Eiusdem fere magicæ Balaam ille videtur fuisse, qui à Balamissus, vt verbis quibusdam populo Israel malediceret; ex quo in quarta eius parabola talia de Domino dicit; orietur stella ex Iacob, & confurget virga ex Israel. Quoniam igitur astrum exortum, naturæ prodigium habuerunt, sciscitari Magi decreuerunt, quis nam homo ex Israel exurgeret. Quam obrem Iudææ locum vestigantes, ex antiquo vaticinio in ciuitatem venerunt, interrogantes, ubi nam qui natus est Rex Iudæorum? **GREGORIVS** Nyssenus Episcopus oratione in Natali Domini. Audistis hariolum Balaam meliori

meliori numine afflatum, sic alienigenis prædicentem; orietur stella ex Iacob. Ecce tibi qui ab eo genus duxerunt Magi, ex prædictione ipsius nouum obseruant ortum stellæ. **AMBROSIVS** lib. secundo in Luca. Sed tamen qui sunt isti Magi, nisi, vt historia quædam docet, à Balaam genus ducunt, à quo prophetatum est, orietur stella ex Iacob, & exurget homo de Israel; & cognouerunt hanc esse stellam, quæ hominem Deumque signabat, & adorauerunt paruulum. **CRYSOSTOMVS** homil. 1. ex variis in Mathæum. Magi isti, qui nouam stellam in oriente viderunt, ex genere illius Balaam prophetæ gentium ducere originem referuntur, qui dixerat, orietur stella ex Iacob, & exurget homo ex Israel; & idcirco viso nouo stellæ signo, crediderunt, quia auctoris sui prophetiam impletam nouerant. **AUCTOR IMPERFECTI** hom. 2. in Mathæum. Legi apud aliquem, Magos istos ex libris Balaam diuinatoris apparituræ huius stellæ scientiam accepisse, cuius diuinatio posita est in veteri testamento; orietur stella ex Iacob, & exurget homo ex Israel, & dominabitur omnium gentiũ. **HIERONYMVS** in 2. Mathæi. Ad confusionem Iudæorum, vt natiuitatem Christi à gentibus discerent, oritur in oriente stella, quam futurã Balaam, cuius successores erant, vaticinio nouerant. **AVGVSTINVS** sermo. 67. ex diuersis. Quare venerunt? quia stellam inusitatam viderunt; & vnde eam Christi esse cognouerunt? proculdubio iudicatũ est per aliquã reuelationem; viderunt ergo quamdã stellam inusitatã, mirati sunt, quæsierunt, sine dubio cuius esset signum, quod tam nouum, insolitumq; viderunt, utiq; audierunt, profecto ab angelis, ab aliqua admonitione reuelationis. **MAXIMVS** homil. 3. de Epiphania. Sequuntur præuiam stellam, non magica arte recognitam, sed sui nouitate mirabilem: idcirco autem Magi apud Israel præcipue natum regem requirunt, quia Balaam ille hariolus, & sacerdos quondam gentium, stellam ex Iacob oriundam, & hominem ex Israel prophetauerat esse venturum. Nemo ergo nunc miretur natiui-

Ambros.

Auctor Imp
perfecti.

Hierony.

August.

Maxim.

Cypria.

Emiff.

Basil.

Gre. Niss.

natiuitatem dominicam agnouisse Chaldaeos, quam utiq; si reuelante Deo gentilis prænunciare potuit, potuit gentilis agnoscere. **SANCTVS LEO** sermone 3. de Epiphania. Ad creandam ergo promissam posteritatem heredes in syderibus designati, ortu noui syderis excitatur, ut in quo cœli adhibitum fuerat testimonium, cœli famularetur obsequium, commouet Magos remotioris orientis habitatores, stellis ceteris stella fulgentior, & de mirandi luminis claritate viri ad hæc spectanda non infœci, magnitudinem significationis intelligunt: agente hoc sine dubio in eorum cordibus inspiratione diuina, ut eos tantæ visionis mysterium non lateret. Et sermone 4. Quamuis autem, & diuinæ dignationis esset hoc munus, ut cognoscibilis gentibus fieret natiuitas Saluatoris, ad intelligendum tamen miraculum signi potuerunt Magi & de antiquis Balaam prænunciationibus commoueri, scientes olim esse prædictum, & celebri memoria diffamatum, orietur stella ex Iacob, & exurget homo ex Israel, & dominabitur gentium. **BEDA** in 2. Mathæi, Successores Balaam esse creduntur, & propter prophetiam eius incitati, visa noua stella natum regem quærebant. **REMIGIVS** in 2. Math. Alii dicunt illos fuisse nepotes Balaam, quod magis est credendum: Balaam enim inter cetera, quæ prophetauit, dixit, orietur stella ex Iacob: illi vero habentes hanc prophetiam, mox ut viderunt stellam nouam, intellexerunt regem natum, & venerunt.

MAGI TRES MAXIMVS 8 **TRES. MAXIMVS** Taurinensis Episcopus homilia 3. de Epiphania. Et bene vno itinere tres simul adoraturi veniunt Magi, qui in vno Christo Iesu, qui omnium credentium via est, inseparata ab eis erat Trinitas adoranda. **S. LEO** sermone primo de Epiphania. Tribus igitur Magis in regione orientis stella nouæ claritatis apparuit; sequuntur tres viri superni luminis ductum. Et sermone 3. adorent in tribus Magis vniuersi populi vniuersitatis auctorem. Quod utique exinde fieri nouimus, ex quo Magos de longinquitate suæ regionis excitatos

ad

ad cognoscendum, & adorandum regem cœli, & terræ stella perduxit. Et sermone 4. Tres itaq; viri fulgore insoliti syderis diuinitus incitati, præuium micantis luminis cursum sequuntur. Et sermone 5. hic ille dies est, quo ad cognoscendum, adorandumque Dei filium tres Magos præuia stella perduxit: radiat namque è cœlo stella per gratiam, & tres Magi coruscatione euangelici fulgoris acciti, in omnibus quotidie nationibus ad adorandum potentiam summi Regis accutrit: impleatur in vobis quod in trium Magorum imagine præcessit. Et sermone 6. illa hodie cordibus nostris concipienda sunt gaudia, quæ in trium Magorum fuere pectoribus. Et sermone 7. Nec immerito cum tres Magos ad adorandum Iesum noui syderis claritas deduxisset, non eum imperantem dæmonibus, sed puerum silentem viderunt. Et sermone octauo cum in tribus viris vocatio gentium præcesserit. **HILARVS** Episcopus Arelat. homil. prima de Epiphania. In eo quod tria offerunt Trinitas intelligitur; in eo vero quod tres vni, & singuli singula offerunt, in Trinitate vnitas declaratur. **BEDA** in 2. Math. mystice autem tres Magi tres mundi partes significant, Asiam, Africam, Europam; siue humanum genus, quod à tribus filiis Noe seminarium sumpsit. **HAYMO** in 2. Math. Illi tres Magi tres reges fuerunt, iuxta quod prædictum est à propheta, reges Arabum & Sabba dona adducent. **AUCTOR.** Ne vero tibi desimus & in his quæ vulgo feruntur, accipe trium horum nomina Magorum, ex Bedæ collectanea, seu floribus decerpta. Magi, inquit, sunt qui munera Domino dederunt, primus dicitur fuisse Melchior senex, & canus, barba prolixa, & capillis, tunica hyacinthina, sagoque mileno, & calciamentis hyacinthino & albo mixto opere promitrario variæ compositionis indutus; aurum obtulit Regi Domino. Secundus nomine Gaspar iuuenis, imberbis, rubicundus, milenica tunica, sago rubo, calceamentis, hyacinthinis vestibus, thure quasi Deo oblatione digna Deum honorabat. Tertius fuscus integre barbatus, Balthasar nomine,

S habens

habens tunicam rubeam, albo vario, calciamenti milenicis amictus; per myrrham filium hominis moriturum professus est. Omnia autem vestimenta eorum syriaca sunt. Zachar. Zacharias Chrysoptopolitanus libro primo in unum ex quatuor capite octauo, nescio qua ex historia deducens, aliter horum regum nomina tradit nobis. Nomina trium Magorum, inquit, Hebraice Apellius, Amerus, Damascus; Apellius interpretatur fidelis, Amerus humilis, Damascus misericors. Græca lingua vocati sunt Magalath, Galgalath, Saracin; Magalath interpretatur nuncius, Galgalath deuotus, Saracin gratia. Hec ille, inuerso, ut videtur ordine, vocabula Græca pro Hebræis, Hebræaque pro Græcis posuit; ut etiam Comestor in historia Evangelica cap. 8. sed eorum interpretationes difficile assequeris. Verum in re inexplorata satis sit aliorum dicta retulisse, quorum auctoritate firmetur.

Puer in spelunca inuenitur à Magis.

Iustinus.

Basilus.

Nissen.

Chrysof.

Autor Imperfecti in Mubæum.

9 SPELVNCAM. IVSTINVS dialogo cum Tryphone. In speluncam quamdam castello propinquam diuertit, ibi Maria Christum recens natum in præsepe deposuit, ibi & à Magis inuentus est ex Arabia venientibus. BASILIVS de humana Christi generatione. Astra è cælo mouentur, Magi è gentibus properant, terra in spelunca lucem recipit, nihil sine notitia, nihil sine officio fuit. GREGORIVS Nyssenus Episcopus in oratione de natiuitate Christi. Peregrini, & à testamentorum promissione, benedictioneque patrum alieni sunt Magi, qui cognitione populum Israelitam anteuertunt, & cælestem agnoscentes lucem, & in spelunca regem nõ ignorates. CHRYSOSTOMVS hom. 6. in Math. Quemadmodum igitur stella tunc exiguum locum tugurii scilicet, atque præsepis, ostendit, nisi sublime illud relinquens ad inferiora venisset, superque ipsum fere caput pueri constitisset. Et homil. 7. Post illum siquidem inusitatum, admirandumque partum ab extremis vsq; finibus mundi veniunt ad visendum illum tugurii, ac præsepis locum. AVCTOR IMPERFECTI homil. 2. in Mathæu. Nūquid viderunt palatium marmoribus splendidum?

didum? numquid matrem eius diademate coronatam? aut in lecto aureo recumbentem? nūquid puerum auro, & purpura inuolutum? nūquid aulam regia diuersis populis persōnantem? sed quid? Pandochium tenebrosum, & sordidum, & magis animalibus quam hominibus aptum, in quo nemo contentus erat sedere, nisi itineris necessitate coactus: matrem eius vix tunicam vnam habentem, non ad ornamentum corporis, sed ad tegumentum nuditatis proficientem, quam habere poterat vxor carpentarii, & hoc in peregre constituta. Puerum pannis sordidissimis inuolutum, & in sordidiorè præsepio positum, quia locus ille sic erat angustus ut nec ponendi infantem spacium inuenirent. HIERONYMVS epistola 27. in Epitaphio Marcellæ cap. 7. Ecce in hoc paruo terræ foramine cælorum conditor natus est; hic inuolutus pannis; hic visus à pastoribus; hic demonstratus ab stella; hic adoratus à Magis. Eadem refert Epistola 18. ad Marcellam. AVGVSTINVS sermone 32. de tempore. Cælestibus habitatoribus secundum verbum incommutabili veritate fulgebat, & propter angustum diuerforium in præsepe iacebat, ab ipso in cælo demonstrabatur stella, & ipsum adorandum demonstrabat in terra. Et serm. 35. iacebat in præsepio puer ortu recens, exiguus corpore, contemptibilis paupertate, sed magnum aliquid latebat in paruo, quod illi homines primitiæ gentium non terra portante, sed cælo narrante didicerant. ISIDORVS Pelusiota libro primo Epistola 378. Stella tum antrum illud, tum dominiferum, ac venerandum præsepe, quod in eo situm erat, tamquam digito demonstrabat. PETRVS Chrysologus sermone 156. Vbi est qui natus est Rex Iudæorum? hoc est dicere, cur Rex Iudæorum in præsepe iacet? & non decumbit in templo? cur non fulget in purpura, sed squallet in pannis? cur latet in specu, & manifestus in sanctuario non habetur? & sermone 159. Agnouit bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui; agnouit bos Iudæus iugo legis excusso, & asinus paganus stultitiæ feritate deposita, vterq; agnouit, quia vterq; ad

Hierony.

Augustin.

Pelusiota.

Chrysolog.

Maxim. vnum præsepe Domini epulaturus accessit. **M A X I M V S** Taurinensis Episcopus homil. 1. de Epiphania. Natus de femina est, sed natus ex virgine iacebat in præsepi, sed in sydere rutilabat, vt hominem illum, Deumq; esse & terrena mater, & signum cœleste monstraret.

Damasc. **D A M A S C E N V S** in Theogonia. Ostendit stella quod ante solem verbum profectum ad sedandum peccatum, Magis palam, pauperem in speluncam misericordē: te fasciis inuolutum, quod lætati viderunt, idem & mortale & Dominū. **E V T H Y M I V S** in secundū Math. & ingressi domum. Domum hic tugurium vocat, quod Lucas diuersorium dixit. **A V C T O R.** D. Ephiphanius hæresi 51. & Theophylactus in 2. Math. & Nicephorus libro primo historiæ Eccles. cap. 13. existimant puerum Iesum non inuentum à Magis in spelunca, sed in domo; & quia ita loquitur euangelium, ingressi domum, & quia putant altero à natiuitate anno Magos venisse, sed de hoc statim: nomine autem domus intelligi tugurium quoduis, & locum ad manendum, in scriptura non est insolitum.

Decimo ter **IO DECIMO TERTIO.** **A M M O N I V S** Alexandrinus in harmonia euangelica. Post circūcisum octauo die infantem, Iesumq; vocatum, ipsi Magi tertio decimo Ierosolymam, noua quadā stella duce venientes, Regem Iudæorū prædicant natum, ac communicato cum Herode principe, & scribis consilio, in Bethlehem inuentum adorant, ac venerantur muneribus. **A V G V S T I N V S** sermone 64. de diuersis. Cuius natiuitatem ante dies paucissimos celebrauimus, eiusdem manifestationem hodie celebramus. Dominus ergo noster Iesus Christus ante dies tredecim natus, à Magis hodie traditur adoratus, ideo fortasse post natalem Domini duodecim diebus additis, Magi primitiæ gentium ad Christum videndum, adorandūq; veniunt. Celebremus ergo deuotissime etiam istum diem, & Dominum Iesum, quem primitiæ illæ nostræ adorauerunt, iacentem in diuersorio, nos habitantem adoremus in cœlo. Et serm. 66. hodierno die

die Magis adorantibus tamquam primitiis gētium commendatur manifestatus, qui ante paucos dies traditur etiā natus. **P E T R V S** Chrysologus sermone 159. Ante hos dies, id est, diem octauum calendarum huius, quo crescere dies cœpit, quia dies verus illuxit in carne, natū Dominum Christum Iesum in euangelio scriptum facile recolunt, qui legerunt, vel qui aurem legentibus præbuerunt: Israelitici pastores super gregem suum vigilantes angelis nunciantibus cognouerunt: hodie in eadem carne manifestatum gentiles Magi signis indicantibus inueniunt. **S T R A B V S** in secundum Math. Venerunt Magi non post annum, quia tunc non inueniretur in præsepio, sed in Aegypto, sed decimo tertio die. **H A Y M O** Episcopus in secundum Math. ex aduentu Magorum, qui venerunt tertio decimo die natiuitatis filii Dei ad eum. **A V C T O R.** Hoc ipsum probant quæ in præcedenti numero adduximus, si enim in spelunca adoratus est, ergo non post annum venerunt Magi. Sed Epiphanius hæresi 30. & 51. & Eusebius in chronico, post duos annos hoc ipso die venisse existimant, propter ea verba Math. 2. quod Herodes occidi fecerit infantes à bimarū, & infra, secundum tempus, quod exquisierat à Magis. Sed quomodo inuentus est Iesus in Bethlehem à Magis, si post 40. dies ascendit virgo Ierosolymam, & inde Nazaretham vt ibi habitaret, vel potius in Aegypto, vt mox dicemus? Herodes autem furore percitus iussit omnes pueros interfici, qui cōprehensi tenerentur, intra duos annos pro crudeli sua tyrannide vsq; ad tempus infimum, quo cognouit stellam Magis apparuisse, ne vnus infans effugeret necem, de qua re postea.

II IN MARIAE GREMIO. **E V S E B I V S** Emisenus in 2. Math. supra vbi erat puer: vbi enim erat puer nisi in sinu matris? **A M B R O S I V S** sermone primo de Epiphania. Mater partui molli blanditur gremio, pater filio pio testimonio famulatur; mater inquam eum adorandum Magis ingerit, pater colendum gentibus manifestat. **C H R Y S O S T O M V S** homil. 3.

Chrysolog.

Strabus.

Haymo.

Auctor.

Epiphani.

Euseb.

Magos post
duos annos
venisse.Resellunt
eorum sen-
tentia.Iesus in sinu
matris in-
uentus à
Magis.

Euseb. Emis.

Ambros.

Chrysol.

in Mathæum. Inuenerunt puerum cum Maria matre eius, quemadmodum Lucas ait, quod in præsepio positus esset, quia scilicet, cum fuisset enixa, ibi eum continuo reclinauit, postea vero eum substulit, & in suo gremio collocauit.

*Hilar. Arc
lat.*

HILARIVS Arelatenfis Episcopus homil. 1. de Epiphania. Ducatum nobis præbeat, velut stella, lux fidei, hæc illum nobis ostendat, non iam in præsepio vagientem, sed in summa cæli arce dominantem: nec in matris gremio, sed in solio patris adorandum. EUTHYMIUS in secundum Mathæi. Peperit virgo Christum, & quia alius locus non erat in diuersorio, inuolutum fasciis infantem reclinauit in præsepe, iuxta Lucam. Deinde sicut ait Chrysostomus ipsum tulit, & quando ingressi sunt Magi, ipsum super genua habebat.

Euthym.

*Maria infā
te super ge-
nua adorā
dū præbuit.*

12 M V N E R A. ISAIAS 8. cap. Antequam sciat puer vacare patrem suum, & matrem suam, accipiet virtutem Damasci, & spolia Samariæ, coram rege Assyriorum. IVSTINVS Martyr dialogo cum Tryphone. Nam Isaias canens, occupauit copias Damasci, & spolia Samariæ, prænuñciauit fore, vt mali dæmonis Damascum in colentis copiæ vincerentur à Christo, quam primum nasceretur: Magi enim, quos dæmon sibi vindicarat, ad omnia maleficia, postquam venerunt, vt adorarent Christū, videntur ab illo defecisse, redacti in huius potestatem, scriptura mystice significante, Damascum esse illius domicilium. Quod autem Damascus sit terræ Arabiæ, quāuis nunc contributa Syrophænicæ, ne vos quidem negare potestis.

Munera

Magorum.

Isaias.

Iustinus.

TERTVLLIANVS lib. 3. contra Marcionem cap. 13. vt supra numero 2. EPIPHANIVS in compendio doctrinæ ad finem libri tertii ex traditionibus Hebræorum, iuxta quas munera Abraham largitus est filiis concubinarum, quæ in fine temporum ipsi Christo offerent, nam ab illis originem ducunt Magi.

*Terulli-
Epiphani.*

Auctor.

13 PER ALIAM. ACTOR. Ex cap. 7. nune. 3. constat Bethlehemum situm fuisse sex miliaribus ad austrum Ierusalem: cum ergo Magi venissent ex oriente in occidentem, ad læuam relicto Bethlehemo, viam Ieroso-

*Magorum
via.*

lymi-

lymitanam arripuerunt. Fertur autem in eo diuerticulo, quo via ducit Bethlehemum, absconditam fuisse stellam, atque ibi postea repertam. Igitur cum iussent Bethlehemum Magi adorato infante rectam Bethlechemo cepere viam versus regionem suam. Quod si Ierosolymam rediissent non id fieret, quod illac via duceret, sed vt iussis regis parerent. Et hoc monuit angelus, vt inde caperent iter, nec regrederentur Ierosolymam.

S 4 DE

DE VIRGINIS PURIFICATIONE,
 & Pueri Iesu oblatione.
 Cap. IX.

I Vadragesimo à partu die, ante què ab ingressu templi arcebat puerpera, ascendit Maria cum sponso Ioseph 2 è Bethlehèin Ierusalem, vt legem Purificationis implerent, oblatu. i parturturum, aut duos pullos columbarum: tum etià & 3 alteram, qua præcipiebatur, vt omnis mas in lucem primus editus, vt Deo sanctus, ei exhiberetur. Igitur cum puerum Iesum inducerent in templum, vt facerent secū dum consuetudinem legis pro eo, ad fuit illico Simeon diuino adductus spiritu, erat is 4 sacerdos iustus plane, ac timoratus, qui ex assidua prophetarū 5 lectiōe, ac meditatione, tēpus iam adesse animaduertērat, quo Christus venturus prædictus erat, qui consolaturus erat Israel, atque ita summis à Deo precibus contenderat: ne se prius mori pateretur, quam videret Christum Domini: cuius precibus, ac votis annuens Deus, id se vt petierat completurum, pollicitus suo oraculo fuerat) hic ergo eo ipso afflatus Spiritu, ac
 spe

spe certa, quam conceperat adductus, vt puerum, ac matrem vidit, & agnouit, Deo mirabiliter indicante, accessit propere, & contemplatus eum cum summa voluptate è sinu virginis suscepit, & suis ipse brachiis complexus, atque tam eximio beneficio exhilaratus, summas Deo gratias pro eo agens, dixit. Nunc dimittis seruum tuum Domine secundum verbum tuum in pace, quia viderunt oculi mei salutare tuum, quod parasti ante faciem omnium populorum, lumen ad reuelationem gentium, & gloriam plebis tuæ Israel. Mirabantur autem mater pueri, & Ioseph, super his, quæ dicebantur de illo. Ad quos Simeon conuersus, benedixit eis; ad Mariam vero matrem eius, sic ait; Ecce positus est hic in ruina, & in resurrectionem multorum in Israel, & in signum, cui contradicetur; quin & tuam ipsius animam ea propter, 6 doloris gladius pertransibit, quò reuelentur ex multis cordibus cogitationes. Eadem hora, aut Spiritu sancto afflata, aut Simeonis verbis perceptis, superuenit Anna prophetissa, filia Phanuel de tribu Affer, quæ in multam ætatem processerat. Nam cum septem tantum annis vixisset cum viro suo à sua virginitate, reliquum
 tempus

tempus vitae, quod octuaginta ferme annorum erat, vixerat in viduitate, non discedens de templo, ieiuniis, & obsecrationibus feruens nocte, & die. Hæc ergo vicissim etiam collaudabat Dominum, & magnifice loquebatur de illo omnibus Ierosolymitis, qui expectabant redemptionem Israel. His ita peractis, quinque, iuxta legem, oblati siclis, suum Deipara Virgo redemit Infantem. 7 Ac confestim, ut perfecerunt omnia secundum legem Domini; quoniam his latius paulatim serpentibus, si ad aures Herodis peruenissent, futurum erat, ut tyrannus ille quæret puerum ad perdendum eum, quò tanto facinori occurreret Deus, misit Angelum suum 8 Gabrielem, qui puerum instanti periculo eruendum curaret: atque ita mox ille apparuit in somnis Ioseph, dicens ei: Accipe puerum, & matrem eius, & fuge in Ægyptum, & esto ibi vsque dum dicam tibi, futurum est enim, ut Herodes quærat puerum ad perdendum eum; qui confurgens accipit puerum, cum Matre eius, & egressus est Ierosolyma.

T. si-

Testimonia.

I VADRAGESIMO. MOSES Leuit. 12. Mulier, si suscepto semine pepererit masculum, immunda erit septē diebus, iuxta dies separationis menstræ, & die octauo circumcidetur infantulus, ipsa vero triginta tribus diebus manebit in sanguine purificationis suæ: omne sanctum non tanget, nec ingredietur in sanctuarium, donec impleatur dies purificationis suæ: cumq; expleti fuerint dies purificationis suæ pro filio, deferet agnum anniculum in holocaustum, & pullum columbæ; siue turturem pro peccato ad ostium tabernaculi testimonij, & tradet sacerdoti, qui offeret illa coram Domino, & orabit pro ea, & sic mundabitur à profluvio sanguinis sui. Ista est lex parturientis masculum. Quod si non inuenerit manus eius, nec potuerit offerre agnum, sumet duos turtures, vel duos pullos columbarum, vnum in holocaustum, & alterum pro peccato, orabitq; pro ea sacerdos, & sic mundabitur. **LUCAS** cap. **LUCAS** 2. Et postquam impleti sunt dies purgationis eius, secundum legem Moysi, tulerunt illum in Ierusalem, ut sisterent eum Domino, ut darent hostiam secundum quod dictum est in lege Domini, par turturum, aut duos pullos columbarum. **AVCTOR** **AVCTOR** Hæc lex de puerpera solum tradita est, quam implebat 40. die à partu, & ita fecit Virgo, quæ concepta prole masculum peperit, & attulit duos turtures, aut duos pullos columbæ, vnum in holocaustum, in gratiarum actionem pro filio suscepto; alterum pro peccato, id est, pro legali immunditia, quæ, licet nulla culpa contraheretur, prohibebat tamen ex lege ingressum templi, illa autem ablata licebat iam tangeri sanctum, & templum ingredi, ita oblatio hæc propuerpera fiebat, non pro filio: unde quod dicitur, cum expleti fuerint dies purificationis suæ pro filio, sensus est: cum expleti fuerint dies purificationis, quos pro filio partu edito expectare debet, ut purificetur, tunc deferet agnum non pro prole, sed pro se ipsa. **E BETHLEHEM**. **CYRILLVS** Episcopus Ieroso-

Maria 40.
à partu die
ascendit in
templum.
Moses.

LUCAS.

AVCTOR.

Legis de pu-
rificatione
expostio.
E Bethlehẽ
ascendit.

Cyriil. Iero. Ierofolymitanus, oratione de Occursu Domini: Hodie Deus ex Theman, hoc est, ex austro in Sion venit. Idem è Bethlehem in Ierofolymorum ciuitatem ingreditur. De hoc puero dudum ante propheta Habacuch prænu-
ciat, dicens: Deus ex Theman, hoc est, ex Austro veniet: Nam Bethlehem, ex qua IESVS in Sion ingressus est, ad Australem Ierofolymorum partem posita est.

Moses. 3 ALTERAM. MOSES Exodi 13. 2. Locutus est Dominus ad Moysen dicens: Sanctifica mihi omne primogenitum, quod aperit vuluam de filiis Israel, tam de hominibus, quam de iumentis, mea sunt enim omnia. Et ait Moyses ad populum, cum introduxerit te Dominus in terram Chananæi, separabis omne quod aperit vuluam Domino; quidquid habuerit masculini sexus consecrabis Domino: omne primogenitum hominis de filiis tuis precio redimes. Exodi 34. 19. Omne quod aperit vuluam generis masculini meum erit: primogenitum filiorum tuorum redimes, nec apparebis in conspectu meo vacuus. Num. 3. 45. Tolle Leuitas pro primogenitis filiorum Israel, eruntque Leuitæ mei, ego sum Dominus. In precio autem ducentorum septuaginta trium, qui excedunt numerum Leuitarum, de primogenitis filiorum Israel, accipies quinque siclos per singula capita, ad mensuram sanctuarij. Num. 8. 16. Pro primogenitis, quæ aperiunt omnem vuluam in Israel, accipe eos, mea sunt enim omnia primogenita filiorum Israel, tam ex hominibus, quam ex iumentis: ex die, quo percussi omne primogenitum in terra Aegypti sanctificaui eos mihi, & tuli Leuitas pro cunctis primogenitis filiorum Israel. Num. 18. 16. Quod primum erumpet è vulua cunctæ carnis, quam offerunt Domino, siue ex hominibus, siue de pecoribus fuerit, tui iuris erit, ita dumtaxat vt pro hominis primogenito precium accipias: & omne animal quod immundum est, redimi facias, cuius redemptio erit post vnum mensem siclis argenti quinque, pondere sanctuarij: siclus viginti obolos habet. L V C A S cap. 2. Tulerunt illum in Ierusalem, vt sisterent eum Domino, sicut scriptum est in lege Domini, quia omne masculu-

culinum adaperiens vuluam sanctum Domino vocabitur. AVCTOR: Ex his locis non constat vllum fuisse tempus definitum, quo deferretur infans tradendus domino, quia videtur id licuisse post octauum diem, propter ea quæ dicuntur Exodi 22. 29. Primogenitum filiorum tuorum dabis mihi, de bobus quoque, & ouibus similiter facies, septem diebus sit cum matre sua, die octaua reddes illum mihi. Verum cum non esset redimendus, nisi post mensem ætatis; vt Num. 18. dicitur: Et quia in templo nõ poterat nutriri, nisi à matre, consuetudo fuit, vt indicat Lucas, cum dicit, secundum consuetudinem, vt vna cum matre deferretur in templum, quo & ipsa purificaretur, & infans domino traderetur, ac redimeretur.

4 SACERDOS. CYRILLVS Ierofolymitanus, oratione de occursu Domini. Audi Israel, audite omnes gentes, quem ego sacerdos vester Simeon vnus gesto, magnaue voce in hoc templo prædico, & testimonio meo palam cõmendo, hic Deus, & Dominus est. EPIPHANIVS lib. de vita, & interitu prophetarum. Simeon sacerdos è tribu Aaron emicuit. Hic quippe est qui oraculum accepit à Spiritu sancto, neutiquam visurum esse mortem, quousque Christum Dominum incarnatum cerne-
ret. AVCTOR: Sed Timotheus Presbyter Ierofolymitanus, in oratione de Propheta Simeone, nõ existimat sacerdotem, sed ex secta fuisse Phariseorum: Theophylactus, & Euthymius non fuisse sacerdotem affirmant, nam si ita esset, explicuisset id Beatus Lucas.

5 LECTIÖNE. EUTHYMIVS in cap. 2. Lucæ. Expectabat hanc redemptionem ex libris prophetis Christum annunciantibus, & spiritus erat super eum, Spiritus sanctus prophetiæ: legens enim quodam tempore prophetias, quæ de Christo erant, cum inuenisset quod Deus incarnandus esset, ad supernaturale mysterium, tamquam homo anhelabat, ideo etiam oraculum, siue respõsum accepit. GEORGIVS Cedren. in compendio histo-
riæ, Hic Simeon cum Isaia vaticinium legisset, Virginem grauidam fore, partuque filium Emanuelem nomine edituram,

*Auctor.**Quo tempore infans esset deferendus in templum.**Ex consuetudine 40. die deferbatur.**Simeon sacerdos.**Cyriil. Ieros.**Epiphanius**Auctor.**Timotheus.**Theophyl.**Euthymius**Didicerat**tempus aduentus Christi.**Euthymius**Georgius.*

ram, fidem dicto prorsus derogavit, quod humana natura omnino Virginem parere non admitteret. Sic ei animato diuinitus patefactum est, victurum eo usque; dum vatis oraculum impleretur. Eum ergo in templo videns, puerulum 40. dierum in vlnas accepit fatumque. Nunc Domine seruum tuum dimitte in pace secundum verbum tuum: latus ad eum hinc emigravit. **NICEPHORVS** lib. 1. histor. Ecclesiast. c. 12. Hunc Simonem fama est ex eis fuisse unum, qui virtute, dignitate, vitæque sanctitate excelluerunt: qui cum aliquando illi prophetae Isaia oraculo legens incumberet, quod ait: Ecce Virgo vterum gestabit, & concipiet filium: & de diuini eius responsi fide ambigeret, Angelum ita fluctuanti ei astitisse ferunt, cum oraculo eiusmodi. Non illum huius vitæ vinculis prius soluturum iri, quam id, de quo credendo ad dubitasset proforibus, primo quoque tempore appropinquas, & oculis ipse suis conspectum, testimonio suo confirmaret. Quam ob causam ad tantum senium prouectus, cum Christum Dominum oculis suis conspexisset, eundemque in vlnis gestasset, carnis mole protinus solutus, atque liberatus est. **AUCTOR.** Galatinus lib. 1. de arcanis catholicæ veritatis. c. 2. affirmat ex multis discipulis Hillelis, & Samæi, per quos tradita est legis expositio ad posteros, unum fuisse Simeonem istum, qui Christum suscepit in vlnis: & dicitur Hillelis filius, in quo Iudaicæ Academiæ sceptrum penitus defecit: eumque Gamaliele cognomento senem, ad cuius pedes Paulus Apostolus legem didicit, habuisse auditorem. Et cap. 4. Simeon Hillelis filius, inquit, quæ ob eius præcipuam sanctitatem, Talmudistæ iustum cognominant, in quo Academiæ magnæ synagogæ sceptrum defecit, multa de Messia dixit: & tandem cum in vltima senectute à Spiritu sancto responsum accepisset, non visurum se mortem, nisi oculis Messiam Dei filium videret, Christum ipsum in vlnis suscipiens, quæ de eo à Spiritu sancto edoctus docuerat, ipso præsentem confirmavit. Michael Carranza, lib. de virginitate Mariæ cap. 14. assert Egesippum lib. de supplemento Euangelicæ veritatis, qui dum expli-

Nicephor.

Oraculo non
visurum se
IESVM.

Auctor.

Simeon Hillelis discipulus,
& Gamaliele
magister.

cat illud Lucæ secundo. Responsum accepit Simeon à Spiritu sancto, non visurum se mortem, nisi prius videret Christum Domini, refert, hunc Simeonem esse Rabbi inter Iudæos eximium, qui dum semel exponeret in scholis illam Isaia prophetiam: Ecce Virgo concipiet, inuenit ibi scriptum Haalma, id est, virgo mater, concipiet, & pariet filium. Deleuit H, ut esset sensus: Ecce virgo nubilis concipiet, cumque iterum præfatum verbum relegeret, inuenit sicut prius scriptum, haalma, præfixo articulo; iterum deleuit illud, imo & tertio: tunc in spiritu cognouit puerum de Virgine nasciturum: & Deum humiliter rogauit, ne se mori permitteret donec hunc puerum, mirabiliter de Virgine natum, mortalibus oculis, & videret, & adoreret; & responsum accepit à Spiritu sancto non visurum se mortem, nisi prius videret Christum Domini. Hieronymus, Isai. 8. Meminit duorum prædictorum Rabbi-norum Hillelis, & Sammai, ex quibus fuere scribæ, & Pharisei, qui non multo ante quam Christus nascerebatur orti sunt in Iudæa: quibus Christus Dominus factus est in ruinam, & in scandalum: de quibus statim dicemus ex Iosepho.

6 DOLORIS. DIVVS ILLE FONS Archiepiscopus, sermone secundo, de Virginis Assumptione. Candidior inter Martyres, quia, & in illi martyrio coronati dealbarunt stolas suas, & candidas eas fecerunt in sanguine agni, nihilominus hæc beata, & venerabilis Virgo candidior digne prædicatur, eo quod, si corpora Martyrum pro Domino supplicia pertulerunt, nihilominus hæc admirabilis Virgo in anima passa, teste Domino, comprobatur: ait enim Simeon, vel Dominus ad eam, & tuam ipsius animam pertransibit gladius. Quod si gladius usque ad animam peruenit, quando ad crucem stetit, fugientibus Apostolis, cum videret Dominum pendentem, etiam plusquam Martyr fuit, quia in animo non minus amoris, quam mæroris est intus gladio vulnerata, parata enim stetit, si non decisset, manus percussio-

Prophetie
de Virgine
expositio Si
meonis.Qua occa-
sione respo-
sum accepit
Simeon.Hieronym.
Hillel, &
Samaï prin-
cipis Scri-
barum, &
Phariseo-
rum.Gladius do-
loris Virgi-
nis.
illefonsus.Maria plus
quam Mar-
tyr.

Damasce. percussoris. DAMASCENVVS lib. 4. fidei orthod. ca-
pit. 15. Ipsa beata, & supernaturam donorum digna effe-
cta dolores partus, quos effugit pariens, illos tempore pas-
sionis sustinuit; ex materna compassione viscerum lacerum
reparturiens; & quem Deum per natiuitatem agnouit, il-
lum vt maleficum interfectum videns, tamquam gladio
cogitationibus discerpitur: & hoc est, tuam ipsius animam
pertransibit gladius, quemadmodum ille prædixerat, Dei
spectator, Simeon, Dominum gestans in vlnis. *Beda.*
in 2. Lucæ. Tuam ipsius animam pertransibit gladius, id
est, dolor passionis Dominicæ: quia non potuit videre eum
crucifigi sine affectu materni doloris; & si speraret eum-
dem resurrecturum, & mortem deuicturum. *Symeon Me-*
taphrast. Symeon Metaphrastes, oratione de ortu, & educatione Deiparæ.
Conuenientius est quod dolorem ipsum gladij nomine
significauerit; qui quidem tempore passionis Mariam inua-
sit. *Rupertus.* RUPERTVS in Euangelium Ioan. cap. 19. Sta-
bat mater iuxta filij crucem, sine dubio dolens, & dolores
tamquam parturientis habens: cruce namque eius nimum
ipsa cruciabatur, sicut ei prædixerat Simeon. *Euthymius*
MIVS in cap. 2. Lucæ. Gladium nominauit dolorum acu-
tissimum, maximeque diuidentem, qui penetrauit cor ma-
tris Dei, dum filius eius cruci affixus est; de hoc enim cru-
ciatu nunc vaticinatus est. *Bernardus.* BERNARDVS sermo-
ne de Beata Virgine super signum magnum. Vere tuam, o
beata mater animam gladius pertransiuit: alioquin non nisi
eam pertransiens, carnem filij tui penetraret. Et quidem
posteaquam emisit spiritum tuus ille Iesus, ipsius plane non
attigit animam crudelis lancea, quæ ipsius, nec mortuo
parcens, cui nocere non posset, aperuit latus, sed tuam uti-
que animam pertransiuit. *Auctor.* AUCTOR. Non ergo, vt re-
Ambrosius te notant Ambros. & Beda in 2. Lucæ, de corporeo gla-
Beda. dio loquitur Simeon, siquidem virgo violentam non per-
Simeon non tulit mortem: multo minus de gladio scandali, aut dubita-
loquitur de tionis in morte filij, vt voluit Origenes, homil. 17. in Lu-
gladio cor- cam, Chrysostomus super Psalm. 13. Amphilocheus in ho-
perco. milia de occurfu Domini. Theophyl. in secundum Lucæ.
Augu

Augustinus quæstionibus veteris, & noui Testamenti, si *Augustin.*
eius sunt: nunquam enim talis in Virginem cecidit dubi-
tatio, qualis in Apostolos, vt latius suo loco inferius di-
cemus.

7 AC CONFESTIM. MATHEVS cap. 2. *Angelus*
Qui cum recessisset: ecce Angelus Domini apparuit in som- *statim appa-*
nis Ioseph. EVSEBIVS Emissenus in 2. cap. Math. *ruit.*
Qui cum recessissent, aliquanto post tempore euoluto, & *Matthæus.*
omnibus, quæ secundu legem debebantur expletis: ecce *Euse. Emif-*
Angelus Domini apparuit in somnis Ioseph, dicēs; surge *senus.*
& accipe puerum, & matrem eius, & fuge in Aegyptum.
Adhuc omnia quieta erant, adhuc Herodes Magos expe-
ctans, nondum sui cordis malitiam reuelabat: vnde & se-
cure vadunt in Ierusalem, vt legis mandata perficiant, in-
de vero in Aegyptum fugere iubentur. AVGVSTI- *Augustin.*
NVS lib. 2. de consensu Euangelistarum, cap. 5. Et hæc
ipsa hora superueniens confitebatur Domino, & loqueba-
tur de illo omnibus, qui expectabant redemptionem Israel.
Et vt perfecerunt omnia secundum legem Domini: ecce
Angelus Domini apparuit in somnis Ioseph dicens: surge,
& accipe puerum, & matrem eius, & fuge in Aegyptum.
Et cap. 11. Posteaquam nihil Herodi Magi renunciaue-
runt; dico autem credere potuisse illos fallacis stellæ vi-
sione deceptos, posteaquam non inuenerunt, quem natum
putauerant erubuisse ad se redire, atque ita eum timore de-
pulso ab inquirendo, ac persequendo puero quieuisse. Cui
ergo post purgationem matris eius in Ierusalem cum illo
venissent, & ea gesta essent in templo, quæ a Luca narra-
tur, quia verba Simeonis, & Annæ de illo prophetantium
cum cepissent ab eis qui audierant prædicari, ad pristina
intentionem reuocatura erant animum Regis, admonitus
per somnium Ioseph cum Infante, & matre eius, fugit in
Aegyptum. Et cap. 5. Hinc proinde cognoscendum est,
sic vnumquemque Euangelistarum contexere narrationem
suam, vt tamquam nihil prætermittentis serres digesta vi-
deatur. Tacitis enim quæ non vult dicere, sic ea quæ vult
dicere illis, quæ dicebat adiungit, vt ipsa continuo tequi
T videan-

videantur; sed cum alter ea dicit, quæ alter tacuit, diligenter ordo consideratus indicat locum, ubi ea potuerit, à quo prætermiſſa sunt, tranſilire, ut ea quæ dicere intenderat, ita ſuperioribus copularet, tamquam ipſa nullis interpoſitis ſequerentur, ac per hoc intelligitur Mathæus ubi ait ſomno admonitos Magos ne redirent ad Herodem, per aliam viam reſreſſos in regionem ſuam: illic prætermiſſe quæ Lucas narrauit geſta circa Dominum in templo, & dicta à Simone, & Anna: ubi ruruſ Lucas prætermittens profectiõnem in Aegyptum, quam narrauit Mathæus, tamquam continuam cõtextit reſreſſionem ad ciuitatem Nazareth.

Geor. Ced. Aucto. GEORGIVS Cedrenus, in compendio hiftoriæ. Lætus Simeon ad eum hinc emigrauit. Deinde Iofephus diuinitus eſt in Aegyptum fugere iuſſus. **AUCTOR.** Tatianus Alex. in harmonia Euang. cap. 7. & 8. Ammonius Alex. in harmonia Euangelica. Chryſoſtom. homil. 9. in Nazareth. **Nazareth. profectiõnem ſumptam in Aegyptum** Mathæum, Epiphanius hæref. 20. & 51. & Theophylactus in 2. Mathæi, Anſelmus, & Euthymius ibidem, & Nicephorus lib. 1. hiftoriæ cap. 3. exiſtimant Iofephum cū Maria, & Infante Nazarethæ iuſſu Angeli profectū in Aegyptum, non Ieroſolymis; quamuis diuerſa ratione ducantur: nam Tatianus, Epiphanius, & Nicephorus, id ita factū putant, quod purificationem collocent ante aduentum Magorum, quos dicunt veniſſe poſt duos annos, ita ut ſtatim perfectis omnibus ſecundum legem, redierint Iofephus, & Maria, Nazareth, & inde aſcendentes Ieroſolymā, ſecundum conſuetudinem, ad diem feſtum, acceſſerint Betlehem, ubi inuenti ſunt à Magis. Sed hunc dicēdi modum iam ſupra reieciſimus cap. 8. nu. 10. Ammonius autē, Chryſoſtomus, Theophylactus, Anſelm. & Euthymius, quamuis putent Magos veniſſe ante quadrageſimū diē purificationis, nihilominus exiſtimant ſtatim rediſſe Nazareth, ibiq; monitum Iofephus ab Angelo, ut fugeret in Aegyptū, quia Lucas 2. cap. apertis verbis dicit, & ut perfeceſerunt omnia ſecundum legem Domini, reuerſi ſunt in Galilæam, in ciuitatem ſuam Nazareth. Sed dicimus hanc reuerſionem eſſe illam, quam refert Math. cap. 2. illis verbis, & admoni-

tus

tus in ſomnis, ſeceſſit in partes Galilææ, & veniens habitauit in ciuitate, quæ vocatur Nazareth: & patet in primis, quia Mathæus loquitur de reuerſione quando permanſit iam Chriſtus in Nazareth, tamquam ciuis per multos annos, de qua eadē loquitur Lucas, ut patet ex ſequentibus his verbis. Puer autem creſcebat, & confortabatur ſpiritu, plenus ſapientia, & gratia Dei erat in illo, & ibant parentes eius per omnes annos in Ierusalem. Et ſecundo, quia quando rediuit Iofephus ex Aegyptio Math. 2. in Iudæam redibat, ut in ea, nempe in Bethlehē habitaret, quia ex Iudæa fugerat; venerat enim è Nazareth eo animo, ut maneret in Iudæa, ergo Angelus in Iudæa illi apparuit, & iuſſit ut iret in Aegyptum.

8 GABRIELEM. ORIGENES homil. 3. in diuerſos. Ille ipſe qui, & ad Mariam deſtinatus fuerat Gabriel, ille annunciare venit: qui ad Zachariam in templo locutus eſt, ipſe & nunc per ſomnium oſtendit ſe Iofephus ſanctus Angelus Gabriel: ipſi enim iniunctum fuerat, & commendatum generationis Dominicæ ſacramentum. Propterea, & digne Gabriel appellatus eſt, quod interpretatur fortitudo Dei, illius namque incarnationis ſacramentum commendatum habebat, qui veniebat ad debellandas poſteſtates aereas: iſte etiam Angelus ad illos bene vigilantes paſtores venit, & Domini generationem eiſdem annunciauit: iſte ergo beatus, & ſanctus Angelus, & nūc Iofephus apparuit per ſomnium dicens; ſurge, & accipe puerum. **HAYMO** Episcopus in cap. 2. Mathæi. Ecce Angelus Domini, Gabriel videlicet, miniſter Dominicæ Incarnationis, apparuit Iofephus in ſomnis. **ANSELMVS** in 2. Math. Cum rumor de puero iam inciperet dilatari, mittitur Angelus, ſcilicet Gabriel, qui in Aegyptum faciat puerum tranſportari.

Concordan
tur Lucas,
& Mathæ.

Gabriel mo
uet Iose-
phum.
Origenes.

Haym
Anſel.

T. 2. FVGA

FUGA VIRGINIS IN AEGYPTUM, eiusque ibidem commoratio. Cap. X.

Iosephus Angeli monitis incunctāter obediēs, nocte ipsa consurgens, accepit puerum, & matrē eius, & fugit in Aegyptum: 1 compendiariā, communemq; viā seligens, vt creditur, quo celerius rem exequeretur: ea erat recta in Gazā ab Ierosolymis, quadraginta duobus miliaribus distantē, qua itur in Aegyptum 2 iuxta Bethlehenum 3 per Hebrō. Vbi cum fugā suam, ac fugā causam, vt par est credere, Zacharię, & Elisabethę declarassent: vtq; puerū Ioannē periculo eriperent admonuissent, necessariis ad iter faciendū desumptis, Gazam peruenerunt. Inde iter 4 duodecim, aut quatuordecim dierū (septuaginta leucarū subputatur) maxima ex parte per solitudinē: nō sine magno labore, atq; solitudine versus Babylonē (Cairum vulgo dictam) confecerūt. Hinc ad quatuor leucas, Orientē versus, in Thebaidē peruenientes, dū urbē Hermopolim ingrederentur, res mira accidit, totius eius gentis traditione probata. Arbor erat procerā quidē, ac
vetusta

De fuga B. M. in Aegyptum. Cap. X. 293

vetusta, quæ demonum fraude, quasi numinis domicilium religiosius quam par erat, colebatur, Perseis dicebatur. Hæc ergo in fugam verso dæmone, ad solum vsque; dominū suum adoratura se sponte demisit: atque ita ad miraculi comprobationem inclinata permansit, multis morbis, dum egris applicaretur, afferens sanitatē. Quin & in eiusdē 6 tēplo, Christo similiter urbē ingrediente, simulacra cecidisse, vt & in aliis quibusdam locis, iuxta 7 Isaię prophetiā, à maioribus acceptimus. Eiusq; rei celebre ab Aegyptiis sacerdotibus obseruabatur vaticiniū, 8 ab Ieremia traditū, tum cū in Aegypto degeret, fore aliquando, vt simulacra eorū concuterentur, ac corruerent, cū ascenderet in Aegyptū puer è Virgine natus, atq; in præsepio depositus. Vnde cōsuetudo fuit Aegyptiis, Virginē in lecto cū infante positā adorare. Quod eo modo quo Ieremias prædixerat, euenit. Inde redeuntes, vt locū tutū eligerent ad degēdum, in quodā vico, inter 9 Heliopolim, ac Babylonē, tribus leucis à Babylone remotū, ab Heliopoli quatuor, cōfederunt. Maturea nunc locus dicitur, non solū incolis etiā nun, sed exteris eā obrem venerationi nō modicę habitus. Puteus ibi visitur, cuius aqua ad obse-

quia Domini vſam Deiparam fertur, quadū rigaretur balsami hortus, vegetus, ac frugifer perdurabat. Ea nunc à peregrinis bibitur non infalubriter. Hæc ratione in AËgypto permanferunt Iosephus cum Maria, & Christo Infante, vſque ad obitum Herodis, in terram illam ad futuram Christi eiusdem philosophiam ſanctificantes, ac parantes.

Testimonia.

via in Aegyptum.
Exod. 13.

1 COMPENDIARIAM. MOSES Exod. 13. 17. Igitur cum emisisset Pharaon populum, non eos duxit Deus per viam terræ Phylistiim, quæ vicina est, reputans ne forte pœniteret eum, si vidisset aduersum se bella conſurgere, & reuertetur in AËgyptum, sed circumduxit per viam deserti, quæ est iuxta mare rubrum. IOSEPHVS lib. 2. antiquitatum cap. 14. per Palestinam grauius ferebat transire propter antiquam molestiam, volebatque quolibet modo latere pergens. Confinis enim est hæc AËgyptiorum prouinciæ, & propterea via quidem ducente ad Palestinam populū non eduxit, per desertum vero multum agens iter, malaque perpessus innumera ad Chananæam ſtuduait peruenire. LVCAS in Actibus Apostolorū cap. 8. 26. Angelus autē Domini locutus est ad Philippum dicens, surge, & vade contra meridianum ad viam, quæ descendit ab Ierusalē in Gazam, hæc est deserta; & surgens abiit. Et ecce vir AËtyops Eunuchus potens Candacis Reginae AËtyopum, qui erat super omnes Gazas eius, venerat adorare in Ierusalem, & reuertebatur sedes super currum suū; legensque Itaiam prophetam. Et versu 36. Dum irent per

viam

viam venerunt ad quamdam aquam, & ait Eunuchus, ecce aqua, quid prohibet me baptizari? & descenderunt uterque in aquam, Philippus, & Eunuchus, & baptizauit eum: cum autem ascendisset de aqua, Spiritus Domini rapuit Philippum, & amplius non vidit eum Eunuchus: ibat autem per viam suam gaudens. HIERONYMVS lib. de locis Hebraicis lit. B. Bethlechem ciuitas Dauid in sorte tribus Iude, in qua Dominus noster, atque Saluator natus est, in sexto milliario ab AËlia contra meridianam plagam, iuxta viam quæ ducit Chebron. Bethsur in tribu Iuda, siue Benjamin, & est hodie Bethforon, viculus eumtibus nobis ab AËlia Chebron, in vicesimo lapide, iuxta quem fons, ad radices montis ebulliens, ab eadem, in qua gignitur sorbetur humo, & Apostolorum Acta referunt Eunuchum Candacis Reginae in hoc esse baptizatum à Philippo. Et litera G. Gaza ciuitas AËuæorum, in qua habitauere Capadoces, pristinis cultoribus interfectis. Apud veteres autem erat terminus Chananæorum, iuxta AËgyptum: ceciditque in sortem tribus Iudæ, sed eam tenere non potuit, quia Ena Kim, id est, gigantes, fortissimi Allophilorum restiterunt; & est vsque hodie insignis ciuitas Palestinæ. Et lib. quæſtionū in Genes. in c. 22. Notandū ex prioribus, & ex præſenti loco, quod Isaac non sit natus ad quercum Mambre, sed in Geraris, vbi & Bersabee vsque; hodie oppidū est: & infra. Notandū, quod de Geraris vsque; ad montē Moria, id est, sedem templi, iter dierum trium sit, & consequenter illuc die tertio perueniſſe dicitur. Male igitur quidam, Abraham putant illo tempore ad quercum habitasse Mambre, cum inde vsque ad montem Moria, vix vnius diei iter plenum sit. Et lib. de locis Hebraicis, litera B. Bersabee in tribu Iuda, siue Simeonis, est vsque hodie vicus grandis in vicesimo à Chebron milliario, vergens ad Austrū, in quo & Romanorum militum præſidium positū est; à quo loco termini Iudæ incipientes tendebantur, vsque; ad Dā, quæ iuxta Paneadem cernitur. BROCARDVS in lib. descriptionis terræ Sanctæ. C. ab Acon vsque; ad Austrum.

Hieronymus

Bethlechem.
ſtus.

Bethforon.

Fons, in quo

Eunuchus

fuit bapti-

zatus.

Gaza ciuit.

Isaac in Ge-

raris natus.

Iter à Ge-

raris ad nō

tem Moria.

Bersabee ſ-

tus.

Brocardus.

Gaza est Gaza.
Berfabee Giblim.
Auctor.
Via recta in Aegyptu.
 ab Ascalone duabus leucis contra Austrum est Gaza in litore quoque maris sita, quæ nunc communiter Gazara appellatur, & transit per eam via in Aegyptum. A Gaza quatuor numerantur leucæ vsque ad Bersabee, quæ nunc Giblim dicitur, & est terminus Iudææ, atque terræ promissionis contra Austrum: in hac manserunt multo tempore Abraham, & Isaac, ut patet in Genesi: distat ab Hebron sicut & Gaza paulo amplius vna dieta. **AUCTOR.** Ex præmissis testimoniis, constat viam rectam ab Ierusalem in Aegyptum, in primis esse per Palestinâ, iuxta litus maris mediterranei, quæ confinis est Aegypti: tum etiam iuxta Bethlehē per Hebron in Gazam, quæ eadē fere ratione distat ab Hebron, qua Bersabee, nempe 22. miliaribus. Ergo Gaza sicut & Bersabee distat ab Ierusalem, 42. miliaribus, quæ conficiunt spacium decem leucarum cum dimidia; quod vocat Hieronymus iter trium dierū. Per Hebron autem esse viam rectam in Gazam, patet ex itinere confecto ab Eunucho, qui iturus in Aegyptū, ut illic iret in Aethiopiâ, proficiscebatur per Bethforon, duobus miliaribus ante Hebron, vbi baptizatus est à Philippo, & inde peruenit in Gazam per viam, qua descenditur ab Ierusalem in Gazam.

Hieronym.
2 IUXTA BETHLEHEM. HIERONYMVS libro de locis Hebraicis. Bethlehem ciuitas Dauid, in sorte tribus Iudææ, in sexto milliaro ab Elia contra meridianam plagam, iuxta viam, quæ ducit Chebron. **AUCTOR.** Satis est verosimile Iosephum Bethlehenum ingressum, ut necessaria ad tam longam viam educeret: quod & confirmat id quod traditione à maioribus acceptum non incolæ solum, sed & exteri, & Christiani Latini, & Græci, & impij Sarraceni, religiose venerantur, & multi, quibus videre licuit, mandauere libris; dum in parandis necessariis Bethlehemi Iosephus moraretur, Deiparam in spelunca latuisse, inter Meridiem, & Austrum, ad iactum lapidum duorum à Bethlehemo semotam: dumque Deo Infanti mammillam porrigeret, lactis guttis in durum speluncæ lapidem effusis,

fusis, ita emollitum, ac candidum effectum, ut candidissimæ, ac tenuissimæ terræ in puluerem tenuissimum conuersæ, instar sit; ex qua lota panes paruuli conficiuntur, quibus ad morborū diuersorum sanitatem, præsertim lactis feminarum contractionis, omnes vtantur, lac Domini nostræ propterea nominantur. Vidi ego panes, quos mihi ostendit pater quidam ex nostris, qui terram illā perlustrauit, ac in eam speluncam religionis gratia cum multis alijs ingressus est.

3 PER HEBRON. AUCTOR. Diximus iam per urbem Hebron rectam duci viam in Gazam. Quod si ea est vrbs montana, ut diximus cap. 6. num. 2. vbi morabatur Zacharias cum Elisabeth, cui dubiū esse potest, quintam sanctis viris, & cognatis, & quibus sacer fœtus fuerat declaratus, non suam fugam, eiusq; causam explicassent; ex eiusq; cognitione sibi præcauissent, siquidem in cap. sequenti dicemus, etiam Ioannem latuisse? Quis etiam dubitabit non affluenter elargitos Zachariam, & Elisabeth necessariam Iosepho, & Deiparæ, tam pauperibus homines diuites, & tam charis, ac omni dignis veneratione, tam iustos, ac misericordes; ne dubitantibus merito dicatur. **Adhuc vos sine intellectu estis?**

4 DVODECIM DIERV. HIERONYMVS in vita Hilarionis. At ille nihil aliud nisi solitudinem meditabatur, in rāum, ut quadam die proficisci statuerit: & adducto asello (nimis quippe exesus ieiuniis vix ingredi poterat) iter arripere conatur, quod cum percrebisset, & quasi vastitas, & iustitium Palestinæ indiceretur, plusquam decem millia hominum diuersæ ætatis, & sexus ad retinendum eum congregata sunt. Decreuit ergo publica omnes voce contestans, non cibi se, non potus quicquam sumere, nisi dimitteretur. Et post septem dies inediæ tandem relaxatus, ac valedicens plurimis, cū infinito agmine prosequentium venit Betilium: vbi persuasus turbis, ut reuerterentur, elegit 40. monachos, qui haberent viaticum, & possent ieiunantes ingredi, id est, post solis occasum cibum sumere. Quinto igitur die

Lac Domina nostræ cur dictum.

Auctor.

Necessaria ad viam accipiunt.

Via 12. dierum.

Hieronymus.

Hilarionis iter.

venit Pelusium, visitatisque fratribus, qui in vicina eremo erant, & in loco qui dicitur lychnos, morabantur, perrexit post triduum ad Castrum Theubatam, vt videret Dracontium Episcopum, & confessorem, qui ibi exulabat; quo incredibiliter consolato tati viri presentia, post aliud triduum, multo Babylonem labore peruenit, vt videret Philonem Episcopum, & ipsum confessorem: Constantius enim rex Arianorum feruens hæresi, vtrumque in ea

Auctor.

loca deportauerat. **AUCTOR** Vides hic ex itinere Hilarionis ex Palestina in Babylonem a fello confecto, breue illud esse duodecim dierum. Quod ipsum facile colligitur ex itinere à Tito confecto ex Alexandria ad Gazam, quod refert Iosephus lib. 5. de bello Iudaico cap. 14. Distabat, ait, Lipomanus in catena in decimum tertium Exodi, decem dierum itinere: & Abulensis quæstione 60. in cap. 2. Math. à Gaza ad Babylonem, seu Cayrum iter 70. leucarum; ex eis 50. solitudinis constituit, hoc est spacium 280. milliarium: inde quatuor sunt in Thebaidem leucæ, vt ait Brocardus in descriptione Aegypti, ad calcem descriptionis terræ sanctæ. Vt vniuersum iter fuerit 74. leucarum.

Titii iter. Iosephus.

Abulensis.

Iter 74. leucarum confectum à Iosepho.

Iter 74. leucarum confectum à Iosepho. & Martini.

5 **ARBOR ERAT. SOZOMENVS** libro 5. historiæ Ecclesiast. cap. 20. Memorât præterea arborem esse, quæ Persis dicitur, Hermopoli, quod est oppidum Thebaidis: cuius fructus, aut folium, aut particula aliqua corticis, ægrotis admota morbos à compluribus depulerit. Nam traditum est Ioseph, cum propter Herodem, assumptis secum Christo, & Maria sancta Deipara, fugisset, venisse Hermopolim, atq; simul vt portæ appropinquauit, istam arborem, licet plane maximam, aduentu Christi turbatam esse, atq; ad solû vsq; se inflexisse, & Christû adorasse. Atq; hæc quidem de hac arbore, sicut à multis audiui, à me commemorata sunt. Quæ quidē, siquid ego iudico, vel significabat Christû iâ in vrbe esse, vel (vt verisimile est) non modo arbore, quâ incolæ, propter magnitudinem, & pulchritudinē, lege gētilitia venerabantur, dæmone iam, qui ibi colebatur, ob Christû taliū rerū euerforē,

Brocard. Arbor Persis Christo se demittit. Sozomen. Hermopolis ciuitas.

qui

qui eo in loco comparebat, perhorrescēte, sua sponte commotam esse: verum etiam omnes Aegyptiorum statuas aduentante tum Christo, iuxta prophetiam Isaie concussas. Itaq; dæmone inde abacto, arbor, quo rei gestæ testimonio esset, remisit ibi, si delesq; morbis liberauit. Atq; vt Aegyptii, & Palestini istarum rerum, sic alii singuli aliarum, quæ apud ipsos gestæ sunt, testes locupletes existūt.

Statua Aegypti concussa aduentu Christi.

CASSIODORVS Senator lib. 6. historiæ Tripartitæ c. 42. Fertur etiâ quod in Hermopoli Thebaidos arbor, quæ vocatur Perseis, multorum morbos abegerit, si fructus, aut pars eius corticis collo ægrotantiū ligaretur. De hac enim arbore ferūt, quod cū apud Aegyptū Ioseph cū Christo, & Maria virgine sancta, fugisset Herodē, venissetq; ad Hermopolim ciuitatē, mox vt ingrediebatur urbē, nō ferēs hæc arbor maximū Christi Saluatoris aduentum, inclinata est vsq; ad terrā, & eū suppliciter adorauit. Hęc ego de ista arbore à multis audiens narraui. Reor autem hoc signum fuisse factum ciuibus diuinæ presentia.

Cassiod.

Et cetera vt supra ex Sozomeno. **CHRISTIANVS** Druthmarus in 2. Mathæi. Refertur in Ecclesiastica historia Eusebii, quod quādo Ioseph ferebat in Aegyptum Dominū, trāsierūt per Heliopolim ciuitatē, & erat in plateis eius Terebinthus miræ magnitudinis, in qua habitatores loci illius diuinabāt, cūq; Ioseph cū puero trāsiret, prostravit se arbor obuiā ei in terrā, & iacuit, donec pertransiit, & iterū erecta stetit sicut ante steterat. **GEORGIUS** Cedrenus. Hermopoli, quæ est vrbs Thebaidis, Persica arbor fuit, cuius foliū, aut cortex cuius morbo mederetur. Eam ferunt arbore sese inclinasse, & Christū adorasse in Aegyptum fugientem, eiq; vmbra præbuisse.

Druthmar.

NICEPHORVS lib. 10. Eccles. hist. cap. 31. Hermopoli quoq; Thebaidis, arbor esse, quam Perseā vocāt, dicitur, multis morbis medicinā afferēs, si vel fustuca, vel folium ex ea ægis applicetur. De qua illa adhuc fama apud Aegyptios obtinet, Deigenitricē vna cū Iosepho Herodem fugietē, duca Iosephi Hermopolim venisse, & quāprimū vrbs portam attingeret, arbore eam aduentū Christi erre

Geor. Ced.

Nicephor.

non

non potuisse, & quamuis proceram admodum esset, ad solum ipsum tamen se demilisse, & paradysi olim fatorem adorauisse. De arbore ea hæc quæ legi, scribenda esse duxi. Ego vero eam, quasi quodam symbolum, seu signum fuisse puto Christi ipsius, in urbem eam aduentus; aut certe, sicuti conicere licet, eam propter proceritatem, & pulchritudinem, Græcorum moribus, ab urbis incolis diuino honore cultam, tum commotam esse, dæmone, qui per eam est cultus, exhorrescente, ad præsentiam eius, qui aboliturus, & oppressurus eos omnino fuerat. Sed tunc quoque cuncta Aegyptiorum simulacra diffuxere, Christi non ferentia aduentum, iuxta id, quod de eis ab Isaia dictum est. Ceterum dæmone ex arbore ea pulso, ad certum rei gestæ indicium, prona, & inclinata permanfit, fide accedentes sanans. Harum rerum Palestini, & Aegyptii idonei, fideque digni sunt testes. *AUCTOR.* Perseis arboris mentionem videtur facere Plinius lib. 13. cap. 9. & concludit, circa Thebas hæc, ubi & quercus, & Persica, & oliua 300. à Nilo stadiis, & Strabo lib. ultimo, Dioscorides, & Galenus. Tum etiam lex 1. C. de cupresso ex Luco Daphnes lib. 11. si quis Daphnensis luci in Siria, vel Perseis in Aegypto, arborem comparauerit, quinque libris auri nouerit se esse multandum. De qua & Plutarchus lib. de Iside, & Osiride, plantarum Aegypti præcipue Deo sacram Persicam esse referunt, quod fructus eius cor, linguam æmuletur folium.

Simulacra confracta. *Magrius.* 6 TEMPLUM. EVAGRIVS in vitis Patrum, in Appollonio. Vidimus & alium sanctum virum, nomine Appollonium, apud Thebaidam, in finibus Hermopolis, ad quam ciuitatem Saluatorem cum Maria, & Ioseph, de Iudeæ finibus venisse tradunt, secundum prophetiam Isaia dicentis: Ecce Dominus sedens super nubem leuem, & veniet in Aegyptum, & commouebuntur simulacra manufacta Aegyptiorum à facie eius, & cadent in terram. Vidimus ergo ibi etiam & templum ipsum, in quo ingresso Saluatore corruisse omnia idola in terram, & comminuta esse commemorantur. *PALLADIVS* Episcopus,

in historia Lausiaca cap. 52. Vidimus autem & alium quoque virum sanctum in Thebaide in finibus Hermopolis, inquam seruator venit cum sancta Maria, & Ioseph, implens Isaia prophetiam, quæ dicit: Ecce Dominus sedet super nubem leuem, & veniet in Aegyptum, & quatiuentur manufacta Aegypti à facie eius, & cadent in terram. Vidimus enim illic quoque templum, in quo ingresso urbem seruatore ceciderunt omnia simulacra in faciem super terram. *CHRISTIANVS* Druthmarus in 2. Math. cum transiit Ioseph cum puero ante templum, corruerunt omnia idola in terram, ut ostenderetur, quia isdem erat Deus, ante cuius arcam Dagon pronus, & abscessis manibus, & pedibus iacuerat.

7 *ISAIAE. ISAIAS* cap. 19. Ecce Dominus ascendet super nubem leuem, & ingredietur Aegyptum, & commouebuntur simulacra Aegypti à facie eius. *ORIGENES* homilia 3. in diuersos. Fuge in Aegyptum, ut adimpleas quæ dicta sunt, ecce Dominus sedet in nube pusilla, & veniet in Aegyptum, & commouebuntur omnia manufacta Aegypti: fuge in Aegyptum ut fugiant de Aegypto, qui ibi sunt dæmones, & appropient ibidem angeli sancti, qui Deum consequuntur. Et infra. Venit ergo, ut supra dictum est, Dominus in Aegyptum, ut exinde omnes dæmonum exercitus fugaret, & omnia idola comminueret, & omnem ritum, vel diuersa mala opera, & actus inde euelleret. *EUSEBIVS* lib. 6. de demonstratione Euangelica cap. 20. Ecce Dominus sedet super nubem leuem & cetera. Nos non alias hæc dicimus extitisse, quam sub vnum dumtaxat seruatoris nostri Iesu Christi aduentum: hic enim cum Dei verbum sit, & Dei virtus tam si ad sensum, quam si ad verbum accipias, versatus in regione Aegyptiorum per nubem leuem compleuit ea, quæ prædicta fuerat. Igitur etiam ipsa hæc prophetiæ particula ad verbum exitum sortita est, quo tempore angelus Domini in somnis visus ipsi Ioseph, dixit, surge, & accipe puerum, & matrem eius, & fuge in Aegyptum. Tunc igitur ipse Dominus Deus verbum puerilem

etatem

Druthmar.

*Simulacra
concidenda
Christo in
gresso Aeg-
yptum.
Isaias.
Origenes.*

Euseb.

etatem ingressus, & suo corpori, quod ex sancta virgine acceperat, coniunctus, in terra Aegyptiorum diuersatur. Ii, qui prius incolebant Aegyptum vitiosi, prauiq; dæmones per multa secula in simulacris latitantes, animasq; Aegyptiorum omni superstitionis errori addicentes, ac subiicientes, cum sensissent nouam quamdam, diuinamque virtutem ad se accessisse illico commoti sunt, & fluctuationem, & perturbationem in seipsis pertulerunt, corque ipsorum, & vis intelligendi intrinsecus in ipsis conuicta sunt, cesseruntque, ac fugata sunt ab ea virtute, quæ visum effugiens, illos compellebat, & ignis instar ineffabili quadam ratione adurebat. ATHANASIUS libro primo de incarnatione verbi. Quis iustorum, aut regum in Aegyptum descendit, cuius descensu Aegyptiorum idola manufacta corruerint? Abraham nempe illuc descendit, sed tamen ad ingressum eius idolorum minime cultura quieuit; Moyses illic natus est, nec tamen feruere impietas, cultusque sacrilegus destitit, numquam alias Aegyptiorum quieuit impietas, nisi cum Dominus omnium, corpore illuc descendit, ac nube deuectus, profligatoque errore idolorum omnes ad se, & per se ad patrem transtulit. HIERONYMVS Isai. 19. Quidam totam hanc prophetiam ad Saluatoris tempora referunt, quando ingressus est super nubem leuem, id est, corpus humanum, quod ex virgine assumpserat, nullo humanæ commistionis semine prægrauatum; siue quod à nube leui portatus sit, id est corpore virginali, & ad ingressum eius omnes dæmones contremuerint, tuncque prima idolorum ruina fuerit, præsentiam Domini ferre non sustinens. PROCOPIVS Gazæus in 19. Isaiæ. Quid enim, quam quod in ea peregrinatus est Dominus, & suæ participem cognitionis effecit, habeat beatius? in nube autem, ait, id est, eo quod de Spiritu sancto, sanctaque virgine assumpsit, corpore, veniet; vt enim aëre, terræque exhalatione nubem; sic Spiritu sancto, terrenaque substantia Domini corpus constare credimus: quo cum veheretur, puer in Aegyptum

Aegyptum venit, vt eam ineffabili quadam virtute, sua ista peregrinatione maximis cumularet beneficiis. Sunt tamen qui per leuem nubem sacrosandam virginem, à qua in Aegyptum vnus est delatus, intelligi a bitrentur. Prosperè autem ideo, feliciterque Aegyptiis hic cedit aduentus, quod eorum idola, quo tempore tota regione propagari ecclesias contigit, commoueri necessarium fuit. Nec male præterea cum puer in Aegypto versatus est, ineffabili quadam præsentia virtutis eius dæmones ipsos, erepta sibi potestate, superatos fuisse dicamus. EVAGRIVS, PALLADIUS vbi supra numero sexto. SOZOMEVS, CASSIODORVS vt supra num. 5. ANSELMVS in 2. Math. de hac fuga prædixit Isaias, ecce nubem Dominus ascendet leuem, & ingredietur Aegyptum, & mouebuntur simulacra eius: quod factum est; nam Domino intrante Aegyptum, idola templorum corruerunt. NICEPHORVS vt supra num. 5.

8 AB IEREMIA. DOROTHEVS Episcopus Tyri in synopsi, in vita Ieremiæ. Ieremias iste signum dedit sacerdotibus Aegyptiis, quod oporteat simulacra eorum concuti, & decidere, per seruatorem puerum ex virgine nasciturum, & in præsepi iaciturum. Propterea etiam nunc virginem in lecto, & infantem in præsepio collocant, & adorant; & cum causam olim Ptolomæus rex percontaretur, responderunt, mysterium esse ipsis à maioribus traditum, quod illi à sancto propheta acceperint. EPIPHANIUS libro de vita, & interitu Prophetarum. Idem propheta sacerdotibus Aegypti signum exhibuit, dicens, oportere olim cuncta eorum simulacra concidere, simulque manufacta omnia præcipitari, vbi Aegyptum ascendit cum suo infante virgo enixa, Deo similis. Id quod tandem vsu venit illis.

9 HELIOPOLIM. D. ANSELMVS in 2. Math. Et cum ibi latuisset septem annis, in quadam ciuitate, diutius habitauit, quæ vocata est Heliopolis, id est

Tuærius.
Palladius.
Sozom.
Cassiod.
Anselm.
Nicephor.

Ieremia pro-
phetia.
Dorotheus.
Aegyptio-
rum mos ab
Ieremia du-
ctus.

Epiphani.

Locus Ae-
gypti in quo
virgo con-
sedit.

Anselm.

id est

Brocard. id est ciuitas solis. BROCARDVS in Aegypti descriptione, ad finem descriptionis terræ sanctæ. A delta vsque ad Heliopolim tria numerantur millaria: Heliopolis est villa opulenta, sed non munita. Hinc septem numerantur leucæ vsque ad Babyloniam; à Babylonia duabus leucis distant pyramides; & hinc duæ sunt leucæ ad Thebas: huic adiacet desertum Thebaidos, in quo olim fuit magnus numerus monachorum: ab oriente est desertum Thebaidos vsque ad mare rubrum. Inter Heliopolim, & Babyloniam ostenduntur loca, in quibus Beata Virgo mansit cum puero Iesu & marito Ioseph, cum à facie Herodis fugisset è Iudea. Est etiam ibi hortus balsami, qui irrigatur à fonte paruo, vberime tamen fluente, in quo aiunt beatam virginem puerum Iesum lauisset: ob id habetur fons ille in ueneratione, nedum à Christianis, verum & à Saracenis: foderunt proinde Saraceni & alium fontem, cum fons prior non sufficiat ad irrigationem totius horti, ex quo quatuor boues aquam trahunt, quæ sufficere possit ad illius humectationem. **Auctor.** Multa quidem, & probabilia feruntur ab his, qui loca illa viderunt, quæ refert Iansenius in sua concordia cap. 11. mihi que retulit frater vnus è nostris, cui cū aliis captiuus licuit illo ire, locumq; dixit vocari Mataream: atq; adhuc manere ficum vetustam, cuius truncus per medium disci sus uenerationi habetur, perq; eum transmittere corpus salubre habetur; celebre enim est pueri Iesu vestes, seu laneas, seu lineas, suasque virginem in ea ficu solitam excicare, postquam in illius putei, fontis ve aquis lauisset.

Terra Aegypti sanctificata à Christo. 10 TERRAM. ORIGENES homilia 3. in diuersos. Fuge in Aegyptum, vt fugiant de Aegypto, qui ibi sunt dæmones, vt appropient ibidem angeli sancti, qui Deum consequuntur, qui sanctis iunguntur: & pro multitudine templorum, atque abominationum, multarum multitudo exuberet & Ecclesiarum: pro idolorum turbis turbæ abundant fidelium, atque colentium: Deminū: pro vitiiis, & erroribus multis multa castitas, multaq; sanctitas superabundet, multaque virginitas. Venit ergo Dominus

*Balsami
hortus, fons
paruus in
ueneratio-
ne Christia-
nis habitus.*

Auctor.

*Maturea
Christi laticulium.*

*Terra Aegypti
sanctificata à
Christo.
Origenes.*

Dominus in Aegyptum vt fidei, & castitatis fundamenta ibidem collocaret; vt illud, quod scriptū est ibi adimpleretur, vt vbi abundauit delictum, superabundaret & gratia. CHRYSOSTOMVS homil. 8. in Mathæum. Aegyptus suscipit, ac tuetur insidias fugientem tyranni, & ansam aliquam nasciscitur ineundæ cum eo familiaritatis: denique siquis nunc ad Aegypti veniat solitudines paradyso quouis omnem illam videbit eremum digniorem factam esse, & innumerabiles angelorū cœtus in humana specie, & populos martyrum, & choros virginum. Est enim cernere tota illa regione diffusum exercitum Christi, & illum regium gregem, virtutumq; cælestium politiā. Atq; hæc non in viris solum, verū etiam in feminis splendere conspicias. Non ita variis astrorum choris cælum refulget, vt Aegypti eremus, scenas vbique nobis ostendens monachorum: si quis illam Aegyptum veterem nouit rebellem Deo, ac furētem, illam felium seruam, cepas pauitantem, & trementem, hic optime Christi cognoscat virtutem & cetera.

Chrysost.

Aegypti eremus monachis ueneratur ex Christi commemoratione.

V INFAN-

INFANTIVM BETHLE-
hemiticorum, & Zacharia sacerdotis
caes. Cap. XI.

INTEREA, cum ea, quæ Iero-
solyms gesta, ac magnifice dicta
sunt à Simeone, & Anna, de
Christo infante, non in angulo, sed in tem-
plo frequentissimo acta essent, atque in vul-
gus sparsa, in Herodis aures illaberentur, cō-
tinuo se à Magis delusum, quos delusos exi-
stimauerat, animaduertit, & eò certius, quò
non solum per Iudæam, ex prophetiarum in-
terpretatione, & completionē, sed per vni-
uersum orientem, ex Magorum etiam, vt cre-
ditur, 2 relatione, 3 constans iam opinio pe-
crebresceret, natum è Iudæa regem, qui vni-
uerso orbi esset dominaturus. Quam obrem,
qui nuper ex Magorum verbis, nō modicum
timorem conceperat, in maiorem nūc furo-
rem actus, summam adhibet diligentiam, 4 vt
puer ad se perferatur, vel viuus, vel trucidat-
us. Addebat animum ad tam immane faci-
nus perpetrandum, quod 5 Phariseorū qui-
dam regnum illi traditum diuinitus prædica-
uerant; aliiq; aduatores, qui idcirco 6 Hero-

diani

diani sunt nuncupati, Herodi, populoq; per-
suadebant, ipsum verum esse Melsiam, quā-
do quidem ipse primus Iudææ principatū ob-
tineret, ablato sceptro de Iuda, & duce de fœ-
more eius, iuxta Patriarchę Iacob vaticiniū.
Cumq; omni adhibita diligētia, nec inueniri
viam, nec sciri modū, quo puer detegi posset
videret, quod iam ex imminēti periculo di-
uinitus fuisset creptus; immane aliud machi-
natus scelus, furiisq; exagitatus 7 incunctan-
ter executioni mandat. Nam tempus diligē-
ter prænotatum, quo à Magis visam stellam
cognouerat, secutus: ac illius tum principiū
altius repetens, tum finem longius produ-
cens, ne qua forte ratione Christus natus ela-
beretur, iubet satellitibus suis, & carnifici-
bus, vt vniuersos pueros bimos, & inferioris
ætatis Bethlehemi 8 conclusos, occiderent:
tum similiter eos omnes, qui in finitima re-
gione reperirentur. Tantæ crudelitatis pa-
rentes. 9 Ioannis timore perculsi, ne forte
propter eam, quæ in vulgus disseminata fue-
rat de puero Ioanne opinionem, etiam illius
necē Herodes moliretur, opportune subdu-
cunt infantem: quem mater Elisabeth in spe-
lunca quadā absconditum nutrebat, donec
angelo duce in remotiores puer sylvarum

V 2 recess.

recessus, vitam eremiticam acturus, se recepit. Quæ res impulit 10 Herodem Ioannem ad necem perquirentem, vt patrem eius Zachariam occidi præceperit. Quam eius voluntatem scribæ, & Pharisei turbas in templo in Zachariam mouentes, quod Mariæ filium, verum Christum prædicaret, atque ab eius matre virgine in lucem editum, proptereaque eam in loco virginum consedisse non prohiberit, vltro complentes, inter templum, & altare, tandem 11 occiderunt: cuius sanguine saxa templi ad multum tempus 12 illita perdurasse fama est. Herodes vero, quo tandem suam curam, diligentiamque probaret Romano Imperatori, in præcidendis seditio- num, defectionumq; occasionibus, 13 filium paruulum, quæ ex vxore Dauidicæ tribus, vt fertur, genuerat, cum aliis interfecit. Actati sceleris fama, non tantum in Iudæa, iuxta Ieremiæ vaticiniū, Rachele desolante filios suos, absque vlla consolatione, sed Romam vsque Imperatore ipso, cum orbe cetero vniuerso, tam infandum scelus, vt erat consenta-

neum, condemnante, per-
uagata est.

Testi:

Testimonia.

I NTEREA. AMMONIVS Alexad. *Herodes no- nit sede la- jsm.*
in harmonia Euangelica. Sed & iustus Si-
meon, Annaq; Phamuelis filia, prophético spiritu afflata oblatum post dies 40. in tem- *Ammon.*
plo agnouerunt Christum, lætis precationibus, fausta ter-
ris ominantes. Iniquo animo hæc tulit Herodes, natumq;
recens puellum conatur extinguere. **E V S E B I V S** *Euse. Emisf.*
Emissenus in 2. Mathæi. Dubitari quidem potest, quo-
modo completis diebus purificationis in Ierusalē, Chri-
stus in templo offerri potuit, si statim, vt Magi recesserūt,
in Aegyptum fugiens abiit? Sed melius mihi videtur esse
vt sic dicatur; qui cum recessissent, aliquanto post tem-
pore euoluto, & omnibus, quæ secundum legem debe-
bantur expletis, ecce angelus Domini apparuit in som-
nis Ioseph, dicens, accipe puerum, & matrem eius,
& fuge in Aegyptum. Adhuc omnia quieta erant; adhuc
Herodes Magos spectans, nondum sui cordis malitiam
reuelabat: vnde & secure vadunt in Ierusalem, vt legis
mandata perficiant: inde vero in Aegyptum fugere iu-
bentur. **A V G V S T I N V S** libro secundo de *August.*
de consensu Euangelist. cap. 11. Hinc etiam illa sol-
uitur quæstio; si aliquem mouet; cum iam sollicitus
esset ille maior Herodes, percussus Magorum nuncio,
quod rex Iudæorum natus fuisset, quomodo potuerint,
completis diebus purgationis matris eius, tuto cum illo
ascendere in templum, vt fierent circa eum secundum
legem Domini, quæ Lucas commemorat? Illud di-
co, posteaquam nihil Herodi Magi renunciauerunt, eum
credere potuisse, illos fallaci stellæ visione deceptos,
posteaquam non inuenerunt quem natum putauerant,
erubuisse ad se redire, atque ita eum timore depulso ab
inquirendo, ac persequendo puero quieuisse. Cum ergo
post purgationem matris in Ierusalem cū illo venissent,

& ea gesta essent in templo, quæ à Luca narrantur: quia verba Simeonis, & Annæ de illo prophetantium, cum cœpissent ab eis, qui audierant prædicari, ad pristinam intentionem reuocatura erant animum regis, admonitus per somnium Ioseph, cum infante, & matre eius, fugit in Aegyptum. Deinde vulgatis rebus, quæ in templo factæ, dictæque fuerant, Herodes se à Magis sensit illufum; ac deinde ad Christi mortem cupiens peruenire, multos infantes, sicut Mathæus narrat, occidit. **B E D A** in secundum Math. Verisimile est, quod postquam Magi nihil renunciarunt Herodi, eum putasse illos fallacis stellæ visione deceptos, ad se, non inuento rege nato, erubuisse reuertere: & ita timore depulso aliquod tempus quieuisse à persequendo puero; sed post, rebus diuulgatis, quæ in templo factæ, dictæque fuerant à Simone, & Anna, sensit se à Magis delufum, ac deinde ad necem Christi cupiens peruenire, non solum in Bethlehem, verum in omnibus circa finibus, sicut modum in nullo tenuit, omnes à filio vnus noctis, vsque ad filium duorum annorum, occidit. **H A Y M O** Episcopus in secundum Mathæi. Quare non continuo fecit hoc Herodes, vbi Magi non reuerfi sunt ad eum? Quia cogitauit in corde suo: certe falsa visione stellæ delufi sunt illi Magi, non inuenerunt quod quæsiuerunt, ideo erubuerunt ad me reuerti. Cum autem 40. die natiuitatis suæ filius Dei delatus fuisset ad templum, & munera legalia pro eo fuissent oblata, & Symeon accepisset eum in brachio, & dixisset: Ecce positus est hic in ruinam, & in resurrectionem multorum in Israel: cum hæc omnia fuissent ad notitiam Herodis perlata, dixit ille, certe verum est quod Magi dixerunt. **A N S E L M V S** in secundum Mathæi. Cum nihil sibi renunciatum esset, credidit Magos deceptos esse, & ideo ad se non reuerfos: vnde tandiu quieuit à pueri inquisitione. Sed postea vulgatis quæ dixit Symeon, & Anna de puero, se illufum à Magis sensit. **Z A C H A R I A S** Chryfopolitanus libro primo cap. 10. in vnum ex quatuor. Vt supra Augustinus. **P E T R V S** Comestor

Beda.

Haymo.

Anselm.

Zachar.

Petr. Com.

mestor in historia Euangelica cap. 10. Videns Herodes Magos nihil sibi renunciasse, putauit eos visione stellæ deceptos, & erubuisse redire ad eum: & ideo ab inquisitione pueri cessauit: sed cum audisset quæ dicta fuerant à pastoribus, & maxime prophetias Simeonis, & Annæ, sensit se illufum, & de morte puerorum Bethlehemitarum tractabat, vt ille, quem ignorabat, cum eis occideretur.

2 RELATIONE. ORIGENES homilia 3. in Magi Chrydiuersos. Ipsi quoque Magi annunciauerunt cunctis, non solum istum menque sanctum vnigeniti prædicantes, ad suam promulgationem perrexerunt. **GREGORIVS** Nyssenus, vnt. oratione de sancta Christi natiuitate. Sed reuertamur ad Origines. præfens gaudium, quod spiritus prophetiæ per multos prædicat, atque diuulgat, vt etiam Magi gratiæ huius præcones extiterint. **CRHYSOSTOMVS** homilia 8. in Math. Magos vero celeriter emittit, simul & Persarum regioni mittens magistros, & amputans furorem tyranni. **D. L E O** sermone secundo de Epiphania. Magos ad eum adorandum præuia stella perduxit, vt à solis ortu vsq; ad occasum veri regis generatio coruscaret, cum rerum fidem, & regna orientis per Magos discerent, & Romanum imperium non lateret. **THEOPHYLACTVS** Math. 2. Videntur hi Magi magna virtute præditi, nam qui in aliena regione adorare voluerunt, quomodo non in Perside ipsa, magna libertate prædicauerunt? **EUTHYMIVS** in 2. Math. Reuerfi vero sunt citius credentes, tamquã fideles, in regionem suã, futuri doctores eorũ, quæ facta sunt. **NICEPHORVS** lib. 1. hist. Eccles. c. 13. Ita factum, vt per aliam viam in suam reuertentur regionem, videlicet, vt quam celerrime in Persarum regionem doctores, & nuncii tantæ rei venissent. **3 CONSTANS. IOSEPHVS** lib. 7. de bello Iudaico cap. 12. Quod maxime eos ad bellum excitaue- rat, responsum erat ambiguum, in sacris libris inuentum, quod eo tempore quidam esset ex eorũ finibus orbis terræ habiturus imperium: id enim illi quasi proprium

acceperunt, multique sapientes interpretatione decepti sunt, nam Vespasiani designabatur imperium. **S V E T O N I V S** in Vespasiano, cap. 4. percrebuerat oriente toto vetus, & constans opinio, esse in fatiis, vt eo tempore Iudæa profecti rerum potirentur: id de imperatore Romano, quantum euentu postea prædictum patuit, Iudæi ad se trahentes, rebellarunt. **C O R N E L I V S** Tacitus lib. 21. Annalium. Pluribus persuasio inerat, antiquis sacerdotum literis contineri, eo ipso tempore fore, vt valeret oriens; profectique Iudæa rerum potirentur. **E G E S I P P V S** libro quinto de excidio Ierosolymitano cap. 45. Inter quæ illud præcellentissimum, quod in literis æque vetustis, quas sacras vocabant, manebat impressum, quod secundum illud tempus futurus esset vir, qui de regione eorum imperium adsumeret in orbem terrarum: quæ res eos in tanto furore posuit, vt sibi non solum libertatem, sed etiam imperium pollicerentur. Id alii ad Vespasianum referendum putarunt, prudentiores ad Dominum Iesum, qui eorum in terris, secundum carnem genitus ex Maria, regnum suum per vniuersa terrarum spacia effudit. **E V S E B I V S** lib. 3. hist. Ecclesias. cap. 8. Aliud præterea, quod isto plus habet admirationis, idem auctor commemorat. Oraculum quoddam in sacris literis repertum fuisse, quod ista verba complectebatur: nimirum, eo tempore quemdam ex illorum regione ortum fore, qui vniuersi orbis obtineret imperium: quod quidem ille in Vespasiano expletum intellexit: verum Vespasianus non totius orbis, sed Romani solius imperii gubernacula obtinuit. Rectius ergo, & verius ad Christum potest accomodari, cui à patre dictum est; postula à me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ. Nam eodem ipso tempore sonus, & vox suorum sacrorum Apostolorum in omnem terram exiuerat, & in fines orbis terræ verba eorum. **P A V L V S** Orosius lib. 7. cap. 9. Iudæi post passionem Christi in totum destituti gratia Dei, cum omnibus vndique malis circumuenirentur; quidam in Carmelum montem se

seducti fortibus, quæ portenderent exortos à Iudæa duces rerum potituros fore, bellum ad se trahentes, in rebellionem exarserunt. **G E O R G I V S** Cedre. Iosephus narrat oraculum quoddam fuisse in sacris literis inuentum, quo Iudæis prædiceretur, eo tempore quemdam ex ipsorum patria imperium totius orbis habiturum: hoc ille Vespasianum impleuisse interpretans, tota (quod aiunt) via à vero aberrauit. Neque enim Vespasiano totus mundus subditus fuit. Reliquum ergo est id à Domino nostro **I E S V** Christo impletum, quem ita affatur pater. Postula à me, dabo tibi gentes loco hereditatis, ac terminos terræ tibi mactipabo. **N I C E P H O R V S** lib. 3. histor. Ecclesiastic. cap. 4. Idem ipse Iosephus aliud quiddam magis admirandum refert, oraculum videlicet quoddam in sacris templi monumentis inuentum esse: eo ipso tempore ex populis eorum, quemdam vniuerso orbi imperaturum: & Iosephus quidem responsum id ad Vespasianum Imperatorem retulit: sed ille Romanæ tantum vrbis, non vniuersi terrarum omnium orbis Imperium obtinuit. Rectius itaque oraculum tale seruatori, ac Domino nostro accommo- detur, ad quem & illud Psalmi responsum à Patre refertur, postula à me, dicente, & dabo tibi gentes hereditatē tuā, & possessionem tuam terminos terræ: cuius etiam discipulorum vox in omnem exiuit terram, & ad terminos orbis verba eorum.

4 **V T P V E R. M A T H A E V S** cap. 2. Ecce Angelus Domini apparuit in somnis Ioseph, dicens: surge, & accipe puerum, & matrem eius, & fuge in Aegyptum, & esto ibi vsque dum dicam tibi, futurum est enim, vt Herodes quærat puerum ad perdendum eum. **A V C T O R.** Certum existimo Herodem, prius omnem adhibuisse diligentiam, vt puerum ad se inuentum perferri faceret, & cum tandem non inuenisset, facinus illud infanticidij excogitasse.

5 **P H A R I S A E O R V M. I O S E P H V S** lib. 14. antiquitatum cap. 18. Nam Herodes, cum regnum cepisset, omnes occidit in Cœcilio tunc inuentos cum ipso hyr-

Rebellionis
Iudæorū oc-
casio.
Georg. Ced.

Nicephor.

Iesus ad ne-
cem quæri-
tur.

Matthæus.
Auctor.

Pharisei re-
gnum Hero-
dis tradidit

rabant. cano, præter Sameum, quem nimis dilexerat propter iustitiam eius, & quod ciuitate posthac obsessa ab Herode, & Sosio, persuadisset populo, vt Herodem acciperent, dicens, propter peccata eum nõ posse deuitari. Et lib. 15. cap. 1. Honorabantur apud eum Pollio Phariseus, & Sameus discipulus illius: siquidem obsessis Ierosolymitis, isti persuadebant Herodem suscipi, pro quo, & compensatione gratiarum fruebantur. Et cap. 13. Flectebat autem & Pollionem Phariseum, & Sameum, sociosque illorum sibi iurare: qui licet non obtemperassent, nõ sunt torti; dum uenerationes eius per Pollionem impetrassent. Quidam essentorum nomine Manachemus fuit per omnem vitam benigna voluntate probatus, præscientiam à Deo futurorum habens. Is dum adhuc Herodem puerum ad Doctores pergentem vidisset, vt Regem Iudæorum salutauit. Qui illulum se putans, commonebat eum sermone adhuc priuatus: Manachemus hic ridens, & seriens manu posteriora eius, regnabis, inquit, feliciter, nam iam à Deo dignus iudicatus es. Et recole Manachemi plagas, vt hoc tibi sit signum de peccatis in Regno committendis: nam optima est ratio, si iustitiam, & pietatem Dei dilexeris, & modestiam circa ciues habueris: sed non talem te futurum intelligo, dum omnia cognoscam: felicitate namque omnes præcelles, & habebis gloriam æternam; obliuionem vero pietatis, & æquitatis possidebis. Hæc non latebunt Deum in vltimæ vitæ, pro tuo facinore. Quibus statim nullatenus animum intendit, dum spes Herodi deesset: paulatim vero cū eleuatus vsque ad Regnum fuisset, & feliciter principatum egisset, accersit Manachemum, & de tempore quantum regnaret consuluit eum: Manachemus autem, cum omnino nihil respondisset, sed tacuisset, interrogauit eum, si decem tantum anni regni sui essent, respondit, & viginti, & triginta, sed finem non addidit: Herodes autem illis contentus Manachemum cum honore dimisit, & omnes essenos propter illū honorauit.

Herodiani 6 HERODIANI. MATHÆVS cap. 22. 16. Tunc

Tunc abeuntes Pharisei consilium inierunt, vt caperent eum in sermone, & mittunt ei discipulos suos cum Herodianis. M A R C V S cap. 12. 13. & mittunt ad eum quosdam ex Phariseis, & Herodianis, vt eum caperent in verbo: & cap. 3. 6. Exeuntes autem Pharisei statim cum Herodianis consilium faciebant aduersus eum, quomodo eum perderent. Et cap. 8. 15. Et præcipiebat eis dicens, caute à fermento Phariseorum, & fermento Herodis. Mathæi 16. 6. Intuemini, & caute à fermento Phariseorum, & Sadduceorum. T E R T V L L I A N V S libro de præscriptionibus aduersus hæreticos, cap. 45. Prætermitto Phariseos, qui additamenta quædam legis adstruendo, à Iudæis diuisi sunt: vnde etiam hoc accipere ipsum quod habent nomen, digni fuerunt; cum his etiam Herodianos, qui Christum Herodem esse dixerunt. E P I P H A N I V S hæresi 20. Post hanc, & has sectas, rursus septima hæresis erat Herodianorum appellata. Nihil autem habebant hi diuersum, sed toti sunt Iudæi vani, ac hypocritæ. Verum Herodem putabant hi Christum Dominum, qui in omnibus scripturis, legeque, ac prophetis, expectabatur, & ob ipsum decepti, Herodæ iactabant, induciti ex dicto hoc, vna cū hoc quod etiam in gratiam eius, qui tunc Rex erat, inaniter gloriabantur. Non deficiet princeps ex Iuda, neque dux ex fœmoribus, donec venerit, cui reseruetur: aut velut alia exemplaria habent, donec venerit, cui restant, quæ reseruantur ipsi. Quandoquidem igitur ex alienigenis hic regnauit. Durauit autem Regnum per successionem à Iuda, & à Dauid, itemque principes ex Iuda, & Patriarchæ: translatum vero fuit regnum ad alienigenam, crelibile visum est suspicioni errorum, vt ipsum esse Christum putarent, ac deciperentur ex relati dicti consequentia, nempe, non deficiet princeps ex Iuda, donec venerit cui reseruetur: vt accipiamus, inquit, quod huic reseruatum est, defecerunt enim illi, & hic non de genere Iuda, imo nec omnino de Israel est, huic autem reseruatum est esse Christum. H I E R O N Y M V S lib. oduersus Luciferianos, cap. 8. Hieronym.

Taceo

Taceo de Iudaismi hæreticis, qui ante aduentum Christi legem traditam dissiparunt, quod Herodiani Herodem Regem susceperunt pro Christo. IOANNES Damascenus libro de hæresibus. Herodiani omni ex parte Iudæi erant, Herodem autem, ut Christum approbabant, cumque Christi, & honore afficiebant, & appellabant nomine. THEOPHYLACTVS in 22. Mathæi. Herodiani erant, vel Herodis milites, vel qui putabant Herodem Christum: Et in cap. 8. Marci, Herodiani autem erant Doctores quidam nuper orti dicentes, Herodem esse Christum, & illi esse credendum. EUTHYMIVS. cap. 21. Mathæi. Qui & ipsi Herodiani genere quidem erant Iudæi, vehementer autem Herodem colebant, & ipsum esse dicebant Christum à prophetis promissum. Nam quia prophetatum erat, tunc venturum esse Christum, quando deficeret qui ex Iudæis imperaret, defecerat autem diebus Herodis, qui Infantes necauerat (primus siquidem hic alienigena Iudæis imperauit) ideo hunc esse, suspicabantur, qui venturus expectabatur, & coniuncti inuicem propriam fecerunt sectam: & quia Herodem plurimum amabant, Herodiani cognominati sunt. NICETAS lib. 1. Thesauri orthodoxæ fidei cap. 44. Herodiani ab Herode Antipatri filio nomen acceperunt. Nonnulli ergo illum esse Christum arbitrabantur, Iacobi scilicet vaticinio adducti, quod ita canit. Non deficiet dux, neque princeps de sæmore eius, donec veniat, cui repositum est, id circo Herodiani nominantur. **AUCTOR.** Hieronymus Matth. 22. sic ait. **Hieronym.** Quidam Latinorum ridicule Herodianos putant, qui Herodem Christum esse credebant, quod nusquam omnino legimus. Putat autem fuisse Herodis milites, qui tributa colligebant, quod ipsum sentit Chrysostomus homil. 71. in Mathæum, & Anselmus. Verum hæresim Iudæorum fuisse, asseruit ipse Hieronymus, & Latini, & Græci Patres, & ita asseruit Origenes, tract. 25. in Mathæum, fuisse scilicet sectam Iudæorum asserentium soluenda tributa Cæsari, quod negabant Pharisei. Et negari nulla ratione potest, quia Christus fermentum Herodis, id est, Herodianorum doctrinam

doctrinam fuisse declarauit, sicut & Phariseorum, & Sadducæorum: ergo erat peculiaris hæresis. Non autem in eo quod suadebant solui tributa Cæsari, quia hoc optimum erat consilium; ergo certius est, doctrinam illorum fuisse, quod Herodes esset Christus; & verum Christum, quod pauperem viderent, contemnebant.

7 **INCUNCTANTER. MATHAEVS** cap. 2. Tunc videns Herodes, quoniam illusus esset à Magis, iratus est valde, & mittens, occidit omnes pueros, qui erant in Bethlehem, & in omnibus finibus eius à bimatu, & infra secundum tempus, quod exquisierat à Magis. **AMMONIUS** Alexandrinus, in Harmonia Euangelica. Oraculo admonetur Ioseph, ut fuga in Aegyptum Infantis vitæ consulat, idque in tempore, nam non multo post, ira succensus Rex, bimulos omnes, ac natu minores gladio sustulit. **AVGVSTINVS** libro 2. de consensu Euangel. cap. 5. Et ut perfecerunt omnia, secundum legem Moysis; Mathæus dicit: Ecce Angelus Domini apparuit in somnis Ioseph, dicens: surge, & accipe puerum, &c. Tunc Herodes videns, quod illusus esset à Magis, iratus est valde, & mittens occidit omnes pueros, &c. Et cap. 11. Deinde vulgaris rebus, quæ in templo factæ, dictæque fuerant Herodes se à Magis sensit illusum, ac deinde ad Christi mortem cupiens peruenire, multos, sicut Mathæus narrat, occidit. **AUCTOR.** Statim post fugam Ioseph cum Deipara, & Christo in Aegyptum, accidisse infantium interfectionem, verosimilius est, & contextui Euangelij conformius. Nam si ex auditis in templo gestis, cognouit Herodes se à Magis illusum: & tunc iratus est valde, & mittens occidit omnes pueros; ergo ex illa ira, quam tunc concepit, misit carni ces ad necem infantum. Verum multi auctores hanc cædem factam putant sequenti anno 28. Decembris, quarto post natale Christi Domini, die, ita Bedæ, Haymoni, Anselmo, & Strabo in Mathæi 2. videtur, quia hoc die celebrat Ecclesia, & eo celebrandū omnia Martyrologia, & Græcorum, & Latinorum, & AETYO-

A Etyopum, docent. Herodes enim postquam delusum se deprehendit, cœpit inquirere puerum, & cum non inuenisset, intermittebat inquisitionem, ne forte obsui timorem, abderetur, & tandem non reperiret. Sperabat enim callidus coluber, quod dum tranquilliora essent omnia, se se detegeret, & sic eum occideret; at dum anno iam transacto, nulla spes esset inueniendi, misit carnifices ad infantes occidendos; & propterea à bimatu, & infra iussit eos occidi. Probabilis est hæc opinio propter Ecclesiæ consuetudinem; sed multo plures sunt, qui existimant, post duos annos hanc cædem factam, illi videlicet, qui opinantur à Magis adoratum puerum post duos annos, & statim fugisse Ioseph, sic sentiunt Tatianus, Alexand. in harmonia Evangelica cap. 8. Epiphani. hæres. 20. & 51. Eusebius in chronico, & Eusebius Emisen. in 2. Math. & Georgius Cedrenus in compendio histor. propter illa verba, à bimatu, & infra: tum etiam quia existimant Herodē occupatū profectioe, qua Romam est profectus, non potuisse pueros occidere ante id tempus. Sed falsa est hæc sententia, primo, quia Christus decimo tertio die à natali adoratus à Magis, vt diximus c. 8. n. 10. Secūdo quia illa verba, à bimatu & infra, crudelitatem Herodis potius indicant, quā considerationem veritatis. Voluit enim considerata responsione Magorum omne illud tempus complecti, ne vlla via puer mortem effugeret: non autem significat interfectos pueros contentos, sub ætate duorum annorum, vsq; ad pueros vnus diei; sed pueros à bimatu, & inferioris ætatis, habita ratione inferioris ætatis ad tempus stellæ, quod Magi declarauerant. Vnde Euthymius recte. Quod si abimatu, & infra, iussit Herodes pueros interimi, ne mireris; suspicabatur enim non statim apparuisse Magis stellam, sed fortassis puerum ante eius apparitionem natum fuisse, ideo securitatis causa tempus anticipauit. Eos ergo qui bimuli erant occidit, vt tempus ampliacionem haberet: illos vero qui minoris erant ætatis, secundum tempus quod exquisierat à Magis. Itaque & tempus quod à Magis didicit obseruauit, & latitudinem alteram ipse adiecit. Restat igitur

Post duos an-
nos necesse in
fantum factam.

Tatianus.
Epiphanius
Euseb. Cæs.
Euse. Emis.
Georg. Ced.

Refellitur
hæc sententia.

Abimatu
& infra,
quid sit?

Euthymius

igitur vt verba illa, secundum tempus, quod exquisierat à Magis, nō eo quod dicitur à bimatu, intelligas, sed in eo quod additur, & infra: oportet enim post id, quod dicitur à bimatu, distinctionem ponere, deinde totum, quod sequitur simul legere: si enim sicut dicunt duorum annorum tempus expletum esse didicisset, nequaquam eos perdidisset, qui minoris erant ætatis. Quod vero Herodes nō tunc Romam fuerit profectus, sed ante annum 28. Regni sui, constat ex Iosepho lib. 16. antiquitatum, cap. 7. 8. & 9. nam post reditum illo anno Olympiad. 192. Cæsarem in honorem Cæsaris dedicauit, nec constat de alia profectioe.

8 CONCLUSOS. ORIGENES homil. 3. In diuersos. Circumdant missi omnem illam continuo regionem, viuentem quærentes panem, vnigenitum de calō venientem, descendentem de supernis: hunc quærebant in Bethlehem, in domo panis, non ad vitam sibi, sed potius ad mortem. GREGORIUS Nyssenus Episcopus, oratione de natali Christi. Illi vero cunctos infantes vnū in locum coactos interneccione tollendos censent. AVCTOR. Numerus horum infantium, dicitur in Calendario Græcorum, die 29. Decembris, fuisse, ad quatuordecim millia. Idem dicitur in Liturgia A Etyopum.

9 IOANNIS. PETRVS Episcopus Alexandrinus & Martyr, in regulis Ecclesiasticis, can. 3. quas recepit, atque probauit sexta Synodus cap. 1. apud Theodorū Balsam. Cum quibus infantibus Herodes, & alium prius natum infantem, cum interfecturus quæsiuisset, & non inuenisset, patrem eius Zachariam interfecit inter templum & altare, cum effugisset filius cum matre Elisabeth. SIMEON Metaphrastes in commentario de sancto Ioanne Baptista. Aliud narrat occisum, quod abscondisset Ioannem puerum, ne occideretur cum infantibus innocentibus. GEORGIUS Cedrenus in compendio histor. Post biennium Herodes pueros necauit, Zachariamq; sacris operantem intra altare interfecit. At Elisabetha assumpto Ioanne in solitudine exiit: inq; spelunca dies 40.

cum

Herodes nō
Romam pro-
fectus.
Iosephus.

Origenes.

Greg. Nyss.

Auctor.
Numerus in-
fantium ne-
catorum.

Ioannes sub-
ducitur à
cade.

Petrus Ale-
xandrinus.

Simeon Me-
taphrast.

Georg. Ced.

Nicephorus cum delituisse diem suum obiit. Ioannes in solitudine ab Angelo institutus, atque enutritus, ibi mansit donec Christus in publicum prodiit. NICEPHORVS lib. 1. h. i. stor. Eccles. cap. 14. Filius autem Zachariæ Ioannes, in cuius natiuitate patris vox soluta est, cū prius ab illo Ioannis nomen in tabula fuisset exaratum, alterum cum dimidio annum agebat, & vna cum matre Elisabetha in spelunca quadam ad regionem mōtanam saluus conseruabatur: fortasse Herodis sanguinariam effugiens manum, atque inde in solis locis libenter versari solitus, Angeloque duce vsus, in remotiores sylvarum recessus recessit. Ibi tenerioribus arborum, frondiumque summitatibus pro cibo, camelii pilis pro tegumento, pelliceaque insuper Zona utebatur, quo ad vsque inde progressus Israel se exhibuit.

Herodes malitur nec Zacharia. Petr. Alex. Epiphanius 10 HERODEM. PETRVS Alexandrinus vt supra. EPIPHANIVS libro de Prophetarum vita, & interitu, in Zacharia. Zacharias adhuc alius fuit, tum propheta, tum sacerdos Ioiada sacerdote prognatus, Ioannis Baptistæ parens, quem Herodes ille tyrannus iuxta aram, domumque Dei occidit, effususque est sanguis eius in vestibulo templi Domini. Inter cetera quæ vaticinatus est, de origine quoque, & natiuitate Christi, nonnulla prophetauit. Eo igitur in loco propheta, in domo Domini, & in templo Domini humatus est. Ex eo sane facta sunt in templo illo stupēda miracula, phantasiæque, hoc est visiones. Ceterum sacerdotes nequibant amplius, nec Angelorum visa oculis vsurpare, nec oracula siue responsa populo ex Dabir reddere: nec etiam poterant in Ephod per signa, & portenta, quemadmodum prius soliti fuerant, vsque ad tempus hodiernum respondere.

Zacharias occisus. Origenes. 11 OCCIDERUNT. ORIGENES tractatu 19. in Mathæum. Alium autem occiderunt, sicut Zachariam, inter templum, & altare: alium lapidauerunt, sicut Azariam filium Ioiadæ sacerdotem, sicut in 2. libro Paralipomenon positum est. Et tractat. 23. Venit autem in generationem eorum, qui impleuerant mensuram patrum suorum, & superposuerunt IESV Christi prophetas, & sapientes,

piētes, & scribas: omnis sanguis iustus, qui effunditur super terram, à sanguine Abel iusti, vsque ad sanguinem Zachariæ filij Barachiæ, cuius interfectionem imputat feribus, & Pharisiæ; quasi non esset interfectus à patribus eorum, sed ab ipsis illis: sic enim scriptum est: quem occidistis inter templum, & altare. Non autem possunt qui exprobrantur à Christo dicere, Zachariam filium Barachiæ vnum fuisse ex prophetis duodecim, quorum scripta habemus in manibus; sed Zachariam dicit patrem Ioannis, de quo per scripturas quidem canonicas ostendere non possumus, nec quoniam filius fuit Barachiæ, nec quia Scribæ, & Pharisiæ interfecerunt eum inter templum, & altare; sed venit ad nos quædam traditio talis, quasi sit aliquis locus in templo, vbi virginibus quidem consistere licet, & orare Deum, expertæ autem thorum virilem non permittebantur in eo consistere: Maria autem, postquam genuit Salvatorem ingrediens adorare, stetit in illo virginum loco; prohibentibus autem eis, qui nouerant eam iam filium genuisse, Zacharias stetit, atque dixit prohibentibus eam, quoniam digna est virginum loco, cum sit adhuc Virgo. Ergo quasi manifestissime Zachariam aduersus legem agentem, & in loco Virginum permittentem stare mulierem, occiderunt inter templum, & altare viri generationis illius. Tamen eos, qui huiusmodi traditioni non credunt exigamus rationem, quomodo non quasi filios eorum, qui interfecerunt Prophetas, etiam Zachariam, exprobrat IESVS, propter Zachariam, sed quasi qui ipsi occiderunt Zachariam inter templum, & altare: si ergo verum est Verbum Christi, quod dicit ad præsentem, tum Pharisæos, & Scribas; quem vos occidistis inter templum, & altare, non est possibile, illum intelligi Zachariam, qui est ex duodecim vnus. Nec tamen est mirum, si contingit eiusdem nominis esse, & vtrumque Zachariam, & patres eorum. BASILIVS oratione de humana Christi generatione. Quod autem Maria perpetuo virgo remanserit, etiam Zachariæ declarat historia quædam, quæ ad nos vsque

Zachariam patrem loz me intelli- gi Christus

Traditio.

Zacharias necatus ob- patrociniū virginis.

peruenit. Zacharias enim Mariam post Domini conceptionem, in virginum loco constituens, à Iudæis inter templum, & altare interfectus est; à populo namque accusatus, quod rem inauditam, prodigiosamque prædicaret, virginem videlicet parientem, citra virginitatis corruptionem. GREGORIVS Nyssenus Episcopus, in oratione in diem natiuitatis Christi. Ac ne à proposito longius euagemur, forte non erit intempestiuum, si incorruptæ matris testem, eum, qui inter templum & altare fuit occisus, proferamus: hic est sacerdos Zacharias, non sacerdos solum, verum etiam propheta. Hic igitur diuino numine ad occultorum cognitionem ductus, cum virginitatis mysterium in partu incorrupto non ignoraret, in sacro templo Virginem matrem à loco virginibus per legem assignato, non semouit: Iudæosque docuit naturam humanam vna cum reliquis omnibus rerum omnium effectori, & Regi ita subiectam esse, vt arbitrato suo eam ipse regeret, non autem ab ea regeretur: Itaque in manu ipsius esse nouam ortus rationem moliri, quæ matrem esse virginem non impediret; quamobrem eam se à virginum loco non exclusisse. Locus autem ille erat quoddam spatium inter templum, & altare. Cum igitur audiissent Iudæi rerum omnium regem in vitam humanam, diuino ordine prodixisse, metuentes ne regi subderentur, sacerdotem, qui hæc de ipso partu testificabatur, ad ipsum altare sacrificantem interfecerunt. CYRILLVS Alexandrinus, lib. aduersus Anthropomorphitas, cap. 27. Hic Zacharias prophetico spiritu ad cognitionem occultorum deductus, cum mysterium Virginis de eximio partu probe intelligeret, non arcuit incontaminatam, purissimamque matrem ab eo templi loco, qui virginibus ex lege designatus erat, docens nimirum Iudæos, quod creator totius vniuersi, & omnis creaturæ Rex, humanam naturam, vt reliqua omnia, subiectam habet, pro suo arbitratu eam ad quodcumque velit ducens, non autem ipse creaturæ adscriptus, a deo, vt in ipsius potestate sit situm nouam creaturam creare, quæ matrem effectam virginitate

Maria defē
sa virginitas.

Greg. Nys.

Virginitas
M^a a de-
fensa.

Cyrl. Ale.

Virginitas
defensa Ma-
ria.

nitate non priuet. Id circo non arcuit eam à loco templi virginibus dedicato. Erat enim locus hic inter altare, & templum intermedius. Quando igitur audierunt Regem totius creationis ad humanam natiuitatem diuino consilio procedere, ueriti ne in eius Regis potestatem, & imperium uerirent, eum, qui hæc de partu testificatus erat, interficiunt, sacerdotem sacrificantes. AUGUSTINVS in Ioannis Apocalyp. homil. 16. In ciuitate Caim funditur omnis sanguis iustus à sanguine Abel iusti, vsque ad sanguinem Zachariæ, id est, populi, & sacerdotes, inter templum & altare. Hoc ideo dictum est, quia non solum populi, sed & sacerdotes conspirauerunt in mortem Zachariæ. ANDREAS Archiepiscopus Cretensis, in oratione de amputatione capitis Ioannis Baptistæ. Qui cum eadem, qua Elias, præcessit, inspiratione, & virtute, vt Archangelus prædixit Zachariæ, cui Zachariæ? cuius sanguis clamat plusquam Abelis. THEOPHYLACTVS in uigesimali tertiâ Mathæi. Cuius autem Zachariæ, hoc loco meminit? Alij dicunt illum fuisse vnum ex duodecim prophetis, alij patrem præcursoris Domini: habet enim ita narratio nobis tradita, quod locus quidam in templo fuerit, in quo stabant virginibus. Igitur cum esset Pontifex, postquam Deipara peperisset Christum Dominum, & statuisset illam in illo loco, indignati sunt contra eum Iudæi, & occiderunt eum, quod cum virginibus collocasset mulierem, quæ pepererat. Non est enim mirabile, quod etiam pater præcursoris huius fuerit pater Barachiam, & sicut is, qui ex duodecim erat, dicatur Barachiam filius: uerisimile enim, quod sicut illi fuere cognomines, ita, & patres ipsorum. SIMEON Metaphasilin cōment. de sancto Ioanne Baptistâ. Verum enim uero Zacharias quidē senex, & sacerdos, vt à patribus de eo tradita tenet narratio, cum vitam produxisset, vsque ad ipsum Dei, & Sauatoris nostri ortum secundum carnem, & cum maternis uulnibus eum uidisset gestari, & sic ab ea sæpe in templum introduci,

Augusti.

Andreas
Cretens.

Theophyl.

Traditio.

Zacharias
confessus
Mariam in
virginitate
loco.

Simeon.

Andreas
Cretens.

& cum esse Deum minime ignorasset; propterea ei conceditur, ut ingrediatur in sancta sanctorum, cum cognovisset eam esse Deiparam, & ut illic stet ei largitur propter excellentiam. Ea autem res clariores ex Iudæis, (ita enim vult quæ traditur narratio) ad iram accendit, & efficit, ut in senem graviter insaniant: etenim audiebant, inquit, ab eo Regem creatæ naturæ ad humanam venisse generationem: metu ergo ne regi parerent, concipiunt laborem, (ut ait Isaias) & pariunt iniquitatem, & cum essent proclives ad malitiam, & ad effundendum sanguinem, non minus quam aquam à manu, vna nocte in templum irrupentes in conspectu, prohi dolor, altaris, occidunt Zachariam. Deinde cum sanguis locum admodum cruentasset, & cædem factam plane argueret, terra effusa abscondunt mortuum parricidæ, ut qui scelus quoque cædis vellent abscondi.

Entibym.

E V T H Y M I V S in vigesimū tertium Mathæi. Plures dicunt Zachariam patrem Baptistæ: scribunt enim se accepisse à patrum traditione, quæ citra scriptum per manus pervenit ad posteros, quod erat in Templo locus virginibus destinatus, à quo statim quondam in eo Dei matrem post partum, non eiecit, dicens Virginem esse, & ideo occisus est inter templum, & altare exterius. **G E O R G I V S** Cedrenus, in compendio historiarum: Zachariamque sacris operantem intra altare interfecit.

Maria in loco virginum confidet.

Sæcæ illita sanguine Zacharia. Tertullian.

ILLITA. TERTULLIANVS in scorpia-co adversus Gnosticos cap. 8. Zacharias intra altare, & ædem trucidatur, perennes cruoris sui maculas silicibus adsignas. **VALENTINIANVS** Imperator, in Epistola ad Episcopos Asiæ apud Theodoretum lib. 4. historiarum cap. 7. Ne in ea, quæ testamenti Christi sunt damna incurratis, id quod in Zachariæ sanguine eveniebat, nam funestum illi, perinde ac pestifer dæmôn, qui cædis illius socius erat, mortis supplicio traditi, adveniente cælitus Rege nostro **I E S V** Christo, disrupti perierunt. **EPIPHANIVS** ubi supra. **HIERONYMVS** in 23. Mathæi. Simpliciores fratres inter ruinas templi, & altaris, siue in portarum

Epiphanius. Hierony.

rum

rum exitibus, qui Siloam ducunt, rubra saxa monstrantes, Zachariæ sanguine putat esse polluta. **M V C T O R.** Chrysostomus homil. 1. in Lucam, de natiuitate Ioannis, locum Christi Mathæi 23. de Zacharia intelligit vno ex duodecim Prophetis: sed Hieronymus Mathæi 23. hanc reuertit sententiam, quod is non legatur occisus; & illam de Zacharia patre Ioannis: & Christum dicit locutum de Zacharia Ioiadæ pontificis filio, qui iussu Regis Ioas à populo scribitur lapidibus occisus. 2. Paralipom. 24. 21. potestque confirmari eius opinio, quod ignoratur quando Zachariæ cædes potuerit contingere, si eius causa fuit, quod locum virginum concesserit Deiparæ: nam Virgo non ascendit in templum, vsque ad quadragesimū diem à natali Christi, & statim fugit in Aegyptum; ergo ante reditum ex Agypto occidi non potuit. At contra est quia Herodes iussit illum interfici, & post Herodem defunctum rediit Virgo; ergo non est tempus, quo illa cædes contingere potuisset. Nihilominus dicendum veram esse sententiam tantorum Patrum. Primo, quia nomen tenemus Zachariæ filij Barachiz: sic enim vocat huius Zachariæ patrem Hippolytus Martyr apud Nicephor. lib. 2. histor. c. 3. & pater alterius Zachariæ non erat Barachias, sed Ioiadas. Secundo, quia Christus Mathæi 23. cum scribis, & Pharisæis loquitur tamquam cum præsentibus, qui occiderint Zachariam inter templum, & altare: & alter Regis iussu occisus est à populo, cum nondum Pharisæorum hæresis exorta fuisset. Tertio quia Christus Dominus voluit primum, & novissimum iustorum occisorum comprehendere, & ita cæpit ab Abel, & conclusit in ultimo iusto occiso Zacharia: at post Zachariam filium Ioiadæ multi alij iusti fuerunt occisi, ut Isaias, Ieremias, & similes: non ergo hoc voluit præterire, sed comprehendit potius. Quarto, quia adeo hoc de patre Ioannis, certum erat in primitiva illa Ecclesia, ut Gnostici hæretici, supponentes occisum inter templum & altare, in reddenda ratione occisionis errauerint, ut docet Epiphanius hæresi 26. Ad rationem initio propositam dicimus, ut dicit Epiphanius eo

Chrysostomus. Quis Zacharias occisus. Hieronymus.

Dubitatio de nece Zachariæ patris Ioannis.

Christus de Zacharia patre Ioannis locutus. Primo. Hippolytus secundo.

Tertio.

Quarto.

De tempore
occisionis
Zachariae.

loco, Zachariam non fuisse occisum statim, sed superstitē fuisse dies aliquot post Ioannis natiuitatem, & prædixisse de Ioanne, & de aduentu Christi in natiuitate, in carne ex sancta Virgine Maria per Spiritum sanctum. Itaque vel ex his, quæ nouit ex uisitatione Mariæ cœpit denunciare Christum, & Deiparam commendare; & quando ascendit Virgo in templum ei locum cum virginibus permisit, id ipsum prædicans. Et tunc quidem nō est occisus, sed post fugam in Aegyptum, cum ad Regem gesta in templo peruenissent: qua ratione Rex, & scribæ excanduerunt in Zachariam, affirmantem Christum verum natum, & Deiparam Virginem, & ita occiderunt eum. Rex quidē suo imperio, aut voluntatis insinuatione; scribæ, & Pharisæi re ipsa, inter templum, & altare: nam & Simeonem ait Epiphanius libro de uita, & interitu prophetarum, confectum anis obiisse, nec tunc à sacerdotibus, postremum honorem consecutum, humatum esse. Creditur id factum eandem ob causam, quod Christum, & parentem eius prædicasset.

Epiphan.
Simeon in-
humatus ob
Christū præ-
dicatum.

Herodes
suum filium
occidit.
Macrobius
Philo.

Herodes Sy-
nedrin ab-
tulit.
Salomen so-
rorem inter-
fecit.

13 FILIVM. MACROBIVS lib. saturnalium 2. cap. 4. Cum audisset (Augustus) inter pueros, quos in Syria Herodes Rex Iudæorum intra bimatum, iussit interfici, filium quoque eius occisum, ait, Melius est Herodis porcum esse, quam filium. PHILO lib. 2. de temporibus. Anno vero 30. principatus sui tyrannici Sanedrin de domo Dauid deleuit, & Annanelum quemdam, atque Sanedrin ex profelytis suffecit; qui nimirum videbantur in lege eruditi, tum & Salomen sororem suam, & virum eius de tribu Iuda, itemque proprium filium, quem ex vxore eiusdem tribus susceperat, interfecit, quod diceretur in lege promissus Christus natus.

HERO-

HERODI TRISTIGENE
remortis extincto succedit in Regnum Ar-
cbelaus, & Virgo cum Infante ex
Aegypto reuertitur.

Cap. XII.

NEC tam execrandum facinus contra Christum, & cœuos illi infantes perpetratum, inultum iustus Deus abire passus est, quin huiusmodi tam miserando morbo, impietatis, & pœnas exigeret ab impio Rege. Ad extremum vitæ properantem Herodem acerbior in dies excruciat morbus: lento enim calore torrebatur, qui non tam externo tactu deprehēdebatur, quā intus depopulabatur viscera: aderat & vehemens voracitas, cui necesse esset cibos suggerere continuo: simul vexabatur, & colicis passionibus, & intestinorum exulceratione: pedes tumebant humido, pellucidoque flegmate, similiterque in inguina, ipsa quoque uentri putrefacta scatebant vermiculis, accedente fœtore, nec minus molesta tentigine, non sine fœtore grauissimo: super hæc omnia neruorum contractione laborabat, & diffi-

X 4 cultate

cultate anhelitus: ita corpus eius vniuersum morbo correptum, variis perturbationum, & molestiarum tormentis distrahebatur. Præ tantorum vi dolorum animam acturus, mutata voluntate, testamentum mutauit prius institutum; in quo 3 Archelaum Iudææ regem designauit, Antipam vero Herodem Galilææ simul, ac Peræ Tetrarcham; Philippo deinde Traconiticam, Gaulaniticam, Bataneã, & Paneada regiones Tetrarchiæ nomine etiã assignauit: omnia nihilominus Augusti arbitrio confirmanda relinquens. Quibus sic cõstitutis 4 trigesimo septimo regni sui anno Hiericunte, prope festum paschale, vitam cum morte pessima cõmutauit. Archelaus, curato patris funere pro regia dignitate, post celebratum pascha, Romam ad Cæsarem, testamenti paterni confirmandi gratia, ocyus nauigat. Adfuit mox Antipas, adfuit & Philippus, pro sua quisque parte de regno contenturus. multum, diuque acta causa coram Augusto, & Senatu. Cæsar mediam regni partem Toparchiæ nomine dedit Archelao, qua Iudæa, Samaria, & Idumæa comprehendebatur, regem eum etiam, si se dignum exhibuisset, facturum pollicitus: Philippo, & Antipæ germano Archelai fratri, Herodis

testa.

testamento donata constabiliuit omnia. His ita ab Imperatore confectis Archelaus Iudæam repetit, multis ob longam, & absentiam seditionibus perturbatam. Interim Angelus Domini apparuit in somnis Iosepho in Aegypto, dicens ei: surge, & accipe puerum, & matrem eius, & redi in terram Israel. 6 Defuncti sunt enim, qui puero vitam eripere nitebantur. Confurgens ille confestim, vt ei fuerat imperatum, accepit puerum, iam in Aegypto 7 septimum agentem annum, vna cum matre eius, & profectus est in terram Israel. Ad quam dum propius accedit, audit, Archelaum pro Herode patre suo regnare in Iudæa, in qua decreuerat 8 habitare, & 9 timuit eo ire, & in somnis admonitus, secessit in Galilæam; vbi elegit ad habitandum ciuitatem Nazaretham, vt quod erat à prophetis de puero IESU prænunciatum, nempe vocandum esse Nazarenum, adimpleretur.

X 5

TES;

Testimonia.

Herodis sup
placium.
Iosephus.

POENAS. IOSEPHVS lib.17. anti-
quitatum cap.9. Herodem porro amarior
indies morbus vrgebat, supplicia Deo co-
missi sceleris expetente. Et infra. Diceba-
tur ab his, quibus inerat diuinandi peritia, diuinitus has
pœnas ob impietatem eius, & multa crudeliter gesta de-
posci. Et lib.1. de bello Iudaico cap.21. Qui hæc ad diui-
nitatem referrent vltionem eam esse dicerent Sophista-
rum. **EUSEBIVS** lib.1. historiae Ecclesiasticæ cap.
8. Verum deinceps, quæ merces crudele Herodis facinus
contra Christum, & pueros eius æquales admissum sub-
secuta sit, & quo pacto statim post, nulla vel minima qui-
dem dilatione interposita diuina vltio illum dum adhuc
in vita manebat, exagitauerit, & quasi præmia rerum ei
post discessum è vita obuenturarum euidenter ostende-
rit, operæ precium est intelligere. Et infra. Ceterum quo-
modo statim post infidias seruatori nostro, & aliis infan-
tibus factas, cælitus inuenta plaga illum ad extremum vsq;
spiritum afflictarit, non erit alienum vocibus auctoriis ad
verbum citatis attente auscultare. **CHRYSOSTOMVS**
homilia 2. in cap.2. Mathæi. Post hæc autem dignam pœ-
nam Herodes suscepit: nam ipse multis doloribus appre-
hensus est, sicut refert historia, quam longum est narrare.
Quot enim membra corporis habebat; tot doloribus tor-
quebatur: & quia multoties mori non poterat, qui multos
occiderat infantes, propterea vindicta morientium pluri-
morum in pluribus ei doloribus reddebatur. **HAYMO**
Episcopus in 2. Mathæi. Dominum nostrum Iesum Chri-
stum persequi non destitit, vnde diuina vltione percus-
sus. **EUTHYMIVS** in secundum Mathæi. Nec mul-
to post, puerorum interfecto Herodes pœnas dedit vio-
lentæ cædis, acerba morte vitam soluens, prout scribit Io-
sephus. **NICEPHORVS** lib. primo Ecclesiast. hi-
storiae cap.15. Quomodo autem post illam iniustissimam
cædem

Euseb.

Chryso.

Haymo.

Euthym.

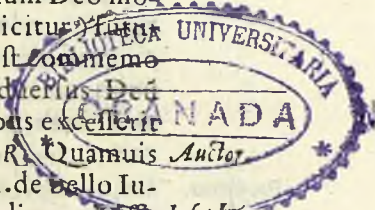
Niceph.

cædem, diuina vindicta Herodem hunc bellum Deo mo-
uentem sit vltia, quasi præmium (quod dicitur) præ-
riorum malorum exhibens, operæ precium est commemo-
rare. Et infra. Vt vero impius ille suscepto aduersus Deum
bello, diuino multatus flagello, ex hominibus excellerit
æquum omnino est cognoscere. **AUCTOR** Quamuis
Iosephus lib.17. Antiquit. cap.8. & 9. & lib.1. de bello Iu-
daico cap.21. hanc diuinam vltionem Herodi contigit
dicat, quod Mathiam, & Iudam viros præstantissimos, &
doctissimos, iuuentutis institutores, quod aquilam aureâ
de limine templi abstulissent, cum focis, igni viuos tra-
diderit: verum certius habendum est quod nostri Eccle-
siastici affirmant infanticidii pœnas ea ratione persoluisse.
Et satis constat, quia antequam aquilam deiecerent hi
viri, iam Herodes morbo illo pessimo afflictabatur, vt ip-
se Iosephus confitetur.

2 ACERBIOR. IOSEPHVS lib.7. Antiquit. cap.9
Herodem porro, amarior indies morbus vrgebat,
supplicia Deo commissi sceleris expetente. Ignis quippe
lentus inerat, non tantum conflagrationem in superficie
corporis agentem prodens, quantum intrinsecus crescens
operabatur incendium: auiditas quoque in explebilis sem-
per inerat cibi, nec tamen satietas vquam rabidis inci-
tatam faucibus valebat implere ingluuiem: intestina in-
ternis vlceribus tabida putrescebant, doloribus quoque
coli sæuissimis cruciatur: humor liquidus, ac lucidus
erga pedes tumidos oberrabat: similis illi quoque & circa
pubem erat afflictio. Sed & verenda ipsa putredine cor-
rupta scatebant vermibus: spiritus quoque incredibilis
erecta tentigo, quæ fuerat satis obscæna diritate fœtoris,
& anhelitus respiratione creberrima: contractus quoque
per cuncta membra subliſtens vim noxiam operabatur,
quæ omnem tolerantia contulerat firmitatem. Dicebatur
igitur ab his, quibus inerat diuinandi peritia, diuinitus
has pœnas ob impietatem eius, & multa crudeliter gesta
deposci. Idem libro primo de bello Iudaico cap.21. Hinc
totum eius corpus morbo occupatum variis doloribus
diffe-

Morbus a-
cerbissimus
Iosephus.

Vltio diui-
na ob crude-
litatem He-
rodus.

differebatur. Nam febris quidem non mediocris erat, prurigo autem intolerabilis habebat omnem corporis superficiem, assiduis autem vexabatur coli tormentis, pedesque tamquam ex intercutis vitio tumuerant: quin & inflatio ventriculi, putredoque virilis membri vermiculos generans: ac propterea creber anhelitus, & irrupta eum suspiria, membrorumque omnium contractio fatigabat. EGESIPPVS libro primo de excidio Ierosolymitano capite 45. Vnde incommoditas aucta, & grauioris ægritudinis vis diuersis totum corpus passionibus depascebatur: febris erat vehemens, vt supra ex Iosepho de bello Iudaico. E V S E B I V S in chronico anno Domini 6. Herodes morbo intercutis, atque scatentibus toto corpore vermibus miserabiliter, & digne moritur. Idem libro primo historiæ Ecclesiast. cap. 8. Ceterum quomodo statim post insidias seruatori nostro, & aliis infantibus factas, cœlitus inuecta plaga illum ad extremum vsque spiritum afflictarit, non erit alienum vocibus auctoriis ad verbum citatis attente auscultare: qui quidem in decimo septimo Iudaicæ antiquitatis libro, vitæ illius exitum accurate scribit ad hunc modum. Herodem acerbior indies excruciabatur morbus, & cetera vt supra Iosephus. In primo quoque de Iudæorum expugnatione non diuersam ab his tradit de illo sententiam, sic enim scribit. Hinc corpus eius vniuersum &c. vt supra ex Iosepho. CHRYSTOSTOMVS, THEOPHYLACTVS, HAYMO, CHRISTIANVS DRVTHMARVS, EVTHYMIVS, & NICEPHORVS referunt vbi supra Iosephum.

Chrysof.
Theophyl.
Haymo.
Druthm.
Euthym.
Nicephor.
Archelaum
regem designat
Herodes
Iosephus.
Tetrarchia.

3 ARCHELAUM. IOSEPHVS lib. 17. Antiquitat. cap. 10. Deinde mutata voluntate mutauit etiam testamentum: Antipam enim, quem prioribus tabulis regni successorem destinauerat, Galileæ simul, ac Pereæ Tetrarcham constituit, regnum vero Archelao largitus, Trachoniticam, Gaulaniticam, Bataneam, & Paneada regiones Tetrarchiæ nomine assignauit Philippo germano fratri Archelai. Idem capite. 17. Post paucos dies Cæsar Arche-

Archelaum quidem regem non pronunciat, dimidiæ vero Iudææ regionis quæ Herodi tributa reddebat, Toparcham constituit, spondens ei quoque regiam dignitatem, si laboribus, & fauoribus circa semetipsum meritum appareret. Alteram vero dimidiam bifariâ distribuit alteris Herodis filiis, Philippo videlicet, & Antipæ. Idem lib. primo de bello Iudaico cap. 21. Deinde rursus corrigit testamentum, & successorem quidem Archelaum natu maximum Antipæ fratrem scripsit, Tetrarcham vero Antipæ. Et lib. de bello Iudaico cap. 4. Paucis autem diebus post, mediam regni partem sub Ethnarchiæ nomine dedit Archelao, etiam regem si se dignum præbuisset facturum esse pollicitus, reliquam vero dimidiam in duas Tetrarchias diuisit, duobusque aliis Herodis filiis attribuit, vnâ Philippo, alteram Antipæ, qui cum Archelao de regno certauerat. EGESIPPVS lib. 1. de excidio Ierosolymitano cap. 45. Atque iterum mutauit testamentum, regemque Archelaum instituit seniore ex fratribus; Antipæ Tetrarchiam reliquit. Et lib. 2. cap. 1. Auditis partibus Cæsar sententiam distulit, deinde collato cum senatu consilio, Archelaum genti præposuit, vt fungeretur rectoris munere, non regni honore; spondit tamen & regnum daturum, si se ita gereret, vt probaretur: Tetrarchas duos constituit Herodis filios, Philippum, & Antipam, qui cum Archelao de regno tentauerat. AUCTOR. Hanc vniuersam historiâ ex Iosepho, qui eâ satis fufe refert, sumferunt reliqui. Tantum aduertendus error in Iosepho lib. 7. Antiquit. cap. 10. Philippum germanum Archelai fratrem designante, cum tamen ipse libro primo de bello Iudaico cap. 21. Archelaum Antipæ fratrem constituat. Quod certius facit lib. 17. Antiquit. cap. 2. & lib. primo de bello Iudaico cap. 18. quem sequitur Egesippus lib. 1. de excidio Ierosolymitano cap. 42. Vbi affirmat nouem fuisse Herodis vxores, quarum duæ nullum filium genuerunt, Dorim Antipatri matrem: Mariamnem Pontificis filiam, Herodis matrem: Maltacem Samaritanam, ex qua Antipam habuit, & Archelaum; Cleopatram Ierosolymitam

Egesip.

Auctor.

Iosephi ex-
tor notans

Herodis vxores uocat.

folymitem Herodis, & Philippi matrē: Palladem, ex qua Phaselus natus; Phedram deniq; , & Elpidem. Ex eadem ergo matre Maltace Samaritide assērit prognatos Archelaum, & Antipam, qui alio nomine Herodes dictus est Galilææ Tetrarcha.

- Tempus obi- tus Herodis ac regni. Iosephus. Egesipp. Euseb. Epiphan. Sulpitius. Auctor. Auctor. Iosephus. Egesipp.*
- 4 TRIGESIMO SEPTIMO. IOSEPHVS lib. 17. Antiquit. cap. 10. Defungitur regnans, postquam à Romanis regnū perceperat annos 37. & lib. 1. de bello Iudaico cap. 21. Moritur regno potitus 37. annos, postquam rex à Romanis declaratus est. EGESIPPVS lib. 1. de excidio Ierosolymyt. n. cap. 45. defecit 37. annis, ex quo à Romanis impetare iussus est, regno potitus. EVSEBIUS in chronico. Deficiente Pontificum principatu, regnavit Herodes alienigena annis 37. EPIPHANIVS hæresi 20. cōtra Herodianos. Qua propter in 37. annis Herodis, puer erat quatuor annorū, quādo Herodes impletis annis 37. vitā finivit. SEVERVS Sulpitius lib. 1. sacræ historiæ. Herodes post natū Christum regnavit quatuor annis, nā omne regni tēpus 37. annorū fuit. *AUCTOR.* Nemo ab hoc regni Herodis annorū numero discrepat, nisi Beda, qui libro de sex ætatibus 36. annos tantū dat regno Herodis: solū dissensio grauis est de initio horū 37. annorum, qua de re supra latius cap. 7. numero 19. disseruimus.
- 5 ABSENTIAM. *AUCTOR.* Archelaū à morte patris Romā nauigasse, ac lōgo ibi tēpore, nō minus quā per annum, vt ego coniicio, cōmoratum, antequā in Iudæā rediisset; ex causa de regno cū Antipa corā Cæsare, & senatu acta, & ex multis seditionibus in Iudæa interim exortis, facile potest persuaderi. Quia vero omnia hæc late refert Iosephus lib. 17. Antiquit. à c. 12. vsq; ad finē, & lib. 2. de bello Iudaico à c. 1. vsq; ad sextū, ex quo desumpsit Egesippus lib. 2. de excidio Ierosolymitano ca. 1. & 2. ex Iosepho ipso ad cōpendiū reducemus, vt ipsa negociorū tractatione, & seditionū dilatione, cognoscatur quantum tēporis Romæ fuerit moratus Archelaus: hinc enim, vt certū colligemus Christū infantē nō reductū ex Aegypto statim ac interiit Herodes, sed postquā rediit Archelaus

laus Roma, & in Iudæa Toparchæ munere pacifice fungebatur. Defuncto Herode Hiericūte publice testamētum est lectū, in quo Archelaū successorē scripsit; sed adiecta Cæsaris cōfirmatione, ad quem anulū ferre mādauerat. Hinc communis gratulatio: Archelaus curat funus regia pōpa, ex vltimo c. li. 1. de bello Iudaico, & 17. Antiq. c. 11. septē diebus in lugēdo patre consūptis, epulisq; feralibus magnifice populo exhibitis, cādida veste indutus, ascēdit ad tēplū, gratias acturus; vbi variis gratulationibus exceptus est: celebratis hostiis, cū esset cū amicis in epulis, cœpit luctus, & seditio excitari propter Iudæ, & Mathiæ necē, quos Herodes moriturus, propter abscisam ex porta tēpli aquilā aureā, igni tradiderat. Itaq; instāte Azimorū festo, quod pascha nomināt Iudæi, multitudo concitabatur ad seditionē; sed iussu Archelai omnes ad sua reuertebantur, neglecta diei celebritate. Ipse vero necessitate illarū turbarū coactus Romā proficiscitur; vbi cepta est cōtentio de regno inter Archelaū, & Antipā, & in Concilio Romanorum, cui Caius præerat, ex vtriusq; parte perorātū est: sed re nō confecta discessum. Interim Pentecostes festo ex Galilæa, Idumæa, & Hiericunte copiosa multitudo confluebat Ierosolymam, non religionis ergō, magis, quam indignatione: cui sedandæ & Sabinus, & Varus cum copia militum non satis erant. Multi deinde regni cupidine tumultus ciebant: vt in Idumæa duo millia veteranorum: in Sephori Galilææ Iudas filius Ezechiæ principis latronum: transflumen quoque Simon quidam ex regis seruis: tum etiam & pastor quidam, cui nomen Antrongæus regnum ausus est affectare. Quas turbas vt componeret Varus, coacto exercitu, omnem regionem peragravit; multas vrbes diruens; multos ex ciuibus cruci affigens; donec rebus apud Ierosolymam compositis, Antiochiam rediit. Romæ autem Archelao alia rursus cum Iudæis causa excitata est: ius genti sue libertatis petentibus. Conuocato ergo optimorum Concilio in Apollinis templo, & causa perorata, tandem Cæsar conuentum diremit, donec paucis post diebus, mediam regni partem, sub Ethnar-

Historia pro seditionis Archelai ad Cæsarem.

Seditiones varia.

Ethnarchię nomine, dedit Archelao, reliquam vero dimidiam in duas tetrarchias diuisit, duobusq; aliis Herodis filiis attribuit, Philippo, & Antipæ. Sic in Iudæam reuersus Toparchiam suscepit. Ecce quantum temporis spacium in tot, ac tantis negociis componendis oportuerit in sumi; profecto non minus anno. Quod & inde confirmatur magis, quod Egesippus lib. 2. de excidio Ierosolymitano cap. 1. apud Cæsarem, senatumque de regno Archelai confirmando, abrogandoque diu decertatum, ait. Præterea quia Herodes iam moriturus, Mathiam pontificem, quod sediciosus visus esset assentire, remouit sacerdotio, & Azarum substituit, fratrem vxoris suæ, vt refert Iosephus lib. 17. Antiquitatum cap. 8. & tamē Archelaus, mox vt Iudæam attingit Iozarum Boethi filium de pontificatu remouit, Eleazarum autem fratrem eius subrogauit, vt idem refert eo lib. cap. 19. Pontificatus autem per annū, vt minimum durabat. Et ita Onuphrius huius Pontificis creationem in secundo Archelai anno constituit.

Heron.

6 DEFUNCTI. HIERONYMVS in secundo Math. Ex hoc colligimus non solum Herodem, sed & sacerdotes, & scribas eodem tempore necem Domini fuisse meditados. **AUCTOR IMPERFECTI** homin. 2. in Mathæum. Non dixit mortuus est, qui quærebat animam pueri, sed mortui omnes, qui requirebant animam pueri, quia omnes principes consenserunt Herodi, vt requireret puerum, & occideret. **REMIGIVS**, sed si multi fuerunt, quomodo tam breui spacio extincti sunt? quia Herode mortuo occisi sunt omnes maiores, qui in custodia tenebantur.

Haymo.

HAYMO Episcopus in secundo Math. Mortui sunt &c. hic datur nobis intelligi, quia non solum Herodes voluit Dominum interficere, sed & principes sacerdotum. Et infra. Ita infelix miseram vitam finiuit, & statim ad iussionem eius omnes proceres Iudæorum interfecit, iusto Dei iudicio exigente, vt qui in nece Saluatoris, & paruulorum consenserunt, simul etiam cum eo terminum vitæ darent, & ideo ait angelus Ioseph, mortui sunt, ostēdens etiam in necem Saluatoris, vel

vel paruulorum principes Iudæorum consensisse. Et infra. Quia non dixit defunctus, sed defuncti: ex his angeli verbis intelligimus multos principes Iudæorum cum Herode in necem Domini cōsensisse, ideoque diuina ultione actum est, vt multi ex his cum illo perirent, cum quo in necem Domini consenserant. **CHRISTIANVS** *Druthmar.* Druthmarus. Esse potuit vt alii morerentur in tanto spacio, qui malam voluntatem habuissent in Christum. **ZACHARIAS** *Zacharias* **CHRYSOLOGVS** *Chrysep.* Chrysolopolitanus lib. in vnum ex quatuor ca. 11. Ex hoc loco intelligimus scribas, & Sacerdotes cū Herode necem Domini fuisse meditados. **EUTHYMIVS** *Euthym.* Quærentes animam pueri, vt eam auferrent, & a corpore separarent, dicit eos, qui Herodem continebant. **AUCTOR** *Auctor.* Refert Iosephus lib. 17. Antiquit. cap. 8. & lib. 1. de bello Iudaico cap. 21. & Egesippus lib. 1. de excidio Ierosoly. cap. 45. duos fuisse viros, & supra ceteros legis expositores doctissimos, populo etiam amabiles, propter iuuetutis eruditionē, semper enim apud eos totos consumebant dies cūcti, quibus inerat studiū, & cura virtutis; qui zelo diuinæ legis, cū noissent Herodē iā morti proximū, concitata iuuetute aureā aquilā de tēpli limine deiecerunt, ac disciderūt; qua propter eos cū fociis qui busdā, viuos igni tradi iussit; & Mathiam Pōtificem Pontificatu remouit, quod illis consensisse visus sit. Hos ex illis fuisse, quos in aduētū Magorum cōsuluit Herodes, vbi Christus nasceretur, & responderunt, in Bethlehem Iudæ, non dubito; an vero consenserint infantium neci, & non curauerint inquirere, an natus esset Iesus, vt eum reciperent, incertum. Vocabantur hi, Iudas Aurifei, & Mathias *Iudas, & Gargulothi.* Putant autem auctor imperfecti, Remigius, *Mathias doctissimi interfecti.* & Haymo, principes quos carcere concludi iusserat Herodes viuens, eo mortuo interfectos; cum contra asseruerit Iosephus lib. illo. 17. ca. 10. & libro primo de bello Iudaico cap. 1. omnes enim liberi emissi sunt. Aliis videtur *Aliorum* Angelus per tropum locutus, accepto plurali pro singulari; dixerat enim, defuncto Herode, ita Remigius, & Christianus *Druthmarus,* quemadmodum cū Exod. 2. dictum esset,

esset, Pharaonem quæsiuisse occidere Mosem, sta tim cap. 4. dicitur, vade, & reuertere in Aegyptum, mortui sunt enim omnes, qui quærebant animam tuam. Verum prior expositio, quò communior est, eò verior.

Iesus septen- nis veneritur ex Aegypto. 7 SEPTIMUM. AMMONIVS Alex. in harmonia Euāgelica. Crescebat interea puer, & confortabatur spiritu, continuum septenium anni agens in Aegypto, vsq; post Herodis interitum, quem vbi Ioseph cœlitus per quietē didicerat, reducem sese, tum patriæ Nazareth protinus exhibuit. ANSELMVS in cap. 2. Mathæi. Et cum ibi latuisset septem annos, in quadam ciuitate diutius habitauit, quæ vocata est Eliopolis, id est, ciuitas solis.

Comestor. TRVS Comestor in historia Euangelica cap. 23. Archelai regni anno primo angelus dixit Ioseph, vt rediret cū matre, & puero in terram Israel, qui rediens ab Aegypto post annos septem, cum audiret quod Archelaus pro patre regnaret in Iudæa, noluit illo ire.

Auctor. AVCTOR. Eusebii sententiam esse rediisse ex Aegypto Christum. 7. suæ ætatis anno, constat ex eius chronico, in quo cum 37. anno Herodis constituat eius mortem, eundem assignat sextum annum Christi: & septimum conicit in primum Archelai. Sed ex his, quæ diximus numero 5. id satis patens est: nam si 32. anno Herodis natus est Christus, vt est communior patrum sententia, ergo quinto anno Christi obiit Herodes, & cum Archelaus integrum fere annum Romæ fuerit moratus, qui erat Christi sextus, postquam domum redierat, septimum iam agens annum reducitur Christus. Nam quod dixit euangelista, audiens quod Archelaus regnaret in Iudæa, non tantum est intelligendum institutum fuisse regem pro Herode, sed iam ibi esse, & exercere munus regium cœpisse, vnde non abs re Martyrologia omnia Bedæ, Adonis, Vsuardi, & Romanum,

Delatio ex Aegypto celebris. Sententia aliorum. septima die Ianuarii constituunt delationem pueri Iesu ex Aegypto, cum præcedenti Martio, prope pascha interiisset Herodes, & filius eius Archelaus, Romæ sua negotia gessisset, & iam ante Ianuarium rediisset, regnumq; à Cæsare Tetrarchiæ nomine traditum, cœpisset administrare.

nistrare. Sed auctores alii diuersa sentiunt, nam Epiphanius, quem Georgius Cedrenus secutus est hæresi 21. quinto anno ætatis rediisse fatetur dum ait, 37. anno Herodis, quo vitam finiuit quatuor annorum fuisse Christū, nam natus est, inquit, anno eius 33. in principio autem regni Archelai rediit ex Aegypto. Quod autem dicit tatum duos annos mansisse in Aegypto, propterea affirmat, quod putat adoratum puerum post duos annos: quam sententiam iam supra cap. 7. numero 10. refutauimus. Propter eandem rationem idem Epiphanius hæresi 78. sic ait, nam in tricesimotertio anno primi Herodis filii Antipatri nascitur Saluator in Bethlehem Iudææ, qui erat 42. Augusti regis; & perfectis duobus annis abducitur à Ioseph in Aegyptum, propter ea, quæ Herodi à Magis dicta erant, Herode quærente puerum. Descendit autem in Aegyptum, & perfecit istic alios duos annos, & moritur Herodes rex anno 37. succedit autem huic Archelaus filius ipsius per annos nouem. Alii tres annos in Aegypto virginem cum Christo commoratum affirmant, sic Arethas in cap. 12. Apocalypsis, apud ipsum 35. tempus, inquit, & tempora, & dimidium temporis, continere dicunt moram, qua fuit in deserto Christus, hoc est, in Aegypto, quæ tres annos, & dimidium comprehendit temporis vitæ Herodis: & Nicephorus lib. 1. histor. cap. 14. & Ioseph quidē id facit, inquit, trienniiq; apud Aegyptios exilium tolerat: sic etiam Christianus Druthmarus, vsque ad obitū Herodis, inquit, scilicet vsq; ad tres annos, quod est tempus ablactationis, quo antiqui filios suos ablactabant. Sed cum supra cap. 9. num. 7. probauerimus nō post duos annos, sed post 40. dies ductum Iesum in Aegyptū, verius est ab eo tempore vsque ad Archelai initium mansisse exulem cum matre sua.

8 HABITARE. HILARIUS in 2. Mathæi. Reuertenti ad Iudgam iubetur, & reuersus timet. EPIPHANIVS hæresi 51. Post duos natiuitatis annos visus est Ioseph Angelus, & dixit, vt assumeret puerum, & matrem in terram Aegypti. Qua propter nō amplius reflectit Ioseph

Epiphanius.
Duos annos moratus est in Aegypto.
Christus.
Tres alii putant.
Arethas.
Nicephorus.
Druthmarus.
Resilliter horum opinio.
Hilarius.
Epiphanius.

- in Nazareth, sed aufugit cum puero, & matre in Aegyptum, & alios duos annos istuc transigit; & sic rursus angelus post Herodis obitum, reuerti iubet eundem in Iudæam.
- Chrysof.* CHRYSOSTOMVS homilia. 9. in Mathæum. Rediens montanam illam regionem reliquit, & in propriam rursus habitationem reuertitur, & crudelem illum paruulorum interfectorem videt extinctum, deinde ingressus domum priorum discriminum reliquias offendit, filium scilicet tyranni uiuentem, atque regnantem. ZACHARIAS Chryfopolitanus lib. 1. in vnum ex quatuor cap. 11. Audiens ab angelo Ioseph, vade in terram Israel, intellexit Iudæam vocari terram Israel, præsertim cum videretur ei talem puerum, non alibi debere habitare, nisi in Ierusalem, vbi erat templum, & celebratio Prophetarum. Porro autem postquam comperit illic regnare Archelaum, noluit obicere se illi periculo, cum posset terra Israel etiam sic intelligi vt & Galilæa illic deputaretur, quia & ipsam populus Israel incolebat. *Euthym.* EVTHYMIVS in secundum Mathæi. Terram Israel simpliciter dicit Palestinam; volebat quidem habitare in patribus Iudææ, siquidem Iudæa, & Galilæa Palestinæ regiones erant; verum Bethlehem sita in Iudæa suspecta erat. *Auctor.* AVCTOR. Cui angelus monuit Iosephum vt rediret in terram Israel, vniuersam regionem Palestinæ intellexit; & ob id Iosephus volebat habitare in Iudæa, in ciuitate Bethlehem patria sua, in qua & domicilium habuerat: at animaduertens opinionem, quæ de Archelai crudelitate ferebatur, secessit in Galilæam; & quidem certius est ex dictis patribus Bethlehem habitare voluisse, quamuis Augustinus libro secundo de consensu euangelistarum cap. 9. quem sequuntur Rabanus, & Zacharias prædictus, dicat videri potuisse parentibus Christi cum puero, de quo talia per angelica responsa didicerant, non esse habitandum nisi in Ierusalem, vbi erat templum Domini: postea vero ob timorem Archelai mutasse voluntatem, quia non iuebantur diuinitus ibi habitare, quibus verbis concedit voluisse in Iudæa habitare, & in vrbe

vrbe Ierusalem; At Ioseph timor coniectari facit voluisse habitare Bethlehemi, sed memoria infanticidii timorem incussit, vt Chrysollo. indicauit, & in Galæam secessit.

- 6 TIMVIT. IOSEPHVS lib. 17. Antiquit. cap. 14. Verum Archelaus postea, verens ne non germanus Herodis filius crederetur, nihil ultra distulit, sed statim aperuit suæ mentis indicia: & cum nondum erat regni consecutus integram firmitatem, qualiter posset in futuro illud regnum gerere, ex his quæ in ipsis initiis perpetrare præsumpsit; vt ciues in templo die festo velut numini eos offerens auderet occidere; vnde iuste vniuersa genti illum fuisse exosum, propter merita suæ crudelitatis, & sceleris, & cap. 19. interea, decimo anno principatus Archelai, omnis nobilitas Iudæorum, primatesque Samariæ non ferentes crudelitatem eius, moresque tyrannicos, apud Cæsarem accusationem ei instituunt. Et lib. 2. de bello Iudaico cap. 4. Archelaum autem, quasi metueret ne non certus eius filius videretur, à cæde trium millium ciuium regni sumpsisse primordia. Et cap. 6. Ethnarchia suscepta memor discordiæ superioris, Archelaus, non solum Iudæis, sed etiam Samariensibus crudeliter abusus est. *Egesipp.* EGESIPPVS lib. 2. de excidio Ierosolymitano cap. 2. Archelaus profectus in Iudæam propter obscenitatem morum, & insolentiam accusatus apud Cæsarem est. *Theophyl.* THEOPHYLACTVS. Timuit autem Ioseph in terram Iudææ abire, eo quod Archelaus similis patri suo erat. *Euthym.* EVTHYMIVS, verum propter Archelaum timuit illo ire, ne forte & ipse patrem imitaretur. *Auctor.* AVCTOR. Crudelitatem Archelai fuisse causam timoris Iosepho, & Deiparæ Virgini, ne auderent Bethlehemi habitare non debet dubitari, à qua liberum fuisse Herodem Antipam Galilææ Tetrarcham etiam certum est, ne metuerent sub eius ditione morari.

(••)

VITA VIRGINIS VSQUE

ad Iosephi obitum, & Christi adolescentiam. Cap. XIII.

QVM vero, more solito, i sexto Archelai anno, quo & Iesus 2 Sux filius summum gerebat pontificatum, 3 Iosephus, & Maria Ierofolymam ascenderent ad paschalem solennitatem celebrandam, (ea quippe illis fuit consuetudo per singulos annos obseruata,) & Iesum puerum secum duceret iam duodecimū annum agentem; festo absoluto Ierofolymis in patriam recessuri 4 pramiserunt puerum cum cognatis, & notis, ac cetero comitatu, aliquantulo post celeriter secuturi. Sed puer cum illis paululum progressus, cum vel loco stetit, quasi parentes spectaturus, vel ad illos reliturus, hospicium versus tenderet, iter alto flexit: atque ita insciis omnibus, & cognatis, & notis, ipsisque parentibus, subduxit sese, ac Ierofolymis remansit. Parentes, emenso eius diei itinere, cum existimarent puerum, vt pote quem pramiserant, esse in comitatu, requisierunt illum inter cog-

cognatos, & notos, & cum non inuenissent, altero die regressi sunt Ierofolymam: vbi cum eum ad tertium vsque diem quæsiuisent, eo demum die inuenerunt in templo, in doctorum medio confidentem, audientem illos, & interrogantem. Erat hic, mos Iudæis, cum vel in templo, vel in synagogis, ad differendum 6 de lege conuenirent, vt sedentes disputarent, & seniores quidem dignitate in cathedris, quæ ordine erant dispositæ: ceteri minoris ordinis in subselliis; nouissimi omnium in pauimentis super matas: quibus dabatur dicendi locus, cum quipiam illis fuisset reuelatum. Omnia tamen maiores diiudicabant. Ad hunc ergo congressum admissus puer, tam diserte ad ea, quæ interrogabantur respondebat, vt omnes quotquot aderant, & prudentiam pueri, & responsa eius stupebant, & in exiguo corpore tantam eruditionem mirarentur. Dissoluto congressu accessit mater ad eum, dixitque, fili quid fecisti nobis sic? Ecce pater tuus, & ego dolentes quærebatimus te, cui ille, quid est quod me quærebatis? nesciebatis quod in his, quæ patris mei sunt oportet me esse? & hæc quidem ille. Sed parentes non intellexerunt quod dicebat, & descendit cum

illis Nazaretham: vbi vtrique parenti obsequentissimus, nutritio etiam suo 7 in fabrili exercitatione, qua 8 victum sibi quærebant, inseruebat, tanta fuit in Iosephum, quoad is vixit, obseruantia: nã paulò post, cùm Christus fere adoleuisset, 5 mortuus est. Maria autem omnia pueri gesta considerans conseruabat ea in corde suo.

Testimonia.

Iesus 12. 1
annos age-
bat sexto
Archelao
anno.
Auctor.

EXTO. AVCTOR. Diximus superiori capite num. 7. Christum septimum annum egisse, cum Herodis filius Archelaus Iudæam cœpit gubernare; vnde necessario colligitur, sexto illius anno Christum natum fuisse duodecim annos, quos & Eusebius in chronico huic anno adscribit; & cum hanc viam ceperit Maria cum puero Martio mense, nempe mense Nisan, quo pascha celebrabatur, quo tempore diximus cap. 12. nu. 4. vita functum Herodem, & Archelaum successisse, sequitur iam fuisse completum Archelao sextum annum, quãdo puer in cœperat duodecimum per tres menses, à 25. Decembris, quo natus est vsque ad Martium.

Iesus Sia fi
lius Ponti-
fix.
Iosephus.

2 SIAE FILIUS. IOSEPHVS lib. 17. Antiquit. cap. 19. Archelaus autem Toparchiam suscipiens, mox vt Iudæam attigit, Iozarũ Boethi de pōtificatione remouit, exprobrãs ei, quod cū sediciosus vna cōuenerit, Eleazarũ autem fratrem eius ad pontificatũ surrogat: sed neq; Eleazarus in pōtificatione, diuturno tēpore perseuerauit, siquidem etiã super ipsum cōstituit Iesum Sia filiu. Interea decimo anno principatus Archelai, omnis nobilitas Iudæorum, primatesq; Samarię, nõ ferentes crudelitã eius, moresq; tyranni-

tyrannicos, apud Cæsarem accusationem ei instituunt. AVCTOR. Cum ex Iosepho constet, duos Pontifices const tutos ab Archelao, Eleazarum in principio Regni sui; qui non diuturno tempore durauit, & Iesum Sia filium, qui vsque ad extremum annum Archelai tenuit pontificatum, certo colligitur sub hoc Pontifice Iesum Mariæ filium, duodecimum annum egisse, & Ierosolymã ascendisse: & proculdubio coram illo interrogasse, ac respondisse in templo ea, quæ Lucas refert. 2. cap. vt verus Pontifex Iesus secundum ordinem Melchisedech, Iesum Pontificem secundum ordinem Aaron suis interrogationibus, & responsionibus de re desideratissima instrueret, nempe de omnium completionem in se ipso prophetiarum.

3 IOSEPHVS. LVCAS cap. 2. Et ibant parentes eius per omnes annos in Ierusalem, in die solenni Paschæ: & cum factus esset annorum duodecim, ascendentibus illis Ierosolymam secundum consuetudinem diei festi, consummatiq; diebus, cum redirent, remansit puer Iesus in Ierusalem, & non cognouerunt parentes eius.

4 PRÆMISERVNT. AVCTOR. Hanc esse vnam ex verosimilioribus causis, quæ possunt assignari, quæ se subduxerit à parentibus Iesus, constare potest. Primo, quia quam tradunt quidam, quod viri à mulieribus distincti redirent, & ita apud alterutros existimasse quemuis parentum esse puerum Iesum, quod putauit Beda in secundum Lucæ, & Haymo eum sequutus, vera non est, quia Lucas ait, existimasse parentes puerum esse in comitatu inter cognatos, & notos, non autem apud alterutros ipsorum. Secundo, quia ex verbis Lucæ colligitur iam in ipso regressu remansisse puerum, parentibus nescientibus, sed existimantibus illum esse in comitatu; ergo illum secum non ducebant, sed à principio præmiserant cum comitatu, & ita non erant solliciti donec emenso primo die, cum in hospitio quærerent puerum inter cognatos, & notos, rediere Ierosolymam, cum non inuenissent.

Consuetudo
Lucas.

Auctor.
Chusaremã
fons Iesu
Ierosolym. 12.

Mos Iudæo 5 **MOS IUDÆIS.** PAVLVS Actorum 24. *rum consi-* Neque in templo inuenerunt me cum aliquo disputantē, *dendi in sy-* aut concursum facientem turbæ, aut in synagogis. *nagogis.* **THAEVS** cap. 23. 6. Amant autem primos recubitus *Prulus.* in cœnis, & primas cathedras in synagogis. **MARCVS** *Matheus.* cap. 12. 36. Cauete à scribis, qui volunt in stolis ambulare *Marcus.* & saluari in foro, & in primis cathedris sedere in synago- *Lucas.* gis. **LVCAS** cap. 11. 43. Væ vobis Pharisæis, qui dili- gitis primas cathedras in synagogis. Et cap. 20. 46. Atten- dite à Scribis, qui volunt ambulare in stolis, & amant salu- tationem in foro, & primas cathedras in synagogis. **AM- BROSIUS** 1. Cor. 14. Hæc traditio synagogæ est, quâ nos vult Paulus sectari, quia Christianis quidē scribit, sed ex gentibus factis, non ex Iudæis; vt sedentes disputent se- niores dignitate in cathedris, sequentes in subselliis, no- uissimi in pavimento super mattas: quibus si reuelatū fue- rit, dandum locum dicendi præcipit, nec despiciendos, quia membra corporis sunt. **AUCTOR.** Satis colligitur ex dictis locis traditio hæc, quam Ambrosius refert, iux- ta quam Paulum locutum affirmat. 1. ad Corint. 14. cum dicit. Quid ergo est fratres, cum conuenitis, vnusquisque vestrum Psalmum habet, prophetæ autem duo, aut tres di- cant, & ceteri diiudicent, quod si alij reuelatum fuerit se- denti, prior taceat & cetera.

Iesus de le- 9 **DE LEGE.** TITVS Bostrorum Episcopus su- *ge disputat.* per cap. 2. Lucæ. Quid interrogabant? Ea vtique omnia, *Titus.* quæ erant legis, faciebantque ad legales sanctiones, & ri- *Theophyl.* tus. **THEOPHYLACTVS.** Rogans eos de lege. *Euthym.* **EVTHYMIVS.** De legalibus, vt à puero intelligant. *Auctor.* **AUCTOR.** Dubitari non debet puerum **IESVM** suis *Iesus de* interrogationibus obtulisse occasionem sacerdotibus, & *Messia ser-* scribis, & ceteris, de Messia, quem iam iam expectabant, *monem mo-* loquedi: atque ita de ea re subortum sermonem, tum quia *uet mter do-* ipse dixit matri, nonne in his, quæ patris mei sunt oportet *ctores.* me esse? Tum quia natu maior, quoties ingrediebatur ali- quam synagogam, vel templum de nulla alia re, quam de hac sermonem instituebat. Quod quidem faciebat fre- quen-

quentissime. Vt ipse dixit Ioan. 18. 20. Ego semper do- *Consuetudo* cui in synagoga, & in templo, quo omnes Iudæi conue- *Christi lo-* niunt. Sic Math. 4. 23. Circuibat **IESVS** totam Gali- *quendi de* læam, docens in synagogis eorum, & prædicans Euange- *lino aduētu.* lium Regni: quod ipsum dicitur cap. 9. 35. & Luc. 4. 16. di- citur in Nazareth ingressum secundū consuetudinē suam die Sabbathi in synagogam, surrexisse legere, & explicuif se locum Isai. 61. de ipso scriptum. Et Ioan. 6. in synago- ga tradidit doctrinam de sacramento Eucharistiæ. Cū er- go hoc vnicum fuerit ei negocium à patre commendatū, & in his quæ patris sunt oportuerit illum fuisse, profecto hac de re sermonem instituit in templo.

7 **IN FABRILI.** **MARCVS** cap. 6. 3. Non ne *Iesus fabri* hic est Faber, filius Mariæ, frater Iacobi, & Iose, & Iudæ, *lem artem* & Simonis? **IUSTINVS** Philosophus, & Martyr, in *exercuit.* dialogo cum Triphone. Cum Fabri tignarij filius habe- *Marcus.* retur informis videlicet, quemadmodum scripturæ annū- *Iustin. id.* ciauerant apparens, faberque & ipse putaretur esse, fabri- lia namque, cum in hominibus esset, faciebat opera, aratra, & iuga conficiens. **BASILIVS** in constit. monast. c. *Basilius.* 5. Cum prima sua ætate parentum suorum imperio esset subiectus, & labores corporis omnes æquo vna cum ipsis animo, illis obediens, tolerauit; verisimile est enim, cum homines illi essent, & iustitiæ, & pietatis cultores, tenues tamen, solitos eos in assiduis corporis laboribus versari, & hac ratione quotidianum sibi victum quærere. Porro **IESVS** cum his, vt diuinæ literæ prædicant, esset sub- ditus, sine dubio in perferendis etiam, vna cum ipsis, labo- ribus, morigeram declarabat suam obedientiam.

8 **VICTVM.** **BASILIVS** de constit. monast. *Victum ar-* cap. 5. cum prima sua ætate. Et cetera vt supra numer. 7. *te quære-* **LEANDER** Hispalensis lib. de institutione virginū. *bant.* Sed & Iosephus, cui desponsata fuerat, cū esset iustus, erat *Basilius.* tamen pauper, ita vt victum, & vestitum artificio quære- *Leandier.* ret. **AUCTOR.** Si pauperes erant, vt notauit Origenes *Auctor.* homil. 8. in Leuitic. Et Chrysofomus homil. 67. in Ma- *Origenes.* thæum. Et Christus indiscendis literis non occuparetur, *Chrysof.* procul-

proculdubio in aliqua arte exercebatur. Et in qua certius, quam in ea quam exercebat Iosephus? de qua supra cap. 4. num. 9. satis multa diximus.

*Iosephi
mors.
Epiphanius*

9 MORTVVS EST. EPIPHANIVS hære-
li. 78. contra An'idicomarianitas. Sed neque post reditū
ab Aegypto idē Ioseph multis annis vixit; quartus enim
annus erat Saluatori, Ioseph autē quartus supra octuagesi-
mum, quando ex Aegypti regione reuertebatur, & per-
mansit aliis octo annis Ioseph superstes, & in duodecimo
anno, ascendentibus illis Ierosolyma, quælitus est, quan-
do non reperiebatur in itinere. Post hos annos moritur Io-
seph, & educatus est nō amplius à Ioseph, sed in domo Io-
seph, vnde non amplius dixit Euangelium, quod venit pa-
ter ipse, & fratres, sed ecce mater tua, & fratres tui foris
stant. Sed neque quando dicebant ad ipsum in Idumæa,
nemo hæc faciens in occulto esse vult, si hæc facis manife-
sta te ipsum, non dixit quod dixerit ad ipsum, pater eius,
& fratres eius solum, velut Ioseph non amplius existente
secundum corpus. Deinde in ipsa consumatione, quando
Saluator in cruce pendebat, velut habet Euangelium se-
cundum Ioannem, conuersus, inquit, vidit discipulū, quē
diligebat Dominus, & dixit ipsi de Maria: ecce mater tua,
& eidem dicit, ecce filius tuus: si vero fuissent filij Mariæ,
& si fuisset ipse vir, qua ratione tradidisset ipsam Ioanni, &

Hieronym.

Ioannem Mariæ? **HIERONYMVS** aduersus Helui-
dium. Præsertim cum Euangelium Ioannis testetur, præ-
sentem eam illic fuisse, quando illam de cruce Dominus
iam viduam, & matrem, Ioanni commendabat. **GEOR-
GIVS** Cedrenus, in compendio historiæ. Videns eum
Baptista dixit: en agnus Dei. Quo audito Andreas, & Ioan-
nes Iesum secuti sunt: eo Nazarethem reuerso Iosephus
moritur. **AUCTOR.** Cyprianus sermone de passione
Domini paulo post medium. Ambrosius in primū Lucæ,
& libro de institutione virginum cap. 6. & lib. 10. Episto-
rum, epistol. 79. Chrysostomus homil. 5. in Mathæum,
& homil. 3. in Acta Apostolorum. Augustin. sermone 81.
de tempore, & Arnobius Abbas Bonæ vallis, tractatu in
verba

Auctor.

Ambros.

August.

Arnoldus.

verba Domini, mulier ecce filius tuus, affirmant Iosephū
vixisse, etiam cum Christus passus est: nam inde probant
illum non fuisse virum Virginis, hoc est, eam non cogno-
uisse, quod alij, nempe Ioanni commendata sit, non ipsi Io-
seph. Verum certius est illum obiisse prope baptismum
Christi, quod asserit & Cedrenus in compedio historiæ, &
satis colligitur ex Euangelio, in quo nulla fit eius amplius
mentio, cum sermo fit de Maria, & fratribus aliis; & cum
inuitari oporteret ad nuptias Cana cum sponsa sua, nihil
de hac re dicitur, quasi iam vita excessisset. Et quidem, cū
Lucæ 2. dicatur, Christus subditus fuisse Iosepho, & Ma-
riæ, cum esset duodecim natus annos, non est dubitandū
aliquod tempus superuixisse. Et cum Marci 6. conciuēs
eius Nazareni dicant, nonne hic est Faber, filius Mariæ,
frater Iacobi, & Iosæ, & Iudæ, & Simonis, nonne, & soro-
res eius hic nobiscum sunt. Et Math. 13. 55. Nonne hic est
Fabri filius? Nonne mater eius dicitur Maria, & fratres
eius Iacobus, & Iose, & Simon, & Iudas? Et sorores eius
nonne omnes apud nos sunt? Vnde ergo huic omnia ista?
ostendunt profecto iam obiisse, siquidem nullam de illo
mentionem faciunt, sicut de aliis, qui apud eos erant. Et
cum Luc. 4. 22. dicerent iidē, nonne, hic est filius Ioseph,
& Ioannis 6. 42. Nonne, hic est filius Ioseph, cuius nos
nouimus patrem, & matrem, quomodo ergo dicit hic
quia de cælo descendi? etiam ostendunt non
multo ante excessisse Io-
sephum.

*Iosephū vi-
nisse etiam
tempore pas-
sionis Chri-
sti.*

*Opinio cer-
tior.*

Cedrenus.

*Ratio tem-
poris mortis
Ioseph dis-
quiritur.*

MATRI VALEDICTO

*Christus baptismum petit, cuius deinde
opera primum in nuptiis manife-
statur. Cap. XIII.*

Postquam autem ad ætatem perue-
nit Christus, qua in lucē prodire de-
finierat, audiens Ioannem 1 in Be-
thabara trans Iordanem solennem baptismū
2 iam diu celebrare, matris Virgini valedi-
cens, & 3 Nazaretha discedens, ad Ioannem
se contulit, ab eoque præ modestia reuente
4 sexta Ianuarij, 5 Dominica die, anno
quintodecimo Imperij Tyberij Cæsaris, &
6 quarto Pilati Iudææ procuratoris, ac quin-
to Iosephi Caiphæ Pontificatus, 8 cum trige-
simum iam per dies tredecim inchoasset an-
num, baptizatus est. Inde in interioribus actus de-
sertum, integros quadraginta dies ieiunus
transiit, ac tres dæmonistentiones supe-
rauit. Sic reliquum illius anni tempus priua-
tus degens, 9 ad Pascha celebrandum Iero-
solyman ex consuetudine ascendit, Martio
sequenti. 10 Matrem visitabat non raro: 11
cum Ioanne in spelunca prope Iordanem cō-
morante

morante conuersabatur: & quos obuies habe-
bat homines, pro data occasione, 12 sua do-
ctrina priuatim imbuebat: donec tandē post
insignia Ioannis de eo testimonia reddita, ali-
quos sibi discipulos adsciuit, quibuscum è
Iudæa profectus in Galilæam, 13 tertia die,
ex quo Iudæa recesserat, quæ erat 14 sexta Ia-
nuarij, ad nuptias, quæ tunc in Cana celebra-
bantur, cum suis discipulis vocatus est, cum
iam trigesimum primum ætatis annum per
dies tredecim ingressus esset. Aderat etiam
tunc ibi, & Maria mater eius, quæ cū his qui
15 fratres Iesu dicebantur, 16 ob necessitu-
dinem, quæ ei cum sponsis intercedebat, ve-
nerat inuitata è Nazaretha ciuitate sua, octo
à Cana miliaribus disita, Orientem versus.
17 Vbi cū inter nuptiales epulas vinum defi-
cere animaduertisset, ad filium mater accu-
rit, commiseratione mota, atque illi, vinum
non habent, inquit: cui filius, quid mihi & ti-
bi est mulier? Nondum venit hora mea: illa
ex vultu filij dignoscens voluntatem, con-
uersa ad ministros, quodcumque, ait, dixerit
vobis facite. Tunc Christus cum sex hydrijs,
quæ ibi tunc in conspectu erant, aqua reple-
ri iussisset, confestim in vinum eam conuer-
tit, adeo præstans, vt & Architicinus, &
conuiuæ

conuiuæ reliqui mirarentur. Sic opera Vir-
ginis primo hoc admirabili signo gloriam
suam Christus manifestauit, & inde maio-
rem de illo discipuli eius concepere opinio-
nem.

Testimonia.

Ioannes in
Bethabara
baptizatus.
Ioannes.

Hieronymus.

Greg. Tur.

Brocardus.

Auctor.

Christus ba-
ptizatus in
Iordanis par-
te per quam
populus tra-
nsiit.

Ioannis bap-
tizati inchoa-
tio.

Auctor.

IN BETHABARA. IOANNES
cap. 1. Hæc in Bethabara facta sunt trans
Iordanem, ubi erat Ioannes baptizans. HIE-
RONYMVS lib. de locis Hebraicis.

Bethabara trans Iordanem, ubi Ioannes in pœnitentiam
baptizabat; vnde & vsque hodie plurimi de fratribus, hoc
est, de numero credentium, ibi renasci cupientes, vitali
gurgite baptizantur. GREGORIVS Turonens. lib.
de gloria Martyrum cap. 17. Ipse quoque Iordanis ab eo
loco, in quo Christus baptizatus est, in quinto milliario,
mari commixtus mortuo, nomen amisit. BROCAR-
DVS in descriptione terræ sanctæ cap. 7. à Iericho per
duas leucas versus Iordanem, est sacellum struatum in ho-
norem sancti Ioannis Baptistæ, ubi putatur Dominus ab
eo baptizatus. **AUCTOR**. Scripsit de huius loci cele-
britate, & Beda de locis sanctis, cap. 13. & Gregor. Turo-
nens. ubi supra, & cum constet ex Iosue 4. 5. & 6. partem
Iordanis, qua transierunt filij Israel, è regione fuisse vrbis
Iericho, quo loco dicitur baptizasse Ioannē, sequitur bap-
tizatum Christi eo ipso loco celebratum, quo à populo
transeunte figuratus est.

2 IAM DIV. AUCTOR. Augustus obiit duobus
sextis consulibus die 19. Augusti mensis, quo ipso die
Tyberius suscepit Imperium, ergo die 19. Augusti cœ-
pit suum annum decimum quintum, quo anno Christus
25. Decembris compleuit annos 29. & inchoauit trige-
simum

simum: cum ergo Ioannes baptismum inchoauerit eo an-
no, antequam Christum baptizaret, vt constat Lucæ 3.
Et Christus baptizatus sit die 13. Ianuarij, vt dicemus,
ergo cœpit Ioannes baptismum, non ante tres, aut qua-
tuor menses, nempe à Septembri, antequam Christum
baptizauerit, vt verum sit quod dicitur Lucæ 3. Anno
quinto decimo imperij Tyberij Cæsaris, egressum Ioan-
nem in desertum, vt prædicaret baptismum pœnitentia-
rum.

3 NAZARETHA. MATHAEVS cap. 3. v. 13. *Iesus à Na-
Tunc venit Iesus à Galilæa in Iordanem, ad Ioannē, vt ba-
ptizaretur ab eo. MARCVS* cap. 1. v. 9. Et factum est
in diebus illis, venit Iesus à Nazareth Galilææ, & baptiza-
tus est à Ioanne in Iordane. **LVCAS** cap. 3. 21. Factū est
autem cum baptizaretur omnis populus, & Iesu baptiza-
to, & orante, apertum est cælum.

4 SEXTA. ORIGENES homil. 1. in Ezechie-
lem. Eo mense, qui apud Romanos Ianuarius nuncupatur,
baptismum Domini factum esse, cognoscimus, qui est mē-
sis quartus ab anno nouo, iuxta supputationē Hebræorū.
EVSEBIVS Pamphili Epistol. ad Marinum, ex cōmū-
ni, & antiqua traditione, sexta Ianuarij factū testatur. **AM-
BROSIVS** serm. 18. de sancta Epiphania. Hoc totum
hodierno die gestum esse manifestum est, quod ita verum
esse ipsa possumus colligere ratione. Ratio enim exigit, vt
post diem natalis Dominici, licet interpositis annis, eodē
autem tempore hæc festiuitas sequeretur. Ibi, cum secun-
dum hominē nascitur, mater eum Maria sinu circūfouet,
hic cum secundum mysterium gignitur, pater eum Deus
voce complectitur, ait enim, hic est filius meus, in quo be-
ne complacui. Igitur Dominus Iesus hodie venit ad bap-
tismum, & corpus suū sanctum voluit aqua dilui. Et serm.
21. de die sancto Epiphaniæ. Nonnulli in hac sancta die ab
Ioanne baptizatum Christum in Iordane testantur, atque
in lauacri eius gratia interfuisse. loquendo Deum patrem,
sane tum quoque Spiritum descendisse. Et sermo. 22. Ad
omnes vos fratres prædicationem meam in die sancta Epi-
phaniæ

phantiæ peruenisse credo, in qua descripsimus, tunc, non nullis asserentibus aquam in vinum fuisse conuersam, ple-
Hiernym. risque autem testantibus illa die in Iordane Dominum baptizatum: **HIERONYMVS** super caput 1. Ezechielis. Illud quoque intelligendum est, quod in trice-
 simo ætatis suæ anno dominus ad baptismum venerit, in quarto mense, qui apud nos vocatur Ianuarius, & est in
 anni primus exordio: quintam autem diem mensis adiun-
 git, vt significet baptismum, in quo aperti sunt Christo cæ-
 li: & epiphaniarum dies hucusque venerabilis est, non vt qui-
 dam putant natalis in carne, tunc enim absconditus est,
Isaac. & non apparuit. **ABBAS ISAAC** apud Cassianum collat. 10. cap. 2. Intra Aegypti regionem mos iste antiqua
 traditione seruatur, vt peracto Epiphaniarum die, quem
 prouinciæ illius sacerdotes, vel dominici baptismi, vel se-
 cundum carnem natiuitatis esse definiunt, & idcirco vtrius-
 que sacramenti solennitatem non bifarie, vt in occiduis
 prouinciis, sed sub vna diei huius festiuitate celebrant.
Augustin. **AVGVSTINVS** ferm. 37. de tempore. Quamquã
 nonnulli hodie dominum à Magis æstimant adoratum, alij
 aquam in vina mutasse, quidam vero baptizatum illum à
 Ioanne confirmant, in omnibus tamen filius Dei creditur,
 in omnibus est vera festiuitas. Et sermone 29. In hac die
 siue quod stella ortus sui nūcium præbuit, siue quod aquam
 in vinum conuertit, siue quod in Iordanis vndis aquas ad
 reparationem humani generis suo baptismum consecrauit,
 in quolibet horum salutis nostræ mysteria continentur.
Sedulius. **SEDVLIVS** in hymno de vita Christi.

Ibant Magi, quam viderant.
 Stellam sequentes præuiam,
 Lumen requirunt lumine,
 Deum fatentur munere:
 Lauacra puri gurgitis.
 Cælestis agnus attigit,
 Peccata, quæ non detulit,
 Nos ablucendo, sustulit:

Nouum

Nouum genus potentiæ,
 Aquæ rubescunt Hydriæ,
 Vinumque iussa fundere,
 Mutauit vnda originem.

PETRVS Chrysologus sermone 57. Christus diuerso *Petr. Chry.*
 tempore, vno eodemque die, Magorum munere, aquæ
 mutatione, atque patris voce, Deus trino testimonio nos-
 citur, fitque de trina ostensione Christi Epiphaniæ vna,
 & sacrata solennitas. Et ferm. 160. Tribus modis hodie
 Christi deitas est probata, Magorum munere, patris testi-
 monio, aquæ mutatione in vinum, quia tribus stare omne
 verbum scripturæ firmavit auctoritas. **MAXIMVS** *Maximus.*
 sermone 10. de Epiphania. In hac celebritate, sicut relatu pa-
 ternæ traditionis instruimur, multiplici nobis est festiui-
 tate lætandum; ferunt enim hodie Christum dominum,
 vel stella duce à gentibus adoratum, vel inuitatum ad nup-
 tias aquas in vina vertisse, vel suscepto à Ioanne baptismum
 consecrasse fluentia Iordanis. Et quam recte tria hæc my-
 steria vno acta die prædicantur, qui ineffabile Trinitatis
 arcanum vno Dei sub nomine confitemur. **S. LEO** *S. Leo.*
 Papa epistola quarta. Si quis autem Epiphaniæ festiuitatē,
 quæ in suo ordine, debito honore veneranda est, ob hoc
 existimat priuilegium habere baptismatis, quia hoc quidam
 putant, quod in ea die Dominus ad baptismum Sancti
 Ioannis accesserit, sciat illius baptismi aliam gratiam, aliã
 fuisse rationem. **ISIDORVS** Hispalensis Episcopus *Isidorus.*
 libro primo de officiis Ecclesiasticis, capite de Epi-
 phania. Epiphaniarum diem festa solennitate viri Apo-
 stolici signauerunt, quia in eo per stellam est saluator ostē-
 sus, siquidem eo die idem Iesus etiam Iordanis lauacro
 tingitur, diuisoque cælo Spiritus sancti descendens te-
 stimonio Dei filius esse declaratur; eius dici nomen ex eo
 quod apparuit gentibus Epiphania nuncupatur. Tribus
 ergo ex causis hæc dies hoc vocabulum sumpsit, siue quia
 tunc in baptismum suo Christus populis ostensus fuerit, siue
 quod eo die syderis ortu Magis est proditus, siue quia prima

Z 2 signa

signa per aquam vinum factam multis est manifestatus. *Bernardus.* BERNARDVS sermone .1. de Epiphania. Nec sola hæc apparitio, sed altera quædam (sicut à patribus nostris accepimus) hodie celebratur, quæ, & si longo post tempore, facta creditur hoc ipso die. Et sermone 2. Tres apparitiones Domini legimus, vno quidem die, sed non vno tempore factas, & quidem mirabilis secunda, mirabilis tertia, sed prima apparitio mirabilius admiranda: mirabilis aquarum mutatio, mirabilis Ioannis, & columbæ pariter, & paternæ vocis attestatio, sed illud mirabile magis, quod agnitus est à Magis. *Auctor.* Epiphanius solus hæref. 51. putat Christum mense Nouembri, die eius octauo baptizatum, sic enim ait, in trigesimo consulatu à natiuitate sua, circa decimum mensem venit ad Ioannem, & baptizatus est in Iordane fluuio, trigesimo anno natiuitatis in carne, hoc est secundum Aegyptios Athyr mensis duodecima, ante sextum Iduum Nouembrium. Aegyptij etiam, vt refert Chrysostom. homil. in Luc. 2. de Natiuitate. Hieronym. Ezech. 1. Casianus collat. 10. cap. 2. die ipso quo natus est Christus dicunt, & baptizatum. Sed confutant eos Chrysostom. & Hieronym. communi Ecclesiæ traditione, & consensu: quæ vbiq; sexta Ianuarij baptismum celebrat Christi. Quod & num. 7. probabimus ratione efficaci.

5 DOMINICA. SEXTA SYNODVS actione 18. c. 8. vt supra c. 7. num. 13. AVGVSTINVS ser. 154. de tempore. Venerabilis est hæc dies, qui Dominicus dies, & dies primus, atq; perfectus est, & dies clarus, in quo visa est prima lux, in quo transgressi sunt filij Israel mare rubrum siccis pedibus, & in quo pluit manna filiis Israel in deserto, & quo Dominus baptizatus est in Iordane, quo vinum de aqua in Cana Galileæ factum est, quo benedixit Dominus quinque panes, quibus satiauit quinque millia hominũ; in quo resurrexit Dominus à morte, quo intrauit Dominus in domos clausas, vbi erant discipuli congregati propter metum Iudæorum: in quo Spiritus sanctus descendit in Apostolos, & in quo speramus Dominum nostrum Iesum Christum ad iudicium venturum.

ET

6 ET QUARTO. IOSEPHVS lib. 18. de antiquit. cap. 4. Huic Augusto succedit in principatu Tyberius Nero, qui fuit Romanis tertius Imperator, sub quo quintus Iudæorum rector Valerius Gratus efficitur Annij Rufi successor. Et infra. Et Gratus quidem talia gerens Romam reuertitur, postquam vndecim annos in Iudæa compleuerat, huic successor Pontius Pilatus effectus est. Et cap. 7. Tunc Pilatus, postquam in Iudæa decimum compleuit annum, pergit Romam Vitelij iussione compulsus: sed antequam Romam veniret Tyberius ex humanis rebus abscessit. EVSEBIVS lib. 1. histor. cap. 9. Idem scriptor in decimo octauo antiquitatis libro, anno Tyberij duodecimo Pontium Pilatum Iudææ Regnum obtinuisse, atque eundem decem annos continuos ad Tyberij fere occasum ibidem commoratum, enarrat. Et cap. 10. Eodem tempore, vt scribit Euangelista, cum iam Tyberius Cæsar decimum quintum Imperij sui annum, & Pótius Pilatus quartum suæ præfecturæ ageret, seruator, & Dominus noster Iesus Christus, quando iam trigesimum ætatis suæ annum agere incipiebat, ad Ioannem, vt lauacro baptismatis tingeretur se contulit. *Auctor.* Eusebius in Chronico primũ Pilati annum consignat 13. Tyberij, vnde Nicephor. lib. 1. c. 18. Tertium Pilato Iudææ præside, inquit, Ioannem ad prædicandum afflatum. Verũ cum constet ex Iosepho decem annos præfuisse Iudææ usque ad vltimum Tyberij, hoc est 22. necessario colligitur, anno Tyberij duodecimo incepisse, atque ita quarto eius anno Christum baptizatum à Ioanne.

7 AC QUINTO. IOSEPHVS lib. 18. antiquitate cap. 4. Huic Augusto succedit in principatu Tyberius Nero, sub quo quintus Iudæorum rector Valerius Gratus efficitur, Annij Rufi successor. Is Ananum remouens sacerdotio, Ismaelum filium Iabi Pontificem designauit: sed & hunc nõ multo post abiiciens, Eleazarũ Ananæ Pontificis filium sacerdotio surrogauit; post annum vero etiam hunc arcet officio, & Simoni cuidam, Camiti lilio ministerium Pontificatus attribuit: sed non amplius & ipse

Z 3 ipse

ipse quam vnus anni spacio eodem perfunctus officio, Iosephum, cui Caiphaz nomen fuit, habuit ordine successorum: & Gratus quidem talia gerens, Romam reuertitur, postquam vndecim annos in Iudæa compleuerat: huius successor Pontius Pilatus effectus est. Et cap. 7. Tunc Pilatus, postquam in Iudæa decimum compleuit annum, pergit Romam Vitellij iussione compulsus, sed antequam Romam Pilatus veniret Tyberius ex humanis abscessit.

Vitellius Et cap. 8. Vitellius autem veniens in Iudæam ascendit Ierosolymam: & erat forte tunc festiuitas à maioribus instituta, quæ Pascha vocatur. Et infra. Vitellius tunc secundum morem antiquum stolam illam pontificum potestati contribuit, neque permisit, vt quando viuus opus esset à Gazophilace peteretur. Hoc itaque beneficium Iudæis indulgens, Pontificem Iosephum cognomento Caiphaz sacerdotali remouit officio, cui Ionatham filium Annæ in pontificale ministerium subrogauit.

Auctor. *AVCTOR.* Ex his Iosephi dictis constat quarto, aut quinto anno Tyberij à Valerio Grato constitutum Caiphaz pontificem, & perdurasse vsque ad finem Tyberij, vsque ad 37. aut 38. Christi annum, per 16. aut 17. annos. Anna autem focer Caiphaz, vt constat Ioan. 18. 9. dicitur princeps sacerdotum, non quod esset summus Pontifex, hic enim erat Caiphaz, vt dicitur Ioan. 11. 49. & cap. 18. 13.

Principes sacerdotum sed vel quia tunc qui exacti fuerant Pontificatu, dignitate Pontificia, & nomine gaudebant, licet non officio, & potestate; atque ita Principes Sacerdotum, & Pontifices dicebantur. Vnde Ioan. 11. 47. dicitur, collegerunt Pontifices, & Pharisei concilium. Et Lucæ 29. 16. Quomodo eum tradiderunt summi Sacerdotes, & Principes nostri. Ioan. 18. 35. Gens tua, & pontifices tui tradiderunt te mihi. Hinc & Iosephus lib. 4. de bello Iudaico cap. 5. namque ait, auctor erat Ananus xuo maximus Pontificum, itemque sapientissimus. Et infra. Cum dixisset rusticum quemdam Phantum Samuelis filium ad Pontificatum euectum, subdit, Pontifices etiam probatissimi, Gamela quidem filius Iesu, Anani autem Ananus, populū frequenter

Iosephus.

in

in cætibz exprobrando, contra Zelotas excitauerunt. Vel certe, quia multi principes dicebantur, qui non fuerant pontifices, principes sacerdotum vocabantur, qui erant de collegio Sinedrin 72. seniorum, cuiusmodi concilium collegerunt Pontifices, & pharisei. Et a Quum. 4. 5. dicitur, factum est autem in crastinum, vt congregarentur principes eorum, & seniores, & scribæ in Ierusalē, & Anas princeps sacerdotum, & Caiphaz, & Ioannes, & Alexander, & quotquot erant de genere sacerdotali.

8 CVM TRIGESIMUM. LVCAS cap. 3. 21. *Christus 30*
Factum est cum baptizaretur omnis populus, & Iesu baptizato, & orante apertum est cælum, & descendit Spiritus sanctus corporali specie, sicut colūba in ipsum, & vox de cælo facta est: tu es filius meus dilectus, in te complacuit mihi: & ipse Iesus erat incipiens quasi annorum triginta, vt putabatur filius Ioseph. *Lucas.*

IRENAEVS lib. 2. aduersus hæreses cap. 39. Ad baptismum enim venit nondum qui triginta annos suppleuerat, sed qui inciperet esse tamquam triginta annorum: ita enim, qui eius annos significauit. Lucas, posuit: Iesus autem erat quasi incipiens triginta annorum, cum veniret ad baptismum. *Eusebius.*
EUSEBIVS lib. 1. histor. Eccles. cap. 10. eodem tempore, & cetera vt supra num. 5. *Gregorius.*
GREGORIVS Nazian. oratione 39. in sancta lumina, Iesus purgatur, & tu purgationem aspernaris? à Ioanne, & tu aduersus præconē tuum insurgis? Trigesimalium annum agens, & tu antelanguinem senes doces? Et oratione 40. in sanctū baptismum. At dices, Christus 30. anno baptizatur; lucere enim, atq; in hominū oculis flores cœpit 30. demum anno, nō autē ante id ætatis tempus.

EPIPHANIVS hæresi 51. Erat autem Iesus incipiens esse annorum ferme triginta, filius existens, velut putabatur, Ioseph: erat enim reuera annorum 29. & mensium decem quando ad baptismum venit, triginta quidem annorum, sed non plenus. Quapropter dicit, incipiens esse annorum ferme triginta. Et infra. In trigesimo vero consulatu circa decimum mensem, venit ad Ioannem, & baptizatus est in Iordane fluuio, trigesimo anno natiuitatis

Z 4

in

Hieronym. in carne. HIERONYMVS in cap. 1. Ezechielis. Secundum anagogem vero præfiguratur Dominus, atque saluator, qui triginta annos natus venit ad baptismum, quæ in homine perfecta ætas est. Vnde & in Numerorum volumine iuxta Hebræos, non, vt in septuaginta continetur, à vicesimo quinto ætatis anno, sed à trigesimo incipiunt sacerdotes in tabernaculo ministrare. Et infra. Illud quoque intelligendum est, quod in tricesimo ætatis suæ anno Dominus ad baptismum venerit, & cetera vt supra Numer. 4.

Augusti. AVGVSTINVS lib. 3. de mirabilibus sacræ scripturæ cap. 5. Hic igitur puer scientia præibat ætatem, donec tricesimum annum agens ad Iordanem venit, & à Ioanne, & ipse baptismum suscepit. RVPERTVS lib. 2. in Ioannem ad finem. Toto anno illo, cuius initio baptizatus est, qui ætatis eius tricesimus annus extitit, absque miraculis taciturnus deguit: initio namque tricesimi anni sui, videlicet eiusdem anni die tertio decimo, baptizatus est: dicit enim Lucas, ipse autem Iesus erat incipiens, quasi annorum triginta, quod idem est ac si dixisset, quando baptizatus est Iesus annus tricesimus ætatis eius volui tunc cœperat. *AVCTOR.* Cū supra docuerimus numero quarto baptismum Christum die sexta Ianuarij, necessario consequitur, vt dicamus fuisse diem illam sextam Ianuarij anni tricesimi Christi, si tricesimo anno baptizatus est, vt probauimus, vel anni tricesimi primi, vt vult Beda lib. de ratione temporum, cap. 45. quem loquendi modum indicauit Ignatius Epistol. 5. ad Trallianos, Chrysostom. homil. 10. in Mathæum, Euthymius Math. 3. & Bernard. serm. 1. Epiphaniæ, qui exactis annis 30. baptizatum dicunt Christum: qui tamē facile explicari possunt, iuxta illud modum loquendi Bernardus. di Luc. 2. Postquā consumati sunt dies octo, id est, postquā accessit octauus dies. Origenes autē hom. 1. in Ezechiel. Iustinus dialog. cū Triphone, Ambros. Luc. 3. & Theophylactus, nihil noui præter Lucæ verba explicant, quæ habet & erat Iesus incipiens, quasi annorum triginta; quia reuera incipiebat esse quasi annorum triginta, quia incipiebat tricesimum annum per dies tredecim. Et confirmatur, quia Christus

Christus baptizatus est, vt omnium constat sententia, anno. 15. imperii Tiberii Cæsaris, iuxta caput Lucæ. 3. & cū Tyberius inchoauerit imperium die. 19. mensis Augusti, quo Octavianus decessit, plenis. 56. annis, à primo consulatu inito; & Christus finierit suum annum. 15. Decembri mox secuto, sequitur eadem enumerandi ratione seruata, Tyberium confecisse suum annum. 14. die. 19. Augusti, & Christum suum. 29. die. 25. Decembris mox secuti, quo erant consules Silanus, & Nerua, anno. V. C. 781. & ab eo die. 19. Augusti mensis cœpisse Tyberium suum. 15. & Christum à die. 25. Decembris post illum Augustum secuti, inchoasse suum annum. 30. ex quo exactis septem tantum diebus Calendis Ianuarii statim secuti, creati sunt consules duo Gemini. C. Rubellius Geminus, & Caius Fufius Geminus. Iam ex his sic prænotatis hoc modo conficitur ratio. Vel Christus baptizatus est illo tempore medio inter diem. 19. mensis Augusti, quo cœpit Tyberium suum. 15. annum, & 25. Decembris, quo cœpit Christus suum. 30. nempe mense Nouembri, & sic Christus fuisset baptizatus. 29. annorum, deficiente vno fere mense ad complendum. 30. annum: quod nemo dixit, nec dici potest, quia nemo non concedit post inchoatum. 30. annum, iuxta diuum Lucam, Christum baptizatum. Vel baptizatus est completo anno. 30. & incepto. 31. vt dixit Beda, & ceteri relati, & hac ratione non fuisset Christus baptizatus anno. 15. Tyberii, qui completus est. 19. die Augusti ante Decembrem, quo Christus ingressus est. 31. annum, sed anno Tyberii. 16. contra dictum Lucæ ab omnibus, & ab ipso Beda, sic intellectum. Vel denique baptizatus est in anno trigesimo, cum compleisset viginti nouem annos, & menses decem, sexto iduum Nouembris, vt dixit Epiphanius, & nec hoc verum est, quia certo sequitur, hac ratione non fuisse Christum baptizatum anno. 15. imperii Tyberii Cæsaris, sed. 16. liquidem mense Augusto præcedente dictum Nouembrem, vt sæpe diximus, compleuit annum. 15. & inceptit. 16. Vnde colligitur sibi ipsi contradicere Epiphanium, qui enume-

rans triginta consulatus à consulatu Augusti. 13. cum Syl-
uano, vsq; ad consulatū Syluani, & Nerue, sub hoc dicit tri-
gesimū annū egisse Christū, cū natus fuerit sub illo, quod
quidē falsum est, quia si Christus natus est sub primo illo
cōsulatu, ergo ad hanc illius sex diebus antequā finiretur;
nam sequens cōsulatus calendis Ianuariis incipiebat. In
fine ergo. 30. cōsulatus Syluani & Nerue, vt supra diximus,
cōpit Christus suū annū. 30. & statim post sex dies, crea-
ti sunt cōsules duo Germini, sub quibus necessario dicere
debet baptizatū Christū, si Nouēbris mēse baptizatus est,
vt quidē sub his consulibus baptizatum constituūt Chri-
stum Tertullianus lib. aduersus Iudeos c. 8. & lib. 1. ad-
uersus Marcionem c. 15. Lactantius lib. 4. cap. 10. Se-
uerus Sulpitius lib. 2. sacræ historię, dū hos cōsules asig-
nant anno. 15. Tyberii, quāuis errent hoc anno Christum
passum asserentes: cū ergo alii dicendi modi non cōpro-
bentur veri, sequitur hūc esse certū, quo dicimus Chri-
stum. 15. anno Tyberii, sexta die Ianuarii, quō incōperat
30. annum per. 13. dies, Consul. duobus Geminis, Christū
fuisse baptizatū. Beda autem ex eo videtur deceptus,
quod Augusto tribuerit non quinquaginta sex annos im-
perii, sed quinquaginta septem, vnde decimum quintum
Tyberii constituit sub sequentibus consulibus, sub qui-
bus Christus annum agebat trigessimū primum.

Christus ad 9. pascha ascendebat. AD PASCHA. *AUCTOR.* Cum Christus bap-
tizatus sit die sexta Ianuarii, & statim ductus sit ab spiritu
in desertū, ibiq; 40. dies ieiunauerit, ergo mansit in de-
serto ieiunās vsq; ad. 15. Calendarū Martii, hoc est vsque
ad diē. 15. Februarii: sequēti vero Martie Pascha celebra-
batur, ad quod venisse Christū ex consuetudine quis du-
bitet; imo cum, vt mox ex Epiphania dicam, statim post
baptismū redierit Nazarethā ad matrē, existimari, & non
sine ratione, potest, Christū cū matrē ascendisse Ierosoly-
mā ad pascha celebrādū, imo sepe ibi fuisse, quia Ioannis
c. 1. dicitur, mediū autē vestrū stetit, quem vos nescitis.

Christus ieiunauit vsq; 15 diem Februarij. Epiphania. MATREM. EPIPHANIVS heresi. 57. Vt
ostendat post. 40. dies tentationis, & post reditum ab ipsa
tentatione,

tentatione, & profectioem ad Nazareth, & Galilæam,
rursus ad Iordanem ipsum venisse. Et infra. Hinc qua-
draginta dies tentationis, & duæ hebdomades, aut paulo
amplius in Nazareth à diebus tentationis. Et infra. Post-
quam venisset ipse à tentatione, & transisset per mare, &
Iordanem, & profectioem ad propria instituisset, digres-
sus eò, vbi enutritus erat, ad matrē in Nazareth. *Auctor.*

AUCTOR. Satis est verisimile, si Christus toto illo an-
no à baptisino ad nuptias, nihil publice egit, sepe rediisse
ad matrē, vt illam visitaret, & consolaretur.

II CVM IOANNE. SOPHRONIVS *Christus cū Ioanne in spelunca cōversatur.* Patriarcha Ierosolymitanus in prato spirituali cap. pri-
mo. Erat senex quidam habitans in monasterio Abbatis
Eustorgii, Ioannes nomine, quem sanctus Elias Episco-
pus Ierosolymitanorum voluit ducem monasterii con-
stituere; ille vero non acquiescebat, dicens, in montem
Sina, orationis causa, pergere volo. Archiepiscopus autē
cogebat eum, vt prius Abbas fieret, & postea pergeret,
quo vellent. Cum vero senex non acquiesceret, dimisit eū
spondentem se, postquam reuersus esset suscepturum re-
giminis curā, & ita salutato Archiepiscopo iter arripuit,
vt ad Sina montem proficisceretur, assumpto secū & dis-
cipulo suo: transuadatoque Iordane fluuio, cum vix vno
lapide processissent, cōpit senior rigore detineri, ac post
paululum inuasit eum febris: cum vero in tantum excre-
sceret ardor febris, vt ambulare non posset, inuenerunt
speluncam paruulam, in quam ingressi sunt, vt requiesce-
rent; cum vero febris ita inualuisset, vt se vix mouere
posset, in ipsa spelunca tres dies commorati sunt. Tum
senex in somniis aspexit quemdam adstantem sibi, & di-
centem, dic senex quo ire vis? respondit, in montem Si-
na. Dicit ei, ne quāso recedas hinc: cum vero id seni
persuadere non posset, abscessit; febris vero seni acrius
infesta erat. Rursus nocte sequenti idem seni adstitit eo-
dem habitu, & ait, quid senior affligi vis, audi me, & nus-
quam hinc proficiscaris, ait illi senex, tu quis nam es?

respondit is qui apparuerat, ego sum Ioannes Baptista, *Baptista ap-
paret seni, & ideo*

& ideo tibi iubeo, vt nusquam recedas, nam spelunca ista breuis maior est monte Sina, quippe in hanc sæpius Dominus noster Iesus, cum me uisitaret, ingressus est. Pollicere mihi, quod hic habitabis, & ego mox tibi sanitatem restituo, quod senex audiens, libenter spondit se in eadem spelunca permansurum, & continuo sanus effectus, perseuerauit ibidem toto vitæ suæ tempore: speluncam vero illam fecit Ecclesiam, congregauit fratres. Appellatur locus ille Sapsas. Fuit in eodem loco Sapsas commorans in speleo senex alius tantæ virtutis, vt leones secum in eadem spelunca susciperet, atq; cibum in sinu suo ipsis præberet. *AUCTOR.* Cum Ioannis primo dicat ipse Baptista, & ego nesciebam eum, sed qui misit me baptizare in aqua, ille mihi dixit, super quem uideris spiritum descendentem, & manentem super eum, hic est qui baptizat in Spiritu sancto. Et iterum, & ego nesciebam eum, sed vt manifestetur in Israel, propterea ego ueni in aqua baptizans. Quibus uerbis significat ante signa data in baptismo Christi, se ignorasse, saltem de facie, & desente, Christum; ergo Ioannes, cum dicit, sæpius se uisitatum in spelunca illa, loquitur sane de tempore post baptismum, quo iam illum agnoscebat, nec enim si uisitabatur, poterat non illum agnouisse. Et quidem ex Ioannis primo colligitur aperte Christum post baptismum, & 40. dierum ieiunium, ad Ioannem rediisse vt uersu. 29. altera die uidit Ioannes Iesum ueniẽtem ad se, & ait: Ecce agnus Dei, Ecce qui tollit peccata mundi. Et V. 35. altera die iterum stabat Ioannes, & ex discipulis eius duo, & respiciens Iesum ambulante, dicit: Ecce agnus Dei. Ergo sæpe alias uenisse credendum est.

Auctor.

12 SVA DOCTRINA. *AUCTOR.* Christum eo tempore doctoris munere functum fuisse, constat Ioan. 1. ubi refertur, duos discipulos Ioannis secutos Christum uocasse Rabi, quod est magister: & cum eo mansisse die illo, deinde Simonem Petrum, & Natanaelem, & Philippum, ceterosque discipulos, quorum fit mentio cap. 2. illi adhaesisse vt magistro.

TER-

13 TERTIA DIE. IOANNES cap. 2. 43. In *Tertius dies* crastinum uoluit exire in Galilæam, & inuenit Philippum, *nuptiarum* cap. 2. & die tertia nuptiæ factæ sunt in Cana Galileæ. *Cana quæ:* ORIGENES tom. 9. in Ioannem. Prima ergo die *Ioannes.* testimonia fiunt, altera Iesus ad Iordanem uenit, tertia *Origenes.* autem Ioannes (cum staret cum duobus discipulis, intuituque esset Iesum ambulante, ac dixisset: Ecce agnus Dei) præsentibus admonet, ut sequantur filium Dei; iam in quarta die cum exire uellet in Galilæam, ille qui exiit ad querendum quod perierat, inuenit Philippum, & dicit ei, sequere me: die uero tertia, post quartam, quæ sexta est in earum numero, quas à principio recensuimus, nuptiæ fiunt in Cana Galileæ. *Auctor.* *AUCTOR.* Hæc Origenis expositio inter multas, quæ adhiberi solent, uidetur magis rationi consona. Crastinus enim ille dies, quo uoluit exire in Galilæam, fuit primus dies, quo uocauit Philippum. Secundus quo postquam accessit Canam Philippus uocauit Natanaelem, qui erat à Cana, ut ait Ioannes c. 21. 2. & notat Hieronymus lib. de locis Hebraicis, Tertius, quo nuptiæ factæ sunt; nec enim longe ab erat Cana à Iordane.

14 SEXTA IANUARII. AMBROSIVS *sexta Ianno* ferm. 19. Epiphaniæ. Hodie procuramus gaudia. Ergo *ri nuptia* quia tunc primum apparuit Saluator mundo, ipse dies eodem *Cana cele-* uocabulo Epiphania nuncupata est. *brata.* Quomodo autem apparuerit, requiramus. Dicitur hoc primum fecisse *Ambros.* miraculum, ut aquam mutaret in uinum. Et ferm. 21. plerique in hac sancta Epiphaniæ die hætenus à Domino mirabilia facta esse commemorant, ut rogatus ad nuptias aquæ substantiam in uini speciem commutaret, ac liquorem fontium in meliorem usum sui benedictione transferret. Et ferm. 22. ad omnes uos fratres prædicationem meam in die sancta Epiphaniæ peruenisse credo, in qua descripsimus tunc, nonnullis asserentibus aquam in uinum fuisse conuersam. EPIPHANIVS hæresi. 51. In ipsa die *Epiph.* natiuitatis suæ secundum carnem, (quam quintam, aut sextam Ianuarii putat) primum signum fecisse comperitur, mutatæ aquæ in uinum, cum expleuisset triginta annos.

nos. Et infra. Attamen vnde quaq; , vndecima Tybi mēsis prædicta Domini in carne natiuitas facta est, & circa ipsam vndecimam post annos triginta factum est primum signum in Cana Galilææ, quando aqua facta est vinum. A V G V S T I N V S sermo. 29. & 37. vt supra numero 4. E V C H E R I V S Lugdunensis sermone de Epiphania. Hodie per documenta certissima Deus in homine declaratus, aquas ad salutem humani generis suo baptisate consecrauit, siue hæc eadem illius mirandi dies sit, qua primū in Cana Galilææ in nuptiali conuiuio aquas in vinum cōuertit. P E T R V S Chrysologus serm. 54. & 160. M A X I M V S ser. 1. de Epiphania. I S I D O R V S lib. 1. de officiis, cap. de Epiphania, vt supra num. 4. R V P E R T V S lib. 3. de diuinis officiis cap. 24. Sāctus dies Epiphaniæ, cum tribus ex causis sit celebris, ea namq; die à Chaldæis Dominus est adoratus; itemq; annorū triginta iam esse incipiens, à Ioanne baptizatus est; atq; redeūte anno ex aqua vinum fecit ad nuptias. Et infra. De tertia iam dictæ festiuitatis causa, scilicet de eo, quod Dominus vinum fecit ex aqua, quæri solet, qualiter eodem die, quo Dominus baptizatus est, factum esse cōueniat? Dominus namq; qua die baptizatus est, neq; discipulos elegit, neq; miracula fecit, sed statim ductus est in desertū à spiritu suo, vt tentaretur à diabulo, vbi & quadraginta dierū celebravit ieiuniū, atq; inde reuersus, tum demum discipulos elegit, quos & doctrinis instrueret, & miraculis confirmaret: numquid annū suæ ætatis trigessimum, cuius in initio baptizatus est, totum sine discipulis exegit; & ita redeunte anno, eadem die, illud admirabile signum primū coram discipulis fecit? ita sane credendum est, quomodo tria hæc, quæ superius dicta sunt vna die celebrata esse secundū sanctæ Ecclesiæ auctoritatē negare non possumus. Et li. 2. in Ioannem ad finem; Quo tēpore anni, vel die, factum sit signū istud, auctoritate sanctæ Ecclesiæ dubitare prohibemur, quæ ipsa die, qua ipse Dñs adoratus est à Magis, & qua à Ioanne baptizari voluit, huius quoq; signi gloriā celebrare consuevit. Quod si eodē die,

August.
Eucher.

Chrysolog.
Maxim.
Isidorus.
Rupertus.
Tria in E-
piphania
mysteria.

Annum 30.
Christus si-
ne discipu-
lis exegit.

die, reuertente anno factum est; imo quia prædictæ auctoritati sanctæ Ecclesiæ indubitanter concedendum est, cogimur fateri, quia toto anno illo absque miraculis taciturnus deguit. Et infra. Igitur sicut à maioribus diligenter obseruatum, nobisque traditum, tricesimo primo ætatis suæ anno iam inchoato fecit gloriosum hoc signorum initium, dignum sequacibus suis. In hoc quoq; prouidens exemplum, ne quis immature virtutes suas in publicum proferat, in periculo perniciosæ vanitatis. Vbi vero toto illo anno fuerit, vel quid egerit, incertum est; nam si exacto quadraginta dierum ieiunio, statim à deserto rediit, & inter homines ambulauit, quomodo Ioannes, qui illum cælitus agnouerat, iamque ostenderat venientem ad se, dicens, Ecce agnus Dei: quomodo quæso lucerna lucens, quæ ad hoc accensa fuerat, vt omnibus illum ostenderet, toto illo anno se continuit, nec suis salutem indicauit discipulis? claret enim quod eis anno illo non indicauerit, qui nunc primum, id est, tertia die ante prædictas nuptias, illo iterum dicente, Ecce agnus Dei, gratulantur se inuenisse illum, & dicunt, inuenimus Messiam. Potest itaque recte intelligi, quod & post ieiunium quadraginta dierum, aliquantulum in deserto perstitit, Mathæo dicente, reliquit eum tentator, & ecce accesserunt angeli, & ministrabant ei. Marcus quoq; videtur expressius indicare moram temporis, dicendo; eratq; cum bestiis, & angeli ministrabāt ei. B E R N A R D V S ser. 1. & 2. de Epiphania vt supra numero. 4. A V C T O R. Quamuis ex his patribus complures non audeant affirmare vinum conuersum ea ipsa die Epiphaniæ, Ianuarii sexta, verum satis illi assentiunt, dum communem esse in Ecclesia opinionem fatentur: imo sanctæ Ecclesiæ auctoritate firmatum non posse negari dicit Rupertus. Et quidem cum sub vna, eademque dubitandi ratione dicant, tribus modis eo die Christum apparuisse, per stellam, per baptismum, & in nuptiis, si vnum, aut alterum vt certum creditur, cur non credatur & tertium? aut si hoc incertum est, & duo alia incerta esse necesse est;

Virtutes im-
matura non
publicandæ.

Post ieiuniū
Christus mā-
si in deser-
to.

Bernar.
Auctor.

Triplex mi-
raculum eo-
dem die pa-
tratum.

est: ergo sicut credimus vnum, credamus & aliud. Christus igitur, si baptizatus est sexta die Ianuarii, vt diximus, post baptismum ieiunauit 40. dies; & sequenti die superauit tentationes, die. 16. Februarii. Coniicit autem non immerito Rupertus dies aliquot in deserto perstitisse, post deuictam tentationem; deinde aliquod tempus permansit Ierosolymis, vt verum habeat dictum Ioannis, cap. 1. Ioan. ad Sacerdotes, & Leuitas missos Ierosolymis, medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis; & apud Ioannem mansit aliquod etiam tempus, in quo ab eo redita sunt illa de Christo testimonia, quæ refert Ioan. cap. primo, & vt minimum sex dies ibi fuit, quos enumerauit Origenes supra numero. 12. in quorum sexto celebratæ sunt nuptiæ. Post celebratas nuptias descendit Capharnaum cum matre Ioan. 2. & ibi manserunt nõ multis diebus, quia prope erat pascha Iudæorum, & ascendit Iesus Ierosolymam via miliarium. 110. hoc est. 27. leucarum cum dimidia, quam viam confecisse peditem credendum est, quinque, aut sex diebus. Ergo si nuptiæ celebratæ essent eo ipso anno, quo baptizatus est Christus, debuere celebrari medio tempore inter baptismum sexta Ianuarii factum, & pascha celebratum luna, aut die. 14. Martii, ergo post 40. dies ieiunij vsq; ad. 16. diem Februarii, & aliquot alios dies, quibus perseuerauit in deserto cum bestiis, egitque Ierosolymis apud Sacerdotes, & Leuitas, vsque ad. 24. aut. 26. Februarii, & sex, vt minimum, quos egit apud Ioannem, vsque ad. 4. Martii. Iam hoc die celebratæ sunt nuptiæ. Inde postera die, vt hoc demus, profectus est Capharnaum, vbi mansit non multis diebus, nempe à quinto Martii vsque ad. 9. aut. 10. & demus tres tantum dies ad conficiendum iter Ierosolymam ad Pascha. Certe satis stricte enumeramus tempus, & tamen non est credendum non plures dies quam sex mansisse in Capharnaum, nec plures quam tres confecisse viam Ierosolymitanam, ac non mansisse vno, aut altero die in Cana post nuptias; nec plures dies Ierosolymis, & apud Ioannem conuersatum, ac non mansisse in deserto aliquod tempus post

Origen.

Capharnaum
ab Ierosolymis
distat
Leucas 27.

post superatum sathanam. Itaque si iuxta Epiphanium à *Epiphani.*
baptismo ad nuptias. 60. dies transisse dixerimus vsq; ad
6. diem Martii, nolimusq; adeò esse rigidi in horum die-
rum consequenti supputatione, & rem nimis premere,
nuptiæ non potuerunt celebrari eo anno, inter baptis-
mum, & pascha illius anni. 30. Christi, sed in sexta die se-
quentis. 32. Vt sic posset esse per aliquod spaciũ & in
Cana, & in Capharnaum, & paulatim proficisci Ierosoly-
mam, & hæc omnia sauius, commodiusque confice-
re, non concitate, aut celeriter. Propter hanc enim sup-
putationem aptius faciendam Epiphanius opinatus est
Christum baptizatum mense Nouembri, vt sexta die Ia-
nuarii sequentis anni assereret nuptias celebratas; & dies
sequentes vsq; ad pascha commodius numeraret. Cui sen-
tentia tanquam aptiori, magis deberemus assentire, si nõ
sequeremur aliam, nempe anno sequenti nuptias celebra-
tas. Cõstat igitur iam anno Christi. 31. per dies tredecim *Conclusio.*
inito celebratas nuptias in Cana Galilææ, & primum sig-
num ab eo editum.

15 FRATRES IESV. IOANNES cap. 2. 12. *Ioannes.*
Post hæc descendit Capharnaum ipse, & mater eius; & fra-
tres eius, & discipuli eius. *AUCTOR.* Ex hoc loco satis
constat fratres Domini venisse cum virgine ad nuptias; *Auctor.*
qui autem dicti sint fratres Domini, & qua ratione, dixi-
mus cap. 1. numero vndecimo. *Fratres Do-*
mina quæ

16 OB NECESSITVDINEM. *AUCTOR.* *Maria in-*
Quæ fuerit hæc necessitudo virginis cum sponso, quæri-
tur ab interpretibus Ioannis? quis ve fuerit in his nuptiis
sponsus? *Quidam* Ioannem Euangelistam sponsum exi-
stimant, auctoritate moti Abdæ Babylonicæ lib. 5. histo-
riæ Apostolicæ in vita Ioannis, vbi sic eum inducit oran-
te. Tu Domine; qui seruulum tuum mundum à con-
iunctione fœminea præstitisti, te Dñe rogo, qui festinati
mihi ad nuptias in iuuetute demonstrasti te, atq; dixisti,
mihi, necessarius es Ioannes: tu mihi Dñe in mari digna-
tus es dicere, Ioannes nisi meus esses, permitterem tibi vt
vxorem duceres. Et Augustini præfatione in Ioannem, *August.*

Aa dicentis,

Beda.

Ioannes nū
quam con-
traxit.

Ignatius.

Epiphan.

Hieronym.

Augustin.

Nicephor.

Simon Ca-

naneus fuit

sponsus.

Sponsus quis

ille fuerit

incertum.

dicentis. Ite siquidem est Ioānes, quem Dominus de fluctuaga nuptiarum tempestate vocauit, & cui matrem virginem in virgini commendauit. Et Bedæ similiter præfatione in Ioannē asserentis, hic est Ioannes Euangelista, vnus ex discipulis Dei, qui virgo à Deo electus est, quem de nuptiis volentem nubere vocauit Deus. Cum contra alii obiciant B. Ignat. Epistola ad Philadel. Epiphan. hæresi 58. & Hierony. lib. 1. contra Iouinianum, asserentes Ioannem numquam nuptias contraxisse, & Augustinum tractatu ultimo in Ioannem dicentem, plus amatum, quod neque vxorem duxerit, & ab ineunte pueritia castissimus vixerit. Qui hoc voluit dicere cum dixit (de fluctuaga nuptiarum tempestate) quia non nuptias contraxerat. Potest etiam obici quod postea in euangelio, Lucæ. 4. vocatus dicitur Ioannes; & creditu est non facile vocatū fuisse in nuptiis, idq; ipsum Ioannem non retulisse. Quare Nicephorus lib. 8. historiæ Ecclesiast. cap. 30. Sponsum dicit fuisse Simonem Cananeū, qui à Cana ira est dictus; & diuersus est à Simone filio Clopæ, qui vnus fuit ex dictis fratribus Domini, & successit Iacobo in Ecclesia Ierosolymitana: ille enim apostolus fuit, Zelotēs dictus, quare de re alias commodius. Quis vero fuerit sponsus incertū relinquo.

17 VBI CVM. IOANNES in historia Euangelica cap. 2. Et deficiente vino, dicit mater Iesu ad eum, vinum non habent, & dicit ei Iesus, quid mihi & tibi est mulier? nondum venit hora mea; dicit mater eius ministris, quodcumq; dixerit vobis, facite; dicit eis Iesus, implete hydrias aqua; & impleuerunt eas vsq; ad summum, & dicit eis Iesus, haurite nunc, & ferte Architriclino. Et cetera quæ referuntur à Ioanne.

Deipara

DEIPARA SECUTA

filiū ab ea baptizatur. Et in urbe Capharnaum commoratur.

Cap. XV.

CELEBRATIS nuptiis, ex filio cognoscens mater adesse tempus, quo in lucē prodire, ac doctrina celesti mundū imbuere deberet, eū sequi, illiq; perpetuo, pro viribus, cōstituit adhærere; vel vt debitū filio dilectissimo præstaret obsequiū, vel ne diuino eius priuaretur alloquio. Igitur secuta Christū è Canā urbē nobilissimam Capharnaum, Galilææq; metropolim proficiscitur: vbi non multis diebus, nā prope erat pascha Iudæorū, commorata, ad festū cū filio Ierosolymā ascēdit. Paschate de more celebrato, cum Christus ad Iordanem secederet, vt ibi suū baptismū ordiretur, cōcedente locū Ioāne, qui in Enō iuxta salim baptizabat, eò se mater cōtulit, atq; 3 à filio, sicut 4 & Petrus, qui eo munere erga alios apostolos functus est, baptizatur. 5 Per nouē mēses ibi cōmorati, cum audirent Ioānem in vincula coniectum, vt simul etiam Pharisaorum inuidiæ cederēt, Capharnaum

A a 2

6 suam

6 suam ciuitatem, Decembri mense redierat in qua integrum illum annum, cum nouem sequentis mensibus, magna ex parte confederat: inde Christo vniuersam Galilæam peragrante, & verbo, & opere mirabiliter illustrat. 7 Sequenti Martio, vt illis moris erat, ad pascha celebrandū Ierosolymā ascēdit; sed confestim ad Galilæam, in suam ciuitatem Capharnaū, sunt reuersi. Summa, vt par erat, de Iesu opinione concepta, cuius gradeuntem illum domum aliquando copiosa turba secuta esset, vt nec reficiendo corpori, nec pani sumendo daretur locus, oblatū dæmoniācū, cæcū, mutūq; in omniū conspectu sanitati restituit. Quod opus, per sese quidē admirandū, Pharisæi, qui magna Christi opinione moti omnem Syriā peruagante, ad eum venerant Ierosolymis, dæmoniū triuebāt: cognati vero Christi, in fuorem verum existimantes, sic vt exierint ad tenendū eum, ex infania profectum opus esse iudicabant. Sed inter tam perueria iudicia, non defuit fidelis mulier, quæ è media turba intendens vocem, in has Marię laudes, vi admirationis compulsa prorupit, beatus, inquit, venter, qui te portauit, & vbera que suxisti. Sed Christus, beati, ait, qui audiunt verbum Dei, &

culto-

custodiunt illud. 9 Aberat tunc forte domo sollicita pro filio mater illum quærens, cumq; regrederetur, videns turbam, quæ audiebat Christum, ad fores vsq; circumfidentem, nec aditum sibi patere vllum; & Pharisæorum calumnias, & assiduum laborem filii, materno animaduertens affectu, vt paululum posset recreari, tempusque superesset aliquod, quo posset refici, ei petit denunciari pro foribus adesse matrem cum cognatis aliis, qui cum vellent conuenire. At Christus plaris patris, quam matris negocia faciens, suam matrem, sororem, & fratres, illos respondit esse, qui sui patris complerent voluntatem. Ac sic quidē eo die, sermone producto, misa turba est, & mater ad domiciliū admissa.

Testimonia.

IVM SEQVI. EPIPHANIVS *Mater filii*
hæresi. 78. cōtra Antidicomarianitas. Erat *secuta est*
Maria affectatrix Iesu, cum ipso semper *semper.*
existens. AVGVSTINVS sermone *Ep. 1. n.*
de Assumptione Mariæ. Absque dubio omni opere *August.*
ministratrix extitit, quæ hunc in utero gessit, & omnem infantiam eius matris affectu ita prosecuta est, vt vsque ad crucem, in qua filium iam virum perfectum vidit pendentem, ab eius indubitanter ministerio non recesserit, consecuta non solū gressibus pedum tamquā pro amore filii, verumetiam imitatione morū tamquā pro reuerētia Dei. *Maria ministra Christi*
Maria ergo ministra Christi, spiritualium operum qualitatibus, sicut deuotissima extitit, ita absq; dubio religio-

nis fide, & veræ credulitatis charitate secutrix fuit. Et infra. Ecce igitur Maria fide, & opere Christi administratrix, & deuota vsq; ad eius mortem secutrix, nõ plus gressu, quã imitationis affectu. ILL E F O N S V S serm. 5. in Assumptione B. Mariæ. Duodecim elegit, quos Apostolos vocauit, quorũ semper cõuentui, nobili contubernio semper adhærebat sanctissima virgo, cũ illis semper habitabat, seseq; dominicis cõspectibus frequenter presentari gaudebat. SIMEON Metaphrastes in oratione de vita, & dormitione Mariæ. Quoniã autẽ non alio spectat argumentũ propositũ, quã solũ ad ostẽdenda virginis magnalia, erit hoc quoq; ex his, quæ illius sunt bona, & præclara, si ostenderimus eã fuisse perpetuo versatã cũ filio, & ei semper assedisse, & nec in tẽpore quidem rerũ aduersarũ, nec in passione fuisse ab eo separatã. EUTHYMIUS in c. 27 Math. in ea verba, inter quas erat Maria Magdalena. Quærendũ est quomodo ipsius nõ minerũt Euangelistæ? quia de ea notũ erat, quod adfuerit, & quæ matrũ sunt demonstrauerit, ideoq; neq; planctũ eius scripserũt; abunde enim satisfecerũt pronunciantes, quod filiũ docentẽ sequebatur. BERNARDVS sermo. signũ magnũ, post mediũ. Toties Maria filiũ audiuit, non modo turbis loquentẽ in parabolis, sed & discipulis seorsum regni Dei mysteria reuelantẽ; vidit miracula facientem; vidit deinde in cruce pendentẽ; vidit expirantẽ; vidit resurgentẽ. GVARRICVS Bernardi discipulus sermone. 4. de Assumptione. Sed & cũ euangelizãs circũiret Iesus ciuitates, & castella, Maria comes indiuidua vestigiis eius adhærebat, pẽdebatq; ex ore docentis, adeo vt nec procella persecutionis, nec horrore supplicij à cõsestatu filij, & magistrj potuerit absterreri. NICEPHORVS li. 1. c. 33. Itaq; quẽadmodũ recti, integriq; homines, per quos mũdus vniuersus euãgelica sãgena captus est, sic & mulieres plurimæ credẽtes, & necessaria ei ministrãtes, à Christo sunt admixtæ, in quibus omnibus celeberrima est Maria Magdalis orta, quæquidẽ antea septẽ spiritibus afflata, atq; detenta, eisq; ab Iesu liberata, de cetero conuersandum,

Hieronimus.

Maria in contubernio Apostolorũ erat.

Simeon.

Euthym.

Bernard.

Guarricus.

Maria comes indiuidua Christi. Nicephor.

uersandũ, viuendumque sibi cum curatore suo putauerat; qua propter cũ genitrice Dei, & Salome, & alia Maria, atque cũ aliis, familiarẽ consuetudinẽ habens, obsequi, & administrare Christo, & discipulis eius, non intermiserat. AUCTOR. Hoc vnum est, ex quo pendet maxima pars historię Mariæ virginis, dũ filius eius prædicauit, per tres videlicet annos integros, trigessimũ primũ, trigessimũ secundum, trigessimũ tertium, & tres præterea menses, ex trigesimo quarto, vsque ad diẽ. 14. Martij, quo pascha illud extremum celebratum fuit, in quo Christus est crucifixus: nam si semel concesserimus matrem assiduã fuisse filij sectatricem, ea omnia, quæ in hoc capite narramus, recte cõtexta videbuntur. Esse autem id concedendum, præterquã quod sigillatim suo loco probabitur, & auctoritas prædictorum patrum id suadet, & ratio ex historia Euangelica collecta id etiam satis confirmat. Nam ex quo Maria discessit Nazareth, & venit ad nuptias, non rediit Nazaretham, siquidem cum filio abiit Capharnaum, vbi mansit non multis diebus, quia prope erat pascha Iudæorum; ad quod celebrandum descendit Iesus Ierosolymã; descendisse autem & Mariã quis dubitet? cum hæc illi consuetudo fuisset: & cum filio sine dubio, quocum mansit in Iudæa, donec rediit Capharnaũ ciuitatẽ suam, quod in ea domum haberet: vnde secundo eius anno, qui erat. 32. Christi, post aliud pascha, cum in Capharnaum esset in domo, mater eius cum fratribus aderat quærens eum, & in ea vrbe cum Christo habitasse creditur, donec tandem cum illo ascendit Ierosolymam. Vbi in extremo paschate fuisse dubitari non potest; siquidem stetit iuxta crucẽ. Præterea si alicubi morata fuisset virgo, maxime Nazarethæ, at in ea habitasse, ex quo venit Cana, credi nõ potest, siquidem secessit inde cum Iesu in Capharnaũ, & quia semel tantum videtur Christus Nazaretham rediisse, postquã multum temporis habitauit in Capharnaũ, quando illi datus est liber Isaiã, & tandẽ præcipitare eum voluerũt è montis vertice, summo despectui eũ habentes Nazareni. Vnde quando ad finem anni. 31. rediit

Auctor.

Maria habitauit in Capharnaũ cum filio.

è Iudæa in Galilæam, cum satis prope Nazaretham transiret, noluit in eam ingredi, sed ea præterita venit Cana, & inde in ciuitatem suam Capharnaum. Quis autem credat sustinuisse filium non inuisere aliquando matrem, tam bene de ipso meritam, si ibi habitaret? Denique cum Nazareni dixerunt, tunc cum Iesus in patria sua docuit, paruipendentes eum, nonne hic est filius Fabri? nonne hic est faber, filius Mariæ, frater Iacobi, & Ioseph, & Iudæ, & Simonis? nonne mater eius dicitur Maria, & fratres eius Iacobus, & Ioseph, & Simon, & Iudas? & sorores eius nonne omnes apud nos sunt? profecto non quod præsens ibi habitaret Maria id dixerunt, siquidem nec Ioseph tunc in uiuis erat, & fratres Domini semper eum secutos scimus; ergo & matrem eum secutam similiter dicendum est. Tantum de sororibus dicunt apud se esse. Nec patetur vlla ratione Christus ut ludibrio, & contumeliis exposita mater dilectissima, vidua, ac pauper in ea maneret vrbe, in qua tam impii erant ciues, ut ex contemptu, matrem Mariam illi obiicerent, & voluerint eum præcipitè agere. Et hæc quidè sint in vniuersum dicta, quæ per singula in sequentibus confirmabuntur, & ex chronographia vitæ Christi, quam non multo post contexemus, fient manifestiora.

Maria pergit è Cana in Capharnaum cum filio. Ioannes. Auctor. Maria ascendit Ierosolymam cū filio.

2 SECVTA. IOANNES in historia Euangelica cap. 2. Post hæc (è Cana) descendit Capharnaum ipse, & mater eius, & fratres eius, & discipuli eius, & ibi manserunt non multis diebus, & prope erat pascha Iudæorum, & ascendit Iesus Ierosolymam. Cum autè esset Ierosolymis in pascha, in die festo multi crediderunt in eum. *AUTOR.* Quamuis non dicatur matrem ascendisse ad pascha, non propterea id est dubitandum, quia nec discipulos ascendisse cum Iesu dicitur, & tamen inferius ait Ioannes, discipulos audisse Christum de corpore suo dicentem, soluite templum hoc. Et c. 3. post colloquiū cū Nicodemo, secessisse Iesum cū discipulis suis in Iudææ partem illam, in qua baptizauit. Et quidem cum mater legis esset obseruatissima, pro sua insigni pietate, siquidem de ea dicit Lucas cap. 2. & ibant

& ibant parentes eius per omnes annos in Ierusalem in die solenni Paschæ, & ascendentibus illis Ierosolymam secundum consuetudinem diei festi. Quamuis Exod. 23. 15. & 34. 17. & Deut. 16. 1. hoc festum masculis tantum celebratum, dum tradatur dubitari tamen non potest quin singulis annis cum filium haberet nunc ducem, quem puerum olim ipsa ducebat, ascenderit Ierosolymam, cum nihil haberet quo impidiretur; hoc ergo fuit primum Pascha, quo Christus refertur ab Euangelistis, ascendisse Ierosolymam, cum incohasset annum 31. per menses qui à 25. Decembris, vsque ad Pascha residui sunt.

3 A FILIO. EUTHYMIUS in Ioan. cap. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto non potest introire in regnum Dei: scribunt quidam Apostolorum temporibus proximi, quod Christus Petrum, ac virginem Mariam matrem baptizauerit. Petrus vero reliquos omnes Apostolos. *AUTOR.* Vide quæ sequenti numero dicuntur.

4 ET PETRVS. D. EVODIVS Episcopus Antiochenus in Epistola Phòs apud Nicephorum lib. 2. cap. 3. Christus manibus ipse suis Petrum tantummodo baptizauit, Petrus porro Andream, & filios Zebedei: ij deinceps reliquos Apostolos: septuaginta autem illos Petrus, & Ioannes, Theologus dictus, baptizarunt. CLEMENS Alexandrinus in 5. hypotyposeon, apud Sophronium Ierosolymitanum Patriarcham in prato spirituali cap. 76. Christus dicitur Petrum solum baptizasse, Petrus Andream, Iacobum & Ioannem; illi autem reliquos. TERTULLIANVS lib. de baptismo cap. 12. Cum vero præscribitur nemini sine baptismo competere salutem, ex illa maxime pronuntiatione domini, qui ait, nisi natus ex aqua quis erit, non habebit vitam, suboriuntur scrupulosi, imo temerarij retractatus quorundam, quomodo ex ista præscriptione Apostolis salus competat, quos tinctos non inuenimus in domino, nisi Paulum. Et nunc illis ut potero respondebo, qui negant Apostolos tinctos. Nam si humanum Ioannis baptismum inierant, & domini

Aa 5 cum

Pasche festum in diebus viris, non feminis.

Pascha primum prædicationis Christi

Maria à filio baptizatur. Euthymius Auctor.

Christus Petrum, Petrus reliquos Apostolos baptizauit.

Evodius. Clem. Alex. Petrus Andream Iacobum, & Ioannem baptizauit. Tertullianus.

Apostolis Ioannis baptismo baptizati.

cum desiderabant, quatenus unum baptismum definierat ipse dominus, dicens Petro perfundi volenti, qui semel lauit, non habet necesse rursum. Quo utique non tincto non omnino dixisset. Et hæc est probatio exerta aduersus illos, qui admittunt Apostolis etiam Ioannis baptismum, ut destruant aquæ Sacramentum. **AUGUSTINVS** epistola 108. ad Seleucianum. Primum miratus sum quomodo dicat Nouatianus iste Petrum baptizatum non fuisse, cum paulo superius scripseris eum dixisse, quod Apostoli fuerunt baptizati; si dicimus aqua non fuisse baptizatos, metuendum est ne grauius in eis erremus, ne demus hominibus quætoritate contemnendi baptismum: quæ usque adeo non contemnendum ipsa Apostolica doctrina commendat. Sic postquam Dominus Christus in Ecclesia sua sacramentum noui testamenti, pro circumcisione carnis factum baptismum dedit, & apertissime dixit: Si quis non renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non intrabit in Regnum cælorum: iam non debemus quærere, quando quisque fuerit baptizatus, sed quoscumque legimus in corpore Christi, quod est Ecclesia, pertinere ad Regnum cælorum non nisi baptizatos intelligere debemus; nisi forte, quos angustia passionis inuenit. Sed numquid hoc possumus de Apostolis dicere, quæ usque adeo largum tempus habuerunt, quo baptizarentur, ut alios etiam baptizauerint? sed non omnia quæ facta sunt etiam scripta inueniuntur. Verum tamen facta esse ex ceteris documentis probatur. Scriptum est quando baptizatus sit Apostolus Paulus, & scriptum non est quando baptizati sunt alij Apostoli, verum tamen etiam ipsos baptizatos intelligere debemus. Tunc ergo quando ab Ierofolymis exiit cum discipulis suis in Iudæam terram, & illic morabatur cum eis, baptizabat non per se ipsum, sed per discipulos suos, quos intelligimus iam fuisse baptizatos, siue baptismum Ioannis, sicut nonnulli arbitrantur, siue, quod magis credibile est, baptismum Christi. Neque enim ministerio baptizandi defuit, ut haberet baptizatos seruos, per quos reliquos baptizaret, qui non defuit memorabilis illius humilitatis ministerio, quando

*Augustin.**quicumque de corpore Christi eius baptismus sit baptizati.**Apostoli baptizati baptismum Christi.*

quando eis lauit pedes, & petenti Petro, ut non tantum pedes, verum etiam manus, & caput ei lauaret: respondit, qui lotus est, non indiget nisi ut pedes lauet, sed es mundus totus: ubi intelligitur quod iam Petrus baptizatus fuerat.

EUTHYMIVS in cap. 3. Ioannis, ut supra numer. 3. *Enchiridion. Auctor.* Cum Christus Ioan. 3. Collocutus est Nicodemus in ipso festo Paschatis, viam struebat ad baptismum, quæ inchoaturus erat statim post Pascha, & ita dixit: Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non intrabit in Regnum cælorum. Ex quo sequitur, ut dixit recte Augustinus; omnes qui pertinebant ad Regnum cælorum, fuisse baptizatos baptismum Christi. Et ita Virginem Mariam, Ioannem Baptistam, & omnes Apostolos. Quomodo enim Ioannes cum viderit Christum ad se venientem ad baptismum, videns rursus ipsum baptizare in Spiritu sancto, non ad illum se contulisset? Vnde, & cap. 4. Ioannes dicit, Iesus plures discipulos faciebat, & baptizabat, quæ Ioannes, nam quos discipulos faciebat, baptismum intingebat sine dubio

Virginem, & Apostolos fuisse baptizatos.

PER NOVM. IOANNES cap. 3. 22. Post hæc venit Iesus, & discipuli eius in Iudæam terram, & illic morabatur cum eis, & baptizabat. Erat autem & Ioannes baptizans in AEnon: nondum enim missus fuerat Ioannes in carcerem **MATHAEVS** cap. 4. 12. Cum autem audisset Iesus, quod Ioannes traditus esset, secessit in Galilæam. **MARCVS** cap. 1. 14. Postquam traditus est Ioannes venit Iesus in Galilæam. **IOANNES** cap. 4. 1. Ut cognouit Iesus, quia audierunt Pharisei, quod Iesus plures discipulos facit, & baptizat, quam Ioannes, reliquit Iudæam, & abiit iterum in Galilæam. Oportebat autem eum transire per mediam Samariam. Venit ergo in ciuitatem Samariæ, quæ dicitur Sichar. Dicit eis Iesus. Nunc vos dicitis quod adhuc quatuor menses sunt, & mensis venit. Post duos autem dies exiit inde, & abiit in Galilæam, venit ergo iterum in Cana Galilææ, ubi fecit aquam vinum. **MATHAEVS** c. 4. Et venit, & habitauit in ciuitate Capharnaum maritima, in finibus Zabulon, & Neptalin. *Auctor.* Ex his colligitur Christum statim post Pascha secessisse ad

*Christus nouem menses baptizauit in Iordane.**Ioannes. Mathæus. Marcus. Ioannes.*

Christustrā ad baptismum, & baptizasse vsque ad carcerem Ioannis: *falso Pas-* quo audito, relicta Iudæa, rediit in Galileam per Samariā, *chate seces* quatuor mensibus ante messem. Contingebat autem tem- *si ad bap-* pus messis in Palestina inter Pascha, & Pentecostem. Nam *tizandum.* Leuitic. 23. 10. dicitur, cum ingressi fueritis terram, & mes- *Messis Pa-* fueritis segetem, feretis manipulum spicarum, primitias *lestine,* messis vestræ, ad sacerdotem, & eleuabit fasciculum corā Domino, altera die Sabbathi. Numerabitis ab altero die Sabbathi, in quo obtulistis manipulum primitiarum septem hebdomadas plenas, vsque ad alteram diem expletio- nis hebdomadæ septimæ, idest, quinquaginta dies, & sic offeretis sacrificium nouum Domino, panes primitiarum duos, de duabus decimis similæ fermentatæ, quos coque- tis in primitias Domini. Et Iosue 3. 15. dicitur. Iordanis autem ripas aluei sui, tempore messis impleuerat, quando transibat populus. Et cap. 4. 19. Populus autem ascendit de Iordane decimo die mensis primi. Et cap. 5. 10. Et fe- cerunt Phasæ quartadecima die mensis, in campestribus Iericho, & comederunt de frugibus terræ die altero, azy- mos panes, & polentam eiusdem anni; defecitque manna, postquam comederunt de frugibus terræ. Cum ergo tem- pus Paschatis idem esset tempus messis, & quartus mensis ante messem sit December, & hoc tempore redierit Chri- stus in Galileam, ergo à Paschate præterito, que cœpit ba- ptizare, mansit in Iudæa, nouem mensibus à Martio, vsque ad Decembrem, quo complebat trigessimum primum an- num, & inchoabat 32. & paulo ante in vincula coniectus est Ioānes, cum 31. annū compleisset die 24. Iunij, & quinq; præterea menses, vsq; ad Nouēbrē, quo est comprehensus. 6 SVAM CIVITATEM. MATHÆVS, cap. 4. & relicta ciuitate Nazareth venit, & habitauit in ciuitate Capharnaum maritima, in finibus Zabulon, & Neptali. cap. 9. 1. & ascendens in nauiculam transfretauit. & venit in ciuitatem suam. Et cap. 8. 5. Cum autem introi- set Capharnaum, accessit ad eum Centurio: & cap. 11. 23. Et tu Capharnaum, quæ vsquæ in cælum exaltata es, vsq; ad infernum descendes, quia si in Sodomis factæ fuissent

virtutes

virtutes, quæ factæ sunt in te, forte mansissent vsque in *Marcus.* hanc diem. MARCVS cap. 1. 21. & ingrediuntur Capharnaum, & statim Sabbatis ingressus in Synagogas docebat eos. ver. 33. omnis ciuitas congregata ad ianuam. cap. 21. iterum intrauit Capharnaū: qui cum domi esset interrogabat eos, quid in via tractabatis. LVCA S cap. *Lucas.* 4. 32. Quanta audiuius facta in Capharnaum, fac & hic in patria tua, & ver. 31. Et descendit in Capharnaum ciui- tatem Galileæ, ibi que docebat illos Sabbatis. cap. 7. 1. Cum autem impleisset in aures plebis omnia verba huius, in- trauit Capharnaum. cap. 10. 15. Et tu Capharnaum vsque ad cælū exaltata, vsque ad infernū demergeris. IOAN- *Ioannes.* NES cap. 2. 12. Post hæc descendit Capharnaum ipse, & mater eius, & fratres eius, & discipuli eius, & mansit ibi non multis diebus, & prope erat Pascha Iudæorum. cap. 6. 17. Et cum ascendisset nauim, venerunt trans ma- re in Capharnaum, & tenebræ iam factæ erant, & non ve- nerat ad eos Iesus, ver. 24. Cum ergo vidissent turbæ quia Iesus non esset ibi, neque discipuli eius, ascenderunt in na- uiculas, & venerunt Capharnaū: quærentes Iesum v. 59. Hæc dixit in Synagoga docēs in Capharnaū. MATHÆVS *Matheus.* cap. 17. 24. Et cum venissent Capharnaum, accesserunt qui didrachma accipiebant ad Petrum, & dixerunt ei, ma- gister vester non soluit didrachma? ait, etiā, & cum intras- set in domum præuenit eum Iesus. IOANNES Chry *Chryso-* sostomus homil. 30. in cap. 9. Mathæi. Propriam hic ciui- tatem eius Capharnaum appellauit: Bethlehem enim ip- sam tulit, Nazareth educauit, sed Capharnaum perpetuū ipsius erat habitaculum. THEOPHYLACTVS *Theophyl.* in 9. cap. Mathæi. Suam ciuitatem Capharnaum dicit, illic enim habitabat, Bethlehem enim peperit, Nazareth edu- cavit, Capharnaum præbuit domicilium. SIMEON *Simeon Me-* Metaphrastes, in oratione de vita, & dormitione Deiparæ. *Metaphraste.* Ex quibus illa Nazareth fuit sacræ Deiparæ habitaculum, & in ea multo tempore vidit Deum verbum ex se genitum, hæc autem (Capharnaum) eius filij charum, & consuetū diuersorium. AVCTOR. Hæc collegi ex Euangelistis, *Auctor.*

vt

vt fiat manifestum ex frequenti ingressu, & egressu à Capharnaum, illam fuisse Christi ciuitatem, ad quam conue-
niebant turbæ, vt quærerent Iesum; vnde tamquam à ciue-
exactum est didrachma. Vbi etiam dicitur habuisse do-
mum, in quam ingrediebatur, tamquã in suam: ut pater Ma-
thæ. 9. 28. & cap. 13. 3. & cap. 17. 24. & Marci 3. 20. & 7. 17.
& 9. 28. & egrediebatur Math. 13. 1. & in qua habitabãt
sui, idest cognati Christi, de quibus dicitur Marci 3. 20. &
venit ad domum, & conuenit iterum turba, ita vt non pos-
set, neque panem manducare, & cum audissent sui, exie-
runt tenere eum, dicebant enim, quoniam in furorem
versus est. Absque dubio, & mater eius ibi habitabat. In
hac ergo vrbe mansit Iesus ab hoc Decembri per sequen-
tem annum integrum, & inde, vsque ad festum Scænope-
giæ, mense Septembri celebrandum: non enim ascende-
bat in Iudæam, nisi tantum ad festa Ierosolymis celebra-
nda, vt ex dicendis hic partim patebit, & partim ex chrono-
graphia vitæ Christi.

*Christus mā-
si in Caphar-
na per annū
& nonem
menses.*

*Martio ad
Pascha de-
more ascēdit
Ioannes.
Irenæus.*

*Secundum
Pascha pre-
dicacionis
Christi.
Rupertus.*

*Tria Pascha
ta.*

7 SEQUENTI MARTIO. IOANNES
cap. 5. Post hæc erat dies festus Iudæorum, & ascendit Ie-
sus Ierosolymam. Est autem Ierosolymis probatica pisci-
na. D. IRENEVS lib. 2. aduersus hæreses cap. 39. Et
post hæc, iterum secunda vice ascendit in diem festum Pas-
chæ, in Ierusalem, quando Paralyticum, qui iuxta natato-
riã iacebat 38. annos, curauit. Et iterum secedens trans ma-
re Tyberiadis, de quinq; panibus satiauit omnem multitu-
dinem. R. VPER TVS Abbas lib. 5. in Ioanē in prin-
cipio. In quo illud maxime notadū, quod nullum Pascha-
le festum præterit. Sunt autem quas commemorat tres
triūm annorum solennitates, quarta excepta, in qua passus
est. De Pascha primi anni iam dictū est. Ecce hoc secūdo
anno, eodem festo ascendens Ierosolymam, veniens ad
probatam piscinã, factis præfigurati baptisimi sui poten-
tiã. Et infra. Hic Euangelista Paschale festum non aperte
exprimit, dum dicit indefinite, erat festus Iudæorum, &
ascendit Iesus Ierosolymã, sed ex superioribus festum Pas-
chale fuisse intelligitur. Nã non aliã ob causam superius,
vbi

vbi mulieri Samaritanæ est locutus, dixit discipulis suis:
nonne vos dicitis quia adhuc quatuor menses sunt, & mes-
sis venit? Cõstat vero, quia vbi nõ plus quã quatuor men-
ses ante messem intersunt, Paschalis festiuitas nõ plus quã
duobus mensibus lōge abest: quo vtiq; spacio tēporis alia
festiuitas nulla occurrit. *AUCTOR* Multi ex interpre-
tibus, hoc volunt fuisse Petecostes festū. Verū ex ratione
Rupertii, quã veram collegimus num. 5. constat, post men-
sem Decembrē, quo rediit Christus ex Iudæa Capharnaū,
nullū aliud festū occurrere solitū, quã paschatis, nã si aliud
prius occurrisset, meminisset quidem illius Ioannes.

*Ratio opti-
ma.
Auctoy.*

*Dies festus
Paschatis.
Christus mi-
ra operatur
domi sua.*

Mathæus.

Marcus.

Lucas.

Mathæus.

Marcus.

Lucas.

8 REDEVNTEM. MATHÆVS cap. 12. 22.
Tunc oblatus est ei dæmonium habens, cæcus, & mutus,
& curauit eum; & stupebant omnes turbæ. Pharisei autem
audientes dixerunt, hic non eiicit dæmones, nisi in Beel-
zebuth principe dæmoniorum. MARCVS cap. 3. 20.
Et venit ad domū, & conuenit iterū turba, ita vt nõ pos-
set, neq; panem manducare: & cū audissent sui exierunt
tenere eum, dicebant enim, quoniã in furorem versus est.
Et scribæ, qui ab Ierosolymis descenderant, dicebãt, quo-
niã Beelzebuth habet, & in principe dæmoniorum eiicit
dæmonia. LVCAS cap. 11. 14. Et erat Iesus eiiciens dæ-
monium, & admiratæ sunt turbæ: quidam autem ex eis di-
xerunt, in Beelzebuth principe dæmoniorū eiicit dæmo-
nia. Factum est autem cum hæc diceret, extollens vocem
quãdam mulier de turba dixit illi: Beatus venter, qui te
portauit, & vbera quæ suxisti.

9 ABERAT. MATHÆVS c. 12. 46. Adhuc eo
loquẽte ad turbas, ecce mater eius, & fratres stabant foris
quærẽtes loqui ei: dixit autē ei quidã: Ecce mater tua, &
fratres tui foris stãt quærẽtes te. MARCVS c. 3. 31. Et
veniūt mater eius, & fratres, & foris stãtes miserunt ad eū,
vocantes eum; & sedebat circa eū turba, & dicunt ei: ecce
mater tua, & fratres tui foris stant, & quærūt te. LVCAS
cap. 8. 19. Venerūt autē ad illū mater, & fratres eius, & nõ
poterant adire eū præ turba, & nunciatū est illi, mater tua,
& fratres tui stant foris volentes te videre. *AUCTOR*

Ex

Ex his, quæ refert Marcus, tantam copiam conuenisse domum, vt non posset manducare, & quod exierint sui, vt tenerent eum, quod in furorem versus videretur: quod Euthymius explanat, quod nempe sui cognati exierint, vt cohiberent turbam, vel vt tenerent eum, id est, adiuuarent, dicebant enim quod excessisset, siue dissolutus esset à vigore corporis præ nimio labore: videtur verosimilius matrem Iesu, miseratione ductam pro filio, quod valde laborantem vidcret, & calumniis expositum, nec manducasse quicquã impeditũ doctrina, & sanitate, domo cum aliquibus ex cognatis exisse vt filium quæreret, & domũ reduceret, vt reficeretur, & recrearetur; cumq; domum rediisset inuenisse adhuc labore defatigatum, & ieiunũ, & voluisse impedire illum, ne adeo lassus, viribus deficeret: & propterea misisse, qui diceret se foris stare, & velle loqui ei.

Euthym.

Mater quæ
rebat filium
vt recrearet
lassum.

MARIA

MARIA VIRGO SE-

quitur filium Ierosolymam euntem,
adstatque illi morienti.

Cap. XVI.

Sequenti anno, qui erat Christo trigelimus tertius, perlata fama est paulo i ante Pascha Ioannem ab Herode trucidatum: quæ res, & Christum compulit in desertum aliquantulum secedere, & eius matrem, Ioannis materrem, magno, vt par erat, affecit dolore. Ad Pascha nihilominus, iuxta consuetudinem, ascendentes, mox domum rediere: atque in Galilæa, more solito, permansere: donec 2 septimo demum mense, ad festum Scenopegia, Ierosolymam petiuere, multis 3 piis feminis sequentibus, quæ illis ministrabant facultatibus suis. In sancta vrbe vsque ad 4 Encœniorum festum, quod Decembri mense celebre erat, commorati, quod Pontifices, & Pharisæi in signe sanctitatis nomẽ ei invidentes, Christum statuisent cõprehendere, Ierosolymis discessere, & partim in Iordani proxima solitudine, partim Bethanix à

Eb

Lazari

Lazari sororibus hospitio suscepti, tres illos
 vsque ad extremum Pascha menses latuere.
 Sed Christus quinque ante Pascha diebus Ie-
 rosolymam solenni pompa ingressus, & in do-
 mo Ioannis cognomento Marci, cum disci-
 pulis suis Pascha celebrauit: id ipsum fa-
 ciente & matre cum aliis mulieribus Chri-
 sti sectatricibus. Absoluta cœna, cum filio
 imminentem mortem cognouisset mater,
 ille quidem in hortum secessit cum discipu-
 lis suis, principum, ac pontificum ministros
 expectaturus: Virgo autem domi se conti-
 nuit rei exitum, ipsa etiam præstolatura. Dū
 que comprehensum agnouit filium, atque
 ad hunc, illum ve iudicem circumduci, non
 patitur maternus animus eum 7 non comi-
 tari, sequi ve, cum piis aliis mulieribus, vs-
 que ad caluariae montem. Ibi 8 constanti
 corde, ac animo virili, quamuis gladij in-
 star, 9 vt ei prædixerat Simeon, dolor vehe-
 mentissimus cor eius transfixisset, nec ru-
 bore se matrem negans, nec timore fugiens,
 pendenti e cruce filio semper adstitit, eum
 attente 10 circumspiciens, quem fide certa
 innocentē agnosceret, & confiteretur Deū.
 Quam matris pietatem 11 vt remuneraret fi-
 lius, eum stantem prope inspexisset, & disci-
 pulum

pulum illum, quem diligebat, pro ea solici-
 tus, mulier, inquit, ecce filius tuus, quem mei
 loco habebis deinceps: mox ait discipulo: ec-
 ce mater tua, quam pro me tibi curæ esse iu-
 beo. Ex illa hora accepit eam sibi, eius vt ma-
 tris curam habiturus. At Christus cū in conf-
 pectu matris potum, quo sitim, qua preme-
 batur maxima, mitigaret, petiisset; & acetū
 felle mixtum fuisset illi ministratum, Spi-
 ritum Deo reddidit, ac mox ei latus perfos-
 sum est. Mater vero ad vesperum vsque ei
 dum e cruce remoueretur, & sepulturæ man-
 daretur, 12 semper adfuit. 13 Sed inde à vi-
 ris fidelibus, feminisque piissimis, vna cum
 discipulo ad urbem, 14 in Ioannis domum,
 cui Marcus cognomen erat, deducta est, vbi
 pro fide, qua prædita erat certissima, filium
 resurgentem expectauit.

Testimonia.

ANTE PASCHA. MATHAEVS Ioannes pro
 cap. 14. 3. Herodes tenuit Ioannem, & alli-
 geauit eum, & posuit in carcerem, mititque,
 & decollauit Ioannem in carcere, & ac-
 cedentes discipuli eius, tulerunt corpus, & sepelie-
 runt illud, & venientes nunciauerunt IESV; quod
 cum audisset IESVS secessit inde in nauicula in lo-
 cum desertum seorsum: & cum audissent turbæ secu-
 ræ sunt eum pedestres de ciuitatibus, & cum iussisset
 turbam discumbere super fœnum, acceptis quinque

Marcus.

panibus, & duobus piscibus, aspiciens in cælum benedixit, & fregit, & dedit discipulis panes, discipuli autem turbis. MARCVS cap. 6. 17. Ipse Herodes milit, ac tenuit Ioannem, & vinxit eum in carcerem, propter Herodiam, & decollauit eum in carcere. Quo audito discipuli eius venerunt, & tulerunt corpus eius, & posuerunt illud in monumento. Et ait Iesus discipulis suis, venite seorsum in desertum locum, & requiescite pusillum: & ait illis: date eis vos manducare, & acceptis quinque panibus, & duobus piscibus, intuens in cælum benedixit, & fregit panem, & dedit discipulis suis, ut ponerent ante eos: & duos pisces diuisit omnibus, & manducauerunt omnes, & saturati sunt. IOANNES cap. 6. 1. Post hæc abiit Iesus trans mare Galileæ, quod est Tyberiadis, & sequebatur eum multitudo magna, quia videbant signa, quæ faciebat super his, qui infirmabantur. Subiit ergo in montem Iesus, & ibi sedebat cum discipulis suis. (Erat autem proximum Pascha dies festus Iudæorum.) Dixit ad Philippum: unde ememus panes, ut manducent hi? Accepit ergo Iesus panes, & cum gratias egisset, distribuit discumbentibus, similiter, & ex piscibus quantum volebant. BEDA lib. secundo in cap. 6. Marci cap. 26. Notandum autem, quod hoc miraculum panum scripturus Euangelista Ioannes præmisit, quod proximum esset Pascha, dies festus Iudæorum. Mathæus vero, & Marcus hoc, interfecto Ioanne, continuo factum esse commemorant: unde colligitur Ioannem imminente eadem festiuitate Paschali fuisse decollatum, & anno post hunc sequente, cum

Beda.

Ioannes imminere Paschate tercio decollatus.

de nouo tempus Paschale rediret, mysterium dominicæ passionis esse completum; & propterea quod in lib. sacramentorum, natale eius, quarto calendarum Septembrium denotatum est, & in Martyrologio, quod Eusebij, & Hieronymi vocabulis insignitum est, legitur, quarto calendarum Septembris, in Edessa ciuitate Phœnicie prouinciæ, natale Ioannis Baptistæ, die, quo decollatus est, non specialiter ipsum diem decollationis eius, sed diem potius, quo caput eius in eadē Edessa ciuitate reperit, atq; in Ecclesia est

est conditum, designat. P E T R V S Damianus epistol. *Damianus.*
12. c. 15. Decollatio B. Ioannis Baptistæ mense Augusto celebratur, cum tamen tempore Dominicæ passionis trucidatus ab Herode fuisse minime dubitetur. *Auctor.*
Ex Euangelistarum verbis constat, ante Pascha iam proximum decollatum Ioannem, non 4. Calendas Septembris anni 31. Domini, ut existimauit Rupertus, licet eodie ob aliam causam celebretur ab Ecclesia, quia tunc inuentum est caput eius, sed prope Pascha anni 33. Christi, ut recte animaduertit Beda, notē tempore dominicæ Passionis, ut dixit Damianus, nā Ioannis nece audita secessit Christus trans mare Galileæ, & saturauit turbas quinque panibus, & duobus piscibus. Cum hoc autem sit tertium Pascha à Ioanne numeratum, constat iam Christum trigessimum tertium annum inchoasse à 25. Decembris die. Colligit autem fortasse Ioannis decollatio Februario mense, proximo ante Martium, quo Pascha erat celebrandum, in fine: vel in principio Martij: & ita sine dubio post hæc oportune ascendit Ierosolymam ad festum: quod ipsum fecit mater, sed mox rediere. Quod indicauit satis aperte Ioannes cap. 7. cum dixit. Post hæc autem ambulabat Iesus in Galileam, non enim volebat in Iudæa ambulare, quia quærebant eum Iudæi interficere. Indicat enim venisse Christum in Iudæam ad festum, sed noluisse in ea manere, quia Iudæi volebant eum interficere. *Ascendit Ierosolyma 7 mense ad festum septembris.*

2. SEPTIMO MENSE. IOANNES cap. 7.

2. Erat autem in proximo dies festus Iudæorum Scenopigia; dixerunt autem ad eum fratres eius, transi hinc, & uade in Iudæam, ut & discipuli tui videant opera tua, quæ facis: nemo quippe in occulto quid facit, & quærit ipse in palam esse. Si hæc facis manifesta te ipsum mundo; ut autem ascenderunt fratres eius, tunc & ipse ascendit ad diem festum non manifeste: iam autem die festo mediante, ascendit Iesus in templum. Leuitic. 23. 34. A quintodecimo die mensis huius septimi erunt feriæ tabernaculorum septem diebus domino. *Auctor.* Ab hoc festo usque ad festum Encaniorum, ex Ioanne constat mansisse

Christum Ierofolymis, nec ultra reuersum esse in Galilæam.

- Femina pia* 3 FEMINIS PIIS. MATHAEVS cap. 27. 55. *sequebatur* Erant autem ibi mulieres multæ à longe, quæ secutæ erant Christum, & Iesum à Galilæa, ministrantes ei: inter quas erat Maria *matrem.* Magdalenæ, & Maria Iacobi, & Ioseph mater, & mater filiorum Zebedæi. MARCVS cap. 15. 40. Erant autem, *Matheus.* & mulieres de longe aspicietes, inter quas erat Maria Magdalenæ, & Maria Iacobi minoris, & Ioseph mater, & Salome, quæ cū esset in Galilæa sequebantur eum, & ministrabant ei, & aliæ multæ, quæ simul cū eo ascenderant Ierofolymam.
- LUCAS.* LVCAS cap. 8. Et factum est deinceps, & ipse iter faciebat per ciuitates, & castella, prædicans, & Euangelizans regnum Dei, & duodecim cū illo, & mulieres aliquæ, quæ erant curatæ à spiritibus malignis, & infirmitatibus, Maria quæ vocatur Magdalenæ, de qua septem dæmonia eiecerat, & Iohanna vxor Chusæ procuratoris Herodis, & Susanna, & aliæ multæ, quæ ministrabant ei de facultatibus suis. Et
- Ioannes.* cap. 23. 49. Stabant autem omnes noti eius à longe, & mulieres, quæ secutæ eum erant à Galilæa, hæc videntes. IOANNES cap. 19. 25. Stabât autem iuxta crucem Iesu mater eius, & soror matris eius Maria Cleophæ, & Maria Magdalenæ.
- LUCAS.* LVCAS Actuum 1. 14. Hi omnes erant perseverantes vna nimitè in oratione cū mulieribus, & Maria matre Iesu, & fratribus eius. HIERONIMVS, Math. 27. Consuetudinis Iudaicæ fuit (nec ducebatur in culpam more gètis antiquo) vt mulieres de substantia sua victum, atq; vestitum præceptoribus ministrarent. Hoc, quia scandalum facere poterat in nationibus, Paulus abiectissè se memorat. Ministrabant autem domino de substantia sua, vt meteret earum carnalia, cuius illæ merebant spiritualia. Nō quod indigeret cibis dominus creaturarum, sed vt typum ostēderet magistrorum, quod victum, atq; vestitum ex discipulis deberet esse contenti. Sed videamus quales comites habuerit, Mariam Magdalenam, à qua septem dæmonia eiecerat, & Mariam Iacobi, & Ioseph matrem, materteram suam, sororem Mariæ matris Domini, & matrem filiorum Zebedei, quæ paulo ante regnum liberis

postu-

postulauerat, & alias, quas in ceteris Euangeliis legimus. *Auctor.* AVCTOR, Cum mulieres hæc secutæ sint Christum à Galilæa in Iudæam, & hic fuerit extremus Christi aduentus à Galilæa, sequitur hoc tempore has mulieres secutas Christum: Et cū illis annumeretur Maria mater Iesu, profecto illis comitata, & ipsa venerat nunc à Galilæa. Quæuis enim hoc Euangelistæ nō referant, est tamen asserendum, siquidē, & alij Euangelistæ solū meminere mulierum, quæ erant prope crucem, inter quas erat sine dubio mater Iesu, vt refert Ioannes, & tamen eam intellectam putabant sub aliis mulieribus.

4 ENCAENIORVM. IOANNES cap. 10. *Ioannes.* Facta sunt autem Encæniam in Ierofolymis, & hyems erat, & ambulabat Iesus in templo, in porticu Salomonis. Circumderunt ergo eum Iudæi. Quærebant ergo eum comprehendere, & exiuit de manibus eorum, & abiit iterum trans Iordanem in eum locum, vbi erat Ioannes baptizans primum, & mansit illic. Et c. 11. Erat autem quidam languens Lazarus à Bethania de castello Mariæ, & Marthæ sororum eius. Miserunt ergo sorores ad eum dicentes, domine: ecce quem amas infirmatur. Venit itaque Iesus, & inuenit eum quatuor dies iam in monumento habentem. Erat autem Bethania iuxta Ierofolymam quasi stadiis quindecim. 1. MACHAB. 4. 56. Et fecerunt dedicationem altaris diebus octo, & statuit Iudas, & fratres eius, & vniuersa Ecclesia Israel, vt agatur dies dedicationis altaris in temporibus suis ab anno in annum, per dies octo, à quinta, & vicesima die mensis Casleu. v. 52. Et ante matutinum surrexerunt quinta & vicesima die mensis noni, hic est mensis Casleu. AVCTOR, Mensis nonus aliquando incidebat in mensem Nouembrem, aliquando in Decembrem. Ex hoc ergo tempore, quo complebat Christus 33. annos, & incipiebat 34. adfuit Ierofolymis, & abiit trans Iordanem: Vnde discedens per dies aliquot moratus est in Bethania, donec populus illa solenni exceptus est, quinta ante Pascha die. Quod ne sit opus repetere à Ioan. 12. 1. constat, cū dicit, Iesus ergo ante sex dies Paschæ venit Bethaniam, vbi Lazarus fuerat mortuus. Et v. 12. In crastinum autem turba

Bb 4

multa

multa, quæ venerat ad diem festum, cum audissent, quia venit Iesus Ierosolymam, acceperunt ramos palmarum, & processerunt obviam ei.

Pascha celebrat in domo Ioannis cognomento Marci.

Alexand.

5 IN DOMO. ALEXANDER Monachus, in oratione de laudibus S. Barnabæ apud Metaphrastem. 11. Iunij. Quamprimum vero adiit domum Mariæ matris Ioannis, qui Marcus postea dictus est: Age, inquit, mulier veni, & vide, ecce Iesus propheta è Nazareth Galileæ in templo est, magnifica quædam edens miracula, qui multis videtur Messias esse, qui venturus erat. Cum hæc audisset admirabilis illa mulier, relictis omnibus his, quæ habebat in manibus, templum Dei adiit. Vbi cum Iesum templi dominum vidisset: ad eius pedes se abiecit, eumque sic precata est. Si gratiam inveni, ò Domine, in conspectu tuo, veni ad domum ancillæ tuæ, ut ingressione tua famulis tuis benedicas. Eius petitioni Christus Dominus assensus est: quem mulier illa valde læta in cœnaculum suum accepit. Ex illo igitur die quoties Dominus Ierosolymam venisset, illic vna cum discipulis suis diuersabatur, quibuscum & Pascha illic fecit, vbi & mysteriorum sacramenta eosdem discipulos suos docuit. Sermo enim quidam à patribus traditus ad nos peruenit, eum, qui lagenam aquæ portabat, quem Dominus ipse discipulis suis præcepit ut sequerentur, Marcum fuisse, beatæ illius Mariæ filium. In illo igitur ipso cœnaculo Dominus Pascha fecit: in illo apparuit Thomæ Apostolo, cum à mortuis surrexisset: illuc postquam Iesus in cælum assumptus est, discipuli cum reliquis patribus centum viginti, in quibus erant Barnabas, & Marcus, ex monte oliuarum, conuenerunt: illuc Spiritus sanctus in linguis igneis, ad discipulos descendit in die Pentecostes: illic collocata nunc est magna, & sanctissima Sion, omnium Ecclesiarum maxima. *AUCTOR.* Hanc huius viri narrationem, qua cœnaculum dicit fuisse in domo Mariæ matris Ioannis, cognomento Marci, & non Ioannis Euangelistæ, ut alij voluere, latius inferius cap. 20. numer. 6. & aliis testimoniis, & efficaci ratione proba-

Marcus homo lagenam aquæ portans

Mysteria in cœnaculo edita.

Auctor.

probabimus: ideo hic à longiori confirmatione superferdebimus.

6 MATRE. SIMEON Metaphrastes, in oratione de ortu, & dormitione Deiparæ. Erant enim mulieres quoque, quæ consequebantur à Galilæa, & ministrabant ei. Ea ratione videtur ne abfuisse quidem à tempore posteriorum, sed cum duodecim quidem minime accubuisse; fuisse tamen eius domus consequenter participes. Nā discipulos quidem cum mysteria, & humilitatis summæ traderet doctrinam, vna habuit accubantes; matrem autem iussit curam gerere mulierum, quæ ministrabant, tamquam per eam ipsas benigne accipiens, & adimplens officium humanitatis; & simul cum eis vescens, & sic pro ministerio eis referens gratiam. *AUCTOR.* Cum certum sit Mariam matrem Iesu fuisse tunc Ierosolymis, ut celebraret pascha, nulla ratio cogit existimare non exceptam hospitio in ea ipsa domo, in qua filius erat exceptus: præsertim, cum ex quo Maria mater Marci credidit Iesu, eo paschate anni. 32. Christi, quo sanauit probaticæ piscinæ infirmum, quoties Ierosolymam veniebat, in ea domo diuersabatur cum discipulis, ut ex Alexandro monacho diximus supra numero quinto.

Maria cum feminis celebrat pascha.

Metaph.

Auctor.

Maria pascha celebrata

Hospitium Christi, in Ierosolyma veniebat.

7 NON COMITARI. LUCAS 23. capite. 17. Sequebatur autem illum multa turba populi, & mulierum, quæ plangebant, & lamenabantur eum. V. 49. Stabant autem omnes noti eius à longe, & mulieres, quæ secutæ eum erant à Galilæa. MATHÆVS cap. 27. 56. Inter quas erat Maria Magdalene, & Maria Iacobi, & Ioseph mater, & mater filiorum Zebedæi. MARCVS capite. 15. 40. inter quas erat Maria Magdalene, & Maria Iacobi minoris, & Iose, & Salome. IOANNES cap. 19. 25. Stabant autem iuxta crucem Iesu, mater eius, & soror matris eius Maria Cleophe, & Maria Magdalene. SIMEON Metaphrastes in oratione de vita, & dormitione Deiparæ. Cum tempus iam adesset passionis, & ille se ipsum traderet, & staret in medio eorum, qui in eum cædem spirabant, & iam abduceretur ad Pilatum, & ante Caipham

Maria comitatur filium

tantem.

Lucas.

Mabaus.

Marcus.

Ioannes.

Simeon Me-

raphr.

sisteretur, & ad Herodem mitteretur examinandus; & tãdem in eum ferretur sententia, & cruce condemnaretur, mater sicut in aliis superabat mulierem, ita hic quoq; videtur plusquam mulier, quæ ab illo minime recedit, sed propius sequebatur, nihil timens quod esset formidabile: nõ quod tantũ maternis vinceretur visceribus, quã quod potius diuino induceretur iudicio, adeo vt alias quoque duas mulieres, duas inquã Marias, vt docet Euangelium, ad hoc adhortata sit, & vt secum versarentur, persuaserit, vt quæ essent forti, & generoso animo, & vellent adhærere huic sponso, qui non videtur; & tamen cum non cernatur, appropinquat. Sic autem vna quoq; ingressa est in atrium Annæ, & Caiphæ, cernens vnumquodque eorum, quæ gerebantur; & apud eum quidem manens dum iudicaretur. Vna autem proficiens dum abduceretur ad mortem, eorũque qui ibant egressus, & ingressus consideras, & omniũ ora attendens, vt sciret quæ nam in eum ferretur sententia. Nulli enim obscurum est eam hæc vidisse omnia, quandoquidem in cruce quoque vna aderat, quãdo ab ipso crucifixo filio fuit commendata discipulo. NICEPHORVS lib. 1. historię cap. 30. Sola ibi aderat mater, & quem diligebat discipulus, qui omnia quæ vel ante, vel post mortem eius gesta essent, oculis ipsi suis spectarunt. *AUCTOR.* Cum ex euangelistis constet Mariam adfuisse Christo in cruce pendenti cum Maria Clephæ, & Maria Magdalenæ, & has etiam cõstet fuisse ex his mulieribus, quæ sequebantur Iesum à Galilæa, quæque sequebantur eum crucem portantem, plangentes, & lamentantes eum, constare omnino debet profecto Mariam matrem Iesu vnam fuisse ex illis, quæ veniebant post Iesum; nec enim venisse dubitari potest, cum steterit iuxta crucem.

Maria constans adstat cruci.
Ioannes.
Ambros.

8 CONSTANTII. IOANNES cap. 19. 25. Stabant autem iuxta crucem Iesu mater eius, & soror matris eius. AMBROSIVS lib. de institutione virginis cap. 7. Stabat ante crucem mater, & fugientibus viris stabat intrepida. Videte vtrum pudorem mutare potuerit mater Iesu,

Iesu, quæ animum non mutauit. Spectabat piis oculis filii vulnera, per quem sciebat omnibus futuram redemptionem: stabat non degeneri mater spectaculo, quæ non metueret peremptorem; pendebat in cruce filius, mater se persecutoribus offerebat; non ignara fuit mysterii, quod genuisset resurrecturum. Et lib. 10. Epistola. 82. Maria, vt matrem Christi decebat, fugientibus Apostolis, ante crucem stabat, & piis spectabat oculis filii vulnera, quia expectabat non pignoris mortem, sed mundi salutem. Et oratione funebri de obitu Valentiniani Imperat. Stabat & sancta mater iuxta crucem filii, & spectabat virgo sui vnigeniti passionem. Stantem illam lego, stentem non lego. SIMEON Metaphrastes oratione de ortu, vita, & dormitatione Deiparæ. Dicunt hi, qui de his rebus tractarunt, eam ab initio vsque ad finem se fortiter, & constanter gessisse. Honeste quidem, & non indecore vtentẽ motu animi, factis tamen ostẽdentem se esse matrem, sed omnino matrẽ illius, qui amico mortuo, & ostendit amorem, & motum animi certis finibus continuit. ANSELMVS sermone super euangelium, stabant iuxta crucem. Stabat Maria in fide Iesu cõstantissima, & patientissima, nam discipulis fugientibus, cunctisq; viris recedentibus, in gloriam totius feminei sexus, inter tot pressuras filii sui, constanter ipsa sola stabat in fide Iesu firma, & pulchre stabat, vt decet pudicitiam virginalem, nõ se laniabat in tanta amaritudine, non maledicebat, non murmurabat, nec vindictam hostium à Deo petebat, sed stabat disciplinata, verecunda virgo, patientissima, lacrimis plena, doloribus immerfa. BERNARDVS super idem euangeliũ. Stabo & aspiciã oculis manus perforatas, & pedes videbo, quomodo pẽdeat in patibulo mudi Saluator, & quomodo transeat ex hoc mundo. Accedam propius, & amplectar brachiis, & depositum de cruce osculabor filium Deum, & Dominum meum. *AUCTOR.* Non ergo deliquim animi passa est virgo prudentissima, nec aliquid sua gessit indignum virtute, licet grauissime, vt matrem decet, doluerit; nullo enim modo, vt recte

Simeon Metaphr.

Maria dolens, sed non indecore.
Anselm.

Stabat Maria iuxta crucem virili animo.
Bernard.

Auctor.
Nullum passum deliquit Maria,
adno-

Bonaheu. a Innotauit Diuus Bonauentura lib. 1. senten. dist. 48. quaestione vltima, dabitandum est, quia virilis eius animus, & ratio constantissima vellet etiam tradere filium suum pro salute generis humani, vt mater per omnia conformis esset patri; & in hoc, miro modo debet laudari, & amari, quod placuit ei quod vnigenitus suus pro salute generis humani offerretur; & tantum etiam compassa est, vt si fieri potuisset, omnia tormenta, quae filius pertulit, ipsa libentius sustinuisset. Vere ergo fuit fortis, & pia dulcis pariter, & seuera, sibi parca, & nobis liberalissima. Haec ergo praecipue est amanda, & veneranda post Trinitatem summam, & eius prolem beatissimam, Dominum nostrum Iesum Christum. Haec seraphicus ille pater.

Cur praecipue amanda Maria.
Gladii insular dolor cruciabat matrem. Ephre:n.
Simeon.
Auctor.

9 VT PRAEDIXERAT. EPHREM in lamentatione Mariae. O Simeon admirande, en nunc gladius, quo mihi praedixisti cor meum traiciendum: ecce gladius; ecce vulnus fili, & Deus mi, tua mors meum cor subiit, viscera mea sunt disrupta, meum lumen obtenebratum est, & pectus meum grauis pertransiuit gladius. SIMEON Metaphrast. oratione de vita, & dormitione Deiparae. Postquam scelerati venerunt in locum caluariae, & fixa quidem fuit crux, in ea vero pendebat eius filius, quomodo erat animo affecta eum videns sic patientem? Quomodo non in eius potius carnes tela immittebantur, vt etiam hinc finem acciperet quod dixerat admirabilis Simeon, tuam quoque ipsius animam pertransiuit gladius? Ceteros vide supra c. 9. num. 5.

Gladii vltima acceptio.
AUTOR.

Cum gladius in scriptura, & proprie accipiatur, & metaphorice, & hoc multipliter, quaeritur de quo gladio locutus fuerit Simeon? Est enim gladius corporeus, de quo Math. 26. omnis qui acceperit gladium gladio peribit: est gladius spiritualis verbi Dei, de quo ad Ephes. 6. & ad Hebraeos. 4. Paulus, accipite gladium spiritus, quod est verbum Dei: est gladius maledictionis iuxta illud Psalmi. 56. & 58. Gladius in labiis eorum, & lingua eorum gladius acutus: est gladius scandali, & ambiguitatis, quo apostoli confossi fuerunt: est demum gladius doloris, tribulationis, & compas-

compassio nis, qui hominis quantumuis iusti penetrat animam. Et sic de Ioseph cecinit Dauid Psalmo. 105. ferrum pertransiuit animam eius. Et quidem de gladio alio quam vel corporeo, vel compassio nis non locutum Simeonem, quoniam cuius satis erit compertum, & id vbi supra discussimus, non est cur latius disputemus. Ildorus tamen libro de vita, & morte sanctorum cap. 68. hanc (Mariam inquit) corporalis necis passione adserunt ab hac vita migrasse, pro eo quod iustus Simeon complectens brachiis suis Christum, prophetauerit dicens, & tuam ipsius animam pertransibit gladius. Quod quidem incertum est, vtrum pro martyrii gladio dixerit, an pro verbo Dei valido & acuto praeter omni gladio ancipiti: specialiter tamen nulla docet historia Mariam gladii animaduersione peremptam. Hoc ipsum asserunt Ambrosius & Beda in caput. 2. Lucae, & Timotheus presbyter Ierosolymitanus oratione de Simeone, Simeonem de corporeo gladio non agere, cum nulla extet historia, quae Mariam ferro, gladio, aut violenta morte affectam, ex hac vita migrasse, confirmet. Quare relinquitur vt de gladio doloris, & compassio nis fuerit vaticinatus, qui tantus fuerit, vt virginem non tantum Martyrem, sed plusquam Martyrem effecerit: quod his verbis asseruit Sophronius sermone de Assumptione Beatae Mariae. Alii namque sancti & si passi sunt pro Christo in carne, tamen in anima, quia immortalis est, passi non potuerunt; Beata vero Deigenitrix, quia in ea parte passa est, quae impassibilis habetur, ideo, vt ita fatear, quia spiritualiter & caro eius passa est gladio passionis Christi, plusquam Martyr fuit: vnde constat quia plus omnibus dilexerit, propterea & plus doluit, in tantum vt animam eius totam pertransiret, & possideret vis doloris, ad testimonium eximiae dilectionis. Quae quia mente passa est plusquam Martyr fuit, nimirum quod dilectio eius amplius fortis, quam mors fuit, quia mortem Christi suam fecit. Id ipsum asserit Illesonius sermone secundo de Virginis Assumptione, quem vbi supra retulimus, & Bernardus sermone, signum magnum. Et Anselmus libro

Ildorus.
Maria gladio corporeo peremptam nonnulli putarunt.

Ambrosius.
Beda.
Timotheus.

De gladio doloris intelligitur.
Maria plusquam martyr.
Sophronius.

Illesonius.
Bernardus.
Anselmus.

libro

lib. de excellentia Beatæ Virginis cap. 5.

Ephrem.

10 CIRCUMSPICIENS. EPHREM in lamentatione Mariæ. Stans apud crucem purissima virgo, Salvatoreque in ligno suspensum suspiciens, plagas reputans, intuens & clauos, querellas, colaphos, ac flagellationem, cum grauibus suspiriis, cum fletu ingenti, exclamauit. AMBROSIVS Episto. 82. Maria prius spectat

Ambros.

oculis filii vulnera, quia expectabat non pignoris mortem, sed mundi. SIMEON Metaphrast. oratione de vita, & dormitatione Deiparæ. Quæ omnia eam transuerberabant profundius, quàm vlli clauis, & innumerabilibus quidem plagis fauciabatur. Hoc vero erat ei omnium molestissimum, quod ad illum quidem accedere, & eum alloqui sitiebat, repellebatur autem à multitudine canum eam circūdantium. Postquàm autem quæcumque volebant impleta fuerunt à Dei parricidis, & non expectabant amplius fore, ut ab eis euaderet, cum proximi quidem amici effugissent, aut potius à longe starent, ipse autem esset clavis confixus, custodia ab eis omnino negligebatur. Tunc verisimile est

Mariam accersisse ad osculandos pedes Iesu à cruce pendens.

Deiparæ sibi data facultate ad eum accessisse, & intemeros quidem eius pedes, & impressas eis plagas libenter esse deosculatam, & sanguine miscentem lacrymas, oculos, & genas attriuisse; cum maximo autem animi motu eum adspicientem dixisse: Quid hæc sunt o Dñe, & Deus? sed loquere aliquid modicum ad tuam matrem recreandam, non fero enim dolores quæ te peperit sine dolore, ubi te videbo postea? quod erit mihi solatiū? Quis mei curam geret, ac defendet?

Eulbym.

EVTHYMIVS in illud Math. 27. inter quas erat Maria Magdalene. Verisimile est autem tunc Dei matrem propinquius cruci adstitisse, quam ceteras mulieres, idque viscerum inflammatione Iudæorum vincente timorem, fortassis vero etiam circumisse, cum propter naturæ aculeos, in eodem loco manere non posset.

Maria circumdat crucem.

Iesus commendat matrem suam Iohanni.

11 VT REMVNERARET. IOANNES. 19. 26. Cum vidisset ergo Iesus matrem, & discipulum stantem, quem diligebat, dicit matri suæ, mulier, ecce filius tuus: deinde dicit discipulo, ecce mater tua; & ex illa hora accepit eam discipulus

pulus in sua. BEDA super caput. 19. Ioannis. Sed in quæ sua Ioannes matrem Domini accepit? Neque enim non ex eis erat, qui dixerunt ei, ecce nos dimittimus omnia, & secuti sumus te; ideo ibi quoque audierat, quicumque ista dimiserit propter me accipiet in hoc seculo centies tantum. Habebat ergo ille discipulus centupliciter plura quàm dimiserat, in quæ susciperet eius matrem, qui illa donauerat. Sed in ea societate Beatus Ioannes perceperat centuplum ubi nemo dicebat aliquid suum, sed erant illis omnia communia, sicut in Actibus Apostolorum scriptum est; sic enim Apostoli erant quasi nihil habentes, & omnia possidentes; & distribuebatur unicuique prout cuique opus erat: vnde intelligendum est, sic distributum fuisse huic discipulo quod opus erat, ut illic etiam Beatæ Mariæ tamquam matris eius portio poneretur. Magisque sic debemus accipere quod dictum est, ex illa hora suscepit eam discipulus in sua, ut ad eius curam quidquid ei esset necessarium, pertineret: suscepit ergo eam in sua, non prævidiam, quæ nulla proprie possidebat, sed officia, quæ propria dispensatione exequenda curabat. SIMEON Metaphrastes oratione dicta. Cum eam vidisset tam acerbe affectam, & stantem prope dilectum discipulum, illud est omnino elocutus, quod diuinum narrat euangelium. Eam enim primum adspiciens, mulier, inquit, ecce filius tuus, ostendens discipulum; sic vel cruci affixus curam gerebat matris, & eam commendauit dilecto discipulo, nos docēs non negligere parētes usque ad extremum spiritum. Quamquàm prius videbatur etiam repellere, quid mihi & tibi, in nuptiis, inquit, mulier, & postea, quæ est mater mea? Hic autem apertam ostendit dilectionem. Et discipulo quidem eam commendat, sic consolans; illum autem magis honoras commendatione. Et quod valde eum diligeret hoc vtens testimonio (quid enim aliud facies, aut dicēs illum tali honore est dignatus) simul quoque quod permāsisset, ei referens gratias. Deinde cum etiam adspexisset discipulum, ecce, inquit, mater tua. Hoc autem erat coniungentis ad dilectionem, & simul etiam ostēdetis amborum auctoritatem; ab eo ergo tempore discipulus

Ioannes Maria necessaria providebat.

Simon Metaphr.

Christus docet parentes non negligendos.

discipulus eam accepit in propria, intelligens quorsum tenderet oratio, & Domini voluntati sincere inseruiens.

*Mater vsq;
ad mortem
ad sui filio.
Simeon Me
taphr.*

*Maria san-
guinem hau-
it filii.
Mater cu-
ras sepul-
crum filii.*

12 SEMPER ADFUIT. SIMEON Metaphr. in oratione de vita, & dormitatione Deiparæ. Quomodo sustinuit videns inimicos, qui non post mortem quidem erant reconciliati filio, sed eadem adhuc in eum spirabant, & gladio eius latus confodiebant? Dicuntur autem hæc quoque à linguis, quæ plurimi faciunt veritatē, quod cum hæc noua, & admirabilia percepta essent oculis Deiparæ, & post mortem filii perinde, ac si viueret, ex eius latere aqua, & sanguis scaturiret, illa eum quidem haurit reuerenter, & diligenter. Deinde ea sic se totam dedit parandæ sepulturæ, & quemadmodum diuinum illud corpus à ligno deponeretur, & aptum monumentum conseruaretur. Cum autem nō posset hæc per se efficere, mentem mouet omnino eius filius, vt scrutaretur in loco caluariæ; Quod cum factum esset, concedit vt eius scopus facile succederet; inuenitur enim quoddam monumentum recentissimum, & pulcherrimū, vt in quo nullum adhuc esset sepultum, ne si alia posita fuissent corpora dubitaretur quod nam resurrexisset. Postquam autem sciscitata intellexit non solum esse amicum horti dominum, sed etiam discipulum, verum occultum, venit ad eum virgo, & verbis ei suadet accommodatis, vt in suo monumento, tamquam in aliquo armario, magnam vim opum reponat, & sic domum custodientem apud se vitam habeat. Da ergo (ait) mihi gratiam, & communi huic magistro: audacter pete illius corpus vt deponatur, & mandetur sepulturæ, sic nobis omnibus magnam afferes consolationem, qui in omnem redacti sumus egestatem; & quorum nemo mouetur misericordia: ex me non possum quicquā facere, vt vides, cum sola, & hospita, & cum vno solo ex discipulis attenda sim crucifixo; sic mihi sistes dolorem, sic reprimes lacrimas. Cum Iosephum Deipara talibus verbis inflexisset, & incitasset, emittit ad Pilatum, ille autem expulsa omni timiditate, audacter ingreditur ad Pilatum,

Pilatum, & his vsus, quibus opus erat, verbis, petitum accipit diuinum illud corpus. Mortuum itaq; videns filium, ea motu animi vsa est vt oportuit. Quin etiā in eo à cruce deponendo maternis manibus inferuit, & clauos, qui extrahebantur suo sinu accepit, & membra illius amplexa est, partim quidem vlnis stringens, partim autē suis quoq; lacrymis plagas emundans; deinde etiam tota toti corpori circumfusa; ecce tibi ab omni seculo præfinitum mysterium ad finem vsq; venit, ò Domine, placida voce dicit: & Iosepho in manu tradēs syndonem, tibi autem, inquit, deinceps erit curæ, vt in hac eum honeste cōponas, myrrhaq; pulchre condias, & ei iusta facias. NICEPHORVS lib. 1. eccles. histor. cap. 39. Cum verò metu homicidarum omnes profugissent, sola ibi aderat mater, & quæ diligebat discipulus, qui omnia, quæ vel ante, vel post mortem eius gesta essent oculis ipsi suis spectarant, sanguinemq; & aquam è latere eius, quasi adhuc viuentis recens profluentem religiose simul, & honorifice admodum vasculo exceperunt. AUCTOR. Existimo satis aperte colligi ex euangelio Iosephum, quod esset discipulus Christi, à seipso miseratione, & amore communis magistri, nec non & matris orbitatis, commotum, audacter adisse Pilatum, & petiisse corpus Iesu, & deposuisse è cruce, & syndone, quā ipse mercatus erat, vt ait Marcus cap. 15. 46. inuoluisse, ac in monumento collocasse, præsentē tātum ad omnia matre, cum ceteris mulieribus; sic enim ait Mathæus cap. 27. 61. Erat autem ibi Maria Magdalænæ, & altera Maria sedentes contra sepulcrum; & Marcus cap. 15. 47. Maria autem Magdalænæ, & Maria Iose aspiciebant vbi poneretur. Et Luc. cap. 23. 55. subsecutæ autem mulieres, quæ cum eo venerant de Galilæa, viderunt monumentum, & quemadmodum positum erat corpus eius. Ergo mater Iesu inter has mulieres, quæ illi aderant iuxta crucem, vna erat, quæ illis comitata, venerat ad videndum quomodo à viris fidelibus Iosepho, & Nicodemo mandaretur sepulturæ.

13 SED INDE. LVCAS ca. 23. 56. Et reuertētes Lucas.

parauerunt aromata, & vnguenta, & sabbato quidem si-
 Greg. Naz. lucerunt secundum mandatum, GREGORIVS Na-
 zianz. in Tragædia de Christo patiente.

Eamus hinc citis silentes gressibus,
 A Edes petendo feminæ, in quibus manent,
 Ut hospites cum matre Marci Maria,
 Quod & conuolauit, ut reor, facer chorus,
 Ibiq; dulcem præstolabimur diem.

*Auctor.
 Simeon.*

AUCTOR. Simeon Metaphrast. oratione sæpius citata,
 his verbis affirmat, virginem triduo toto iuxta monumē-
 tum remansisse. Cum sic ergo, ait, nouo monumento diui-
 num corpus tradidisset Ioseph, & qui cum eo erat Nico-
 demus, & alii, qui cum eis aderant, ipsi quidem statim re-
 cedunt à sepulcro; mater autem sola remansit sepulcro
 adhærens, minime dormientibus oculis perseverans: Nā
 aliæ quidem tota nocte ad sepulcrum ingressæ sunt, &
 egressæ; quam obrem nec eis contigit videre plura mira-
 cula resurrectionis: illa autem, quæ indiuisa a sidebat
 sepulcro omnia vidit aperte, & nō statim, sed postea pro-
 tulit in lucem, & renunciauit. Nam quomodo simul ter-
 ræ motum, & angeli in momento temporis descensum, &
 lapidis reuolutionem, & custodum profundum soporem,
 & expergefactionem, & quorundam in urbem reuersionem,
 potuissent abeuntes mulieres, & rursus reuertentes,
 integre perspicere? sed clarum est hoc fuisse materni, &
 ardentis amoris, quæ perpetuo assidens, & acriori spiritu
 vigilans, omnia perfecte vidit, ut se habebant, quod ne tā-
 tiillum quidem, ut diximus, à sepulcro recesserit, donec
 ipsam viuificam vidit resurrectionem. Nam lapis quidem
 reuolutus, & angelus ei insidens, ab aliis quoque visus est
 mulieribus: quando autem, & quemadmodum hæc facta
 sunt, illæ quidem omnino nesciebant: ipsa vero sola, ut
 quæ assideret, omnia accurate perspexit. Quod ipsum as-
 serit Euthymius in cap. 27. Mathæi, postmodum autem,
 inquit, apud monumentū mansisse, & singula cōspexisse.

ZuBYM.

Verum

Verum hæc sententia non videtur satis firma, quia si Ma-
 ria vna erat ex illis mulieribus, sicut ipsæ dicuntur ab euā-
 gelista reuerse, sic & illa reuerfa est, siquidem illa vna erat
 earum, ut supra probauimus, & asserit recte Nicephorus
 lib. 1. historiae cap. 33. Nec ratio qua moti sunt hi aucto-
 res, cogit nos: quia satis aperte Diuus Mathæus cap. 28. 2.
 cum sollicitæ venissent per viam mulieres de reuoluendo
 lapide, angelum, dicit, reuoluisse, ipsis insipientibus. Ec-
 ce, ait terræ motus factus est magnus, angelus enim Domi-
 ni descendit de cælo, & accedens reuoluit lapidem, & se-
 debat super eum: præ timore autem eius exterriti sunt cu-
 stodes, & facti sunt velut mortui; respondens autem ange-
 lus dixit mulieribus, nolite timere vos. Quæ cum abiis-
 sent, ecce quidam de custodibus venerunt in ciuitatem, &
 nunciauerunt principibus sacerdotum omnia, quæ facta
 fuerant. Itaque & mulieres conspexere, & ipsi custodes;
 & illæ omnia nunciauerunt Apostolis; nec oportuit asse-
 disse virginē illo triduo solam sepulcro: quomodo enim
 & Ioannes id sustinuisset, & Maria Magdalena, & reliquæ
 piæ feminæ? nam scimus & Ioannem, & reliquos ibi non
 fuisse perpetuo, sed rediisse Ierosoly mam, & die vna sab-
 batorum venisse ad monumentum. Siluit ergo Beata Vir-
 go suum dilectum expectans Ierosoly mis.

14 IN IOANNIS. *AUCTOR.* Diximus supra nu-
 mero. 5. cænaculum, quod erat in domo Ioannis, cogno-
 mēto Marci, filii Mariæ, Bernabæ materteræ, fuisse, in
 quo Christus, quoties Ierosoly mam veniebat, diuersaba-
 tur cum discipulis suis; in eoque celebrasse pascha, appa-
 ruisse Thomæ, conuenisse omnes post Christum assump-
 tum, descendisse Spiritum sanctum, Petrum è carcere li-
 berum susceptum. In qua re probanda hic non immo-
 rabimur, quia latius inferius cap. 20. num. 6.

de ea differemus.

(3.)

*Refellitur
 dicta sentē-
 tia.
 Nicephor.*

*Maria de-
 ducta in do-
 mū Marci.
 Auctor.*

*Mysteria
 parata in
 cænaculo.*

VITA VIRGINIS A
Christi resurrectione usque ad Pente-
costem. Cap. XVII.

DOMI filii aduentum dum fide-
lis præstolaretur mater, nihil de
eius verbis hæsitans, quibus suam
ad tertiū post mortē diē multo ante pollici-
tus fuerat resurrectionē, ecce nocte ea, quæ
sabbatum proxime consequitur, ad lucē ver-
gente, cælesti splendore circūdatus, triūphan-
tis gloriā præferens, matris & primæ om-
niū sese obiecit conspectui, hoc tam debito
obsequio remunerās eam, quæ & certa fide,
& spe constanti, & accensa charitate ceteros
omnes, seu viros seu feminas, lōgo interual-
lo superabat. Interea postquā & inflāmati
affectibus, & iis verbis, quæ nec dici possunt,
nec pro dignitate cogitari, & mater filio, &
filius matri obtentam multis meritis felici-
tatem fuissent gratulati; quoniam aliæ piæ
feminæ virginis comites, ad sepulcrū mane
summo contēderant, corpus aromatibus, vt
mos erat, cōdituræ, matri valedicēs, cui saepe
alias se visendū erat obiecturus, accurrit ili-
co, & vt dubias de sua resurrectione certiores
redderet,

redderet, & vt tristes sua præsentia consola-
retur. Ergo post visos apud sepulcrum ange-
los, cum Christus sese inter alias primæ Ma-
riæ ostendisset Magdalenzæ, & deinceps reli-
quis feminis; illæ cōcito gradu, & ad Iesu ma-
trem hilares regrediuntur, & magistro parē-
tes ad discipulos, vt & quæ au dierant, & quæ
viderant referentes, summo cum gaudio sibi
inuicem resurrectionem Domini gratularē-
tur. Id ipsum fecisse Iacobum, Petrū, & Ioā-
nem, ceterosque vel Apostolos, vel discipu-
los, quibus noui aliquid, Ierine eo ipse die
accidisset, non licet dubitare. Quorum ipsa
fidem, à filio factam sibi denunciāns mani-
festationem, confirmabat, & verbis conso-
latoriis tristitiā, si qua supererat, è mētibus
eorum, grauitèr repellebat. Postquam autem
Christus sub illius diei noctē, & octauo præ-
terea die, in ea ipsa domo, in qua cum matre
Iesu conclusi manebant, Apostolis, ac disci-
pulis visendum se, ac contingendum præ-
buisset; ex eius 4 præscripto omnes cum ipsa
Iesu matre properant in Galilæam, vbi eius
conspectu erāt liberius fruituri. Ibi confluē-
te vndique ex vniuersa Galilæa omni fidelīū
Ecclesia, quibus à fratribus è Iudæa aduentā-
tibus fuerat denunciātū, ad designatū diem;

& ad montem, quem constituerat illis Dominus, Maria videlicet matre Iesu, Apostolis, discipulis, ac piis feminis cū aliis 6 plusquam quingentis fratribus simul, adest ecce Dominus gloriosus: quem vidētes omnes exhilarati, 7 adorauerunt; & in hoc breue compendium vniuersum euāgelium redactū acceperunt. Data est mihi omnis potestas in cælo, & in terra; cunctes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, docentes eos seruare omnia, quæcumq; in idā vobis: & ecce ego vobiscum sum omnibus diebus vsque ad cōsummationē seculi. Hac mihi a Christi ostensione recreati, & talibus promissis cōfirmati, Maria quidem cum suis comitibus, & Apostolicum discipulis Ierosolymam regrediuntur: vbi in cœnaculo congregatis, cum quadragesimo à resurrectione die, se demum Christus ostendisset, & multa cum illis fuisset collocutus, extra ciuitatē eductos in oliueti montem iussit cōuenire. Atque ibi 8 matri suæ, ceterisq; valedicens, videntibus omnibus eleuatus est, & nubes suscepit eum ab oculis eorum. Sic postquam admirantes Dominum adorauerunt, regressi Ierosolymam in cœnaculo manserunt cum Maria matre Iesu,

Iesu, in oratione perseuerantes, diuinū, iuxta Christi promissionem, spiritum expectātes. Interim communibus Mariæ precibus, & fratrum fere centum viginti, Mathias diuina sorte suffectus in Iudæ locum est. Cum demum complerentur dies Pentecostes, & iam omnes, quibus pollicitus fuerat Christus suū spiritum, simul cum Maria matre Iesu in ea ipsa domo, consedisent, factus est repente de cælo sonus, tamquā aduenientis spiritus vehementis, & repleuit totam domum; apparentibus supra singulos linguis igneis: & repleti sunt omnes Spiritu sancto, & ceperunt loqui variis linguis, prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis: cum omnium summa admiratione, & stupore, qui tūc omni ex orbis parte Ierosolymam confluxerant ad festum illud celebrandum. In his eo affluētius varia diuini spiritus sunt Mariæ cōmunicata charismata, quo ceteris apud Deum gratia præstabat magis, & matris Christi dignitate, & totius Ecclesiæ magistræ munere superabat omnes.

Testimonia.

Bernard.

DOMI. BERNARDVS lib. de passione Domini cap. 2. Et fortasse propterea illa mater, quæ plus habuit pietatis cū aliis ad vngendum non venit corpus Christi sepulcrum, quia frustra putabat eum vngi, quem resurrecturum sciebat.

Auctor.

AUCTOR. Communis est Ecclesiæ sensus Mariam matrem Iesu domi conquieuisse expectatē filii resurrectionem, nec cum aliis piis feminis ad sepulcrum iuisse, tum quod certa erat de Christi resurrectione, & ex his, quæ ipse prædixerat, & quod ante alias, eum iam viderat; quæ ignorantes mysteria, existimabant adhuc in sepulcro iacere, sicut ceteros defunctos: tū quod nulla erat ex his, quæ ab euangelistis enumerantur, feminis. Quamuis ex Græcis patribus nonnulli, iuxta sepulcrum vsque ad resurrectionem remansisse dicāt, quorum sententiam reiecimus superiori capite numero. 13. Alii cum feminis aliis ad vngendum corpus adisse affirmant:

Greg. Naz.

in his est Gregorius Naz. oratione. 2. in pascha, vbi ad finem sic ait. Si Maria quædam sis, si alia Maria, si Salome, si Ioāna, diluculo lachrymas profunde: vbi Nicetas; Alia autem Maria, cuius hoc loco meminit Gregorius, proprie quidem est mater Domini; vel potius Iacobi minoris, nā mater Domini in prima illa profectioe cum sola Magdalena ad monumentū perrexit, ac resurrectionis Christi certior facta, quietē agebat. Et clarius, latiusq; in Tragedia, Christus patiens, vbi loquens Deipara, Quin ego, ait, tibi me Maria dabo sociam viæ, nam cor dolore dum graui tota vlcero, vsque adeo sollicita manere qui feram? Nunc misera tandem virgo vbi discesseris? Magdalena. Quod restat abeamus o amicæ virgines, te comite sola gaudeo supra modum. Et Gregorius Nyssenus oratione secūda de resurrectione Christi. Quoniam autē,

Greg. Nyss.

inquit, multarum Mariarum in euangelio mentio fit, tres numero omnes esse statuere debemus, quas Ioannes compre-

Tres Mariae.

comprehensim numeravit, cum diceret. Stabant autem iuxta Crucem Iesu mater eius, & soror matris eius Maria Cleophæ, & maria Magdalena. Nam Mariam Iacobi, & Iosæ matrem, apud alios Euangelistas nominatam, Deiparam, & non aliam esse credimus. Atque ita cum Magdalena, & aliis mulieribus ad sepulcrum dicit iuisse. Idem Sedulius lib. 5. Paschaliū carminum in fine. Sic etiā Theophylactus Mathæi 27. Mariam matrem Iacobi, & Ioseph, Deiparam dicit: Maria autem Magdalena, & altera Maria, hoc est Deipara, quam supra dixerat Iose, & Iacobi matrē, Maria Iacobæ, inquit, assederunt ad sepulturam, ita vt cum furor Iudæorum cessaret, abirent, vt abluerent corpus, ac inungerent. Et alibi sæpe. Sic tandem Nicephorus lib. 1. historię Ecclesiasticę cap. 33. Maria, inquit, Magdalena, & alia Maria, (Dei vero genitricem hanc esse sacri nobis prodidere libri) vt reliquis feruidiores, vehementioresque, affectū dolore vnguenta quædam rite præparata habentes, adueniebant, de Iudæorum consuetudine, Iesum vincturæ. Verum horum sententiam iure optimo refutat Metaphrastes, in oratione de vita, & dormitione Deiparæ, quod nusquam in Euangelis, nisi mater Iesu appelletur, non mater Iacobi, aut Ioseph, post arcanum illum ortum. Sic Mathæi 2. Ioannis 2. 19. Mathæi 12. Actorum primo. Tum etiam quia non esset ei prælata Magdalena in enumeratione, quasi feruentior, & honorificentior; nec Apostoli eius dicta, quasi deliramenta accepissent, si fuisset mater Iesu: vt refert Lucas cap. 24. Hoc igitur certum haberi debet, Deiparam domi quieuisse certam de filij resurrectione: alias autē mulieres, ideo ad sepulcrum abiisse, quod nondum crederent resurrecturum, quem quasi mortuum vngere decreuissent. Quæ vero hæc domus fuerit diximus in fine proximi capitis.

2 MATRI PRIMAE. SEDVLIVS libro 5. Paschaliū carminum.

Huius se visibus adstans,
Luce palam dominus prius obtulit, vt bona mater,

Cc 5

Gran-

Maria Iaco

bi, & Iose

eodem qua

Deipara.

Sedulius.

Theophyl.

Nicephorus

Resilius

prædicta se

tentia.

Metaphras.

Christus re

surgens ma

tri primæ

omnium et

paruit.

Grandia diuulgans miracula: quæ fuit olim;
Aduenientis iter, hæc sit redeuntis & index.

Sime. Met. SIMÉON Metaphrastes, in oratione de vita, & dormitione Deiparæ. Videntur ergo ei primæ esse datæ boni nunciij resurrectionis: & quo ad eius fieri potuit ab ea conspectus fuisse splendor filij. Sed sic quidem Dei mater, & ipsa clarius adspicit filij resurrectionem, & eius prædicatores de ea magis confirmat, quam eæ, quæ vnguenta obtulerunt, etiam si dum loquerentur de Domini resurrectione, nullam eius mentionem fecerint: cauentes fortasse maternum afferre testimonium, ne videretur suspectum, & propter coniunctionem fides ei minus haberetur. ANSELMVS libro de excellentia Beatæ Virginis, capite sexto. At si aliquis querit, quare Euangelistæ non referant ipsum piissimum Dominum à morte resurgentem, huic suæ dulcissimæ, dilectissimæque matri, vt eius dolores mitigaret, primo ac præcipue apparuisse? Dicimus quod à quodam sapiente de hoc ipso sciscitantes audiuius, sic: tanta est sufficientia auctoritatis Euangelicæ, vt nihil in ea dependens, nihil inane, nihil superfluum reperiat, ita quod si matri Domini, si dominæ mundi, ipsius filius ab inferno resurgens scriberetur, sicut alij euilibet, apparuisse, eamque de sua resurrectione docuisse: quis non tale scriptum superfluum duceret, Reginam videlicet cæli, & terræ, omnisque creaturæ, cœquare illis, quibus apparuit, viro, aut mulieri? R. V. P. E. R. T. V. S. libro septimo de diuinis officiis, capit. 25. Perpendere gestit Christiana deuotio, quantus torrens gaudij repente inuolans, locumque vulneris replens, animam eius ferro doloris confossam inebriauit, cum rediuius filius illi ante omnes fortasse mortales, materno Virginem non defraudans honore, victoriam suam annunciauit, dulcia carnis suæ vulnera, quam illa veram de carne sua carnem conceptam peperit, de osculanda præbuit. Quid ergo? repugnare videbitur Euan-

Euangelio referenti, quod surgens I. E. S. V. S. primo Mariæ Magdalenæ apparuit? Absit. Sed omnibus beatam Virginem matrem excipimus testibus præordinatis, quos solos nominare ad Euangelistas pertinuit; vel quos Christi resurrectionem annunciare decuit. Numquid illam nunciare decebat, vt verba eius, tamquam deliramenta viderentur ante Apostolos? Si enim extranearum verba feminarum vilia sunt eis, tamquam deliramenta, quomodo non magis matrem amore filij delirare crederent? Verissime ergo matri filius resurgens apparuit, sed illa, vt ab initio cœperat, ita & nunc, conferuabat omnia verba hæc conferens in corde suo. Quod si idcirco verum non videtur, quia nullus Euangelistarum scriptis hoc attestatur, consequens est, quod numquam post resurrectionem suam visus sit matri, quia quando, vel vbi apparuerit illi, nullus eorum nominatim edixit. Sed absit hoc ab illo, qui in lege sua patrem, & matrem honorare præcepit. Absit inquam, vt matrem propter se doloris gaudio transueberatam, tam dura negligentia, talis filius inhonorauerit. Non si Apostolica Sanctæ Romanæ Ecclesiæ veritas, quæ hanc beatam Ierusalem in principio lætitiæ suæ proposuit. N. I. C. E. P. H. O. R. V. S. libro primo, capite trigelimo secundo. Primum quidem à matre, & reliquis conspectus mulieribus, deinde à dilectis discipulis. AVCTOR, Res ipsa compertum facit matri suæ, Christum Dominum se ostendisse, nec est cur distulerit, quin primæ omnium id ei contulerit, quæ prima omnium merebatur. Rupertus autem, Anselmus, & Simeon Metaphrastes satisfaciunt his, quæ in contrarium obiici possunt. Verum nequis existimet in re certa incertos nos coaceruare testes, sciat Nicephorum Calixtum locutum esse de matre I. E. S. V. eunte cum aliis mulieribus, quam nomine Mariæ Iacobi putat intelligi cum Græcis, quos adduximus. Sanctus Ambrosius autem, quem

*Cur no scri-
ptum filium
matri pri-
mæ appa-
ruisse.*

*Romana ec-
clesia tenet
Christum ap-
paruisse ma-
tri omnium
primæ.
Nicephor.
Auctor.*

*Rupertus.
Anselmus.
Simeon Me-
taph.*

*Nicephorus
explicatur.*

Ambrosius.

quem aliqui pro hac sententia referunt ex libro 3. de virginibus, non videtur loqui de Maria matre Iesu, quia super 24. caput Lucæ lib. 8. duas constituit Marias Magdalenas, vnam, quæ credidit, & tetigit pedes Domini, alteram, quæ nutabat in fide, & prohibita est contingere; & de illa dicit lib. 3. de Virginibus, quod Maria prima vidit, & credidit, deinde vidit Maria Magdalena, quamuis adhuc nutaret. Et constat quia eo loco dicit virginibus primas resurgentem Christum meruisse videre, quasi simul eis apparuisset.

Alia femi 3 AD IESV. MATAEVS cap. 28. Et exierunt cito de monumento cum timore, & gaudio magno, currentes renunciarunt discipulis eius. *Mariæ filij* LVCAS cap. 24. Et regressæ à monumento nunciauerunt hæc omnia illis vndecim, & ceteris omnibus. *resurrectio-* nem. *Matheus.* Cum Maria mater Iesu in ea ipsa domo degeret, in qua Apostoli, & discipuli: cum iussu Christi, & Angelorum, veniebant, ut nunciarent discipulis, quod viderant, & audierant, quomodo non certum haberi debet, ad matrem ipsam omnes properasse, & mulieres, & Apostolos, & discipulos, ei referentes quæ viderant, & audierant, & Christi gloriâ gratulantes: nisi valde inurbanos, & inhumanos omnes esse velimus in eam, quam summo honore obseruabât? Præsertim cum Lucas dicat, nunciauerunt hæc omnia illis vndecim, & ceteris omnibus, ergo & Mariæ.

Christus in 4 PRAESCRIPTO. MARCVS cap. 14. 28. Postquam resurrexero præcedam vos in Galilæam. *bet abire in* GALILÆAM. THAEVS cap. 28. Et cito eûtes dicite discipulis eius, quia surrexit: & ecce præcedet vos in Galilæam, ibi eum videbitis, ecce prædixi vobis. v. 10. Nolite timere, ite nunciate fratribus meis, ut eant in Galilæam, vbi me videbunt. *Marcus.* MARCVS cap. 19. 7. Sed, ite, dicite discipulis eius, & Petro, quia præcedet vos in Galilæam: ibi eum videbitis, sicut dixit vobis. *Matheus.* RVPERTVS lib. 7. de diuinis officijs cap. 25. Numquid vel tunc quando vndecim discipuli abierunt in Galilæam, in montem, sicut constituit illis Dominus Iesus, hanc beatam, de qua loquimur, Mariam præ-

præterierunt, & absque illa videntes eum adorauerunt? *Auctor.* Hoc Angelorum, & Christi ipsius mandatû eundi in Galilæam, cõprehendisse præcipue Apostolos, deinde discipulos, tum etiam pias illas feminas, quæ secutæ fuerant Christû in Galilæa, patet, quia dicit, dicite discipulis; & Marcus cû ipsis mulieribus videtur loqui: & quia ad mare Tyberiadis etiam præter Apostolos aderant aliqui ex discipulis: & quia cum omnes ad Pascha venissent cum Christo, & eius matre ex Galilæa, omnes ad propria regredi voluisse, est consentaneû: præsertim ad tam solennem Christi manifestationem. Quod si Ioannes regressus est in Galilæam, ergo matrem secum duxit. Et similiter Magdalena, & aliæ mulieres non eâ Ierosolymis reliquissent. *Ioannes matrem secum duxit in Galilæam.* Causa autem præcipua, cur Christus toties huius apparitionis in monte Galilææ meminerit, fueritque illam pollicitus, ea videtur esse, quod in Galilæa plures sibi discipulos acquisierat: volebat autem vniuersæ Ecclesiæ, quâ collegerat in eo monte congregatæ liberius sese ostendere, ac potestatem suam, quamque Apostolis conferebat, declarare, & illud summe amplectendû promissum tradere, quo promisit ad futurû illis vsque ad finem seculi. Quapropter ad tam insignem ostensionem, toties per Christû, & Angelos indictam, omnes fideles fere confluxerunt. Non ergo potuit deesse Maria quæ præcipuû erat Ecclesiæ membrum, & magistra futura erat Apostolorum, ut dicemus. *Omnes fideles Galilæi ad ostensionem, tam solennem confluxerunt.* 5 AD MONTEM. MATHAEVS cap. 28. 16. Vndecim autem discipuli abierunt in Galilæam in montem, vbi constituerat illis Iesus. *Locû, & iõ-* *pus appari-* *tions desig-* *naui Do-* *docemur à Christo montem constitutum, cû tamen non minus. referant quis is fuerit, Euâgelistæ, colligimus & diem for-* *Matheus.* *Auctor.* *Mons qui* *fuerit?* *Brocardus.* *Mons Chri-* *longum illum sermonem de beatitudinibus Math. 5. vbi sibi.* *& sã*

& sæpe pernoctauit in oratione: qui situs est ad iactum lapidis maris Galileæ, & tribus miliaribus à Capharnaum. Rupertus lib. 7. de diuinis officiis cap. 22. & 25. Et lib. 14. in Ioan. cap. 22. in ea verba, & Thomas cum eis, putat fuisse ciuitatem Nazareth, & montem, in quo ipsa erat edificata, vt dicitur Lucæ 4. vnde ex Hieron. Math. 28. colligit hanc apparitionem esse eandem cum ea, qua post octo dies, Ioan. 20. apparuit Christus Apostolis congregatis, & Thomæ: quia in domo Nazareth, quæ erat in mote. Verum eius sententia non conuenit cum Ioanne, iuxta communem expositionem, qua intelligitur locutus de discipulis, cum Thoma in cœnaculo congregatis. Et Hieronymus alium habet sensum. Aliis videtur fuisse montem Thabor, qui situs est ad Orientem, à Nazareth distans duabus leucis, vt ait Brocardus cap. 5. vt vbi præsignificauit gloriam resurrectionis transfiguratus, ibi iam suscitatum se manifestaret. Nihil certi habemus de hac re.

6 PLVS QVAM QVINGENTIS. PAVLVS
1. ad Corint. 15. 5. Tradidi vobis in primis, quod & accipi, quoniam Christus mortuus est pro peccatis nostris, secundum scripturas, & quia sepultus est, & quia resurrexit tertia die secundum scripturas, & quia visus est Cephæ, & post hoc vndecim. Deinde visus est plusquam quingentis fratribus simul, ex quibus multi manent vsque adhuc, quidam autem dormierunt. **AUCTOR.** Cum Paulus seruatō ordine dicat Christum visum: & constet ipso die resurrectionis visum esse Petro, deinde ipso die, & octauo vndecim, sequitur vt quando visus est in monte visus sit huic discipulorum multitudini; siquidem ad mare Tyberiadis, quinque tantum se ostendit: præsertim cum ipse Dominus præceperit discipulis conuenire in Galilæa, ad hanc solennem visionem. Discipuli autem erant & hi quingenti, vt ait Euseb. lib. 1. hist. Ecclesiast. cap. 12.

7 ADORAVERT. **MATHÆVS** cap. 28. 16. Vndecim Apostoli abierunt in Galilæam in montem, vbi constituerat illis Iesus, & videntes eum adorauerunt. **EPIPHANIUS** hæres. 76. contra Amonæos contra

contralibellum Aetij, contra cap. 32. Adorabunt ipsum omnes Angeli Dei, & adorauit ipsum Maria, vbi gloriose resurrexisset in carne, & omnes ipsius discipuli. **AUCTOR.** Quamuis Mathæus dixerit vndecim abiisse, non tamen negat abiisse plures alios discipulos: siquidem mandatum Christi per feminas indictum discipulis est, quorum nomine fratres omnes intelliguntur: nam & Ioan. 20. scimus inter piscantes ad mare Tyberiadis fuisse Nathanaelem, & duos alios discipulos.

8 MATRISVAE. LVCAS cap. 1. Actum Apostolorum v. 12. Tunc reuersi sunt Ierofolymam à mote, qui vocatur Oliueti, qui est iuxta Ierusalem, Sabbathi habens iter: & cum introissent in cœnaculum ascenderunt: vbi manebant Petrus, & Ioannes, Iacobus, & Andreas, Philippus, & Thomas, Bartholomæus, & Mathæus, Iacobus Alphæi, & Simon Zelotes, & Iudas Iacobi: hi omnes erant perseuerantes vnanimiter in oratione cum mulieribus, & Maria matre Iesu, & fratribus eius. **SIMEON** Metaphrastes, oratione de vita & dormitione Deiparæ. Cum nominatim Christi enumerasset discipulos, deinde subiungit, & hi omnes perseuerabant vnanimiter in oratione, & precatione cum mulieribus, & Maria matre Iesu, & cum fratribus eius. Semper enim ipsa quoque cum eis conuersabatur, & à rebus pulcherrimis, & honestissimis numquam omnino desistens. **AUCTOR.** Hæc Lucæ testimonium ideo hic retulimus, vt ex eo vno constet, etiã si taceatur, in omnibus his manifestationibus primam fuisse Mariam matrem Iesu: vnde & reuersa est cum aliis ex monte Oliueti: quod si reuersa, adfuit igitur Ascensioni, & mansit in cœnaculo expectans aduentum Spiritus sancti, atque eius precibus Mathias electus est.

Mathæus.
Epiphanius
Auctor.

Christus matris, ceterisque
vale dicto
ascendit in
calum.
Lucas.

Simeon.

Auctor.
Maria primam
in filij matris
manifestationibus.

DEIPARA ALIQUOT AN-
nis post Spiritus sancti aduentum Iero-
solyms conmorata Ephesum pro-
ficiscitur Cap. XVIII.

Apostoli ergo cum diuino acti spi-
ritu Christum inciperent denun-
ciare, & illi vndique Ecclesiam cō-
gregare, feliciter secum actum existimabant
omnes, quod Iesu, ad patris dexteram confi-
dente, mater eius in terris superstes remane-
ret, cuius precibus germinans promouere-
tur Ecclesia, consiliis iuuaretur, ac denique
documētis erudiretur. 2 Idcirco enim que-
cumque dum cum filio ageret, suo in corde
condiderat, de eius incunabulis, de myste-
riis, de doctrina, ad hoc tempus, conseruaue-
rat, vt quod Spiritus sancti dono, ex ea tene-
ret melius, & penitus intelligeret, tamquam
3 magistra optima Apostolis expromeret,
& fratribus aliis vniuersa explicaret. Hinc
discipulus Christi 4 Lucas, quæ de eius præ-
cipue infantia, ex ore Deiparæ exprompta
concepit, in suam, quam contexit, retulit hi-
storia Euangelicam. Igitur cum, vt vera ma-
ter

ter, omnes fideles exciperet, summa perfun-
debatur voluptate, tantam aspiciens ad Chri-
stum accessione fieri, vel solis Ierosoly-
mis ad vnius Petri verbum trium millium,
tum etiam, & Ioannis filij quinque millium
discipulorum, & copiosæ multitudinis è vi-
cinis confluentis ciuitatibus. Quibus cum
5 communem degebat vitam, in precibus
cum illis vnanimiter perseuerans, & in fra-
ctione panis: tum etiam portionem suâ, ope-
ra Ioannis ad victum, & vestitum, accipiebat
ex communibus bonis, quæ Apostoli, pro cu-
iusque necessitate distribuebant. Sic cum
animaduertebat, quanto essent Iudæi ani-
marum profectui impedimento, iam Petrū
& Ioannem custodia tradentes, iam omnes
simul Apostolos in publicū carcerē coniiciē-
tes, & flagellis cæsos dimittentes, nō modico
dolore afficiebatur: qui ad suos summo cū g-
udio reuertentes quoniā digni habiti sunt pro
nomine Iesu, contumeliā pati, quid sibi cōti-
gisset Iesu matri referebāt. Sed tunc maxime
matrē se esse ostēdebat, precibus instās, & om-
nes cōsolans, cū, Saulo fideles persequente, cō-
prehēdebatur, & lapidibus obruti neci trade-
batur; inter quos primus fuit Stephanus: quā
obrem omnes præter Apostolos, per varias re-

giones dispersi sunt: donec Saulus Damascū profectus aduersus discipulos, totius ecclesie precibus, & Dei genitricis precipue, Christi discipulis adiectus est; ut ipse post tres annos regressus Ierosolymā, iisdē ipsis cū sūma admiratione referebat. Magna vbiq; pace ecclesia fruebatur, at quinto fere post anno graue Herode mouēte persecutionē in Apostolos, Iacobus quidē Ioānis frater, qui paulo ante 6 ex Hispania redierat, vbi 7 Mariæ cultū, inco'is cōmēdauerat, ex eius ad columnā monitu, tēplo illi pro opportunitate erecto, prope Pascha gladio perēptus est: Petrus autē cōprehēsus, vt post Paschā occideretur. Sed in stāte precibus Matre Dñi, cū cetera ecclesia, ab Angelo mirabiliter ereptus, 8 domū venit Mariæ matris Ioānis, cognomēto Marci, vbi mater, Iesu, Iacobus, Ioānes, & multi alij erāt cōgregati, & orātes. Et cū pro foribus narraffet, quomodo fuisset eductus, iubēs, vt Iacobo, & fratribus alijs id renūciaretur, aufugit alio. Hac oblata occasione, 9 omnes reliqui Apostoli dispersi sunt. Et Petrus quidē Romā proficiscitur, & alij in alias regiones: Iacobus solus mānit Ierosolymis; Ioānes autē tempore cedēs cū Deipara Virgine, 10 Ephesūm profectus est, vbi aliquāto tēpore morati, paulo post

Iero:

Ierosolymā ad pristinū rediere domicilium.

Testimonia.

APOSTOLI. AUCTOR. Vno hoc iactō fundamēto, Mariam Dei genitricē Ierosolymis degisse, vbi prima iacta sunt ecclesie fundamenta, optima ratione, & necessaria cōsequētia colligimus, quā nullus vel medico rationis lumine illustratus, negare possit, B. Virgini primas in omnibus ab Apostolis esse tributas, ad eamq; omnes solitos cōuenire, vel vt eā consulerent, vel vt illi sua referrent, vel vt aliqua ex ea discerēt. Quis enim dubitet, cum Lucas dicat Actu. 2. 44. Omnes qui credebāt erant pariter, & habebāt omnia cōmunia, possessiones, & substātiās vēdebant, & diuidebant illa omnibus, prout cuiq; opus erat: quotidie quoq; perdurātes vnanimiter in templo, & frangētes circa domos panē, sumebāt cibū cum exultatione, & simplicitate cordis. Et c. 4. 32. Multitudinis autē credentiū erat cor vnū, & anima vna, nec quisquā eorū, quæ possidebat, aliquid suū esse dicebat, sed erant illis omnia cōmunia: quis inquā, ab hac cōmuni, & Evangelica vita, eximet illā, quæ propterea à filio relicta est in terris, vt magistra esset virtutis Evangelicæ exercendæ? Quis etiam dubitet, cum dicit idem cap. 4. 23. Petrum, & Ioannem à concilio dimissos, venisse ad suos, & annunciasse eis, quanta ad eos Principes sacerdotum, & seniores dixissent: & similiter cap. 5. 40. Cum omnes Apostoli ibant gaudētes à conspectu concilij, quoniā digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliā pati: & cum c. 9. 27. Paulus narrabat Apostolis, quomodo in via vidisset Dominum, & locutus ei fuisset, & quomodo Damasci fiducialiter egisset, in nomine Domini. Et cū c. 21. Ingressus Paulus ad Iacobum, & omnibus presbyteris salutatis, narrabat per singula quæ Deus fecisset inter gentes per ministeriū suum, & similia multa: inter eos, quibus hæc referebantur, primam fuisse B. Virginem, ad quam omnes tamquam ad matrem cōueniebāt? Similiter cum quidpiam mali fidelibus accidebat, aut

Aucto.

Apostolorū
in Virginem
obseruantiaMaria virtus
Evangeli-
ca magistra.Omnes ad
Mariam tā
quā ad matrem
cōueniebāt.

Dd 2

per-

persequutio excitabatur, vt cum Petrus, & Ioannes in carcerem sunt coniecti, & deinde Apostoli, cū etiam Paulus illam excitauit persecutionē, qua B. Stephanus cum aliis multis neci traditus est; & cum Iacobus occisus est, & Petrus cōprehensus, & fiebat oratio ab Ecclesia pro eo, quis negabit dolore non modico affectam Virginem, cum ceteris fidelibus, primam instituisse precibus? His similia multa colligimus ex Actis Apostolicis, quę profecto temere negarentur, & iure optimo in vita Virginis recensentur.

Maria prima in precibus.

*Maria my-
storia iusan-
nae saluato-
ris cur con-
seruauerit
in corde suo
Ense. Emis.*

2 IDCIRCO. EVSEBIUS Emissenus serm. 2. de natali Domini. O mater sapientissima, o sola talis filij dignissima, quę omnia verba hęc in corde suo ideo conferabat, nobisque conseruabat, & memorię cōmendabat, vt postea ipsa docente, ipsa narrante, & nunciante, scriberentur, & in vniuerso mundo prædicarentur, cunctisque nationibus nunciarentur: ab ipsa hęc Apostoli audierunt, & ipsa dictante scripserunt, nobisque legenda mandauerunt? Quis igitur Euangelis non credat? Quis eis cōtradidere præsumat? Quę aut matris, aut filij auctoritate muniuntur? Quędam enim Apostoli, & Euangelistę à matre Domini audierunt, quemadmodum ista, & cetera, quę de Saluatoris nostri infantia scripta sunt: plurima vero visu, & auditu ab ipso Domino didicerant. Et sermone, in Assumptione B. Marię. Ipsa deniq; sicut Maria, eius Verbum non solum audiebat, verum etiã in corde suo conferabat, nobisq; ad legendum, & audiendum custodiebat. Sic enim scriptum est, Maria autem conseruabat omnia verba

Sophronius.

hęc conferens in corde suo. SOPHRONIVS serm. de Assump. B. Marię. Nō quod eximius ille sanctorū chorus Apostolorū deseruerit eā, inter quos post resurrectionē intrans, & exiens familiaris cōtulit de Christi incarnatione: tātō liquidē verius, quāto ab initio plenius per Spiritū sanctum cuncta didicerat, & perspexerat oculis vniuersa. ILLEFONSVS serm. 5. de Assumpt. Iā verō optimam partē, quā soror Marthę Maria in specie, & figura gerebat, Dei genitrix iure vera firmissime retinebat, & cum Apostolis de humanis Christi actibus, & verius, ac

specia-

specialius cognoscebat, verius, ac specialiter conferebat, vt ab ea discerent, qualiter arcanum tanti mysterij, & ipsi crederent, & lucidius aliis enarrarent: & cū opportunum fuerit sine omni ambiguitate scriptis mundo transmittent. Et serm. 1. Quę cum Apostolis degens vixit, & quādiu fuere vniuersim in oratione permanit, conferens cū eisdem, donec omnia cōplerentur repromissionis Christi mysteria, & ipsi longe, lateq; causa prædicationis dispergerentur. ZACHARIAS Chrisopolitanus, in Monotessaron. Omnia quę de domino, vel à domino dicta, vel facta cognouit, siue intellecta, siue nō intellecta, in memoria recondere, vt tempore suo vniuersa prout gesta erant, intelligeret, & quærentibus explicaret. RUPERUS [T]V[S] Abbas in c. 2. Mathæi, Maria conseruabat omnia verba hęc in corde suo. Tēpus tacendi, ait Salomon, & tēpus loquendi. Discretionem eiusmodi Virgo sapiens, & prudens non ignorauit. Quādiu filius hominis manere decuit minoratus paulo minus ab Angelis, fere tādū fuit Beatę Virgini tēpus tacendi, & tamdiu tacuit, & tamdiu in silencio fuit, velut hortus conclusus. Vbi autem gloria, & honore coronatus est filius hominis refurgendo, & in cælum ascendendo, vbi sedet ad dexteram Patris, ex tunc eidē Beatę Virgini fuit tēpus loquendi; & hoc amicis, id est, sanctis Apostolis, & talia loquendi, qualia prius portare non potuissent: quod sciens ipse filius hominis dixerat quodam loco, adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modo. Vbi venit Spiritus veritatis primus quidem & princeps, ipse illos omnem veritatem docuit: sed ipsa Beata Virgo testimonium suę vocis adhibuit, & taliter lecuta est omnibus fidelibus, vt prōinde recte dicat dilectus eius Deus, fauus distillans labia tua, mel & lac sub lingua tua. Et lib. 5. in Cantic. Nam eatenus omnia, quę erant de illo dilecto verba conseruaueram, conferens in corde meo, & ita contegens quasi sub palio. Tunc autem deprompsi in aperto, videlicet necessaria, multumq; profutura prædicando, vel etiam conscribendo dilecti Euāgelio. BERNARDVS hom. 4. super missus

Zacharias.

Rupertus.

Bernardus.

est. Ita tñ ab Angelo Gabriele, tñ à Christo filio in sacris erat edocta, vt rerum Euangelicarũ tempus, & ordinẽ tenens melius, postmodum scriptoribus, ac prædicatoribus Euangelij veritatem refereret, quæ & plane de omnibus à principio cælitus fuerat instructa mysteriis.

Maria Magistra Apostolorum. Ambrosius Idiota.

3 MAGISTRA. AMBROSIVS lib. de institutione Virginis cap. 7. Eadem postea Ioanni Euangelistæ est tradita coniugium nescienti, vnde non mirum præ ceteris locutũ mysteria diuina, cui præsto erat aula cælestiũ sacramentorum. IDIOTA lib. contemplationis de Virgine Maria c. 3. O Beatissima Virgo Maria, species tua consistit in humilitate, pulchritudine sanctorum cogitatum, & doctrinæ veritate, quæ in collo intelligitur, quia doctrix fuisti doctorum, & magistra Apostolorum: vnde & Beatus Lucas, cui inter cetetos Euangelistas descriptio dominicæ incarnationis attribuitur, Euangelij seriem à te Virgine Maria didicisse traditur. ANSELMVS lib. de excellentia Virginis cap. 7. Erat præterea, vt hic quidem videtur utilis, & necessaria fidei nostræ conuersatio sua post Ascensionem Domini, inter Apostolos eius: quia licet ipsi per reuelationem Spiritus sancti edocti in omnem fuerint veritatem, incomparabiliter tamen eminentius, & manifestius, ipsa per eum spiritum veritatis illius veritatis profunditatem intelligebat; & per hoc multa eis per hanc reuelabantur, quæ in se non solum simplici scientia, sed ipso effectu, ipso experimento didicerat de mysteriis eiusdẽ Dñi nostri Iesu Christi. RVPERTVS

Robertus Magistra magistrorum Maria.

T V S, lib. 1. in Cantica. Horum discernendorum utiq; magistram te esse oportebat, o Beata Maria, & magistra magistrorum, idest, Apostolorum. Iusta illud, fons hortorum, puteus aquarum viuentium, quæ fluunt impetu de Libano. An quia Spiritus sanctus illos docuit, idcirco tuæ vocis magisterio non illis opus fuit? Imo vox tua, vox illius fuit Spiritus sancti; quicquid supplementi opus erat eisdem mortalibus, vel testimonij ad confirmandos singulorum sensus, quos acceperant ab eodem spiritu, diudente singulis, prout vult, ex religioso ore tuo perceperat

Spiritus sanctus superplebit per Mariam quicquid decedat apostolis

rant, instructo ad loquendum, bene composito ad tacendum prout tempus erat opportunum. BERNARDVS homil. 4. super Missus est. Vel ideo potius conceptus Elifabeth Mariæ nunciatus est, vt dum nunc saluatoris, nunc præcursoris edocetur aduentus, rerum tempus, & ordinem tenens, ipsa melius post modum scriptoribus, ac prædicatoribus Euangelij referet veritatem, quæ & plane de omnibus à principio cælitus fuerit instructa mysteriis.

Bernardus.

4 LVCAS. S. LVCAS c. 1. Quoniam quidẽ multi conati sunt ordinare narrationẽ, quæ in nobis completæ sunt rerũ, sicut tradiderunt nobis, qui ab initio ipsi viderunt, & ministri fuerunt sermonis. IDIOTA lib. 1. contemplationis de Beata Virgine c. 3. & Beatus Lucas, cui inter ceteros euangelistas descriptio dominicæ incarnationis attribuitur, Euangelij seriẽ à te Virgine Maria didicisse traditur. AVCTOR. Si Lucas vnus est ex 72. discipulis, vt vult Epiphanius. hæref. 20. ad finẽ, Metaphrast. in vita B. Lucæ, & Nicephor. lib. 2. histor. c. 43. & 45. Si itẽ est ille alter è duobus discipulis euntibus Emaus: vt ex quorundã sententia referunt Theophilact. Metaphrast. & Nicephor. lib. 1. c. 34. Nõ est dubitandũ, quin ea quæ scripsit ab ipsa B. Virgine acceperit, sicut & ceteros Apostolos ab ipsa edoctos fuisse mysteria, paulo ante ex Ambrosio. Bernardo, Ruperto, & Idiota diximus. Quod autẽ Hieronymus. lib. de scriptoribus Ecclesiasticis. in Luca, indiuiduũ Pauli comitẽ Lucã appellat: & Petrus Damianus serm. de sancto Luca: verũ est, quia sicut Marcus discipulus Christi adhæsit Petro, sic Lucas Christi etiã discipulus postea adhæsit Paulo: neq; conuersus fuit à Paulo: vt asserit Nicephorus sibi repugnans lib. illo 2. capit. 43. si enim Christum secutus est cum aliis 70. iam ergo ante Paulum adhæserat Christo. Quod item Petrus Damianus affirmat Lucã, à solo Paulo didicisse Euangelium, non conuenit cum initio Euangelij Lucæ dicentis, se accepisse quæ scribit ab his, qui viderunt: quod si ab his qui viderant accepit: cum ea, quæ ad infantiam pertinent saluatoris, sola

Lucas ex Maria de sumpsi quæ scripsit de infantia saluatoris. Lucas, Idiota. Auctor.

Lucam didicisse Deipram probatur.

viderit Virgo Dei mater: ex ore eius illa accepisse credendum est: nam & Lucam vidisse Beatissimam Virginem cōcedit Nicephorus lib. 15. histor. Eccles. cap. 14.

Vitam communem cum alius degerebat fidelibus Deipara
5 COMMVNEM. SOPHRONIVS serm. de Assumptione. Ecce Iesu ascendente, cū quibus Virgo vacat in schola virtutum, & meditatur in lege mandatorum Dei, vt & ipsa sit forma disciplinæ Christi, & exemplum perfectionis hominibus. Conuersatur quidem cum testibus sanctæ resurrectionis, & ipsa testis; conuersatur cum

Sophronius. Senatoribus cæli intra curiam paradysi sub Spiritus sancti disciplina, & magisterio Diuinæ Maiestatis: inuenitur prima B. Maria, inter primos summi Regis cohæredes, quorum vita non erat iam de terris, in quibus Christus præli-

Greg. Tur. batur, sed de cælis. **GREGORIVS** Turonens. lib. 2. de gloria Martyrū. c. 4. Post admirabilem dominicæ Ascensionis gloriam, quæ, contrito diabolicæ malignitatis capite, mentes fidelium ad complenda cælestia animauit, sancti Apostoli Domini, & Saluatoris nostri, cum Beata

Apostolis vna domus cum matre Iesu. Maria matre eius in vna congregati domo, omnia ponebant in medio, neque quisquā suum aliquid esse dicebat, sed vnusquisque cūcta possidebat in charitate, licet facer Apostolicæ actionis narrat stylus. Post hæc dispersi sunt, per regiones diuersas ad prædicandum Verbum Dei.

Ill. sonsus. **ILLEFONSVS** serm. 5. de Assumptione Beatæ Mariæ. Petro Apostolorū Principi, ceterisq; Apostolis, non incognita fuit eius purissima vita, & actio: sancta quoque, & admirabilis, & prædicabilis cōuersatio, quippe quia, cū eis semper fuit, ab ipsorū conuersionis initio, vsq; ad illū diem, in quo vnigenitus Dei filius homo, ex ea vera fide genitus, a laboribus huius vitæ illam voluit eripere; & ad gloriam ei à seculis præparatam, super choros Angelorum dignatus est eleuare. Et sermone 6. Si vultis scire quid post Domini Ascensionem egerit, hoc incertum est, quia Virgo sancta corpore, & mēte permansit, conuersata cū Apostolis donec ipsi per diuersas regiones prædicaturi sunt missi. **BEDA** in 19. Ioānis. In ea societate Beatus Ioānes perceperat centū, vbi nemo dicebat aliquid

suum,

suū, sed erāt illis omnia cōmunia; sic enim erāt quasi nihil habentes, & omnia possidētes: & distribuebatur vniciq; prout cuiq; opus erat. Vnde intelligendū est sic distributum huic discipulo quod opus erat, vt illic etiam Beatæ Mariæ tamquam matris portio poneretur. **SIMEON** Metaphrastes, oratione de Vita, & dormitione Deiparæ. Semper ipsa quoque cum eis conuersabatur, & à rebus pulcherrimis, & honestissimis omnino desistēs numquā, vt cap. superiori, num. 8. **BERNARDVS** sermo- ne in verba Apocalypsi. Signum magnum. Denique legis in Actibus Apostolorum, quod redeuntes à monte oliueti vnanimiter perseuerabant in oratione. Qui? si forte Maria affuit, nominatur prima quæ super omnes est, tam filii prerogatiua, quā suæ priuilegio sanctitatis. **ARNOLDVS** tract. de laudibus Marię. Hoc ex actionibus Apostolorum traditum nobis accepimus, quod post passionē Christi cum Apostolis vsque ad Pentecostem in orationibus, & ieiuniis vnanimiter conuersata est; postea vero Ioanne in eius obsequiis perseuerante. **AUTOR.** Cō-

Auctor. **6 EX HISPANIA. DEXTER** Paciani Barcinonensis Episcopi filius in fragmentis historiæ, quam ad B. Hieronymum scripsit. Iacobus ad Hispanias venit anno à Natiuitate Christi trigesimo sexto: & anno quadragésimo Iacobus reliquit in Hispania Athanasium Cæsaraugustæ, & Petrum Bracharę Episcopos. **ANASTASIUS** sexagesimus secundus Antiochenus Patriarcha in libro de Passionibus Martyrum arabice scripto. Decimo septimo mensis Bermudat, id est, Aprilis. Hac die multiplicibus martyriis affectus est Beatus Iacobus frater Ioānis, filius Zebedei, idque postquam abiit in occidentem, in ciuitatem Andiat, & fecit apud eos miracula, quæ homines attoniti stupebant: itaque conuertit eos in cogni-

tionem

tionem filii Dei. Tunc reuersus in multis ciuitatibus Palestinae praedicaui. Putatur autem ciuitas Audiat, quae a Ptolomaeo vocatur Andolus, & vulgo Andosilla; sita inter Caesaraugustam & Pompeiopolim. **VENANTIUS** Honorius Fortunatus Pictauiensis Episcopus in Poemate, apud Calixtum.

Veu.int.

Salue festa dies Iacobi veneranda tropheo,
 Qua caelos subiit proximus ille Deo.
 Ad Domini primam vocem Iacobus Zebedaei.
 Patrem, rete, ratem posthabuit fidei.
 Omnia dimittens diuino seruit amori,
 Pro quo non metuit probra, flagella, mori.
 Gentiles docet hic, Iudaeos increpat illic:
 Fructificansq; Deo terminat orbe fidem.

Isidorus.

Nam Hispania terminus orbis occidentalis dicitur. **ISIDORVS** Hispalensis Episcopus in libro de ortu, & obitu Patrum cap. 71. Iacobus filius Zebedaei, frater Ioannis, duodecim tribubus, quae sunt in gentium dispersione, atque Hispaniae, & occidentalium locorum gentibus euangelium praedicaui, & in occasu mundi lucem praedicationis infudit. Hic ab Herode Tetrarcha gladio caesus occubuit; sepultus in marmorea arca. Et cap. 81. Hi fuerunt Christi discipuli, praedicatores fidei, & doctores gentium: qui cum omnes vnum sint, singuli tamen eorum, propriis, certisque locis in mundo ad praedicandum sortes proprias acceperunt: Petrus namque Romam accepit, Andreas Achaiam, Iacobus Hispaniam, Ioannes Asiam & cetera. Et in hymno breuiarii Mozarabi.

Magni deinde filii tonitruum,
 Adepti fulgent prece matris inclytæ,
 Vtrique vitae culminis insignia regens,
 Ioannes dextera solus Asiam,
 Et laua frater positus Hispaniam.

ET

Et rursus de eodem.

O vere digne sanctior Apostole,
 Caput refulgens Hispaniae,
 Tutorq; nobis, & patronus vernulus.

BEDA in collectaneis, dum agit de diuisione prouinciarum inter Apostolos. Apostoli Christi, praedicatores fidei, & doctores gentium, certis locis in mundo ad praedicandum sortes proprias acceperunt. Petrus namque Romam accipit, Andreas Achaiam, Iacobus Hispaniam. **LEOTERTIVS** in literis de translatione S. Iacobi in Hispaniam facta tertio Cal. Inuarii, quae incipiunt. Noscat fraternitas vestra, in sensu. Cum Iacobus in Hispaniam ingressus euangelii disseminandi gratia, aliquos discipulos sibi adiunxisset, duobus in Gaecia relictis, cum reliquis Ierosolymam reuersus est. Vbi ab Herode gladio perempti corpus a discipulis in Hispaniam translatum innumeris claruit miraculis. Duo vero alii, qui in Gaecia remanserunt, Athanasius, & Theodorus, sicut dum viuerent a Magistri sepulcro numquam discessere, ita iuxta illud vita functi dextra laeuaque sepulti sunt. **RAMIRVS** Hispaniae Rex in diplomate Calagurri concesso mensis Maii die quinta, Era. 884. hoc est, anno salutis. 846. & secundo regni eius, quo ob victoriam de Mauris Iacobi ope ad Clauigium partam, ream ex voto fecit Hispaniam vniuersam pendendi quotannis ex singulis iugeris modium frumenti templo Compostellano. Apostolus mihi dormienti in hunc modum locutus est. Num quid ignorabas quod Dominus noster Iesus Christus alias prouineias aliis fratribus meis Apostolis distribuens, totam Hispaniam meae tutelae per sortem deputasset, & meae commississet protectioni? **CALIXTIVS** Pontifex huius nomini. in opere de vita, & miraculis S. Iacobi quatuor libris distincto; & in

Beda.

Leo tertius.

Ramirus rex.

Calixtus

sermo.

sermonibus de eodem. Dei verbum intrepidus terminavit: quoniam ab Ierosolyma vsque ad Gallectiam nomen Dominicum divulgavit, & iterum. Hic non solum per Iudæam, & Samariam prædicavit, verum etiam Hispaniam, & Gallectiam decoravit, illamque gentem olim impiam virtute Christi Ecclesiæ cōtraxit. Et latius in sensu. Iacobus plures discipulos habuit, sed duodecim speciales, tres in Iudæa, novē in Hispania: ex quibus, duobus in ea provincia relictis, qui euangelium annunciarent, septē alios secum in Iudæam detulit, qui magistri corpus ab Herode occisi navi in Hispaniam retulerunt. Hi post magnas difficultates, editaque miracula, sepulto sacro corpore, profecti sunt Romam, vbi à Petro Apostolo Episcopi facti in varias Hispaniæ vrbes sunt remissi. Duo illi, qui in Gallectia remanserant, magistri sepulcro ita viui adhæserunt, vt vita functi iuxta illum, dextra læuaque sepulti fuerint.

Orbo. OTHO Frisingensis lib. 3. Rerum ab origine mudi cap. 15. Nam aliter Iacobus ab Herode decollatus erat, qui tamen prius, vt dicitur, Hispanis prædicauerat.

*Ioannes Be-
lerb.* IOAN-
NES BELETH lib. de diuin. offic. cap. 140. Huius (Iacobi) corpus quiescit in Compostella. Missus enim fuit, vt Hispanis verbum Dei concionaretur: sed propter malitiam, & duritiem principum, extra vnum, ad fidem Christi, neminem conuertere potuit: quod cum videret vir sanctus Ierosolymam rediit. Cuius ab Herode occisi corpus à discipulis navi sine rectore in Hispaniam vectū est.

*Compost.
Archiep.* COMPOSTELLANVS Archiepiscopus coram Innocentio. 3. in Concilio Lateranensi. Ecclesia Compostella tam antiqua, & nobilis condita in honorem Apostoli Iacobi, Domini consanguinei, qui primo in Hispania verbum Domini seminavit, & infinitos ad fidem Christi conuertit, cuius corpus in eadem Ecclesia requiescit.

*Vincen.
Calixt. 3.* VINCENTIUS lib. 9. speculi histor. cap. 6. & 7. refert verba Leonis. 3. & Calixti. 2. CALIXTUS 3. in diplomate, quod Cæsaraugustæ in tabulariis asseruatur S. Mariæ de Pilari late refert, ac sua auctoritate confirmat antiquam huiusmodi traditionem, vt in numero sequenti.

uenti. *AUTOR.* Hæc ex copiosissimo scriptorum numero attulisse testimonia sufficiat: nam si omnes, siue nostros, siue externos, qui prædictos secuti de hac re sermonē habuerunt, referre vellemus, longissimam probationem rei, nulla indigentis cōsarcinare oporteret. Tantum ne veritas tot, ac tantorum virorum auctoritate stabilita, ratione destituta videatur, curabimus ea, quæ contra illam obiiciuntur, breuibus refellere; atque id quod commodius fiat, tribus quæstionibus seorsum disputabimus.

*Quæst. 1.
De tempore
necis Iacobi.*
QVAESTIO prima est, quo anno Iacobus occisus fuerit? hoc enim constituto, facile constabit sat temporis fuisse Iacobo, in quo ei licuerit venire in Hispania. Referemus varias sententias, & veriore tandem subiiciemus.

1. sentent.
PRIMO Eusebius in chronico, anno Christi trigesimo sexto, qui erat Tyberii. 21. & à morte Christi. 2. adsignat Iacobi necem, & Petri comprehensionem. Sed forrasse Eusebio hoc impositum est, qui lib. 2. historiæ, cap. 8. & 9. sub Claudio cōstituit Iacobi necem, & carcerem Petri, non sub Tyberio. Et scelus constat patratū ab Herode Agrippa Iudææ rege à Caio primum, deinde à Claudio constituto, non ab Herode rege Galiliæ, qui Christū despexit.

2. sentent.
SECUNDO videri posset occisus Iacobus octavo Claudii anno, Christi. 49. & à morte eius. 15. quod Herodes Agrippa Iacobum occiderit ad finem regni sui, quem finisse Tacitus affirmat nono Claudii anno, Coss. C. Pompeio, & Q. Verranio, in lib. Annal. 12. Verum errat Tacitus in assignando obitu Agrippæ, qui, (vt dicemus) tres tantum sub Claudio, non nouem regnavit annos.

3. sentent.
TERTIO, Cæsari Baronio in Annalibus ad annū Christi. 44. videtur Iacobus occisus anno. 11. à Christi morte, & à Natiuitate. 44. Claudii vero. 2. & anno. 46. Claudii autem. 4. statuit percussum ab Angelo Herodem. Cum tres tantum annos sub Claudio regnauerit, vt communis sententia est.

QVAR-

4. *sentent.*

QVARTO Genebrardus in chronologia lib. 2. ad annū Christi. 46. existimat, anno. 10. à Christi morte, qui erat. 3. Claudii & 7. ipsius Herodis, initio fere, occisum Iacobum. Roborat hanc sententiam hæc ratio. Herodes interiit percussus ab angelo anno. 3. Claudii, & ad finem. 7. regni sui. Ita enim dixit Iosephus lib. 19. Antiq. c. 7. in Cæsarea, ait, vitam finiuit cum regnasset per septennium: quatuor enim annos sub Caio Cæsare obtinuit regnum, tribus deinde annis sub Claudio: quæ confirmat Eusebius lib. secundo historiæ cap. 10. At qui Cæsaream ascendit paulopost occisum Iacobum, & solutum carcere Petrum, ut indicatur illis verbis Actuum. 12. Herodes autē cum requisisset Petrū, & nō inuenisset, inquisitione facta de custodibus, iussit eos duci: descendensq; à Iudæa in Cæsareā, ibi comoratus est. Quibus verbis satisplane manifestatur eodem anno accidisse martyriū Iacobi, carcerē Petri, Herodis in Cæsareā descensum, & eius interiitū. Id quod notauit Eusebius loco iam dicto, cū ait, Regis vero facinus in Apostolos perpetratum dilationem non patitur ultionis, sed continuo vindex adest diuinitus dextera; sicut historia in Apostolorum Actibus conscripta nos edocet. Et Chrysostomus homil. 27. de Herode, & Apostolis male habitis tom. 3. statim, inquit, ultio inuasit illū. Sed huic obstat quod Petrus è carcere solutus multis Asiæ prouinciis peragratis ingressus est Romam anno. 2. Claudii, ut mox ostendemus. Deinde quod Herodes nec mox ascendit Cæsaream, nec statim ac ascendit percussus est, cum Lucas assermet ibi moras duxisse. Atq; interim famem accidisse, de qua Lucas cap. 11. ad finem; Nam Tyrii, & Sidonii facto concursu per Blastum conati sunt Herodem sibi reconciliare, eo quod alerentur eorum regiones ab illo, Actuum. 12. quamuis enim Eusebius in chronico, Orosius libro. 7. capite. 6. & Beda Actuum. 12. in. 4. annum Claudii hanc famem referant, quia forte ad illum vsque annum persequerunt, at Dio Cassius lib. 60. anno. 2. Claudii famem refert accidisse. Non ergo paucis diebus Herodes Cæsareæ comoratus

moratus est, sed partem anni. 2. regni sui, & totum tertium.

QVINTO, Ouphrio in chronico, & viris aliis doctis videtur occisus Iacobus anno. 1. Claudii, qui idē erat 1. Herodis è tribus, quos regnauit sub Claudio, & Christi 42. & ab eius morte octauus. Idq; sibi persuadent certa, & constanti opinione asseruante Petrum Romam profectum. 2. Claudii anno, è carcere iam liberum, & sub Claudio ab Herode cōprehensum; ergo id accidit. 1. imperii eius anno, ac proinde tunc Iacobus est interfectus. Deinde quia cōmuniō, ac certior opinio est Iacobū occisum die altero paschatis. 25. die Martii, quo Christus conceptus, ac mortuus est: at in nullo alio anno pascha incidit in 24. Martii, præterquā in hoc, ut ex Cyclo Hebræo, & Iuliano, ac aliis constat, & notat Abulensis in. 2. P. Defensorii cap. 16. Ergo octauo anno pleno à die mortis Christi, occisus est & ipse Iacobus; Christus quidē feria sexta necatus est, Iacobus autem die dominica. At ex sequenti ratione fiet compertum hanc opinionem veram non esse.

SEXTO demū verior, ac probatior sententia sit Iacobum occisum. 2. Claudii anno incipiente, qui item erat 2. Herodis Agrippæ, postquā à Claudio est in regno cōfirmatus, & à nato Christo. 43. & nono ab eius morte. Cōstat autem huius veritas sententiæ hac ratione. Iacobus occisus est Ierosolymis ab Herode Agrippa, ut refert historia Apostolica, eodē tēpore, quo Petrus est cōprehensus; sed post hūc annū. 2. Claudii incipiētē, nō est occisus, cū ex cōmuni sententia Eusebii, & Cassiodori in chronico, & Hieronymi lib. de scriptoribus Eccles. in Petro, & aliorum, Petrus è carcere solutus, multis Asiæ prouinciis peragratis, Romā ingressus, Romanam Cathedrā erexit die. 18. Ianuarii, ad finē anni. 2. Claudii, qui finiendus erat die. 24. Ianuarii sequentis, & 44. anno Christi inchoato. Verum nec ante secundum annum Claudii inceptum occisus est; cū Herodes Agrippa, qui eum occidit in diebus Azimorum, à tempore Caii Romæ absens fuerit; nec Ierosolymam fuerit ingressus ante initium anni. 2. Claudii, postquam

Ioseph.

postquam ab eo in regno est Romæ confirmatus: & fœdus Regis cum populo Rom. in æs incisum in vrbis foro medio. Refert enim Iosephus lib. 19. Antiq. cap. 4. & 5. Claudium ad compescendam seditionem Alexandrinorum, commotam ex cognita eius creatione, scripsisse Ægypti Præsidii, & ad preces Agrippæ, & Herodis regum edictum misisse in Syriam, & Alexandriam, quo iubebat ius suum seruari Iudæis: tum alterum in vniuersum orbem Romanum; quod hoc habet exordium. Tyberius, Claudius, Cæsar Augustus, Pontifex Maximus, Tribu. ple. Coss. designatus. 2. edicit, & c. Quibus edictis Alexandriam, & per totum orbem missis, Claudius Cæsar declarauit, quomodo in Iudæos animatus esset: moxque Agrippam ad curam sui regni misit auctum maioribus honoribus, commendatumque per literas Præsidibus prouinciarum, simul & procuratoribus omnibus. At ille, vt re bene gesta fieri solet, magna celeritate reuerfus est, & quamprimum peruenit Ierosolymam votiua sacrificia persoluit, nihil omittens eorum, quæ lege præscripta sunt, nam multos Nazaræos tonderi iussit, & solitum tributum remisit, volens Iudæis gratificari. Sic Iosephus. In quibus vides Claudio secundo Consule adhuc Romæ fuisse Agrippam, & statim dimissum magna cum celeritate peruenisse Ierosolymam, sane ante pascha. Creatus est autem Claudius 2. Consul cum Licinio Iargo, Calendis Ianuariis ad finem anni primi Imperii sui, complendi die. 24. Ianuarii, quo, occiso Caio, creatus fuerat. Vt adsignant Cassiodorus, Onuphrius, & omnes communiter in fastis. Ex his ergo tamquam certum constituimus Herodem Agrippam Roma egressum mense Ianuario, magna cum celeritate peruenisse Ierosolymam ante pascha anni. 2. Claudii, & Christi. 43. & quia cupiebat gratificari Iudæis, inter multa alia, quæ in eorum gratiam operatus est, occidit Iacobum fratrem Ioannis gladio: videns autem, quia placeret Iudæis, apposuit, vt apprehenderet & Petrum, Actuum 12. Contigit ergo Iacobi occisio nono anno pleno à morte Christi, vt ob temporis breuitatem hemo potuerit inficiari,

Cassiod.

inficiari, quin profectus fuerit in Hispaniam.

QVO vero hanc de tempore necis Iacobi absolua-
mus quæstionē, rursus quo die acciderit quæritur ab au-
ctoribus? quorum breuiter sententiis relatis; quid verius
habendum sit exponemus.

HISTORIA scolastica in Acta cap. 66. & Baronius 1. senten-
tomo. 1. Annal. anno. 44. cap. 2. & Cornelius Schyltagius
tom. 2. Com. Ecclesi. de Sanctis P. 2. æstiuale, dum agit de
S. Iacobo, affirmant ante dies Azimorum occisum Iaco-
bum, Petrum vero in ipsis Azimis comprehensum. Et ra-
tio eorum est, quia cum Herodes necem Petri distulisset
post dies Azimorum, quomodo pateretur homo religio-
nis æmulator, in ipso Paschate, aut in diebus Azimorum
Iacobum interficere? Qua ratione probassent, nec Petrum
comprehendisse; maxime cum præter primum, & vltimū,
intermedii omnes Azimorum dies essent negotiosi, vt
notauit Abul. P. 2. Defensorii cap. octauo.

PETRVS Damianus in epist. 12. cap. 15. indicat in 2. senten-
Paschate, seu in Paschali solennitate occisum Iacobum;
festum autem necis eius celebrari octauo Cal. Augusti,
quod Ecclesia in diebus Paschalibus in celebranda Chri-
sti morte occupata sit. HIERONYMVVS in illa verba c. Hieronym.
43. Ezechielis, dixit ad me, fili hominis, magis in particu-
lari affirmat Iacobum immolatum altero die Paschatis:
nempe 15. luna, in qua Christus occisus est. Quam in. 8.
Cal. Aprilis incidisse, quo die Christus conceptus est, ac
mortuus, asserunt Vincentius in speculo hist. lib. 9. cap. 2.
Antoninus. 1. P. hist. tit. 6. c. 7. Durandus lib. 7. rationalis
diuinorum officiorum c. 17. & Salmerō tomo. 12. in Acta
tractatu. 35. Cum autem certum sit iuxta computantium
Cyclos anno octauo à nece Christi, & ab eius Natali. 42.
lunam decimam quintam incidisse in. 8. Cal. Aprilis, cui
diei in Calendario assignatur litera, G. quæ eo anno erat
Dominicalis; vt notat Abulen. 2. P. Defensorii cap. 15. &
16. sentiunt profecto hi auctores Iacobum occisum in
die Dominica, anni octauo à Christi morte. At cum di-
uersum supra definierimus, nempe non octauo, sed nono
E e à Christo

à Christo crucifixo, & 43. ab eius Natali, Iacobum occi-
sum; altero die Paschatis, hoc est. 15. luna Nisan, quæ inci-
dit in Idus Aprilis, & in diem Sabbati; nam, E, assignatur
diei. 13. Aprilis, & eo anno litera Dominicalis erat, F. non
possumus huic sententiæ non suffragari, quæ affirmat in
mense Aprili Iacobum occisum. Græci quidem pridie
Cal. Maii celebrant; Anastasius, quem initio retulimus,
diei decimosextimo Aprilis adsignat Martyrium Iaco-
bi, qui erat dies Mercurii; nam ipso Sabbato ab Herode
occisum tam cupidum religionis, præsertim si eo die Pas-
cha etiam celebratum sit, quod feria sexta celebrari non
potuerit ob antiquam traditionem, de qua alias; persua-
deri non possum; quare vel sequenti die Dominico, deci-
maquarta Aprilis, vel alio die ex Azimis Iacobi cædes ac-
cidit, sicut & Petri comprehensio, nam propter vtrumq;
adiicit Lucas, erant autem dies Azimorum, nisi quod Ia-
cobum prius occidit in diebus Azimorum, & necem Pe-
tri distulit post Pascha, vt Iudæis placidiorem se exhibe-
ret. Fuit ergo Iacobus occisus mense Aprili in diebus
Azimis nono anno post Christi mortem; vt ex parte tem-
poris nihil obstiterit in Hispaniam venire, & ibidem mo-
ratum ab anno. 36. Christi, vsque ad. 40. vt dixit dexter,
initio relatus.

Quæstio. 2.
Diuisio A-
postolorum
quando fa-
cta?
QVÆSTIO secunda est, quo tempore facta fuerit
solennis illa inter Apostolos distributio prouinciarum,
ad quas erant profecturi euangelii disseminandi gratia?
Huius enim cognitio impedimentum remouebit, quod
aliqui obiiciunt aduentui Iacobi in Hispaniam. Si enim
diuisio illa facta est post decessum Iacobi, falso osten-
detur sortitione obtigisse illi Hispaniam, in quam eo no-
mine venisset. Est igitur huiusmodi ratio ex diuisione
prædicta desumpta, quæ omnino euertit Iacobi in His-
paniam aduentum. Nam vel illa diuisio facta est ante
necem Iacobi, vel prope necem, vel post necem. Si

1. senten.
Melito.
Beda.
Hieronym.
ante necem, vel anno secundo ab ascensione Christi,
& ab ortu eius. 36. vt dixit Melito Sardenis, quem re-
fert Beda in capite octauo Actorum. Et Hieronymus,

Ansel-

Anselmus, Claudius Taurinentis, in illa Pauli verba ad *Anselm.*
Galat. 1. 19. Alium Apostolorum vidi neminem, cum *Claud.*
tertio anno à conuersione ascendisset Ierolimam;
quod, inquit, ad euangelium prædicandum toto orbe
fuisent dispersi. Et hoc anno fieri non potuit, cum cer-
to constet ex Actis Apostolicis per longius tempus, nem-
pe vsque ad annum decimum prædicatum esse ab Apo-
stolis Iudæis, quod confirmat Chrysostomus homilia *Chrysost.*
70. in cap. 22. Mathæi, cum ait. Apostoli prædicauerunt
Iudæis, longoque temporis spacio cæsi, & flagellati in
Iudæa manentes, ac demum ab ipsis propulsi, in gen-
tes profecti sunt. Vel septennio post mortem Christi, *2. senten.*
& ab ortu eius. 41. quo anno existimat Genebrardus in
chronologia pag. 223. & 372. duodecim Apostolos ascen-
dise Ierolimam, & distribuisse prouincias. Et hoc etiã
prædicta ratione falsum est; tum etiam quia non est vn-
de probetur huiusmodi Apostolorum duodecim ascen-
sus. Ergo distributio prouinciarum facta est paulo an- *3. senten.*
te annum secundum Claudii, & Christi. 44. qui erat à
morte eius. 10. vt videtur Cardinali Baronio. 1. Anna-
lium tomo, siquidem statim Iacobo occiso, Petrus è car-
cere ab angelo eductus Romam profectus est Ierolimam,
vbi illuc vsq; moratus fuerat; Marcus autem cum
suum euangelium scripsisset anno sequenti. 45. ita illud
absoluit. Illi autem profecti prædicauerunt vbiq; Do-
mino cooperante, & sermonem confirmante sequentibus
signis; ostendens præcedenti anno Apostolos fuisse di-
uisos. Et hac ratione non potuit Iacobo tempus suppe-
tere ad profectionem in Hispaniam. Multominus tempus *4. senten.*
Iacobo suppeteret profectionis in Hispaniam, si sor-
titione illa prouinciarum facta est anno duodecimo à
morte Christi, & 46. ab eius Natali, vt existimauit Beda
in decimotertio cap. Actorum, & in Martyrologio die
15. Iulii. Et si dispersio Apostolorum cõtigit anno. 13. se-
quenti, vt tamquam certum assererat Apollonius, quem *Apollon.*
referunt Eusebius lib. 5. histor. eccles. c. 18. ad finem, & Ni-
cepho. lib. 4. c. 25. quod Apostoli in mandatis habuissent,

E e 2 ne

ne extra Iudæam egredierentur per duodecim annos. Refert autem verba Christi id præcipientis Clemens Alex. lib. 6. *Gaitroma*. ex libro inscripto, reuelatio, seu prædicatio Petri. Præterea, ait, dixit Petrus Dominum dixisse Apostolis. Si quis ergo velit ex Israel duci pœnitentia, & propter nomen meum credere in Deum, remittentur ei peccata. Post duodecim annos egredimini in mundum, ne quis dicat non audiuius. Hæc ibi. Quam præcepti traditionem admittunt Beda in c. 13. Actorum, Ioânes Belet de Diuin. officii. c. 139. Vincentius lib. 8. speculi hist. c. 9. Comestor c. 71. in Acta, & Petrus de Natal. in Catalogo Sanctorum, in mense Iulio c. 99. & confirmant Paulus, & Barnabas Actorum. 13. 46. qui cum expellerentur Antiochia Pisidiæ, dixerunt Iudæis. Vobis oportebat primum loqui verbum Dei: sed quoniam repellitis illud, & indignos vos iudicatis æternæ vitæ, ecce conuertimur ad gentes: sic enim præcepit nobis Dominus, nempe vt post. 12. annos egredieremur ad gentes. Et adhuc multominus temporis daremus Iacobo, vt Hispanis euangelizaret, si ad annos. 40. post admissum in Christum piaculum, in quibus Iudæi ab Apostolis moniti noluerunt cœueri, Sancti Apostoli, ceteriq; discipuli ad prædicandum per singulas orbis prouincias fuere dirēpti, Thomas, Bartholomeus, Andreas, Ioânes, Petrus, Paulus, & ceteri; vt affirmat Vincentius lib. 10. speculi histor. cap. 61. Ex quibus omnibus impossibilis ostenditur aduētus Iacobi in Hispaniā, cum distributionem non viderit, vel si vidit, adeo importuno tempore, vt nullum suppetierit, quo potuerit venire.

VT quod verius habendum sit de Apostolorum sortitione, ac dispersione per orbem, definiamus, præmittendum est, tria in illa celebranda concurrisse. Nam primum Apostoli omnes ex viris Apostolicis, in vni cōuenere cōciliū, vt de hac missione ad euangelium disseminandam agerent. Deinde iuxta Christi præceptum, Spiritu sancto afflante singulis prouinciæ designatæ sunt, ad quas essent profecturi; quemadmodū Petrus, & Ioânes Actū. 8. 14. à reliquis Apostolis missi sunt in Samariam, & Barnabas Actuum

Actuum. 11. 22. Antiochiam. Tertiū, materia illis designata est, de qua essent locuturi, & quam velut tesseram, ac symbolum euangelicorum prædicatorum secum essent lataturi, vt eo signo veri Christi Apostoli esse dignoscerentur. Nam tria hæc præstitit in exemplum Christus cum primum misit Apostolos ad prædicandum ouibus, quæ perierunt domus Israel; cum eos Apostolos in primis cōstituit; deinde binos misit, haud dubium, quim binis quibusque designans diuersas ciuitates, ne omnes in vnam confluerent: Tertium, argumentum prædicationis illis tradidit vnicum, quasi symbolum, ac tesseram; euntes, inquires, prædicate dicentes, quia appropinquauit regnum cælorum. Sic legimus Apostolos missos Math. 10. & 11. Marci. 3. 13. & 6. 7. Lucæ. 9. 1. & 7. 10. & idem scriptum est de missione. 72. discipulorum Lucæ. 10. Hac forma missionis Apostolicæ per Christum præfixa, tribus assertis quid verius de ea sit sentiendum, ostendimus.

PRIMUM assertum. Certum esse omnibus debet Iacobum fratrem Ioannis simul cum aliis Apostolis conuenisse Ierosolymis, ad symbolum colligendum, & ad prouincias distribuendas. Atq; inde vt verum deduci Apostolorū diuisionem nō fuisse factam post Iacobi mortē. Hanc propositionē probāt hæc sanctorū Patrum testimonia. CLEMENS Rom. in epist. 1. ad fratrem Domini. Qui Apostoli adhuc in vno positi symbolum, quod fidelis nunc tenet Ecclesia, vnusquisq; quod sensit dicendo, cōdiderūt. AMBROSIVS ferm. 38. Duodecim Apostolorū symbolo fides sancta cōcepta est, qui velut periti artifices in vni conuenientes clauem suo consilio conflauerunt. AVGVSTINVS fermo. 115. de tempore. Quod Græce symbolum dicitur, latinè collatio nominatur: collatio ideo, quia collata in vnum totius catholicæ legis fides symboli colligitur breuitate. Petrus dixit: Credo in Deū Patrē omnipotentē. Ioannes dicit, creatorem cæli, & terræ. Iacobus dixit, credo & in Iesum Christum filium eius, vnicū Dominum nostrum. Sic Iacobus

Alphæi, & reliqui singulas sententias contulerunt. Et serm. 181. Sancti Apostoli certam regulam fidei tradiderunt, quam secundum numerum Apostolicum duodecim sententiis comprehensam symbolum vocauerunt. Et rursus. Omnes igitur in vno positi breue suæ prædicationis indicium, conferendo in vnum quod sentiebat vnusquisq; computabant. *Ruffinus.* R V F F I N V S in expositione symboli. Omnes Apostoli in vno positi, & Spiritu sancto repleti breue istud futuræ sibi prædicationis indicium, conferendo in vnum quod sentiebat vnusquisq; componunt. *Leo.* L E O magnus in epist. 13. ad Pulcheriam Augustam. Ipsi catholici symboli breuis, & perfecta confessio duodecim Apostolorum totidem est signata sententiis. Id ipsum tradunt Venantius Fortunatus in præfatione expositionis symboli: Albinus Flaccus de officio eccles. cap. 22. Rabanus de institut. clerico. lib. 2. c. 56. & alii. Vt de re tam certa non liceat dubitare.

SECUNDVM assertum. Rationi temporis, & historię magis conuenit statim post ascensionem Domini, & Spiritus sancti aduentum Apostolos conuenisse, concilio coactum, ad symboli collationem, & prouinciarum distributionem, quas erant euangelica luce colustraturi. Persuadet hanc veritatem primum, quod in eodem Apostolorum concilio facta est symboli collatio, & prouinciarum distributio, vt omnes concedunt: sed statim post Spiritus sancti aduentum, dum adhuc essent in vno positi Apostoli symbolum confecerunt. Sic enim affirmat Clemens supra citatus. Christo resurgente, & ascendente in cælum, misso Sancto Spiritu, collata Apostolis scientia linguarum, adhuc in vno positi symbolum condiderunt. *Augustinus.* Augustinus sermo. illo. 181. Tradunt, inquit, quod post ascensionem Domini, cum per aduentum Spiritus sancti, discipuli eius inflammati linguis omnium loqueretur, ad singulas quasque nationes, vt Dei verbum prædicarent, ituri, ac discessuri ab inuicem, normam prius sibi futuræ prædicationis statuerunt. Adde Leonem sermo. 1. de Natali Petri. Cum duodecim Apostoli accepta per Spiritum sanctum locutione

tionem linguarum imbuendum euangelio mundum distributis sibi terrarum partibus suscepissent, &c. Quod ipsum ceteri insinuant. Ergo tunc temporis prouinciæ sunt Apostolis distributæ. Deinde, statim post aduentum Spiritus sancti certum est omnes Apostolos, virosque Apostolicos fuisse Ierosolymis: postea vel non fuisse vnquam simul, vel difficile probari; siquidem videmus in Actibus Apostolicis, tam Apostolos, quam discipulos ita dispersos per regiones Iudæorum, vt simul amplius Ierosolymis non conuenirent, eo tempore, quo Iacobus vivebat. Ergo ante eam dispersionem, & symboli collatio, & prouinciarum facta est distributio. Tertio quia symbolum, vt prædicti patres *Symboli compositio.* Apostolorum, ne forte discipuli à suis abducti magistris diuersum aliquid, eos, qui ad fidem veniebant, docerent, & vt esset signum, quo distinguerentur à pseudoprophetis. Sed statim post aduentum Spiritus sancti, antequam ad prædicandum Iudæis egredierentur, magis necessarium erat hoc signum, & hæc regula fidei, tum contra totos, qui inter Iudæos erant, falsos fratres; & tot contra Christum exorta dogmata: tum maximè vt Apostolorum discipuli, secum afferrent prædictam regulam; quorum plurimi egressi in tribulatione, quæ facta est sub Stephano, nunquam amplius Ierosolymam, vel in Iudæam redierunt, vt constat de Maximino Aquensium Episcopo, qui cum Martha, Magdalena, & Lazaro, discessit tunc temporis in Gallias. Et de illis, quos refert Lucas Actuum. 11. 19. & similibus aliis: Cum apud gentes non tam certum esset recedendi à regula periculum. Ergo tunc credendum est factam symboli collationem, & simul prouinciarum distributionem. Quarto demum. Quia statim post aduentum Spiritus sancti Iacobo fratri Domini designata est Ierosolymorum prouincia, cuius est à Christo Episcopus de-*Iacobus Apostolus Ierosolymæ.* lectus, & ab Apostolis consecratus, auctore Eusebio in *chronico,* & lib. 2. histor. eccles. cap. 1. & 22. & lib. 7. c. 16. *Eusebius.* ergo simul cum eo ceteris Apostolis suæ sunt prouinciæ designatæ. Sic enim factum refert Egesippus in. 5. suæ *Egesippus.*

historiæ libro, relatus ab Eusebio lib. illo. 1. cap. 22. Iacobus frater Domini, qui à seruatoris temporibus ad nostrâ usque ætatem iustus appellatus fuerat, Ecclesiæ administrationem vna cum ceteris Apostolis suscepit. At qui statim post aduentum Spiritus sancti suscepit Iacobus administrationem Ecclesiæ Ierosolymitanæ: Ergo ceteri Apostoli tunc quoque suscipere suarum administrationem Ecclesiarum. Igitur Iacobo Zebedæi filio sua tunc est designata prouincia. At scimus quæ singulis alijs Apostolis sint distributæ prouinciæ, & nescimus quæ alia Iacobo obtigerit præter Hispaniam; ea ergo tunc illi designata est. Quod autem Beda, & alij Martyrologiorum compilatores diei Iulij. 15. adsignent Apostolorum diuisionem, indicare volunt eo die congregatos ad symbolum colligendum, & prouincias, in quas quisque esset profecturus, distribuendas. Idque ipso anno Ascensionis Christi in cælum accidisse verosimilius est propter supra tradita.

Diuisio facta die Iulij 15.

Tertium diuisionem Apostolorum non eodem tempore profecti.

Iustinus.

TERTIVM assertum Apostolicæ historiæ summo opere conuenit hanc Apostolorum distributionem, & ad prouincias designatas profectioem, non fuisse vno simul tempore ab omnibus Apostolis ad effectum deductâ, sed pro opportunitate, & necessitate, quatenus Spiritus sanctus inspirabat, à singulis executioni mandatam: etiam à Iacobo, qui vnus erat è duodecim, de quibus Iustinus M. oratione ad Antoninû, dicit, Ierosolymis duodecim viri profecti sunt in mundum. Verum seruato ordine à Christo tradito. Qui enim præcepit Apostolis proficisci in mundum vniuersum ad docendum omnes gentes, Math. 28. 18. & prædicandum omni creaturæ, Marci. 16. 15. iussit vt inciperent ab Ierosolymis, Lucæ. 24. 47. & vt essent ei testes in Ierusalem, & in omni Iudæa, & Samaria, & vsque ad vltimum terræ, Act. 1. 8. quem ordinem & ipse seruauit; vt quia Iudæorum erant promissiones, illis primum annūciaretur verbum Dei. Nec propterea interdicebatur gentibus interdû euangelizare; siquidem Act. 6. 1. murmur factum est Græcorum fidelium aduersus

aduersus Hebræos, quod despiceretur eorû viduæ in ministerio. Et cap. 8. 27. Philippus euangelizauit eunucho Candacis Reginæ: & Paulus 3. anno, quo venit Ierosolymam Act. 9. 29. loquebatur gentibus, & disputabat cû Græcis. Et Petrus cap. 10. In Cæsarea conuertit Corneliû cum familia, obstupescens fidelibus Hebræis, qui putabant gentibus non patere Euangelium. Et cap. 11. v. 18. conclusum est: ergo & gentibus spœnitentiam dedit Deus ad vitâ. Et v. 20. Cyprij, ac Cyrenæi fideles ingressi Antiochiam loquebantur ad Græcos, annunciantes Dominum Iesum: multusque numerus credentium conuersus est ad Dominum, vt propterea Ecclesia Ierosolymitana miserit Barnabam Antiochiam. Itaque id tantum seruabant Apostoli, quod Paulus in omni sua prædicatione seruauit, vt Iudæo primum; deinde Græco euangelizarent. Sic omnes Apostoli primum prædicauerunt Iudæis in Iudæa; tum ab eis repulsi conuertabantur ad gentes; inter quas, primum ingrediebantur in synagogas Iudæorum, & post gentibus euangelizabant. Nec vno simul tempore omnes à Iudæa egressi, vt ex historia ipsa constat; nec ita egrediebantur, vt numquã reuenteretur Ierosolymam: siquidem Petrum legimus sæpe egressum, vt Antiochiæ sedē statueret, deinde vt Romæ, & tamen postea rediit. Et Paulus ter, quater ve Ierosolymam ascendit: quod de ceteris Apostolis credendum est. Iacobus igitur Ioannis frater

Iacobi profectio in Hispaniam.

tissimæ Virgini construxisset, Iudæam reuisit, & Ierosolymam rediit, vt Iudæis incredulis prædicaret, quibus eum sacra sua eloquētia esset infensus, in eorum gratiam, Herodis Agrippæ gladio, primus Apostolorum laurea Martyrij donatus est. Nihil est ergo quod obftet, vel ex parte temporis, vel ex parte dispersionis Apostolorū, aduentui Iacobi in Hispaniam.

*Obiectis ref
pondetur.*

Ad ea quæ initio huius quæstionis proposuimus de tempore diuisionis Apostolorū, quatenus prædicta veritati aduertantur, dicimus, diuisionem illam non fuisse factam occiso Iacobo, cum ille ei præsens fuerit: multo minus quadragesimo anno à Christi morte, quādo multi ex Apostolis, vt Petrus, & Paulus iam vita functi fuerant. De præcepto vero illo ab Apollonio relato, credimus ex apocripho libro desumptum, & verius habendum quod Christus tradidit, & Apostoli mandarunt executioni, vti ex Apostolorum historia deduximus. Siquidem ante duodecim annos, vidimus Apostolos non tantum Ierosolymis, sed ex Iudæa ad externas nationes profectos, vt Petrum Romam, & alios in Cyprum, & Cyrenem, & sic Iacobum in Hispaniam: & post annos illos nondum erant aliqui egressi, vt de Ioanne, qui Virgini adsuit quoad vixit, probamus inferius cap. 20. num. 4. Quod si vim aliquam habuisse præceptum illud est concedendum, illa erit, ne omnino intra duodecim annos desereretur Iudæa, quin in illa prædicarent aliqui ex Apostolis: nam vnum, aut alterum in Iudæa mansisse, & non penitus destitutum, ex ipsa Apostolorum constat historia. Quod vero dixit Marcus anno Claudij 4. & Christi 45. illi autem prædicauerunt vbi que. In vniuersum est intelligendum de prædicatione facta per Iudæam, & regiones alias, ad quas fuerant digressi, & in quibus Iudæi comisti gentibus degebant. Tū etiā propterea quod aliqui, vt Petrus, ad gentes iam discesserant.

Quæstio 3. **QVÆSTIO 3.** est vtrū fides Christi fuerit per Iacobum, primum in Hispaniam inuenta? Nam hac ratione volunt nonnulli infirmari hanc antiquam traditionem Iacobi

cobi in Hispania prædicationis: quod nō ille, sed Petrus, & Paulus, Euangeliū disseminauerint primi in Hispania.

De Petro id tradit Innocentius 1. in Epistola. 1. ad Decentium Eugubinum Episcopum, quæ refertur. 11. d. cap. quis nesciat. Vbi exhortans ad seruanda omnia, quæ sunt à Petro in Romana Ecclesia cōstituta, subiungit. Præsertim cum sit manifestum in omnē Italiam, Gallias, Hispaniam, Africam, atque Siciliam, Insulasque interiacentes, nullum instituisse Ecclesias, nisi eos, quos venerabilis Apostolus Petrus, aut eius successores, cōstituerunt sacerdotes: aut legant si in iis prouinciis alius Apostolorū inuenitur, aut legitur docuisse.

De Paulo communi consensu id tenent Patres, quos longum esset, recensere. Et Gregorius 7. lib. 1. Registri, Epistol. 64. ad Alfonso, & Sanctium Reges Hispaniæ, sic ait. Cum Beatus Apostolus Paulus Hispaniam se ad se significet, ac postea septem Episcopos ab vrbe Roma, ad instruendos Hispaniæ populos à Petro, & Paulo Apostolis directos fuisse, qui destructa idololatria Christianitatem fundauerunt. Sic ille. Cum autem Paulus assermet ad Rom. 15. 20. Sic autem prædicaui Euangelium hoc, non vbi nominatus est Christus, ne super alienum fundamentum ædificarem: certo nobis persuadere debemus, Iacobum non prius in Hispania prædicasse. Siquidem propter hæc verba id sibi persuaserunt Ambrosius in ea verba, cum in Hispaniam proficisci cœpero, sic inuenitur, venturum se promisit Paulus tempore, quo ad Hispaniam erat iturus, quia illic Christus non erat prædicatus, vt occuparet mentes eorum; & quia pseudoapostolis difficile fuit iter ad illos, ideo tardius si iret, non erat molestius. Et Hieronymus in cap. 5. Amos, dicens. Qui vocatus à Domino effusus est super faciem vniuersæ terræ. Vt prædicaret Euangelium de Ierosolymis vsque illiricum, vt ædificaret, non super alterius fundamentum, vbi iam fuerat prædicatum: sed vsque ad Hispanias tenderet: & à mari Rubro, imo ab Oceano, vsque ad Oceanum curreret.

*Paulus fide
dem inue
xit in His
paniam.
Gregor. 7.*

Ambrosius

Hieronym

Vtrum.

Iacobus I. Hispanie Apostolus. Verum firma debet manere antiqua totius Hispaniæ traditio, externarū Ecclesiarum, Romanæ quoque ipsius consensione roborata, quæ in suis Breuiariis hanc veritatem tradiderunt: quam & auctores veteres initio adducti, tamquam certam retulerunt; & qui eos sequuti sunt, Guilielmus Durantus Minacensis Episcopus lib. 7. Rationalis Diuinorum Officior. cap. 17. Lyra in Abdiam, Martinus Polonus in Chronico. Sanctus Vincentius in sermone de S. Iacobo. Tostatus Abulens. Episcopus, in 1. Prologo in Math. quæst. 5. & tom. 3. in Math. cap. 10. q. 33. & tom. 4. in Math. cap. 17. q. 13. Antoninus. 1. par. hist. titul. 6. cap. 7. Ioânes de Turrecremata Cardinalis, super cap. 20. Mathæi. Philippus Bergomas lib. 8. supplementi Chronicorum anno 43. Nauclerus in 2. volum. Chronicorum, Gener. 2. & alij plurimi siue nostri, siue externi, qui Hispanis Iacobum affirmant Euangelizasse, quos referre, ne tædio simus lectori, prætermittimus; cõtenti illis, quæ obiecta sunt satisfacere.

Ad obiecta respondetur Dicimus ergo, à dicto Innocentij, quemadmodum necessario excipitur Paulus, ita & nos excipimus Iacobum. Cuius prædicationis cum fructus nõ cumulate labori ponderit, ratio habita non est, vt dicere Paulus potuerit super alienum fundamentum se non ædificasse. Necdum quod cū latissima locis esset Hispania, potuit in aliis eius partibus prædicare, quas Iacobus sua luce non perfuderat: quemadmodum accidit in Asia, Græcia, aliisque regionibus, vbi ceteri Apostoli Euangelizauerant. Nimirū autem si Ambrosium, Hieronymum, aliosque priscos patres quid primis temporibus gestum sit latuerit, cum nullus Hispanus historicus ab illis temporibus historiam texerit. Cum vero per Iacobi discipulos, à Petro in Hispanias remissos, longius, latiusque disseminatum fuerit Euāgelium, fidesque propagata, quam per ipsum Iacobū, hinc effectum est, vt Petro, non Iacobo, tum etiam Paulo, Ecclesiarum Hispanicarum foundationem adscriperint Pontifices. Hoc igitur ex his omnibus tamquam certum colligimus, cum fide Christi, Beatissimæ Virginis Mariæ, cul-

Mariæ columnæ Iacobus

tum, ac deuotionem in Hispaniam inuestam, ad nostram inuehit Hispanis.

7 MARIAE CVLTVM. CALIXTVS III. Calixtus 3. in diplomate, quod asseruatur in tabulariis Ecclesiæ Cæsaraugustanæ, datum Romæ nono Calend. Octob. 1456. Cum itaque sicut accepimus Ecclesia per Priorem solita gubernari; eiusdem Beatæ Mariæ de Pilari nuncupata ciuitatis Cæsaraugustanen. Ordinis Sancti Augustini, inter ceteras, sub vocabulo dictæ Beatæ Mariæ Ecclesiæ, prima Beatæ Mariæ de Pilari nuncupata fore noscatur: in qua dicta Beata Maria antequam ad caelos assumeretur, cum Iesu Christo filio suo, & Domino nostro, Beato Iacobo maiori in colūna marmorea apparuit; & ob hoc ipsa Ecclesia nomen Beatæ Mariæ de Pilari assumpsit; ac inibi quamplurima, & infinita miracula, diuina prouisione diutim fiunt: necnon Christi fideles cum magna deuotione, & veneratione imaginem eiusdem Beatæ Mariæ, & eius filij, in quadam capella ipsius Ecclesiæ, quæ de mandato dictæ Beatæ Mariæ per dictum Beatum Iacobum fabricata, & Camera Angelica Dei genitricis de Pilari nuncupata, & appellata extitit, colunt, & venerantur, ac cū magna deuotione visitare nõ cessant. IOANNES II. Rex Aragonum in Priuilegio, quo sub suum suscipit patrocinium res omnes Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Pilari, dato Cæsaraugustæ die 26. Octobris, anni 1459. Contemplatione, & fauore ipsius Ecclesiæ, quæ inter alias Hispaniæ, diuinis mysteriis, & miraculis refulget, & de illius institutione, & ædificatione, testante historia, multa miraculosa referuntur, & principaliter illud mirabile, quod in vita ipsius Beatæ, ac gloriosæ Virginis, eiusque iussu, à Beato Iacobo maiore Apostolo constructa, & ædificata extitit, in cuius capite ipsa Beata Virgo Pilare marmoreū, quod sibi à cælo transmissum habuerat, & supra quod eidem Beato Apostolo apparuit, firmari, & collocari iussit. FERDINANDVS II. Rex Aragonum, cognomēto Catholicus in Priuilegio, in quo sub sua suscipit protectione Ecclesiam Beatæ Mariæ de Pilari: dato Metinæ Campensi.

Ioannēs 2. Rex.

S. Mariæ de Pilari.

Ferdinandus 2. Rex.

Campensis 12. Aprilis, Anni 1504. Sane ex Catholici-
cis occiduis neminem latere existimamus, apud urbem
Cæsaraugustam, quamdam esse mirificæ deuotionis sa-
cram, & antiquissimam ædem, siue Templum celebre,
purissimæ, ac intemeratæ Virgini Dei genitrici dicatam,
sub vocabulo Beatæ Mariæ de Pilari, innumeris, & as-
siduis miraculis præfulgentem: vbi ipsa suauissima Vir-
go adhuc in humanis agens, Hispani populi miserata, nõ
dum orthodoxæ fidei lucem intuentis, se se Diuo Iaco-
bo, & circumstantibus mirum in modum, supra lapideam
columnam corporaliter videndam obtulit. Vnde cun-
ctis fere Hispaniæ gentibus, cæca Gentilium creduli-
tate obduratis, lux Saluatoris exorta est. Quo tamen in
loco relictis ab eadem immaculata Virgine columna, &
desuper candida eius efigie, seu imagine, ab ipso Beato
Iacobo, & eum sectantibus sacellum ibidem perexi-
guum constructum fuisse asseritur. Quod primum Ec-
clesiæ nomen in Hispania obtinuit. Attamen crescente
cum tempore deuotione, piisque largitionibus suffra-
gantibus, domus ipsa, vt tantæ Reginæ palatium dece-
bat, longe quidem amplificata est, & tandem in statum, quo
hodie est adducta. *AUCTOR.* Confirmat hæc traditio
eam, quam de aduentu Iacobi in Hispaniam, præcedenti
numero retulimus; simulque verior hæc ostenditur, credi
turque facilius illius certa ratione; ac quam prisca religio
ne Deiparæ Virgini fuerint Hispani deuoti, sit omnibus
manifestum.

Lucas.

8 DOMVM. LVCAS. Actuum 12. Consideransq;
venit ad domum Mariæ matris Ioannis, qui cognomina-
tus est Marcus, vbi erant multi congregati, & orâtes. Pul-
sante autem Petro ostium ianuar, processit puella ad vi-
dendum, nomine Rhode, & vt cognouit vocem Petri præ-
gaudio, non aperuit ianuam, sed intro currens nunciauit
Istare Petrum ante ianuam, & illi dixerunt ad eam, insanis;
illa autem affirmabat sic se habere: illi autem dicebant, An-
gelus eius est. Petrus autem perseverabat pulsans. Cum au-
tem aperuissent ostium, viderunt eum, & obstupuerunt:
annuens

annuens autem eis manu, vt tacerent, narrauit quomodo
Deus eduxisset eum de carcere, dixitq; nunciate Iacobo,
& fratribus hæc; & egressus abiit in alium locum. *AUCTOR.*
TOR. Ex his, quæ supradiximus cap. 15. nu. 24. & ex tot,
ac tã peculiaribus circumstantiis, quæ hic à Luca notatur,
fatis clare colligitur in hac Mariæ domo habitasse Petrum,
cuius vocem tam cito cognouit Rhode, & qui tã cõfideret
omnia retulit, iussitq; vt referrentur Iacobo, & fratribus,
qui intus quiescebant; quos expectare nõ poterat, celeriter
habiturus. Cũ enim illa fuisset prima Ecclesia, in ea profe-
cto morabatur Iacobus Episcopus, Dñi frater; vtiq; cum
Ioãne, & Maria matre Iesu; quæ vsq; ad obitum in ea hospi-
cium habuit: vt probabimus latius cap. 20. num. 6.

9 OMNES. *AUCTOR.* Quoniã secundo anno Clau-
dij Imperatoris, & sexto Herodis: vt notat Euseb. in chro-
nico, & Hierony. lib. de scriptor. Eccles. in Petro, Petrus
Ierofolymis Romã profectus est, ad ecclesiã Romanã fun-
danda: vbi hoc ipso anno scribit priorẽ Epistolã, in cuius
fine dicit, salutem vos ecclesia, quæ est in Babylone, & Mar-
cus filius meus: & Marcus Romæ Petri iussu scripsit Evan-
geliũ; vt ait Athanas. in synopsi, & Euthym. præfatione in
Mathæ. Nã statim anno 3. Claudij missus est Alexandria
ad denũciandũ Euangeliũ: auctore Euseb. in chronico, &
ipse Marcus in fine Euangelij dixit, illi autem profecti prædi-
cauerunt, vbiq; domino cooperante, & sermonẽ cõfirman-
te sequentibus signis, quasi de dispersis Apostolis loquens:
sequitur eo ipso tempore, quo Petrus Romã profectus est,
& reliquos Apostolos in regiones alias dispersos abiisse:
sed eo modo, & ordine, quo paulo superius n. 6. explicuim⁹
10 EPHE SV M. CONCILIV M Ephesinum in *Ephesi ali.*
Epistola synodica ad clerum Cõstantinopolitanũ, tom. 2. *quando vi-*
cap. 26. Quare. & Nestorius, impiæ hæreseos, instaurator, *xit B. Ma-*
in Ephesorum ciuitate, quam Ioannes Theologus, & *ria.*
sacra Virgo Deipara Maria, quandoque incoluerunt, con- *Conc. Ephe-*
stitutus à sanctorum Patrum, & Episcoporum cætu, vltro *sinum.*
se ipsum ab alienans, maleque conscientie reatu impedi-
tus, ad illum sese adiungere non audens, post trinam cita-
tionem

tionem sacrae synodi sententia, diuinoque sanctorum iudicio condemnatus, omnique sacerdotali dignitate exutus est. *AUCTOR.* Quod vero, ait Epiphanius haereti 78. (& quidem cum Ioannes, in Asiam instituerit profectioem, & nulquam dicit scriptura, quod abduxit secum Beatam Virginem, sed simpliciter siluit propter miraculi excellentiam.) Non quidem negat, quod Ephesini Concilij Patres asseruerunt; sed tantum asserit, propter excellentiam, id silentio obuolutum ab scripturis, ne occasione sumerent maligni introducendi mulieres. Quod si Virgo Ephesum adit, cum Ioanne, ergo & alias vrbes in Asia ingressam fuisse, fatendum est. Nec tamen ex professo, tunc Ioannes, gratia praedicationis est comoratus in Asia, aut Ephesi, sed tantum persecutionis fugiendae causa ab Herode excitata: nam post Paulus Ephesi nullum inuenit fidelem, nec qui sciret, esset ne Spiritus sanctus. Qua propter, statim credimus, Ierosolymam cum Deipara rediisse.

RELI-

RELIQVVM VITAE VIRGINIS vsque ad eius obitum.

Cap. XIX.

EX Asia, a Ioanne, reducta Ierosolymam Deipara Virgo, omnia de more pietatis exercens officia, eo in Deum exardescere affectu, ut quotidie eius videndi magis, magisque incederetur desiderio, 1 cupiens dissolui, & esse cum Christo. Sed interim, dum pro Ecclesiae 2 necessitate exitus differtur, 3 reuoluebat animo quae viderat, audieratque filij sui mysteria, Angelicam salutationem, miram natiuitatem, vitam caelestem, doctrinam salutarē, necem commiserandam, & eius gloriam resurgentis. Quo circa 4 loca ea frequenter inuisebat, non absque caelesti suauitate, dulcibusque lacrymis, in quibus cum vel egisse aliquid, vel aliquid fuisse perpessum, recordabatur. Erga homines autem ea erat incensa charitate, ut tamquam vera mater, ad quam omnes, ut filij accurrerent, sese imbecilibus, infirmisque demitteret, afflictos consolaretur, doceret ignorantes, errantes ad

Ff viam

viam duceret, & ad Euangelicam pietatem, Apostolico facta munere, omnes quotquot posset institueret: ipsos itē Apostolos, & Christi discipulos ad Ecclesiæ regimē suis cōsiliis adiuarēt. Nā 6 per ipsam Christū quāplurima illis necessaria manifestasse nō immerito creditur. Vnde cum Virgine 7 sexagesimum quartū annū agente Petrus Roma profectus, Paulus cū Barnaba Antiochia Syriæ, Ioānes, & Iacobus, qui ibi degebāt, eū aliis, ex discipulis, Ierosolymis cōuenissent ad eā quæstionē terminandā, de Iudaicorū ritū vna cum Euāgelio, obseruatione; qua Iudæi cōuersi, tantū negocij faceiebāt Apostolis, aliisq; fidelibus: eius potissimū innixi 8 cōsiliis, quæ Christi mētē, melius quā reliqui fuisset assecuta, siberos esse fideles. Eo onere definierūt deniq; vel Apostolorū, discipulorūq; ad sua ministeria redeūtiū relatione, per ora fidelium omnium peruagāte, tā ingēs erat eius visendi exortū & desiderium, vt vel in illa Christū veluti præfētē intuerētur, vt Ierosolymā vndiq; multi adire procurauerint: multi, & eā viā fuerint ingressi, & pro voto cōfecerint. In his vnus fuit sapientissimus 10 Dionysius ex Areopagi senatoribus à Paulo nō multo ante ad Christū Athenis cōuersus: qui mox vt accepit adhuc in vi-

uis degere Ierosolymis eā, quæ summū Christi numē huic mūdo ediderat, Pauli magistri opera, ad Ioannē profectus est, atq; eo duce Mariā inuisit: cuius cōfestim aspectu, tāta est suauitate perfusus, tantaq; admiratione correptus ex ea, quā in Virgine, plusquā mortale persensit dignitatē, vt nisi à magistro Paulo, (nā sic ad eum ipse scripsit) fuisset de veritate informatus, Deam proculdubio existimasset: ac pro Dea habitā adorasset. Tāta erat vniuersę Ecclesię, de B. Virgine opinio, ea de eius virtute cōcepta existimatio: vt pote, quæ vel ipso vultu, Dei matris præ se ferret dignitatē, omnesque se intuentes sua cōponeret maiestate, internosque affectus miris modis 11 mitigaret.

Testimonia.

DUPIENS. SOPHRONIVS serm. *Desiderium de Assumptione. Amor Christi Mariæ desiderium pariebat, desiderium vero gliscens quasi nouis reparabatur ardoribus, in tantum vt credam, quod nonnumquam omnia etiam, & semetipsam transcenderet, quia omnino amor impatiens, quod amat non potest non videre. Cogitate attentius, & perpendite diligentius quibus asiciebatur beata, & intemerata Virgo Maria doloribus, post Christi ad cælos ascensum, expletis omnibus, quæ de ipso erant ab Angelis prædicata, & per Prophetas multifarie, multifque modis præsignata, diuinis declarata oraculis, virtutibus exhibita, & quæ humanitatis sunt ostensa præfagiis.*

Quæso si qua sunt, in vobis viscera pietatis, considera-
te quo cruciabatur amore, quo ve desiderio aestuabat hæc
Virgo dum reuolueret animo cuncta, quæ audierat, quæ
viderat, quæ cognouerat. Puto quod quicquid cordis est,
quicquid mentis, quicquid virtutis humanæ, si totum ad
hibeas, non sufficiat vt cogitare valeas, quanto indefinen-
ter cremabarur ardore pij amoris, quantis mouebatur, re-
pleta Spiritu sancto, cælestiū secretorū incitamentis: quia
& si diligebat Christum, ex toto corde, & ex tota anima,
& ex tota virtute: nouis tamen quotidie inflamabatur præ-
sentia absens, desideriorum affectibus. Tanto siquidē va-
lidius, quanto diuinis illustrabatur intus visitationibus:
quam totam repleuerat Spiritus sancti gratia, quā totā in-
duerat diuinus amor: ita vt in ea nihil esset, mūdānus quod
violaret affectus: sed ardor continuus, & ebrietas perfecti
amoris: nam & Christus ab omnibus est amandus, ex toto
corde, & ex tota anima, atque ex tota virtute quærendus,
maxime tamen ab ea ardentius, cuius & Dominus erat, &
filius. R V P E R T V S lib. 5. in Cantica. Quæsiui iugi-
ter meditando, vocaui semper orando; sed sic quærens nō
inueni, sic vocanti non respondit mihi. Dulce lumen, &
delectabile est oculis videre solem, sed mihi dulce sentie-
bam videre carnem meam in ipso viuente: delectabile
habebam, quem genueram videre facie ad faciem, ad dex-
teram Patris super omnia fulgentem: non sic statim inue-
ni: non quam cito volui super hoc respondit mihi. Infra
pag. 43. col. 2. ad medium. Nam quod gemebam, similiter
& ipsi gemebant, & c. & pag. sequenti columna 1. ad fi-
nem. A diuro vos filiæ Ierusalem, si inueneritis dilectum
meum: si ante me, vt sæpe fit, discipulæ antemagistræ,
exeuntes de corpore, veneritis ante dilecti mei conspe-
ctum, vt annuncietis ei, quia amore langueo, quia præ-
amore eius, præmagno videndæ faciei eius desiderio: ni-
mirum vitæ huius tædium patior, & animo gemituoso, la-
crimosisque oculis, suspiriosas præsentis exilij moras suf-
finaeo.

2 NECESSITATE. ANSELMVS lib. de excel-
lencia

lencia B. Virginis cap. 7. Erat præterea, vt hic quidem vi-
detur utilis, & necessaria fidei nostræ conuersatio sua, *Virginitati
tus dilatus*
post Ascensionem Christi Domini, inter Apostolos eius. *propter Ec-
clesiæ neces-
sitate.*
Quia licet ipsi per reuelationem Spiritus Sancti; edo-
cti in omnem fuissent veritatem, incomparabiliter ta-
men eminentius, ac manifestius, ipsa per eum Spiritum *Anselmus.*
veritatis, illius virtutum profunditatem intelligebat: & *Apostoli*
per hoc multa eis, per hanc reuelabantur, quæ in se nō *multa per
virginē edo-
cebantur.*
solum simplici sciencia, sed ipso effectu, ipso experimen-
to didicerat, de mysteriis eiusdem Domini nostri Iesu *Rupertus.*
Christi. R V P E R T V S, lib. 5. in Cantica: Post quam
ascendit in cælum, sicut viri, ita & femina, iam communi-
ter viuere, incipiebant, non solum Iudæorum, verum etiā
Græcorum, cum dato Spiritu sancto, prædicaretur Euan-
gelium: propter huiusmodi maxime fiebat vox dilecti
pulsantis, & dicentis: Aperi mihi soror mea, videlicet, ne
vel infirmiori sexui deesset salutaris doctrina, ministe-
riumque, & norma vitæ, vel morum disciplina. Et infra.
Surrexi igitur, vt aperirem dilecto meo: operam dedi, vt
cum Apostolis Christi, vtique dilecti mei, dictis, & factis
proficerem currenti Euangelio: nā hoc est quod dico ma-
nus meæ stillauerunt mirram primam, & digiti mei pleni
mirra probatissima: oportebat namque, vt maxime reli-
ctis credentium, atq; Apostolicā vitam imitantium, viduis,
manifestum darem exemplum omnis mortificationi vi-
tiorum, normamq; in propatulo mox venturis, nouumq;
eatenus inauditum exemplum, eo suscepturis virginittatis
propositum.

3 REVOLVEBAT. SOPHRONIVS serm. *Meditaba-
tur Virgo
viam filij
sui.*
de Assumptione. Quæso si qua sunt in vobis viscera piete-
tis: considerate, quo cruciabatur amore, quo ve desiderio
æstuabat hæc Virgo, dum reuolueret animo cuncta, quæ vi-
derat, quæ cognouerat? R V P E R T V S lib. 5. in Canti-
ca. Flebam quippe, & præsingultibus vehemēter erūpenti-
bus nō poterā verba nisi concussa, & voces nisi intercisas
euoluere. Nūquid, enim poteram, absq; fletu de illo verba
facere? Verum fletus ipse consolatio mihi erat, delectatio

quædã mihi erat, sicut & cuiq; vestrũ lacrymę suę dulces sunt fluentes in eiusdem recordatione dilecti, iusta illud. Fuerunt mihi lacrymę meę panes, die ac nocte: quanto magis mihi; dum diceretur mihi quotidie, vbi est Deus tuus? filius tuus? siue dum dicerem ego, me dimisit in hoc exilio Deus meus, filius meus, de me taliter incarnatus, vel natus, propter me, & me vidente, taliter agonizatus, talia passus. Quale mihi erat commemorare, siue narrare verba eius; verba morientis, siue continuo morituri dilecti, maxime commendantis præceptũ charitatis, mandatũ dilectionis: ab illa cœna sacrosancta, quando tradebatur, vsque ad hæc verba nouissima: Mulier ecce filius tuus: ad discipulum autem, ecce mater tua. Ibi ignis, ibi gladius, ignis amoris, gladius doloris: & anima mea victima erat holocausti: hanc enim & ignis incendit, & gladius pertransiuit. Vnde sicut adeps sacrificij liquefcit ab igne, & sicut fluit sanguis de gladij vulnere, sic anima mea liquefacta est, nõ ibi semel tantũ, vbi moriebatur ipse, verum quoties me aperiente pessulum ostij mei, locutus est in me. Toties quippe sensi profundo corde, vulnerata mente istud, quod nunc dico, quia declinauerat, atque transierat, ipsa commemoratione horum sensum mihi renouante, vt magis, ac magis sentirem eum hic iam non esse, visibiliter non comperere.

Loca sancta 4. *Loca sancta* PA V L A, & Eustochium in Epistola ad Marcellam. Ergo ne erit illa dies, quando nobis liceat speluncam Saluatoris intrare, in sepulcro Domini flere cum sorore, flere cum matre? *SOPHRONIVS* sermone de Assumptione B. Virginis Marię. Quamuis iam in spiritu esset, tamen dum in carne vixit, carnalibus mouebatur sensibus, & ideo quam sæpe locorum recreabatur visitationibus? Et quem genuerat mentis complectebatur amplexibus? fortassis ergo præ nimio amore in loco, quo sepultus Christus dicitur, interdum habitasse eam credimus, quatenus piis palceretur internus amor obtutibus: sic namque locus medius est, hinc inde constitutus,

stitutus, vt adire posset Ascensionis eius vestigia, & locum sepulturę, ac resurrectionis, ac omnia, in quibus passus est, loca inuisere: non quod iam viuentem quæret cum mortuis, sed vt suis consolaretur aspectibus. *ILLEFONSUS* serm. 5. de Assumpt. Marię. Si scire volumus quid Dei genitrix, post resurrectionẽ Domini, antequam ipse cœlos ascenderet, agebat, sine dubio loca Dominicę natiuitatis, passionis, sepulturę, & resurrectionis frequenter circumiens, inuisere cupiebat: in eisdem etiã locis lacrymas fundebat, & sanctissimi oris sui oscula dulcissima imprimebat. Deinde ad notum sibi refugium, Apostolicum videlicet contuberniũ, post intuitum Dominicorum locorum cum gaudio remeabat.

5. *OMNES. R. V. P. E. R. T. V. S.* libro quinto, *Euangelizet omnibus. Rupertus.* in Cantica. Quærebant me vtique omnes pia sollicitudine, & ille præcipue, cui à dilecto fueram commissa, dicente: ecce mater tua, & recepit me in sua: quærebant isti multum sperantes de me, quod inesset mihi aliquid dignum sua inquisitione; quippe qui nouerant, quod in me, vel de me fuisset factum, qualis mater, qualem genuissem filium: non nihil in me superesse arbitrabantur de thesauris altissimi, quos superueniens in me Spiritus sanctus thesaurizat in conceptione tanti filij. *AUCTOR.* Hęc, & similia pietatis officia à Virgine præstita, quæ ab aliis feminis exercita gaudet Apostolus in suis Epistolis, quæ secum collaborauerunt in Euangelio, non est quod dubitemus. Propterea enim Euangelistam eam vocat merito *Illefonus* serm. 2. de Assumptione, & alij magistram.

6. *P. E. R. I. P. S. A. M. A. N. S. E. L. M. V. S.* lib. de excellentia Virginis. c. 7. Erat præterea, vt hic quidem videtur, multa per vtilis fidei nostrę conuersatio sua, post Ascensionem Domini, inter Apostolos eius, & cetera, vt supra num. 2. nifestata. *BERNARDVS* sermo. 4. super missus est. Profecto decebat, vt Verbum mox diuulgandum, vbique prius sciret Virgo per Angelum, quam audiret ab homine; ne mater videlicet Dei, à consiliis filij videretur amota, si

eorum, quæ in terris tam prope gererentur, remansissent ignara.

*Definitio
Concilij Ier-
osoly. facta
consilij B.
Virginis.
Paulus.*

7 SEXAGESIMUM QUARTUM. PAV-
LVS Epistol. ad Galatas. c. 1. 15. Cum placuit ei, qui me
segregauit ex utero matris meæ, & vocauit per gratiã suã,
continuo nõ acquirẽ carnĩ, & sanguini; neque veni Iero-
soly. ad antecessores meos Apostolos, sed abij, in Ara-
biam, & iterũ reuersus sum Damascũ. Deinde post annos
tres veni Ierosoly. videre Petrum: & mansi apud eum
diebus quindecim. cap. 2. 1. Deinde post annos quatuor de-
cim iterum ascendi Ierosoly. cum Barnaba, assumpto
& Tito: ascendi autem secundũ reuelationem, & contuli
cum illis Euangelium, quod prædico. LVCAS in lib.
Actuum Apostolorũ. c. 15. 2. facta seditione non minima,
statuerunt vt ascenderent Paulus, & Barnabas, in Ierusalem,
super hac quæstione. Cum autem venissent Ierosoly. sus-
cepti sunt ab Ecclesia, & ab Apostolis, & senioribus:
cum autem magna conquisitio fieret, surgens Petrus.

Lucas.

Auctor.

*Concilium
Ierosoly-
tanum cele-
bratũ quo
anno.*

AUCTOR. Ex probatiore chronographia, vt latius alio
in loco diximus, hoc Apostolorum Concilium Ieroso-
lymis celebratum est, Anno 14. à Pauli conuersione,
vt ipse dixit. Conuersus autem est mense Ianuario, an-
ni Christi trigesimi quinti. Erat ergo annus Christi quin-
quagesimus, qui idem erat Claudij nonus, quo, aucto-
re Paulo Orosio, libro septimo, cap. sexto. Beda lib. de
sex ætatibus, Adone in Chronico, Iudæi, & cum ipsis
Petrus, edicto Claudij, cuius Lucas meminit cap. 18.
Roma pulsi sunt; & ita venit Ierosoly. vbi præfuit con-
cilio totius ecclesiæ, Apostolorũ, Iacobi, & Pauli, & Bar-
nabæ, Titi, & seniorum. Cum ergo Virgo, quando
Christus ingressus est annum trigesimum 25. Decembris,
anni quinti decimi Tyberii Cæsaris, ipsa per tres menses,
& septemdecim dies, ab octauo Septembris die, in-
gressa esset annum quadragesimum quartum, sequitur,
anno. 50. Christi, etiam inchoasse, annum sexagesimum
quartum, nam sequenticap. probatissimus vltra septuage-
simum vixisse.

CON-

8 CONSILIIIS. LVCAS Actuum Apostolorũ, Lucas.
c. 15. 4. Cum venissent Ierosoly. suscepti sunt ab Ec-
clesia, & ab Apostolis, & senioribus. Ver. 12. tacuit autem
omnis multitudo; & audiebant Barnabam, & Paulum. V.
22. Tunc placuit Apostolis, & senioribus, cum omni Ec-
clesia, eligere viros ex eis, & mittere Antiochiam, Iudam,
& Syriam. R V P E R T V S, lib. 5. in Cantica. Pulsandũ
igitur erat ad ostium veritatis, & consulendum oraculũ
Spiritus sancti scilicet sacrarium pectoris tui, vt viua vo-
ce, omnem necessario tenendam demonstrares regulam
fidei, cum testimonio scripturarum, quas memoriter te-
nebas, prophetissa magna, & capax omnium prophetiarũ.
Et lib. 1. horum discernendorum, vtique magistrã te es-
se oportebat, ò Beata Maria, & Magistra Magistrorum,
id est, apostolorum, iuxta illud, fons hortorum, puteus
aquarum, viuentium, quæ fluunt in potu de libano. An
quia Spiritus sanctus, illos docuit, id circo tuæ vocis Ma-
gisterio non illis opus fuit? imo vox tua, vox illis fuit Spi-
ritus sancti: quicquid supplementi, opus erat, eisdẽ mor-
talibus, vel testimonij ad confirmandos singulorum sen-
sus, quos acceperant ab eodem spiritu diuidente singulis
prout vult, ex religioso ore tuo, perceperunt, instructo
ad loquendum, bene composito ad tacendum, prout tem-
pus erat opportunum. An quia loco supra memorato, de
Actibus Apostolorum, vbi facta seditione propter cere-
monias iudaicas, conuenerunt Apostoli, & seniores vide-
re de hoc verbo, nullam tui mentionem, scriptura fecit,
idcirco putandum est, quod conuentus ille omiserit, &
sanctum de tuo pectore, & de tuo ore, spiritum non con-
suluerit? imo, & illic, & in ceteris agẽdis, tu princeps om-
nem soluisti quæstionem, ita tamen, vt non clamares, neq;
contenderes, neq; audiretur vox tua foris, quia sicut ante
nos dictum est, tu sola virgo, quæ vniuersam hereticam
pauitatem interemisti. AUCTOR. Cum concilium
illud coram Ecclesia habitum sit, cuius portio præclarior
erat B. Maria, certe & eius consilij Apostoli, vbi sunt, ad
id, quod volebant definiendum.

Rupertus.

Auctior.

Ff 5

DESI-

Ignatius. 9 **DESIDERIVM. IGNATIVS**, epistola prima ad Ioanæm. Sunt hic multæ de mulieribus nostris, Mariam Iesu videre cupientes, & quotidie à nobis ad vos dicurrere volentes, vt eam contingant, & vbera eius tractent, quæ Dominum Iesum aluerunt, & quædam eius secreta, percunctentur Mariam Iesu. Et hæc talia excitauerunt viscera nostra, & cogunt valde desiderare aspectum huius, (si fas est fari) cælestis prodigii, & sacratissimi spectaculi. Tu autè diligèti disponas modo super desiderio nostro, & valeas, Amen. Et in secunda epistola ad eundem. Mihi, si licitum est, ad te ad Ierolymæ partes volo ascendere, & videre fideles sanctos, qui ibi sunt: præcipue Mariam Iesu, quam dicunt vniuersis admirandam, & cunctis desiderandam: quem enim non delectet videre eam, & alloqui, quæ Deum verum de se peperit, si nostræ sit fidei, & religionis amicus? **R V P E R T V S** lib. 5. in Cantica. Quærebant me utiq; omnes pia sollicitudine, quærebant isti multum sperantes de me, quod inesset mihi aliquid dignum sua inquisitione, & cetera, vt supra numero quinto. **A V C T O R.** Hæc duæ epistolæ Ignatii ad B. Ioannem, licet dubiæ sint vt inferius, c. 23. tractabo, eo à me sunt allatæ, quod sint antiquæ, & ab antiquo viro confictæ, à quo suam saltem consecutæ sunt auctoritatem.

Dionys. 10 **DIONYSIVS. DIONYSIVS** epistola ad Paulum. Non credidi confiteor coram Deo, princeps mi maxime, extra Deum summum, & optimum, esse, haberi etiam, nec posse ab hominibus percipi, quæ ego oculis, nõ tantum mentis, sed corporis vidi, perspexi, atque propriis oculis intuitus sum, Deiformem, atque super omnes cælicos spiritus, sanctissimam matrem Christi Iesu Domini nostri, quam mihi benignitas Dei, Apostolicique culminis auctoritas, & virginis almæ indeficiens clementia videre concessit: fateor iterum, atque iterum, coram omnipotentia Dei, & clementia Saluatoris, & gloria maiestatis Virginis matris eius, quoniam cum à Ioanne vertice, & euangeli, & prophetarum, qui in corpore habitans quasi

sol fulget in cælo, ductus fui ad Deiformem præsentiam altissimæ virginis, & tantus me immensus diuinus splendor circumfulsit exterius, & plenius irradiavit interius; tanta etiam in me omnium odoramentorum superabundavit fragrantia, vt nec corpus infelix, neq; spiritus posset, totius, ac tantæ æternæ felicitatis insignia sustinere. Defecit cor meum, defecit & spiritus tantæ gloria maiestatis oppressus. Testor, qui aderat in virgine, Deum, si tua diuina concepta mente non me docuissent, hanc ego verum Deum esse credidissem; quoniam nulla videri maior esse posset gloria beatorum, quam felicitas illa, quam ego infelix nunc, tunc vero felicissimus degustavi. Gratias ago summo, atque optimo Deo meo, diuinæ virginis, & eminentissimo Apostolo Ioanni, & tibi Ecclesiæ vertici, atque principi triumphanti, qui mihi talia clarissime, atq; clementissime prestitistis. Vale.

II MITIGARET. AMBROSIVS lib. de institutione virginis cap. 7. Sed ipsa se offerebat periculis: cuius tanta gratia, vt non solum in se virginitatis gratiam referuaret, sed etiam his, quos viseret, integritatis insigne conferret. Visitauit Ioannem Baptistam: neque immerito mansit integer corpore, quem in tribus mensibus, oleo quodam suæ præsentis, & integritatis vnguento Domini mater exercuit: eademque postea Ioanni Euangelistæ est tradita coniugium nescienti. **A V C T O R.** Nimirum si demus matri, quod habuit filius, cuius oculi, vultusque diuinum quiddam spirabat; & ad se facile omnium oculos, conuertebat, componebatque.

MARIÆ

MARIAE VIRGINIS

felicissimus obitus. Cap. XX.

I D prouectam ætatem, peruenerat virgo Deipara, & Christi filij gloriosum viderat vbique terrarum, summa cum voluptate, nomen denuncia- tum; & optata ab omnibus, exceptum veneratione; seq; 2 apostolica institutione beatã, vt ipsa prædixerat, ab omnibus generationi- bus prædicatam: cumque assiduo suum hinc ad filium efflagitaret decessum, 3 nuncium accipit cælestem, à quo de obitu suo certior reddita est. Quod tam lætum nuncium, & ipsa ilico denunciat Ioanni, cuius curæ fue- rat olim à Christo commendata, qui que ei fuerat in omnibus 4 obsecutus, vt filius; quò omnia ad decessum pararet necessaria. Ioã- nes pro officio, Mariæ obitum notum fe- cit his, qui Ierosolymis tunc aderant fide- les, cognatis, & propinquis, tam viris, quam feminis: per quos ad proximas, & remotas vrbes delata res est. Atque omnes pro ratio- ne temporis, ad diem conueniunt in monte sancto 6 Sion, in ea domo, in qua tot, tantaq; à Christo, & diuino spiritu fuerant patrata

mystic-

mysteria, quæ ad id vsq; tempus virgini per- petuum fuerat domicilium. Adducuntur lumina pro cuiusque pietate plurima, vn- guenta de more, hymnique in decessu paran- tur decantandi. Adsunt ilico, (mirum dictu) diuino quodam modo, & ratione mirabili 7 Apostoli omnes, qui etiam tunc superstites erant, per orbem dispersi, Petrus, Ioannes, Iacobus, cū ceteris: viri que Apostolici, Iero- theus, Timotheus, Dionysius Areopagita, cum viris aliis insignibus sanctitate, qui huic spectaculo admirando summis precibus, ne abessent, efflagitauerant. Horum illa 8 cõ- spectu valde recreata, summas Christo filio pro tam singulari beneficio gratias agit. Cũ- ctisque admirantibus venerandam Deipara: canitiem, & vterum, quo Deus nouem men- sibus conclusus fuerat, sui decessus exponit ratione, & quomodo à cælestibus spiritibus expetita, mox sit migratura. 9 Instabat de- cessus tempus, & in lecto recumbens humi- li, oculos in omnes, qui cum lucernis iam ac- censis aderant, conuertens, vultu hilari, ad se vt accedant benedicendi iubet. Sempiter- na igitur cuique precatur bona; suæque sin- gulos impertit benedictione. Cumque illis hæc, & alia dixisset verba, quæ in de- cessu cha-
rissimis

rissimis dici solent; 10 flebant ipsi tantæ matris absentiam, neque vlllo poterant lacrimas modo cohibere, quos illa mater 11 consolâs, vos, ait, valete ò filii: meum autem hinc decessum, ne quæso luctu, sed lætitia potius prosequamini, quandoquidem vobis est persuasum, ad cælestem me transire felicitatem. Cumque dilecto Ioanni mandasset 12 vt duabus, quæ ibi aderant, virginibus, quibuscum iam diu vixerat familiariter, duas tunicas, quibus ad contegendum corpus, per vitam vsa fuerat, distribueret, 13 filium è cælo descendentem conspicit, innumera 14 cælestium circumdatum multitudine, & exultanti spiritu, 15 benedico tibi, inquit, largitori omnis benedictionis, & causæ luminis, qui meum vterum inhabitasti, credo mihi affutura certo, quæ dixisti. Hæc locuta se reclinat in lectum, & manibus in alrum sublatis, in honestam figuram suum corpus composuit; & os venerandum aperiens, tota gaudio perfusa, & voluptate, quod filium intueretur, ad cælestem se inuitantem felicitatem, rursus dixit; fiat mihi Domine secundum verbum tuum. Atque ita perinde atque 16 obdormiēs, sine dolore vlllo, 17 nocte illa, quæ diem 18 quintum

deci-

decimum præcedit Augusti, anni quinquagesimo octavi, ex quo Christum pepererat, in charis illius manibus deponit spiritum, cum 19 septuagesimum secundum ætatis annum pene confecisset. Et ille quidem 20 à Christo Iesu, cum cælestium copia spirituum ad supernam patriam deducitur, & super eorum omnium 21 choros, ad eiusdè filii dexteram collocatur.

Testimonia.

I D PROVECTAM. SIMEON Me *Simeon Me*
 taphra. oratione de vita, & dormitione Dei- *taph.*
 paræ. Cum vero, & mortis eâ participè fieri
 necesse foret, cur enim hoc passura nõ esset,
 quãuis Dei filius ex ea genitus reuera esset homo? cū in-
 quam ætate provecta, ad multam senectutè peruenisset, &
 peregrinationis tempus præsens esset, per angelū se mi-
 graturam esse à filio edocta est. MICHAEL Glycas *Michael*
 lib. 3. Annaliū. At expers illa maculæ, Dñi nři Iesu Chři *Glycas.*
 mater, provectâ ætatè attigisse perhibetur, vt diuinus ille
 vir Andreas Cretēsis antistes, auctor est, quapropter fieri
 nõ potuit, vt virginis illius perpetuæ obdormitio euangeli-
 cæ historię infereretur, vt quæ longo deinceps tēpo-
 re, ceu diximus acciderit. AUCTOR Cum, vt inferius *Auctor.*
 colligemus, virginis Mariæ dormitioni, interfuerint Iaco-
 bus frater Dñi Episcopus Ierosolymitanus, & Dionysius
 Areopagita: & ex hitoris nouerimus Dionysiu à Paulo
 cōuersum Athenis Claudii imperatoris anno. 10. vt desig-
 nat Eusebius in chronico, & colligitur ex Pauli peregrina- *Euseb.*
 tione: qui erat Christi annus. 51. & virgini. 66. Iacobum
 autè interfectū Ierosolymis, anno Neronis septimo, aucto-
 re Eusebio in chronico. Hiero. li. de scrip. eccl. in Iacobo, *Hieron.*
 &

Isidorus.

& Isidoro, in eius vita, lib. de patribus veteris, & noui testamenti; & erat Christo annus. 62. Virgini autem fuisse annus. 76. sequitur Deiparam, mortem obiisse, ætate prouecta, quæ intercedit à 66. anno eius, vsque ad 76. neque in alia ætate, vltra, aut citra eam decessisse.

Apostoli.

2 APOSTOLICA. APOSTOLI in symbolo, apud Augustinum serm. III. de tempore. Andreas dixit; qui conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria virgine. ANDREAS Apostolus in epistola à presbyteris, & Diaconis Achaiæ scripta, ad ecclesias. Et quomodo de immaculata terra, factus fuerit homo primus; qui per lignum præuaricationis mundo mortem intulerat, necessarium fuit vt de immaculata virgine natus Christus, perfectus homo, qui est Dei filius, qui primum hominem fecerat; vitam æternam, quam omnes perdiderant, repararet; ac de ligno crucis lignum concupiscentiæ excluderet.

Iacobus.

IACOBVS Apostolus in liturgia. Commemorationem agamus sanctissimæ, immaculatæ, gloriosissimæ, benedictæ Dominæ nostræ matris Dei, & semper virginis Mariæ, ac omnium sanctorum, & iustorum, vt precibus, atque intercessionibus eorum, omnes misericordiam consequamur. BARTHOLOMÆVS Apostolus, ad Polimium regem, apud Abdiam lib. 8. historiæ apostolicæ. Scire te volo, quia filius Dei dignatus est per vterum virginis nasci cum homine, ita vt homo in virginis vulua conceptus, secum inter ipsa secreta virginis haberet Deum, qui fecit cælum, & terram, mare & omnia, quæ in eis sunt. Hic simul cum homine natus, partu virginis cœpit habere initium nascendi cum homine, cuius initium ante secula à Deo patre est. Hæc autem virgo cum execraretur omnem virum; & ipsa seruandæ virginitatis votum, prima Deo omnipotenti vouit. Primam autem ideo dixi, quia ex quo homo factus est ab initio seculi, nulla hoc votum obtulit: hæc ergo prima inter feminas hoc instituit corde suo, vt diceret, Dñe offero tibi virginitatem meam, cum à nullo homine, nec verbo didicisset, neque exemplo, ad imitationem videlicet inuitata, constituisset,

vt

vt virgo pro amore Dei specialiter permaneret. Huic subito in suo cubiculo clausæ splendens sicut sol Gabriel angelus apparuit: quæ cum timore perculsa, hoc visu expauisset, ait ad illam angelus, noli timere Maria, quia concipies. Et illa timore deposito, constanter ait, quomodo fiet hoc, quoniam virum non cognosco: cui angelus respondit, propter hoc, Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obubrabit tibi, ideoque quod ex te nascetur sanctum, filius Dei vocabitur. Et infra. Par enim fuit, vt qui filium virginis vicerat, à filio virginis vinceretur. Primus homo Adam de terra factus est, terra autem illa, de qua factus est, virgo fuit; quia neque sanguine humano polluta fuerat, neque ad sepulturam alicuius mortui à quo quæ erat aperta: par ergo erat, vt dixi, vt qui filium virginis vicerat à filio virginis vinceretur. IDIOTA lib. con-

Idiota.

templationum B. Mariæ, c. 5. In prædicatione Apostolorum, in omnem terram exiuit sonus tui sanctissimi nominis, & manifestum toti mundo factum est. *AUCTOR.* Sic diuini Apostoli; viuentem adhuc virginem venerabatur, sic vna cum filio prædicabat matrem: quod omnes fecisse dubitati non debet, quia quoties Deum carnem assumpsisse, ac natum fuisse denunciabant, virginem eius matrem simul necessario fuisse demonstrabant.

Auctor.

3 NVNCIVM. SIMEON Metaphrastes in oratione de vita, & dormitione Deiparæ. Cum vero & mortis eam participem fieri necesse foret, (cur enim, hoc passura non esset, quamuis Dei filius ex ea genitus reuera esset homo?) cum inquam ætate prouecta, ad multam senectutem peruenisset, & peregrinationis tempus esset præsens, per angelum se migraturam esse, à filio edocta est, sicut antea quo tempore in eius ventrem ingressurus erat, nunciatum illi fuerat. Cum igitur excessus sui mysterium didicisset, eam rem lætitiæ tantæ, quanta verbis explicari non potest materiam iudicans, (quid enim illi suauius enenire poterat, quam cum filio esse, & vna regnare) statim iussit plurima domum lumina, afferri, idque factum est. *GEOR-*

Simeon Metaphr.

GIVS Cedrenus in compendio historiæ. Ea quindecim

Cedre.

G g

ante

ante diebus suum exitum cognouit. Triduoq; ante archangelus ad eam venit præmium portans. **NICEPHORVS** lib. 2. hist. eccles. c. 21. Eo tempore, cum Claudius quintum imperaret annum, & immaculatam Dei verbi matrem, mortem obire oporteret (quandoquidem, & filius eius, verum se hominem esse probans, atq; confirmans, ad grandioræ exoletæ senectutis ætatem non peruenit) vnde sexagesimum illa agens annum, nuncium à filio per angelum, demigratione, & aduentu ad se eius, ita vt antea, cum ipse ad eam venturus erat, accipit. Itaque migratione sua ad hunc modum cognita, immensa repletur lætitia, quid enim dulcius ei, quam vt cum filio, & rege suo esse, contingeret? lumen ad eam infertur. **AUCTOR** Quod tempus sui obitus prænouerit Deigenitrix, per angelum à filio missum, cum multis aliis sanctis commune fuerit, non est cur in dubium reuocetur: credendum enim est concessum virgini quod alicui alii concessum fuisse affirmauerimus, quod & pro sequentibus semel dictum sit.

Ioannes sem 4 per ministra uit virginis. **IOANNES** in historia euangelica cap. 19. 27. Deinde dicit discipulo, ecce mater tua; & ex illa hora accepit eam discipulus in sua. **AMBROSIVS** lib. de institutione virginis cap. 7. Subscribitur Ioannes in testamento Christi, legatur matri pudoris defensio, testimonium integritatis, legatur & discipulo matris custodia, pietatis gratia commendatur, & ex illo suscepit eam discipulus in sua. Sed cum quo virgo habitare debebat, quam cum eo, que filii heredæ, integritatis sciret esse custodere? **EPIPHANIVS** Episcopus heresi. 78. Dicit autem euangeliu, & ab illa die accepit ipsam ad seipsum. Si vero habuisset virum si habuisset domum si habuisset filios in sua secessisset, & non ad alienum. **SOPHRONIVS** sermone de Assumptione. Quam sane beatam virginem, etsi omnes venerati sunt discipuli, eique famulabantur officio dilectionis, Ioannes tamen amplius, ac specialius vsque ad finem vitæ, qui sibi commissam accepit in suam, quasi matrem filius, cui benignus magister de cruce, inquit, ecce filius tuus, ad discipulum autem, ecce mater tua, vt virgo

virgini

virgini cohereret, & deseruiret officiosissime cura adoptionis. **ILLEFONSVS** serm. 1. de Assumptione. *Illefontus.* Quæ cum Apostolis degens vixit, & quandiu fuere, vnanimitè in oratione permanit, donec ipsi longe, lateque causa prædicationis dispergeretur. Deinceps vero, quam feliciter sub præsidio angelorum, & Ioannis diligentia fuit. Et serm. 5. si quis vero adhuc studio pietatis, vel piæ curiositatis affectu, indagare voluerit quid post ascensionem Domini egerit, quam sancte, & iuste vixerit, & cum quibus habitauerit, soli Deo cognitum esse videtur, & Gabrieli Archangelo, cui eius tota causa commissæ esse prædicatur à Domino, & angelis sibi conlætantibus, secumq; loquentibus; Ioanni etiam dilecto Domini discipulo, qui ab ipsa cruce eam suscepit in sua sollicitudine, & cura, videlicet, vt virgo virgini deseruiret, & Domini nostri rependeret seruitutis, & dilectionis obsequium; qui eum præ ceteris, sua dilectione fecerat dignum. Et serm. 6. si autem vultis scire, quid post Dni ascensionem egerit, hoc vnum certum est, quia virgo sancta corpore, & mente permansit, conuersata cum apostolis, donec ipsi per diuersas regiones prædicaturi sunt missi: & licet omnes apostoli eam venerarentur, eiq; officio dilectionis famularentur, plus tamen, & specialius Ioannes, vsq; ad finem vitæ dilexit, & coluit, quiq; sibi commissam virginem virgini accepit in suam, & sic ei quali filio matri adstitit, & obsequutus est, recordas illud, quod à benigno magistro in cruce audierat, mulier ecce filius tuus. **DAMASCENVS** oratione de Assumptione Deiparæ. *Damasc.* In hac, cum ille Theologus accepisset Deiparam, subministrabat ei ea, quibus opus habebat. **BEDA** lib. Retracta. *Beda.* In Acta Apostolorum c. 8. Absit autem vt credamus beatum Ioanem apostolum, cui Dominus in cruce matrem suam, virginem virginem commedauit, post unum annum recessisse, & eam reliquisse solam, ac tanto tempore deiectam, vt etiam corpus suum defuncte timeret ab hostibus corroboratum. Et hom. in euangeliu. Dixit Iesus Petro, sequere me. Deniq; moriturus in cruce, matrem suam ei commedat, vt virginem virgo seruaret, & ipso post mortem, ac resurrectionem caelos ascendente, non deesset eius genitrici

G g 2 filius,

Simeon Metaph. filius, cuius casta vita castis eius tueretur obsequiis. **SIMEON** Metaph. orat. de vit. & dormit. Deiparae. Postquã autẽ in tẽpore Pentecostes Apostoli impleti diuina gratia Paracleti, ad euangelii doctrinã, alius alio mittebantur, & iam prædicatio fidei annunciabatur, virginem, vt pote dilectõ, & virgini commendatam, (quæ erat in Sio eius domus) eã habebat illic degentẽ, cui tamquã matri Dei honor ab omnibus exhibebatur. **NICEPHORVS** lib. 2. hist. eccles. c. 42. Sedenim monumẽta produnt diuinissimum hunc euangelistã, post Iesu in cælum ascẽsum, cum matre Dei, in ea, quã ad Sion fuisse scripsimus, domo sua, vixisse, vsq; ad illius ad Dñm migrationem. **AUCTOR.** Dubiũ non leue sese offert, verum ne sit numquã virginẽ à Ioãne relicta, vsq; ad eius decessum, vt patres relati affirmãt? Nã huic cõtradicit, quod orta persequutione contra discipulos Dñi, anno ipsius. 35. quo Stephanus lapidibus obrutus est, cum Philippus abiisset in Samariã, vt denunciaret verbũ Dei, Actũ. 8. 14. & audissent Apostoli, qui erant Ierolymis, quod recepisset Samaria verbum Dei, miserũt ad eos Petrũ, & Ioãne, qui cũ venissent, orauerũt pro ipsis, vt acciperent Spiritũ sanctũ: & sic Ioannes abfuit Ierolymis. Deinde Paulus ad Galat. 1. 18. post annos tres, inquit, veni Ierolymã videre Petrũ, & mansi apud eum diebus quindecim; aliũ autẽ apostolorũ vidi neminẽ, nisi Iacobũ fratrem Dñi. Ex quo loco Hieronym. & Anselm. colligunt ideo nõ vidisse alios Apostolos, non quod contẽptui duceret, sed quod illi ad euangelium prædicandũ toto fuerat orbe dispersũ; vnde ait Anselmus, quia Ioãnes ibi deerat, credidit matrem Dñi iã in cælũ tunc assumptã fuisse. Nec refert quod Actũ. 9. 26. vbi idẽ Pauli Ierolymã refertur aduẽtus, dicitur, Barnabas autẽ adprehensum illũ duxit ad Apostolos, & narrauit illis, quomodo in via vidisset Dñm: quia neq; Barnabas numeratur Apostolis, sed discipulis; & apostolos vocat recte Petrũ, qui ibi erat, & paulo post discessit: & Iacobum fratrem Dñi, qui ideo semper Ierolymis morabat; quod esset cõstitutus Episcopus illius ecclesie. Ergo & hoc anno, qui erat Chri. 38. & Paulo

& Paulo à conuersione tertius, aberat cum aliis Apostolis Ioannes. Præterea Epiphanius hæresi. 78. quando hoc factum erat, inquit, & assumpsit ipsam Ioãnes ad seipsum, non amplius permansit apud ipsum: & quidem, cum Ioãnes in Asiam instituerit profectiõem, nusquã dicit scriptura, quod abduxerit secum sanctam virginem, sed simpliciter siluit propter miraculi excellentiam. Ex Epiphanius ergo sententia Ioannes, adhuc viuentẽ virginẽ, in Asiam profectus est. Et tunc fortasse conuertit Ignatiũ. Absuit ergo frequenter Ierolymis; & nõ modico tẽpore, relinquens virginem; nisi velimus cum eo semper egressam, quod est creditu difficile.

Dicendum ergo propterea primo. Ioannem aliquoties quidem egressum fuisse Ierolymis, ad vicinas ciuitates Iudææ, & Samariæ, iuxta præceptum Christi. Actũ. 1. 18. & eritis mihi testes in Ierusalem, & in omni Iudæa, & Samaria. Et ita cum Petro iuit in Samariam, sed statim reuersus est Ierolymã. Similiter anno post tertio aberat, cum primo Paulus ascendit Ierolymam. Posset etiã dici post annos. 14. quando habitum est ab Apostolis concilium, ad quod ascendit secundo Paulus, non ibi fuisse, quod Petri & Iacobi tantum fiat mentio c. 15. sed si aberat per modicum tempus aberat, idq; à virgine habita facultate; quæ æque ferret, imo suaderet Ioanni, id vt faceret: cum præsertim Ierolymis maneret Iacobus frater Domini, qui, vt existimo, in eadem cum virgine, habitabat domo: quæ prima fuit, materq; ecclesiarũ, cuius ipse erat Episcopus, qui virginis curam haberet, eamq; custodiret.

Dicendum est secundo: Ioannẽ non profectum in Asiam ad prædicandũ ante virginis obitũ, sed post. Itaq; licet forte illi obtigerit Asia ad euangelizandũ, ad quã profectum esse asserunt Origenes li. 3. in Genes. Eusebius. lib. 3. hist. c. 1. Greg. Nazian. ad Arian. Chrysof. hom. in. 12. Apost. & hom. 1. in Ioann. Tertull. lib. 4. contra Marcio. Verum id post Petrum, & Paulum fuisse constat. 1. ex Epiphanius hæresi. 51. dicente, illic enim (in Asia) sanctus Ioãnes post ætatem senectã iubetur à Spiritu sancto prædicare, & re-

flectere errates, in via. Et infra. Quapropter cogit Sanctus spiritus Ioannē recusantē euangeliū annūciare ob metū, tum, & humilitatem, in senectā ipsius, post. 90. annos vitæ ipsius, post reuersionem ipsius, à Pathmo, quæ facta est sub Claudio Cæsare, postquam multos annos in Asia trāsegiisset, euangelium exponere contra Cerinthū, & Ebionē. Secūdo quia uiuente uirgine per Asia prædicauerunt Petrus & Paulus. De Petro constat ex eius. 1. epist. c. 1. electis aduenis dispersionis Pōti, Galatig, Cappadotiæ, Asiæ, & Bithiniæ: & ita asserit Hierony. lib. de script. eccles. in Petro. De Paulo etiā constat, qui Ephesum præcipuā Asiæ urbē ingressus, Actuuū. 19. duodecim tantū viros inuenit nondū baptizatos. Dicit autē ad Rom. 15. sic autē prædicauit euangeliū, non ubi nominatus est Christus, ne super alienū fundamentū ædificarē, sed sicut scriptū est, quib⁹ nō est anūciatū de eo. Et tamē anno. 56. Chriſti, vno ante uirginis obitū scripsit ad Romanos, & proximos superiores annos Ephesi egerat, & Timotheū præfecerat: nondū ergo Ioānes ibi prædicauerat. Tertio quia quæcūq; à Ioāne gesta referūtur in Asia, post apostolorū Petri & Pauli necē, facta narrātur; nā primū anno. 74. Chriſti, anno. 18. post decessum uirginis, cōtigit quod refert Epiph. hæref. 30. post excidiū Ierosolymitanū, in balneo dixisse contra Ebionē. Ductus est uinctus Romā ex Asia, à Domitiano, anno eius. 9. & Chri. 92. & in oleū missus, auctore Tertul. lib. de præcrip. c. 36. Hiero. li. 1. contra Iouin. in insulam Pathmū relegatur anno Domitiani. 14. & Chri. 97. & uidit Apocalypsim iuxta Eusebiū in chronico. Nā ad finē Domitiani Apocalypsim scripsisse ait Iren. li. 5. aduersus hæref. c. vlt. Occiso Domitiano. 1. anno Neruæ, & Chriſti 100. ex exilio Ephesum rediit, ubi hospitiolū, & amicos amatissimos sui habebat secūdū Eusebiū, eo anno ubi dispēsat Ecclesias, & Iuuenē custodiendū dat Episcopo, ut refert ex Clemēte Eusebius, lib. 3. hist. c. 15. & 17. Ephesi editur euangeliū per Caiū hospitem; de quo Paulus, salutat vos Caius hospes meus, iuxta Irenæ. lib. 3. c. 1. Euseb. lib. 5. hist. c. 8. Athana. in synopsi, & Epiph. hæref. 51. & peruenit vsque ad Traiani tēpora, ut ait Irenæus, quem refert

Hieron.

Tertul.

Hieron.

Euseb.

Irenæus.

Euseb.

Clemens

Eusebius.

Irenæus.

Eusebius.

Athanas.

Epiph.

refert Eusebius in chronico, anno. 3. Traiani, Chriſti. 103. & 68. à passione: quo obiisse ait Hierony. in catalogo de scripto. ecclesias. in Ioāne, & Nicephorus li. 2. c. 42. Recte igitur ex his colligitur Ioāne Afianas ecclesias nō fundasse. Id quod de Ephesina certū esse asserit Irenæ. lib. 4. c. 4. sed post necē Apostolorū illā regionē curandā, & administrandā suscepisse, propter Hereticos Cerinthū, & Ebionē, qui fideles Afianos peruertebāt. Quod autē non prius discesserit, causam esse absq; dubio putamus, uirginis curā, & custodiā, quā vsq; ad finē uitæ eius, cōseruauit. Vnde Epiph. hæref. 58. quia incertus fuit de uirginis obitu, dixit de ipsa nihil scriptum, & Ioannē nō amplius apud se eam habuisse; neque secum tulisse, cum profectus est in Asiam: quia uidelicet iam Deus eam ad se uocauerat.

5. ADERANT. DAMASCENVS oratione de Assump. Decessit uir-
tione uirginis. Aderat uero eorū quoq; qui erāt in Ieru-
salē, quicūq; erat cætus à Deo electus. SIMEON Me-
fidelibus ad
taphraſtes oratione de uita, & dormitione Deiparæ. Cum
suerim.
igitur excessus sui mysteriū didicisset, statim iussit pluri-
Damasce-
ma domū lumina afferri, id quod factū est, tota uero do-
Simeon hie-
mus mūdāta est: lectus itē, & thalamus ornabatur; & cōuo-
tabr.
cabatur quotquot erāt cognati, & vicini, ut cū ea, lætitiæ
Ramus pal-
fieret participes. Deinde parata erāt omnia ad excessum:
ma oblatas
significat itaq; his, qui conuenerant id, quod ei filius per
ab Angelo
angelū nūciauerat: ostēdit autē brauiū, quod similiter ab
Maria.
eo datū fuerat: id uero erat ramus palmæ, ut linguæ asue-
factæ uera loqui, de eo dixerant, signū uictoriæ mortis, &
uitæ imago immortalis: sicut etiā Hebræorū pueri id eius
faciebāt filio, inspirati diuinitus; illi enim appropinquati
ad passionē, hi ramos palmarū offerebant, eum futurū uir-
ctorem mortis, ante significantes. NICEPHORVS Nicephor.
lib. 2. histor. c. 21. Itaque migratione sua adhuc modum
cognita, lumē ad eā infertur, domus purgatur, genere pro-
pinqui, ut par erat, accersuntur, riteque, & ordine, quæ ad
Ramus pal-
transitiōnē eā pertinet præparantur: nūciū etiā illa, quem
ma uictorie
acceperat his, qui cū ea erāt, exponit; & præterea uictoriæ
signum.
mortis trophæū, erat autē palmæ ram⁹, mōstrat. AUCTOR Auctor.

Satis est verisimile, omnibus fidelibus Ierosolymis degentibus à Ioanne primū, deinde ab aliis, diuulgatū Deiparæ obitū; ac per hos ad propinquos, & amicos, in alias vrbes delatum, quod res esset omnibus optatissima, eius adesse decessui, quæ vitæ auctorem mundo ediderat.

Domus virginis in Sion.
Andreas Creten.

6 SION. ANDREAS Cretēsis, orat. 1. de dormitione Deiparæ. Tubis ergo canamus in Sion. Rogauerit autē merito quispiā eorū, qui diligēter cōsiderant; qua nā de causa Sion fecisti mentionē? sed nō ab instituto est hoc alienū, ei ego dixerim, si memini sanctissimæ Sion. In ea enim peractū est hoc magnū Deiparæ mysteriū: in ea sacerorū castissimi corporis genuū inflexiones, tāquā clara voce testātur tabulæ, quæ sunt humi cōstratæ; toto enim tēpore incolatus, in ea est versata, & illic naturæ seruiens legibus, vitę finē accepit. Hic quoq; latuit principē tenebrarū, quomodo in pariēdo ea effugit, quæ accidit matri bus, illa sanctissima, & à Deo vocata, quæ gloria & gratia cælū, & terrā impleuit magnitudine diuinæ suæ translationis. DAMASCENVS in oratione in Assumptione B. virginis. Videor mihi videre hanc sanctis sanctiorem, & sacris sacratiore, & piis magis piā, dulcē mannae vrnā, aut vt verius dicā, fontē, super aliquē lectū recumbentem, in diuina, & inclyta ciuitate Dauidis, in qua lex quidē fuit impleta prophetarū, pronūciata autē fuit lex spiritus: in qua typicū pascha peregit Christus legislator; & verū pascha, qui Deus est, veteris, & noui testamēti tradidit: in qua cœnā mysticā suis discipulis agnus Dei, qui mundi tollit peccatū, celebrauit: & eis seipsum tāquā vitulum saginatum sacrificauit, & veræ vineæ botrum calcavit; in qua Christus aspicitur ab Apostolis surgens à mortuis, & fidē facit Thomæ, & per eū finibus terrę, quod sit Deus, & Dñs, duas in se ferēs naturas, etiā postquā surrexit à mortuis. Hæc est arx ecclesiarū: hæc est habitaculū apostolorū, in hac sanctissimi spiritus in variis sonis, & linguis, & in specie ignis effusus fuit aduētus apostolis: in hac, cū ille Theologus accepisset Deiparā, subministrabat ei ea, quibus opus habebat: hæc est mater ecclesiarum, quæ sunt per vniuersum

sum orbem terræ: in hac vitam egit Dei mater, postquam filius surrexit à mortuis. In ea ergo Beata Virgo iacebat super aliquem felicissimum lectum. B E D A venerabilis, lib. de locis sanctis, cap. 3. In superiori montis Sion planitie Monachorū cellulæ frequentes Ecclesiam magnam circumdant, illic (vt perhibent) ab Apostolis fundatam, eo quod ibi Spiritum sanctum acceperint, ibique sancta Maria obierit: in qua, etiam locus cœnæ Domini venerabilis ostēditur; sed & columna marmorea in medio stat Ecclesiæ, cui adhærens Dominus flagellatus est. S I M E O N Metaphrast. oratione de vita, & dormitione Deiparæ. Postquam autem in tempore Pentecostes Apostoli impleti diuina gratia Paraleti, ad Euangelij doctrinam alius alio mittebantur, & iam prædicatio fidei annuntiabatur: Virginem, vtpote dilecto discipulo, & Virgini commendatam, quæ erat in Sion eius domus, eā habebat illic degentem: cui tamquam Matri Dei honor ab omnibus exhibebatur. G E O R G I V S Cedrenus. Bonis suis Cayphæ venditis Sionē emerunt. Is est locus, vbi mysticum Pascha Christus celebrauit, & foribus clausis ingressus est. Ibique Christo in cælum assumpto Maria vsq; ad finem vitæ egit. N I C E P H O R V S lib. 2. histor. Ecclesiastic. cap. 3. Post crucis autem supplicium, in domo Ioannis annos impleuit vndecim: in ea ipsa Ioannis domo, primum Paschæ mysticum conuiuium, Dominus cum discipulis instituit: inde hymno dicto, in montē oliuarū exierunt ad villam Gethsemani: ibidem propter metum Iudæorum discipuli claudēbatur: ibidem etiam foribus clausis, cum resurrexisset ab ipsis est visus; cum in faciem quoque eorum inspirauit, & Spiritum eis sanctū dedit: ibi octauo post die Thomæ fides est confirmata: eo Spiritus sanctus specie linguarum, ipsa Pentecoste aduenit: ibidem Iacobum iustum, primum Ierosolymorū Episcopum Apostoli suffragiis suis designarunt, & Stephanū cum reliquis sex Diaconis legerunt. Hanc porro domum Ioannes fertur comparasse post mortem patris sui Zebedæi, qui quidem propriæ nauis rector fuisse perhibetur, ce

Beda.

Metaphrast.

Georgius Cedrenus.

Nicephorus

Zebedæus
vix celebris

lebris inter Galilææ incolas vir. Discedens autem in Galilæa filiis ambobus, Iacobo, & Ioanni, hereditatē reliquit. Ioannes igitur partem suam, quæ ex hereditate ei cesserat, Cayphæ eius anni Pontifici vendiderat: quapropter per venditionis eius adictionem notus quoque ei erat, sicuti ipse in Euangelio suo dicit. Alienata autem ad eum modum, quæ ei obuenerat in Galilæa possessione, aliam domum Ierosolymis ad sanctam (ita enim dicta erat) Sion, sibi cōparauit, in qua deinde purissima mater Christi, ad extremum vsque diem suā vitam peregit. Et cap. 21. Et iā tempus iastabat, cum in Sion super humiliori lecto reponitur, & aderat Ioannes, qui eā domi suæ fouerat. Et cap. 42. Sed enim historiarum monumenta produnt, diuinissimum hunc Euangelistam, post Iesu in cælum ascensum, cum matre Dei in ea, quā ad Sion fuisse scripsimus, domo sua vixisse, vsque ad illius ad Deum migrationem.

Auctor.

Cuiusnam Ioannis fuerit domus, in qua Virgo decessit? Nazianzenus.

Apollinaris Vtrique Ioāni domus Ierosolymis.

Idem Euangelistæ, & Virginis domicilium. Euodius. Damascan. Simeon. Cedrenus.

T O R. Difficultas non leuis se se offert de domo, in qua Virgo decessit, cuius nam fuerit: Ioannis ne Euangelistæ, an Ioannis cognomento Marci? Nam vtrique fuisse suam domū Ierosolymis, disertis verbis affirmat Nazianzenus, seu Apollinaris potius, in Tragædia de Christo patiente: dum Virginem sic loquentem inducit.

Eamus hinc, citis silentes gressibus
A Edes petendo, feminæ, in quibus manent,
Ut hospites, cum matre Marci Maria;
Quo & conuolauit, vt reor, sacer chorus,
Ibique dulcem præstolabimur diem:
Potius ve eamus, in noui gnati domum,
Quem filius mihi arrogauit vnicus.

Euodij igitur sententia fuit: vt refert Nicephorus, lib. 2. historię Ecclesiasticæ, cap. 3. Ioannis Euangelistæ fuisse domum, in qua & vixit, & decessit Deipara Virgo: quem secuti sunt Ioannes Damascanus, Simeon Metaphrastres, Georgius Cedrenus in Annalibus, & Nicephorus locis dictis: qui eam dixit comparauisse Ioannem diuēditis bonis, quæ in Galilæa habuerat. Nec hi alia ratione probant, quam quod sic historiarum monumenta prodant.

Verum

Verum ipsos fuisse deceptos nomine Ioannis, quæ existimarunt fuisse Euangelistā, cum fuisset Marcus cognomento Ioannes Marię filius, materteræ Barnabæ, ratio probat firma innixa auctoritate. Etenim cuiuscumque fuerit domus duplex esse non potuit, sed vna tantum, ita in monte Sien, & ciuitate Dauid. Hoc manifestū est ex omnibus prædictis auctoribus, qui ingenue fatetur, in ea domo fuisse cœnaculū, vbi Christus cū suis cœnauit discipulis, lauit eorū pedes; vnde hymno dicto exiit in hortū: vbi cōgregati sunt discipuli propter metū Iudeorū: illisq; clautis inuis Christus resurgēs sese ostēdit: vbi post ascensionē māferūt cū Mariā matre Iesu: descēditq; Spiritus sanctus: vbi electus Mathias Apostolus, Iacobus autē Episcopus Ierosolymitanus: vbi deniq; vitā degit Mariā cū Ioāne, vitāq; finiuit: domusq; facta est prima ecclesiarū. Hæc omnia in ea domo, quā Ioānis Euangelistæ putat, dicūt accidisse prædicti auctores. Sic Niceph. alio à dictis loco li. i. hist. c. 28. his verbis affirmat. Sub hæc, cœna paratur in domo, vt aiūt Ioānis Euangelistæ, quā ille possessione sua, in Galilæa Cayphæ, eius tēpore Iudææ Pōtifici vedita in locis circū Siō montē sitis cōparauerat. Eadē de domo illa nulla mētiōe dñi illius facta: refert Hierony. Epist. 27. ad Eustochium, cui ait. Inde egrediēs, ascēdit Siō: ostēdebatur illi colūna Ecclesiæ porticū sustinens, infecta cruore Dñi, ad quā vincus ducitur, & flagellatur: monstrabatur locus, vbi super centū viginti credentiū animas, Spiritus sanctus descēdit: vt Ioelis vaticiniū cōpleretur. Et Epist. 193. ad Paulinū, de Ioele loquens: & post euerfionē prioris populi, ait, effusum iri Spiritū sanctū super seruos Dei, & ancillas, id est, super centū viginti fideiū nomina, qui effundendus erat in cœnaculo Siō. Quod ipsum dixerat Beda superius relatus; & Cyrillus Ierosolymitan. catecheli 16. cum ait, Spiritum sanctum, qui locutus est per Prophetas, & in die Pentecostes descēdit super Apostolos in specie ignearum linguarum; hic, Ierosolymis, in superiori Apostolorum Ecclesia. Cui concors est Nicephorus historię libro octauo, capite 30. cū ait. Ceterum in vrbe sanctam reuerfa Helena,

Refellitur.

Domus Ioānes cognomento Marci.

Vna tantū domus, in qua tot myseria sunt exhibita.

Nicephorus

Hieronymus.

Beda. Cyril. Ierosolymitan.

Nicephorus.

Helena, longe, lateque construxit templum, in cuius postico domum circumclusit, in qua foribus clausis, propter metum Iudæorum discipuli fuerant congregati: in qua etiam sacra cœna peracta sacraque pedum lotio, necnon Spiritus sancti in cœnaculo aduētus: in qua primus quoque hierarcha, & Episcopus Iacobus renunciatus est: In eo templo marmorea quoque fuit columna, ad quam cum flagellis cederetur, alligatus est seruator: in cuius pro parte sinistra diui Prophetæ Davidis sepulcrum, magnifice, & in sublimi collocatum. Sion ipsa ad australem vrbis est sita partem; superiorem eius sortita regionem; passibusque mille à Christi resurrectionis loco distat. Id ipsum ex Cedreno supra retulimus. Iam satis ex his omnibus constat unicam domum esse censendam, in qua prædicta omnia contigerunt, & quam supradicti auctores volunt fuisse Ioannis Euangelistæ. Quod si verum fuisset, non tacuissent quidem

Domus Ioannis cognomēto Marci.

Cyrillus, neque Hieronymus, Beda, & Andreas Crentensis. Sed contra sentit Laexander, seu Alexander, Monachus, quem supra retulimus cap. 16. num. 5. Qui in vita sancti Barnabæ, domum, in qua prædicta omnia facta sunt Mariæ fuisse matris Ioannis cognomēto Marci, constanter asseuerat. Quod si verum est, ut verum probauimus, non distinctam domum Ioannes habuit Ierosolymis, ut dicebat Apollinaris, sed vna fuit, ut sæpe animaduertimus: quam auctores relati superius Ioannis Theologi esse volebant: nos vero dicimus fuisse Ioannis cognomēto

Ratio effi-cax, qua probatur Sion non fuisse Ioan. Euang. gelist.

Marci: & ex nomine illos fuisse deceptos. Hoc vero eiusmodi ratio probat. Nam vel Ioannes Theologus, domum illam habuit, vel emit antequam Christus cœnaret in illa, vel post aduentum Spiritus sancti: non prius, quia illam non ignoraret, neque haberet alium dominum. Acqui nesciebat domum, ut constat Luca 21. vbi querentibus Ioanne, & Petro: vbi vis paremus Pascha? Dixit eis Iesus: Ecce introeuntibus vobis in ciuitatem occurret vobis homo quidam, amphoram aquæ portans, sequimini eum in domum, in quam intrat: & dicetis patri familias domus, dicit tibi Magister, vbi est diuersorium, vbi Pascha cum disci-

pulis

pulis meis manducem? & ipse ostendet vobis cœnaculum magnum stratum, & ibi parate: euntes autem inuenerunt sicut dixit illis: ex quibus pater ignotam fuisse Ioanni domum: nam si illius erat, cum id quidem non ignorasset Dominus: quid opus Christo fuisset, signa proponere, cui facile fuisset dicere, Ioannes para in tua domo. Rursus etiam dominum habebat patrem familias, quem Marcus vocat, dominum domus, qui reuera ex discipulis erat, cum ei dicitur, magister dicit. Ante cœnam igitur domus illa, non fuit Ioannis. Nec post aduentum Spiritus sancti: tum quia nullus dixit; tum quia pauper erat Ioannes cum reliquis Apostolis: tum quia domus erat adhuc prædictæ Mariæ, ut probabimus: Ioannis ergo Theologi, domus illa esse non potuit: in qua non aliter, quam ceteri Apostoli, mansit ipse cum Maria: ut dicitur Actuum 1. tamquam in aliena domo.

Ioannis Euang. gelistæ domus ignota.

Quod vero domus fuerit Mariæ matris Ioannis cognomēto Marci, hac etiam ratione deduci potest. Domus illa fuit commune hospitium Apostolorum, & feminarum sanctarum, vbi manebant, & in quam conueniebant discipuli: sic Mathæ. 28. dicit. Exierunt cito de monumento currentes, renunciare discipulis eius. Lucas, cap. 24. & egressæ renunciauerunt hæc omnia illis vndecim, & ceteris omnibus. Erat autem Maria Magdalena, & Ioanna, & Maria Iacobi, & ceteræ quæ cum illis erant, quæ dicebant ad Apostolos hæc. Ioannes cap. 20. Abierunt ergo iterum, discipuli ad semetipsos. Lucas cap. 24. Regressi sunt Ierosalem, & inuenerunt congregatos vndecim, & eos qui cum illis erant: Dum autem hæc loquerentur stetit Iesus in medio eorum. Ioan. 20. Cum sero esset die illo, & fores essent clausæ, vbi erant discipuli congregati propter metum Iudæorum, venit Iesus, & stetit in medio; & post dies octo iterum erant discipuli eius intro, & Thomas cum eis: venit Iesus ianuis clausis, & stetit in medio. Actuum 1. 12. Tunc reuersi sunt Ierosolymam à monte, qui vocatur Oliueti, & cum introissent in cœnaculum ascenderunt; vbi manebant Petrus, & Ioannes, & ceteri: hi omnes erant persecuerantes

Domus Maria matris Marti.

uerantes vnanimiter in oratione, cum mulieribus, & Maria matre Iesu, & fratribus eius. Quod ex supra allatis autoribus nemo negat. At ex Actuum cap. 12. 12. satis

Commune colligitur hoc commune hospitium Apostolorum, & *Apostolorum* fratrum, fuisse domum Mariæ matris Ioannis cognomen-
hospitiū do *to Marci.* Eductus enim ab Angelo è carcere Petrus, con-
mus Marci. sideransque, ait Lucas, venit ad domum Mariæ matris Ioannis, qui cognominatus est Marcus, ubi erant multi congregati, & orantes: pulsante autem Petro ostium ianua, processit puella ad videndum, nomine Rhode, & vt cognouit vocem Petri, prægaudio non aperuit ianuam, sed intro currens nunciauit stare Petrum ante ianuam. At illi dixerunt ad eam in sanis: illa autem affirmabat sic se habere, illi autem dicebant, Angelus eius est. Petrus autem perseverabat pulsans. Cū autem aperuissent ostiū, viderunt eum, & stupuerunt. Annuens autem eis manu, vt tacerent, narrauit quomodo dominus eduxisset eū de carcere. Dixitque, nunciate Iacobo, & fratribus hæc. Et egressus abiit in aliū locum. Petrus ergo in hanc venit domum, vt satis sibi notam, in qua erat multi fratres orātes, adeo vt à puella ex voce fuerit cognitus: & deinde eis, qui obuiā illi exire iussit, vt nūciarent Iacobo, ceterisque fratribus, qui intus erant, quæ referebat. Habitabat ergo ibi Iacobus Ierosolymitanus Episcopus, qui illā domum in Ecclesiā consecrauit, dictā Apostolorū. Hoc igitur tamquam certius habeamus, in domo huius Ioānis, cognomēto Marci, supradicta omnia contigisse: & Virginem Deiparam, & vixisse, & decessisse. Creditur enim prædictam Mariam cum filio Marco, quoniam fidelis erat, domum suam obtulisse Apostolis, tunc cum omnes fideles constituerent bona sua ad pedes Apostolorū; ab ipsisque designatam cōmune hospitium Apostolorum; Virginisq; domicilium: constitutamque primam omnium Ecclesiarum.

Apostoli ad 7 APOSTOLI. DIONYSIVS Arcopagita, lib.
sunt deces- de diuinis nominibus ad Timoth. c. 3. ad finē. Quādoqui
sui Virginis dem apud ipsos quoq; nostros à Deo afflatus sacrorū Prin-
Dionysius. cipes, quādo nos quoq; vt ipse nosti, & multi ex nostris sa-
cris

cris fratribus, ad videndū corpus, quod vitæ principium dedit, & Deū suscepit, cōuenimus (aderat autē Dei quoq; frater Iacobus, & Petrus, qui erat Theologorū suprema, & antiquissima summitas) visumq; est, vt post illud spectaculum, omnes sacrorū Principes hymnum canerent, & laudarent, prout poterat vnusquisq; ; infinitā bonitatē Diuinarum virium. Post Theologos, ille, vt scis, vicit omnes alios mystas sacrorum, vt qui plane excederet, & à se omnino abduceretur, & in ea, quam hymnis celebrabat, afficeretur societate, & cōmunicatione: & ab omnibus à quibus audiebatur, & videbatur, & cognoscebatur, & nō cognoscebatur, iudicaretur esse à Deo afflatus, & diuinus scriptor hymnorū. Et quid tibi amplius dixerim de his, quæ illic de Deo, diuine dicta sunt: etenim, nisi sum mei quoq; oblitus, scio multos à te audiisse quasdam partes illorum, Deo afflantium hymnorū, tanto tibi studio est, non negliger genter diuina persequi. IUVENALIS Archiepisc. *Iuuenalis.*
Ierosolymitanus, in histor. Euthimiaca relatus, lib. 3. cap. 40. In sancta quidem, & diuinitus inspirata, scriptura de decessu sanctæ Deiparæ Mariæ nihil traditur: ex antiqua autem, & verissima accepimus traditione, quod tempore eius gloriosæ dormitionis, vniuersi quidē sancti Apostoli, qui orbem terræ ad salutem gentium obibant, momento temporis sublime sublati, conuenerunt Ierosolymis. Tunc autem aderant cum Apostolis, sanctissimus Timotheus Apostolus, & primus Episcopus Ephesiorū: & Dionysius Arcopagita: sicut hic ipse magnus testatur Dionysius in his que de B. Ierotheo, qui ipse quoq; tunc aderat, cōscripsit, ad dictum Apostolum Timotheum, sic dicēs, vt supra ex Dionysio Arcopagita. ANDREAS *Andreas*
Cretensis, Archiepiscopus Ierosolymitanus oratione 2. de dor- *Cretensis.*
mitione Deiparæ. Iam ergo illa innumerabilis eorum, qui Deum honorant classis, sicut prius diximus, frequens erat cōgregata: & vniuersus supermundanarum potestātū, qui intelligentia percipitur, pulchre instructus cætus, à nullo conspectus, desuper aduolans, ad spectaculum confluebat admirabile. Hinc certe factum est, vt diuinorum sapien-

Syngelus.

sapientum precipui à Diuino Spiritu arrepti, ex insigni letitia diuini tunc oblectantis splendoris, id quod superar illuminationis, in extasim traduentes, illos hymnos diuinitus inspiratos, illam, inquam, quæ est in hymnis tropologiam; vt poterat vnusquisque attingeret, alius alium excipiens. MICHAEL Syngelus Presbyter Ierosolymitanus, in vita Dionysij. Quod vero cursum Apostolicum perfecerit, & admirandis editis miraculis diuinitus gloriosus apparuerit, multa quidem, & alia fidem facient: & in primis nubes illa, quæ ab Occidentis partibus, abreptum sublimem, ipsum abstulit, per aerem ambulantem, & elatum abduxit: vt etiam summos Dei inspectores, & Theologos Apostolos, alium aliunde repente, è finibus terræ, in celeberrimam communem omnium Christianorum matrem Ierusalem asportauit: & in excelsa Diuinorum mysteriorum arce Sion Ecclesiarum matre, ceteris Christi discipulis copulauit, cum Dei matris innocentissimæ, corpori iusta persoluerentur. Quod ob editum filij Dei partum, qui ex ipsa natus est, & ortum carnis ineffabiliter, accepit, cum eaque familiariter vixit, magnis honoribus autum, à cælestibus Angelorum ordinibus, plurima cum pompa elatum est. Et ipsius delubrum mirandum in modum extructum sanctissimis, diuinisque Apostolorum capitibus, & manibus ex Sion in Gethsemani translatum: linguis Diuino Spiritu percitis, igneis ac diuinissimis laudatum, & gloria cumulatum est. At Diuini ipsius præconis verba audienda sunt. Siquidem apud præsides nostros numine afflatus, & cetera vt supra ex Dionysio. Quæ obrem nullus dilectissimi orationi fidem habere detrectet. Quomodo enim qui quoquo versum erant dispersi, atque alius alio hospitium dirigere, & munus Apostolicum exequi, mandatum habuerant, sic breuissimo tempore, iuncti simul conuenissent, nisi vehiculo Diuino, nubi simili, quisque dignus habitus esset? & quidem omnibus, qui in initio salutaris prædicationis, in vera fide ambulantes, ab ipsa Diuina luce illuminati sunt, genera linguarum, sanitarum dona, diuersarum virtutum operationes, abunde à Spiritu

Spiritu cælestium donorum largitore, & boni tetius fonte, nedum magno illi Dionysio Apostolorum coæuo sunt impertita. GREGORIUS Turonensis lib. *Greg. Turo.* primo de gloria Martyrum, capit. 4. Denique impleto à Beata Maria huius vitæ cursu, cum iam vocaretur à seculo, congregati sunt omnes Apostoli, de singulis regionibus, ad domum eius: cumque audissent, quia esset ad summenda de mundo, vigilabant cum ea simul. ILLEFONSUS sermone nono de Assumptione Beatae Mariæ. *Illesons.* O quam venerandum, & præceteris honorandum diem, in quo Deigenitrix Virgo Maria de mundo migravit ad Christum! O tabernaculum gloriæ, templum cæleste, cui Apostoli sacrum reddunt obsequium, ad cuius Angeli canunt triumphum, quam Christus amplexatur! EUTHYMIUS *Euthymius* MICAHA historia, libro tertio, capit. 40. apud Damascenum, sermone de dormitione Deiparæ, & Nicephorum, libro decimo quinto, cap. decimo quarto. Hi ergo, scilicet Pulcheria, & Marcianus, cum illic (Constantinopoli) ædificassent domum venerabilem, maxime celebrandæ, & sanctissimæ Deiparæ, & semper Virgini Mariæ, & eam omnibus exornassent ornamentis, quærebant eius sanctissimum corpus, quod Deum susceperat: & cum accersissent Iuuenalem Ierosolymitanum Archiepiscopum, & Palestinæ Episcopos, qui in regia vrbe versabantur, propter synodum, quæ tunc facta est Chalcedone, dicunt eis: audimus esse Ierosolymis primam, & egregiam sanctissimæ Deiparæ, & semper Virginis Mariæ Ecclesiam in prædio, quod vocatur Gethsemane; vbi eius quod vitam portauit, corpus fuit in loculo depositum: volumus ergo eius huc adduci reliquias ad custodiam huius regiæ ciuitatis. Excipiens autem respondit Iuuenalis. In sancta quidem, & cetera, vt supra. DAMASCENUS oratione *Damascen.* de dormitione Deiparæ. Viuens enim ciuitas Domini Dei exercituum, sublime attollitur, & reges ex templo Domini gloriosæ, & illustris Sion ad supernam Ierusalem

lem, quæ est libera, & sua mater, munus offerunt preciosissimi: qui sunt constituti principes ab vniuersa terra, Apostoli inquam, Dei matrem semper Virginem. Et infra. Eos quidem, qui dispersi erant per vniuersum orbem terræ; eos inquam iussus diuinus, nempe nubes, tamquam quoddam recte vrgebat ex finibus terræ, veluti quasdam aquilas, cogens, & congregans. Aderant ergo hi, qui verbum, & ipsi viderant, & ei seruiert: eius quoque matri, vt debebant ministraturi, & tamquam præclaram, & preciosam hereditatem, ab ea hausturi benedictionem. Cui enim dubium est eam esse fontem benedictionis, & omnium bonorum scaturiginem? Simul autem aderant, eorum quoque; asseclæ, & successores, & ministerij, & benedictionis simul futuri participes: quorum enim labor communis, cõueniens erat, vt fructus quoque; essent cõmunes. Aderant vero eorum quoque, qui erant in Ierusalẽ, quicumque; erat cõtus à Deo electus. Et infra. Et quomodo Rex Salomõ, propter arcæ requiem in templo Domini, quod ipse construxit, omnes seniores Ierusalem vocauit ad concionem in Sion: sic tunc propter requiem arcæ intelligentis, non testamenti Domini, sed ipsius hypostasis Dei verbi, ipse nouus Salomõ, qui est Princeps pacis, & vniuersi optimus architectus, mentium cælestium super mūdanos ordines, & noui testamenti proceres, Apostolos inquam, cum vniuerso populo sanctorum, qui erat Ierosolymis, hodie congregauit. Quod autem hæc ita se habeant, in Euthymiacæ quoque historiarum lib. 3. cap. 40. his verbis scriptum est, vt supra. **SIMON** Metaphrastes, oratione de vita, & dormitione Deiparæ. Per nubem autem suos congregat discipulos, vt venerandum eius corpus mandarent sepulture. Ne autem videatur esse inane quod dictum est de cõgregatione Apostolorum, quæ facta est in dormitione Virginis, fatius fuerit ea summatim addere, quæ à Dionysio Areopagiti dicuntur in 3. lib. vt supra. Et oratione de peregrinationibus Petri, & Pauli. Cum autem non diu mansisset apud Romanos, & sancto baptismo multos regenerasset, & Ecclesiam construxisset, & **Linum** Episcopum ordinasset

Simon Metaphrast.

nasset, venit Taracinam, in qua cum Epaphroditum ordinasset Episcopum, venit Sirmium ciuitatem Hispaniæ: quo in loco cum Epænetum constituisset Episcopum; deuenit Carthaginem ciuitatem Africæ, in qua cum Crescentem ordinasset Episcopum, venit in Aegyptum: & cum Thebis, quæ septem habebat portas, Ruffum, Alexandria autem Marcum Euangelistam, eorum qui se, in disciplinam tradiderat Episcopatu præfecisset, rursus venit Ierosolymam ex reuelatione, propter Deiparæ Mariæ migrationem. Et in vita Dionysij Areopagiti. Cum vero ad tantam peruenisset gratiam, vt quando Deiparæ, quod Deum suscepit, corporis emigravit spiritus, simul adesset cum Apostolis, qui per spiritum, & nubem ad hanc sacram accesserant sepulturam, non amplius existimauit oportere, vna ciuitate nempe Athenis, circumscribere tales opes gratiæ. **GRÆCI** in Cantico. Virgo Deipara, quando ex hoc mundo ad illum cõmigrasti, quæ ineffabili modo genuisti, aderat tibi Iacobus frater Domini, primus Ierosolymorum Põtifex; cum Petrus summus ille, & cum primis venerandus Theologorum antesignanus, sed & sacer ille diuinorum Apostolorum chorus, vt diuinum, atque excellens œconomiam Christi mysterium, Angelicis, planeque; diuinis cõcentibus, & laudum præconiis cõcelebrarent: vtque; corpori tuo, quod & Deum susceperat, & vitæ principium extiterat, non absque magna læticia, & singulari hymnorum concentu parentaret. **AUCTOR**. Quod de Apostolorum Ierosolymam aduentu, & virorum Apostolicorum, diximus, referturque; in libello de transitu Virginis, Melitonis nomine inscripto, Beda lib. Retractat. in Acta Apostolica, non videtur admittere. Et difficile quidem creditur Apostolos Ierosolymam cõuenisse nubi ductos vehiculo. Et Dionysij testimonium, quod hanc rem magis cõfirmat, aliud significasse multum asseruerunt, neque; de Maria fuisse locutum. Et quidem sunt quibus videatur potuisse Apostolos via ordinaria, cõuenire absque; miraculo, si opportune per reuelationem de ea re, fuissent admoniti; quemadmodum Paulus ad Galat. 2. 2. ascendisse Ierosolymam se dicit secundum reuelationem, ad cõferendum

Græci.

Auct.

Aduentus

Apostolorum

quibus.

Via ordinaria

venisse

Apostolos.

dum cum Petro, & Iacobo Euangelium. Quia multi eorū non longe aberant, quin per spacium 12. 15. aut 20. dierum possent venire. Nam Iacobus quidem frater Ioannis iam excefferat, Philippus anno Claudij 12. Christi 54. auctore Ensebio in chronico, crucifixus est Hieropoli, Petrus erat in Aegypto, vt dixit Metaphrastes: Paulus agebat Ephesi cum suis discipulis: Andreas apud Achaiam: Thomas apud Aethyopes, Indos, & Parthos: Bartholomæus apud maiorem Armeniam, nisi obierat iam, vt quibuidam videtur: Mathæus apud Aethyopas: Simon Zelotes apud Mesopotamiam: Iudas Thadæus euangelizauit Melopotamiis, Arabibus, & Idumæis: Mathias in Iudæa versabatur: Ioannes, & Iacobus minor Ierosolymis morabantur. Nihilominus dicimus non posse iure aliquo negari historiam tantorum virorum auctoritate firmatam, de congregatione Apostolorum: qui cum modum etiam tradant, concedi etiā necesse est. Multa enim sanctorū virorū gratia Deus fecit admiranda, quæ facile naturali modo fieri possent, & tamen nihilominus ita fecit in gratiam suorum sanctorum. Posset quidem Philippum Deus, quæ admodum iussit ire in viam, quæ ducit Gazam propter Eunucho, facere etiam vt rediret in Azotum, Actor. 8. Et tamen Spiritus Domini rapuit Philippum, & inuentus est in Azoto. Similiter Daniel. 13. Posset Deus Babylone pro uidere Danieli, & tamen voluit Habacuc celerrime per aerem duci, qui ei cibum ferret: quid ergo mirum si gratia suæ matris dilectissimæ, aut potius gratia ipsorum Apostolorum, qui id adeo exoptabāt, Deus concesserit, vt Apostoli, ne suis ministeriis tot diebus deessent, diuinitus sint exportati, & reducti. Neq; est quod dicamus omnes viros Apostolicos hac ratione venisse: nā credendū est id ante aliquos dies per literas, aut nūcios à fidelibus Ierosolymitanis missos cognouisse: præsertim si prope erant, & ita venisse: neq; Beda hoc in libro illo refutat, quauis id referat: sed illud potius, quod dixit 2. anno, post Ascensionē dispersos Apostolos per orbē terrarum, quod repugnat Lucæ: Actor. 8. Et quod dicit Paulum nuper cōuersum adfuisse

Ratio communis defendunt.

Multa fecit Deus admiranda sanctorum gratia.

Non omnes viros Apostolicos hic miraculo ducti sunt.

obitui Virginis; & Ioannem tunc Epheso aduenisse, quæ merito repudiat. Quamuis autem Dionysij verba Anastasius Bibliothecarius, in præfatione ad Carolum, interpretetur de carne Christi diuinitatem continente; falso id quidem, cum multos post annos conuersus fuerit Dionysius ad fidem: & Paulus Christo degente nobiscum, non fuerit similiter conuersus. Neque ergo Paulus, neque Dionysius, potuere iam conuersi contueri Christum in terris agentem. Hilduinus vero in Areopag. non de corpore Dei genitricis, sed de sepulcro Domini corporis: & Mathæus Galenus, in sua ad Arcopagitam præfatione, de ædibus Ioannis Euangelistæ explicant, in quibus Beata Virgo degit: absque ratione. Quæ enim ratio cogit, vt Apostoli conuenerint ad videndum sepulcrum Domini, quod sæpe viderant, vel ædes Ioannis, quæ vel nullæ erant, vt supra diximus, vel si fuissent, sæpe in eis sunt morati? Necessario ergo debet intelligi de conuentu Apostolorum ad contuendum, & sepulturæ mandandum Virginis Deiparæ corpus, vt tot, tamque insignes patres intellexerunt, Iuuenalis Ierosolymitanus Patriarcha, cum ceteris Episcopis Palestinis, Ioannes Damascenus, Andreas Cretensis, Euthymiaca historia, Maximus Abbas super Dionysium, Simeon Metaphrastes, Machael Glycas, Epiphanius Presbyter, Michael Syngelus, & ex Latinis quicumque Dionysium cōmentantur. Sufficiat ergo vnicum hoc, si alia non essent, ad historiā hanc confirmandam, testimonium Dionysij in hunc sensum à tot interpretibus acceptum, vt quod de congregatis Apostolis ad Virginem contuendam, & sepeliendam, est dictum, verum fateamur.

8. CONSPECTV. SIMEON Metaphrastes, in oratione de vita, & dormitione Deiparæ. Postquam vero vidit eos Deipara: cognouit autem causam, propter quam omnes statim accersiti fuerant, & vnus cuiusq; audiit petitiones, eos quidem, vt par erat, impertit benedictionibus. NICEPHORVS lib. 2. histor. c. 21. Hæc cum immaculata prorsus Virgo sciret vnicuique, quæ opta-

Dionysij verba quomodo accipienda.

Iuuenalis. Damascen. Andreas. Euthymius. Maximus. Simeon. Glycas. Epiphanius. Singelus.

Apostolorū conspectula. Beata Virgo. Metaphr. Nicephor.

Auctor. ret, precatur, benedictione omnes dignatur. **AVCTOR.** Ne dubites valde recreatam Virginem Apostolorum accessu, gratias filio egisse, ac sui decessus rationem illis explicuisse.

In decessu quid fecerit Virgo. **Damasce.** 9 **INSTABAT. DAMASCENVVS** oratione de dormitione Deiparae. Videor mihi videre sanctis sanctiorem, & sacris sacrationem, & piis magis piam, dulcem mannae vnam, aut, vt verius dicam, fontem, super aliquem lectum decumbentem in indiuidua, & inclitya ciuitate Dauidis: in ea ergo Beata Virgo iacebat super aliquem felicissimum lectum. Aderant ergo hi, qui verbum, & ipsi viderant, & ei seruiert: eius quoque matri, vt debebant ministrari, & tamquam pulchram, & pretiosam hereditatem, ab ea hausturi benedictionem. Cui enim dubium, eam esse fontem benedictionis, & omnium bonorum scaturiginem? Simul autem aderant eorum quoque affectae, & successores, & ministerij, & benedictionis simul futuri participes. Postquam autem omnes desiderio simul, & debito satisfecerunt, & ex multis floribus, variisque hymnis, contex-

Apostolis benedicit Mariam decedens. Simeon Metaphrastes. tam sacram contexuere coronam, benedictionem, tamquam aliquem à Deo datum thesaurum acceperunt, quae in exitu postrema dicuntur verba dicentes. **SIMEON** Metaphrastes, in oratione de vita, & dormitione Deiparae. Cum iam adesset tempus excessus, illa quidem verae vitae mater, in Sion iacebat in grauato. Per nubem autem congregat suos filius discipulos, vt venerandum eius corpus mandarent sepulturae. Postquam vero vidit eos Deipara, cognouit autem causam, propter quam omnes statim accersiti fuerant, & vniuscuiusque audit petitionem, eos quidem vt par erat, impertit benedictionibus.

Nicephorus. **NICEPHORVS** lib. 1. histor. Ecclesiastic. cap. 21. Et iam tempus instabat, cum in Sion super humiliore lecto reponitur: & tonitrus, atque nymbi sonitu cōfestim ex sinibus omnibus suos filius congregat discipulos. Hæc cum immaculata prorsus Virgo sciret, vnicuique, quæ optaret precatur, benedictione omnes dignatur

tur, & extremis illos vocibus compellat. Deinde Petrum *Aderant ad se venire iubet, mox reliquos etiã Apostolos vocat, Apostoli cum ardentes habentes faces: & mirifice exultans, labiaque apertus. rians gratias filio agit.*

10 FLEBANT. DAMASCENVVS oratione de dormitione Deiparae. Ei omnes aderant, resplendente face spiritus, & præclaris illustrante splendore illos, qui reuerentia, & metu, & immobili desiderio, sinceros mentis oculos in eam defigebant: nullus enim ordo ex his, qui in cælo sunt, qui non vnanimiter adfuerit: nec quisquam inuentus est, qui eo quod in supernis versaretur, & cum inferioribus comparandus non esset, descendere, & omnia quæ diximus munera obire recusauerit. Hic fuerunt verba inspirata, & dicta diuinitus. Plauderat vniuersus chorus Sanctorum, dicens. Agedum, huc ad nos veni, ò diuine, & qui vitam adfers thesauri: veni ad nos desiderantes, quæ finem nostro posuisti desiderio. Sed non paucioribus verbis eam vicissim, retrahebat multitudo sanctorum, qui adhuc erant in corpore, dicens: Mane nobiscum, quæ es nostra consolatio: quæ es nobis vnicum in terra solatium: ne nos relinquant orphanos, quæ es mater misericordiae: venientes in periculum, habeamus te laborum requiem, & sudorum refrigerationem: tibi, si velis manere, in tua est potestate, & si velis recedere, nihil est impedimenti: si recedis, quæ es Dei tabernaculum, nos quoque recedemus, qui vocati sumus tuus populus, propter tuum filium. Te solam in terra relictam, habemus recreationem: tecum viuente simul viuere, & cum moriente mori est beatum: quid autem dicimus moriente? Nam tua quidem est vita mors, & vita est melior: & hanc vitam superasti incomparabiliter: nobis autem quemadmodum erit vita vitalis, si te non habeamus, cum qua versemur. Hæc mihi videntur Apostoli cum tota Ecclesiae congregatione dicere B. Virgini. **SIMEON** Metaphrastes, oratione de vita, & dormitione Deiparae.

Qui aderant vero, videntes signa decessus, ex oculis multas fundebant lacrimas, quis enim tali priuari muliere tulisset sine dolore? NICEPHORVS lib. 2. histor. cap. 2. Sub hæc vis lacrimarum ingens ex oculis omnium profluit, orbitatem suam migratione illius complorantium.

Consolatur Apustolos Mariæ. Simeon Metaphrast. 11 CONSOLANS. SIMEON Metaphrastes vbi supra. Cū vtro omnibus dixisset verba, quæ in decessu dici solent. Vos, inquit, valete filij: meū autem hinc decessum ne luctu, sed lætitia potius prosequimini, quādoquidē vobis est persuasum, nos transire ad gaudiū. Et videte vt corpus meum mandetis sepulturæ in hac figura, in qua ego me composuero: hæc est enim, inquit, mea voluntas. NICEPHORVS vbi supra. Et extremis illos vocibus compellat, valedicens: migrationemque suam non luctu eos, sed gaudio prosequi iubet: & quæ ad exequias; sepulturamque eius pertinerent, suauiter, & læte exponit.

Duabus virginibus suis vestes distribui iubet. Simeon Metaphrast. 12 VT DVABVS. SIMEON Metaphrastes dista oratione. Virgo ergo ad Ioannem aspiciens Virginem, cum pauca cum Deo esset locuta deinde, duas, inquit, tunicas, quas toto vitæ tempore habui tegumentum mei corporis, eas dari iubeo hisce duabus mulieribus. Hæc illa quidem dixit. Et infra: deinde adiiciens mulier. Etenim hæc, inquit, Deipara vitam finiens, duabus mulieribus virginibus, duas suas vestes donauit loco benedictionis, ex quibus vna fuit ex mei generis maioribus, quæ id accepit quod donatum fuerat, & in arca deposuit: & omnino iussit his, qui erant sui generis, vt esset Virgo vnaquæq; quæ eam acciperet. NICEPHORVS lib. 2. histor. cap. 21. Tum Virgini discipulo, & itidem aliis ipsa Virgo præcipit, vt duas eius tunicas vicinis viduis, quæ præter ceteras propensiore erga eam amore, atq; pietate fuissent, donet. Et lib. 15. c. 24. Leone imperante, veneranda immaculatæ matris vestis, Cōstantinopolim hoc modo perlata est. Hæc, sicut diximus mater Dei ad filium migrans, mulieri Hebrææ virgini reliquit

quit, quæ etiam ad illud ipsum tempus incorrupta permansit, & multa miracula edidit. Postquam autem Candidus, & Galbius germani fratres, patritia dignitate præditi, Ierosolyma profecti, omnia ibi loca perlustrarunt, & exosculati sunt; atque inde etiam in Galilææ partes venerunt, & thesaurum tunc apud Iudæam quamdam seruatum repererunt, consilium eius auferendi ceperunt, & Ierosolymorum vrbe peragrata, & sancto quoque loco salutato, ex Palestina discessuri, arcam eadem longitudine, & latitudine, qua illa erat, in qua diuina Dei matris vestis reposita erat, fieri curarunt; solito ornamento coopertam, per fraudem in loco suo deposuerunt: alteram autem illam cum sacrosancta veste receperunt, & cum ea quam celerrime Constantinopolim recurrerunt in suburbana regione, cui Blachernæ nomen erat, occultare diuinum thesaurum volentes. Quandoquidem vero rem tētare, quæ fieri nequiret visi sunt, ingratis etiam, eam ad Imperatorem retulere; atque ille incredibili elatus voluptate, rotundo in eo loco, vbi asseruabatur, constructo templo, cum magna veneratione sacram arcam in eo collocauit, vbi nunc quoque veneranda illa vestis seruatur integra; veluti inuictum, perpetuumque vrbs præsidium; quæ varios repellit morbos, & miraculis, quæ in ea fiunt, naturam, & vim temporis superat. *AUCTOR.* Hanc historiam latissime refert Simeon eo loco. Sed vbi Nicephorus priori loco legit, viduis, & ex Simeone Metaphraсте, & ex posteriori eius loco, virginibus, est corrigendum.

13 FILIUM. SOPHRONIVS lib. de Assumptione Mariæ. Creditur quod Saluator omnium ipse, quātū datur intelligi, per se totus festiuus occurrit, & cū gaudio eam secum in throno collocauit. Alias autem quomodo impleuisse creditur quod in lege ipse præcepit, honora patrem tuum, & matrem tuam. GREGORIVS Turonensis lib. 2. de gloria martyrum c. 4. Et ecce Dominus Iesus aduenit cum angelis suis, & accipiens animā eius tradidit Michaeli angelo, & recessit. ILLEFONSVS *Filius occurrit è calomatri decessu. Sophron. Gregor. Turon. Illefon sus.* sermone. 3. de Assumptione. Hodie audiuit illam vocem,

blandientis sese maiestatis, qua dicitur: veni electa mea, & ponam te super thronum meum, quia concupiuit rex speciem tuam: ad quam sane vocem credimus, quod gaudes, & exultans soluta est beata illa anima, ac perrexit ad dominum, ubi facta est ipsa thronus, quæ fuerat in carne templum diuinitatis. DAMASCENVS sermo. in Assumptione B. Virginis. Aduenit rex, vt mihi quidem videtur, ad suam parentem, diuinisque, & ab interitu alienis manibus, suscepit eius puram, & nulli culpæ affinem animam. SIMÉON Metaphra. oratione de vita, & dormitione Deiparæ. Deinde è cælo quidem descendit eius filius, illius diuinam assumpturus animam. NICEPHORVS lib. 2. histor. cap. 21. Deinde cælitus filius eius, cum innumerabili angelorum exercitu descendit, animam illius sanctam prorsus, & diuinam assumpturus.

Damasc.

Simcon.

Nceph.

Sophon.

14 CAELESTIVM. SOPHRONIVS sermone dicto. Ad cuius profecto exequias, quantum fas est credere, famulabantur angeli, & vniuersæ cælorum congratulabantur curiæ: neque mirum, quia honor maternus eius est, qui natus est ex ea: quem omnis cælorum ordo veneratur, & adorat, super se eleuatum cum Patre, in sede maiestatis Domini. Legimus enim quam sæpe ad funera, & ad sepulturam quorumlibet sanctorum, angelos conuenisse, & ad exequias eorum obsequia præstitisse, necnon & animas electorum vsque ad cælos cum hymnis, & laudibus detulisse, vbi & vtriusque sexus chori commemorantur frequenter auditi, laudesque cecinisse interea: & quod perspicatius est, multo nonnumquam lumine eosdem resplenduisse, insuper & adhuc viuentes in carne, ibidem, diuini odoris fragrantiam diutius persensisse. Quod si ad recreandam spem, & corroborandam fidem, interdum assistentium, Saluator Christus, ob merita suorum amplius comprobanda, talia, & tanta dignatus est exhibere per suos cæli ministros circa defunctos: quanto magis credendum est, hodierna die militiam cælorum, cum suis agminibus, festiue obuiam venisse

venisse genitrici Dei, eamque ingenti lumine circumfulsisse, & vsque ad thronum, olim sibi etiam ante mundi constitutionem paratum, cum laudibus, & canticis spiritualibus perduxisse? nulli dubium, omnem illam cælestem Ierusalem tunc exultasse ineffabili lætitiâ, tunc iocundatam esse inæstimabili charitate, tuncque cum omni gratulatione iubilasse, quoniam festiuitas hæc, quæ nobis hodie reuoluitur annua, illis omnibus facta est continua, neque immerito. ILLEFONSVS *Illefontus.* sermone primo de Assumptione. Vidi Ierusalem descendentem de cælo, à Deo ornatam auro mundo, & lapidibus preciosis intexam. Quo profecto hodie decorata, ideo descendit, vt reginam mundi, beatam scilicet Mariam, secum eueheret ad sublimia, & collocaret in throno regni. Et inferius. Quod si David vna cum omni populo, dignum duxit, arcam veteris testamenti, cum tanto honore profequi, vt scriptura testatur, multo religiosius est, hanc dignis laudibus commendari. Ait namque sermo diuinus, quod ascendit David, & omnis populus cum eo, vt ferrent arcam Dei, super quam inuocatum est nomen Dei exercituum, sedentis super cherubim. Ac deinde. David, inquit, & omnis populus ludebant, coram Domino, omni virtute, in canticis, citharis, & psalteriis, timpanis, & sistris, cum cimbalis, & tubis. Rogo si in figura officiosissime, tanta conferatur gloria, quid hodie ante Beatam Virginem, quando illa in cælestem Ierusalem euehitur? quantus exercitus sanctorum præcurrit cum hymnis, & canticis? Quæ nimirum virgo, ac si arca hodie de captiuitate huius seculi, angelorum exequiis glorificata, reducitur non in Ierusalem, quam decoxit, vel euastauit Chaldæorum exercitus, sed in illam veram, & cælestem, quam fundauit Deus, & non homo, collocatur. ARNOLDVS Abbas *Arnoldus.* tract. de laudibus virginis. Postea vero Ioanne in eius obsequiis perseuerante, non diu vocatione delata migravit ad filium, & angelis occurrentibus, & deportantibus inclytam illam animam, assumpta est in cælum.

Damasc.

15 BENEDICO. DAMASCENVVS oratione de Assumptione Deiparæ. Et ea quidem dixit, vt est consentaneum, in manus tuas fili commendo spiritum meū: fuscipe tibi charam animam, quam conseruasti alienam omni reprehensione; meum corpus tibi trado, & non teræ: custodi saluum quod tibi placuit habitare, & cum natus esses conseruasti virginem: tu me ad te transfer, vt vbi tu es fœtus meorum viscerum, ego quoque tecum degā: ad te enim proporo, qui ad me venisti citra vllam spacii distantiam: tu meis filiis maxime desiderabilibus, quos tibi placuit vocare fratres, esto mei discessus solatium; benedictioni eorum adiuce benedictionem per mearum manu extensionem. Deinde, cum manus sustulisset, vt erat consentaneum, eis benedixit, qui erant congregati. SIMEON Metaphrastes oratione de vita, & dormitione Deiparæ. Accersit autem Petrum, deinde alios, & cum lucernas ipsi accendissent, illa in spiritu exultās, diductis labris, benedico tibi, inquit, datori omnis benedictionis, causæ luminis: qui meum ventrem inhabitasti: benedico tuæ charitati, qua nos dilexisti Domine; & magnifico verba tua, quæ nobis data sunt in veritate. Et credo mihi affutura quæ dixisti. Cum sic dixisset, se reclinat in lecto, & manibus in altum sublatis, cum nulli reprehensioni affine suum corpus, in honestam, & decoram figuram composuisset, & os venerandum aperuisset (etenim videbatur iam Dominum ad ipsam venientem, cum multitudine angelorum) tota impletur gaudio, & voluptate, & cum rursus dixisset; fiat mihi Domine: secundum verbum tuum, emittit tamquam in somno spiritum. NICEPHORVS lib. 2. histor. c. 21. Deinde Petrum ad se venire iubet, mox etiam reliquos Apostolos vocat, ardentes habentes faces; & mirifice exultans, labiaque aperiens, gratias filio agit: atque in lectum rursus reposita, manus reuenter, & grauitate, ita vt illam decebat, eleuat & venerandum prorsus, soleque ipso purius corpus, pulchre componens, atque confirmans (videbat enim illud, angelorum gloria circūcirca, tamquam satellitio stipatum) cum voluptate, & mi-

Apostolis
benedicit.
Simeon Me
taph.

Nicephor.

& miraculo, fiat mihi rursus, secundum verbum tuum, inquit.

16 OBDORMIENS. ILLEFONSVS serm. *Obitus Maria absque dolore.* 9. de Assumptione. O quam venerandum, & præ ceteris honorandum diem, in quo Deigenitrix virgo Maria de mundo migravit ad Christum, quæ dolori non subiucuit post partum, non labori post transitum. IOANNES *Illesonius. Damascus* Damascenus oratione de virginis dormitione. Cum hæc autem fecisset, & audisset à filio. Veni benedicta mater mea in requiem meā: audi surge propinqua mea, pulchra inter mulieres, hæc inquam cum audisset sancta, deponit spiritum in manibus filii. Et superius. Priusquam dolorem sensisset peperit, absque dolore fuit eius quoque à vita excessus; mors peccatorum est mala, in qua autem mortis stimulus, nempe peccatum, est morte affectus, quid eam dicemus aliud quam vitæ principium perennis, & melioris. SIMEON Metaphr. oratione dicta. Et cum rursus dixisset, fiat mihi Domine secundum verbum tuum, emittit tamquam in somno spiritum, & eum in amicis deponit filii manibus. NICEPHORVS lib. 2. histor. c. 21. Fiat mihi rursus secundum verbum tuum, inquit: atque ita, in charis illius manibus, perinde atque obdormiens, beatam deponit animam, & lib. 1. c. 35. quam quidem multorum opinionem, tamquam importunam, minusque verā, ipse corrigens, non dixi ei, inquit Iesus, quod moriturus non sit: moriturus est enim, eo quo Deigenitrix modo. *Auctor.* AVCTOR. Beatissimam virginem non morbi alicuius vi, sed suavi quodam somno, ex hac vita migrasse, præter id asserentium auctoritatem; & illis verbis indicantium, quibus dicunt, Mariam se in lecto reposuisse, quali sanā, & incolumem, satis ea suadet ratio. Quod iure optimo filium matri id concessisse credendum est, quod seruis aliis concessisse refertur. Colligitur autem ex Deuter. 32. & 34. iussu Domini, Mosem in monte, in terra Moab, decessisse, absque morbo vllō: & Ioannem se tumulo inclusisse referunt Ambrosius sermone de sanctis martyribus, *Greg. Ambros.* Gregorius Turonensis libro de gloria plurimorum martyrum, *Greg. Turon.* cap.

Isidorus. cap. 30. *Isidorus* lib. de patribus noui testamenti, *Simeon* Metaphrastres in vita eius, *Nicephorus* li. 1. c. 35. & lib. 2. c. 42. in eoq; sanum obdormisse. *Hilariū* etiam *Pictaniensem* Episcopum filiam Abram, ad sponsum Christū, quem illa summo opere expetebat, fulis precibus solis, remisisse; itemq; vxorem, in eius historia legimus; quid ergo mirum si id de matre virgine referamus?

Greg. Tur. 17 NOCTE. GREGORIVS Turonensis lib. 1. de gloria martyrum c. 4. Congregati sunt omnes Apostoli de singulis regionibus ad domum eius, cumque audissent, quia esset assumenda de mundo, vigilabant cum ea simul; & ecce Dominus Iesus aduenit cū angelis suis: & accipiens animam eius, tradidit Michaeli angelo; & recessit, diluculo autem leuauerunt Apostoli cum lectulo corpus eius. ILL E F O N S V S serm. 4. de virginis Assumptione. O Beatissima, & gloriosa celebratio noctis huius, in qua virgo venerabilis Maria cum laudibus cælestis militiæ, poli aulam cum ineffabili triumpho excipitur, ex cuius carne Dominus Iesus verbum caro efficitur, quam ad immortalitatis gloriam transmutatam, ac super angelos eleuatam, nullus fidelium ambigit.

Greg. Tur. 18 QVINTVM DECIMVM. GREGORIVS Tur. lib. 1. de gloria martyrum c. 9. Huius festiuitas sacra mediante mense Augusto celebratur. B E D A in Martyrologio. Decimo octauo Calendas Septembris, Assumptio sanctę Deigenitricis, & perpetuę virginis Marię. A D O Treuerensis Episcopus in martyrologio. Decimo octauo Calendas Septēbris, dormitio sanctę Deigenitricis Marię. CALENDARIVM Græcorū. Die decimoquinto Augusti dormitio Dñę nrę Deigenitricis, & semper virginis Marię. CALENDARIVM Syrorū. Decimoquinto Augusti festū genitricis Dei. CALENDARIVM Romanū. Decimo octauo Calēdas Septēbris. Assumptio sanctissimę Deigenitricis virginis Marię. A V C T O R Vniuersa ecclesia, in hoc consentit, Deigenitricē decimo quinto die Augusti, qui est decimus octauus ante Calendas Septembris obdormisse. Verum Epiphanius dū agit

contra

contra Collyridianos, hæresi. 79. negates Mariam obiisse, quod putarent fuisse naturę diuinę, sicq; mortis expertę; & cōtra Antidicomarianitas, hæreli. 78. Marię virginitatē impugnantēs, de eius morte dubitat: & post aliqua, sic ait. Non autem omnino definitio hoc, & non dico quod immortalis mansit, neq; affirmo an mortua sit: fortasse dici posset, sicut Enoch, & Elias trāslati sunt, sic ipsam absque obitu à terrenis ad cælestia assumptā, cū & conueniat illi visio mulieris, cui datæ sunt alæ, vt fugeret in desertū: in qua tamen opinione fuit Timotheus presbyter Ierosolymitanus, oratione de Simeone. Sed Epiphanius id quidē nō reperiri in scripturis tantū dixit, ex quibus siquid colligi posset id esset, quod legitur in Apocalypsi. Alii etiā, quod referūt Ambros. & Beda, Luc. 2. & Isidor. li. de vita & obitu sanctorū. c. 68. Simeonis illo dicto persuasi, tuā ipsius animam pertrāsibit gladius, putauerunt martyrio preemptam decessisse. Verum certa est in ecclesia, communisque sententia obiisse quidem, vt hominem, nō tamen gladio interemptam, sed eo modo, quo diximus.

19 SEPTVAGESIMVM SECVNDVM. SIMEON *Simeon Me* Metaph. orat. de vita, & dormit. Deiparę. Cū ætate pro- *t. sph.* uecta ad multā senectutē peruenisset, per angelum se migraturam à filio edocta est. GEORGIVS Cedrenus in *Cedren.* cōpendio historię, in Tiberio. Tradit sanctā animā Dño, ac filio, & Deo suo, annos nata septuaginta duos. Quidā tradūt quinquaginta octo. Vixit ergo viginti quatuor annos post Christi ad cælum ascensum. MICHAEL Gly- *Mich. sel* cas, lib. 3. Annal. At experts illa macula Dñi nostri Iesu *Glycas.* Christi mater prouectā ætatem attingisse perhibetur, vt diuinus ille vir Andreas Cretensis auctor est. EPIPHANIUS presbyter Constantinopolitanus in vita virginis. A Etas virginis ad. 72. annos processit, auctore etiam Andrea Cretensi patriarcha Ierosolymitano, qui ad summam ætatem, ait, venisse virginem; at summa ætas non est ætas quinquaginta nouem annorum. INNOMINATAVS, apud Anselmum, opusculo de fortis. *Innomina-* ma, & moribus Beatę Marię. Maria cum assumpta erat

in

in cælum fuit. 72. annorum, qui sic computati sunt: septē educata cum parentibus, & septem annos cum dimidio, ministrabat in templo Domini, in domo Ioseph sex menses, in quartodecimo anno annunciatu ei gaudium totius seculi, & in. 15. anno peperit Christum, & cum eo. 33. annos in præfenti vita: post ascensionem Domini, fuit ipsa in domo Ioannis euangelistæ. 24. annos, qui simul computati sunt. 72. *AUCTOR* Magna est, vetusque de virginis ætate contētio. Nam in primis Illesonius sermo. 6. de Assumptione Marię, nec diu ait hanc sanctam sacratissimam virginem post Domini ascensionem in terris potuisse remanere, quam desiderabant angeli, cælum etiā ipsum de eius ascensione quærebatur. Anselmus etiam ad Galat. 1. in ea verba, (alium Apostolorum vidi neminem, nisi Iacobum fratrem Domini) affirmat iam tunc assumptam fuisse beatam virginem, siquidem tunc Ierosolymis non erat Ioannes; erat autem ille annus tertius à Pauli conuersione, cum dicat ipse ibidem, deinde post annos tres, veni Ierosolymam videre Petrum; eratq; hic annus. 37. Christi, & ab eius morte quartus; & virginis. 51. Hippolytus Thebanus apud Epiphanium presbyterum Constantinopolitanum, sermo. græco de Deipara; post ascensum Domini vixisse ait nouem annos, quos sic computat. Tertio anno inquit, oblata est in templo, in quo annis vndecim, & sex mensibus fuit; sex item mensibus in domo Ioseph, decimoquinto anno peperit, annis. 33. vixit cum filio; qui sunt omnes. 48. post ascensum Domini vixit annis nouem, auctore vt dixi Hippolyto, qui sunt omnes. 57. Euodius apud Nicephorum lib. 2. hist. ecclesiast. cap. 3. dat virgini post Domini ascensum annos vndecim, hac ratione; nam trimula cum esset in templo est præsentata, & ibi in sanctis sanctorum traduxit annos vndecim, deinde vero sacerdotum manibus Iosepho ad custodiendum est tradita; apud quem cum menses peregrisset quatuor, ab angelo Gabriele lætum illud accepit nuncium: peperit autem mundi ipsius lucem annos agens quindecim, vigesimo quinto die mēsis Decembris; deinceps

*Auðor.**Anselm.**Hippoly.**Euodius.*

inceps annos peregit triginta tres, quos etiam filius eius in terris exegit; post crucis autē supplicium in domo Ioannis, annos impleuit vndecim, vt ætatis eius anni simul collecti sint quinquaginta & nouem. Nicephorus lib. 2. hist. c. 21. cum Claudius ait, quantum imperaret annum, & immaculatam Dei verbi matrem mortē obire oporteret sexagesimum illa agens annum, nuncium à filio per angelū de migratione, & aduentu ad se eius, accepit. Sic ergo si quantum annum Claudii respiciamus, anno Christi. 46. à morte eius. 12. & ætatis eius. 60. virgo obiit. Eusebius in chronico, anno Christi. 48. Olymp. 206. anno. 2. sic ait. Maria virgo, Dei mater ad filium in cælum assumitur, vt quidam sibi fuisse reuelatum scribunt. Sic obiit. 14. anno post Christi ascensum, & vitæ virginis. 62. Epiphanius vero, & Cedrenus, & Innominatus, initio relati cum 72. annos Deiparæ tribuant, anno Christi. 58. Neronis 3. & 24. post Christi ascensum obiisse dicturi sunt necessario. Differentia tantum est, quod qui dicunt Christum ascendisse. 33. anno vitæ suæ incepto à. 25. Decembris, quo impleuit. 32. annos, vsque ad Maium, quo ascendit, dicturi sunt decessisse Deiparam mense Augusto, completo iam. 25. anno à præcedente Maio, ex quo Christum ascendit. At qui dicunt Christum crucifixum anno. 34. incepto, & ascendisse Maio eiusdem anni, dicturi sunt etiam decessisse Mariam anno. 24. completo ab ascensu Christi, completus enim erat Maio precedente mensem Augustum, quo virgo ad cælos euolauit. 24. annus Christi, qui erat etiam. 24. Pontificatus Petri, à morte, vel ab ascensu Christi. In opusculo vero illo ad finem operū Anselmi adfixo non recte colligitur, vixisse. 82. annos. Nā ex singulorum annorum computatione, non. 82. sed. 72. colliguntur.

Habemus igitur ex his sex opinandi modos de ætate virginis. Nam primo, iuxta Anselmum, non peruenit ad 54. Secundo, ex Hippolyto vixit. 57. Tertio, ex Euodio. 59. Quarto, Nicephorus. 60. illi tribuit, iuxta. 5. annum imperii Claudii. Quinto, Eusebius dat. 62. Sexto,

Ii Epipha-

*Nicephor.**Euseb.**Epiphan.**Cedrenus.**Innomina-
tus.*

Epiphanius, & Cedrenus tribuunt. 72.

Hoc vt explicemus magis, sciendum est, Paulum ter Ierosolymam ascendisse à tempore suæ conuersionis. Est conuersus die. 25. Ianuarii anni Christi. 35. per mensem vnum inchoati; deinde post annos tres venit Ierosolymam ad Gal. 1. 18. & post annos quatuordecim iterum ascendit Ierosolymam ad Galat. 2. 1. ad agendum de obseruatione rituum Iudæorum in concilio: tandem anno secundo Neronis, vigesimosecundo à conuersione, & 57. Christi venit Ierosolymam ad solennitatem Pentecostes. Act. 20. anno, inquam secundo Neronis, auctore Eusebio in chronico, Hieronymo de scriptoribus Eccles. & Cassiodoro in chronico, nam post septem ab aduentu dies conicitur in vincula, Actorum. 21. & duodecimo die, ex quo ascendit Ierosolymam in cæsarea erat coram Felice Præside, Actor. 23. deinde coram Festo, & Rege Agrippa; & quia Cæsarem appellauit, mittitur Romam, Actuum. 27. 1. cæpit autem nauigare æstiuo tempore, eo ipso anno. 2. Neronis. Septem annis ante hunc aduentum Pauli Ierosolymam, qui contigit secundo Neronis anno, conuertit Athenis Dionysium Areopagitam, anno Claudii. 10. vt assignat Eusebius in chronico, & colligitur ex Luca: nam Athenis venit Corinthum, vbi mansit Paulus annum, & sex menses Actuum. 18. 11. inde quibusdam regionibus pertransitis, ingressus Ephesum, mansit ibi tres annos, Act. 20. 31. inde factis quibusdam excursionibus, optans ire Ierosolymam, nam. 1. Corint. 16. dixit, permanebo autem Ephesi vsq; ad Pentecostē; rediit Corinthū, vnde scripsit ad Romanos se profecturum Ierosolymam, vt inde Romam iret. Et post dies azimorum nauigans opportune venit ad celebrandum diem Pentecostes Ierosolymis, vt desiderabat, Actuum. 20. Ex qua computatione colligi potest septimo anno ante hunc Pauli aduentum; conuersum Athenis Dionysium, qui erat Christi. 51. & virginis. 65. Cum ergo iam ex superioribus habeamus, Dionysium cum Apostolis adfuisse obitui virginis; & id non potuerit contingere antequam conuerteretur

teretur à Paulo, sequitur quinque priores opiniones, quarum extrema asserit. 48. anno Christi obiisse virginem, & sexagesimo secundo vitæ suæ, non posse vlla ratione defendi. Quinto ergo, aut sexto anno postquam conuersus est, & à Ierotheo instructus, & à Paulo Episcopus Athenis ordinatus, ne dicamus Neophytum adfuisse, Ierosolymam ascendit, & vidit Deiparam emigrantem. Sic ergo si. 72. annos virgini tribuimus, obiit anno. 58. Christi, & tertio Neronis, & vigesimo quarto, à trigesimo quarto, quo crucifixus est Christus, & ascendit in cælum: & cum virgo obierit. 15. die Augusti, non potuit adesse eius migrationi Paulus. Obiit ergo Deipara virgo. 72. anno pene confecto; quia deerant dies. 23. qui medii sunt à die Augusti. 15. vsque ad octauum Septembris, quo nata est, vt integri. 72. anni complerentur.

20 **A CHRISTO. SOPHRONIVS** de Assumptione Deiparæ. Creditur quod Saluator omnium ipse, quantum datur intelligi, per se totus festiuus occurrit, & cum gaudio eam secum in throno collocauit. Et cetera vt supra n. 13. & 14. **ILLEFONSVS** serm. 9. de Assumptione. O Beata Maria, gaudens ingredi paradysum: quæ de terris ad cælestem vitam lata es ab angelis, & inter choros virginum, sicut sol fulgens, suscepisti principatum super archangelos in cælo. **AVCTOR** Supra n. 13. & 14. habes ex Sophronio rationem optimam, quare non sit dubitandum, virgini migranti obuiam filium prodiisse cum vniuersa curia cælesti, atque in cælum reportasse.

21 **CHOROS. SOPHRONIVS** sermone de Assumptione. Hæc est dies omni seculo veneranda, in qua meruit exaltari super choros angelorum, & peruenire ultra, quam nostræ humanitatis est natura, vbi non substantia tollitur, sed gloriæ magnitudo monstratur: cum eleuatur in dexteram patris, vbi Christus pro nobis introiit Pontifex factus in æternum ad cæli palatium. Hæc est, inquam dies, in qua vsq; ad throni celsitudinem intemerata mater, & virgo processit, atq; in regni

folio sublimata post Christum, gloriosa resedit. Sic itaq; ubiq; confidentur sancta Dei canit ecclesia, quod de nullo aliorum sanctorum fas est credere, vt ultra angelorum, vel archangelorum merita transcenderit. Hoc quippe priuilegium, non naturæ, sed gratiæ est beatæ virginis. *August.* AVGVSTINVS ferm. 35. de sanctis. Tu in cælestibus regnis prælata es cunctis virginum choris: tu agnum quocumq; perrexerit sequeris; tu virgineos choros, & ab incertitæ carnis illecebris alienos, per albertia lilia, rosasque vernantes, ad fontes perennis vitæ potandos inuitas: tu in illa beatorum felicissima regia, primi ordinis dignitatem adeptæ, plantis roscidis oberrans, inter paradysi amenitatem, gramineosq; crocos, tenero poplite pergis, felicitique palma violas immarcescibiles carpis: tu concinis sine fine choris coniuncta summis, angelis, archangelisque sociata, indefessa voce, sanctus, clamare non cessas; tu in cubiculo regis beatitudine gemmis, ac margaritis ornata assistis: tibi thronus regius ab angelis collocatur in aula æterni regis; teque ipse rex regum, vt matrem veram, & decoram sponsam, præ omnibus diligens amoris amplexu sibi associat. Nec mirum si dignetur tibi agaudere Deus regnans, quem tu paruulum ex te hominem natum, toties osculata es in terris. Has ergo tuas felicitates possidens, conuertere ad nostrarum miseriarum salutem. *Illesonf.* ILLERONSVS sermone primo de Assumptione Mariæ. Quam beatissima, & laudabilis diei huius celebratio recte colitur, in qua virgo mirabilis cum laudibus cælestis militiæ intrapolorum aulam vna cum ingenti triumpho excipitur: ex cuius nimirum carne Dominus Iesus verbum caro efficitur; qui cunctis in se credentibus ianuas paradysi aperire dignatus est; qui matrem suam in throno regni collocavit, & in immortalitatis gloriam eam transposuit, ac super choros angelorum, super solenniter erexit. Et infra. Sine fine cum angelis hodie coronatur in regno, quod olim ei præparatum est vna cum sanctis, à constitutione mundi, hodie collocatur in throno à dextris Dei, sicut canitur in psalmis.

psalmis. Astitit regina à dextris tuis in vestitu deaurato, circumdata varietate. Et sermo. 2. Et si impertit præmia iustus iudex Christus Dominus, secundum apostolum, vnicuiq; iuxta opera sua, huic tamen sacratissimæ virgini genitrici suæ, sicut incomparabile est quod gessit, & inestimabile donum, quod percepit, ita & inestimabile, atq; incomprehensibile præmium, & gloria, non dico inter ceteras sacras virgines, verum etiam vltra omnes sanctos, quam promeruit. Peruenit namq; ad cæli palatium beata, & gloriosa, vbi Christus sponsus ecclesiæ, intra thalamum collocavit eam in dextera maiestatis. Ibi siquidem eam assumpsit præcellentissimam inter primos, vbi iuxta Dauid vocem, stat regina in dextris Dei in vestitu deaurato, circumdata varietate. Et sermone. 3. Veneranda est hæc solennitas, cum omni deuotionis obsequio, & venerandum quod canitur etiam, super choros exaltata angelorum. Et sermo. 6. Hac die meruit exaltari super choros angelorum, quoniam, vt credimus, in dextera Patris subleuata, in cælis, regni folio, post Christum gloriosa resedit, quæ merito Domini templum, Spiritus sancti sacramentum, & appellatur, & creditur. *Dam. sc.* DAMASCENVS oratione de dormitione Deiparæ. Et animam quidem per angelos in sancta sanctorum, quæ sunt exemplaria vera, & cælestia, introducit, sub ipsas alas quadruplicis formæ animalium, & suo stitit throno in interiori tabernaculo, in quod præcursor ipse Christus ingressus est corporaliter. *Anselm.* ANSELMVS lib. de excellentia virginis cap. 8. Stipatus mille millibus, imo innumerabilibus angelorum agminibus, Deus ipse, piissimæ matri suæ de hoc mundo migrati occurrit; eamq; super omnes cælos exaltatam cunctæ seculi creaturæ perenni iure dominaturam in throno gloriæ collocavit: & ipse Iesus, & Dominus omnium filius benedictus huius castissimæ virginis, & Domine rerum, ei sicut suæ vnicæ matri totus festiuus occurrere volebat; & aliquis de familia sua se tanti gaudii immensitati subtraheret? *Bernard.* BERNARDVS sermo. 1. de Assumptione virginis. Quis cogitare sufficiat quæ gloriosa hodie mundi

regina processerit, & quanto deuotionis affectu tota in eius occursum cælestium legionum prodierit multitudo, quibus ad thronum gloriæ canticis sit deducta, quam placido vultu, quam serena facie, quam diuinis amplexibus suscepta à filio, & super omnem exaltata creaturam, cum eo honore, quo tanta mater digna fuit, cum ea gloria, quæ tantum decuit filium? quantû enim gratiæ in terris adeptæ est præ ceteris, tantum & in cælis obtinet gloriæ singularis. Quod si oculus nō vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparauit Deus diligētibus se, quod præparauit gignenti se, & quod omnibus est certum, diligenti præ omnibus, quis loquatur?

SACRO-

[Faint, mostly illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

SACROSANCTI CORPORIS
 Mariæ funus, & eius ad calos translatio, Cap. XXI.

VBI spiritum Deo tradidit sanctissima Deipara, suauiter per aëra & angelorum psalmodia resonante, partim animam in cælum comitatum, partim corpus circumdantium, eiusque exequias mirifice celebrantium, Apostoli, & ceteri, qui aderat viri Apostolici, stupore correpti, summa cum reuerentia, & lacrimis exultationis, diuinissimum illud tabernaculum circumdantes, 2 hymnisq; ad hoc compositis prosequentes, 3 amplectebantur, osculabantur, omnibus denique membris os admouebant, ex contactu sanctificationem quærentes, & vtilitatem: nec vana erat spes, siquidem ex frequenti multitudine, qui quouis morbo laborabant, accedentes sani redibant: videbant cæci: surdi audiebant: demones fugabantur: postremo omne morborum genus facile dissoluebatur. Lauatur de more corpus, quod ipsam purificabat aquam, ac mudo inuolutum syndone rursus in lecto reponitur. Accenduntur lampades,

funduntur unguenta; quæ exhalante è corpore odore suauiora redduntur, flores sparguntur. Angelis suis hymnis prosequētibus corpus, Apostoli, & à Deo inspirati pontifices, Deo grata cantica concinebant. 4 Diluculo igitur & arca Domini sublata è monte Sion, vecta humeris Apostolorum, & manibus, per mediam ducitur ciuitatem, in sacratissimum prædium Gethsemanes, rege regum id te gente suæ diuini aatis splendore, angelis præeuntibus, stipantibus, & etiam consequentibus, totaque Ecclesiæ congregatione præcurrente, & sacras voces emittente. Inter hæc quiddam graue accidit ex liuore profectū Iudeorum. Nam in montis descensu infanior quidam de genere sacerdotū, ausu infaniori in feretrū irruit, & cū ambabus manibus furiose grabatum apprehendisset, in terram illum deicere nitebatur. Sed statim secuta vindicta diuinitus est, nam absque manus è feretro pendent: vnde protinus poenitentia ductus veniam precatur cum lacrimis. Petrus sisti feretrum iubet, & cum mutilata brachia manibus ex eo pendentibus adiungerentur, confestim ex mæco manibus sanus, & incolumis euasit. Hinc 7 progressi ad sacratissimam perueniunt

Geth-

Corporis V. Mariae funus. Cap. XXI. 505
Gethsemane, vbi rursus amplexus, rursus oscula, rursus encomia, hymni sacri, genuum inflexiones, & lacrimæ. Atque ita sanctissimum corpus præclarissimo imponitur 8 monumento. Ibi cum diuini Apostoli, ceterique insignes pietate viri, 9 per tres dies, honoris gratia, perstitissent, continua cælestium hymnodia mirifice recreati sunt, donec tertio post die, cum ex eis vnus tardius venisset ad exequias, diuino ita prouidente consilio, vt nota fieret corporis translatio admirabilis; quod dolor ei adimeretur propter absentiam, & eius desiderio satisfaceret, iustum est sepulcrū aperiri: eo aperto, nequaquam thesaurus in eo recoditus inuentus est: sepulcralia sola lintamina recte cōposita repererunt. Quæ amplexi, & exosculati, inexplicabili odore, & gratia repleti egredientes, sepulcrū quidē ad pristinum conformant modum: id tantū pro certo habentes, per Angelorū manus beatissima anima viuificatum ad cælestia t. berna-cula à filio fuisse corpus 10 translatum, vbi super diuinorum Spirituum choros æterna petiretur felicitate. Ac sic quidem sepulcrum diuina gratia plenum, persequētes mansit etates, vacuum tamen corpore in eo repositū.

li 5

Testis

Testimonia.

Angelorum
conceruus
Virginis su-
mus celebra-
tium.

Sophronius
Iuuenalis.

Ihesus.

Damasce.

Græci.

Hymnis 2
prosequitur
obitum Vir-
ginis Apo-
stoli.

ANGELORVM. SOPHRONIVS
serm. de Assumptio. Ad cuius profecto exe-
quias, quantum fas est credere, famulabantur
Angeli, & vniuersæ cælorum gratulabantur
curiæ. IUVENALIS Patriarcha Ierosolymit. apud
Euthymiacam historiam. lib. 3. cap. 40. Et cum apud eam
essent Apostoli, eis visio extitit Angelica, & audita fuit
diuina hymnodia præstantiorum potestatum, & sic cum
diuina gloria, & supercælesti, in manus Dei sanctam tradi-
dit animam ratione quadã ineffabili. ILLEFONSVS
serm. 3. de Assumptione. Quod si ad partum Virginis ta-
lia Angeli cantarunt, credimus, quod hodie dignas conce-
lebrarunt exequias, & suscipiunt cum gloria matrem sui
creatoris gaudentes. IOANNES Damascenus, ora-
tione de dormitione Deiparæ. Quid deinde fit? elemen-
torum, vt mihi quidem videtur, factus est motus, & altera-
tio, vocesque, & strepitus: laudesq; dignas canebant Ange-
li præcurrentes, deducentes, consequentes: partim quidẽ
sanctissimam, & nulli culpæ affinem animã comitantes, &
simul ascendentes, donec regali throno stitissent reginã:
partim autem diuinum, & sacrum corpus circũdantes, &
canticis, quæ Angelis digna erant, Dei matri celebrantes.

GRAECI in Cantico. Quin & supernæ sacratissimæ,
ac longeuæ Angelorum virtutes, rei miraculo, velut atto-
nitæ, atque inter sese mutuo conferentes, aiebant, attolli-
te portas vestras, & eam suscipite, quæ cæli, & terræ opifi-
cem peperit. Præterea hymnis, ac laudibus venerandũ il-
lud, & sacrum corpus, quod inaspectabilem Deum, ac do-
minum gestauit, digne vos, & officiose concelebrate.

HIMNISQVE. DIONYSIVS Areopagita
lib. de diuinis nominibus cap. 3. Nam etiam apud ipsos à
Deo afflatus sacrorum antistites, quando nos quoque, si-
cut ipse nosti, & multi ex sanctis nostris fratribus ad spe-
ctaculum corporis, quod vitæ principium dedit, & Deum
susce-

suscepit, conuenimus. Aderat autem, & domini frater Ia-
cobus, & Petrus suprema, & antiquissima Theologo-
rum summitas. Et postquam eam vidissemus, visum fuit,
vt omnes Sacerdotes hymnos canerent, & laudaret. pro
vt poterat, vnusquisque, infinitam bonitatem diuina-
rum virium. Post Theologos ille, vt scis, vicit omnes
alios mystas sacrorum, vt qui plane excederet, & à se ip-
so abduceretur: & in ea, quam hymnis celebrabat affi-
ceretur societate, & communione, & ab omnibus iudi-
cetur esse à Deo afflatus, & Diuinus scriptor hymno-
rum. ANDREAS Cretensis, Archiepiscopus Ie-
rosolymitanus, oratione 2. de dormitione Deiparæ. Iam
ergo illa innumerabilis eorum, qui Deum honorant clas-
sis, frequens erat congregata, & vniuersus supermun-
danarum potestatum, qui intelligentia percipitur, pul-
chre instructus cætus à nullo conspectus, desuper aduo-
lans ad spectaculũ confluebat admirabile. Aderant quoq;
sanctorum, quas Deus, vt arbitror, inspirauerat, animæ,
choros ducentes circa lectum, quas liber canticorum
vocat adolescentulas ex mystica contemplatione. Opor-
tebat enim cum regina naturæ, vna adesse diuinis eo-
rum, qui vixerant, animas in exitu præcedentes: & eam
deducere, & ea canere cantica, quæ cani solent exeun-
tibus. Erat ergo in medio propositum illud tricubita-
le, & luminosum corpus Deiparæ, quod Dei verbi to-
tam capiebat plenitudinem. Quod quidem dum vide-
batur in lecto, vnguenti sanctificationis suauis odore per-
fundebat totam creatam naturam. Quæ mens, & quæ-
nam lingua eorum, quæ illic fuere conspecta, rationes in-
uestigauerit? Hinc certe factum est, vt diuinorum sapien-
tum præcipui à Diuino Spiritu arrepti, ex insigni lætitia
diuini tunc oblectantis splendoris, id quod supererat illu-
minationis in extasim traducentes, illos hymnos diuini-
tus inspiratos, illam, inquam, quæ est in hymnis tropolo-
giam, vt poterat vnusquisque, attingerent, alius aliũ exci-
piens. Erant autem ea, non qualia ipsi inducimur, vt men-
te agitemus, aut vt quis forte descripserit, sed vt eos ad
dicendum

Andreas.

dicendum informabat spiritus, & audire iubebat: ita & ipse hymnus, & quæ in hymnis celebrabantur ab his, qui hymnos dicebant, dicebantur, & exaudiebantur. Quæ ab inferiore quidem, & nostra harmonia, & consonantia erant infinito interuallo seiuncta: parum autem, aut nihil aberant à sono Angelorum, qui in cælis festû celebrant. Hymnis autem, & quæ hymno celebrabantur, etiam si nostram effugiant comprehensionem, quantum tamen possumus assequi, ut rem utcumque exprimam, sint eiusmodi. Hic

Hymnorum forma. est finis testamentorum, quæ nobis fecit Deus: hæc est declaratio occultorum, & profundorum diuinæ incomprehensibilitatis: hic est scopus, qui excogitatus fuit ante se-

Maria summa diuinorum oraculorum. cula: hæc est summa diuinorum oraculorum: de te resonant omnes spiritus interpretes. Moyfes primum cum vidisset rubum te prædixit: de te Dei pater Dauid: te Cantorum sanctus liber præscribens mystice, præsignificauit: te præuidens diuino spiritu afflatus exclamauit Isaias, Ecce Virgo in utero concipiet: de te magnus prædixit Ezechiel; ecce porta in Oriente: te quoque Prophetans vir il-

Illesus. le desideriotum magnû vocauit montem. ILLÉFONSVS ferm. I. de Assumptione. Ante cuius thorû quæso rursus, ad exequias, non threnos doloris, non lamenta fletus, sed carmina Deo dulcia modulata vocibus: quoniam

Damascen. hodie iam læta peruenit ad regis thalamû. IOANNES Damascenus, oratione de dormitione Deiparæ. Aderant ergo hi, qui verbum & ipsi viderant, & ei seruiert, eius quoque matrî, ut debebant ministraturi: simul autem aderant eorum quoq; affectæ, & successores. Aderat verò eorum quoque, qui erant in Ierusalem, quicumque erat cætus à Deo electus. Oportebat autem iustos quoque, & prophetas, qui olim fuere, vna sequi, futuros huius sacri conuentus participes: qui prius annunciarunt fore, ut ex ea propter nos carne suscepta, benignus Deus verbum nasceretur. Sed neque cætus Angelorum aberat. Eî omnes aderant resplendete face spiritus, & præclaris illustrante splendoribus eos, qui reuerentia, & metu, & immobili desiderio sinceros mentis oculos in eam desigebant. Hic fuerunt verba

verba inspirata, & dicta diuinitus. Hic hymni diuini, qui dicuntur in discessu. Oportebat enim propterea quoque laudare Dei plusquam infinitam bonitatem, & quæ est omni magnitudine superior, magnitudinem, & infinitam potentiam, & quæ omnem sublimitatem, & altitudinē exuperat eius in nos moderationem, plusquam infinitas diuitias eius, quæ comprehendi non potest benignitatis: in explebilem abyssum charitatis. Et infra. Sed cum ad excessum è vita festinantem, & illum desideratē vidissent Dei matrem, conuersi sunt ad hymnos, qui dicuntur in excessu: diuina impleti gratia, & os commendantes spiritui, & à carne excedentes, & vna cum emigrante Dei matre emigrare cupientes, & quo ad eius fieri poterat, vehementi animi studio præmigrantes. SIMÉON Metaphrast. oratione de vita, & dormitione Deiparæ. Cum autem in orbem sanctum Virginis corpus circumdedissent, Apostolorum chorus, & quicquid erat electum ex viris, & mulieribus: & hymnis honorabant, qui illud deducebant, & omnia membra reuerenter, & amanter amplectebantur. *AUCTOR.* Si materia hymnorum, quibus olim fideles eos, qui in Christo dormierunt prosequerentur, erat eos beatos dicere: ut ait diuinus Dionysius lib. de Ecclesiast. hierar. cap. 11. quod ad uictoriæ finem peroptato peruenissent: & uictoriæ auctori, gratias cum cantu agere, & præterea similem sibi requiem optare: quam amplius Apostolis ad concentus, & hymnos patuit campus, quibus Deiparæ dormitionem prosequerentur iuxta consuetudinem?

3 AMPLECTEBANTVR. IOANNES Damascenus, oratione de dormitione Deiparæ. Quid vero hi, qui aderant sanctissimo, & sacratissimo corpori? metu, & desiderio, & lacrimis exultationis diuinissimum, & sanctissimum circumfistentes tabernaculum, amplectebantur, osculabantur, omnibus membris os admouebant, ex contactu repleti sanctificatione, & benedictione. Tunc autem morbi quidem fugiebant, fugabantur turbæ demonum, omni ex parte compulsæ ad sola loca subterranea.

Simcon Metaphrast.

Auctor. Hymnorum in obitu fidelium materia. Dionysius.

Amplexu osculo, & multis aliis corpus virginis prosequerentur. Damascen.

Beneficia ex nea. Aer, æter, & cælum ascensu spiritus sanctificaba-
 tur: terra autem depositione corporis. Sed nec aquæ
 natura erat expers benedictionis: lauatur enim aqua pu-
 ra, quæ non eam mundabat, imo vero ipsa sanctifica-
 batur. Hic surdis quidem perficiebatur auditus: claudis
 autem integer reddebatur ingressus, firmæque, & soli-
 dæ fiebant bases pedum: cæcis restituebatur visus: ac-
 cedentibus peccatoribus disrumpebantur Chirographa.
 Deinde quid? mundum immundis inuoluitur syndoni-
 bus, & in lecto rursus Regina ponitur. Deinde lampades,
 & vnguenta, & hymni, quibus eam prosequiebantur, An-
 gelis quidem suis linguis canentibus hymnum eis con-
 uenientissimum, Apostolis autem, & à Deo inspiratis
 patribus Dei gratia canentibus cantica, & quibus applau-
 debat spiritus. SIMEON Metaphrastes oratione de
 vita, & dormitione Deiparæ. Cum autem in orbem san-
 ctum Virginis corpus circumdedissent, Apostolorum
 chorus, & quicquid erat electum ex viris, & mulieribus;
 & hymnis honorabant, qui illud deducebant, & omnia
 membra reuerenter quidem, & amanter amplecteban-
 tur, non solum suum ostendentes desiderium, sed vel ex-
 tactu credentes percipere vtilitatem. Fidem autem con-
 secuta quoque est operum demonstratio, cæcis oculi il-
 luminabantur: surdis aures aperiebantur; claudis bases
 pedum confirmabantur, & quodlibet morborum, & ægri-
 tudinum genus facile dissoluebatur. Cur non dico quæ
 sunt perfectiora? Aer quidem, & cælum ascensu Spiri-
 tus sanctificabatur, terra autem similiter depositione
 sacri corporis. Ceterum nec aquæ quidem natura erat
 expers benedictionis, sed ipsa quoque lauacro purissi-
 mi corporis fuit particeps sanctificationis. Neque enim
 illud habebat opus purgationibus: Quis enim hoc dice-
 ret, nisi emotæ mentis? Sed suo contactu potius sancti-
 ficabat, id quod attingebatur. Deinde quid? mundis syn-
 donibus mundum corpus inuolutum rursus in lecto pon-
 nitur; deinde cum lucernis, & vnguentis, intelligenti-
 bus quidem desuper laudantibus virtutibus, Apostolis
 autem,

aurem, & diuinis patribus Deo digna cantica canenti-
 bus, exportatur. NICEPHORVS lib. 2. histo-
 riæ Ecclesiasticæ, cap. 22. Apostoli autem, & qui præte-
 rea ibi aderant viri egregij, lectum corona circumdan-
 tes, reuerenter illam exotculantur. Ad quam deinde quæ-
 plurima fiunt miracula, cæci namque præter spem, ex-
 pectationemq; omnē oculis suis solē cernunt: surdis audi-
 tus suus datur: claudi gressus recipiunt: & vt semel dicā,
 omne morbi genus at tactu solo priorsus cedit, & profugit.
 4. DILVCVLO. GREGORIVS Turonens. *Pompa sanc-
 bri deduci
 tur primo
 mane.*
 lib. 1. de gloria Martyrum cap. 4. Diluculo autem leuane-
 runt Apostoli cū lectulo corpus eius, posueruntq; illud
 in monumento. AUCTOR. Comprobant hoc etiam,
 quæ supra adduximus cap. 20. num. 17.
 5. A R C A. I V V E N A L I S Patriarcha Ierofoly-
 mitanus, apud historiam Euthymiacam, libro tertio, ca-
 pite quadragesimo. Quod vero Deum suscepit eius cor-
 pus cum Angelica, & Apostolica hymnodia elatum, iu-
 stis ei factis, in loculo fuit depositum Gethsemane. A N-
 D R E A S Cretensis, oratione prima de dormitione
 Deiparæ. Ad quam cum eo quod est aspectabile, quic-
 quid percipitur intelligentia, & quicquid est cæleste, &
 terrestre simul congregatum, reginam honorat, & dedu-
 cit ante tabernaculum. O miraculum! quæ Deum, qui
 est infinita magnitudine, & ab omni circumscriptione se
 iunctus, in paruo sui vteri spacio cepit super essentiali-
 ter, ei hodie circumscripto lecto vectæ sanctis manibus
 iusta sunt: quæ in suo sinu habuit collocatum eum, qui
 tergis vehitur cherubicis, insculptæ petreæ sinibus se-
 pelitur, & cuius partum admirati sunt Angeli, huius ta-
 bernaculum deducunt Angeli choros ducentes. Et ora-
 tione secunda. O terra virginalis, ex qua secundus Adam
 processit. Quod nam sepulcrum te teget? quæ nam te ter-
 ra accipiet, quæ cæli, & cælorum naturā superasti sanctita-
 te? Quæ nam erunt vestes, quibus sepelieris? quæ nam fas-
 cia? qui amictus? Quibus nam autem vnguentis vngent
 tuum corpus odoriferū, impollutum, & plenu sanctifica-
 tionē

Nicephor.
 Greg. Tur.
 Auctor.
 Deducitur
 manibus a-
 postolorum.
 Iuuenalis.
 And. Cret.

tione; ex quo fecit remissio, & manat immortalitas, ex quo est deificatio. Quæ nam te manus ad sepulcrum component? quibus nam vlnis portabimus eam, quæ eum portauit, qui minime potest contineri? quas nam sepulcrales preces in te fundemus? quibus nam te deducemus canticis? quibus nam autem labiis tuum laudabimus decessum? Qua voce, quibus verbis magnalia tua ornate enunciabimus? IOANNES Damascenus oratione de dormitione Deiparæ. Angelis quidem suis linguis canentibus hymnum eis convenientissimum, Apostolis autem, & à Deo inspiratis patribus Deo grata canentibus cantica, & quibus aplaudebat spiritus. Tunc tunc arca Domini sublata ex monte Sion, vecta inclytis humeris Apostolorum, in cæleste templum mittitur per mediam ciuitatem, tamquam quædam sponsa speciosa decorata splendore Spiritus, ad quem non patet aditus: & sic fertur in sacratissimū prædium Gethsemanes, Angelis præcurrentibus, consequentibus, alis contegentibus, & Ecclesiæ tota congregatione. Et quomodo Rex Salomon propter arcæ requiem in templo Domini, quod ipse construxit, omnes seniores Ierusalem vocauit ad concionem in Sion, vt transferret arcam testamenti Domini de ciuitate Dauid, quæ erat Sion, & sustulerunt sacerdotes arcam, & tabernaculum testimonij; ipsi vero, & Leuitæ, & Rex, & vniuersus populus ante arcam sacrificabant boues, & oues innumerabiles; qui & intulerunt ipsam arcam testamenti Domini in locum eius, in Daber domos, in Sancta sanctorum, sub alas Cherubim: sic tunc propter requiem arcæ intelligentis, non testamenti Domini, sed ipsius hypostasis Dei verbi, ipse nouus Salomon, qui est Princeps pacis, & vniuersi optimus architectus, mentium cælestium supermundanos ordines, & noui testamenti proceres, Apostolos inquã, cum vniuerso populo sanctorum, qui erat Ierosolymis, hodie congregauit: & animam quidem per Angelos in Sancta sanctorum introducit. Portatur autem corpus manibus Apostolorum, rege regum id tegente splendore suæ, quæ sub aspectum

Damascen.

Tota Ecclesia comitatur funus.

Daber quid?

pectum non cadit, diuinitatis: & toto cætu populi præcurrente, & sacras voces emittente, & sacrificante sacrificiū laudis, donec in sepulcro, tamquam in thalamo, & per ipsum in delitiis eden, & in cælestibus repositū est tabernaculis. SIMÉON Metaphrastes, oratio. de vita, & obitu Deiparæ. Denique cum lucernis & vnguentis, intelligētibz quidem desuper laudantibus virtutibus, Apostolis autem, & diuinis Patribus Deo digna cantica canentibus, diuina arca ex Sion vecta Apostolicis manibus, & humeris, ad Gethsemane sacrum prædium exportatur, Angelis, vt est consentaneum, præcurrentibus, circūcurrentibus, sequentibus, angelicis pennis adumbrantibus, longe inquam splēdidiore, & venerabiliore facta deductione, quæ propter translationem veteris illius arcæ testamenti Domini, vt sacra narrant eloquia. NICEPHORVS lib. 2. hist. Ecclesiast. cap. 22. Deinde cereis ardentibus prælatis, & vnguentis, floribusque sparsis, atq; Angelis cælitus feretrum, vel præeuntibus, vel stipantibus, vel etiam consequentibus, diuinis patribus, & Apostolis mirifica quædam carmina concinentibus, intellectualis illa, atque spiritalis arca ex Sion in Gethsemani, Apostolicis eam gestantibus manibus fertur.

Sime. Met.

Nicephorus

6 GRAVE. IOANNES Damascenus, oratione dicta. Aderant autem forte ex Iudæis nonnulli: opere precium enim est tamquam obsonio condimentum, id quod multorum labiis profertur, admiscere narrationi. Aiunt cum fuissent in descensu montis hi, qui tollebant beatum corpus Dei matris, Hebræum quemdam, seruum peccati, & qui scdus iniuerat cum errore, imitantem seruum Caiphæ, qui Dominico, & Diuino Christi Dei vultui impegit colaphum, cum effectus esset instrumentum diaboli, audaci, & considerato impetu, & infelici impressione irruisse in diuinissimum illud tabernaculum, ad quod timentes accedunt Angeli: & cum ambabus manibus furiose grabatum apprehendisset, id in humū deiicere voluisset, inuidia illius, qui est auctor malorum. Et hoc quidem fuit eius facinus. sed laborē præuenit

Viti diuina in audacem Ind. eum. Damascen.

KK

fructus

fructus, & amaram collegit vnam, & dignam sui animi inilituto. Aiunt enim ei defecisse manus, & licebat videre eum, qui sua manu audax, & nefarium fecerat facinus repente carere manibus, donec mentem conuertit ad fidem, & pœnitentiam: cum primum enim constitissent hi, qui grabatum portabant, & mutilata brachia imposuisset infelix tabernaculo, quod vitæ dedit principium, & peperit admirabiliter, ex manco manibus sanus, & saluus euasit. Solent enim magna ex parte calamitates quoque, sapientia, & salutaria parere cōsilia. SIMEON Metaphrastes, dicta oratione. Accidit huic pulchræ, & diuinæ rei, graue quidem quid, & odiosum, non tamen silentio, sed memoriæ mandandum, & ad gloriam quidem, & laudem piorum, dedecus autem improborum, qui infidelitatis malum semper sectantur. Cum hoc sacrum, & impollutum corpus in Gethsemane efferretur, vbi sepulcro tradi Deipara ipsa præceperat: Iudæis, qui semper fuerunt repleti inuidia, nec in hoc quidem succurrit tacere, sed ad eius, quod fiebat splendorem, claudere oculos, & ad eis innatum motum animi irrumperere. Qui erat ergo aliis infanior, & impudentior, & is cum venerandū portaretur grabatum, in id irruit plenus inconsiderato impetu, & furore: eius autem scopus erat, hunc sacrum lectum in terram allidere, & tali afficere iniuria, vt qui esset vir insigni audacia. Non neglexit autem diuina iustitia, sed manus quæ grabatum apprehēderant, ex vlnis protinus fuerunt abscisæ. Verum quæ in partu gaudii totum orbem terrarum repleuerat, non erat vlli omnino in morte futura causa molestiæ. Cumque qui passus fuerat effectus quidem improbus, ne tamen omnino eius improbitas videretur infanabilis, ex his, quæ erat passus, iustam eorū, quæ male senserat, petiit pœnitentiam: & quoniam carebat manibus, nec eas poterat ad preces extendere, emittit lacrimas ex oculis, & sic petit curacionem. Disciplinam autem vide, simul & medicationem. Statim enim hi quidē, qui lectum ferebant, constiterunt: accedit vero is, qui passus fuerat sectionem, & quæ amputatæ fuerant partibus,

*Sanitas im
pro concessa
Simeon.*

*Manus abs
cise pendet
ex grabato.*

bus, vlnis applicatis, (hoc autem iusserat Petrus) statim consecuta est manuum curatio. NICEPHORVS libro 2. historię Ecclesiasticę cap. 22. Ceterum in hanc tantam lætitiā molestum, & durum quiddam incidit, quod silentio prætereundum non sit. Cum enim diuinū illud tabernaculum, ita vt dictum est, ad Gethsemani portaretur, vbi Dei genitrix sepeliri se mandauerat: Iudæi inuidia tabescentes, cum occultare non possent eum, qui in mentibus eorum fouebatur, liuoris affectum produunt. Inter quos, aliis quidem confidentior, furibundusque magis (erat autem ex sacerdotum ordine) cum sacrum tabernaculum portaretur, impetu quodam præter rationē percitus in id ferebatur; humi prosternere sacram illam arcā, atque pefundare in animo habens, sed enim vindicta nequaquam moratur: namque ab vlnis manus illius recisæ ex feretro dependent: At quæ diuina natiuitate sua lætitia habitabilem omnem orbem repleuerat, ne in obitu quidem cuiuspiam molestiæ, aut ærumnæ alicuius causa futura erat. Porro is, cui hoc contigerat, cum malus quidem, sed tamen non prorsus desperatus, & incurabilis esset, pœnitentiæ rite præterdedit remedium: & quoniam manus, quas non habebat prætereundere nequit, lacrimas profert, & simul cum ea relapsentiæ disciplina, cura quoque adest. Feretrum enim consistit, & manus ad refectionem, vnde deciderant accommodatæ, (Petri id iusu factum) confestim pristinum statum suum recuperant.

7 PROGRESSI. GREGORIUS Turonensis lib. 1. de gloria Martyrū, cap. 4. Diluculo autem lenauerunt Apostoli cum lectulo corpus eius, posueruntque illud in monumento. IOANNES Damascen. oratione de dormitione Deiparæ. Hinc ad sacratissimam deducitur Gethsemane; rursusque amplexus, & rursus encomia, hymni sacri, & genuū inflexiones, & lacrimæ, & ex animi mærore, & desiderio sudorū fontes circumfluentes: licebatque videre sudores, & lacrimas de fluxu contententes. Sic igitur sanctissimū corpus præclarissimo imponitur monumē-

Nicephorus

*Deipara in
Gethsemani
se iussit se-
peliri.*

*Quæ omnes
gaudio vi-
uens persua-
du, in obitu
nemini tri-
stis causa
fuit.*

*Pervenit
in Gethse-
mane.
Grego. Tur.
Damascen.*

Simeon. to. SIMEON Metaphrastes oratione dicta. Hinc ad sacratissimā abducitur Gethsemane, & illic sanctissimum quidem corpus mandatur sepulturæ. Quid ni enim? cum etiam qui erat Deus eius filius, more hominū sepelitur?

Nicephor. NICEPHOR. lib. 2. hist. c. 22. vbi autē ad Gethsemani peruentū est, sepulturæ quidē illa filiū imitata, traditur?

Monumentum Deiparae. 8 MONUMENTO. SOPHRONIVS serm. de Virginis Assumptione. Monstratur sepulcrum eius cernētibus nobis vsque ad præsens, in vallis Iosaphat medio, quæ vallis est inter montem Sion, & montem Oliueti posita: vbi in eius honorē fabricata est Ecclesia miro lapideo tabulatu, in qua sepulta fuisse ibidē ab omnibus prædicatur, sed nunc vacuū esse Mausoleum cernentibus ostenditur. EUTHYMIUS lib. 3. hist. c. 40. apud Damasce nū. Et cum Marcianus, & Pulcharia accessiissent Iuena-
Euthymius nalem Ierosolymitanum Archiepiscopum, & Palestinæ Episcopos, qui in regia vrbe versabantur propter Synodum, quæ tunc facta est Chalcedone, dicunt eis: Audimus esse Ierosolymis primā, & egregiam sanctissimæ Deiparæ & semper Virginis Mariæ Ecclesiā in prædio, quod vocatur Gethsemane, vbi eius, quod vitam portauit, corpus fuit in loculo depositum: volumus ergo eius huc adduci reliquias ad custodiam huius regis ciuitatis. B E-
Beda. D A libro de locis sanctis cap. 6. In eadem valle Iosaphat sanctæ Mariæ rotūda est Ecclesia, lapideo tabulatu discreta, cuius in superioribus quatuor altaria, in inferioribus vnum habetur in Orientali plaga, & ad eius dexteram monumentum vacuū, in quo sancta Maria aliquando passasse dicitur; sed à quo, vel quando sit ablata, nescitur.

Brocardus. BROCARDVS Monachus lib. de terra sancta, in de-
Brocardus. scriptione Ierusalē. Sepulcrū Virginis gloriosæ ostenditur in valle Iosaphat, non in ima eius profunditate, sed in pede montis Oliueti, & in editiori loco, quā sit ipsa vallis. Quod ante subersionem ciuitatis extra terram eminebat, nunc vero est sub terra, vna cum Ecclesia circumsepulcrum extructa. Non longe ab hoc loco ostenditur alia Ecclesia, vbi fuit hortus Gethsemani, quem dominus oratu-

oraturus ante passionem suam intrauit, iuxta montem Oliueti, cuidam rupi concauæ adhærens, sub qua discipuli sedisse memorantur, cum ipse oraret ad Patrem.

Auctor. AUCTOR. Ex hac Brocardi relatione iam constat causa, propter quam, nec Eusebius lib. 3. de vita Constantini capit. 24. Et sequentibus, aliique historici, nec Hieronymus Epistola 27. præsertim libro de locis Hebraicis, agens de Gethsemani, & de Ecclesia ibi erecta, vbi Dominus in horto orauit, non meminerint huius sepulcri Virginis, illi satis contigui; quia videlicet rui-
Auctor. nis erat obrutum: repertum autem creditur paulo ante tempora Iuuenalis, & Marciani, & Pulcheriæ Imperatorum: & nunc dicitur sub terra adeo reconditum, vt circiter sexaginta gradibus sit ad illud descendendum. Refert autem Euthymiaca historia, libro tertio, Euthymius capit. 40. Et Ioannes Damascenus, sermone de dormi-
Damascenus. tione Deiparæ ad finem. Et Nicephorus, libro decimo Nicephorus quinto, cap. 14. Loculum cum vestibibus Mariæ sigillo sig-
Loculus cū natum missum à Iuuenali Ierosolymis Constantinopolim, vestibibus Ma-
ad Imperatores, & collocatum in templo in Blachernis *collocatus in tem-*
plo Constan-
tinopolitana.
9 P E R T R E S D I E S. I V V E N A L I S Patriarcha Ierosolymitanus, apud Euthymiacam histo-
Triduo Apo-
stoli adstā-
sepulcro.
riam, libro tertio, capite quadragesimo. Quod vero Deum suscepit eius corpus, cum Angelica, & Apostolica hymnodia elatum, iustis ei factis, in loculo fuit de-
Iuuenalis. positum Gethsemane: quo in loco Angelorum chorea, Hymnodia
Angelorū
triduo per-
seuerans.
& hymnodia mansit tres dies perpetuos. Post tres dies autem Angelica cessante hymnodia, qui aderant Apo-
Thomas su-
neri non ad-
fuit, sed post
tertium die
stoli, cum vnus abfuisset, & post tertium diem venisset, & quod Deum suscepit corpus adorare voluisset, loculum aperuerunt: sed intemeratam quidem, & Thomas su-
neri non ad-
fuit, sed post
tertium die
omni ex parte laudandum corpus, nequaquam inuenire potuerunt: cum ea autem sola inuenissent, in quibus fuerat compositum, & positum, & ineffabili, qui ex his proficiscebatur, essent odore repleti, locum clau-
Damascenus. serunt. D A M A S C E N V S oratione dicta. Quod Damascenus

vero, vt supra ex Iuuenali. **S I M E O N** Metaphra-
stes oratione relata. Quod dicimus confirmat Iuuenalis
diuinus Ierosolymorum Episcopus. Fuit autem hic vir
sanctus, & à Deo inspiratus, qui ab antiqua, & vera tra-
ditione narrationem dicens, ad se sic fuisse deductam;
ait, quod tres totos dies ad sepulcrum sancti permanse-
runt Apostoli, diuinas hymnodias ex alto audientes.

*Thomas
adest tertio
die.*

Deinde post tertium diem cum vnus ex Apostolis tar-
dius venisset ad exequias, vel quod ita contigisset, vel
quod diuinum ita prouidisset consilium, vt nota esset
omnibus translatio admirabilis, tunc & ipse quidem ac-
cessit, & vt est consentaneum, magnum ex eo cepit do-
lorem, quod tanti boni mansisset expers, idque omnino
tolerare non poterat. Sacer itaque ordo Apostolorum
non iustum esse iudicans, vt ipse quoque viuificum il-
lud corpus non videret, & amplecteretur, iubet statim

*Aperto se-
pulcro cor-
pus non in-
uenitur.*

aperire sepulcrum: & illud quidem fuit apertum: thesau-
rus autem nequaquam erat in eo, sed solæ erant vestes,
in quibus fuerat conditus, quomodo etiam eius filij in
resurrectione. Quas cum ipse esset amplexus, & qui cum
eo aderant, & repleti essent inexplicabili odore, & gra-
tia, rursus quidem claudunt sepulcrum.

Nicephorus

N I C E P H O -
R V S libro secundo histor. Ecclesiast. cap. 23. Iuena-
lis Ierosolymorum Episcopus magnus sane, diuinoque
afflatus numine vir, ex vetusta traditione rem hanc sic ge-
stam scriptis suis cum fide confirmat. Dicit enim totum
triduum Apostolos ad monumentum id, diuinorū hym-
norum carmina audientes, perseuerasse. Accidit autem

*Thomas
adest die ter-
tio.*

rursum, vt Thomas ab eis abesset, videlicet vt nota, per-
spectaque diuinæ genitricis fieret assumptio, itidem vt an-
tea filij eius, pro eo atque decebat, post diem tertium re-
surrectio. Ingenti afficiebatur dolore, nec quieto animo
esse poterat Thomas, quippe qui tanti boni non fuisset
particeps: sacer autem ille chorus, iniquum esse iu-
dicans, si ille quoque diuinum Virginis matris corpus
non spectaret, atque complecteretur, aperiri monimen-
tum iubet. Quod quidem, vbi ita est factum, desiderat-

tum illud corpus non comparuit; sepulcralia tantum lin-
tea rite composita loco suo manebant, itidem vt filij
quoque eius, in sepulcro relictæ. Quæ & ipse, & qui cum
eo aderant cum veneratione exosculati, incredibilique
voluptate, odorisque suauitate repleti, sepulcrum qui-
dem ad pristinum conformant modum, miraculum au-
tem ipsum, quasi per manus subinde posteris traditum,
ad nos quoque transmiserunt. Et lib. 15. cap. 14. refert
eadem. **A V C T O R.** Incertū ergo est, quod nonnulli scri-
bunt, reuelatum esse cuidam sanctimoniali Elisabethæ,
corpus Virginis assumptum quadraginta fere diebus post
eius dormitionem: hoc est die Septembris vicesimo ter-
tio.

Au. Toza

TRANSLATVM. ATHANASIVS Ale-
xandrinus Patriarcha, in Euangeliū de sanctissima Dei-
para. Nunc adest Regina à dextris tuis, in vestitu deaurato,
circumamicta, variegata, eo quod secundum sexū fe-
mineum Regina, & domina, & mater Dei appellari de-
beat, eaque nuuc vt Regina assistens à dextris filij vbiq;
regnantis, quasi in vestitu deaurato incorruptionis, &
immortalitatis circumamicta, & variegata, sacris, & solem-
nibus verbis celebratur; non quidem secundum spiritua-
lem simplicitatem, aut quasi sine corpore, & carne assi-
stat, sed quod induta sit, quantum spectat ad sanctissimā
eius carnem, incorruptibilitate, & immortalitate. Proinde
ista noua Eua, mater vitæ appellatur, variegataque perma-
net, ad primitias vitæ immortalis omnium viuentium. Dici-
mus eam igitur iterum, atque iterum, & semper, & vnde-
quaque beatissimam.

*Translatio
corpus Dei-
para in ce-
lum.
Athanasius*

S O P H R O N I V S fermone de
Assumptione. Quamuis nonnulli astruere velint eam iam
resuscitatam, & beata cum Christo immortalitate in cae-
lestibus vestiri. Quod & de beato Ioāne Euangelista eius
ministro, cui Virgini à Christo virgo commissa est, plu-
rimi asseuerant; quia in sepulcro eius, non nisi manna in-
uenitur, quod & scaturire cernitur. Legimus quia mul-
ta corpora sanctorum, qui dormierant surrexerunt, & ve-
nerunt in sanctam ciuitatem, & apparuerunt multis

*Sophronius
Ioannes cor-
poris frui-
tur immor-
talitate.*

Corpora
multa san-
ctorum gan-
dent immor-
talitate.

de quibus profecto nonnulli Doctorum senserunt, & etiam in suis reliquerunt scriptis, quod iam in illis perpetua sit completa resurrectio: fatentur enim quod veri testes non essent, nisi & vera eorum esset resurrectio. Vnde & Beatus Petrus dixisse legitur, cum de Dauid loqueretur in testimonium: & sepulcrum, inquit, eius apud nos est: quasi non sit ausus dicere, quod ipse, aut corpus eius apud nos est, sed tantum sepulcrum, quo conditus fuerat. Hinc autem surrexisset & eum cum ceteris sanctis, & ideo vacuum remansisset Mausoleum, ut nunc Beatæ Mariæ cernitur. Quod quia Deo nihil est impossibile, nec nos de Beata Maria Virgine factum abnuimus. **A. V. G. V. S. T. I. N. V. S.** lib. de Assumptione Virginis Mariæ, tom. 9. cap. 2. Quid ergo de Mariæ morte, quid de eius Assumptione dicendum est? Vnde diuina scriptura nihil commemorat, nisi quærendum ratione quod conueniat veritati? Fiatque ipsa veritas auctoritas sine qua, nec est, nec valet auctoritas. Memores enim conditionis humanæ mortem illam subiisse temporalem dicere non metuimus; quam idem certe eius filius, qui & Deus, & homo est, lege sortis humanæ sustinuit. Et hoc quia homo de eius susceptus, & ortus est utero. Sed si dicimus eam mortis teneri vinculis, & resolutam in communem putredinem, vermes, ac cinerem, deliberandum est, si hoc conueniat tantæ sanctitati, tantæ aulæ Dei prerogatiuæ. Scimus enim dictum primo parenti, quia puluis es, & in puluerem ibis. Quod si de morte dicitur, generalis est sententia, si de resolutione in puluerem, hanc conditionem Christi caro euasit, de carne Mariæ sumpta quæ corruptionem non sustinuit. De hac enim scriptum est per Prophetam dicentē. Quoniam non derelinquens animam meam in inferno, nec dabis sanctum tuum videre corruptionem. De quo autem sancto dictum sit Archangelus prodidit, qui ad Mariam ait, & quod nascetur ex te sanctum, vocabitur filius Dei. Et vere sanctum sanctorum, vnde & illa sancta sanctorum dicuntur, quæ illa seruabant, quibus ille figurabatur, qui veraciter solus sanctus

Maria re-
surrectio.
Augustinus

Num Ma-
ria tenetur
morti. in cen-
bis?

Sanctus sa-
ctorum Chri-
stus.

sancto

sanctorum dicitur. Hic enim est, de quo idem Archangelus Gabriel Danieli loquitur inter cetera, quæ futura ostēdit, dicens. Et impleatur visio, & prophetia, & vngatur sanctus sanctorum. Hic enim sanctus corruptionem non vidit, qui tertia die cum triumpho de inferis rediens, surrexit, caro eius quæ de Maria sumpta est, & si mortuus est ex inimitate, reuixit ex Dei virtute. Sed hoc ille qui quando voluit mori, quando voluit resurgere potuit. Excipitur ergo ab illa generali sententia de virgine sumpta natura. Quod si non Mariæ congruit, congruit tamen filio, quem genuit, Iesu. Vocabulum Iesu gloriosum omni ornatu, cultuque dignissimum, nomē quod est super omne nomen, non decuit ab hominibus appellari, neque ab eis efferri in mundum, sed ab excellentiori quadam, meliori; natura. Post hæc quæ Adæ dicta sunt, de quibus excipitur Mariæ filius, contuenda sunt; quæ etiam Eux dicta sunt, si cunctis feminis sint generalia, & si in aliquo excipiatur Maria. Scriptum quippe est, mulieri quoque dixit Deus, multiplicabo ærumnas tuas, & cōceptus tuos, in dolore paries filios, & sub viri potestate eris, & ipse dominabitur tui. A Erumnam Maria sustinuit, cuius animā gladius passionis Christi pertransiuit; sed conceptus non multiplicauit, nec sub viri, id est mariti potestate deguit, quæ integerrimis visceribus de Spiritu sancto Christum suscepit, & virginitatis integritate manente, virgo permansit. Quem quia sine peccati colluione, & sine virilis admixtionis detrimento suscepit, sine dolore genuit, & sine integritatis violatione, pudore virginitatis integro, permansit. Hoc enim potuit efficere de matre, quia sic Deus elegit nasci de homine: Maria ergo & si communicat parturiendo cum dolore. Promeruit enim hoc singularis sanctitas eius, & singularis gratia, qua susceptione Dei singulariter existimanda est digna. Non immerito ergo excipitur à quibusdam generalibus vera æstimatione, quam tanta seruat gratia, & attollit dignitatis prerogatiua. Quantum enim Christi potestas possit, mūdi ostēdit vniuersitas; quantum gratia, Mariæ mōstrat integritas:

Nomē Iesu
culen dignif-
simum.

Maria excep-
ta à maledi-
ctione.

KK 5 quæ

quæ sicut diuersa est à natura, ita diuersa est ab usu. Qui ergo si in tanta diuersitate eam dicimus humanæ fortis mortem subiisse, nec tamen eius vinculis retineri, per quam Deus voluit nasci, & carnis substantiæ communicare? numquid impium erit? scimus enim Iesum omnia posse, qui de seipso ait, data est mihi omnis potestas in cælo, & in terra. Si ergo voluit integrum Mariæ virginitatis seruare pudorem, cur non velit incorruptam à putredinis seruare factore? Dicat ergo qui cognouit sensum Domini, & qui consiliarius eius fuit, numquid non pertinet ad benignitatē Domini, matris seruare honorem, qui legem non soluere venerat, sed adimplere? lex enim sicut honorem matris præcipit, ita inhonorationem damnat. Qui enim in vita præ ceteris illam gratia sui conceptus honorauit, pium est credere singulari salutatione eam in morte, & speciali gratia honorasse. Potuit enim à putredine, & puluere alienam facere, qui ex ea nascens potuit virginem relinquere. Putredo namq; , & vermis humanæ est opprobrium conditionis, à quo opprobrio, cum Iesus sit alienus, natura Mariæ excipitur, quam Iesus de ea suscepisse probatur. Caro enim Iesu, caro est Mariæ, & multo specialius, quam Ioseph Iudæ, ceterorumq; patrum eius, quibus dicebat, frater enim, & caro nostra est. Caro enim Christi, quæuis gloria resurrectionis fuerit magnificata, & potenter super omnes cælos ascensionē gloriata, eadē tamē carnis mansit, & manet natura, quæ suscepta est de Maria. Ipse enim est, qui cōceptus, genitus, atq; à mortuis suscitatus est per gloriā patris; sicut profecto ipse testatur post resurrectionem, quando apostolis dicit, videte manus meas & pedes meos, quia ego ipse sum. Quid enim est, ego ipse sum? nisi quia alter non sum, quam qui tunc eram, quando passus sum. Et hoc siquidē cognoscere potestis qui in manibus & pedibus meis clauorum signa clare videtis. Ipse ergo, idemq; cælos ascendit, & carnem, quam de matre suscepit super astra transiit, honorans omnem humanam naturā, sed multo magis maternam. Si igitur natura matris est filius, conueniens est vt sit & filii mater,

Ratio opti-
i. 4

Honor filii
est in eius
honore prof-
picere.

Christus su-
per astra e-
nectus hu-
manam ho-
norauit na-
turam.

mater, non quantum pertinet ad æquā administrationem, sed quātum pertinet ad eandem reciproca substantiam, vt homo de homine, caro de carne, mater à filio, filius à matre, non ad vnitatē personæ, sed ad vnitatem corporalis naturæ, & substantiæ: si enim vnitatē potest facere gratia sine proprietate specialis naturæ, quanto magis, vbi gratiæ vnitas, & corporis est specialis natiuitas? vnitas namq; gratiæ est, vt discipulorū in Christo, de quibus ipse dixit; Pater sancte serua eos in nomine tuo, quos dedisti mihi, volo vt sint vnū, sicut & nos. Et iterum de omnibus istis. Non pro his autē rogo tantū, sed pro his, qui credituri sunt per verbū eorum in me, vt omnes vnum fiant, sicut & tu pater in me, & ego in te: hoc est, vt ipsi sint per gratiam, quod nos sumus per diuinitatem. Hæc quippe gratiæ vnitas, quæ cunctis in Christum credentibus seruatur, si Mariæ etiam minus sapientium æstimatione non tollitur, quanto magis cum gratiæ vnitatem ipsa specialitas naturæ vnum efficit matrem, & filium, & filium & matrem? Videndum est etiam quid de his, quos secū per gratiam vnum esse voluit, cōsequenter adiunxit, ait enim, pater quos dedisti mihi, volo vt vbi sum ego & illi sint mecum, vt videant claritatem, quam dedisti mihi. O magnā, & inestimabilem bonitatem Dei, qui habere secum suos in gloria vult, vt sua claritate fruantur, qui hic sua fide iuncti vnum cum eo esse digni iudicantur. Si igitur eos secum habere vult, & hoc potest, qui omnia potest, quid æstimandum est de matre, vbi digna sit haberi, nisi in præsentia filii? Quantum igitur contueor, quantum intelligo, quantum credo, Mariæ anima claritate fruitur Christi, & gloriosis conspectibus eum semper videre sitiens, & semper conspiciens, dū inæstimabiliter pascitur, excellentiori quadā, speciali; prærogatiua à filio honoratur, possidēs in Christo corpus suum, quod genuit, clarificatū in dextera patris: & si non suum per quod genuit, tamen suum quod genuit; & quare nō suum, per quod genuit? si enim nō obuiauerit nec dū perspecta auctoritas, vere credo & per quod genuit, quia tāta factificatio dignior cælo est,

est, quam terra, quoniam thronum Dei, thalamum Domini, domum, atque tabernaculum Christi, dignum est, ibi esse, ubi ipse est. Tam preciosum enim thesaurum dignius est cælo seruari, quam terra. Tantam integritatem merito incorruptibilitas, non putredinis aliqua resolutio sequitur. Istud ergo sacratissimū corpus, de quo Christus carnem assumpsit, & diuinam naturam humanæ vniuit, non amittens quod erat, sed assumens quod non erat, ut verbum caro, hoc est, Deus homo fieret, escā vermibus traditum in communi sorte putredinis, & futurum de vermibus puluerem, quia sentire non valeo, dicere pertimesco. De quo si nihil altius sentirem, quam de proprio, nihil dicerem, nisi quemadmodum de proprio. Quod absque vlla ambiguitate soluendum est in mortem, post mortem, & futurum putredo, post putredinem vermis, post vermē ut dignum est, abiectissimus puluis. Quod de Maria

Gratia Maria incomparabilis vobis credere corpus eius computruisset.

procul pellit incomparabilis gratiæ munus. Quod me dicere multarum consideratio rerum inquit: quarū, & quædam illa est, quam suis alibi ministris ipsa veritas ait, qui mihi ministrat me sequatur, & ubi ego sum, ibi & minister meus erit. Si enim hæc est generalis sententia omnium per fidem, & bonam operationem Christo ministrantium, quanto magis quodammodo, & specialius est Mariæ? Mariam namque operis exhibitione, & fidei rigidissima veritate ministram Christi fuisse, omnis, qui sane sapit, intelligit. Absque dubio enim omni operi ministratrix extitit, quæ hunc in utero gessit, partuque profusum aluit, & fouit, atque, ut euangelium ait, in præsepio reclinauit, & à facie Herodis in Aegyptum fugiens abscondit, & omnem infantiam eius pro matris affectu ita profecuta est, ut vsque ad crucem, in qua filium iam virum perfectum vidit pendente ab eius indubitanter ministerio non recessit; consecuta eum, non solum gressibus pedum tamquam pro reuerentia Dei, verumetiam imitationis affectu. Maria ergo ministratrix Christi spiritualium operum quantitatibus, sicut deuotissima extitit, ita absque dubio

Maria fuit perpetua filii consecratrix.

dabio religionis fide, id est veræ credulitatis charitate, securus fuit. Non enim potuit nisi diuinitatis eius esse credula, quæ se nouerat hunc non virili semine secundum ordinem naturæ, sed diuino spiramine, nunciante archangelo, concepisse: videns semper famulantium angelorum ei adesse frequentiam, ut cōcepto, & nato, quando videlicet facta est cū angelo multitudo cælestis exercitus, clamantiū, & dicentiū, gloria in altissimis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis, & in Aegyptū fugituro; atque inde iterum redituro: quibus liquido cognoscere potuit quia talia obsequia non nisi Deū decuerant. Vnde & stellæ demonstratio, & Magorū de longinquis partibus inspirata adductio, quam maxime illi extiterit iudiciū veritatis. Similiter Simeonis, atque Annæ prophetali dignitate insolitus, ceteris & huic specialis occurfus. Quæ omnia profecto Maria cōseruans, his cunctis altius ad fidem roborata, pio corde cōferebat, in tantū, ut omnino nō nutabunda, sed certa de filii potestate, tāquam de Dei vera virtute, deficiente in nuptiis vino dixerit: vinū nō habet. Sciens plane hoc illū potuisse, quod eū mox contigit, diuinō miraculo cōpleuisse. Ecce igitur Maria fide, & opere Christi administratrix, & deuota vsque ad eius mortē securitrix, non plus gressu, quā imitationis affectu, ut credendū est, si ibi non fuerit, ubi Christus ministros suos vult esse, ubi ergo erit? Et si ibi erit, nūquid æquali gratia? & fræquali gratia, ubi æqua Dei cēsura, quæ vnicuique reddit secundum suā merita? Si ergo merito Mariæ viuenti præ omnibus donata est gratia, mortuæ erit minuenda? Absit. Quia si omnium sanctorū mors est preciosa, Mariæ sane est preciosissima, quam tanta comitata est gratia; ut mater Dei dicatur, & sit. Consideratis igitur his vniuersis, veraratione consistendum censeo, Mariam in Christo, & apud Christum esse. In Christo, quia in ipso viuimus, mouemur, & sumus: apud Christum, gloriose ad æternitatis gaudia assumptam, benignitate Christi honoratius susceptam ceteris; quam hic gratia honorauit præ ceteris: nec vsque ad communem humilitatem esse adductam

Maria fide & opere Christi vsque ad crucem securitrix.

Maria viuens in Christo, & apud Christum.

post

post mortem, putredinis videlicet, & vermis, & pulueris, quæ suum, & omnium genuit Saluatorem: in cuius si potestate est sanctorum de capite capillum non perire, est & illam anima, & corpore integram posse seruare. De cuius potestate si nullus dubitet Ecclesiasticorum, quin possit matrem sine corruptione in perpetuum seruare, cur dubitandum est voluisse, quod attinet ad tantæ benignitatis gratiam? Si elegit diuina voluntas sola gratia inter crepitan-
 tantes vehementium ignium flammæ non solum puerorum corpora seruare illæsa, vestimenta seruare inuisa, cur abnuat in matre propria, quod elegit in veste aliena? Ionæ
 seruare in ventre ceti præter naturalem vsu voluit incorruptum, sola misericordia, Mariam incorruptam præter naturalem non seruabit gratia? Seruatus est Daniel ab imperatissimæ fame leonum, non seruanda est Maria tantis dotata meritis dignitatum? Hæc cuncta quæ diximus, quia naturam non seruasse cognoscimus, in Mariæ integritate plus potuisse gratiam, quam naturam non dubitamus. Diuinitatis enim sunt opera, quæ dicimus, & ideo
 possibilia, quia sunt ab omnipotentiâ. Christus autem Dei virtus est, & Dei sapientia, cuius omnia, quæ patris sunt, sua sunt, & velle: velle autem omnia quæ sunt iusta, & digna: sic per hoc digne videtur lætitia inenarrabili anima, & corpore, in proprio filio, per proprium filium, nec vllâ sequi debere corruptionis ærumnam, quam nulla secuta est, tantum filium pariendo integritatis corruptio, vt semper incorruptam, quam tanta perfudit gratia, sit integraliter viuens, quæ omnium integram, perfectamq; genuit vitam: sit cum illo, quem in suo gessit utero: sit apud illam illa, quæ genuit, fouit, & aluit illum Maria Deigenitrix, Dei nutrix, Dei ministratrix, & Dei secutrix. De qua, vt iam dixi, quia aliter sentire non audeo, aliter dicere non præsumo. Suscipiat igitur hunc sensum fraterna charitas vestra, quem Sanctus spiritus per me vobis inspirauit. Ostensa sunt, ex parte quæ taliter hortata sunt me dicere. Si quis autem refragari, & his contradicere elegerit, quæ dicere non velit, hoc non posse. Christum, proferat quare

non

non conueniat velle; ac per hoc non esse. Et quum se veraciter consilium Dei de his nosse manifestauerit, incipiam credere, de quibus aliter non possum sentire. Mirabor illum altitudinem consilii diuini inuestigasse, quam me, cum Apostolo digna reuerentia videor debere admirari, dicente. O altitudo diuitiarum, sapientiæ, & scientiæ Dei, quam incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viæ eius; & secundum eundem Apostolum, ex parte cognoscimus, & ex parte prophetamus. Dixi de his & si non quantum est, tamen quemadmodum me dicere debuisse credidi. Si ergo vera sunt, quæ scripsi, tibi gratias ago Christe, quia de sancta virgine matre tua, nisi quod pium est, ac dignum visum sentire non potui. Si ergo dixi, vt debui, approba Christe tu, & tui: si autem non vt debui, ignosce obsecro, tu & tui. Qui cum Patre & Spiritu sancto viuis, & regnas per omnia secula seculorum Amen. **I V V E N A L I S** Ierosolymitanus Patriarcha in historia Euthymiaca lib. 3. cap. 40. Qui mysterii obstupescit miraculo hoc solum poterant cogitare, quod cui placuit in propria persona carne indui, & ex sacrosancta virgine homo fieri, & nasci in carne Deus verbum, & Dominus gloriæ, & post partum eius incorruptam conseruauit virginitatem: ei quoque visum est, postquam ea è viuis excessit, intemeratum eius, & impollutum corpus honorare translatione, ante communem, & vniuersalem resurrectionem. **L E O** Imperator oratione de Mariæ obdormitione. O super omnes benedicta, qui solus magna, & potest, & facit, præpotens filius tuus, quid hodie tibi largitur, & præstat? quid agitur? quod spectaculum exhibetur? An non obsecro te sanctificationis arcam, te ornatissimum thalamum, & diuinissimum thronum ad suum diuinum, & augustale templum transponit? An non illam, ex qua carnis indumentum, quo inter homines versari potest, suscepit, carne vestiuit, & ad summa fastigia celorum euexit? An non omnes, qui illi adsunt, & administrant, tibi quoque prompta deferunt obsequia? **A N D R E A S** Cretensis Ierosolymitanus Patriarcha, oratione prima de dormi-

De morte
 Maria nisi
 quod pium est
 non est sentiendum.

Inuenalis.

Leo Imper.

And. Cret.

dormitione Deiparæ. Hoc autem aperte ostendit ex eo, quod suam matrem semper virginem, ex cuius utero, cum esset Deus, formatus est, hodie è terræ locis, vt humanæ naturæ reginam transtulit. Erat ergo tunc quoq; verbum præsens, & legē mortis fecit cessare. Erat autē spectaculū vere nouum: mulier quæ cælorum superauerat naturam puritate, in adytorum, quæ sunt in cælis sancta commeās, & ingrediens: sicut enim non fuit corruptus parientis vterus, ita mortuæ caro non interiit. O miracula, partus effugit corruptionem, & sepulcrum non admisit interitum. Quomodo potest hoc demonstrari? vultis dicam? Quomodo est monumentum inane? Quomodo corpus euauit? Quomodo non sunt in ea vestes, in quibus est sepulta? nisi effugisset interitum id quod sepultum fuerat, si translatus non fuisset thesaurus? Quod si ita est, quomodo non est vera, & à mendacio aliena trāslatio? Stat enim sepulcrum inane vsque ad hodiernum diem, quod & testimoniū est approbatum, & approbat sanctam trāslationem. Et oratione secunda. Te nequaquam potest habere sepulcrum: corpus enim dominicum, non delent ea quæ intereunt. Migra ex his, quæ sunt in natura creata mansionibus. Nam quamdiu quidem versabaris in terra, te habuit parua terræ portio: ex quo autem translata es è terra, te vniuersus mundus continet commune propiciatorium. Plaudite terra, prosequere laudibus, narra quæ sunt gloriosa virginis, partus, fascias, sepulcri miracula, quomodo sit sepulta, quomodo translata, quæ admodum cernitur inane sepulcrum quod adoratur. Gethsemane suscipe nouam reginam, para sepulcrum, sit arca tibi custos thesauri, caute & diligenter sanctum custodiat. Si quid contigerit admirabile, & translatum fuerit id, quod est impollutum, esto prædicans miraculum, narrato translationem his, quæ sunt postea consecuturæ, generationibus. GREGORIVS Turon. lib. primo de gloria martyrum cap. 4. Diluculo autem leuauerunt Apostoli cum lectulo corpus eius, posueruntque illud in monumento, & custodiebant, ipsum aduētum Domini præstolantes:

Legē mortis
fecit Chri-
stus in ma-
trie cessare.

Sepulcrum
inane reper-
tum.

Greg. Turo.

lantes: & ecce iterum adstitit eis Dominus, susceptumq; corpus sanctum in nube deferri iussit in paradysum, vbi nunc resumpta anima cum electis eius exultans, æternitatis bonis, nullo occasuris sine, perfruatur. Et cap. 9. Maria gloriosa genitrix Christi, vt ante partum, ita virgo creditur & post partum, quæ (vt supra diximus) angelicis choris canentibus in paradysum, Domino præcedente, translata est. MICHAEL Syngelus in vita Dionysii. Et ipsius delubrum mirandum in modum extructum sanctissimis, diuinisque Apostolorum capitibus, & manibus ex Sion in Gethsemani translatum est. Hinc virgo integerrima, quæ omnibus cælestibus potestatibus sublimior est, & omni creaturæ dominatur, post celebratam eius memoriam, ad sublimiorem cæli requiem est assumpta. IOANNES Damascenus oratione de dormitione Deiparæ. Sic igitur sanctissimum corpus præclarissimo imponitur munimento. Sed hinc tertio die ad cursus cælestes in cælestia transfertur curricula. Non oportebat enim hoc diuinum habitaculum, fontem qui non potest exhauriri aquæ remissionis, coercere in sinu terræ. Sed quomodo quod ex ea constitit verbi Dei corpus sanctum, & integrum, & interitui minime obnoxium, tertio die resurrexit ex monumento, ita etiam eripi è sepulcro decebat, & matrem transferri ad filium. Et quomodo ipse ad eam descendit, ita etiam eam illi dilectissimam ad ipsum extolli in maius, & perfectius tabernaculum. Tu vero o sacrorum sepulcrorum sacratissimum, post Domini quidem sepulcrum, quod vitæ de-
dit prius ipsum, vbi est aurum purum, quod manus apo-
stolorum in te recondiderunt? Vbi est, qui Deum suscepit, thesaurus? Vbi est valde desiderabile, & admirabile corpus Deiparæ? Quid quæritis in sepulcro eam, quæ ad cælestia translata est tabernacula? corpus sacrum, & sanctum, relictis syndonibus, cum me impertisset sanctificatione, & vngueto, bonoq; odore repleuisset, abii rapitū sublime, comitatibus angelis, & cælestibus omnibus. Nunc me defendunt angeli, nunc diuina in me habitat gratia,

Corpus nu-
be in cælis
elatum à fi-
lio.

Syngelus.

Damasc.

Sepulcri Dei
p. v. a. cuo-
m. m.

Cosmas. ego euasi officina medicinae ægrotantibus. **COSMAS** hymnographus Episcopus Maiumanus. Tu sacra, & casta virgo, quæ præter naturæ ordinem Deum enixa es, chara victoriae symbola deferens, illumq; qui te genuit emulata, super naturam naturæ legibus concedis. Nam & moreris, & mortuo cum filio denuo exuscitaris vna cum illo, in omnem victura æternitatem. **GERMANVS** Patriarcha Constantinopolitanus oratione de obdormitione virginis. Viuit spiritus tuus in omne æuum, & caro tua sepulcralem corruptionem non est experta. Item. Sacratissime virginis caro ex mortuis iam resuscitata, expedita, & spiritalis effecta est, vt pote ad omnem immortalitatem, & incorruptionem iam transformata. Et, corpus tuum virgineum omnino sanctum est, & humanum quidem, sed quod ad summam immortalitatis vitæ peruenerit, adeoq; integrum sit, & absolute viuam, & obdormitioni nõ obnoxium, quippe quod vas Dei capax fuerit. **SIMEON** Metaphrast. oratione de vita & obitu Deiparae. Hinc ad sacratissimam abducitur Gethsemane: & illic sanctissimū quidem corpus mandatur sepulturæ. Quid ni enim? cum etiā qui erat Deus eius filius, more hominū sepelitur? per ipsum autem ad cælestia, & diuina transmittitur tabernacula. Atq; viuifici quidem corporis diuinæ sepulturæ ita se habet narratio. Siquidem quod ex ea natum erat, totā eam verbum ad se trāstulit, & voluit eam apud se, & esse, & perpetuo simul viuere. **MICHAEL** Glycas. 3. part. Annalium. Tamen si virgo mater naturæ legibus fuit obnoxia, tamen si mortē degustauit, tamen si vt homo in sepulcrum est deposita, naturæ tamen fines, atque terminos superauit, & excessit, nec sepulcrum, nec mortalitas eam in potestate sua retinere potuit. Nam & ipsa de sepulcro resurrexit prorsus, vt i filius eius, idemq; Deus etiam fecerat, solis sepulcralibus exuuiis in monumento relictiis. Confimili nimirum modo, & ipsam Dei matrem ex mortuis resurrecturam fuisse, quo filius resurrexerat, multo ante beatus ille Dauides, huiusmodi verbis significauerat. *Sarge Domine in requiem tuam, tu inquam ipse, & arca*

arca sanctificationis eua. Nam quia norat Dauides eam, quæ Christum vtero suo gestasset, ac illam ipsam ob causam arca sanctitatis esset, atq; nuncuparetur, eodem pacto resurrecturam è sepulcro, quo & natus ex ipsa Christus Dei filius, & Deus resurrexit, idcirco non abs re confimilem vtriusque resuscitationem ex mortuis, multo ante, quasi pictura quadam, expressit. Etenim ni res ita se haberet, non sane posteaquam dixerat, surge Domine, subiecisset, & arca sanctitatis tuæ. Et epistola ad Alipiū monachum. Qua ratione Maria omnis labis expers per mortem ad vitam corpore simul, & anima transferit, id admirabiliter alicubi differit Andreas Cretensis. Sed neque minus quoq; perspicue, & clare, isthęc ipsa, ob oculos ponit magnus ille hymnographus Cosmas. Tu inquit ille, sacra & casta virgo, & cetera vt supra. **D. RODERICVS** Archiepiscopus Toletanus. 58. in Actis Concilii Lateran. 1. de primatu Ecclesiæ Toletanæ. Absit autem, vt propter gloriam huius primatus, asseram corpus B. virginis, quod firmiter credimus in cælestibus cum Domino gloriosum esse, in ecclesia Toletana fuisse aliquando sepultū, pedibus humanis quotidie conculcandum. **NICEPHORVS** lib. 1. histor. eccles. cap. 35. Moriturus est Ioannes eo, quo Deigenitrix modo; confestim vero reuiuiscet, atq; resurgit, incorruptibili scilicet corpore, alterum magistri expectaturus aduentum. Et lib. 2. cap. 22. sepulturæ quidem illa filium imitata traditur: per illum autem ad diuina tabernacula, ad ipsum scilicet paradysum, vbi & vitæ arbor confita est, ratione ea, quam qui hæc facit, Deus nouit, transfertur. Et cap. 23. Quod vero diuinum hoc Deigenitricis tabernaculum resurrecturū fuerit, propheta quoq; Dauid prædixit, exurge, inquit, Domine tu, & arca sanctificationis tuæ. **AUCTOR** In hac sententia licet non tam clare, videntur esse Bernardus serm. 1. de Assumptione, & serm. de verbis Apocalypsis, signum magnum. Anselmus lib. de excellentia virginis cap. 8. Rupertus lib. 6. in Cantica, in ea verba, quæ est ista, quæ progreditur tamquam aurora consurgens; & Laurentius Iustinianus serm.

de Assumptione, & graues alii, insignesq; scriptores. Est igitur iam tam communis hæc sententia, & ecclesiæ pietate comprobata, vt sine magna temeritate non possit negari. Nec mirum si dubitat hac de re Sophronius in eo sermone, quamuis omnino non neget, imo probabile existimet, & Illesonfus serm. 6. eundem sequens nomine Hieronymi, nam serm. 5. sermonem illum quasi Hieronymi fuerit, refert, & ille qui nomine Augustini circumfertur inter eius sermones de sanctis. 35. nam auctor post Iulidorum vixit; quem refert ex lib. de vita & obitu patrū veteris, & noui testamenti cap. 38. de Beata Maria, & Beda lib. de locis sanctis cap. 6. ad finem, Vsuardus, & Ado Treuerensis in Martyrologiis, qui. 18. Cal. Septembris sic dicunt. Quo autem venerabile illud Spiritus sancti templū nutu, & consilio diuino collocatum sit, plus elegit sobrietas ecclesiæ cum pietate nescire, quam quid friuolum, & apocriphum inde tenendo docere. Hi enim sermonem illum Sophronii secuti videntur, qui, cum suo tempore nihil, compertum inuenissent, nimirum, si dubitarent. Nobis autem elarior illuxit sententia, omnium fere veterum

& nouorum auctorum testimonio firmata,

& Ecclesiæ Romanæ pietate

celebrata.

ST A

STATURA VIRGINIS,

& eius corporis compositio.

Cap. XXII.

FVIT Deipara virgo, quod quidem ad eius mores attinet, in rebus omnibus honesta, & grauis: pauca admodum, eaque necessaria loquens, ad audiendum facilis, & perquam affabilis, honorem suum, & venerationem omnibus exhibens. Quod attinet vero ad corpus, fuit statura mediocri, quamuis sint qui eam aliquantulum mediocrem longitudinem excessisse dicant. Nequicquam libera in loquendo, sine risu, sine perturbatione, & sine iracundia maxime. Colore fuit triticum referente, capillo flauo, oculis acribus, sublauias, & tamquam oliuæ colore pupilas in eis habens. Supercilia ei erant inflexa, & decenter nigra; nasus longior; labia florida, & verborum suauitate plena: facies non rotunda, & acuta, sed aliquanto longior: manus simul, & digiti longiores. Erat denique fastus omnis expers: simplex, minimeque vultum fingens: nihil mollicici secum tra-

L I 3 hens,

hens, sed humilitatem præcellentem colens. Vestimentis, quæ ipsa gestavit, coloris nativi contenta fuit: id quod etiam num sanctum capitis eius velamen ostendit. Et ut paucis dicam, in rebus eius omnibus multa diuinitus inerat gratia. 3 Depinxit eius adhuc viventis imaginem Lucas pictor insignis, & scriptor euangelicus, in qua posteri intuerentur, reuererenturque hanc virginis formam, 4 filii formam per omnia referentem, mirifice descriptam. Hic ortus, hæc vita virginis, hic decessus eius admirandus, hæc summa, ad quam euecta est super omnes celestes spiritus excellentia dignitatis: hoc illi à filio tributum munus, 5 ad solatium nostræ infirmitatis, ut sicut Deus mediatore Christo nos à malis eruit, bonisque cumulat vniuersis, ita nihil sit, quod per nos à Christo suscipiatur oblatum, vel ab ipso nobis conferatur boni, quod per hanc suam genitricem, inter nos, & ipsum singularem mediatricem, non exequatur.

Testi-

Testimonia.

VIT. ANSELMVS opusculo de for- *Mores De-*
ma & moribus Beatæ Mariæ. Mos suus erat pura quam
 modicæ loquellæ, expeditæ obedientiæ, mū- *insignes.*
 dæ proximationis, sine audacia, sine turbatio- *Anselm.*
 ne, sine ira, benigne salutus: eloquentiam eius homines *Corporis cō-*
 mirabantur. Fuscos habebat oculos, rectos aspectu, nigra *positio.*
 supercilia, mediocrem nasum: vultus eius longus, longæ *positio.*
 manus, longi digiti, medicæ staturæ: perseverans in ora-
 tionibus: ferens pannū proprii coloris: lectioni, ieiuniis, &
 labori manū, & omni bonæ, virtuosæq: operationi se de-
 dedit. **GEORGIUS** Cedre. in compen. hist. Erat statura *Cedrenus.*
 mediocri, subfusca, fuluo crine, oculis fuluis, ac medio-
 cribus, magno supercilio, nasu mediocri, manibus, ac di-
 gitis longis: vestes amplexans, nullo colore tinctas. **EPI-** *Epipha.*
PHANIVS presbyter Constantinop. in vita virginis.
 Erat Maria in rebus omnibus modesta, & grauis, & quæ
 sequuntur in textu. **NICEPHORVS** lib. 2. hist. ec- *Nicephor.*
 cles. cap. 23. Mores autē, formæq; & staturæ eius, modus
 talis, ut inquit Epiphanius, fuit. Erat in rebus omnibus
 honesta, & grauis, & cetera quæ supra in textu.
 2 **NEQVICQVAM AVDAX.** **ANDREAS** *Verecundia*
 Cretensis, oratione de Annunciatione Mariæ. Etenim cū *virginis.*
 minime esset audax, & ad loquendum velox. **ANSEL-** *Andreas*
MVS dicto opusculo. Sine audacia. **BERNARDVS** *Cree.*
 fermone de verbis Apocaly. signum magnum. Gratiissima *Anselm.*
 sane gemma in diademate, micans in capite stella, rubor *Bernard.*
 in facie hominis verecundi. An vero quis putat quod
 hac caruerit gratia, quæ gratia plena fuit? Pudibunda
 fuit Maria; ex euangelio id probamus. Vbi enim ali-
 quando loquax? Vbi præsumptuosa fuisse videtur? Mul-
 ta quidem à Simeone audiuit, tam de Deo, quam de se ip-
 sa. Ad loquendum tarda, velox ad audiendū. **AVCTOR.** *Anfor.*
 Hæc idcirco adduxi præter ea, quæ capite tertio, numero. 7.
 relata sunt, ad explicandam hanc virginis dotē verecundiæ,
 quam

Virtus virginum propria verecundia in loquendo. quam Epiphanius Græca dictione, aparrhisistos exprefit, itemque ante ipsum Andreas Cretensis. Quæ hoc tantum significat, non libere loquens, non audens loqui, carens audacia loquedi. Quæ virtus virginem exemplar virginum maxime decet.

Lucas depinxit imaginem virginis. Simeon. 3 DEPINXIT. SIMEON Metaphr. in vita Diui Lucæ. Hoc autem inter cetera gratissimum est, quod ipse quoque typum assumptæ humanitatis Christi mei, ac signum eius, quæ illum pepererat, & assumptam humanitatem dederat, primus hic cora, ac lineamentis tingens, vt ad hæc vsque tempora in imagine honorarentur, tradidit. Tamquam non satis esse existimans, nisi etiam per imaginem, ac typum versaretur cum his, quos desiderabat; quod feruentissimi amoris signum est. Nec id solum, sed & fidelibus omnibus, Christi que amatoribus hæc, quæ maxima erant gratiose donauit.

Theodorus. THEODORVS Lector in collectaneis historiæ ecclesiast. lib. 1. in principio. Pulcheriæ Eudoxia imaginem matris Christi, quæ Lucas Apostolus pinxerat, Ierosolymis misit. NICEPHORVS lib. 6. eccles. histor. cap. 16. Cû etiam sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli, ipsiusque adeo Christi, & quæ eum supra captum mirifice genuit, virginis matris, colores adumbrantes, imagines plurimas adhuc vsque diem conseruatas esse norimus. Ac Lucas quidem Apostolus primus ipsas accurate, opus id exorsus, manibus suis depinxit.

Christi imaginem & Apostolorum pinxit Lucas. Et lib. secundo cap. 43. Lucas pictor egregius fertur is quoque primus Christi, & quæ eum ita, vt Deum decebat, genuit matris, atque item principium Apostolorum, effigiem, pingendi arte adumbrasse. Vnde in omnem deinde habitabilem orbem tam venerandum, & preciosum opus est illatum. Et lib. 14. cap. 2. Templum item

In templo imago virginis à Luca depicta conseruata. quod Tonodigon, hoc est viæ ducum, cognomine clarum est, (opus Pulcheriæ est) in quo diuinam illius imaginem, quam Lucas Apostolus in tabula depictam reliquit, sacrumque pensum, & seruatoris ipsius fascias, perinde atque thesaurum, quemadmodum Eudoxia Augusta, cum Ierosolyma profecta est, misit, seruandas

cure

curauit. Et lib. 15. cap. 14. Tria quoque Pulcheria Dei ma tria templum tri ex ipsis fundamentis templa erexit, secundum templum, viæ ducum est, vbi Antiochia missam verbi matris Pulcheriæ imaginem dedicauit, quam D. Apostolus Lucas suis ipse manibus depinxit, illa adhuc viuente, & tabulam ipsam vidente, gratiamque adeo illi formæ suæ immittete. Hæc imago primum in eo loco, qui tribunal dicitur, fuit, vbi ea quæ nunc quoque fiunt miracula peracta sunt. Aliqua huiusmodi miracula, referunt Nicetas Choniatas in Annalibus, & Nicephorus Gregoras.

4 FILII FORMAM. ANSELMVS in opusculo de forma Virginis in fine. Iesus Christus homo quidem procerus, mediocris, & spectabilis, vultum habuit venerabilem, quem intuentes possent, & diligere, & formidare: capillos habuit coloris nucis auellanæ præaturæ, & planos fere vsque ad aures, ab auribus vero circinos crispas, aliquantulum cæruliores, & fulgentiores ab humeris ventilates: discrimen habuit in medio iuxta morè Nazæorum: frontem planam, & serenissimam, cum facie sine ruga, & macula aliqua: quam rubor moderatus venustat: nasi, & oris nulla prorsus reprehensio. Barbam habuit copiosam, & impuberm; sed in medio bifurcatam: aspectum habuit simplicem, & maturum, oculis glaucis, variis, & claris existentibus. In increpatione terribilis: in admonitione blandus, & amabilis: hilaris seruata grauitate, qui numquam visus est ridere, flere autem sæpe. In statura corporis propagatus, rectas manus habuit, & brachia, visu delectabilia: in colloquio grauis, rectus, & modestus, speciosus inter filios hominum. THEODORVS

LECTOR in collectaneis historiæ Ecclesiasticæ, lib. 1. Sub Gennadio pictoris cuiusdam manus exaruit, qui loco Iouis seruatore pingere præsumperat, quem Gennadius, precibus suis curauit. Dicit autem qui ita scribit, aliam formam seruatoris veritati magis conformem esse, quæ crispis sit, & modicis capillis. NICEPHORVS lib. 1. histor. Ecclesiast. cap. 40. Porro effigies formæ Domini nostri Iesu Christi, sicuti à veteribus accepimus, talis prope mo-

LI 5

dum

Vincit in
ca. d. p. 104
UNIV
imagine
Virginis
Nicetas
Gregoras
Forma
Dei
Anselmus

Theodorus
Nicephorus

dum, quatenus eum crassius verbis comprehendere licet, fuit egregio is, viuidoque vultu fuit: corporis statura ad palmos prorsus septem: cæsariem habuit subflauam, ac non admodum densam, leniter quodammodo ad crispas declinantes: supercilia nigra, non perinde inflexa: ex oculis subflauescentibus mirifica prominebat gratia: acres ierant, & nasus longior: Barba capillus flauus, nec admodum demissus; capitis porro capillos tulit proluxiores. Nouacula enim in caput eius non ascendit, nec manus aliqua hominis, præterquam matris in tenera dumtaxat ætate: eius collum fuit sensim decline; ita ut non arduo, & extento nimium corporis statu esset. Porro frumentireferens colorem, non rotundam, aut sacutam habuit faciem, sed qualis matris eius erat, paulum deorsum versum vergentem, ac modice rubicundam, grauitatem, atque prudentiam cum lenitate coniunctam, placabilitatemque iracundiæ expertem, præ se ferentem. Per similes denique per omnia fuit Diuinæ immaculatæ suæ genitricis.

Forma Christi fuit matris per similitudinem.

Deipara mater dicitur m- ter homines & Crbistm Augustinus Fulgentius.

Andr. Cro.

Idiota.

AD SOLATIVM. AVGVSTINVS sermone 11. de Natiuitate Domini, tom. 10. Facta est Maria scala celestis, quia per ipsam Deus descendit ad terras, ut per ipsam homines ascendere mereatur ad cælos. FVLGENTIVS Episcopus Ruspensis, sermone de laudibus Mariæ. Facta est Maria fenestra cæli, quia per ipsam Deus descendit ad terras, ut per ipsam homines ascendere mereantur ad cælos. ANDREAS Cretensis, oratione in salutationem Angelicam. Gaude diuinum inter Deum, atque homines conciliationis per fugium, gaude thesauro vitæ immortalis. Et in encomio de Virginis dormitione. Placa Dominum pro communi sigmento. Nam quamdiu quidem versabar in terris, te habuit parua terre portio, ex quo autem translata es in terra, te vniversus mundus continet commune propitiatorium. IDIOTA lib. de contemplatione Mariæ, in prologo. Accede per deuotam mentis contemplationem ad gloriosissimam Virginem Mariam, quia per ipsam, & in ipsa, & cum ipsa, & ab ipsa habet mundus, & habiturus est omne bonum, scilicet

licet super benedictura filium eius ipsa preces, & sacrificia seruatorum suorum, & maxime, quæ sibi exhibentur, representat in conspectu diuinæ maiestatis, quia est aduocata nostra apud filium, sicut filius apud patrem: imo apud patrem, & filium procurat negocia, & petitiones nostras: quia thesaurus Domini est, & thesauraria, gratiarum ipsius. Ceteri sancti iure quodam patrocinijs pro sibi specialiter commissis pius possunt prodesse in curia altissimi, quam pro alienis: beatissima vero Virgo Maria, sicut est omnium Regina, sic & omnium patrona, & aduocata, & cura illi est de omnibus. GERMANVS Patriarcha Constantinopolitanus homilia de zona, & fasciis Deiparæ. Quis post tuum filium, in a generis humani curam gerit, sicut tu? Quis ita nos defendit, in nostris afflictionibus? Quis tam cito præueniens nos ab irruentibus liberat tærationibus? Quis in supplicationibus adeo pugnat pro peccatoribus? Nullus enim est qui saluus fiat, nisi per te: nemo est qui liberetur a malis nisi per te, nisi per te: nemo est qui liberetur a malis nisi per te, nisi per te, nisi per te: nemo est, cui donum concedatur, nisi per te, nisi per te, nisi per te: nemo est, cuius misereatur gratia, nisi per te, nisi per te, nisi per te: nemo est, cuius honestissimum quam obrem quis non te beatam pronuntiabit. ANSELMVS lib. de excellentia Virginis, cap. 12. Benignissimus filius tuus Dominus noster Iesus Christus erit ad concedendum quidquid voles propitissimus, & exaudibilis: tantummodo itaque velis salutem nostram, & vere nequaquam salui esse non poterimus. Ut ergo filium tuum totius mundi saluatorem, & te eius reconciliatricem esse veraciter sentiamus, eo nos propensiori studio iuua precamur, & foue, quos in fecibus mundi natos, & alitos, potiori leuamine prospicis indigere. BERNARDVS serm. 2. in aduentu Domini, de verbis Isaie, pete tibi signum. Sed iam aduertistis, quoniam virgo regia, ipsa est via, per quam Saluator aduenit: tenentes ergo viam siudeamus, & nos dilectissimi, ad ipsum per eam ascendere, qui per ipsam ad nos descendit: per eam venire in gratiam ipsius, qui per eam in nostram miseriam venit. Et sermone de Natiuitate Mariæ. Altius ergo intueamini, quanto deuotionis

Maria gratiarum Dei thesauraria. Maria omnium est aduocata. Germanus.

Nullus fit saluus, nisi per Virginem.

Nullum donum conceditur a Deo nisi per Virginem.

Anselmus. Volente Maria nemo non potest non saluari.

Bernardus.

Via ad Christum sum Maria.

tionis

tionis affectu à nobis eam voluit honorari, qui totius boni plenitudinē posuit in Maria: ut proinde si quid spei in nobis est, si quid gratiæ, si quid salutis, ab ea nouerimus redundare; quæ ascēdit deliciis affluens? Tolle corpus hoc solare, quod illuminat mundum, ubi dies: Tolle Mariam hanc maris stellam, maris vtrique magni, & spacioli; quid nisi caligo inuoluens, & umbra mortis, ac densissimæ tenebræ relinquuntur? Totis ergo medullis cordium, totis præcordiorum affectibus, & votis omnibus Mariam hanc venerationem; quia hæc est voluntas eius, qui totum nos habere voluit per Mariam. Ad patrem verebaris accedere, Iesum tibi dedit mediatorem; aduocatam habere vis, & ad ipsum, ad Mariam recurre, exaudietur & ipsa pro reuerentia sua: exaudiet vtrique matrem filius, & exaudiet filium pater. Filioli hæc peccatorum scala, hæc mea maxima fiducia est, hæc tota ratio spei meæ. Quid enim, potest ne filius, aut repellere, aut sustinere repulsam; nõ audire, aut non audiri filius potest? neutrum plane. Et in fine. Ceterum quidquid illud est, quod offerre paras, Mariæ commendare memento, ut eodem alueo ad largitorem gratiæ gratia redeat, quo influxit. Nec enim impotēs erat Deus & sine hoc aquæ ductu infundere gratiam, prout vellet; sed tibi vehiculum voluit providere: ideoque modicum istud, quod offerre desideras, gratissimis illis, & omni acceptione dignissimis Mariæ manibus offerendum tradere cura, si non vis sustinere repulsam. Et serm. 3. in vigilia Natalis Domini, in fine: sed quia indignus eras, cui donaretur, datum est Mariæ, ut per illam acciperes quicquid haberes, quæ per hoc, quod mater est, genuit tibi Deum: per hoc quod Virgo est, exaudita est pro reuerentia sua in causa tua, & totius humani generis. Cum ergo in prima sit remedium, in secunda adiutoriū est, quia nihil nos Deus habere voluit, quod per Mariæ manus non transiret. Et sermo. 2. in die Pentecostes. Merito in te Maria respiciunt oculi totius creaturæ, quia in te, & per te, & de te benigna manus omnipotentis, quicquid creauerat, recreauit. Et serm. 1. in Assumptione Mariæ. Aduocatam præmisi peregrinatio nostra, quæ tamquam iudicis mater misericordie suppliciter, & efficaciter, salutis nostræ negocia pertractabit. Ascendens ergo in altum Virgo beata dabit ipsa quoque dona hominibus. Quid ni daret? siquidem nec facultas ei deesse poterit, nec voluntas, Regina eorum est, misericors est, denique mater est vnigeniti filij Dei. Nihil enim sic potest potestatis eius, seu pietatis magnitudinem commendare: nisi fortè, aut non creditur Dei filius honorare matrem, aut dubitare quis potest omnino in affectum charitatis transisse Mariæ viscera, in quibus ipsa, quæ ex Deo est charitas nouem mensibus corporaliter requieuit. Et serm. 1. Ipsa est mediatrix nostra, ipsa est, per quam suscepimus misericordiam tuam Deus; ipsa per quam, & nos Dominum Iesum in domos nostras excipimus.

Si quid salutis in nobis per Mariam habemus.

Totum nos habere voluit Deus per Mariam.

Non potest filius repellere matrem.

Vehiculum gratiarum Maria.

Dane nihil nos habere voluit, nisi per Mariam.

regrinatio nostra, quæ tamquam iudicis mater misericordie suppliciter, & efficaciter, salutis nostræ negocia pertractabit. Ascendens ergo in altum Virgo beata dabit ipsa quoque dona hominibus. Quid ni daret? siquidem nec facultas ei deesse poterit, nec voluntas, Regina eorum est, misericors est, denique mater est vnigeniti filij Dei. Nihil enim sic potest potestatis eius, seu pietatis magnitudinem commendare: nisi fortè, aut non creditur Dei filius honorare matrem, aut dubitare quis potest omnino in affectum charitatis transisse Mariæ viscera, in quibus ipsa, quæ ex Deo est charitas nouem mensibus corporaliter requieuit. Et serm. 1. Ipsa est mediatrix nostra, ipsa est, per quam suscepimus misericordiam tuam

Deus; ipsa per quam, & nos Dominum Iesum in domos nostras excipimus.

Nec facultas deest Maria, nec voluntas dandi.

Mediatrix Maria.

NVM

(Faint, mostly illegible text from the reverse side of the page, including the word 'NVM' and various fragments of Latin script.)

542 *Historia Deipara*
NVM ALIQUA SCRIPSE-
rit Virgo Deipara? Cap. XXIII.

*De an Fori-
 rate Episto-
 larum Dna
 Virginis.*

NOSTRI muneris est inuestigare, an Episto-
 la illa, quæ ad Ignatium Episcopum Antioche-
 num à Virgine Deipara circumfertur scripta,
 alicuius sit auctoritatis; sicut duæ aliæ, vna ad
 urbem Messanensem data; altera ad Florentinâ: de quibus
 mox dicemus. Quoniam vero, & duæ illæ ab Ignatio Ioân-
 ni scriptæ, Beatissimam Virginem valde cõmendant, non
 erit ab re huc eas transferre. Sic autem habet prior.

*Ioanni sancto seniori Ignatius, & qui
 cum eosunt.*

*Ad Ioannẽ
 Epistola Ig-
 natij.*

RA TER de tua mora dolemus grauitè, al-
 locutionibus, & consolationibus tuis roboran-
 di. Si tua absentia protendatur multos de no-
 stris destituet: properes igitur venire, quia cre-
 dimus expedire. Sunt & hic multæ de mulieribus nostris,
 Mariam Iesu videre cupientes: & quotidie à nobis ad vos
 discurrere volentes, vt eam contingant, & vbera eius tra-
 ctent, quæ Dominum Iesum aluerunt; & quædam eius se-
 creta percunctentur ipsam Mariam Iesu, Est & Salome,
 quam diligis filia Annæ Ierosolymis: & quinque mensi-
 bus apud eam commorata, Et quidam notifiãuere eam-
 dem matrem Dei omnium gratiarum esse abundantem, &
 omnium virtutum, more virginis, virtutis, & gratiæ focun-
 dam: quæ, vt dicunt, in persecutionibus, & afflictionibus
 est hilaris: in penuriis, & indigentis non querula: iuriã-
 tibus grata, & modesta in re læta; miseris, & afflictis con-
 dolet coafflicta, & subuenire non pigrescit. Contra vitio-
 rum autem pestiferos conflictus inpugna fidei disceptas
 enitescit:

*Desiderium
 Virginem
 videndi.*

*Mores Virgi-
 nis.*

V. Maria Epistola. Cap. XXIII. 543

enitescit: nostræ nouæ religionis, & pœnitentiæ est magi-
 stra: & apud fideles omnium operum pietatis ministra: hu-
 milibus quidem est deuota, & deuotis deuotius humiliat-
 tur, & mirum ab omnibus magnificatur, cum à Scribis, &
 Pharissæis ei detrahat. Præterea multi multa referunt de
 eadem, tamen omnibus per omnia non audemus fidem
 concedere, nec tibi referre: sed sicut nobis à fidedignis
 narratur, in Maria matre Iesu, humanæ naturæ natura san-
 ctitatis Angelicæ sociatur. Et hæc talia excitauerunt vis-
 cera nostra, & cogunt valde desiderare aspectum huius,
 (si fas sit fari) cælestis prodigij, & sacratissimi spectaculi:
 tu autem diligenti modo disponas super desiderio nostro,
 & valeas. Amen.

*Mater Iesu
 in Flar Au-
 gels in ter-
 ris.*

*Maria cale-
 ste prodigiũ.*

EPISTOLA POSTERIOR.

Ioanni sancto seniori Ignatius.

M

IHI, si licitum est à te, ad Ierosolymæ par-
 tes volo ascendere, & videre fideles sanctos,
 qui ibi sunt, præcipue Mariam Iesu, quam di-
 cunt vniuersis admirandam, & cunctis deside-
 rabilem. Quem enim non delectet videre eam, & allo-
 qui, quæ Deum verum, de se peperit, si nostræ sit fidei,
 & religionis amicus? Similiter, & illum venerabilem Ia-
 cobum, qui cognominatur iustus, quem referunt Chri-
 sto Iesu simillimum facie, & vita, & modo conuersatio-
 nis; ac si eiusdem vteri frater esset gemellus. Quem di-
 cunt, si videro, video ipsum secundum omnia corporis,
 eius lineamenta: præterea ceteros sanctos, & sanctas. Hęc
 quid miror? cur detineor? Bone præceptor properare me
 iubeas, & valeas.

*Altera ig-
 natij Episto-
 la ad Ioan.*

*Desiderium
 fidelium vi-
 dendi Ma-
 riam*

*Iacobus Ie-
 su quoniam si-
 millimus.*

Hæc ad Ioannem ad Virginem autem sic.

Christi

Christifera & Maria Ignatius.

ME Neophyrum, Ioannisque tui discipulum confortare, & consolari debueras. De IESV enim tuo percepi innumera dictu, & stupefactus sum ex auditu, & à te autem, quæ semper ei fuisti familiaris, coniuncta, & secretorum eius conscia delidero animo fieri certior de auditis: scripsi tibi alias, & rogavi de eisdem, Valeas, & Neophyti, qui mecum sunt ex te, & per te, & in te confortentur. Amen.

Sape Ignatius scripsit ad Virginem.

Cui Virgo in hunc modum respondit.

[Maria ad Ignatium Epistolam.

Ignatio dilecti discipulo humilis ancilla Christi Iesu.

DE IESV, quæ à Ioanne audisti, & didicisti, vera sunt; illa credas, & illis inhæreas, & Christianitatis votum firmiter teneas: & mores, & vitam voto conformes. Veniam autem vna cum Ioanne te, & qui tecum sunt visura: ista, & in fide viriliter age, nec te commoueat persecutionis austeritas, sed valeat, & exulet Spiritus tuus in Deo salutari tuo. Amen.

Bernardus.

Epistolæ Ignatij ad Virginem missæ, his verbis meminit Bernardus serm. 7. in Psalmum 90. Magnus ille Ignatius, auditor discipuli, quem diligebat IESVS, Martyr noster, cuius preciosis reliquiis nostra est ditata paupertas, Mariam quidem, in pluribus, quas ad eam scripsit, epistolis, Christiferam consalutat. Egregius plane titulus dignitatis, id est, commendatio honoris immanens. Meminit & Dionysius super Dionysium, de diuinis nominibus. Vtriusque vero Marcus Michael presbyter Carpentensis, in lib. de viris illustribus, & alij non contemnendæ auctoritatis viri.

De Epistolis Ignatij ad Virginem.

Christifera titulus egregius.

Dionysius.

Marcus Michael.

Carpentensis.

Sed

Sed tamen, ne vt certa accipiamus, quæ incerta sunt, De auctore has epistolas ab antiquiori aliquo, pio, & Virgini dedito, hanc Epistolam contactas fuisse, ex ipsa temporum, rerumque in eis factarum scholarum. rie, facile erit colligere, Ab Ignatio enim Neopyto, & Ioannis iam tui discipulo, non potuisse scribi, non erit difficile, Ignatius non ex his, quæ de Ignatio ab historiis traduntur, comprobare: cum non cõstet quando, degente in hac vita Deipara, Ioannis discipulus esse potuerit. Nã vel Ignatius fuit infans ille, quem cõplexus Iesus in exemplum proposuit discipulis Math. 18.2. & Luc. 9.34. dicens, nisi efficiamini, sicut paruulus hic, non intrabitis in regnum cælorum, vt vult Metaphras. in vita Ignatij, & hoc non, quia si puer erat quatuor, aut sex annorum, cum martyrio coronatus fuerit anno 11. Traiani, & Christi 111. auctore Eusebio in chronico, & Hierony. lib. de scriptorib. Ecclesiasticis, in Ignatio: esset tunc 85. annorum: vt confectus ætate missus fuerit, vt cum bestiis pugnaret. Nec adfuisse Christo resurgenti adhuc puer cum alijs discipulis, ianuis clausis, quod est contra Hieronymum. quem mox referemus. Nec 7. anno à Christi Ascensione, cum Petrus ex Antiochia transtulit cathedram Romam, potuit eligi Episcopus Antiochiæ, à Paulo, vna cum Euodio: vt dicit Anacletus Epistol. 3. & Clemens in sinuat in Cõstitutionibus Apostolicis, lib. 7. cap. 47. quia tunc esset quatuordecim annorum: & quando obiit Virgo esset 26. annorum. In hac ergo ætate, vel degit Ierosolymis, & Ioannem habuit magistrum, & sic vidisset Virginem Deiparam: cum tamen in his epistolis, quasi qui non viderit, rogat concedi sibi facultatem, eam inuisendi: vel extra Ierosolymam; & sic Ioannes ei magister esse non potuit, vt statim demonstrabo: vel fuit Christi discipulus, & vidit eum post resurrectionem, vt ipse de se ait, epistola ad Smyrnenfes: & referunt Eusebius lib. 3. histor. Ecclesiastic. cap. 30. Hierony. lib. de scriptoribus Ecclesiastic. Eusebius. in Ignatio: & Nicephor. lib. 3. cap. 19. dũ inquit. Ego vero post resurrectionem in carne eum vidi, & credo quia sit, & Nicephor. quando venit ad Petrum, & ad eos, qui cum Petro erant, dixit eis: Ecce palpate me, & videte, quia non sum dæmonium

Ignatius non potuit esse Ioannis discipulus Deipara viuente.

Ignatius non paruulus Evangelij. Metaphras.

Hieronymum.

Clemens. Anacletus.

Ignatius non fuit Christi discipulus. Eusebius.

Hieronymus.

Mm in

incorporale. Et sic immerito in his epistolis vocatur Neophytus, siquidē cum aliis discipulis tanquam fidelis conuersabatur. Et sine dubio tunc etiam vidisset Virginē Deiparam, quā in eis epistolis adeo exoptat videre, quasi numquam visam. Et nec hoc verum videtur. Quia tunc, vt minimum esset inuenis 24. aut 25. annorū, anno 34. Christi, & quando obiit anno 111. eiusdem, esset natus 102. annos, quando adactus est ad pugnandum cum bestiis. Nec illis suis verbis significat se vidisse Christum suscitātū cū aliis discipulis, sed nouisse, & credidisse: quod verū quidē est, quia per alios, Apostolos scilicet, aut discipulos id referētes, cognouit. Colligitur ergo, Ignatium nō potuisse esse discipulum Ioānis, nisi cum fuit condiscipulus Policarpi, & Papiæ, vt ait Eusebius in chronico anno Christi 103. Et Metaphra. in vita Ignatij: & postquā Ioānes profectus est in Asiam: sed Ioannes nō est profectus in Asiam ad eā Ecclesiam administrandā, nisi post mortē Apostolorum Petri, & Pauli: aut post obitū, vt minimum, Deiparæ, vt probauimus, cap. 20. n. 4. quo tēpore 2. anno post necē Apostolorum successit Ignatius Eudodio, in Episcopatu Antiocheno. Et Policarpus non fuit discipulus Ioannis, nisi ab 85. anno Christi, qui erat 2. Domiciani: nam cū passus fuerit anno Christi 170. sub Marco Antonino vero 7. eius anno, auctore Eusebio in chronico, dixit, vt ex epistola Ecclesiæ Smyrnenfis refert idem Euseb. lib. 4. hist. Ecclesiast. c. 15. octoginta, & sex annis seruo ei, nempe Christo, & nihil mihi hæsit: cum iam Ignatius quatuordecim annis fuisset Episcopus Antiochiæ. Ergo nec Neophytus Ignatius, nec Ioannis discipulus potuit esse dū viueret Virgo. Cū falsa ergo cōtineant Epistolæ, nec potuit illa à Deipara scribi, nec hæc ab Ignatio; cū præsertim, in priori illa scripta ad Ioannem meminerit Salomæ filiæ Annæ, quam probauimus. c. 3. n. 16. nō fuisse Annæ filiā, Deiparæq; sororē; quamuis ea verba aliter sic rectius legatur. Est & Salome, quā diligis filia anno Ierosolymis, & 5. mēsis apud eā cōmorata. Et in Epist. à Virgine scripta exortā esse iā persecutionē indicatur, cum tamen ante sequentes Neronis

annos

annos nulla legatur excitata contra Christianos.

Dicamus & de his Epistolis, quas Messanenses, Florentiniq; se accepisse glorientur à Deipara missas. Est autem ad Florentiam scripta, vt pro concione est interpretatus Hieronymus Ferrariens. in eadem vrbe, die vigesimo quinto Octobris, anni Domini 1495. exemplar huiusmodi.

Florentia Deo, ac dño Iesu Christo filio meo, & mihi dilectæ, tene fidē, in sta orationib⁹, roborare patiētia: his enim se piternā salutē apud Deū, & apud hoēs gloriā cōsequeris.

Alterius ad Messanēses hæc occasio scribendi fuit; dum Paulus Romā proficiscens, esset Rhegyi, rogatus à Messanensibus, duas habuit cōciones, vnā de incarnatione Verbi, & Marię virginitate, adhuc viuentis: qua excitari, duos miserunt nuncios Ierosolymam, protectionē illius depositos; per quos illa misit vnā Epistolā Hebraice scriptā manu sua, quā Paulus Græce conuertit, & in Latinum hinc temporibus Constantinus Gascar. Sic autem habet.

*Maria Virgo, Ioachim filia, Dei humillima
Christi Iesum mater, ex tribu Iuda, stirpe Dauid,
Messanensibus omnibus salutem, &
Dei Patris omnipotentis benedictionem.*

OS omnes, fide magna, legatos, ac nuncios per publicum documentum ad nos misisse cōstat, filium nostrum Dei genitum Deū, & hominem esse fatemini: & in cælum post suam resurrectionem ascendisse, Pauli Apostoli electi prædicatione mediante, viam veritatis cognoscentes: ob quos, vos, & ipsam ciuitatem benedicimus, cuius perpetuam protectionē nos esse volumus. Anno filij nostri 42. indictione 1. tertio nonas Iunii, luna 27. feria 5. ex Ierosolymis.

Maria Virgo quæ supra.

Mm 2

Maria

De aliis
Virginis Episto
lis.

Epistola Dei
paræ ad vr
bem Floren
tiam.

Paulus Mes
sanensibus
prædicat.

Epistola Vir
ginis ad
Messanen
ses.

Epistola haec Ex his duabus prior illa, pia quidem, incertæ mihi est, & incompertæ auctoritatis; hæc posterior dubia quædam & ut videtur, pugnantia continet. Nam cū Paulus, anno 42. Christi Tara Ciliciæ ageret, vnde Barnabas eum euocavit, ut iret Antiochiam, sicut colligitur ex Actū vndecimo: & ante sexdecim annos, nēpe ante secundum Neronem, & Christi 57. non venerit in Italiam, nisi cum vincitū ductus est Romā, iuxta Eusebium in chronico, Hieronym. libro de scriptoribus Ecclesiasticis in Paulo: & Cassiodorum in chronico; quod ipsum satis ostendit ipse Paulus in Epistola ad Romanos: non potuit illa epistola scribi à Virgine Deipara, anno 42. Christi, postquam Rhegium appulerat Paulus. Præterea quis non videat non Romanorū esse, non Iudæorum: & indictiones inuentas fuisse anno Christi 313. Constantino, & Licinio 2. Consulibus, ut ex fastis Græcis collegit Onuphrius lib. 3. fastorum: aut sicut Cedrenus cum aliis vult in historia Ecclesiastica, ad Octauium Augustum referamus earum exordium, tertio anno ante Christi natiuitatem: quadragesimus secundus annus Christi non potuit incidere in primam indictionem, quæ numerum quindecim cōplectitur annorū. Nec ergo conuenit tempus, nec Pauli profectio; ideoque pugnantia continet epistola, & propterea à Virgine non est scripta. Nec mireris optime lector, existimans nos Virginis honori detrachere, quam toto hoc opere conati sumus debito profequi honore: nō enim honor illi defertur, si falsa affingamus, sed si falsa nō dixisse probemus; & sibi non coherentia, & in hoc asseramus, sicut & in aliis, filium suum imitatam, ut nihil in scriptis nobis reliquerit, cum nobis esset minime necessarium. Atque de his hactenus.

Paulus ante Neronem nō venit in Italiam. Eusebius. Hieronym. Cassiodorus

Non e non sunt Iudeorum. Indictionū inuention. Cedrenus.

Non honorari Virgo nostris mendaciis. Mater filii imitata nihil scripti.

CHRO:

VT quod fuscè hætenus de historia Virginis discerimus ad compendium redactū, tibi, quasi in tabula depictum ponamus ante oculos, lector optime, singulos eius annos hic distinguere curauimus, ut vno quasi intuitu vniuersam Deiparæ vitam possis intueri. Exordiemur autem ab eo anno, quo concepta fuit. Is autem est, iuxta vetustiore, hoc est Hebræorum subputationē, annus ab orbe condito 4072. Ab initio Regni Dauidis 1152. Danielis 63. hebdomadis annus 4. & demum Herodis Regis Iudæorum annus 17. iuxta Græcam vero enumerandi rationem Olympiadis 190. annus 3. iuxta Romanā autē V. C. 737. Augusti Cæsaris à primo Consulatu, seu à Triumuiratu annus 27. Ab initio vero Monarchiæ, deuidto Antonio apud Actium annus 14. Denique iuxta rationem numerandi Hispanorum æra 23.

Compendium vite Virginis. Annus quo concepta est Despara.

Mm 3 CHRO-

CHRONOLOGIA MARIÆ.

ANNI. Olymp. Mar.			ANNI. Her. Aug. V. C.	
190	3	M ARIA concipitur sexto Idus Decembris Nazarethæ à parētibus senibus, & sterilibus Ioachimo, & Anna.	17	14 737
	4	Maria nascitur Nazarethę sexto Idus Septembris, æra 24.	18	15 738
191	1	Maria nutritur à matre Anna.	19	16 739
	2	Maria nutritur à matre Anna.	20	17 740
	3	Maria completis duobus annis, duobus mensibus, & 13. diebus 11. Kalend. Decembris præsentatur in Templo, vbi vndecim annos permanfit.	21	18 741
	4	Maria degit in templo.	22	19 742
192	1	Maria degit in templo.	23	20 743
	2	Maria degit in templo.	24	21 744
	3	Maria degit in templo.	25	22 745
	4	Maria degit in templo.	26	23 746
193	1	Maria degit in templo.	27	24 747
	2	Maria degit in templo.	28	25 748
	3	Maria degit in templo.	29	26 749
	4	Maria degit in templo.	30	27 750
194	1	Maria degit in templo.	31	28 751
	2	Maria 13. annorum 3. mens, & dierum ferme 18. circum festum Encœniorum mense Decembri Iosep̄ho à Sacerdotibus despondetur.	32	29 752
		Maria anno 14. inchoato per sex		

mensēs,

ANNI.
Olym. Christ. Maria.

ANNI.
Herod. Aug. V. C.

					mensēs, & 17. dies 8. Calen. Aprilis, Christum concipit de Spiritu sancto. Mox digreditur ad Elisabetham, ex Ioanne iam sexto mense grauidam: cum qua peregit tres fere mensēs.			
					Maria redit Nazaretham appetente Ioannis ortu, & grauida deprehenditur à Iosepho.			
					D. Ioannes Baptista nascitur 8. Cal. Iulias.			
					Maria annorum 14. 3. mens. & 17. dierum Bethlehemi 8. Cal. Ianuarij parit I E S V M filium Dei.			
					Maria Cal. Ianuar. Infantem circumcisum vocat I E S V M.			
					Octauo idus Ianuar. adoratur a Magis.			
					Quarto non. Februar. à partu 40. purificatur Ierosolymis, & inde cum Infante, duce Iosepho, fugit in Aegyptum.			
	1	15			Herodes quærens puerum ad perdendum eum, perimit innocentes.	33	30	753
	2	16			Maria moratur in AEgypto.	34	31	754
	3	17			Maria moratur in AEgypto. Ioannes Theologus nascitur.	35	32	755
	4	18			Maria moratur in AEgypto.	36	33	756
	5	19			Maria moratur in AEgypto. Herodi succedit Archelaus nouem annis.	37	34	757
	6	20			Maria parat reditum in terram Israhel.	38	35	758

Mm 4

Maria

ANNI.			ANNI.		
Olyn. Chri. Maria.			Herod. Aug. V. C.		
1	7	21	2	36	759
2	8	22	3	37	760
3	9	23	4	38	761
4	10	24	5	39	762
197					
1	11	25	6	40	763
2	12	26	7	41	764
3	13	27	8	42	765
4	14	28	9	43	766
198					
1	15	29	10	44	767
2	16	30	11	45	768
3	17	31	12	46	769
4	18	32	13	47	770
199					
1	19	33	14	48	771

Maria

ANNI.			ANNI.		
Olyn. Chri. Mar.			Iudao. Roma. V. C.		
2	20	34	5	5	772
3	21	35	6	6	773
4	22	36	7	7	774
200					
1	23	37	8	8	775
2	24	38	9	9	776
3	25	39	10	10	777
4	26	40	11	11	778
201					
1	27	41	Pil.		
2	28	42	12	12	779
3	29	43	13	13	780
4	30	44	14	14	781
202					
1	31	45	15	15	782
2	32	46	16	16	783
3	33	47	17	17	784

M m 5 Iustrat

ANNI. Olym. Chri. Mar.			ANNI. Indeo. Rom. V. C.		
1	51	65	Maria degit in monte Sion. Agrippa iunior Agrippæ F. Rex à Claudio appellatur, regnat. 26. annis. Paulus Athenis conuertit Dionysiu Areopag. & Damarim.	1	10 803
2	52	66	Maria degit in monte Sion.	2	11 804
3	53	67	Maria degit in monte Sion. Philippus Apostolus Hierapoli Asiæ crucifixus.	3	12 805
4	54	68	Maria degit in monte Sion. Maria degit in monte Sion.	4	13 806
208	1	55	69	5	14 807
			Bartholomæus Albanopoli paulò post Philippum martyrio coronatur.		Ne ro.
	2	56	70	6	1 808
			Maria degit in monte Sion. Nero, Claudio mortuo. 3. Idus Octobris, imperat annos. 13. m. 7. d. 28.		
	3	57	71	7	2 809
			Maria degit in monte Sion. Paulus Corinthe venit Ierosolymam ad Pentecostem, comprehenditur, & coram Portio, & Agrippa sistitur, & quia Cæsarem appellauit, mittitur Romam, & incipit nauigare prope mensum Augustum.		
	4	58	72	8	3 810
			Maria virgo Deipara decessit die. 15. mens. Augusti, anno. 72. ætatis complendo die. 8. Septembris mox sequentis. Maria. 3. ab obitu die assumitur ab angelis in cælum, ubi exaltata super choros angelorum cæpit viuere, & regnare cum Iesu Christo filio suo. Anno ab orbe condito. 4145. ab		

initio

initio regni Dauidis anno. 1225.
Olymp. 208. anno. 4. Ab initio monarchiæ Augusti, victo apud Actiu Antonio. 87. Coss. Nero. 2. & L. Pisonæ, æra. 96. Anno à Christo nato 58. currente à Christo vero passo. 24. iam còpleto die. 25. Martii, qui idem erat, Petri Pòtificatus annus. 24. cum mens. 4. diebus. 20.

LAUS DEO:

Et
Virgini Deiparæ.

MOSES

1455

MOSE Sacerdos, & propheta, legislator, & dux populi Israelitici, auctorq; Petateuchi, natus. 80. annos antequam educeret Israelem de Aegypto. 40. post exitum, & ante Christum natum. 1455. 120. annorum mortuus est.

705 **MICHAEL** Morastites prophetauit sub Ioatham, Achaz, & Ezechia, & anno fere. 705. ante Christum natum absoluit munus suum.

670 **ISAIAS** cepit prophetare ab extremo tempore Ozie, & per tempora Ioatham, Achaz, & Ezechia vsq; ad Manasse per. 90. fere annos, à quo tandem serra lignea dissectus interiit. Vt ex communi Hebræorum traditione, & nostrorum opinione asserit Hieronymus in. 57. cap. Isaiæ ad finem. 670. annos ante Christum natum.

586 **IEREMIAS** sacerdos cepit prophetare anno. 13. Iosia Regis Iudæ vsque ad. 11. Sedechia, quo capta est ciuitas, & vixit vsq; ad. 3. aut. 4. annum captiuitatis, quo in Aegypto lapidibus à Iudeis obrutus, interiit anno. 586. ante Christum natum.

270 **SYBILLA** Cumæa Beroli Chaldæi sacerdotis, & historici filia, Cumis in Campania sua oracula edidit. Sic Iustinus Philoso. & M. in parænetico ad gentes, anno ante Christum natum. 270. nam Berofus suam historiam Chaldaicam dicauit Antiocho Seleuci Nicanoris filio, vt ait Tatianus oratione contra Græcos, qui regnabat anno. 33. Seleucidarum, & 47. à morte magni Alexandri, anno ante Christum natum. 276. Refert eius oracula Virgilius Egloga. 4. & ex eo Constantinus in oratione habita ad cœtum sanctorum, & Augusti. in expositione inchoata Epistolæ ad Romanos: quamuis Ammianus Marcellinus in historia hæc facit Euandri matrem, cuius oracula Iulianus apud Ethnam igni tradidit: atque ita ad tempora Iudicium Israel refert eius ætatem. Et confirmat quod Iustinus eo loci, dicit, Platonem eius meminisse in Memnone; Plato autem ex Eusebio in chronico, cum natus esset

esset anno. 4. Olymp. 88. mortuus est. 80. annorum, anno ultimo Olymp. 108. ante Christum natum. 344.

19 **TITVS** Liuius Romanus historicus floruit, secundum Cassiodorum in chronico, Augusti temporibus, & ad annum eius. 41. texuit historiam: decessit autem è vita. 4. anno Tyberii, Christi. 19. ex Eusebio in chronico.

34 **APOSTOLI** symbolum constituerunt anno ipso. 34. Christi, post Spiritus sancti aduentum, dum adhuc simul essent. Vt probamus c. 18. n. 6.

41 **MATHEVS** Apostolus, & euangelista primus omnium Iudæis euangelium Hebraice conscripsit anno 41. Christi. Euseb. in chronico, & lib. 5. hist. cap. 10. Hieronymus in catalogo.

45 **MARCVS** Euangelista anno. 45. Christi iam iam Alexandriam profecturus Romæ iussu Petri, suum edidit Euang. ex Eusebio in chronico, Athanasio in synopsi, Hierony. in catalogo, Euthymio præfat. in Mathæum. Martyrio est coronatus. 8. Neronis anno, Christi. 63. ex Eusebio lib. 2. histor. c. 23. & Hierony.

57 **LVCAS** Euangelista scripsit euangelium in Achaia, & Beotia partibus, auctore Hieronymo præfatione in Mathæum, contra Pseudoapostolos Cerinthum, & Merinthum, auctore Epiphano hæresi. 51. anno. 2. Neronis, Christi. 57. Romæ vero Acta Apostolorum vsq; ad 4. Neronis annum. Vixit 84. annos ex Hieronym. in catalogo.

63 **IACOBVS** frater Dni ordinatus est Episcopus Ierolymitanus ab Apostolis anno Christi. 34. iuxta Euseb. in chronico, aut 35. iuxta alios, die 27. Decēbris, auctore Beda in Martyrolo. rexit eam ecclesiam 28. annos, vsq; ad 7. Neronis, iuxta Euseb. & Hierony. in catalogo, Christi 63. scripsit liturgiam, quam agnoscit, & probat Proclus Patriarcha Constantinop. qui in synodo Ephelina contra Nestorium dimicauit; & sexta Synodus Constantinopolitana Can. 32.

66 **PHILO** Iudæus legatione functus pro suis gentilibus

N n

anno

- anno 40. Christi ad Caium, vt notat Euseb. in chronico, sub Claudio Romæ cōuersatus est eum Petro, auctore Hierony. in catalogo; & cum ex communi sententia scripserit vitam christianorum sub Marco Alexandriae degentium, in lib. de vita supplicium, sequitur vixisse, vt minimum; vsq; ad finem Marci. Hic autem creatus est Episcopus Alexandrinus anno 3. Claudii, Christi 45. & permansit vsq; ad 8. Neronis, Christi. 64. ex Euseb. in chronico, & Hierony. in catalogo. Ad hūc ergo annum, vel 66. peruenit Philo.
- 68 PAVLVS Apostolus natus eodem, quo Christus, anno, cœpit scribere ad ecclesias anno Christi 52. & extremam e vinculis scripsit epistolam anno 58. aut 59. decessit autem capite plexus ætate 68. annorum, auctore Chrysofomo homi. de principibus Apostolorum, anno 13. Neronis, Christi 68.
- 70 ANDREAS Apostolus post Petrum martyr est effectus, vt auctor est Chrysofomus oratione in. 12. Apostolos, & sermone de sancto Andrea, ac sic circa annum 70. Christi, quamuis Onuphrius. 7. Neronis anno, Christi 62. adsignat Andreae necem. Refertur aliqua eius dicta in epistola scripta à presbyteris, & Diaconis Achaiae de eius martyrio.
- 71 EVODIVS Primus post Petrum episcopus Antiochia, tenuit episcopatum 26. annis, ab anno 45. Christi, vsq; ad 71. quo successit ei Ignatius, ex Eusebio in chronico. Scripsit commentaria quædam, & epistolam Phos dictam. quæ refert Nicephorus lib. 2. histor. eccles. c. 3.
- 97 IOSEPHVS sacerdos natus anno Christi. 42. vixit 56. annos, vsque ad 14. Domitiani, vt ipse ait libro vigesimo Antiquita. in peroratione: qui erat annus Christi iuxta Euseb. 97. eius scripta notissima sunt.
- 102 IOANNES Apostolus, & Euangelista natus anno 3. Christi: reuocatus ab exilio. 1. Neruæ anno, Ephesi conscripsit euangelium cum 90. esset annorum, ex Euseb.

- Euseb. lib. 5. histor. c. 8. Epiphani. hæres. 51. decessit anno 3. Traiani, 68. post passionem Domini, & 102. à natiuitate, ex Eusebio in chronico, & Hierony. in catalogo. Vixit ergo 99. annos.
- 103 CLEMENS Romanus, iuxta Hierony. in catalogo peruenit ad 3. annum Traiani, Christi. 103. quamuis Onuph. obiisse dicat anno Vespasiani 7. Christi 77. fertur auctor constitutionum apostolicarum, quarum auctoritatem noster tuctur Turrianus.
- 111 IGNATIVS Euodii successor tenuit Episcopatum Antiochenū 41. annos à 71. Christi vsq; ad 111. Traiani 11. auctore Euseb. in chronico, & Hierony. in catalogo. Fuit cū Papia, & Polycarpo Ioannis auditor, vt notat idem Eusebius anno 103. scripsit, præter 14. epistolas, quarum inconcussa est auctoritas, & alias quasdam ad Ioannem, & B. virginem, quas refert Triem. de quarum auctoritate in vigesimo tertio huius operis capite late diximus.
- 111 CORNELIVS Tacitus sacerdotis, & Prætoris munere functus est sub Domitiano, vt ipse ait li. 11. Annal. pag. 292. fuitq; orator clarissimus sub Adriano: & Plinio secundo familiaris. Hic autem Traiano conciliauit Christianos anno Christi 111. vt ait Eusebius in chronico. Ad hūc ergo annum putatum Cornelius peruenisse.
- 114 DIONYSIVS Areopagita natus est anno 10. Christi, siquidem 25. annum agebat cum vidit eclipsim in morte Christi anno eius trigesimo quarto, vt ipse ait in epistola ad Apolophanem. Conuersus est à Paulo anno Claudii decimo, Christi 52. cum esset 43. annorum, ex Eusebio in chronico. Adfuit decessui virginis 48. annorum, anno Christi 58. Occiso Petro profectus Romam à Clemente Pontifice missus est in Gallias, Galliarum apostolus factus ab anno 78. Christi, vt vult Onuphrius, vel à 103. mortuo Clemente, vt colligitur ex Eusebio, vsq; ad martyrium Ignatii anno Christi 111. nā lib. de diuinis nominibus

- cap. 4. affert testimonium ex epistola, quam Ignatius ex itinere misit ad Romanos, anno. 11. Traiani. Vixit ergo vt minimum, vsque ad 112. aut 113. annum Christi, & Traiani 14. cum esset. 105. annorum.
- 122 **PLVTARCHVS** Cheronæus cœpit insignis haberi anno 14. Neronis, Christi 70. fuitque Traiani magister, qui cœpit imperare anno Christi. 101. vivebat anno Christi 122. Adriani. 7. ex Eusebio in chronico.
- 140 **SVETONIVS** Tranquillus scripsit vitam Domitiani, fuitque magister literarum Adriani, qui cœpit imperare anno Christi. 120. vsque ad 140. ex Eusebio. Adhuc ergo annus creditur peruenisse.
- 142 **LVCIVS** Florus in prologo suæ historiæ sic ait; ab Augusto in seculum nostrum sunt non multo minus anni. 200. quibus inertia Cæsarum, quasi consenuit, atque decoxit, nisi quod sub Traiano principe mouet lacertos. De imperio loquitur. Videtur hæc sub Traiano scripsisse, qui imperauit, iuxta Eusebium, vsque ad annum Christi. 119. qui est annus. 158. ab initio Monarchiæ Augusti, à primo vero eius seu consulatu, seu Triumuiratu. 160. completur autem annus. 200. à primo consulatu Augusti, anno Christi. 159. qui erat decimus nonus Antonini Pii, vsque ad cuius initium videtur Florus vixisse, nempe ad annum Christi 142.
- 170 **IUSTINVS** Philosophus, & martyr, auctore Hieronymo in catalogo, librum aduersus gentes obtulit Antonino Pio, filio eius, & senatui, in quo mentionem facit anni. 150. Christi, qui est 12. Antonini Pii Coss. Orfito, & Prisco. Dedit aliam orationem M. Antonino vero, & Lucio Aurelio Commodò, sub quorum persecutione excitata ad annum Christi. 170. vt notat Eusebius in chronico, dolo Crescentis Cynici

- cynici martyr effectus est, vt habet Romanum Martyrologium.
- 175 **TATIANSVS** Iustini discipulus Encratitarum erroris auctor, floruit sub Antonino vero, & L. Aurelio Commodò, ad annum illorum. 12. Christi. 175. iuxta Euseb. & Hieronym. in catalogo. Scripsit concordiam quatuor Euangeliorum, Diatessaron appellatam, vt referunt Epiphani. hæresi. 46. & Theodoretus lib. 1. hæreticarum fabularum, quam agnoscit, & probat Victor Episcopus Capuanus in eius præfatione.
- 180 **EGESIPPVS** degit Romæ cum Pontifice Aniceto, & vt ait Hieronymus in catalogo, peruenit vsque ad Eleutherium, qui fuit Pontifex ad annu. 180. Christi, vt signat Eusebius. Fragmenta eius quædam refert Eusebius, & ex ipso Nicephorus. Putatur à multis, vt à Tritemio, auctor librorum de excidio Ierosolymitano: Eius fragmenta quamuis Iunioris alterius eiusdem nominis esse docti existimēt, qui post tempora Constantini Græce scripsit.
- 205 **IRENEVS** Lugdunensis Episcopus floruit sub Commodò Imperatore ad annum. 185. & 199. vt notat Eusebius in chronico, & Hieronymus in catalogo. Passus autem est in Seueri persecutione, vt dicitur in martyrologio Romano, excitata anno decimo Imperii, Christi. 205. vt notat Eusebius.
- 219 **CLEMENS** Alexandrinus Panthemii discipulus, floruit Seueri, & Antonini filii eius temporibus, auctore Hieronymo in catalogo, ad annum Christi. 197. & 206. vt signat Eusebius, peruenit ad finem Antonini, Christi. 219.
- 221 **TERTULLIANVS** Afer natus est sub Antonino Imperatore, & Aniceto Pontifice, anno Christi. 159. Anno. 198. iam quadragenarius conuersus est ad fidem Christi, sub Seuero Imperatore, & Victore Papa. Habebatur insignis ad annu Christi. 210. iuxta Eusebiu,

cum esset. 52. annorum. Peruenit ad. 63. annos, Christi. 221. vt colligit Pamelius in eius vita, imò ad ætatem decrepitam ait Hieronymus in catalogo. Multi dolent eum in hæresim lapsus: sed consolatur eos Pacianus Barcinonensis Episcopus, qui epistola tertia ad Sympronianum, ad fidem reuersum ait confessum fuisse, posse Ecclesiam peccata dimittere. Quanti autem sit faciendus Pacianus docet Hieronymus in catalogo.

224 **I V D A S H A K A D O S** scripsit librum, seu epistolam mysteriorum ad Antoninum vrbs Romæ confulem. Quem librum hac leui ratione quidam reiiciunt, quod nullus consul in fastis reperitur eiusmodi nominis, eo tempore, quo liber dicitur scriptus. At certe etiam si cum Galatino dixerimus libro septimo de arcanis catholicæ veritatis capite duodecimo ante Christum hunc auctorem vixisse, non est quod ea ratione reiiciatur, cum ex Suetonio in Domitiano, & Dione Cassio lib. 43. & aliis, constet, duplices fuisse Romanis consules, ordinarios quosdam, qui creabantur ex more, Calendis Ianuariis; & quorum nomina designabantur in fastis: & honorarios alios, qui in locum illorum, aut alicuius demortui succedebantur, & horum in fastis nulla mentio fiebat. Potuit ergo quispiam huiusmodi consul fuisse Antoninus nomine, qui, quod non subputetur in fastis, ideo non nominetur. Si verò, quod certius est, dicamus nepotem fuisse Gamalielis, vt notat Genebrardus in notis chronicis in secundo seculo, & scripsisse illam epistolam ad annum. 120. ab vrbs excidio, Christi. 190. vt ex Sederolam, & aliis, notat idem in chronographia libro secundo, pagina. 152. & libro tertio, pagina. 158. constat per ea tempora multos gelsisse consularatus, qui hoc nomine vocabantur, vt fuere Commodus Antoninus, & Aelius Adrianus Antoninus, ad quorum vnũ potuit eum librũ scribere. Fuit enim Charus Seuerus,

& An-

& Antonino Imperatori, qui Iudæos plurimum dilexerunt, vt scribit Hieronymus in. 11. Danielis. Et vixisse videtur tempore Aurelii Antonini Caracallæ ad annum Christi. 224. non ergo ob diuinitatem rationem, fas est eum reiicere, quem honoris gratia Rabbeni HaKadosch, hoc est magistrum nostrum sanctum, Hebræi nominant.

224 **I V L I V S** Africanus legatione functus est pro condenda Emmaus sub M. Aurelio Antonino, vt ait Hieronymus in catalogo, anno eius. 4. Christi. 224. secundum Eusebium. Huius epistolam ad Aristidem de genealogia Saluatoris refert Eusebius lib. 6. historie eccles. c. 24. & se eam legisse ait Hieronymus in catalogo.

232 **D I O N** Cassius Sempronianus scripsit historiam Romanam ab V. C. vsque ad annum Christi. 232. qui erat nonus Alexandri Mammeæ filii, cum quo fuit consul ordinarius, vt ipse dicit in fine vitæ Alexandri, nempe anno eius octauo, vt signat Onophrius; vel septimo, vt Cassiodorus; cum prius fuisset etiam consul cū Mar. Attilio, anno. 12. Antonini Pii, Christi. 192.

242 **A M M O N I V S** Alexandrinus Origenis præceptor, auctore Porphirio apud Euseb. lib. 6. historie c. 15. & Nicephorum lib. 5. cap. 13. floruit sub Alexandro Mammeæ filio, anno Christi. 224. aut. 225. aut sub Gordiano, vt vult Onophrius, anno Christi. 242. Hieronymus in catalogo eodem cum Origene tempore ait vixisse. Victor Episcopus capuanus prefatione in harmoniam euangelicam Tatiani, tom. 7. bibliothecæ sanctorum, refert Eusebium in epistola ad Carpianum, scribentem, ab hoc Ammonio contextam quatuor euangeliorum harmoniam. Quod ipsum affirmat Tritemius in Ammonio.

258 **O R I G E N E S** natus est anno. 7. Commodi, Christi 189. nam. 10. Scueri Christi. 205. à patre relictus est annorũ. 17. peruenit vsq; ad Gallum, & Volusianum;

N n 4 imo

- imo vsque ad secundum Valeriani, & Gallieni, qui erat Christi. 258. quo compleuit. 69. annos, & mortuus est Tyri. Ex Hieronymo in catalogo.
- 259 CYPRIANVS Carthaginensis Episcopus passus est anno. 3. Valeriani, & Gallieni, Christi. 259. ex Eusebio in chronico, Hieronymo in catalogo.
- 260 ZENO Episcopus Veronensis, & martyr passus est in persecutione Valeriani, & Gallieni, quæ contigit anno quarto Imperii eorum, Christi. 260. iuxta Eusebium. Scripsit multos sermones ad populum: quos alteri Zenoni, Veronensi item Episcopo, qui viuebat tempore Ambrosii, vt constat ex ipso, lib. 6. episto. 46. ad Syagrium Veronensem Episcopum illius successorem, nonnulli tribuunt: alii aliis auctoribus.
- 317 PETRVS Alexandrinus Episcopus, creatus est Episcopus anno. 17. Diocletiani, Christi. 304. secundum Eusebium; martyrio coronatur sub Maximo, anno persecutionis. 9. Christi. 317. iuxta eundem. Scripsit canones ecclesiasticos, quos refert Theodorus Balsamon, receptos in sexta synodo Actione prima.
- 340 CONSTANTINVS Magnus natus est anno. 5. Aureliani Imperatoris, Christi. 278. cœpit imperare anno Christi. 312. imperauit. 32. annos, paucis mensibus exceptis, vt ait Euseb. lib. 4. vitæ Constantini c. 53. finiuit anno. 340. cum. 64. vixisset annos secundum Eusebium ibi, & in chronico, aut. 66. vt ait Hieronymus in chronico. Extat eius oratio habita ad cœtum sanctorum, apud Eusebium in fine lib. 4. de vita Constantini.
- 346 EVSEBIVS Cæsariensis Constantini familiaris, vixit & sub filio eius Constantio, secundum Hierony. in catalogo, prope annu eius. 4. aut sextum Christi. 346.
- 356 EVSEBIVS Emislenus floruit sub Constantio, anno eius decimo, & sub eo mortuus est secundum Hierony-

- Hieronymum in chronico, & in catalogo. Vixit ultra annum 16. Constantij, Christi 356. Hic breues, sed plurimas, edidit homilias in Euangelia, vt ait ibi Hieronymus, & eius nomine circumferuntur, vt notat Tritemius: aliqui tamen existimant esse Eucherij Lugdunensis Episcopi: sed cuiuscumque sint, magnam ab auctore suo nascuntur auctoritatem.
- 368 DOROTHEVS Episcopus Tyri, anno 6. Valeriani, & Gallieni, Christi 262. natus est, & sub Iuliano 150. annorum, anno Christi 366. martyrio est coronatus, secundum Anastasium in chronico. Fertur auctor libri, qui Dorothei synopsis dicitur, cum in Gregorum Menologio 18. cal. Maij, à Romano quodam Dorotheo liber scriptus dicatur.
- 370 TITVS Bostrensis Episcopus floruit sub Iuliano, & Iouiniano, & mortuus est sub Valente, meminit eius Hieronymus in catalogo, & Nicephorus lib. 14. cap. 52. obiit ad annum 369. aut 370. scripsit commentaria in Euangelia, vt ait Tritemius, & præcipue in Lucam, quæ extant.
- 372 HILARIVS Pictauiensis Episcopus, natus est sub Constantino, factus Episcopus in exilium missus est anno Constantij 18. Christi 358. vbi anno 361. composuit libros de Trinitate. Dedit librum Constantio anno eius 24. Christi 364. mortuus est Valentiniano, & Valente regnantibus anno 5. & Christi 372. ex Hieronymo in chronico, & catalogo.
- 377 ATHANASIVS Alexandrinus Episcopus creatus est 24. anno Constantini, Christi 333. functus sacerdotio 46. annis, obiit anno 10. Valeris, Christi 377. ex Hieronymo in chronico, & in catalogo. Extat huius sancti Patris sermo de sanctissima Deipara, qui tamquam nothus reprobatur, quod in eo mentio fiat erroris Nestorij, duas personas in Christo statuentis: quem scimus multo post, tempore iunioris Theodosij vixisse, & hanc heresim vomuisse. Verum præterquam quod Michael Glycas ante 500. annos, & Ro-

- mana Ecclesia, in officio de Assumptione, Athanasij eum sermonem agnoscit, lenis hæc ratio est, propter quam reiicitur, cum potuerit hæc heresis à tempore Athanasij pullulare, & postea à Nestorio roborari, ac demum damnari in Concilio tot Episcoporum, vt re ipsa contigisse vnus testis est fidelissimus Ambrosius, qui libro de Dominicæ Incarnationis sacramento, cap. 6. huius hæresis meminit, & eam refutat: vixit autem Ambrosius multo ante Nestorium, vt constat: non mirum ergo si dum Nestorium non nominat, hæresis tamen ante subortem meminertit Athanasius.
- 379 VALENTINIANVS Imperator, cœpit imperare anno Christi 368. & mortuus est anno 379. secundum Hieronymum in chronico, refert eius Epistolam ad Episcopos Asiæ, Theodoretus lib. 4. hist. Eccles. c. 7.
- 380 EPHREM Syrus Iacobi Nysibeni discipulus, & Edefensæ Ecclesiæ Diaconus, mortuus est sub Valente Imperatore: ex Hieronymo in catalogo, ad annum 380.
- 382 BASILIVS Magnus cepit Episcopatum Cesareæ, anno 374. sedit annos 8. & 9. inchoato, secundum Gregoriū Nyssenum epistol. ad Olympiū Monachū de vita S. Macrinæ, & Nazian. in epitaphio; extincto Valente moritur sub Gratiano, vt ait Hieronymus in catalogo, nempe anno 382. secundum Prosperum in chronico: in exordio enim Theodosij Helladij Basilij successor erat in Concilio Constantinopolitano.
- 389 CYRILLVS Episcopus Ierosolymitanus creatus est anno Domini 352. & cum per 38. annos sæpe fuisset à sua pulvis Ecclesia, per 8. extremos annos duravit inconcussus vsque ad 8. Theodosij, Christi 389. quo mortuus est. Ex Hieronymo in chronico, & catalogo, & Onuphrio.
- 390 GREGORIVS Nazianzenus natus est sub Diocletiano, anno 300. Christi, obiit anno 13. Theodosij ad 90. annos, & ultra prouectus, vt ait Philostorgius

- gius in historia, relatus à Suida, qui est Christi 391. quamuis Hieronymus in catalogo, loquens de se, anno 14. Theodosij, Gregorius, inquit, Nazianzenus decessit ante hoc ferme triennium, sub Theodosio Principe, nempe anno 12. Christi 390. aut 391.
- 394 GREGORIVS Nyssenus Episcopus, frater Basilij, anno 14. Theodosij florebat, vt indicat Hieronymus in catalogo: vixit, vsque ad vltimam senectutem, interfuit enim illi synodo Constantinopolitana, quæ celebraata est anno 16. Theodosij Imperat. qui erat annus Domini 394. vt patet ex actis illius apud Theodorum Balsamonem in nomoca. Photij.
- 391 PRVDENTIVS Poeta Hispanus, floruit sub Gratiano Imperatore, anno 380. secundum Tritemium, vel ad finem Theodosij, anno Domini 395. secundum Onuphrium.
- 399 AMBROSIVS matura ætate ordinatus Episcopus Mediolanensis, Gratiano, & Equitio Coss. anno 11. Valentiniani, Christi 378. secundum Hieronymum in chronico: florebat anno Theodosij 14. eodem auctore in catalogo. Tenuit Episcopatum 21. annos, nam obiit Cæsario, Attilioq; Coss. quos Prosper adsignat anno Christi 399. quo ait Onuphrius successisse illi Simplicianum.
- 399 EVAGRIVS Monachus Macharij Aegyptij discipulus vixit longa ætate, vt ait Gennadius in catalogo: floruit anno 399. vt notat Prosper in chronico. Censetur auctor lib. 1. vitas Patrum, qui Hieronymo falso tribuitur, vt satis plane colligitur ex ipso Hieronymo Epistola ad Ctesiphontem, & nos alias cōprobauimus: & agnoscunt Gennad. & Tritemius. Et si non immerito integrū librum illum Petronio Bononiensi Episcopo nonnulli tribuant, tamquam cōpilatori vt nos differimus in Apologia pro libro illo.
- 400 SOPHRONIVS Hieronymo familiaris, cū in Græcam linguam transtulerit illius opuscula, etiam catalogum, vt ait ipse Hieronymus, qui ad 14. Theodosij perue-

peruenit, ad eum annum, vt minimum, vixit, Christi 392. imo ad 400. librum, seu epistolam de Assumptione Mariæ ad Paulam, & Eustochium scriptam, à veteribus, vt Illesonso ferm. 5. de Assumptione Virginis, & Tritemio lib. de scriptoribus Ecclesiastic. Hieronymi putatam, recentiores Sophronio tribuerunt; quod ab stylo Hieronymi longe absit: at non desunt, qui nec Sophronio velint tribui, sed impostori alicui, tum quod Nestorij hæresis meminerit, qui postea vixit; & sepulcri Virginis, cuius nulla apud Hieronymum reperitur mentio: tū quod de Mariæ Assumptione dubitet. Verum hæ rationes non cogunt auctoritatem adimere libro illi. Nam quod Nestorij hæresis meminerit, non nominati, nihil repugnat, vt supra in Athanasio probauimus. Nec quod Hieronymus sepulcri Virginis vsquam meminerit, cum nec in locis Hebraicis, nec in Epitaphio Paulæ, vbi ex professo de his agit, vllam fecerit mentionem Christi sepulcri adeo noti: nec opus est rerum omnium meminisse. Quid vero mirum si de Assumptione Virginis dubitauerit tunc Sophronius, cum adhuc incertares erat? Dubitauit Illesonfus eum secutus, sermon. 6. de Assumptione: dubitauit & Fulpertus Carnotensis Episcopus, qui vixit anno 1010. Christi, vt notat Tritemius, sermo. 35. de sanctis, Augustino falso tributo, nam in eo facit mentionem Isidori, qui multo post vixit: dubitauit & Beda libello de locis sanctis cap. 6. & Ado Treuerensis, & alij. Sic enim etiam in rebus fidei res fert, vt quæ dubia prius circumferebantur maiori luce diuinitus concessa, explicentur postea.

404 ANASTASIVS Pontifex, cepit Pontificatum anno 402. & finiuit anno 404. secundum Prosperum in chronico. Refertur eius ad Vrsinum Epistola in additionibus ad breuiarium liberati de causa Nestoriana 2. tomo concil, pag. 124. sub Vigilio Papa, qui vixit anno Christi 540.

Paula

406 PAULA cum Eustochio scripsit vnam epistolam, inter epistolas Hieronymi 17. obiit Paula Honorio 6. & Aristeneto Coss. auctore Hieronymo Epistol. 27. ad Eustochium: qui iuxta Prosperum in chronico fuerunt Consules 9. Archadij, & Honorij, anno Christi 406. Eustochium autem obiit anno 419.

406 EPIPHANIVS Episcopus, natus est sub Diocletiano, anno Christi 295. natus 65. annos creatur Episcopus Salaminæ Cypri, sub filiis Constantini, anno Domini 357. Anno 14. Theodosij, auctore Hieronymo in catalogo, Christi 394. in extrema erat senectute. Obiit in via, cum, Constantinopoli redibat in Cyprum, ipso anno, quo Chrysostomus in exilium actus est, qui erat 9. Archadij, & Honorij, Christi 406. cum Episcopus fuisset 50. annos, & tres menses, natus 115. annos. Ex Ioâne eius discipulo, in vita illius, & Græcorum menologio.

409 IOANNES Chrysostomus tertio anno postquam ex actus est Episcopatu, Honorio 7. & Theodosio 2. Coss. auctore Socrate lib. 6. histor. Eccles. cap. 19. & Christi secundum Prosperum 409. obiit in exilio, natus 53. annos.

410 AVCTOR Imperfecti in Mathæum vixit eo ipso tempore, quo Chrysostomus. Insinuat homil. 37. & 49. se post tempora Theodosij scripsisse, nempe sub Archadio; & Honorio, forte ad annum 410.

420 SEVERVS Sulpitius Martini Turonensis discipulus claruit sub Archadio, & Honorio Principibus, anno Domini 420. secundum Tritemicum, scripsit inter alia chronicon, vt ait Gennadius.

412 HIERONYMVS Presbyter natus est sub Constantio Imperatore, vt ipse asserit super 3. cap. Habacuch: obiit pridie Cal. Octobris, Honorio 13. & Theodosio 10. Coss. anno Christi 422. vt notat Prosper in chronico. Hieronymo tribuunt multi, vt Anselmus lib. de excellentia B. Mariæ, cap. 2. Tritemius lib. de scriptor. Eccles. & qui sacrum sanctæ Annæ officium

compo-

composuere, deniq; vulgus vniuersum, librum illū, qui sub nomine Epistolæ ad Heliodorum, & Chromatiū Episcopos scriptæ, in tom. 4. operū illius olim, nunc in tom. 9. continetur, de ortu, seu de natiuitate Mariæ: quem vindicare operæ precium est, à quocumque tandem confectus sit, à moribus eorū qui

Liber de Natiuitate Mariæ cur reuocatur? eius auctoritatem eleuare contendunt. Insuper Cælius, lib. 11. de locis, cap. 6. fabulam vocans insulsam æque, ac barbaram. Senensis libro secundo Bibliothecæ in Mathæo, commenta dicit esse Valentino- rum, & Gnosticorum, & aniles illas fabulas, quas Ireneus, & Epiphanius contra illos hæreticos diferentes, ex ipso volumine refellunt; & Gelasius Pontifex in celebri illo decreto, sancta Romana, hac nota hūc librum inurit: liber de Natiuitate Saluatoris, & de sancta Maria, & obstetrice Saluatoris, apocriphus: vt merito imperitiæ damnetur auctor, qui in eo condendo, & conscribendo non nouerit aperta vitare mendacia, dum inquit, illis temporibus, quibus ea acciderunt, Issachar summum fuisse Pontificem, cum clarius ipsa luce habeatur notum ex Iosepho lib. 15. antiquitat. cap. 12. Simonem Boethi Alexandrini filium, Herodis socerum, tunc functum pontificatu. Hæc sunt, vt arbitror, quæ libri huius derogant si-

Liber de Natiuitate Mariæ defenditur. dem, & reddunt obscuram auctoritatem. Verum, vt demus his, librum hunc à maioribus, à viris religiosissimis, vt habetur in præfatione, per manus acceptum, à beato Hieronymo non fuisse traditum, sed ab ignoto quodam, & inno- minato auctore, pio illo quidem, & satis vetusto, & in hoc non minus prudenti, quod cum historiam dubiam esse pronunciet, at liquido falsam non audeat affirmare: quæ ratio patitur vt insulsa fabula nominetur, ac barbara; & anialia hæreticorum continere signa existimetur libellus hic, si de eo loquantur, in quo nihil legitur modo, vel à ratione alienū, vel quod san- tissimorum, & grauissimorum Patrum non possit illustri

illustri auctoritate firmari: Epiphaniij videlicet, Gregorij Basilij fratris, Auctoris imperfecti in Mathæū, Nyssenus. Germani, Damasceni, Simeonis, & aliorum, quos *Auctor in* suo loco retulimus: quorum testimoniis, dum hanc *perfecti.* nostram historiam comprobamus, illam simul comprobari gaudemus. Sane cum Epiphanius heresi 79. *German.* lic loquitur. Tametsi enim historia Mariæ, & tradi- *Damasc.* tiones habent, quod dictum est patri ipsius Ioachim in deserto, vxor tua concepit: & cum Gregorius Nyssenensis oratione in diem natalem Domini, sic ait, Virginis pater, vt ex historia quadam incerti auctoris accepi, fuit insignis quidam ciuis: & eum referens Simeon Metaphrastes, oratione de ortu, & dormitione Mariæ, audiui, inquit, arcanam quamdam, & occultam historiam de ea hæc narrantem: & demum cum Auctor imperfecti in Mathæum, sic dicit homilia prima. Nam sicut historia quædam non incredibilis, neque irrationabilis docet, quando gesta sunt quæ refert Lucas, Ioseph absens erat: non aliam significant historiam quam hanc, in qua omnia illa, quæ referunt, proculdubio reperiuntur. Cum autem cetera, quæ in hac historia leguntur, omnia pene, vno, aut altero excepto, a grauissimis auctoribus referantur, Euodio, Andrea Cretensi, Georgio *Enodius.* Nicomedicensi, Germano Constantinopolitano, *Andreas.* Damasceno, Simeone, & Nicephoro, aliisque supra *Georgius.* relatis, vt per se priora huius operis capita poteris *Germanus.* animaduertere: non est cur fabula nominetur, & *Damasc.* figmentum hæreticorum iudicetur; sed historia digna, vel in primis, cui fides iure optimo tribuatur: *Simeon.* ex Hebræo à Græco aliquo Græcis communicata, & Latinis à Latino, qui Hieronymus esse existimatur. Esse vero hanc ab illa diuersam historiam, quæ aniles hæreticorum fabulas continet, vel ex hoc vno certum fit, quod Epiphanius, qui loco dicto historiam Mariæ refert, & probat, hæres. 26. aduersus Gnosticos, refert librum alium dictū, styrys Mariæ, ex quo horren-

horrendum illud recenfer de nece Zachariæ patris Ioannis, quod populo detexerit hominem a lini forma in templi adytis confidentem: impiam certe fabulam ex Cornelio Tacito ortam, vt auctor est Tertullianus in apologetico ad gætes, cap. 26. aut potius ex Posidonio, & Apollonio; quos mendacij redarguit Iosephus lib. 2. contra Apionem. Ex quo etiam videtur desumpta anilis illa confictio, quam refert Irenæus lib. 1. aduersus hærefes. c. 17. de Christo puero sub magistri ferula discente alphabetum; & quam ex Zenone referimus in hac historia cap. 7. num. 9. de obstetricæ. Ex quo manifeste colligitur eum librum, in quo eiusmodi figmenta narratur, esse quem Gelasius damnat, vt apocriphum, non hunc, de quo decertamus. Alias autem multi sunt libri de hac re compositi, vt auctor est Epiphanius Presbyter Constantino-politanus, de vita Virginis, sed parum sincere, quos reprobare posset Gelasius, vt liber Iacobi cuiusdam Hebræi, qui auctor existimatur pseudoeuangelij de natiuitate Mariæ, continentis eius historiam, vsque aduentum Magorum, cuius meminit Sixtus lib. 2. in Iacobo: & indignum illud refert ex eo, Iosephum nepem, & Mariam stupri, & sacrilegij accusatos, ex decreto sacerdotum fuisse adactos ad bibendum poculum redargutionis, quo Moses iussit explorari feminas innocentes de adulterio suspectas. Et liber Aphrodisiani Persæ, Ioannis Tessalonicensis, & alterius Ioannis falso cognomento Theologi: scripsit etiam, & Seleucius Manichæus, & falsiones Apostolorum, & librum de natiuitate Mariæ, in quo multa non vera de corde suo confinxit. Leucium vocat Gelasius, dū damnat omnes eius libros in capite dicto: & Innocentius Epistol. 3. ad Exuperium, itemque Augustinus lib. de fide contra Manichæos cap. 38. ex quo Faustus, & ipse Manichæus, suos de Maria Virgine, quod fuerit de stirpe Leuitica, apud Augustinum lib. 23. contra ipsum, cap. 9. mutuatus videtur errores. A quibus

bus omnibus quam sit liber hic diuersus, qui historiam Mariæ contextam habet, aut traductam, de qua est nobis sermo, ipsemet auctor eius, satis superque, & ipsa narratio manifestat. Quod vero tandem imperitiæ damnatur, quod manifesta non nouerit vitare mendacia, iniuste quidem cum auctore agitur, cum Isacar non summum esse dixerit, sed Pontificem: at multos præter summum ex Sacerdotibus dictos Pontifices, & ex Euangeliis satis compertum est, & ipse qui damnat id indubie fatetur. Erat ergo non summus Pontifex, sed ex Sacerdotum fortasse Principibus, qui propterea Pontifex appelletur. Ecce igitur libellum à multis hætenus despectum, ab omni iniuria vindicatum, & suæ fidei restitutum, vt noueris eum esse, qui possit merito afferri ad ea, quæ dixerimus confirmanda.

424 MACROBIUS Aurelius Theodosius vir consularis, & illustrissimus vixit post Aulum Gellium, quem refert lib. 2. Saturnal. c. 2. & lib. 19. c. 1. & alias sæpe. Viuebat autem Gellius V. C. anno 1000. vt ipse ait lib. 20. c. 1. hoc est, anno Christi 248. vixit etiã ætate Seruij cōmentatoris Virgilij, quem frequentissime loquentem secum introducit. Seruius autem refert sæpe Donatum B. Hieronymi magistrū. Cum vero anno 410. ab Honorio Imperatore Macrobius quidam Africæ Præconsul factus fuerit, Theodosio patri illius a similitudine coniunctus, quam ob rem Theodosius nominatur, vir cōsularis, & illustrissimus, merito quidam existimant hunc esse illum Saturnalium scriptorem, qui tempore hieronymi iam senescentis floruerit; viuebat igitur anno Domini 424.

426 PAVLVS Orosius Hispanus, obiit extremo tempore Honorij Imperat. vt ait Gennadius in catalogo, nempe anno Christi 425. aut 426. iuxta Prosperum in chronico; quãuis Onuphrius collocet sub iuniore Theodosio, anno Domini 436.

430 SEDVLIVS Presbyter floret sub Theodosio anno
Oo Domini

- Domini 430. ex Tritemio, vel 450. ex Onuphrio: meminit Ildorus lib. de scriptor. Eccles. capite. 7. trium librorum metro ab eo compositorum.
- 430 **ISIDORVS** Pelusiota Chrysofomi discipulus claruit sub Theodosio Iuniore ad annum 430. meminit eius Euagrius lib. 1. cap. 15. & Nicephorus lib. 14. c. 53. quo ipso anno coacta est synodus 3. vniuersalis contra Nestorium 200. Episcoporum.
- 433 **AVGVSTINVS** Hipponensis Episcopus, natus est anno 18. Constantij, Christi 358. conuersus est ad fidem annos 30. natus, anno Christi 387. ordinatus est Episcopus anno 397. tenuit Episcopatum 36. annos, nam moritur anno 7. Theodosij, Christi 433. secundum Prosperum in chronico, anno ætatis 76. auctore Diacono lib. 14. & Polidonio in vita eius, cap. 31.
- 434 **PAVLINVS** Nolanus Episcopus clarus erat sub Honorio, & Valentiniano, auctore Gennadio: obiit Coss. Basso, & Antiocho, vno post Augustinum, anno Christi 434. secundum Prosperum.
- 436 **IOANNES** Cassianus Chrysofomi discipulus, & Diaconus ab eo ordinatus, & apud Malsiliam Presbyter, postquam Leonis Archidiaconi, postea vrbis Romæ Episcopi, rogatu, libros de Incarnatione aduersus Nestorium scripsit, moritur Theodosio, & Valentiniano regnantibus, iuxta Gennadium; anno 436. insignis habetur secundum Prosperum in chronico, 438. secundum Onuphrium.
- 438 **SOZOMENVS** suam dicauit historiam Theodosio Iuniori, & floret secundum Onuphrium, anno Theodosij 31. Christi 438.
- 445 **PROCLVS** Chrysofomi discipulus, ex Episcopo Cyziceno, factus Patriarcha Constantinopolitanus, anno Domini 434. charus fuit Theodosio Iuniori, vt refert Nicephorus lib. 14. cap. 37. 38. 39. finiit anno 445. secundum Onuphrium.
- 446 **CYRILLVS** Alexandrinus successit Theophilo pa-
truo

- truo suo iuxta Sozomenum lib. 7. cap. 7. Honorio 9. & Theodosio 5. Coss. anno 414. vt signat Prosper. Sedit annos 32. vt habent acta Concilij Chalcedonensis Actio. 3. in libellis Athanasij Presbyteri, & Theodori Diaconi, & Nicephorus in chronologia, finiit anno 446.
- 450 **ANTIPATER** Bostrensis Episcopus refertur in synodo Niceno. 2. actio. 4. ex oratione de muliere sanguinis fluxu laborante, anno Christi 789. post Basilium, vtrumque Gregorium, & Cyrillum: vixit forte horum temporibus ad annum 450.
- 450 **MAXIMVS** Taurinensis obiit sub Honorio, & Theodosio Iuniori, secundum Gennadium in catalogo. Finiit Theodosius anno 450. Onuphrius collocat Maximum, anno 454. peruenit ad tempora Valentianiani, & Marciani ad annum 465. vt notat Cæsar 25. Iunij.
- 456 **EVCHERIVS** Episcopus Lugdunensis meminit Epistola ad Valerianum anni ab. V. C. 1185. hoc est Christi 433. interfuit Concilio 3. Arelatensi, Opiatione, & Vincomalo Coss. anno Domini 453. Gennadius ait obiisse Valentiniano, & Marciano regnantibus. Meminit Marcellinus in chronico Eucherij, sub Consulatu Ioannis, & Verari, sub anno 456. Christi, vno anno ante mortem Marciani Imperatoris.
- 458 **HILARIVS** Arelatensis moritur Marciano, & Valentiniano Imperatoribus, auctore Gennadio, ad annum 456. vel 458. vt ait Ado Vienensis, quamuis Onuphrius collocet anno 462. fuit Augustini discipulus.
- 460 **THEODORETVS** Episcopus Cyri, florebat secundum Onuphriū, anno 445. sub Leone 1. ad quē scripsit: adfuit synodo Chalcedonensi anno 451. vt constat ex Actio. 8. peruenit ad tempora Leonis Senioris Imperatoris, sub quo moritur, auctore Gennadio, ad annum 460.

- 462 LEO Magnus cœpit Pontificatum anno 443. secundū Prosperum: sedit annos 20. menses 11. vsque ad annum 462. quo moritur, imperantibus Leone, & Maiorano, secundum Gennadium.
- 464 IVVENALIS Ierosolymitanus Patriarcha, cœpit anno 18. Theodosij Iunioris, & primo Valentianiani, Christi 425. per 29. annos, duravit vsque ad 8. Leonis Imperatoris, Christi 464. secundum Onuphriū. interfuit Synodo Chalcedonensi contra Eutichem, sub Leone Magno, anno 451. secundum Onuphrium.
- 474 THEODORVS lector videtur vixisse sub Leone primo Imperatore, cuius annos 17. refert, quali viuētis, sine nomine: & ait à Gennadio Patriarcha Constantinopolitano coronatum, & sic finit librum 2. collectaneorum, quali de re præsentis loquens. Cœpit autem Imperator anno 457. vsq; ad 474. & Gennadius esse vigesimus Patriarcha, anno 458. vt notat Onuphrius. Refertur in 7. synodo, actione 5.
- 500 PENTRVS Chryfologus Episcopus Rautenantes, mentionem facit ferm. 145. anni 500. Christi, prope quē loquebatur.
- 500 PROCOPIVS Gazeus, cōiectura quadam à Genebrardo, & Sixto refertur ad tempora Anastasij Imperatoris, qui cœpit anno 491. secundum Onuphrium: vixit ergo prope annum Christi 500.
- 500 FVLGENTIVS Episcopus Ruspensis floruit sub Symmacho Papa, Anastasio Imperatore, Trasimūdo Rege Vandalorum, à quo in Sardiniam relegatus est, auctore Isidoro: libro de viris illustribus, cap. 14. vltra annum 500.
- 523 HORMISDA Pontifex, cum sedisset 9. annos, obiit anno Domini 523. secundum Onuphrium. Cuius extant Epistolæ in primo tomo Conciliorum, quarum prima data est ad Iustinum Augustum, Valerio Coss. cum Iustiniano, vt signat Onuphrius, anno Domini 521.

- 550 ANDREAS Ierosolymitanus Antistes Cretēsis, collocatur, sub Iustiniano Imperatore à Canisio in chronico, & lib. 5. de Maria Deipara, cap. 30. §. prodeant igitur: qui cœpit anno Christi 528. à Genebrardo vero lib. 3. chronographiæ sub Tiberio Anicio Constantino, & Pelagio 2. Papa, qui cœpit anno 580. floruit ergo circa annū 550. celebratur à Græcis in Menologio 4. nonas Iulij. Multæ eius orationes referuntur à Simeone Metaphraste. Fecit eius mentionem honorificam Michael Glycas lib. 3. Annalium.
- 576 AVRELIVS Cassiodorus natus est Zenone Imperatore, anno 480. scripsit chronicon ad Attalaricum Regem: vixit 97. annos, & obiit anno, quo & Iustinus Iunior, nempe Domini 576. ex Tritemio, Sixto, & Onuphrio.
- 584 MICHAEL Syngelus Presbyter Constantinopolitanus collocatur à Canisio, & Genebrardo sub Mauritio Imperatore, & Pelagio 2. Papa, nempe ad annum Christi 584. secundum Onuphrium.
- 590 LEANDER Archiepiscopus Hispalensis, sub magno Gregorio præfuit primo Concilio Hispalensi, habito anno 5. Reccaredi Regis, æra 628. idest, anno Christi 590. scripsit libellum de institutione Virginum, ad Florentinam sororem, vt ait Isidorus lib. de scriptor. Eccles. cap. 28. qui seruatur in Ecclesia Quetēsi gothicis literis scriptus.
- 594 GREGORIVS Turonicus, cœpit Episcopatum anno Domini 575. sedit 21. annos, obiit 4. Gregorij magni, anno Christi 594. ex Cæsare in Martyrologio.
- 600 ENTHYMIVS historicus, quia lib. 3. cap. 40. refert colloquium Iuuenalis Ierosolymitani Patriarchæ, in Synodo Chalcedonensi. habitum cum Marciano, & Pulcheria Imperatoribus, anno Domini 451. de venerando corpore Virginis Deiparæ: & id ex hac historia referunt Nicephorus, Simeon Metaphrastes, & Ioannes Damascenus, qui floruit ad an-

- num 750. videtur scripsisse circum annum 600.
- 612 **ANTIOCHVS** Monachus, vixit prope tempora Phocæ, & Heraclij Imperatorum, ad annum 612. quo tempore à Rege Cosdroa crux erepta est Ierosolymis: ait enim in exomologesi. Fortitudinem nostram, ornamentum, ac decus, salutis in quam nostræ spem, nepe crucem Christi tradidisti fidei aduersariis.
- 604 **GREGORIVS** Magnus electus est Pontifex anno Christi 590. post 13. annos obiit, sub Mauritio, & Phoca, anno Christi 604. vt signat Onuphrius.
- 638 **SOPHRONIVS** sexagesimus tertius Patriarcha Ierosolymitanus, creatus est anno Domini 630. finiit Episcopatu sub Honorio Papa, anno 636. vt constituit Onuphrius. Sed peruenit ad tempus Ioannis 4. Pontificis, nempe ad annum Christi 638. ad quem scripsit synodicam Epistolam, quæ probatur in 6. synodo Actio. 13. est auctor libri dicti, Pratum spirituale, quod citatur a 2. synodo Nicena Actio 4. & à Damasceno, oratio. 1. de imaginibus in fine: & Ioannes Diaconus in lib. 4. vitæ Gregorij cap. 63. refert cap. 151. huius libri.
- 638 **ISIDORVS** Hispalensis, post Leandrum fratrem creatus est Episcopus, anno Christi 599. iuxta Onuphriū sedit annis 40. vt ait Illefosus, lib. de viris illustribus. Adfuit synodo Toletanæ 4. & Hispalensi 2. anno, secundum Onuphriū 634. obiit sub Heraclio Imperatore, auctore Braulio Episcopo Cæsaraugustano in eius vita, anno 638.
- 669 **ILLEFONSVS** Toletanus Archiepiscopus natus est anno Christi 610. sub Bonifacio Papa, & Phoca Imperatore, anno vitæ eius 50. & Christi 659. qui erat 8. Regis Recensuinthi, celebrata est synodus Toletana 10. cui præfuit Eugenius Toletanus Archiepiscopus, vt refertur in ipsa synodo: anno sequenti, qui erat 9. Recensuinthi, & Christi 660. creatus est Episcopus 51. annos natus. Sedit annos 9. & duos menses vsque ad annum Recensuinthi 18. exactum

- exactum, anno Christi 669. obiit 60. fere annorum: ex Iuliano, & Cyxila in vita Illefosii, & libro eius de viris illustribus, collatis Conciliis 10. & 11. Toletanis.
- 691 **IVLIANVS** Archiepiscopus Toletanus Quirici successor, qui Illefosio est subrogatus: præfuit Concilio Toletano 12. anno primo Regis Eringij, Christi 681. Et Concilio 13. anno eiusdem Regis 4. Christi 684. Absoluit librum contra Iudæos, quem Regi Eringio dicauit, anno Domini 686. vt ipse dicit in fine libri: sedit annos 10. mensem vnū, cum septem diebus, ab anno 681. quo 12. synodus celebrata est, vsque ad annum 691. ex ipsis Conciliis, Felice Episcopo Toletano successore, & Onuphrio. Diuersus ergo est hic à Iuliano Pomerio Mauro, qui vixit tempore Gelasij Papæ ad annum Domini 495. de quo Gennadius, & Isidorus, lib. de scriptoribus Eccles.
- 730 **GERMANVS** 71. Patriarcha Constantinopolitanus, ex Episcopo Cyzici factus, anno Domini 715. secundum Onuphrium, tenuit sedem annis pene 15. auctore Nicephoro Patriarcha Constantinopolitano, in chronologia Tripartita, in enumeratione Pontificum Constantinopoleos; sub Leone Isaurico Iconomacho, & Gregorio 2. Pontifice: ad quem tres scripsit Epistolas, & vnā accepit: quæ referuntur in synodo Nicæna Actio. 4. Hic cum noller consentire synodo Constantinopolitanæ contra imagines coactæ, Imperatori se se opponens, vna cum Damasceno, coactus est abdicare, anno Domini 730. vixit 90. annos ex Diacono lib. 21. & Græcorum Menologio: huius Patris orationes aliquas de B. Virgine adducit Simeon.
- 740 **COSMAS** Ierosolymita, Maiumanus Episcopus, Ioannis Damasceni magister, & excellentissimus hymnographus, vixit tempore Leonis Isaurici, & Constantini Copronymi eius filij, obiitq; ante Damascenū ad annum 740. ex Ioanne, & Surda in vita Damasceni.

- 750 IOANNES Damascenus vixit sub Leone Isaurico, & filio eius Iconomachis, ad annum 750. Ioannes in vita eius. Tritemius signat annum 731. eius quasdam orationes refert Simeon Metaphrastes.
- 766 BEDA Venerabilis, natus est anno Domini 673. septennis traditus est à parentibus instituendus cœnobio S. Benedicti, anno 679. anno 19. Christi 691. fit Diaconus, anno 30. Christi 702. fit Presbyter, anno 731. cum ageret 59. annos absoluit historiam Anglorum, vt ipse dicit in fine historiæ, & in Epistola post epitomem: In epitome meminit anni 766. qui erat ætatis 94. ex ipso Beda, & Tritemio lib. 1. de viris Illustribus S. Benedicti, cap. 6. & lib. 2. cap. 21. & lib. 3. cap. 155. quamuis in eo erret, quod ait obiisse anno Domini 733. & ætatis 72. nam si meminit anni 766. ulterius vixit.
- 795 IOANNES Ierosolymitanus Patriarcha 52. iusta Nicephorum Episcopum Constantinopolitanum, in chronologia Tripartita, creatus ab Adriano primo, anno ultimo Pontificatus, qui erat Domini 795. sumptus de monasterio montis Carmeli, scripsit inter alia, librum, seu Epistolam ad Caprasium Abbatem montis Carmeli, de institutione monachorum: quam refert & probat Tritemius in Carmelitana Bibliotheca, & Vualdenus tomo de Sacramentalibus, Tit. 9. cap. 89. num. 5. quamuis in eo errant quod putant esse 44. Patriarcham, in quem inuectus est Hieronymus.
- 800 ALEXANDER Monachus scripsit vitam sanctæ Barnabæ, & refert corporis eius inuentioem factam sub Zenone Imperatore, vt ipse ait, & Nicephorus lib. 16. cap. 37. ad annum 489. vt signat Sigebertus, aut 483. vt alij: at Simeon Metaphrastes refert hunc Alexandrum 11. Iunij, anno 1000. quo ipse vixit, quare eo tempore intermedio Alexander floruit ad annum forte 800.
- 815 THEODORVS studitus floruit circa annum 815. nam

- nam vna cum Nicephoro Patriarcha Constantinopolitano, & alijs, in exilium actus est à Leone Armeno Iconomacho, quod imagines tuerentur, vt constat ex Nicephoro in argumento lib. 21. suæ historiæ. Cæpit autem Nicephorus Patriarchatum, anno 806. & tenuit per nouem annos: Leo autem cæpit anno 813. vt constituit Onuphrius. Huius aliquas orationes refert Simeon.
- 834 HAYMO Episcopus Halberstatensis Alcuini vna cū Rabano auditor, moritur sub Ludouico Imperatore filio Caroli magni, anno Domini 834. ex Tritemio.
- 840 STRABVS Monachus Fuldenfis, Rabani auditor, & Glossæ ordinariæ auctor, floruit anno Domini 840. ex Tritemio.
- 850 CHRISTIANVS Druthmarus floruit circa annum 850. ex Sixto. Genebrardus libro 4. chronographiæ constituit sub Gregorio 4.
- 854 IDIOTA sub Leone 4. Pontifice constituitur à Genebrardo libro 4. chronographiæ; qui pontificatum rexit ab anno 847. vsque ad 854. secundum Onuphrium.
- 883 THEOPHYLACTVS Episcopus Bulgariæ missus ad Bulgaros à Photio Patriarcha Constantinopolitano, vt ait Genebrardus lib. 4. chronographiæ, iam suæ sedi post Ignatium restituito, anno Domini 877. floruit ergo ad annum 883. vt signat Onuphrius, sub Marino Papa, & Basilio Pio Imperatore.
- 884 REMIGIVS Monachus Antiodorensis Episcopus vixit tempore Caroli calui, & Ioannis octauæ Pontificis, anno 880. vt ait Tritemius: ad annum 884. constituit Onuphrius.
- 1000 SIMEON Metaphrastes eo tempore vixit, quod medium est inter annum 962. & annum, vt minimum, 1100. Possit aliquis existimare fuisse vetustiore, quod in vita sanctæ Theochistiæ Lesbicæ, quæ celebratur die 10. Nouembris, se ait, legatum missum ad
- O o 5 Arabas

Arabas ab Imperatore, qui in titulo vitæ nominatur Heraclius; & vixit anno Domini 612. dicit præterea se fuisse discipulum Alipii Columellæ in vita eius, die 26. Nouëbris, cognouisseq; Ioannē Calybitam, seu in Tugurio die 15. Ianuarii, quem tēpore Leonis Imperatoris vixisse colligitur ex Nicephoro lib. 15. c. 23. sed in Codice manu scripto sub Theodosio collocari adnotat Cæsar in illū diē. Verū fuisse posteriorē ex hoc facile constabit, quod ipse orationem quādam affert à Constantino 3. Imperatore, cognomento Porphirogenito confectam, de Christi imagine ex Edessa Constantinopolim translata, in qua refert historiam de miraculo ad eamdem edito, missam à tribus Patriarchis, Iob Alexandrino, Christophoro Antiocheno, Basilio Ierofolymitano, ad Theophilum Imperatorem sacras imagines iniuria afficientem, qui ante 90. annos imperauerat, anno Domini 829. Imperauit autem dictus Constantinus, vt notat Onuphrius, ab anno 909. quinquaginta, & quinque annos vsque ad 962. Itaque Simeon ante hoc tempus non vixit. Ex alia vero parte, cum Theodorus Balsamon eius mentionem fecerit, qui vixit, iuxta eundem Onuphrium, anno Domini 1186. & ante hunc Psellus, qui vixit paulo post annum 1000. Cumque, quod potius est, in vita Clementis, & in narratione pueri ab eo liberati 23. Nouembris, ipse dicat, vsque ad suum tempus durasse miraculum retracti maris, vt per siccum fideles ingrederentur ad sancti corpus venerandum, & corpus S. Clementis, ex Martyrolog. sciamus inde Romam translatum per Cyrillum, & Methodium, qui 9. Martii celebratur, tempore Pontificis Nicolai primi, qui rexit Ecclesiam ab anno 858. vsque ad annum 866. sequitur Simeonem prope hoc tempus floruisse, inter annum nempe 900. & 1000. Sed quanta sit huius viri auctoritas videamus; nam ex eius auctoritate eorum pēdet auctoritas, quorum refert orationes; dum

certos

certos nos reddit ab illis habitas. Adducit ad hoc comprobandum Lipomanus multos testes, probos illos quidem, & graues, nec minus antiquos, vt Psellum, qui ante 500. annos eius vitam vt sancti conscripsit, nam à Græcis celebratur die 27. Nouembris: Theodorum Balsamonem Antiochenum Patriarcham, qui ob magnos labores in vitis sanctorum ab ipso collectis perlatos, tamquam felicitis, & beatæ memoriæ viro gratias agit, agendaq; fatetur quammaximas: Theodorum etiam Prodronomum, qui tempore Andronici Iunioris imperatoris ad annum Domini 1334. grauissimis sanctissimisque patribus, qui suis scriptis ecclesiam illustrarunt, Dionysio Areopagitæ, magno Athanasio, Basilio, vtriq; Gregorio, Chrysostomo, Cyrillo, Maximo, Ioanni Climaci, Nilo, & Ephrem Syro connumerat Simeonem: Nicephorum quoque Callixtū, qui lib. 18. c. 24. eius mentionē facit, sub nomine Simeonis magistri, Græce Metaphrastis, sic enim vocatur, honoris gratia, & doctrinæ, qua erat præditus. Sed quod magni ponderis est, Concilium Florentinum sub Eugenio 4. sels. 7. habita Ferrariæ die 25. Octobris anni Domini 1438. sic de eo loquitur. Nonnullos vestros doctores in medium producemus. In primis igitur Symeon Metaphastes vestris in ecclesijs celeberrimus accedat, qui in B. Dionysii vita, & sequentia. Et subditur, ex huius sancti sententiâ, præstantissimi patres, apparet Spiritū sanctū ex filio quoq; procedere: deniq; sic eū & honorifice nominat Gēnadius Scholarius Patriarcha Constantinop. in defensione Concilii Florentini; vt iam impium sit tantum virum non reuereri, & eius scripta cum honore non referre.

1018 SVIDAS vixit ad annum Domini 1018. quem ipse in verbo, Adamita enumerat, à Christo ad Constantinum anni sunt 318. à Constantino ad Michaelem Theophili filium 555. à Michaele ad Romanum Constantinii Porphirogeniti filium 120. à

Por-

Porphirogenito vsque ad obitum Ioannis Tzimisci 25. quo ipse vixisse videtur; qui in summam redacti sunt 1018.

1084 **PETRVS** Damianus Cardinalis Ostiensis, cū scripserit apologias, in quibus causam reddit, cur deserto episcopatu ad monachatum reuersus fuerit, ad tres pontifices, Nicolaū 2. qui cœpit anno Domini 1057. & Alexandrum 2. & Gregorium 7. qui finiuit anno 1084. ex Tritemio, & Onuphrio; ad hūc annum peruenisse putatur.

1085 **ADO** Treuirensis vixit sub Gregorio 7. auctore Platina, & Cæsare in præfatione Martyrologii cap. 9. qui iuxta Onuphrium cœpit anno 1073. & finiuit anno 1085.

1100 **EVTHYMIVS** Monachus Zigabenus vixit tempore Alexii Comneni, vt ipse ait P. 2. Panopliæ tit. 23. qui cœpit imperare, secundum Onuphrium, anno Domini 1081. & imperauit 38. annos vsque ad annum 1118. quare Euthymius florebat ad annum 1100.

1100 **ZACHARIAS** Chrysoptolitanus claruit prope annum 1100. ex Sixto Senensi, & Canisio. Scripsit monoteffaron, idest, vnum ex quatuor euangeliiis.

1100 **GEORGIVS** Cedrenus monachus Græcus scripsit chronicon ab orbe condito vsq; ad Nicephorum Botoniatem, qui tres annos tantum imperauit, vsque ad annum 1081. & floruit sub sequenti Alexio Comneno, qui imperauit 37. annis, nempe vsq; ad annum 1109. ex Balthazare Colmariensi in additione 2. ad Tritemium.

1109 **ANSELMVS** Cantueriensis episcopus floruit ab anno Domini 1080. auctore Tritemio lib. 2. de viris illustribus S. Benedicti c. 101. & 1090. vt ait lib. 4. c. 122. & 1100. vt lib. 3. c. 327. decessit anno 1109. vt ait Edinerus auctor vitæ eius, & Sigebertus in chronico, sub Paschali secundo Pontifice.

1111 **MICHAEL** Glycas locatur à Canisio sub Calixto 2.

&

& Ioanne Iuniore Comneno Imperatore, prope annum 1119. iuxta Onuphrium.

1120 **SIGEBERTVS** Gemblacensis monachus absoluit historiam anno Domini 1111. scripsit contra epistolas Paschalis Pontificis tunc gubernantis, & apologiam ad Henricum 4. Imperatorem, sub quo floruit, ad annum 1120. vt ait Tritem. lib. de scriptor. & lib. de viris illustribus c. 112.

1124 **HONORIVS** presbyter Augustudunensis claruit sub Henrico 4. anno Domini 1124. secundum Onuphrium, aut 1120. secundum Tritemium.

1130 **RVPERTVS** Abbas Tuitiensis claruit sub Hærico 4. anno 1124. & sub Lotario 3. moritur, secundum Tritem. lib. de scriptor. & lib. 2. de viris illustribus cap. 109. iuxta Onuphrium imperauit ab anno Domini 1125. vsq; ad 1138.

1140 **R. ABRAHAM** leuites vixit prope annum 1140. iuxta Genebrardum in notis chronicis, seculo 12. pag. 134.

1153 **BERNARDVS** Abbas Clareuallensis natus est anno Domini 1091. cum esset 32. annorum, anno Domini 1123. iuxta Onuphrium, recusauit episcopatum Mediolanensem. Clarus erat anno 1140. iuxta Tritemium. Obiit 63. annorum anno 1153. ex Godefrido in vita eius; quo anno obiit Eugenius, vt signat Onuphrius.

1163 **ARNOLDVS** Carnotensis Abbas Bonæ Vallis Bernardo fuit familiaris, ad eum enim scripsit epistolam 310. scripsit tracta. de laudibus virginis. Vixit anno 1163.

1186 **THEODORVS** Balsamon Græcus Iuriconsultus, & Theologus, Patriarcha Antiochenus creatus est anno Dñi 1186. vt ex Niceta lib. 3. de Isaacio refert Genebrar. lib. 4. chronographiæ, & Onuphrius in chronico.

1204 **NICETAS** Choniates vixit ab anno 1143. quo cœpit imperare Emanuel Comnenus, cui scriba fuit, &

per

per tempora sequentium imperatorum Alexii, Andronici, Isaaci, Angeli, Alexii 3. angeli, Alexii 4. & 5. Ducæ vsque ad annum 1204. quo à Venetis, & Francis translatum est orientis imperium ad Balduinum: imò & ulterius vixit; ex oratione funebri fratris eius Michaelis choniatis, facta collatione ex Onuphrio.

1215 **RODERICVS** 58. Archiepiscopus Toletanus egit causam de primatu ecclesiæ Toletanæ in Conc. Lateranensi 1. sub Innoc. 3. octavo Idus Octobris, anno Incarnationis Dominicæ 1215. Pontificatus D. Innocentii Papæ 3. anno 18. vt habetur in libro manuscripto Bibliothecæ Ecclesiæ Toletanæ. Vixit & sub honorio, & Gregorio successoribus.

1250 **EPIPHANIVS** Presbyter Constantinopolitanus nescitur vtrum ante hæc tempora vixerit, cum nullæ eius facta mentio reperiatur: quia vero citatur à Nicephoro Callixto lib. 2. historiæ eccles. cap. 23. Hic eum ante ipsum collocamus, ad annum 1250. scripsit hic vitam virginis, magno studio vsus in Græcis auctoribus relegendis, & excutiendis, vt de Mariæ vita non solum credibilia, sed etiam certa, firmaq; proferret; vt ipse de se ait.

1259 **NICEPHORVS** huius nominis 2. Constantinopolitanus Patriarcha centesimus sextus, vixit anno Domini 1259. iuxta Onuphriam. Meminit eius Callixtus lib. 14. historiæ cap. 39. scripsit chronologiam Tripartitam, & catalogum suorum præcessorum vsq; ad 82. Ignatium, contra quem intrusit se Photius, vt ille enumerat, aut 59. vt enumerat Onuphrius anno Christi 847. cumque nullus huius nominis inueniatur post dictum Ignatium, ante quem fuit primus Nicephorus, ordine. 77. cuius supra meminimus in Theodoro studio; nisi hic. 2. videretur sine dubio illius chronologiæ auctor. Quare falso hæc historia translata dicitur in Bibliotheca sacra ab Anastasio Bibliothecario, qui vixit multo ante tempore, quo Ignatius

Ignatius dictus, anno 899. vt notant Tritemius, & Onuphrius.

1283 **BROCARDVS** Dominicanus scripsit librum descriptionis terræ sanctæ, sub annum Domini 1283. cuius ipse meminit 1. P. c. 7.

1311 **NICEPHORVS** Callixtus viuebat anno Domini 1311. qui erat 29. Andronici senioris Paleologi imperatoris, & 7. Clementis quinti, quo anno post Nicephorum, & alios superiori tempore Constantinopolim translatus, Nipho ex Helesponti Cyzico translatus est ad ecclesiam Constantinopolitanam, ipso Nicephoro vidente, & referente lib. 14. histor. eccles. c. 39. vt signat Onuphrius in chronico. Quare recte Ge-nebrardus libro 4. chronographiæ asserit Nicephorum suam dicasse historiam Andronico seniori, qui, vt constat ex prologo, longa ætate imperauit, annis nempe 50. non ergo dicauit Emanueli Paleologo, qui 38. imperauit ab anno 1143. vsque ad 1180. vt Nicephori interpres, & Sixtus existimarunt. Quantam vero diligentiam adhibuerit in sua historia componenda, qua sibi non modicam vendicat auctoritatem, & fidem, satis ipse explicat in historiæ prologo.

1455 **LAVRENTIVS** Iustinianus Patriarcha Venetus natus est anno Christi 1383. & 4. Urbani sexti. Accepit episcopatū iussu Eugenii 4. anno eius 2. & Christi 1434. cum ageret annum vitæ 51. tenuit eum annos 23. vsque ad annum vitæ 74. & Christi 1455. ex vita eius c. 5. & 10. & Palmerio in chronico.

INDEX TESTI- MONIORVM SCRIPTV- RÆ SACRÆ hoc libro explica-

torum.

ETSI enim multa alia elucidentur, vel ipso hi-
storix cursu, vel aliorum testimoniõ col-
latione, ad eandem sententiam pertinẽ-
tium, hæc sola indicasse visum est, ex qui-
bus cetera intelligentur.

EX LIBRO GENESEOS.

Genes. 38. 24. Ecce post tres menses nunciauerunt Iudæ di-
centes, fornicata est Thamar, & videtur vterus illius in-
tumescere, cap. 6. num. 10. pag. 199.

EX LIBRO EXODI.

Exodi. 13. 2. Sanctifica mihi omne primogenitũ, quod apẽ-
rit vuluam in filiis Israel, cap. 9. num. 3. pag. 284.

Exodi. 13. 17. Cum emisisset Pharaõ populum, non eos du-
xit Deus, per viã terræ Philistiim, quæ vicina est, sed per
viam deserti, cap. 10. num. 1. pag. 294.

Exodi. 16. 2. Loquere ad Aarõ fratrem tuum, ne omni tem-
pore ingrediatur sanctuarium, quod est intra velum, ne
fortè moriatur, cap. 3. num. 14. pag. 94. & 97.

Exodi. 34. 19. Omne, quod aperit vuluam meum erit, cap. 9.
num. 3. pag. 284.

Exodi. 38. 8. Fecit & labrum æneum cum basi sua de specu-
lis mulierum, quæ excubabant in ostio tabernaculi, cap.
3. num. 5. pag. 81.

EX LIBRO LEVITICI.

Leuit. 12. 2. Mulier si suscepto semine pepererit masculum,

Pp immun-

- immunda erit septem diebus, & c. cap. 9. num. 1. pag. 283.
 Leuit. 16. 17. Nullus hominum sit in tabernaculo, quando Pontifex in sanctuarium ingreditur, vt roget pro se, & pro domo sua, & pro vniuerso cœtu Israel, donec egrediatur, cap. 3. num. 14. pag. 97.
 Leuit. 23. 34. A quintodecimo die mensis huius septimi erunt feriæ tabernaculorū septem diebus Domino, cap. 16. num. 2. pag. 389.

EX LIBRO NUMERI.

- Num. 3. 41. Tolles Leuitas mihi pro omni primogenito filiorum Israel, cap. 9. num. 3. pag. 284.
 Numer. 24. 17. Dixit Balaam filius Beor. videbo eum, sed non modo, intuebor illum, sed non prope. Orietur stella ex Iacob, & consurget virga ex Israel, cap. 8. num. 7. pag. 269.
 Numer. 36. 7. Omnes viri ducant vxores de tribu, & cognitione sua: & cunctæ feminæ de eadem tribu maritos accipiet, vt hereditas permaneat in familiis, cap. 1. num. 3. pag. 8.

EX LIBRO IOSUE.

- Iosue. 21. 9. De tribubus filiorum Iuda, & Simeon dedit Iosue ciuitates filiis Aaron per familias Caath Leuitici generis, Cariatharbe patris Enac, quæ vocatur Hebron, in monte Iuda, cap. 6. num. 2. pag. 176.

EX LIBRO IUDICVM.

- Iudic. 11. 30. Votum vouit Domino dicens, quicumq; primus mihi occurrerit, eum holocaustum offeram Domino, cap. 3. num. 14. pag. 95.

EX LIBRIS REGVM.

1. Regum. 2. 22. Et quomodo dormiebant cum mulieribus, quæ obseruabant ad ostium tabernaculi, cap. 3. num. 5. pag. 81.

2. Regum. 8. 18. Filii autem Dauid sacerdotes erant, cap. 1. num. 5. pag. 17.
 1. Paralip. 18. 17. Porro filii Dauid primi ad manum regis, ibidem.

EX ISAIA.

- Isaia. 2. 4. Et constabunt gladios suos in vomeres, & lanceas suas in falces, & c. cap. 7. num. 1. pag. 208.
 Isaia. 4. 5. Apprehendent septem mulieres virum vnum dicentes, aufer opprobrium nostrum, cap. 1. pag. 52.
 Isaia. 7. 14. Ecce virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emanuel, cap. 9. num. 5. pag. 287.
 Isaia. 11. 1. Et egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet, cap. 1. num. 3. pag. 6.
 Isaia. 19. 1. Ecce Dominus ascendet super nubem leuem, & ingreditur Aegyptum, & commouebuntur simulacra, & c. cap. 7. nu. 10. pag. 233, cap. 10. num. 7. pag. 301.
 Isaia. 53. 2. Et ascendet quasi virgultum coram eo, cap. 7. num. 10. pag. 233.

EX IEREMIA.

- Jerem. 31. 22. Creauit Dominus nouum super terram, femina circumdabit virum, cap. 5. num. 14. pag. 164.

EX DANIELE.

- Daniel. 3. 34. Videbis ita, donec abscisus est lapis de monte sine manibus, & percussit statuam in pedibus eius, & comminuit eos, cap. 7. num. 10. pag. 233.

EX MICHEA.

- Michea. 4. 3. Et concident gladios suos in vomeres, & hastas suas in ligones: non sumet gens aduersus gentem gladium, & non discent ultra belligerare, cap. 7. num. 1. pag. 208.

EX HABACVC.

Habac. 2. 2. iuxta 70. In medio duorum animalium cognosceris, cap. 7. num. 11. pag. 233.

EX LIBRIS MACHABEORVM.

2. Machab. 3. 19. Sed & virgines, quæ conclusæ erant, procurrebant ad Oniam, cap. 3. num. 5. pag. 82.

EX MATHÆO.

Math. 1. 16. Iacob genuit Ioseph virum Mariæ, cap. 1. num. 3. pag. 8.

Math. 1. 18. Cum esset desponsata mater eius Maria Ioseph, cap. 4. num. 17. pag. 132.

Math. 1. 18. Antequam conuenirent, cap. 6. num. 9. pag. 195.

Math. 1. 19. Ioseph autem cum esset iustus, voluit occulte dimittere eam, cap. 6. num. 10. pag. 196.

Math. 1. 20. Noli timere accipere Mariam coniugem tuam, cap. 4. num. 18. pag. 138.

Math. 1. 25. Et vocauit nomen eius Iesum, cap. 7. num. 26. pag. 253.

Math. 2. 13. Qui cum recessissent, ecce angelus Domini apparuit in somnis Ioseph, dicens: surge, & accipe puerum, & matrem eius, & fuge in Aegyptum, cap. 9. num. 7. pag. 298. cap. 11. num. 4. pag. 313.

Math. 2. 16. Tunc Herodes videns, quoniam illusus esset à Magis, iratus est valde, & mittens occidit omnes pæros à bimatu, & infra, cap. 11. num. 7. pag. 317.

Math. 2. 20. Defuncti sunt enim qui quærebát animá pueri. cap. 12. numero. 6. pag. 336.

Math. 13. 55. Nonne hic est fabri filius? cap. 4. n. 9. pag. 117.

Math. 14. 3. & 10. Herodes tenuit Ioánem, & alligauit eum. Misitq; & decollauit in carcere, cap. 17. num. 1. pag. 387.

Math. 22. 16. Et mittunt discipulos suos cum Herodianis, cap. 11. num. 6. pag. 214.

Math.

Math. 23. 6. Amant primas cathedras in synagogis, cap. 13. num. 5. pag. 346.

Math. 23. 35. A sanguine Abel iusti vsque ad sanguinem Zachariæ filii Barachiæ, quem occidistis inter templum, & altare, cap. 11. num. 11. pag. 320.

Math. 27. 55. Erant autem ibi mulieres multæ à longe, quæ fecutæ erat Iesum, cap. 16. num. 3. pag. 390.

Math. 28. 16. Vndecim autem discipuli abierunt in Galilæam, in montem, vbi constituerat illis Iesus, cap. 17. numero. 5. pag. 403.

EX MARCO.

Marci. 6. 3. Nonne hic est faber? cap. 13. num. 7. pag. 347.

EX LVCÆ.

Lucæ. 1. 2. Sicut tradiderunt nobis qui ab initio ipsi videntur, cap. 18. num. 4. pag. 423.

Lucæ. 1. 26. Missus est angelus Gabriel à Deo in ciuitatem Galilææ, cui nomen Nazareth, cap. 1. num. 8. pag. 21.

Lucæ. 1. 28. A ue gratia plena, cap. 5. num. 7. pag. 155.

Lucæ. 1. 34. Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? cap. 3. num. 17. pag. 101. cap. 5. num. 9. pag. 157.

Lucæ. 1. 39. Exurgens Maria abiit in montana cum festinatione, in ciuitatem Iuda, cap. 6. num. 2. pag. 175. 176.

Lucæ. 1. 41. Exultauit infans in vtero, cap. 6. numero. 4. & 5. pag. 181. 187.

Lucæ. 2. 1. Exiit edictum à Cæsare Augusto, vt describeretur vniuersus orbis, cap. 7. num. 2. pag. 212.

Lucæ. 2. 37. 35. & tuam ipsius animam pertransibit gladius, cap. 9. num. 6. pag. 289. & cap. 16. num. 9. pag. 396.

Lucæ. 2. 37. & hæc vidua vsq; ad annos octoginta quatuor, quæ non discedebat de templo, cap. 3. num. 5. pag. 82.

Lucæ. 2. 39. & vt perfecerunt omnia secundum legem Domini, reuersi sunt in Galilæam, in ciuitatē suā Nazareth, cap. 9. num. 7. pag. 289.

Pp 3

Lucæ

- Lucæ.2.41. Et ibant parentes eius per omnes annos in Ierusalem in die solenni Paschæ, cap. 3. num. 1.2. & 3. pag. 344.345.
- Lucæ.3.23. & ipse Iesus erat incipiens quasi annorum triginta, cap. 14. num. 8. pag. 359.
- Lucæ.3.23. Vt putabatur filius Ioseph, qui fuit Eli, cap. 1. num. 7. pag. 18. 19. 21.

EX IOANNE.

- Ioannis. 1. 28. Hæc in Bethania facta sunt trans Iordanem, ubi erat Ioannes baptizans, cap. 14. num. 1. pag. 352.
- Ioannis. 1. 33. & ego nesciebam eum, cap. 14. num. 11. pag. 364.
- Ioan. 2. 1. & die tertia nuptiæ factæ sunt, cap. 14. numer. 13. pag. 365.
- Ioan. 6. 1. Post hæc abiit Iesus trans mare Galileæ, quod est Tiberiadis, cap. 16. num. 1. pag. 388.
- Ioan. 7. 2. Erat in proximo dies festus Iudæorum Scenopogia, cap. 16. num. 2. pag. 389.
- Ioan. 10. 22. Facta sunt autem Encœnia in Ierosolymis, cap. 16. num. 4. pag. 391.
- Ioan. 19. 23. Erat autem tunica inconsutilis, cap. 3. num. 8. pag. 86.
- Ioan. 19. 25. Stabant autem iuxta crucem Iesu mater eius, cap. 16. num. 8. pag. 394.
- Ioan. 19. 25. Et soror matris eius Maria Cleophæ, cap. 3. num. 16. pag. 98.
- Ioan. 19. 27. Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua, cap. 16. num. 11. pag. 398. cap. 20. num. 4. pag. 466.

EX ACTIBVS APOSTOLORVM.

- Actuum. 1. 26. Cecidit fors super Mathiam cap. 4. num. 7. pag. 116.
- Actuum. 12. 12. Consideransq; venit ad domum Mariæ matris Ioannis, qui cognominatus est Marcus, cap. 18. num. 8. pag. 446.

EX

EX PAVLO.

- Priori ad Cor. 14. 26. Cum conuenitis vnusquisque vestrū Psalmum habet, &c. cap. 13. num. 5. pag. 346.
- Priori ad Cor. 15. 6. Deinde visus est plusquam quingentis fratribus simul, cap. 17. num. 6. pag. 414.
- Ad Hebræ. 7. 13. Manifestum est enim quod ex Iuda ortus est Dominus noster, in qua tribu nihil de sacerdotio Moyses locutus est, cap. 1. num. 5. pag. 15.

FINIS.

INDEX RERVM

HVIUS LIBRI PRÆCI- PVARVM.

A.

- A**braha Leuitæ atas, & auctoritat. pag. 189.
Accipere sponsam, vel coniugem scriptura quid? 138.
Actio pro facultate ad agendum usurpatur. 150.
Ader turris pastorum mille passus distat à Betlehem. 251.
Adonis Treuer atas. 588.
Adoptio legalis rara in veteri lege. 21.
Ægypti simulacra Iesu presente ruitura Ieremias prophetauit. 301.
Ægypti simulacra iuxta Isaiam concussa. 300.
Ægypti eremus per Christum in sanctem sanctificata, & monachis referta 304.
Ægyptiorum mos in lectulo Virgine cum Infante collocantiū, ex Ieremia ductus. 303.
Ætas ad nubendum Virgini Maria. 111.
Ætatis 14 annorum desponsa est Virg. Ioseph. 125.
Africanus in genealogia Mariae expositus. 24.
Alimenta dabantur Virgini è sempli redditibus. 83.
Alimento diuinitus est sustentata in templo Maria. 89.
Alexandri monachi atas. 584.
Alpheus non fuit pater fratrum Domini. 26.
Ambrosij atas. 571.
Ammonij atas. 567.
Anas Princeps Sacerdotum cur dicitur? 358.
Andrea Apostoli atas. 562.
Andrea Cretensis atas. 581.
Angelus cibum ministrat Virgini. 90.
Angelus annunciat diuinum Mariae conceptum parentibus eius 52. vsque ad 55.
Angelorum conuersatione fruitur Maria. 87.
Angeli multi cum Gabriele adstant Virgini. 68.
Angelorum hymnodia perseuerat triduo super Mariae sepulcrum. 517.
Angeli mira operati in obitu Virgini, qui adstant aliorum decessui. 490.
Anna mater Mariae 17. & 43.
Anna ex tribu Iuda 43. & 44.
Anna cognata Elisabeth ex tribu Iuda

- Iuda.* 44.
Anna gratis interpretatur. 45.
Anna Mariae nomen imposuit. 68.
Anna mater Mariae veteri Annae similis. 49.
Anna 80. a parva die offert in templo Mariam. 73.
Anna prophetisa mouialis custos Mariae in templo. 82.
Annunciatio Christi facta vicesimo quinto die Martij. 150.
Annorum concepta Virginis subputatio. 549.
Annorum natae Virginis subputatio. 238.
Anno decimoquinto inchoato peperit Virgo. 238.
Annorum vitae Virginis opiniones variae. 495.
Anni vitae Virginis septuaginta duo. 495. 497.
Annorum Christi nati subputatio vera. 250.
Annus Christi nati ab vrbe condita. 239. 251.
Annus Christi nati iuxta Olympia dicitur. 239. 251.
Annus Christi nati ab Augusti Imperio. 239.
Annus Christi nati a Monarchia. 243.
Annus Christi nati sub Herode. 244. 247. 250.
Annorum Christi cum annis Tyberij collatio vera. 361.
Anselmi aetas. 588.
- Antiochi monachi aetas.* 582.
Antipas Herodis filius Galilaeae Tetrarcha minor Archelao. 341.
Antipatris Bostrensis aetas. 579.
Apostoli praeter duodecim qui discipuli. 35.
Apostoli Ioannis baptismo baptizati. 377.
Apostoli Christi baptisma baptizati. 377. 378.
Apostoli a Christo Episcopi ordinati. 34.
Apostoli quando symbolum constituerunt. 438.
Apostoli quando sibi distribuerunt prouincias. 438.
Apostolorum diuisio quo die facta. 440.
Apostoli quando, & quomodo gentibus predicabant. 440.
Apostolorum in diuisione tria concurrere. 436.
Apostoli dispersi occiso Iacobo. 447.
Apostolorum in Mariam obseruantia. 419.
Apostolis multa per Mariam reuelata. 422.
Apostoli multa edoceri per Mariam. 453. 455.
Apostoli decretum fecerunt de ritibus Mariae consilio. 456.
Apostoli ubique predicant Mariam adhuc viuentem. 454.
Apostoli adsumt Virginis decessit. 478.
Apostoli per miraculum conueniunt. 483.

Apo-

- Augusti Monarchiae initium.* 243.
Augusti Imperij vicia exordia. 243.
Augusti dicitur in Herodem puerum. 326.
Aurelij Casiodori aetas. 581.
- B.
- B**aptismo Christi baptizati quot quot erant de corpore Christi. 378. 379.
Baptismo Christi baptizati Maria, Baptista, & Apostoli. ibidem.
Barphanther pater Iacobum. 25.
Babilij aetas. 570.
Pecca aetas. 564.
Belli Ierosolymitan. occasio. 311. 313.
Bernardi aetas. 589.
Bersabee ab Hebron distantia. 179. 295.
Bethabara situs, ubi Ioannes baptizabat. 352.
Bethlehem Ephrata. 221.
Bethlehẽ situs, & descriptio. 179. 220. 295.
Bethlehẽ a Nazareth distantia. 221.
Breccarum aetas. 591.
- C.
- C**aelicum copia occurrit Mariae descendenti. 490.
Caelibes multi in veteri lege. 105.
Caiphas quot annis Pontifex. 358.
Caipha anno 5. baptizatus Christus. 57.
Capharnaum ciuitas Christi, & Mariae. 300.

Caphar-

- Capbarnai domus Christo, & Mariæ fuit. 382.
 Capbarnaum ab Ierusalem quantum distet. 368.
 Carmelus ab Hebron quantum distet. 179.
 Casiodori ætas. 589.
 Christus die, quo creatus mundus, conceptus, & passus. 550. 551.
 Christus feria sexta conceptus. 152.
 Christus conceptus, post assensum Virginis, ecce ancilla, &c. 160. 161. 162.
 Christus ex puris Mariæ sanguinibus formatus. 163.
 Christi corpus in momento perfectum. 164.
 Christus natus orbe in summa pace composito. 208.
 Christum natum Maio, Aprili, aut Ianuario. 237.
 Christus natus via consueta. 231.
 Christus quibus natus consultus. 238.
 Christus locatus in praesepio inter bonem, & asinum. 236.
 Christus in spelunca circumcisus. 252.
 Christus baptizatus ubi figuratus. 352.
 Christus baptizatus 30. anno inchoato. 359. 360. 361.
 Christus baptizatus duobus Geminis Coss. 362.
 Christus baptizavit Petrum, & ille reliquos Apostolos. 377.
 Christus baptizavit matrem. 377.
 Christus ieiunavit à 6. Ianuarii usque ad 25. diem Martij. 362.
 Christus post ieiunium mansit in deserto. 367.
 Christus priuatum docuit initio. 364.
 Christus priuatus egit saepe Ierosolymis. 362.
 Christus ad Pascha ascendebat. 362.
 Christus annum fere 30. sine discipulis exegit. 366.
 Christus matrem frequenter visitabat. 362.
 Christus cum Ioanne in spelunca conuersatus. 363.
 Christus quantum temporis exegit à baptismo ad nuptias. 368. 369.
 Christus 9. menses baptizauit in Iordane. 379. 380.
 Christus transactio Paschate secessit ad baptizandum. 379.
 Christus domi suæ mira operatur. 383.
 Christus, & Maria ascendunt ad Scenoepiam Septembri mense. 389.
 Christus à Scenoepia, usque ad Encania mansit Ierosolymis. 389.
 Christus meminit consuetudinis ducendi sponsam ad sponsum solenniter. 141.
 Christum sequebantur p. & femina, illi ministrantes. 390.
 Christum secuta est Maria cum aliis mulie-

- mulieribus. 391.
 Christus à Decembri 34. anni mansit Ierosolymis. 391.
 Christus exceptus populi quinta die ante Pascha. 391.
 Christus commendat matrem Ioanni. 398.
 Christus docet parentes non negligere. 399.
 Christus eodem, quo conceptus, die resurrexit. 151.
 Christo resurgente miracula quomodo cognita. 403.
 Christus resurgens prima visus matris. 409.
 Christus saepe iubet ire in Galileam, locum, tempusque apparitionis designans. 412. 413.
 Christus in monte Galileæ apparuit plusquam quingentis fratribus. 414.
 Christus in monte adoratur ab vniuersa Ecclesia. 414.
 Christi de processione Apostolorum ad predicandum præceptum. 440. 442.
 Christus matri valedicto ascendit in caelum. 415.
 Christus è caelo occurrit matri decedenti. 489. 499.
 Christus super astra euectus humanam honorauit naturam. 522.
 Christus se potuit matrem feruare, voluit 520. 522.
 Christi corporis forma, & statura matri persimilis. 537.
 Christiani Drathuari ætas. 585.
 Circumcisionis minister in veteri lege quis? 252.
 Circumcisionis Christi minister Ioseph. 253.
 Clementis Rom. ætas. 563.
 Clementis Alex. ætas. 565.
 Clopas frater Ioseph diuersus à Cleopha. 25. & 26.
 Clopas pater fratrum Domini. 26.
 Cœnaculum cuius Ioannis domus. 392. 403.
 Conceptio Mariæ octauo Decembris. 56.
 Conceptio Mariæ nono Decembris Græcis. ibidem.
 Conceptio Mariæ, absque peccato originis. 58.
 Concilium Ierosolymit. anno Christi 50. & Mariæ 64. 456.
 Coniugium verum inter Ioseph, & Mariam. 132.
 Consecratio triplex in lege. 94.
 Consecratio ex voto ad tempus, & in perpetuum. 94.
 Constantini magni ætas. 568.
 Consuetudo Iudæis, ut discipula alerent magistros. 390.
 Corneli Taciti ætas. 563.
 Corpus Maria in caelum translatum. 519.
 Corpus Ioannis, & aliorum gaudet immortalitate. 519.
 Corpora multa sanctorum surrexerunt. 520.
 Cosina Ierosolymitani ætas. 583.
 Cypriani ætas. 568.
 Cyrilli Ierosolymitani ætas. 570.

Cyrilli Alex. *etas.* 578.

Cyrini *descriptio prima qua.* 220.

D.

D Amaseni Arabia *vrbs.* 260
Danieli *cibū ministrat Angelus.* 90.

Davidis *filia Maria.* 6.

Davidis *filij dicti sacerdotes.* 17.

Davidis *sepulcrum cur vacuit.* 320.

Decembris *mensis octavo die dispensata Maria.* 124. 125. 146.

Decembris 25. *die natus Christus.* 236.

Dei *bonitas inestimabilis in Virgine.* 522.

Dionysii *Areopag. etas.* 562.

Dionysius *mira sensit ex conspectu Despara.* 458.

Dionis *Cassii etas.* 567.

Dominico *die natus Christus.* 235. 236.

Dorothei *etas.* 569.

E.

Ecclesie *consuetudinis vis magna.* 36.

Ecclesia *Rom. tenet matri primæ visum Christū resurgente.* 411.

Erepti *etas.* 565.

Eli *apud Lucam est Ioachim pater Virginis.* 18.

Eli *cibū ministrat Angelus per coruum.* 98.

Elisabeth *quinto gradu cognata Maria.* 159.

Elisabeth *Virgini providebat necessaria.* 83.

Elisabeth *dolor ob Virginis decessum.* 191.

Elisabeth *diem suum obiit in spelunca.* 319.

Encætorum *seclī institutio.* 391.

Encætorū *in festo repellitur locum obsterilitatem.* 5.

Encætorum *in festo nuptis traditur Virgo.* 111. 125.

Epiphania *à Theophania diuersa.* 237. 238.

Epiphania *via signat mysteria.* 366. 367.

Esenos *observabat Herodes.* 314.

Esiba *mater Iacob, & Elisabeth Iacobim.* 22.

Eucherij *etas.* 579.

Eunuchus *Candacis in quo fonte baptizatus.* 179.

Euodij *etas.* 562.

Eusebij *Cesar. etas.* 568.

Eusebij *error chronici correctus.* 239.

Eusebij, & *Nicephori error correctus.* 357.

Eusebij *Emisseni etas.* 568.

Euthymij *historici etas.* 581.

Euthymij *Zigabeni etas.* 588.

F.

Fabri *nomen quid nolet.* 119.

Faber *lignarius Ioseph.* 117.

Fides *matrum facilitatem reddidit ad minorā credenda.* 90.

Filij *natura mater est, & ideo honoran-*

noranda. 522.

Funebri *pompā corpus Mariae ducitur in Gethsemane.* 511. 515

Funus *Mariae concentibus Angelis prosequuntur.* 506.

Funus *Mariae Apostoli hymnis cōsuctis prosequuntur.* 506.

Fratres *Domini qui, & quorū.* 32.

Fratres *Domini, quia cum eo educati apud Iosephum.* 31. 32.

Fratrum *Domini pater Clopas frater Iosephi, non Alpheus.* 29.

Fatrā *Domini mater Maria Cleopha.* 30.

Fratrum *Domini ordo etatis.* 39.

Fratribus *plusquam quingentis in monte apparet Christus.* 414.

Fulgentij *etas.* 580.

G.

Gabrielis *nominis compositio & significatio.* 147.

Gabriel *Archangelus.* 148.

Gabriel *custos Virginis designatus.* 67.

Gabriel *visus Virginis in viri specie.* 151.

Gabriel *ad clausam Virginem ingressus.* 153.

Gabriel *monuit Ioseph, ut Virginem acciperet.* 200.

Gabriel *monuit Ioseph fugere in Aegyptum.* 291.

Galilea *duplex.* 21.

Genealogie *Mariae arbor.* 41. 42.

Genus *per viros recensebatur Iudeis.* 9. 10.

Georgij *Cedreni etas.* 588.

Geraris *distantia à monte Maria.* 295.

Germani *Constantinop etas.* 583.

Gethsemane *elegit Maria ad sepeliuram.* 514. 15.

Gethsemani *locatur.* 515.

Gladij *varia in scriptura acceptio nes.* 396.

Gratia *Mariae in conceptu Angelorum gratiam superabat.* 57.

Gratie *Mariae in conceptu collatæ celsitudo.* 58.

Gratia *Mariæ gratia Adæ excellentior.* 64.

Gratia *Virginis secundum naturam.* ibidem.

Gratia *Virgine fecit non posse peccare, Adami vero, & Angelos in via nolle posse peccare.* 66.

Gratia *Virginis in quo differt à gratia Christi.* 66.

Gratia *data Mariae ad salutem omnium.* 171.

Gratia *nulla cuius sanctorū data, quæ virginis nō fuerit concessa.* 170.

Gregorij *Nazian. etas.* 570.

Gregorij *Nissem etas.* 571.

Gregorij *Iuronensis etas.* 581.

Gregorij *magni etas.* 582.

H.

Haymonis *etas.* 585.

Hebron *civitas Iuda, in qua domus Zacharie.* 175.

Hebron, *sen Carianharbec antiquitas.* 176. 177.

Hebron

- Hebron distantia ab Ierusalē. 178.
 180.
 Hebron sola in montanis Iuda sacerdotibus designata. 178.
 Hebron autonomatice dicta ciuitas Iuda. 178.
 Heliopolis ciuitas, inquam diuertit Ioseph fugiens. 303.
 Hermopolis statua ceciderunt ingressu Christi. 299. 300.
 Herodis Regni initium. 246. 247.
 Herodes ex gestis in templo sensit se a Magis delusum. 309. 310.
 Herodes filium occidit, & sororem Salomem. 326.
 Herodes punitus ob infanticidium. 330.
 Herodis ultionis aliam causam adsignat Iosephus. 331.
 Herodis morbi acerbitas. 331.
 Herodis uxores. 333.
 Herodes quot annos regnavit. 244. 334.
 Herodes non inuento IESV, occidit infantes. 313.
 Herodi Regnum Pharisei tribuerunt. 313.
 Herodi Regnum praecepit Manachemus Effenus. 314.
 Herodes iubet infantes occidi post fugam in Aegyptum. 317.
 Herodis infanticidij tempus diuersum. 317. 318.
 Herodes non tunc Romam profectus. 319.
 Herodes molitur necem Zachariae. 320.
 Herodes synedrion abstulit. 326.
 Herodianorum haeresis quae. 316.
 Herodiani Herodem Christum dicebant. 315.
 Hieronymo libri tributi de ortu Virginis auctoritas. 174.
 Hieronymi aetas. 573.
 Hilarij Pictaui. aetas. 569.
 Hilarij Arelas. aetas. 579.
 Hillel, & Sammai Principes scribarum, & Phariseorum. 286. 287.
 Historia incerti auctoris. 101. 103.
 Historia de Natiuitate Virginis vera defenditur. 142. 574.
 Historia de obstetricibus Mariae apocripha. 232.
 Honor filij est honorare matrem. 522.
 Honorij Augustudu. aetas. 589.
 Hormisdę Pontificis aetas. 580.
 Hymnis Apostoli profecti funus Virginis. 506.
 Hymnorum forma. 508.
 Hymnorum in obitu fidelium materia. 509.
 I.
Iacob pater Ioseph dictus Panther. 25.
 Iacob genuit Ioseph, & Clopam. 25.
 Iacobi fratris Domini aetas. 561.
 Iacobus minor, & Simon filij Clopae. 29. 32. 37.
 Iacobus frater Domini num sit Alphesus? 33.
 Iacobus frat. Domini consecratus Episco-

- Episcopus ab Apostolis. 35. 439
 Iacobus minor cur dictus, cum iuueti maior aetate. 35. 36.
 Iacobus tres multi statuunt. 33. 34.
 Iacobus frater Domini IESV quam simillimus. 543.
 Iacobus Zebedei Hispaniarum Apostolus. 425. 444.
 Iacobi in Hispaniam profectio. 441
 Iacobus primus cum fide cultu Virginis inuexit in Hispania. 444. 445.
 Iacobus Mariae uicenti templi Caesarugusta erexit. 445.
 Iacobus Apostolico simbolo conficiendo adfuit. 437.
 Iacobus anno Christi 43. & nono a morte eius necatus. 431.
 Iacobus quo die necatus. 431.
 Iani Templum tertio clausum nascente Christo. 210. 211.
 Idiota aetas. 585.
 Ieiunium Ioaachim ante Enceniorum festum pro factu habendo. 56.
 Ieremia Propheta aetas. 560.
 Ieremias in uero sanctificatus. 182. 186.
 Ierosolymitanae rebellionis occasio. 311. 312.
 Ierusalem videbatur Christi domicilium. 340.
 IESV nomen, & Mariae scriptum in Romanorum tabulis. 254.
 Iesus cuius Romanus. 555.
 Iesu nomen cultu dignissimum. 521.
 Iesum multi cum Herode interfecte querebant. 336.
 Iesus septennis rediit ex Aegypto. 338.
 Iesum qui inueniunt, aut tricenarium rediisse. 339.
 Iesus duodecim annorum sexto Archelai. 344.
 Iesus disputat in templo sub Iesu dicit filio Pontifice. 344.
 Iesu remanitionis in Ierusalem uerior causa. 345.
 Iesus inter Doctores de Messia sermonem mouit. 346.
 Iesus consuevit loqui de suo aduentu in Templo, & Synagogis. 347.
 Iesus fabrilis artem exercebat. 347.
 Iesu parentes uictum arte querebant. 347.
 Iesus baptizatus sexta Ianuarij 30. aetate. 353.
 Iesum baptizatum Nouembri, aut Decembri. 356.
 Iesus baptizatus die Dominica. 356.
 Ignatio ad Ioaannem impedita Epistole. 542. 543. 545.
 Ignatius non fuit Ioaannis discipulus uiuente Deipara. 545.
 Ignatius non fuit paruulus Euangelij. 545.
 Ignatius non fuit Iesu discipulus. 545.
 Ignatij dictum ex Epistola ad Smyrnenses explicatur. 546.
 Ignatius non fuit discipulus Ioaannis nisi in Asia. 546.
 Ignatij Epistola ad uirginem. 544.
 Q9 Bernardi

- ernardi calculo comprobata.
 Ignatius alias scripsit Epistolas ad
 Virginem. 544.
 Ignatij aetas, & auctoritas. 563.
 Ignatium citant Origenes, Basilius,
 Hieronymus. 126. 127. 128.
 Illefossi Toletani aetas. 582.
 Incarnatio filij reuelata Mariae in
 templo. 88.
 Indictionum initium. 548.
 Infantium occisorum numerus. 319.
 Ioachim 46. annorum duxit An-
 nam. 97.
 Ioachim non fuit sacerdos. 17. 18.
 Ioachim, & Anna parentes Virgi-
 nis. 17.
 Ioachim idem, qui Eli. 18. 19.
 Ioachim Eli, & Iacob fratres vte-
 rini. 22.
 Ioachim preparatio Domini inter-
 pretatur. 45.
 Ioannes sanctificatus in utero. 181.
 Ioannes quantum profecerit visita-
 tione, & mora Mariae. 182. 184.
 Ioannes in uero par Apostolis Spi-
 ritu sancto repletis. 186.
 Ioannes ex uero cognouit Christum.
 185.
 Ioannes monita Virginis eripitur
 e manu Herodis. 297.
 Ioannes in spelunca seruatur. 319.
 320.
 Ioannes suum baptismum inchoauit
 Septembri anni 29. Christi. 253.
 Ioannes sepe cum Christo in spelun-
 ca conuersatus. 363.
 Ioannes baptista Christi baptismo
 baptizatus. 379.
 Ioannes comprehensus mense Noue-
 bris 32. aetate Christi. 380.
 Ioannes imminente Paschate anni
 33. Christi decollatus. 388.
 Ioannis decollatio 4. Cal. Septem-
 bris celebratur, ob caput tunc in-
 uentum. 389.
 Ioannes Euangelista 3 Christi na-
 tus anno. 551.
 Ioannis Euang. aetas. 562.
 Ioannes numquam contraxit nu-
 ptias. 370.
 Ioannes ex Maria didicit Euange-
 lium. 422.
 Ioannes fruitur corporis immorta-
 litate. 519.
 Ioannes Maria necessaria prouide-
 bat. 399.
 Ioannis Euang. nulla domus Iero-
 solymis. 475.
 Ioannes notus Pontifici cur? 474.
 Ioannes semper ministravit Virgi-
 ni. 466.
 Ioannes ante Virginis obitum non
 discessit in Asiam. 469.
 Ioannes post Petrum, & Paulum
 ingressus Asiam. 469.
 Ioannis gesta in Asia post Petri, &
 Pauli necem. 470.
 Ioannes quando scripserit Euange-
 lium, & Apocal. 470.
 Ioannes quando obierit. 471.
 Ioannes sine dolore decessit. 493.
 Ioannes suscitatus. 519. 531.
 Ioannis cognomento Marci fuit do-
 mus cenaculi. 475. & sequen-
 tibus

- titus.
 Ioannis Casiani aetas. 578.
 Ioannis Chrysostomi aetas. 473.
 Ioannis Damasceni aetas. 584.
 Ioannis Ierolymu. aetas, & aucto-
 ritas. 584.
 Ioseph diuina sorte eligitur spon-
 sus Mariae. 115.
 Ioseph sobertignarius. 117.
 Ioseph faber ferrarius putatus. 119.
 Ioseph 40. annorum desponsus. 120.
 Ioseph uirgo fuit. 121.
 Ioseph uni Desipara matrimonio co-
 iunctus. 122.
 Ioseph sponsus ad custodiam tantum.
 125.
 Ioseph despondetur a sacerdotibus.
 123.
 Ioseph Bethlehemitu. 116.
 Ioseph non fuit domus Nazare-
 tha. 135.
 Ioseph post desponsatam Virginem
 rediit Bethlehemum. 136.
 Ioseph non reduxit sponsam in do-
 mum suam. 137.
 Ioseph Bethlehemitu expectauit tem-
 pus nuptiarum. 142.
 Ioseph absui annunciationi, & vi-
 sitationi. 194.
 Ioseph, & Maria ex eadem tribu,
 & familia. 8.
 Iosephi per generationem texitur
 Mariae. 9. 10.
 Ioseph frater Clopa. 25.
 Ioseph non fuit pater fratrum Do-
 mini. 29. & 30. (196.
 Ioseph Diuinu conceptu ignorabat.
 Ioseph rediit Nazaretham ad nup-
 tiarum solennia. 195.
 Ioseph rediit post sex menses despon-
 sationis. 195.
 Ioseph praereuerentia uoluit dimit-
 tere sponsam. 200.
 Ioseph ob Virginis sanctitatem in-
 certum mansit. 200.
 Ioseph nuptias celebrat monitus ab
 Angelo. 201.
 Ioseph uomen imposuit Christo. 253.
 Ioseph circumcidit IESU. 252.
 Ioseph Ierolymis monitus fugit in
 Aegyptum. 289.
 Ioseph Nazaretham suam. 290.
 Ioseph via in Aegyptum. 294.
 Ioseph Bethlehemum clam ingressus
 sumpsit necessaria ad uiam. 296.
 Ioseph cum Maria monent Elisabe-
 tham, ut Ioanne subducatur. 296.
 Ioseph rediens ex Aegyptu Beth-
 lehemu uoluit habitare. 340.
 Iosephi mors prope baptismum Chri-
 sti. 248.
 Ioseph patiente Christo uixisse. 348.
 349.
 Iosephus Arimatheus curat corpus
 Iesu matre inspectante. 401.
 Iosephi historici aetas. 562.
 Iosephi error notatus. 333.
 Irenaei aetas. 565.
 Isaia Propheta aetas. 560.
 Israelis nomine Palaestina ueruerse
 significata. 340.
 Isachar, qui repulit Ioachim non erat
 summus Pontifex. 52. 577.
 Iter in Aegyptu confectum a Iose-
 pho

pho 74. *Leucarum*. 297.
 Iter *Hieronimus* 12. dierum. 297.
 Iter *Titi imperato.* 346.
Indas, & Mutius doctissimi cremati. 337.
Juda Hacados etas. 566.
Judeorum mos solennia matrimonij in aliud tempus preestolari. 196
Julianus insultat Christum fabricu. 118.
Juliani mors predicta. 118.
Juliani Toletani etas. 583.
Julij Africani etas. 567.
Iustini Philosophi, & M. etas. 564
Inuenalis Ierosolym. etas. 580.

L.

Lac Domina nostra cur distitit 297.
Lana, & lino, &c. se exercebat Maria. 86.
Laurentij Iustiniani etas. 591.
Leandri Hispalensis etas. 581.
Lectioni scriptura assueta Maria. 86.
Lex mortis cessauit in Virgine. 521
Leonis magni etas. 580.
Literas Hebraicas didicit Maria. 86.
Loculus cum vestibus Maria in templo Constantinop. 517.
Locus in templo feminis asseruandis. 81.
Locus Virginum ad orandum in templo. 92.
Lucas 3. cap. non numerat aliquos e tribu Leui. 16.

Lucas recenset maternam Christi profapiam. 18. &c.
Luca cum Mattheo concordia. 290. 291.
Lucas ex Maria didicit Euangelium, praesertim de infantia Saluatoris. 422. 423.
Lucam vidisse Mariam probatur. 423.
Lucas depinxit imaginem Mariae, Apostolorum, & Christi. 536.
Luca Euangel. etas. 561.
Lucij Flori etas. 564.

M.

Macrobij etas. 577.
Magia regum propria. 267.
Magi Arabes, non Perse, aut Chaldei. 260. 261.
Magoru via breuis quae? 262. 278.
Magi Reges. 266.
Magi sapientes. 268.
Magos maleficos qui putant. 268.
Magi a regione Magog. 268.
Magi Balaam precessoris nuti propheta. 269.
Magitres. 272.
Magorum nomina. 273. 274.
Magi in spelunca adorarunt Christum. 274.
Magos in domo adorasse qui putat. 276.
Magi adorarunt Christum 13. die a Natali. 276.
Magos post duos annos venisse qui putent. 277.
Magi adorauerunt Christum in gremio

gremio matris. 277.
Magi Christum natum promulgauerunt in sua regione. 311.
Manachenus Esseni us praedixit Herodi Regnum, & impietate. 314
Marci Euangelista etas. 561.
Marcus lagenam aqua portans. 392.
Mare mortuum quot stadiis distat ab Ierusalem. 262.
Maria figuris uaculis, & prophetis praenunciata. pag. 35.
Maria heres bonoru paternoru. 5.
Meria ex stirpe Danidis per Naibannum. 11.
Maria ex Salomone quomodo orta? 12.
Maria ex tribu Iuda, non Leui. pag. 15.
Maria ex tribu sacerdotali qua ratione. pag. 17.
Maria Iesu non est Maria Iacobi. pag. 30. 31.
Maria concepta ex sexagenariis. pag. 51. 97.
Maria precibus impetrata. 52.
Maria mons in vertice montiu. 57.
Maria nouus Paradysus. 57.
Maria domus sapientia. 58.
Maria nascitur in domo pastorum. 66.
Maria nascitur octavo Septembris. 66.
Mariae natiuitatis chronologia. 67.
Mariae conceptionis chronologia. 549.
Mariae nominis etymologiae, & interpretationes. 68.
Mariae nomine varia eius officia in homines indicantur. 73.
Maria in templo educata. 77.
Maria qua aetate oblata. 81.
Maria 11. annorum orbata parentibus. 97.
Maria in templo usque ad 14. morata. 106.
Maria desponsata, ut foetus diabola celaretur. 126. 127. 128. 131.
Maria certa de copula no habenda sancte contraxit. 134. 135.
Mariam Martio desponsatam qui putant. 147.
Maria Decembri mense desponsata. 124. 147.
Maria gratuita cur ab Angelo saluata. 156.
Mariae charismata innumera in conceptu filij. 168.
Maria in conceptu Dei plus meruit quam homines, & Angeli. 171
Maria statim post discessum Angeli abiit ad Elisabetham. 175.
Maria uer quam longum. 180.
Maria castitate conseruebat iis, quos inuisebat. 183.
Maria ante natum Ioannem reuersa. 191.
Maria fugiebat h. minime turbam. 192. 193.
Mariam parui Elisabethae adfuisse qui sentiant. 194.
Maria tertio mense apparet gradui. 199.
Maria parit nouem completis mensibus

- fibus. 224.
 Maria parvi absque dolore, quia
 absque voluptate concepit. 224.
 Maria absque vlla apertione pepe-
 rit. 228.
 Mariam aperit patres dicentes qui
 intelligendi. 231.
 Maria non vsa obstetrice. 231.
 Maria praeiust adorandum super-
 genua Christum Magis. 277.
 Maria e Bethlehem ascendit Iero-
 solymam, vt purificaretur. 283.
 Maria duas leues seruauit die qua
 dragesimo. 283. 284.
 Maria nubes leuis Ifara. 301. 302.
 Maria ad nuptias ob cognationem
 inuitata. 369.
 Mariae opera p̄ innum̄ signum in nu-
 ptis. 370.
 Maria comes filij individua. 373.
 374.
 Maria habitauit Capbarnai cum fi-
 lio. 376.
 Maria ascendit ad Pascha cum fi-
 lio. 376.
 Maria à Christo baptizata. 377.
 379.
 Maria domo egressa ad querendū
 filium sanguinem. 384.
 Maria cum feminis alius Pascha ce-
 lebrat. 393.
 Maria comitata Christum crucem
 portauit. 393.
 Maria hortabatur feminas alias, vt
 se comitarentur. 394.
 Maria adfuit omnibus Christi cru-
 ciatibus. 394.

- Maria adfuit filio e cruce pendentis
 constantissima. 394.
 Maria nullum passa deliquium, aut
 motum indecorum. 395.
 Maria voluit filium tradi pro mun-
 di salute. 396.
 Maria gladio doloris confosa. 396.
 397.
 Maria animā gladius compassionis
 pertransiuit, nō dubitationis, aut
 scandali. 287. 288. 397.
 Mariam gladio corporeo peremptam
 qui putant. 288. 397.
 Maria plusquā martyr. 287. 397.
 Maria crucem circumdabat, & pe-
 des filij osculabatur. 398.
 Maria vsque ad mortē adfuit filio.
 400.
 Maria curat sepulturam filij, eique
 humando adfuit. 400. 401.
 Maria cum Ioanne excipit sangui-
 nem fluentem. 400. 401.
 Maria filium excipit e cruce. 401.
 Maria filio sepulto domum deduci-
 tur Marci. 401. 402. 403.
 Mariam triduo sepulcro adfuisse
 qui dicant. 402. 403. 408.
 Maria domi praestolatur Christū re-
 surgentem. 408.
 Mariam cum alijs inisse ad vngendū
 corpus Christi qui putat. 409.
 Maria prima vidit Christum resur-
 gentem. 409.
 Maria paucum filium suscitatum
 videns. 410.
 Mariae ceteri renuntiabant quae vi-
 derant. 412.

Maria

- Maria cum alijs abiit in Galileam
 ad montem. 412. 413.
 Maria prima in Christi manifesta-
 tionibus. 415.
 Maria prima in precibus, & alijs
 exercitationibus fidelium. 420.
 Mariam tanquā matrem, & magi-
 stram omnes conueniebant. 419.
 Maria mysteria filij conseruauit, vt
 suo tempore promeret. 420.
 Maria magistra magistrorum Apo-
 stolorum. 422.
 Maria Euangelistis veritatem rese-
 rauit. 400. 422.
 Maria vitam comunem in vna do-
 mo agebat cum Apostolis. 424.
 Maria sua portio dabatur, vt cete-
 ris. 424.
 Maria cum Ioanne Ephefum profe-
 ctu. 447.
 Maria ardens videndi filium desi-
 derium. 451.
 Maria exitus dilatus ob Ecclesie
 necessitatem. 452.
 Maria in meditatione filij exarde-
 scebat. 454.
 Maria frequens in locis sanctis visi-
 tandis. 454.
 Maria Euangelista. 455.
 Mariam omnes consulebant de re-
 bus fidei. 457.
 Maria omnem quæstionem diluit,
 & omnem hereticam prauitate
 euertit. 457.
 Mariam videndi ardens fidelium
 desiderium. 458. 542. 543.
 Maria conspecta internos affectus
 mitigabat. 459.
 Maria in proeclata aetate decessit.
 463.
 Maria per Angelum monita de obi-
 tu. 465.
 Maria domus in Sion erat Ioannis
 Marci. 472. 477.
 Maria decedens consolatur Aposto-
 los. 488.
 Maria obiit nocte diei 15. Augu-
 sti. 494.
 Mariae spiritum filius in calos de-
 ducit. 499.
 Maria ad dextram filij super cho-
 ros Angelorum collocata. 499.
 Maria nemini mortēs tristis quæ vi-
 ues omnes lætificauit. 514. 515.
 Maria corpus in calum translātū.
 519.
 Maria translatio nō 40. die. 519.
 Maria excepta à maledictione Eug.
 521.
 Maria, vii filius tertio die resurre-
 xit. 529.
 Mariae integritas ostendit potentia
 gratia Christi. 521.
 Maria perpetua Christi ministra-
 trix. 524.
 Maria mores insignes. 535. 542.
 Maria mediator in ter homines,
 & Christum. 538.
 Maria gratiarum thesauraria, sine
 qua nullum donum conceditur.
 539. 540.
 Maria omnium aduocata, sine qua
 nemo saluatur. 539.
 Maria vclere nemo non potest sal-
 uari.

Q 9 4

- uari. 539. 549.
 Mariam filius non potest repellere, ibidem.
 Maria cal. ste prodigium. 543.
 Maria Christifera titulus egregius. 544.
 Maria Epistola. 544.
 Mariae Epistola ad Messanenſes, & Florcutinos, quanta auctoritatis. 547. 548.
 Maria filium imitata nihil scripſit. 548.
 Maria cultum Iacobus inuexit in Hispaniam. 444.
 Sancta M A R I A de Filari. 445.
 Maria Iacobi, & Iose, non est Dei-para. pag. 30. & 31.
 Maria Cleopha mater fratrum Domini. pag. 30.
 Maria Cleopha soror matris Domini cur. 38.
 Maria soror Domini quae fuerit ignotum. 38.
 Matarca vicus iuxta Cairum, ubi Christus latuit. 304.
 Mathai discipulus Pambor. pag. 25.
 Mathai etas. 561.
 Matrem Dei esse dignitas infinita. 169.
 Matrem Dei immensa charismata consequuntur. 170.
 Matrimonia dextris datis celebrantur. 123.
 Maximus Taurinensis etas. 579.
 Melchisedech idem qui Sem filius Noe. 16.
 Mesis in Palestina a Pascha ad Pentecostem. 80.
 Michaelis Syngeli etas. 581.
 Michaelis Glyca etas. 588.
 Michea Propheta etas. 560.
 Ministri templi circum templum habitabant. 83.
 Miracula ad contactum corporis Dei-para. 509.
 Moab in Arabia. 262.
 Moab mari mortuo imminet. 262.
 Monumentum Mariae in Gethsemani, ubi Ecclesia erecta. 516.
 Monumentum Mariae multo tempore ignotum. 517.
 Mons Galilee, in quo se Christus manifestauit. 413.
 Moſis etas. 560.
 Mulieribus locus in atrio interiori templi. 83.
- N.
- N**athan filius Dauid non ex tribu Levi. pag. 15. 16.
 Nathan filius Dauid pater Mariae. pag. 21.
 Nazareth patria Ioaehim. pag. 21.
 Nazaretham reducitur Maria iam sponsa. 135.
 Nazareth in domo parentum degit Maria. 135.
 Nazareth quantum distat ab Ierusalem. 180.
 Nazareth quantum distat ab Hebron ciuitate Zacharie. 180.
 Nicophori Constantinop. etas. 590.
 Nicophori Calixti etas. 591.
 Nicete Choriatas etas. 589.
- Nomen

- Nomen Iesu cultu dignissimum. 521.
 Nomina quando imponebantur apud Iudaeos, & gentes. 68.
 Nonne ignota Iudaeis. 548.
 Nouembris 21. die oblata Maria. 81.
 Nuptiam Mariam Iosepho quomodo negent sancti. 133.
 Nuptias repudiat Maria voto obiecto. 112.
 Nuptialis solennitas post desponsationem in vno Iudaeis. 201.
 Nuptialem ante solennitatem congressus Iudaeis illicitus. 201.
 Nuptia sexta Ianuarij 31. anni Christi celebratae. 365.
 Nuptiarum Cana sponsus incertus. 370.
- O.
- O**bitus Mariae, absque morbo, & dolore. 493.
 Obitus Moſis, Ioannis, Abra absque morbo, & dolore. 493.
 Operi manuum intentia Maria in templo. 86.
 Orbis dominatorem e Iudaea profectum gentium opinio. 311.
 Origenis etas. 567.
 Osculo pacis salutabat Iudaei. 180. 181.
- P.
- P**arces Virginis viginti annis absque liberis. 45. 48. 51.
 Partus dolere sequitur conceptus voluptatem. 226.
 Pascha festum Ierolymis viris, non feminis indictum. 377.
 Pascha primum praedicationis Christi. 377.
 Pascha ad secundum anni 32. Ierolymam ascendit. 382.
 Pascha extremum celebrat in domo Ioannis cognomato Marci. 395.
 Pastores tres, quibus nunciatus est Christus natus. 251.
 Paulus, & Eustochij etas. 573.
 Paulini Nolani etas. 578.
 Pauli Apostoli etas. 562.
 Pauli Orossi etas. 577.
 Paulus ante Neronem non venit in Italiam. 548.
 Paulus fidem inuexit in Hispaniam. 443.
 Pax orbis nascenti Christo salutata. 211.
 Peccatum nullum commisit Maria, nec potuit. 65. 66.
 Perseis arbor Christo Hermopolim ingredienti se demittit. 298.
 Perseus quae arbor? 300.
 Petrus Andream, Iacobum, & Ioannem baptizauit. 377.
 Petrus a carcere venit in domum Marci, ubi erat Maria. 446.
 Petrus, & Paulus viuentis Virgine praedicauerunt in Asia. 470.
 Petrus fidem inuexit in Hispaniam. 443.
 Petri Alexand. etas. 568.
 Petri Chrysologi etas. 580.
 Petri Damiani etas. 588.
 Philonis Iudaei etas. 561.
 Pilati quarto anno baptizatur Christus

itus. 357.
 Iheronimi abbas. 564.
 Iohannes quondam Iohannis discipulus. 546.
 Primogeniti ex consuetudine 40. die in templum delati. 285.
 Principes sacerdotum, aut Pontifices cur dicti iam exacti officio. 358-359.
 Proeli Episcopi atas. 578.
 Procopij Gazij atas. 580.
 Profectus spiritualis Maria in templo quantus. 83.
 Professionis ab Augusto indictæ forma. 212.
 Professio omnium cuiuscumque atatis fiebat. 214. 215. 216.
 Professione fiebat quis cuius Romanus. 220.
 Prudentij atas. 571.

R.

Reges qui Orientalibus. 267.
 Regula in dotibus Mariæ assignandis. 90.
 Remigij atas. 585.
 Responsa Iudeorum cessarunt. 320.
 Revelationes frequentes Virgini facta. 88.
 Roderici Toletani atas. 590.
 Roma à Christo aucta, cuius futurus civis. 255.
 Rupertij Abbatis atas. 589.

S.

Sacerdotibus volentibus nuptui tradere Mariam, obiecit vo-

tum suum. 112.
 Sacerdotes dubij de Virgine nuptui tradenda. 113.
 Sacerdotes ex oraculo novit nuptui tradendam Virginem. 114.
 Sacerdotes tradunt nuptui Mariam Ioseph. 123.
 Sacerdote ex oraculo Virginem tradunt ad custodiam Ioseph. 125.
 Salutatio Angelica dupliciter singularis. 156.
 Salutatio Iudeis consueta, pax tecum, aut vobiscum. 180.
 Salutatio Angelica pax tibi. 181.
 Salutatio Maria Elisabetham cum osculo pacis. 180. 181.
 Salome quænam? 37.
 Salome non fuit Anne filia. 98. 546
 Salome vxor Zebedei, & mater Iacob, & Iohannis. 38. 39.
 Samuel infantulus oblatus in templo. 514. 515.
 Sancta sanctorum ingredi soleniter non licebat nisi Pontifici semel in anno. 97.
 Sancta sanctorum alias ingredi licebat viris sanctissimis. 97.
 Scriptura docens Christum ex Davide, docet, & matrem. 11.
 Sedulij atas. 577.
 Seminis fratrum suscitatio qualis. 24.
 Sepulcrum virginis vacuū reperit. 528
 Seneri Sulpitij atas. 573.
 Sigiberti atas. 589.
 Simon frater Domini non fuit Cananæus. 36.
 Simeon frater Iacobi, & filius Clo-

pæ. ibidem.
 Simon Boethi filius summus sacerdos, cum nata, & oblata Maria. 52 80.
 Simeon iustus inhumatus ob Christum predicatum. 526.
 Simeon iustus Hillelis discipulus, & Gamalutis magister. 786.
 Simeon lecta Isaie de Virgine prophetia accepit responsum. 285.
 Simeon sacerdos fuit, licet aliqui negent. 285.
 Simeonis Metaphrastis atas. 585.
 Sophronij atas. 571.
 Sophronij Ierosolymit. atas. 582.
 Sorores Domini dicitur Maria, & Salome. 37.
 Soromeni atas. 578.
 Spelunca pastorum communis, ubi natus Christus. 222.
 Spelunca, in qua peperit Maria, descriptio. 222.
 Sponsa fuit Maria non tantum de futuro. 135.
 Sponsæ Iudeis non tradebantur viris vsque ad solennitatem nuptiarum. 137.
 Sponsis non licebat congregari vsque ad solennitatem. 142.
 Status Ecclesie fuerunt adumbrati in veteri lege pas. 5.
 Stella orta nato Christo, non ante 258. 259.
 Stella de nouo producta à ceteris diuersa. 262.
 Stella illa omnes alias luce superabat. 262. 265.

Sterilitas probro dabatur in veteri lege. 49. 51.
 Strabonij monachi atas. 585.
 Suctonij atas. 564.
 Suida atas. 587.
 Sybilla Cumæ atas. 560.
 Symboli Apostolici componendi ratio. 439.
 Symboli confectio, & Prouinciarum distributio statim post Ascensionem Christi facta. 438.

T.

Tatiani atas. 565. (91.
 Templi in adytis versata Maria.
 Templum ingredi mulieribus non licuit. 93.
 Templi triplex distinctio. 95.
 Terebinthi, seu quercus in Abre ventus. 177. 178.
 Tertulliani atas. 565.
 Tetrarchiarum distributio. 332.
 Titi Bostrensis atas. 569.
 Titi Livi atas. 561.
 Theodoretus Cyri Episcopi atas. 569.
 Theodori Balsamonis atas. 589.
 Theodori lectoris atas. 580.
 Theodori studij atas. 584.
 Theophilacti atas. 585.
 Thomas absuit funeri Virginis, & post tres dies venit. 517. 518.
 Tribus regia, & sacerdotalis mutuis nuptiis iungebantur. 17.
 Trinitas oblata est Maria. 80.
 Tunica inconsutilis opus Mariæ. 86
 Terra, de qua factus Adam cur Virgo dista. 465.

- V.
V Alentinianni imperat. etas, 570.
 Verecundia Virginis. 525.
 Vespasianus falso putatus orbis dominator è Iudæa prefectus. 312
 313.
 Vestibus Maria honor exhibitus. 488.
 Vestes distribuit in obitu duabus virginibus. 488.
 Via Maria in Agyptum. 294.
 Via recta in Agyptum ab Ierosolymis. 296.
 Virgines custodiebantur in templo 81.
 Virginibus loc^o ad laudā altaris 95
 Virginū propria verecundia 536.
 Virgines partui non aderant. 193.
 Virgo integra mansit ex partu, vii ex conceptu. 232.
 Virginibus dualiter vestes distribuit in obitu Maria 488.
 Virginitatis vexillum prima tulit Maria. 106.
 Virginitatem coluit Ioseph. 121.
 Vita parentum Virginis qualis. 44
 45.
 Vltio diuina in seuerum Virginis concidentem. 513.
 Vltio in pictorem impium. 537.
 Voluptatem nullam sensit in conceptu Maria. 162.
 Voto à parentibus nuncupato concipitur Maria. 48. 50. 51.
 Votum implent oblata Maria in templo. 77.
 Votum lepte quale. 95.
 Votum Ioachim, & Annæ de offerenda Virgine. 95.
 Votum virgin. itatis emisit in templo ante desponsationē Maria. 101.
 Votum virginitatis prima omnium obtulit Maria. 101.
 Voto emisso nuptias repudiat Maria. 135.
 Votum suum obiecit Angelo annūcianti. 159.
 Voti Virginis forma. 106.
 Z.
Z acharias Sacerdos suscipit infantē Mariā in templo. 79. 80.
 Zacharias non erat summus Sacerdos. 80.
 Zacharias erat de octaua sorte 176
 Zacharie domus nec Ierosolymis, nec in campisribus. 179.
 Zacharia domus in Hebron. 175.
 Zacharia necem molitur Herodes. 320.
 Zacharias occisus inter templum, & altare ob Virginē defensam. 321. vsque ad 324.
 Zacharias occisus inter templū, et altare pater Ioānis. 220. vsq; 225.
 Zacharia sanguine saxa illisa. 224
 Zacharias quo tempore occisus. 226.
 Zacharia Chrysopolitani etas. 588
 Zenonis Veronensis etas. 568.

Compluti, ex Officina Ioannis Gratiani.

Anno 1605.

